

Monumenta Boica

Bayerische Akademie der Wissenschaften, Bayerische Akademie der
Wissenschaften. Kommission für Bayerische Landesgeschichte, ...

Library of the University of Michigan
Bought with the income
of the
Ford Mearns
Bequest

H. P. BARR

AS
182
101961

MONUMENTA BOICA.

VOLUMEN UNDECIMUM.

EDIDIT

ACAD. SCIENTIAR. ELECT. BOICA.

MONACHII MDCCLXXI.

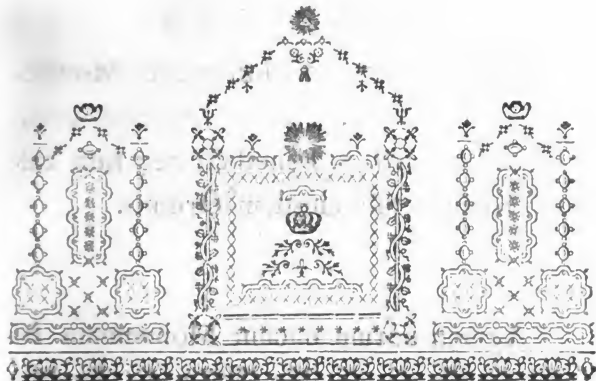
Prostat apud Joann. Nepomuc. Fritz,
Bibliop. Elect. Academ.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

50 EAST LAKE STREET, CHICAGO, ILL. 60601

PRÆFATIO.

Producitur in lucem publicam Volumen undecimum Monumentorum nostrorum sub clementissimis Bojorum Principis **MAXIMILIANI JOSEPHI** auspiciis.

(2

De

145730

Destinavimus illo Monumenta Monasteriorum celeberrimorum, Nideraltacensis ac Metensis Ord. S. Benedicti nec non Parthenii Kuebacensis eiusdem Ordinis.

Agmen eorum ducunt Monumenta Nideraltacensia, ex quibus Historia, Juraque Patriæ tam publica quam privata egregie dilucidantur,

Inter antiquitates Nideraltacenses præcipue asservantur Annulus Piscatoris & velum baculi pastoralis *S. Godehardi* Abbatis; itemque cingulum, quod *S. Kunegundis* Imperatrix *S. Godehardo* texuisse traditur, de quibus &
B.

B. *Alruna* (*) tumba justas effigies æri incisas exhibemus.

Restat, ut paucis ineamus rationem monumenti sepulchralis, quod in Ecclesia Hengersberg extat, ac tabula XI. in fine exhibetur. Hoc saxum propter æram 14457. multis hæctenus ænigma fuit. Scirpus autem ex

) (3

lit-

-
- (*) *Alruna* Marchionissa Chambensis obiit Altahæ VI. Kal. Februarii sub finem seculi XI. & fuit voto duntaxat Monacha, non professione vel habitu. Eius vitam scripsit Monachus Niederaltaacensis seculi XII. quam ex Cod. MS. monasterii Cellæ S. Mariæ in Austria edidit Cl. Pezsius T. II. P. III. Anecd. noviss. col. 251. 266. Nec apud Mattheum Raderum S. J. in Bavaria sancta, quod merito mireris, nec apud Bollandianos ad diem VI. Januarii, nec apud ullum alium nomen huius Marchionissæ reperitur.

P R Æ F A T I O.

literarum characteribus facile resolvitur :
quod scilicet numerus 4. ex culpa sculptoris
bis incisa fuerit.

Ecce Lector ! uberrimam hanc messem
colligendi facultatem cl. nostro *Hermanno Schol-*
linger O. S. B. concessit eximia humanitas Ex-
cell. ac Reverendiss. Abbatis *Augustini* S. E.
B. Consiliarii intimi actualis, singulariter de
musis Boicis meritissimi.

Metensia Monumenta præstantissima de-
bemus eximiæ benevolentiae erga bonas litte-
ras Reverendiss. Abbatis *Adalberti* nunc piæ
memoriæ.

Kue-

P R Æ F A T I O.

Kuebacense Diplomatarium in ultima voluminis parte apparet.

Vale Lector ! fruire laboribus nostris,
piaque nobiscum vota effunde pro incolumi-
tate **OPTIMI FUNDATORIS.**

Scribebamus Monaci in ipso die votivo
D. Maximiliani IV. Id. Octobr. anno Domini
MDCCLXXI.

Con-

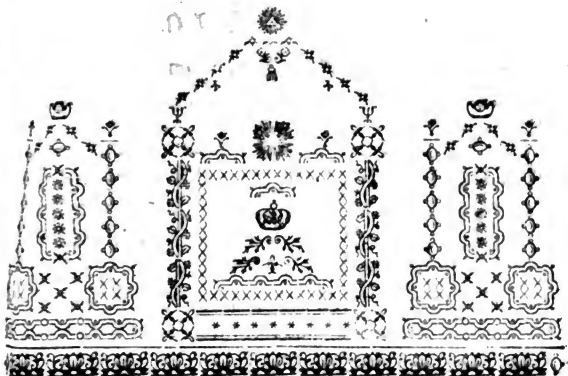
CONTINENTUR HOC VOLUMINE.

- 1. Monumenta Nideraltacensia pag. 1 - 340.**
- 2. Monumenta Metensia pag. 341 - 518.**
- 3. Monumenta Kuebacensia pag. 519 - 550.**

**MONUMENTA
NIDERALTACENSIA.**

PRÆFATIO.

Altasia, a situ inferior, nostratibus Nideralteich, illustre ac amplissimum ordinis Benedictini Cœnobium, ad sinistram Danubii ripam in solo fertili & perquam amœno, sed crebris inundationibus obnoxio, milliario fere infra Deggendorfium situm, & Marcæ Hengerspergensis, quæ tota eidem Monasterio paret, adjacens, Tetrarchiæ Strauvinganæ accensetur.

An nomen traxerit a vetusta quadam quercu Isidi sacra, quod domestica fert traditio; aut ab Anne illac transeunte; sive ab Alueo derelicto, quasi *Altach* idem

fonaret, quod hodie *Altwasser*, cum Germani *Aquam* olim *Ach* appellaverint, aliis disceptandum relinquimus.

Origines insigne hoc Asceterium in acceptis refert Utiloni Bojariæ Regulo, tot aliorum in Patria nostra Fundatori munifico, qui S. Pirminii, regionarii tunc Episcopi, opera, & impetratis ab Ethone Argentinenſium Antiste duodenis ex Augia divite Monachis, sacras heic loci Aedes D. Mauritio posuit, & circa An. Dom. DCCXXXI. ut diserte testatur Hermannus contractus in Chronico, prima fundamenta jecit.

Thasfilone, Fundatoris filio in monasterium truso, & tonso, & Bojaria à Carolo M. subacta, regalibus Abbatibus hæc quoque Altahensis fuit adscripta, nec ad preces solum, aut dona, sed & ad militiam adstricta, ut ipſus Caroli M. Epistola ad Violsium, seu Fulradum, hujus loci Abbatem, data, quam in Diplomatario miscello N. I. exhibemus, extra omne dubium ponit.

Largis Carolingicorum Principum, qui ab eo tempore Patriæ nostræ jura dabant, concessionibus auctum, amplificatumque Monasterium summo in flore perſistit, quoad barbarus Hunnorum furor, universæ Bojariæ exitialis, circa An. DCCCCVII. vel IX. rapacibus flammis illud absumsit, Monachis aut immani cæde trucidatis, aut in miseram servitutem abductis, aut in abdita latibula dispersis.

Ce-

Cessavit ab eo tempore Monasticum hoc in loco institutum, qui Episcopis quibusdam cum Canonicis in commendam cessit, donec tandem circa An. DCCCCXC. Henricus Bojariæ Dux Piligrini Pataviensis, & Wolligangi Ratiponenfis Episcoporum consilio, quemdam Erkambertum, jussu conversationis virum, de Suevia eo acquisivit, cui idem Monasterium ad instituendam eo loci Regulam S. Benedicti commisit, (a) cujus exacta observantia sub S. Gothehardo maxime efflorescere cepit, & in hanc usque æm religiose excolitur.

Fata reliqua insignis Monasterii chronolgico ordine complexus est Placidus Heydenus, loci hujus Asceta, & in Rinchna Præpositus, quæ inter dolendum præcipue, quod incendiis decies sibi succedentibus non Ædificia modo succubuerint, sed quod pretium omne exsuperat, nunquam reparandus ille manuscriptorum thesaurus in cineres abierit, unde hocce Asceterium pristinas litterarias opes nullo ære recuperare potuit.

Decora ejusdem prorsus eximia sunt. Viros nullo non tempore aluit, doni, forisque celebratissimos, & non modo Academiis Magistros, Patriæ Patres, Principis Consiliarios, cœnobiis plurimis, ipsi adeo Casinenfi Architherio Abbates, integras Colonias, sed & Cathedralibus ac Metropolitice sedibus Præsules, Imperio Prin-

A 3

cipes.

(a) Ita vetus manuscriptum apud Hansizium germ. sacræ.
Tom. I. pag. 228.

cipes subministravit, non nullis eorum Albo etiam Divorum adscriptis.

Illud autem fere singulare, quod a medio seculi XII. Altahenses Abbates perpetua gaudeant prærogativa Canonici Cathedralis Ecclesiæ Babenbergensis, & a latere Episcopi esse censeantur, a quo etiam Imperii Nomine regalibus investiantur.

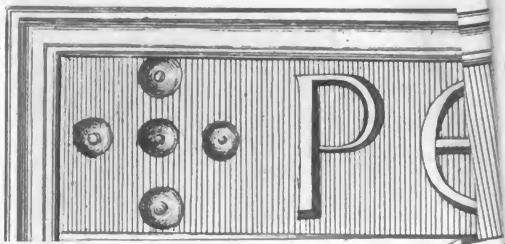
Plura dabunt hæc ipsa documenta, opima fruge referta, quæ inter facile eminent codex, Hermannii Abbatis, celebratissimi illius Annalistæ, Heydeno, & Cl. Oeselio cum laude commemoratus, unde decerpimus, quæ in rem nostram facere maxime videbantur.

Sequuntur diplomata varia, ab ipso Carolidarum ævo, tot inter discrimina rerum singulari studio asservata, quibus magnam historiæ patriæ lucem accensam iri, nulli dubitamus.

Hæc autem singula, ab æquo arbitro utique summè æstimanda, pro incredibili, qua musas nostras fovit benevolentia, non modo liberaliter nobiscum communicavit Exc. Abbas *Augustinus* sanctioribus consiliis a serenissimo Electore nostro pro merito suo adlectus, sed rogatu nostro tumulum quoque aperiri iussit, augustas Bertholdi & Henrici Bavariæ Ducum exuvias recondentem, qui cum
summa

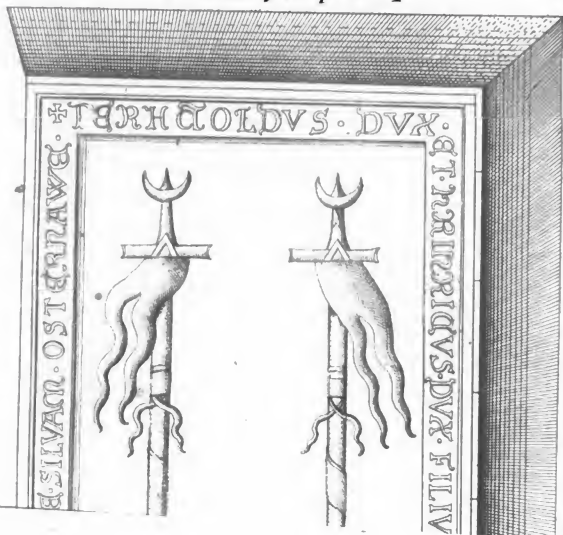

Latitudo Ped. IV. Dig. 1.

Tronch. VII. Poll. VIII.

summa animi nostri voluptate tabulam plumbeam loculo inclusam, & saxum hæcenus ignotum desuper incumbens reddidit, cujus utriusque inscriptionem, justamque effigiem æri incisam Tab. I. pag. 7. exhibemus.

Hæc ipsa tabula plumbea elapso sæculo propitio Numine eruta, sed cum lipsanis denuo recondita, dubiam orientalis Augiæ (hodie Wintzerau) possessionem incolis evicit, & nostratum animos, historiæ domesticæ studiosos admodum attentos reddet. Etsi enim Chronologici quidam nævi in eandem irrepperint; inde tamen luculenter evincitur, Bertholdum quemdam, eiusque filium Henricum, regnantis hodie stirpis Duces, Altachii requiescere.

Erit forte, qui cum cura inquiret, an Bertholdi hujus nomine veniat Arnulfi, quem male *Malum* adpellant, germanus frater; an ejus ex Arnolfo II. nepos, Bertholdus itidem adpellatus? de quo non nulla adnotavimus ad diploma Ortonis II. inter Monumenta Metensia. Licet autem neutri illorum chronologici calculi exacte conveniant, id nihilo secius evictum est, alterutrum Bertholdum patrem fuisse Henrici, quem nostri *Minorem* nuncupant. Sed hæc in alias curas rejecta sunt.

Supereſt, ut iteratis laudibus celebremus, grataque mente publice profiteamur prolixam humanitatem

Exc.

Exc. D. Præfulis *Augustini*, eidemque cuni pro meliorum litterarum, tum pro universo celeberrimi Monasterii sui bono, diu noctuque strenue invigilanti, multos annos precemur.

SERIES RR. DD. ABBATUM NIDERALTACENSIIUM.

Eberswindus ab an. 731.

Wolfbertus ab an. circ. 768. — 788.

Uolfus, Orulphus, Fulradus ab. an. 788. † circa 814.

Teutboldus, Teutpaldus, Theobaldus anno circ. 815.

* Ottgarius I circ. 824.

Gozbaldus, Gottsbaldus circa a. 830.

Otgarius II. an. circ. 855. — 865.

* Wolfbertus II.

Ebers.

* Eberswindus II.

* Gumaldus

* Ottbaldus, Ottowaldus

* Chunibertus

* Egilolphus

} Administratores, vel Abbates
} secundarii.

* Aaron circa a. 890. *post quem devastatum ab Hunnis
Monasterium Episcopis in commendam cessit. a)*

Erchambertus ab an. circa 990. resign. 996.

S. Godehardus usque ad an. 1022. † 1038.

Wolframus † 1027.

Ratmundus † 1049.

Dietmarus † 1055.

Adelhardus † 1062.

Wenceslaus † 1068. vel 69.

Walkerus, Waltherus † 1098.

Wolframus II. † 1100.

Rupertus † 1118.

Luitpoldus, Leopoldus † circa an. 1131.

Adalfridus † 1143.

Chunradus, Conradus † 1149. vel 50.

Boleslaus † an. 1160.

B

* Die-

---

a) Hundius hæc ponit: *post defecit ordo, facti Canonici 100.
fere annis.*

* Dietricus, Diethericus, Dietmarus.

* Gerhardus.

* Wolsfalcus, Volfthalcus.

Ulricus ab an. 1173. † 1179.

Dietmarus II. aut III. resign. 1202.

Poppo † 1229.

Bertholdus post menses VII. † 1230.

Conradus II. ab an. 1230. depon. 1232.

Dietmarus III. † 1242.

Hermannus resign. 1273. † 1275.

Albinus † 1279.

Volkmarus, Volchmarus † 1282.

Poppo II. † 1289.

Wernhardus † 1317.

Fridericus † 1323.

Rugerus, Riegerus † 1335.

Otto † 1343.

Petrus † 1361.

Otto II. † 1366.

Altmannus † 1402.

Joannes † 1414.

Jo.

Joannes II. resign. 1433. † 1434.

Erhardus resign. 1452.

Albertus † 1453.

Petrus II. depon. 1466. † 1483.

Wolfgangus † 1475.

Fridericus II. † 1489. aut 91.

Georgius Hauer, præcedentis Coadjutor ab an. 1485.

Joannes III. † 1502.

Bernardus II. † post 15. Septimanas.

Chilianus † 1534.

Victor † 1535.

Casparus † 1546.

Mathias † 1550.

Paulus † 1585.

Augustinus † 1592.

Quirinus † post 8. menses.

Bernardus III. † 1619.

Joannes IV. † 1634.

Joannes V. resign. 1648. † 1660.

Tobias † 1657.

Vitus † 1666.

Placidus resign. 1672. † 97.

Adalbertus , Albertus. † 1694

Carolus † 1700.

Joscio † 1739.

Marianus † 1746.

Franciscus †. 1751.

Ignatius † 1764.

AUGUSTINUS II.

MO-

MONUMENTA NIDERALTACENSIA.

CODEX TRADITIONUM.

Excerpta

e Codice Traditionum Hermanni Abbatis.

A principio Codicis huius præstantissimi leguntur sequentia.

In isto libro annotata sunt predia Ecclesie, et census eorundem. Distincta sunt autem per Pagos, ita quod illa que sunt in quolibet pago, sunt similiter omnia per ordinem hic transcripta.

De Pago, quod dicitur *Chunzenger*.

De Prediis in *Svvaingæur*.

De Prediis in *Nemore*.

De Prediis in *Tunavger*.

N. I. circa An. 731.

Inter priuilegia ecclesie invenitur in Byblioteca quedam carta *Vrolfi* Abbatis, que ex antiquitate scripture et latinitatis valde auctorabilis comprobatur. Quam ego *Hermannus* Abbas non mutatis nominibus, uel latinitate nec minuto uel addito numero litterarum iussi moderna scriptura per omnia hic transcribi.

B :

Haic

Haic autem Breuiarius est Urolfi Abbatis de Cenobio qui uocatur Altaha.

Commemoratio de res quod *Otilo* Dux. ad casam sancti Mauricii. cum fociis suis ad *Altaha* monasterio condonauit. quando ipse casam Dei edificare iussit. et de Alamannia duos denos Monachos per comeatum *Pippini* Regis, et *Eddoni* (Ethonis) Episcopi donanti hic adduxit ad iam dictum locum. In uilla *Pookhofa* & uilla *Muliheim* quod *Otilo* donauit sunt mansos. XXVIII. cum omnibus terminis suis. In uilla *Peringas* quod *Otilo* donauit sunt mansos. XXX. inter *tributales*. et seruos. cum omnibus terminis suis. a) In uilla *Swarzaha* quod *Otilo* donauit sunt mansos. XVIII. inter *tributales* et seruos cum omnibus terminis suis. In ipsa Marcha ad *Swarzaha* construxerunt ipsi Monachi cellulam vnā qui uocatur *Vryah*. ubi sunt mansi duo *uestiti* et quod amplius ibidem est. Illi Monachi manibus suis elaborauerunt. et ad ipsam cellolam tradidit *Tassilo*. filuam qui ibidem in circuitu adiacet. In Villa *Isarahofa* quod *Otilo* donauit. sunt mansus. XLII. quod *Starchofius* petiuit a iam dicto Duce. Cum omni Marcha seu filua. uel omni termino ad ipsum Curtem pertinente. In villa *Pasuhkinga* dedit *Otilo* illam *Capellam*. cum mansos. V. In uilla *Walhinesdorf* dedit *Otilo* illam *capellam* cum mansos VIII. simulque illam decimam tradidit. quae nobis iniuste abstractum est. In uilla *Elirefpach* dedit *Otilo* illam *capellam* cum mansos. VII. et de ipsa uilla *Elirefpach* dedit *Paldo* per Comeatum *Otilonis* tertiam partem. et postea per licentiam *Tassilonis* tradiderunt. *Einhardus* et *Sigipaldus* illas duas partes. et locum qui uocatur *pholinchofa*,

a) In Margine notantur haec verba: „Reliqua quae ibidem habemus in loco qui dicitur *Ghnutinga* comparauimus ab hominibus nobilibus.

chofa. & unde sunt per totum. manfos L. cum omnibus adiacentis cum terminis suis. In uilla *Pogana* dedit *Paldo* cum licentia *Otilonis*. manfos IIII. et de vinea. *Jornales*. III. et *Einhardus* atque *Sigipaldus* per comeatum *Tassilonis* dederunt in *Pogana* locum. qui uocatur *Hugipertingahofa*. cum manfos. XVI. Cum omni Marcha sua. vineas cum cultoribus suis. In villula *Muliheim* quod *Wisurichus* Episcopo dedit per Comeatum *Tassilonis*. sunt manfos. VI. cum terminis suis. In villula *Kerihhinvois*. quod *Wafugrim* dedit per Comeatum *Tassilonis*. sunt mansi. IIII. cum omnibus terminis suis. In villa *Metamunhusir* quod *Otilo* donauit. sunt manfos VII. cum terminis suis. Cella qui uocatur *Antefana* quod *Cotto Reclausus* tradidit per comeatum *Hiltrude* et *Tassilonis*. sunt manfos. X. cum omni marcha. uel terminis suis et secus ipsum iam dictum locum tradidit *Machelm*. IIII. manfos cum filua uel omni termino suo. Locum qui uocatur *Wilpach* sunt manfos IIII. quod tradiderunt *tributales* per licentiam *Tassilonis*. Cella qui uocatur *Aeringa* quam tradiderunt per licentiam *Tassilonis*. *Fricho*. *Ratolf*. et fratres eius. et sunt mansus. VIII. cum omni termino suo. In villula *Wolfaha*. quod *Odulpert*. dedit per comeatum *Tassilonis*. sunt manfos. IIII. cum omni termino suo. In villa *Pidmumtinga*. quod *Wallh* dedit per comeatum *Tassilonis*. manfos. III. vineas II. et filua ad ligna cedenda. In villa *Hrodolfusir* quod *Meiol* dedit per licentiam *Tassilonis*. sunt manfos. VIII. In villa *Phetrarah* quod *Perthrih* dedit. per comeatum *Tassilonis*. sunt manfos. IIII. In villa *Albha de flufir*. quod *Abhlad* dedit per comeatum *Tassilonis*. sunt manfos VIII. cum terminis suis. b) In villa *Egilfridingahofa* dederunt serui Domini

---

b) In margine notatur. *Suuderger* tradidit ad ipsum monasterium *Tassilonis* barcal-

minici. *Meiol* et *Nesto* per comeatum *Tassilonis*. manfos. II. et in ipsa uilla tradidit *Egilfrid* hereditatem suam. manfos III. In villa *Winchilinga* sunt. manlus. V. quod serui dominici dederunt. et haec sunt nomina eorum. *Aalo*. *Sigriprant*. *Isanpert*. *Kaozpert*. simulque et ecclesiam. quod *Fridurich* tradidit cum manfos. III. In villa *Ansotuinga* quod *Sigirihhus* Episcopus dedit per licentiam *Tassilonis*. sunt manfos. IIII. et seruus dominicus nomen *Tagadeo* dedit. unam. aliusque seruus dominicus nomen *Adalhrih* cum coniuge sua dedit manfos. III. ad *pogana* et serui dominici *Adalhram*, *Paldhram*, *Welant*, *Pto* per comeatum *Tassilonis*. dederunt manfos. IIII. (in *Donagev* ad *Clirspah*) In villa *Putingas* quod *Hraodpert* dedit per licentiam *Tassilonis*. sunt manfus III. *Chuntzengev*. Ad salinas quod *Otilo* dedit. sunt manfos. quinque In *Saltzburchever* padellas. III. Reliqua uero comparauimus a nobilibus uiris. suntque ibidem Padellas. VIII. *Heito* dominicus seruus dedit unam mansam per comeatum *Tassilonis* et *Livdpald* simulque et *Walhmunt*. dederunt colonias. IIII. (ad *pogana*) et *Wicpald* dedit per comeatum *Tassilonis*. manfos. II. sunt namque colonias. IIII. quod dederunt *Thomrih*. *Kundihho*. *Otila*. dominici homines per comeatum *Tassilonis* (ad *pogana*.) In uilla *Wisunte* quod *Hillo* dedit per comeatum *Tassilonis*. sunt manfos. III. & *Egilpert* duas colonias a nobis iniuste abstulit. In villa *Heidolfunga* quod *Aerihart* et *Sigihart* dederunt per licentiam *Tassilonis*. sunt manfos. VIII. In villa *Munttrihkinga*, quod donauerunt *Wenlo* et *Adalhart* et *Eglolt* per comeatum *Tassilonis*. sunt manfos. VI.

Num.

---

barfcalcus IIII. *Analum* & *Immino* et alios eorum fratres II. cum manfis II. in loco binunaha in *Vifguoe*.

Num. II. Hæc vero est traditio nobilium, quæ subter
inferta nectitur.

Sigirihhus Episcopus tradidit villam, qui vocatur *Mentrihhin-*
gas cum omni adquesitu suo. sive terminis suis. *Alprih.*
Germanus ipsius tradidit hereditatem suam in loco, qui dicitur
Tyeffinprunno. *Sigipert* tradidit hereditatem suam in loco, quod
vocatur *Parpinga*. *Cunni* tradidit hereditatem suam in loco, qui
dicitur *Wisunte*. *Egilpert* tradidit hereditatem suam in loco,
qui dicitur *Adfalla*. *Hunrih* & *Aotachar* tradiderunt heredita-
tem suam in loco, qui dicitur in *Aringa*. *Sindbertus* Episco-
pus tradidit hereditatem suam in loco, qui dicitur *Sunnihhinga*,
& *Piparpah*. *Hufnc* & *Pezzi* tradiderunt hereditatem suam in
loco, qui dicitur *Wihmvinga*. *Meiol*, *Eigil*, *Cundpald* tra-
diderunt hereditatem suam in loco, qui dicitur *Phetarah*. *Re-*
ginpert, *Rodpert*, *Cundpert* tradiderunt hereditatem suam in
loco, qui dicitur *Obernhausen* (*Oparvmhvsyr*) *Tepizco*, *Pur-*
cher, *Ludeo* tradiderunt hereditatem suam in loco, qui voca-
tur *Wilpah*, & *Catzpah*. *Hramvolf* tradidit hereditatem suam
in loco, qui dicitur *Spehthreim*. *Erinpert*, *Odalscalh* tradide-
runt hereditatem suam dictum locum *Vskilinga*. *Wicpot* tra-
didit hereditatem suam in loco, qui dicitur *Colinpah*. *Regin-*
vart tradidit hereditatem suam in loco, qui dicitur *Scaonhernga*.
Herpert, *Heidfolch* tradiderunt hereditatem suam in loco, qui
dicitur *Kronunpah*. *Pepo* tradidit hereditatem suam in loco,
qui dicitur *Hiltirohersdorf*. *Walkmont* tradidit hereditatem
suam in loco, qui dicitur *Snvdinga*. *Hufnc* tradidit heredita-
tem suam in loco, qui dicitur *Cunmvinga*. *Cotuni* & *Uen-*
dilo tradiderunt hereditatem suam in loco nuncupante *Adpohhe*.

C

Num.

Num. III. Hec autem iniuste a nobis abstractum est.

Locus qui vocatur *Levvir* in *Sundergev*, quod per licentiam *Tassilonis Wolfpero* nobis tradidit. *Aotolfus* nobis abstulit simulque & quod *Hraffolt* nobis tradidit, iam dictus *Aotolfus* nobis abstulit. *Rupo* tradidit nobis partem hereditis sue que adiacet secus fluentia qui vocatur *Lapara*, quod a nobis iniuste usurpatum est, ab Abbatisse *Avvalburge* hominibus. *Perngaer* tradidit nobis hereditatem suam in loco, qui vocatur *Hintvnpoh* quod *Heidfolch* nobis iniuste abstulit.

Et hoc quod supra memorare debuimus, nunc addere studuimus, ut nichil exinde remaneret, quod quidem supra scriptis *Sigibaldus* & *Einhard* vineas X. ad montem, qui dicitur *Grinlo* sive ad *Gozboldefberg*, nec non *Welihhinberg*, id est iuxta Danubium. Ipsas vineas pertinent ad *Clirsbach* sive ad *Pogana*.

Num. IV. An. 753.

Invenitur scriptum in libro nostro, quod dicitur *Salpuch*, quod sexto anno ducatus *Tassilonis* Ducis. qui est foundationis nostre annus tertius decimus. quoddam predium in *Puttynga* delegatum fuit ecclesie Altahensi *Ebersvindo* Abbate tunc temporis existente. Vnde opinabile est ipsum. E. primum Abbatem heic fuisse.

Item anno ducatus predicti *Thassilonis* Ducis XXX. & etiam XLII. exstitit *Wolfpertus* Abbas.

Num. V. An. 831.

Anno Domini DCCCXXXI. *Ludovicus* orientalis Francie Rex ad petitionem *Hemme* Regine uxoris sue tradidit monasterium

sterium in *Mænse Bartuvico* Regenspurgenſi Episcopo pro monasterio in Obermünſter, quod ad predictam Ratisponensem Ecclesiam pertinebat.

Num. VI. Series Advocatorum Monasterii ab An. 900. usque ad Sæc. XIII.

Perſpectis hinc inde privilegiis Ecclesie, & antiquis donationibus prediorum non plene potuimus invenire, quis primum vel quos huic Ecclesie constituerit advocatos. Necessarium tamen fuit, ut quolibet Ecclesia advocatum haberet five patronum multis de causis. Cum enim aliquod predium ecclesie delegatur, illud in suum debet patrocinium suscipere advocatus, & ab omni homine defendere, in quantum sibi & ecclesie iusticia suffragatur. Item quia non est clericalis dignitatis, iudicium vel vindictam sanguinis exercere, advocatus inter homines ecclesie furta. violentos coitus. homicidia. five pugnas enormes. & incendia. & similes causas per quas possit irregularis effici persona ecclesiastica si puniret, secundum consuetam iusticiam iudicabit, que omnia pro ecclesiarum quiete & libertate sunt antiquitus constituta. Istos tamen invenimus fuisse ecclesie advocatos.

Tempore *Liupoldi* Ducis & *Tutonis* Episcopi (c) *Herigolt* (d) fuit ecclesie advocatus. Tempore *Arnoldi* Ducis, &
C 2 *Agi-*

(c) Haud dubie Ratisponensis, cui Abbatia forte in commendam cesserat.

(d) Suspicio, esse *Heroltum*, de quo e codice illustrissimi Capituli Metrop. Salisb. sequentia excerptit illustr. Author originum domus boicæ tom. II. in Append. N. I. Et ut agnitioni omnibus habeatur, et error penitus abſtergatur, ipse *Albricus* fuit *Arnulfi* Ducis *Patrudis* filius, *Herolt* nuncupatus.

Agilolfi Abbatis *Raffoldus* fuit advocatus ecclesie Altahensis. Tempore *Chuniberti* Abbatis & *Perhtoldi* Ducis fuit *Albricus* advocatus. Tempore *Heinrici* Ducis, *Meinhardus* comes fuit aduocatus. Hic habuit fratrem *Vlricum* comitem. Tempore canonicorum & *Perhtoldi* ducis fuit, *Chunradus* aduocatus. *Heinricus* dux habuit *Wæsginum* aduocatum. *Tuto* Episcopus habuit *Perhtoldum* aduocatum. Tempore *S. Godehardi* abbatis *Meinhart* & *Ruprecht* fuerunt aduocati ecclesie. Tempore *Ratmudi* abbatis fuerunt aduocati ecclesie *Ruepertus*, *Vdalricus* comites & *Marquardus*. Tempore *Adalhardi* abbatis, *Meinhardus* & *Afchvvinus* fuerunt aduocati ecclesie. *Afchvvinus* autem comes de *Pogen* fuit tempore *Heinrici* III. & *Adalhardi*, *Wenzlai*, & *Walcheri* Abbatum aduocatus Altahensis ecclesie. Hic *Afchvvinus* fertur Pohemo's irruentes in prouinciam nostram tribus bellis vicisse, & in signum uictorie quandam crucem, cum bipenni in quadam abiete in monte qui uocatur *apholtersperg* excidisse, que abies usque hodie uocatur *Æschveinestanne*. Iste *Æschvvinus* dicitur *Adilpertum* comitem genuisse qui habuit uxorem *Hadvvigam* & fuit aduocatus altahensis ecclesie tempore *Liupoldi*, & *Adalfridi* & *Ruperti* & *Gerhardi* Abbatum. Iste *Adalpertus* construxit monasterium in *Windberge*. Hic genuit *Adalpertum* *Hærtovicum* & *Perhtoldum* comites ex quibus *Adalpertus* sagitta occiditur in obsidione castri quod dicitur *Phalaia* circa annum dni. M.C.XL. *Hærtovicus* autem homo pessimus infaniendo uitam finiuit. *Pertholdus* uero homo pacificus & diues. fuit aduocatus ecclesie altahensis tempore *Chunradi* & *Polezlai* abbatum. qui aduocatiam quam ipse & progenitores sui antea ab imperio recipere solebant. primus recepit a *Patenbergense* Episcopo *Eberhardo*. Hic genuit *Adalbertum*

tum Comitem ex *Leutkarde*. Iste *Adalbertus* aduocatus ecclesie tempore *Vdalrici*, & *Ditmari* abbatum fuit. Hic fuit homo ferus & bellicosus & per hoc destructor ecclesiarum & prouincie exstitit. Nam per *Raisam* uersus *Dornberch* cum *Pohemis* factam, & per prelium cum *Luduvico Duce* An. Dni. MCXCIII. ac per constructionem castrorum in *Hohenpogen* et aliorum edificiorum siue preliorum et per diuersas exactiones ecclesiam nostram et alias ecclesias depauperavit. Ipsi enim Comitis iniqua uexatione primum cepit ecclesia nostra *subaduocator* habere et *staurarum* exactiones iniquissimas sustinere. Jus enim aduocatie in aliquibus locis aliis obligationis titulo exposuit, aliis iure feudali possidendum concessit. Inter quos quidam *Chunradus de Ahusen* inbeneficiatus est ab eo uilla in *Obernhausen* cum adiacentibus hubis. *Marquardus de framleinsperg* bonis nostris in *Wincheling*. *Pernhardus de Lerchenveld* bonis nostris in *Mündreiching* et in *Sifchofen*. *Regimboto de Svozzenpach* (*Süzzenpach* est situm prope castrum *Sigenstein*) et *Rapoto de Peilstein* duabus uillis nostris in *Wizzenregen* et in *Hasenperg*. Item obligationis titulo *Paboni de Zulling* uillam in *Vsterling* locauit. Preterea consensit quod *Perhtoldus de Ozing*, uendicauit sibi bona nostra in *Münichdorf*, in *Elhpach* et in *Svarza*. *Gozpoldus de Hofdorf* *Otmarn* et alia plura. *Poppo de Chæspersch* cum fratribus suis fere. LXX. beneficia sibi indebite adtraxerunt. Censuales etiam ecclesie plus, quam. CCCC. cuidam *Chunrado de Röt* legitur contulisse. Item censuales nostros ab *Isara* usque post fines *Patauie* Comiti de *Ortenberch* iure concambii tunc concessit. Et ministeriales ecclesie nostre per extrinsecas nupcias alienauit a nobis. Ipsi etiam Comitis

temporibus, dubium utrum eo concedente uel fauente, in partibus Austrie tunc ceperunt ecclesie nostre predia plures iniurias sustinere. Nam *Perchtoldus de Arnstain* quasdam uineas nostras in *Spiz*, cum agris et pratis et decimis eorundem sibi uendicauit. *Vricus* quoque ceguomento *Straun* (e) aduocationem in predio nostro in *Zaia* sibi tunc etiam illicite usurpauit. tempore *Heinrici* primi *Ducis Austrie* et *Liupoldi* filii sui. a quibus principibus per querimonias diuersas. super hoc iusticia non poterat obtineri. Plures etiam idem Comes, sicut in litteris querimonialibus abbatum inuenitur, malicias exercuit que melius reticentur. attamen moriens anno dni. MCXCVIII. filiis suis *Liupoldo* clerico, *Pertholdo* et *Adalberto* quos genuerat ex *Ludmila* reliquit Comitatum plenum diuitiis et honore. Qui cum inter se primum et postea cum aliis uicinis suis Episcopis, Comitibus, discordarent, in tantam rabiem et malitiam excreuerunt, ut prouinciam Comitatus sui, inhabitabilem facerent fere totam, et dominus *Poppo* Abbas noster cum monachis et familia, propter defectum. locum quasi desolatum relinquere, et predia ecclesie meliora obligare, uel uendere cogeretur. Inter que etiam illud nobile predium, *Hallense Eberhardo Salzbουργensi* Archiepiscopo tantum pro trecentis quinquaginta marcis. argenti. tunc temporis uendebatur. Defuncto autem apud *Damiatam* *Perchtoldo Comite*. *Albertus Comes* habens *Reichizam* uxorem sterilem. in sui malicia, usque ad obitum perdurauit. Verumtamen dominus *Ditmarus* abbas vir in seculi sapientia subtilis. et cui in dispensatione domestica. nix aliquis poterat comparari, tempore predicti *Alberti* Comitatis ecclesiam istam sagaciter et fideliter sustentauit, redimens.

(e) *Straunonum* saepius infra occurrit Menſio.

mens. VIII. carradas vini que quibusdam malignis dabantur ab ecclesia ad usuram. Idem etiam abbas per *Hermannum* monachum priuilegium Insule et anuli et Ecclesiam in *Spitz* in usus ecclesie impetrauit. Anno itaque dni. M. CC. XLII. moritur predictus *Albertus Comes de Pogen* sine herede XVIII. Kalend febr. cui succedit in aduocatia, huius ecclesie *Otto comes palatinus Rheni, Dux Bavarie* cuius studio totus comitatus in optatam pacem et necessariam reformatur. In atumpno etiam sequenti, in vigilia Simonis et Jude. predictus domnus *Ditmarus* abbas obiit. cui successit *Hermannus* abbas. qui rexit ecclesiam istam triginta annis. mensibus IIII. diebus XVI. quo propter senium et crebras infirmitates quas tunc paciebatur, cedente *Albinus* eiusdem ecclesie Monachus per formam compromissi eligitur, vir bonus et homo timens deum. *Heinrico duce Bavarie* existente huius monasterii aduocato.

Num. VII. Querelae (f) aduersus Arnolfum Bavariae Ducem.
anno 914.

Circa annum domini Nongentesimum quartum decimum. Cum *Chunradus* primus in Romanum Regem esset eleuatus. *Arnolfus* dux Noricorum timore ipsius Regis tamquam homo malignus et contrarius Regi. cum uxore et filiis fugit in Vngariam et exinde in Regno quasi per. V. annos prelia mala fecit auxilio Vngarorum. Deinde mortuo sine heredibus predicto Rege *Chunrado* *Heinricus* primus in Regem a principibus

---

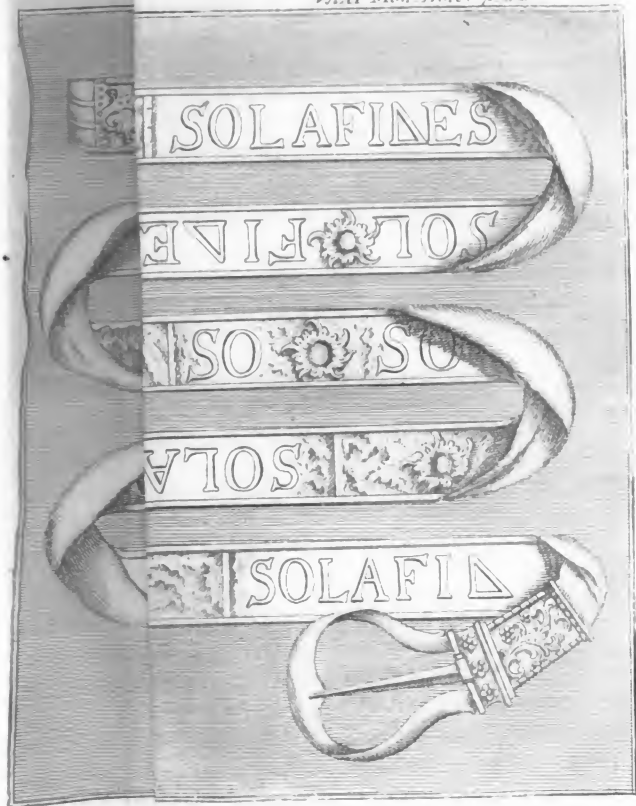
f) Querelis istis abunde satisfecit Cl. P. Agnellus *Candler*, augustinianus in erudita Dissertatione, cui titulum scripsit. *Arnolfus male malus*. etc. Monachii 1735.

bus est electus. statimque memoratus *Arnolfus* ab Vngaria reuertitur, et a baioaricis principibus non solum honorifice suscipitur, sed et ut Rex fiat ab eis vehementius exoratur. Affectante itaque ipso imperium et discordante cum Rege *Heinrico* multarum ecclesiarum possessiones et predia quibus ditare fuerant et dotate. per collationem ipsius tyranni in vsus laicorum in hac discordia sibi famulantium transierunt. Non poterant ea monasteria rehabere propter potentiam eorum qui ipsa predia in feudo receperant. et quia per ipsos potentes ad minores personas fuerant hinc et inde feudaliter deriuata. licet predicto *Heinrico* Regi tres *Ottones* et s. *Heinricus* successerint imperatores utique fortes et potentes et iudices seueri et iusti, ac promotiones ecclesiarum in omnibus seruentissime diligentes. Attamen quia dicte possessiones ad augmentum Regni cesserant. gratia fit *Regalibus ecclesiis* sicut in quorundam monasteriorum priuilegiis adhuc cernitur. quod ab obsequiis illis que facere solebant imperatoribus et Regibus cum milicia et armis quando ipsos Reges contigit ire in aliquam expeditionem essent penitus absolute. et ut recipiens prelaturam ab imperio per ceptrum nichil iuris daturus esset Curie nisi quod proprio Arbitrio et bona uoluntate uoluerit ministrare. Domnus etiam *Ludovicus Dux Bavvarie*, pater uidelicet *Otonis Ducis* sepius fatebatur quod pro *Altahensi* et *Tegerseensi* et similibus ecclesiis de suo ducatu obsequium illud quod dicitur *Herschilt* ipse et alii sui successores imperio exhibere deberent.

Num. VIII. Chronotaxis S. Godehardi. circa an. 997.

Sanctus *Godehardus* patrem habuit ex familia ecclesie *Altahensis*, nomine *Ratmundum*. Matrem uero nomine ...
Ma-

Magistrum in scholis *Oedalgisum* presbyterum. A *friderico* Salzpurgensi archiepiscopo fit acolitus et Subdiaconus. Et ab eodem archiepiscopo, qui tunc Ecclesiam Altahensem in beneficio habuit. ordinatur in prepositum, in ordine Canonicorum. in quo scilicet ordine, tunc temporis propter destructionem prius factam; quasi per centum annos substitit locus iste. A *Piligrino* pataviensi Episcopo Dyaconus. et a *s. Wolfgango* Ratispontensi Episcopo presbyter ordinatur. Sub *Erchanberto* abbate. XII. Kl. Jan. in hoc Monasterio existens dyaconus, Monachicam facit votum. Anno domini DCCCC. XC. VII. constituitur in abbatem presentibus et annuentibus *s. Heinricho* tunc Duce, et quibusdam Episcopis. aliisque primoribus Bavvarie. qui propter hoc ad *Altahense* Monasterium tunc conuenerant. et a *Christiano* Pataviensi Episcopo ordinatur. VI. Kal. Januarii. Hic rexit locum istum annis. XX. VI. in abbacia. Post hec factus episcopus anno domini. M. XXII. fedit in episcopatu Hildensheimensi annos. XVI. obiit autem anno domini. M. XXX. VIII. Canonizatus est autem ab *Innocencio* papa. II. et translatus de tumulo anno domini. M. C. XXXI. Regnante *Lothario* Imperatore. II. *Adalfrido* Abbate tunc regente Monasterium Altahense.

Ad Num. VIII.

In festiuitate sancti *Godehardi* datur Canonicis Libra (g) denariorum. Ministris, uidelicet Prespiteris, Dyaconibus, subdiaconibus. XLIII. Subcustodi XII. Scolariis XXIII. Pallatoribus XII. Pro Luminaribus XXX.

(g) Colligi inde datur libram unam fuisse complexam 121. denarios.

D

Num.

Num. IX. De S. Gunthero Monacho Nideraltacenfi.
ab an. 1006.

Sanctus *Guntherius* Monachus factus est anno. MVI. MVIII. heremum inhabitare cepit ibique construxit cellam in *Rinch-nah*. quam dedicari a *Berngero* Patauicensi Episcopo procuravit anno. M. XIX.

Post hec ipsius beati *Guntharii* petitione *Heinricus* tercius tradidit cellam memoratam ecclesie Altahensis sub *Rach-mundo* abbate anno. M. XL.

Post hec vixit. V. annos. et in ulteriori heremo que *Preznich* vocatur moritur. ac per *Prezizlavum* Ducem sepeliendus deducitur ad Monasterium Prevnovvense.

Num. X. De Placito Aduocatorum et præstando illis
seruicio post an. 1066.

Heinricus Imperator. IIII. de legitimis et annalibus aduocatorum placitis hoc statuit. quod ad placitum cuiuslibet aduocati magnarum ecclesiarum pertinentes. semel in anno quando preceptum fuerit omnes certis in locis conueniant. ibique aduocati in seruicium suum plus non exigant nisi duos modios tritici. et II. porcos. tres cados vini uel Medonis. decem cados cereuise. guingue modios auene in pabulum triginta equorum.

Num. XI. De Inuestituris anno 1120.

Confuetudo erat quod inuestituras ecclesiarum regalium imperatores uel Reges dare solebant, et quociens episcopus uel Abbas regalis decedebat, id moris erat, vt ecclesia illa
ba-

baculum et anulum imperatori transmittens de curia sibi postulare episcopum uel Abbatem. Vnde multi nobiles et magni viri in regali curia degebant spe promotionis, vice capellano- rum imperatori obsequentes. donec *Heinricus* imperator quintus eandem inuestituram episcoporum per *Lambertum* sedis apostolice legatum qui postmodum summus pontifex factus *Honorius* est dictus domno Kalisto pape secundo liberaliter resignavit. Priuilegium ergo de hoc ecclesie scribitur ac imperio, --- videlicet ut electi a capitulis propriis non prius ordinentur episcopi uel abbates quam de manu regis uel imperatoris Regalia per sceptrum accipiant. Hec acta sunt circa annum dni. M. C. XX.

Num. XII. Venditio Bonorum circa an. 1232.

Uniuerfis christi fidelibus tam presentis quam future etatis hominibus *Johannes* dei gratia abbas de *Windeberge* cum uniuerfite conuentus et familie eiusdem ecclesie salutem in Domino Iesu. Notum facimus uniuerfis, quod nos propter vehementem ecclesie nostre necessitatem, fratrum nostrorum et totius familie provide communicato consilio et presente tunc temporis aduocato nostro *Comite Livpoldo* et *Berhtoldo de Steinburch* aliisque ministerialibus comitis, quedam bona ecclesie nostre, hec scilicet *Ellingeringen* dimidiam hubam, *Weirgingen* dim. *Volratinge* dim. *Euzinge* integram hubam, *Lanzingen* quartam partem Venerabili in Christo *Popponi Abbati de Altah* pro quadam summa argenti vendidimus in usum et proprietatem Monasterii *Sci Mauricii* sine aliqua contradictione in postmodum cedenda. Et ut hujus contractus celebratio fir-

D 2

ma

ma et inconuulsa permaneat, bullarum nostrarum testimonio roboramus et conuentus.

Num. XIII. Traditiones variae circa an. 1210.

Curias in *Smidorf* et in *Perin* dedit nobis *Rapoto palatinus comes de Ortenberch*. *Hadmarus* et *Rapoto de Ahvsen* dederunt Curiam in *Taimerspach* et in *Walhinstorf*. *Pabo* et *Albero de Ceholving* dederunt molendinum in *Oexing*.

Alramus de Hals sex beneficia in *Winzing*. *Walchv-nus patrus suus* dedit curiam in *Lincing*.

Num. XIV. Instrumentum Dedicationis Ecclesiae S. Mauricii in *Ingolstat*, an. 1234.

Anno ab incarnatione domini. M.CC.XXXIII. XI. Kaln. Octobr. a venerabili *Eistetenfis Ecclesie* Episcopo *Heinrico*, rogatu domni *Ditmari* deo deuoti abbatis Ecclesie *Altakenfis* et magistri *Hugonis* plebani. Canonici Ratisponensis dedicata est Ecclesia in *Ingolstat*, in honore domini et saluatoris ihesu christi, et sancte Marie et sacratissime legionis sanctorum Thebeorum. videlicet Mauricii et sociorum eius. et aliorum sanctorum quorum reliquie cecondite sunt in altari. Indictione. V.

Num. XV. Compensatio damnorum. circa an. 1234.

Notum sit omnibus tam modernis quam posteris quod dominus *Heinricus de Lihtenvvart* super inconmodis ecclesie in *Altah* multimode illatis, ab eiusdem Ecclesie abbate et conuentu redditur absolutus sub recompensacione predii duarum libra-

librarum in villa que vocatur *Schonstrazze* ecclesie prefate sollemniter delegati. sub attestacione virorum honestorum singulis nominibus subscriptorum videlicet *Heinrici de vrteil. Ebervvini de Spitz. Marquardi filii eiusdem. Ditmari de Chirhaim. Ditmari filii eiusdem. Ditmari plebani de Absdorf. Willhelmi plebani in Absdorf inferiori. Reimberti de Absdorf. Ditrici de Walchunschirchen. Gerundi de Lihtenvvart. Liupoldi cognomento fidelis. Ditrici de Smida. Rapotonis de Lihtenvvart. Heinrici des. petronella. Sigmari de Lihtenvvart. et aliorum multorum. Actum tempore friderici Ducis Austrie et Abbatis *Ditmari*.*

Num. XVI. Compensatio Damnorum an. 1243.

Predium *Winzinge* nobilis Vir *Alramus de Halse* contulit ecclesie *Altahensi* coram illustri *C. Duce Bavvarie Ottone*, et dno *Hermannno* abbate pro dampnis, que ipse quandoque gverras habens cum *Alberto comite de Pogen* intulerat ecclesie memorate. actum in castro *Lantshvt* XVII. Kal. Augusti. Anno gracie M. CC. XLIII. Testes. *Otto comes de Grvnenbach. Chunrad. comes de Mosburch. Hartlibus de Winzer. Svvekkerus* notarius Ducise et alii.

Num. XVII. De arrogato Jure Advocatorum an. 1244.

Predium in *Zaia* tempore domni *Popponis* abbatis et ante ipsum adeo fuit ab usibus ecclesie abstractum, quod vix ad summam. XII. librarum ecclesie serviebat. licet idem abbas contra *Strevnones de Valchenstein* qui ipsum predium ratione advocatie sibi subiugauerant vsque ad excommunicationis sen-

tentias coram spiritali iudicio ac seculari plurimum laborasset. Post hec uindicta dei mortuis sine heredibus isdem sex fratribus domnus *Hermannus de Chranckperch* ab illustri duce Austrie *Friderico* eandem aduocatiam in beneficium recepit. qui more antecessorum suorum uillam ipsam totaliter sue uoluit subicere seruituti. sed domnus *Chunradus* qui tunc ecclesiam regebat sibi in quantum malicia temporis permisit restitit donec mediantibus probis uiris quedam sibi subtraxit de rapinis consuetis relicto ei magno iure aduocatie uidelicet triginta quinque librarum pensione et tribus placitis indistinctis in quibus colonos pro suo uelle grauabat ita ut tempore afflictionis pro redemptione unius placiti tantum exigeret tres libras preter alia que forma compositionis illius sigillis dicti Ducis et ipsius *Hermanni* roborata plenius continebat quam cum aliis instrumentis que nos *Hermannus* abbas postea impetrauimus super eodem hic subscribi iussimus ad noticiam futurorum. Nos etenim anno ordinationis nostre secundo ducem adiuius antedictum. et contra aduocatum predictum agentes maiorem multis expensis ut subtus patet impetrauimus libertatem.

Num. XVIII. Compositio Controuersiae super decimas in
Ingolstat an. 1245.

Cum necesse sit ea que a mortalibus geruntur ne simul cum ipsis pereant et labantur scriptis et testibus roburare per presens scriptum notum sit omnibus sancte dei ecclesie fidelibus presentibus scilicet et futuris qualiter contencio que uertebatur inter ecclesiam Altahensem et plebanos de *Ingolstat* super decimis earundem ecclesiarum amicabiliter sit sopita multis namque

que annis inter abbates de *Altach* et plebanos de *Ingolstat* tali durante discordia abbatibus pretenditibus quod due partes decimarum spectarent ad ipsos plebanos e conuerso exigentibus de ortis et quibusdam prediis decimas in diuersas ac ita ius utriusque ecclesie sepe ac sepius eisdem subtrahi contingeret ab ipsarum solutoribus decimarum tandem dominus *Hermannus* ven. abbas *Altahensis* et dominus *Dietmarus* plebanus Canonicus *Patauensis* litibus illis finem facere cupientes de plebesanorum consilio tali modo decimas dari in perpetuum decreuerunt quod prouisoires ecclesie de *Altah* de sex maioribus curiis in *Ingolstat* que spectant ad ducem et de duabus maioribus curiis in *Harde* que spectant ad dominum *Ottonem* de *berd* ac de omni cultura quam colunt vel in futuro colent ipsarum octo curiarum villici siue ad semetipsos vel ad alios pertinente vel ad curias prout supradictas colligere et recipere debent in magnis et minutis decimas indiuisas. Insuper quidquid extra parochiam ad uillas in *Gaimersheim* et in *Oetingen* et in *Reiderhofen* colitur vel cultum ducitur totum spectare debet ad ecclesiam *Altahensem*. Reliquas autem decimas per totam parochiam ex utraque parte danubii in magnis et minutis prouisoires ecclesie de *Altah* et plebanus diuident equaliter sine fraude. Ad hec quilibet plebanus illius ecclesie tenebitur illis octo villicis supra nominatis et domibus eorum licet ab illis nullas recipiat decimas sicut aliis plebisanis in procuracione ecclesiastica prouidere et expoffere iura ecclesie *Altahensis* fideliter sicut sua. Actum anno dominice incarnationis M. CC. XLV. Indictione secunda. In die s. Mathie apostoli in ecclesia *ingolstat* Testes *Chunradus* Monachus. *Dietricus* conuersus. *Greimoldus* uicarius. *Marquardus* de *Huntsperch*. *Chohnarius* miles. *Sigenburgarius*.

garius. Judex. Albertus Wogel de Gaimershaim. Gernherus formica. Perngerus Zolner. Chunradus incisor. Chunradus sampner. hainricus medicus. hainricus scolarcha. Otto Stidel. Gernherus de Ernau fundator dispensator. heinricus ecclesiasticus. Reinoldus. Paldvvinus. hainricus de matse. Vlricus de chraüzpach. dietmarus de puechhoff. poppo et alii quam plures.

Num. XIX. Traditio Curiae in Golsenbaeh an. 1247.

Anno M. CC. XLVII. *Wilhalmus de Schoennanger* iam occidendus elegit suam apud Altahense Monasterium sepulturam tempore dñi Hermannii Abbatis, et tradidit Curiam unam in *Golsenbach* ad altare Sci Mauricii, quam donationem postea confirmavit *Wilpirga* Vxor sua et filii eius *Richgerus* et *Poppo*, et filie sue *Wilpire* et *Chlaremia*. Hanc autem Curiam emerat idem *Wilhalmus* ad *Albertum de Pernstein* fratrem Vxoris sue *Wilp.* et *Sophiam* Vxorem jam dicti *Alberti*, filiam *Wilhalmi in Zierperch*, qui postea pro eadem curia cum Ecclesia contendeant. sed predictus *Hermannus* abbas litem eandem ab ipsis pro quinque talentis denar. redemit. Testes. *Svicgerus de Vorst* Judex. *Hartlibus lamina. Alhardus gezman. Heinrichus Rvdgerus. Dietmarus. Vlricus*, et alii.

Num. XX. Compromissum circa diuisionem agrorum
an. 1247.

Cum villa in *Yserhoven* sicut et alia predia in tota comitia de *Pogen* per *Albertum* comitem et suos inimicos ad hoc deuenisset, quod agros et prata eiusdem predii, quia diu sine colonis extiterant, nullus sciret, et milites ac potentiores agros
nulle

uille propinquos solummodo coluissent, remotioribus agris in
vepres et spineta redactis. Pace reddita ex morte comitis su-
pradicti, Rustici Ecclesie et Milites infeodati pro quantitate et
limitibus contenderent, Ego itaque *Hermannus* abbas per que-
rimonias coram dno *Ottone duce* et suasiones diuersas personas
militares ad hoc induxi, quod ad Sanctorum reliquias iuraue-
runt, se uelle puram dicere ueritatem, quantum quilibet ipso-
rum iuste possidere deberet, quod et factum est, ut inferius
continetur. Compromissum itaque fuit, vt maximus campus
per funiculos mensuraretur, ille uidelicet contra *Awhalmingen*,
et cuilibet hube XII iugera deputarentur. et quodlibet iugerum
haberet XII *pivange*, atque sic primo infeodatis ipsorum par-
tes distribuerentur, residuum vero totum Ecclesie remaneret.
Item in quot partes maior campus diuisus esset, in totidem
partes secundus campus et tercius diuideretur, licet cuilibet
hube in eisdem posterioribus campis non possent cedere XII
iugera, ut in primo. Inchoata est igitur ista particio camporum
per *Alwinum* Monachum scribentem, et fratrem *Perhtoldum* pre-
positum, et *Rudolfum* officialem cum funiculis mensurantes, *Her-
manno* abbate et populo comitante A. dni M. CC. XLVII.

Num XXI. Adnotatio quorundam Feudorum. An. 1247.

Hec sunt feoda ex antiquo predio. *Chunradus de Eppstorf*
habet decimas de omnibus agris maioris curie qui dicun-
tur *Praitten*. *Syghardus de Egloffshaim* habet in vrbe *Ratispo-
na* quedam feoda. Ex his resignauit domno *Heinrico* dicto
Gemlingario ciui Ratisponensi. III. curtes in loco qui vocatur
Gaemzing. quarum unam tunc infedit quidam qui dicebatur
suuevus. Alteram *Vlricus* et vxor sua. Terciam *Adalohus*.

E

et

et soluunt. II. talenta. Ipse autem *Gemlinger* petiuit ipsum feudum vxori sue filie *Gumperti monetarii*, et filie sue confratri. qui nondum habuit plures heredes quod et factum est. Actum *Ratispone*. Anno ab incarnatione. dom. ii. M. C. XLVII. XVI. Kaln. Maij. Testes. *Albero* hospes noster. *Poppo* plebanus de *Mundriching*. *Gamriht schulthaitz*. *Otto prager*. *Heinricus Zanner*. *Libhardus* in lata strata. et alii ciues *Ratisponenses*.

Post hec resignauit predictus *Gemligner Wernhero* genero suo, dicto *Straubigner*, et *Halke* uxori sue predicta feoda cum manu domni *Hermanni* Abbatis. Actum *Ratispone*. in die sancti Luce. Anno domini. M. CC. LX. Nono.

Marquardus de Aeuving et fratruales sui *Chvnradius* et *Hertovicus* habent unam aream in vrbe *Ratispona vnder den tauben* apud coriarios que soluit. III solidos.

Num. XXII. Emtio Villae Obernwerd. An. 1248.

Ego *Hermannus* abbas, considerans quod ecclesia nostra propter Vicinitatem ville in *Obernuerde* multos contemptus et turbationes, ac alia incommoda sustineret, dictam villam cum omnibus pertinentiis suis apud domnum *Albertum de Hals*, comparaui pro *LXX. V. talentis Ratisponensis monete*, conquirens insuper consensum et ius proprietatis eiusdem predii apud *Pataviensem* ecclesiam, Consiliarios, et amicos, multis laboribus et expensis. Anno ordinationis nostre sexto.

Num. XXIII. Venditio praedictae Villae. An. 1248.

Ego *Albertus de Hals* per presens scriptum profiteor, quod ego villam in *Obernuerd*, cum omnibus pertinentiis suis, que-

questis et inquirendis, principaliter propter deum, receptis etiam a domno *Hermann* abbate de *Altah*. *Septuaginta quinque libris Ratissponenss monete* contuli ecclesie *Altahensi*. Et quoniam ab ecclesia *Patauensi* ipsam villam sicut progenitores mei feudaliter possidebam. ne forte ius proprietatis eiusdem ville dominus meus episcopus et capitulum *Patauense* denegarent ecclesie memorate. ego ad ius conseruationis Ministerialibus ecclesie *Altahensis*, contuli feudaliter dictam villam. consentiens per omnia, quod iidem Ministeriales ipsum predium pro *Millè sexcentis marcis argenti*, obligauerunt cum manu mea, dicto domno abbati, et ecclesie *Altahensi*. Hec autem omnia feci de consilio *Purchardi de Weier*. qui tunc meus fuit pedagogus. et bonorum meorum ac hominum procurator. et Militum meorum consilio. videlicet *Alberti de furt*. *Alberti de Oed*. *Chunradi de Hohenwart*. *Hermanni de Walzing*. *Rudgeri de Chuchperch*. *Engilberti de Rehvvinsperg*. Isti autem sunt Ministeriales *Altahensis* ecclesie. quibus contuli dictum feudum. *Hartlibus lamina*. *Ditricus et fridericus de Monchdorf*. *Heinricus de Oetling*. *Tyrolfus de Purchstal*. *Ditmarus de Puchofn*. *Pabo de Vrbach*. predicti omnes et alii quam plures facti sunt huius rei testes. Actum in *Vilshof*. Anno Incarnationis domini. M.CC.XL.VIII. V. Kln. Febr. Et ego *Purchcardus de Wier*, quia hiis omnibus interfui presenti pagine sigillum meum rogatus a partibus, appono in testimonium huius facti.

Num. XXIV. Traditio Praedii et Vineae in Paetring cum retrotraditione vitalicia. An. 1248.

Quidam miles dictus *Gerhochus de freimleinsperg* delegauit ad altare sancti *Mauricii* in *Altah* predium suum cum ui-

nea adiacente in *Paetring* situm. et ipse una cum filio suo *Gerhoho* recepit ipsum predium cum uinea de manibus domini *Hermannii* abbat̃is tali pacto ut ambo ipsi ad tempora uite sue ab ecclesia feodaliter possiderent. et post mortem utriusque ad nullum heredem eorum. ius predictum respiceret. sed rediret cum omni usu ad ecclesiam *Altahensem*. Actum anno. M. CC. XLVIII. in die parasceves. videlicet XV. Kl. Maij. coram testibus subnotatis. testes predictus *Gerhochus*. et *Gerhochus* filius suus. *Hartlibus* miles, dictus *lamina*. *Rvdgerus de Werde*. *Heinricus de Oetling*. *Ditmarus de Puchofn*. *Vlricus de Chreuzpach*. et alii.

Num. XXV. Commutatio eiusdem Praedii. An. 1279.

Postmodum *Gerhohus* iunior cui ususfructus predicti praedii in *Pätering* mortuo seniore *Gerhoho* patre suo usque ad mortem suam sicut superius exprimitur competebat, multa instantia petiuit a domno *Volchmaro* abbate ut predictum usufructum uellet redimere ab eodem. Idem igitur dominus *Vol.* abbas dedit eidem. G.vnum equum valentem. *III. libras denariorum* et urnam uini Australis et dimisit sibi censum unius anni. promisit etiam seruare sibi filium suum scolarem. per annum in pane suo. quibus acceptatis et acceptis memoratus. G. cessit omni iuri sibi in prefato predio competenti, transferens illud integraliter ad ecclesiam *Altahensem*. Actum domini. M. CC. LXX. nono XIII. Kal. Julij. Testes *Eberhardus* notarius. *Ditmarus de Puchof*. *Leupoldus de Haiming*. *Wer. de perchaim*. *Heinricus de purchstal*. *Gotfridus de puchof*. *Dipoldus Painholz*. *Erhardus*. et alii quam plures.

Num.

Num. XXVI. *Traditio Curiae in Pornchoven cum Pacto
alimentationis. An. 1249.*

Nos *Hermannus* abbas in *Altah* notum fieri cupimus uniuer-
sis quod cum *Gotschalcus miles in Haidolfing* et uxor sua
Haedviga de eterna uita inspirante domino cogitarent. ac de
rebus sibi a deo concessis ordinare cuperent sue salutis nunc et
in posterum profutura. ipsi Curiam in *Pornchoven* multo pre-
cio conquistam cum agro quodam in *Haidolfing* et aliis atti-
nentiis suis omnibus pro remedio animarum suarum deo et
sancte Marie virgini matri dei et sancto Mauricio tradiderunt.
E. conuerso nos de consilio et consensu fratrum nostrorum et
familie ipsis ambobus. uel uno mortuo alteri eorum dari ab
Ecclesia nostra decreuimus subscripta uidelicet singulis annis sex
urnas uini *Chremensis mensure*. et unum pellicium ouinum et
quatuor calceos filtratos ubicunque fuerint residentes. Et si
uoluerint iuxta Monasterium habitare. due prebende in pane
et potu et Caseo ac aliis omnibus preter ea que in ollis co-
quantur. in pelliciis etiam et in calceis debent plene sicut fra-
tribus in refectorio ipsis dari. Altero autem eorum mortuo su-
perstes pellicio uno contentus. reliqua omnia plene recipiet ipse
solus. tunc etiam supradicte sex urne uini uocabunt, cum duas
prebendas potus sibi de cellerario uoluerit ministrari. Insuper
pro pimentis coquine accipient duos modios hordei. et unum
pise. et de coctis holeribus dolium unum plenum. Ipsam au-
tem curiam in *Pornchoven* cum omnibus attinenciis suis dele-
gatoris eiusdem predii, ad altare sancti Mauricii. receperunt.
idem *Gotschalcus* et *Haedviga*. de manu nostra sub tali pacto

E 3 .

ut

ut quamdiu uiuunt ipsi eam possideant et *uiginti quatuor denarios* exinde ecclesie singulis annis soluant. Adiectum fuit similiter huic pacto quod eis aput Monasterium residentibus et prebendas recipientibus supradictas, idem predium tunc cum pleno usufructuario et cum omni iure cedet in usus ecclesie *Altahensis*. nec ad heredes siquos in postetum generauerint, sed ad ecclesiam tantum ipsum predium pertinebit. Infra bienium quoque a nobis domus competens eis edificabitur in loco ubi uoluerint. uel ubi prope Monasterium potuerint salua reuerentia locorum ordinis habitare. Decedentibus autem eis de hac vita nos corpora eorum ad Monasterium deferentes tradere tenemur cum honore quo concedet, ecclesiastice sepulture. Et si tunc forte quod deus auertat fuerint excommunicati nisi sit pro debitis, tenemur absolutionem eorum impetrare laboribus et expensis. Ad hec plenam fraternitatem in ecclesia nostra habebunt. et fient pro quolibet eorum uiuo uel defuncto preces, missæ, et vigilie, ac omnia beneficia, que fieri solent pro quolibet fratre nostro. Et ut ipsi possint de predictis in posterum fieri cerciores et omnia maneant inconuulsa, nos et conuentus noster per presens scriptum et sigillorum nostrorum appressionem obligamus nos et successores nostros ad subscripta omnia fideliter obseruanda. Actum in domo nostra in festo S. Agnetis. Anno Incarnationis domini. M. CC. XLVIII. Indictione VII. coram testibus subnotatis. Testes. *Chunradus plebanus de Svarzza. Perhtoldus sacerdos de Walhensdorf. Ch. freno. Eberhardus. Clerici. Hartlibus lamina. Heinrichus Endorfer. milites. Ditmarus de puchofen. fridericus de Monihdring. Wernhardus de Chrevzpach. Heinrichus de Matseh. Heinrichus de Wizenfig. Chunradus de Pitting. Heinrichus dremel. et alii complures.*

Post

Post hec eodem anno in Ebdomada pentecostes feria. VI. confirmata est ipsa donatio per manus *Salmanni* predicti videlicet *Wernhardi* Comitis in castro *landave*. domino *Ottone* illustri duce *Bavvarie* ibidem existente et testibus subnotatis. Testes. *Wernhardus* Comes de *Lonsperch*. *Phricus* de *Gozzolling*. *Alhardus* de *preisng*. *Heinricus* de *Alnoch*. *Chunradus* de *Pacuzchof*. *Heinricus*. dictus *Reut*. *Harttilus* de *Crelpach*. *Albertus* de *pilsing*. *Hertovicus* de *poimgarten*. *Heinricus* de *Oetling*. *Poppo* de *Ceholsng*, *Heinricus* de *Wizenfng*. et alii.

Num. XXVII. Libertas praedictae Curiae.

Super libertate predictae Curie tale habemus instrumentum.

An. 1258.

Heinricus dei gratia Comes Palatinus Rheni dux Bavvarie. Nouerint uniuersi quod nos ad petitionem *Gotschalci militis de Haidolsng* Curiam in *Pornchofn* quam idem. G. et vxor sua *Haedviga* contradiderunt Ecclesie beati Mauricii in *Altah*, tenebimur de gratia liberali deffendere propter deum. sine omni exactione steyre uel aliorum questuum quorumcumque. Ut igitur illud robur perpetuitatis obtineat presentem litteram ipsi Monasterio dari fecimus, commendantes eandem gratiam pie a nostris successoribus in perpetuum obseruari. Datum *Landave*. Anno incarnationis dominice. Millesimo. ducentesimo. Quinquagesimo. Octauo. II. Non Octobr.

Num. XXVIII. Concessio emphiteutica. An. 1251.

Anno dni M. CC. LI. Ego *Hermannus* Abbas Curiam *Eschilpach* iam multis annis obligatam cum consilio et consensu Con-

Conuentus nostri contulimus *Meingoto* et *Arnoldo* fratribus de *Erilpach* et *Perthe* et *Hedvige* sororibus eorum tali condicione ut ipsi et omnis posteritas eorum masculi et femine per legitimum thorum geniti possiderent in perpetuum curiam supradictam, et in festo S. Mauricii exinde persoluant singulis annis dimidiam libram denar. Ratispon. Ecclesie Altahensi. Quodsi in dicto festo censum talem soluere neglexerint, tunc Curia uacabit ecclesie, et nihil iuris habebunt in ipsa, nisi fuerint impedimento legitimo prepediti. Ipsi autem Curie censum cogebamur propterea minorare, quia *Gotfrido Auo* predictorum fratrum ab antiquo obligata fuerat nec redempta, et insuper nobiscum contendebant, quod ad ipsos iure hereditario pertineret. Acta sunt hec in Vigilia beati Gregorii in Stupa nostra coram testibus subnotatis. Testes *Poppo plebanus de Mundriching*. *Vlricus plebanus de Vikta*. *Wernhardus de Chae-sperc*. *Heinricus de Anndorf*. *Ditmarus de Puchof*. *Eberhardus de Molheim*. *Dietricus*. *Vlricus*. *Heinricus*. et alii.

Num. XXIX. Concessio Feudi. An. 1252.

Nos *Hermannus* dei gratia Abbas ecclesie s. Mauricii in Altah, per presens scriptum notum fieri cupimus vniuersis, quod cum mortuo sine filio herede, *Ministeriale nostro*, domno *Heinrico de Vrtail*, *Otto dictus Rinderfchinch* et *Chunradus dictus Saxo*, quibus due filie predicti *Heinrici* matrimonialiter copulate quam plures filios genuerant, nos impeterent pro feodis, que iam dictus. H. ab ecclesia nostra habuerat, nos pro misericordia et honestate predictorum virorum, ipsius feodi partem ipsis et filiis eorum contulimus. videlicet *Ottoni Rinderfchinch* duo beneficia in Inferiori *Abstorf*, et curtes quas habuit

habuit predictus *Heinricus* in eadem villa, preter illas quatuor curtes apud ecclesiam, quas sepedictus *Heinricus* nobis quondam resignauerat adhuc uiuens, et idem *Otto* ista sine aduocatio iure tenebit. Item contulimus eisdem duo beneficia in *Chirchein*. *Chunrado* autem dicto *Saxoni* contulimus tria beneficia in superiori *Abstorf*, et unum in *Chirchaim*, cuius medietatem habet *Chunradus* de *Chirchaim*. Reliqua autem omnia que sepedictus *Heinricus* de *Vrtail* feodaliter ab Ecclesia possidebat, cum agris illis, qui dicuntur *Vberlent*, ad usus nostros et ecclesie pertinebunt. Si autem predicti *Otto* et *Chunradus*, uel quisquam de pueris ipsorum, uel quilibet alter nos et ecclesiam nostram ulterius uoluerint infestare, feoda que ipsis contulimus, queque superius sunt distincta, perdere debent, et ad nostrum ius et dominium reuertentur. Acta sunt hec *Winne* in domo *Medlicenfi*. Anno domini. M. CC. LII. III. Kal. Januar. coram testibus subnotatis. Testes. *Hermannus* de *Chrancperch*, et *Hadmarus* de *Valchenberch*, quorum sigilla in euident testimonium sunt appensa. *Poppo* plebanus de *Mundreich*. *Chunradus* de *Valchenberch*. *Chunradus* de *Ternberch*, *Otto* de *parth*, *Neizo* de *Sestenferch*, *Rudgerus* de *Asparn*, *Tiemmo* de *Engilmarspvnne*, *Heinricus* de *Hohnvart*, *Heinricus* de *Oetling*, *Heinricus* de *Mathseh*. *Vricus* de *Chreuzpach*. *Diricus* de *Abstorf*, et alii quam plurimi.

Num. XXX. Immunitas quorundam Bonorum a Jure Advocati. Saecul. XIII.

Hec sunt predia Ecclesie in quibus Aduocatus non habet Justiciam.

In Judicio de *Viktah* villam in *Aemprekke*. Item hubam unam in *fornbach*. Item Curiam vnam in *Pignotaern*. Item beneficium vnum in *Chirichperch*. F In

In Iudicio de *Mitteruels* Curiam in *Symbrechtstorf* et Molendinum ibidem.

In Iudicio de *Strubingen*. Curiam unam in *Walmtungen*. Item. II. hubas in *Hervzchoven*.

In Iudicio de *Naternberch* Curiam vnam in *Eysackstorf*. et Molendinum in *Sebach*.

In Iudicio de *Landavve* Curiam vnam in *Taimerspach*. et alteram curiam in *Walhenstorf*. Item Curiam et Molendinum in *Oexingen*. Item Curiam in *Pornchouen*.

In Iudicio de *flinspach* Curiam unam in *Perin*. Item II. hubas in *Oeclingen*. Item III. hubas in *Vihausen*. In *puchof* curiam unam. In *Smidorf* curiam vnam. In *Linzingen* curiam unam. In *Wizzenfingen* hubam vnam. In *Goffenbach* Curiam vnam. In *Iserhof* villam in *Rykkozzingen*. In *Svvarza* hubam unam. In *Reicherstorf* et in *Edermingen*. V. hubas. In *Maenzingen* curiam vnam. In *Winzingen*. VI. quart. In *Hezelsperg* hubam vnam. Villas in *Werde* et *Obernverde*.

Num. XXXI. Servitia Praediorum saec. XIII.

Hoc est *vastmús* quod datur Ecclesie de prediis.

De *Vsterling* de Curia et minutis decimis. XV. metrete pise. et.. V. metrete papaueris.

De *Oetling* de Curia et minutis decimis. VIII. metrete papaueris. I. modius fabe et pise.

De *Vrhausen*, de Maiori Curia,

Item

Item de huba. XX. metrete pife: de Beneficio. I. dimidia huba. X. metrete pife.

De alio beneficio. I. dimidia huba. X. metrete pife.
Item de Beneficio. I. dimidia huba. X. metrete pife.

De *Perin*. X. metrete Papaueris. I. modius pife uel ordeï.

De *Puchofn*, de Curia et minutis decimis. VIII. metrete papaueris. I. Modius. fabe et pife.

De *Maendorf*. IIII. metrete papaueris. X. metrete fabe uel pife.

De *Putting*. IIII. metrete papaueris. X. metrete fabe. uel pife.

De *Smidorf*.

De *Lintzing*.

De *Chuntzen*.

De *Rukkozging*. de Curia. III. metrete papaueris *Ofterhofenfis* mensure.

De *Yferhofn*. de Curia et minutis decimis dimidius Modius pife. dimidius fabe. dimidia papaueris.

De *Munichdorf* dimidius modius pife. IIII, metrete papaueris.

De *Nemore*.

De *Heruzchofen*. de Prima Curia. X. metrete pife. V. papaueris.

De fecunda. VI. metrete pife. III. papaueris.

F 2

De

De *Walhenstorf*. X. metrete pise. III. papaueris.

De *Pornchofen*. V. metrete papaueris. *Pilzingensis* mensure.

Núm. XXXII. Obligatio Nautarum saec. XIII.

Jus istud habet Ecclesia de quolibet *Schefgriht*. In descensu naui pro uino. quilibet habens *Schefgriht*. accipiet de granario. I. Modium frumenti. et. I. canistrum id est. I. *Sumpir* frumenti. cuius canistri sunt. IIII. metrete. *Tvndorfensis* mensure. et hoc frumentum datur ei pro *Speisa* sua.

Item in austria dantur ei. VIII. denarii pro *staechil* et *Schalten*. et cyrotecis. De his quilibet expeditus descendet, et reuertetur in nauem. nec recedet de nauem usque ad monasterium. non obstante. si nauis naufragio uel detentione aut alio impedimento in itinere fuerit prepedita. Item si infirmabitur uel ire noluerit. alium nautam probum substituet loco suo. Si autem in ascensu nauis in tribus uel quatuor diebus fuerit infirmatus, procurator abbatis alium substituet loco suo. et ipse infirmus ducetur in nauem usque domum.

Num. XXXIII. Seruitia Doliariorum. Saec. XIII.

Jus istud habent *Chaurarii*. Vnus maior et duo minores facient omnia noua uasa. et ligabunt uetera quibus et quando necesse fuerit. Item ibunt ad nemus in pane ecclesie. ad colligendas *Raiffstange*. quodquod sunt necessarie. ligna autem uasorum ipsis dabuntur. Item descendunt in Austriam cum uasis. nec relinquunt ea. donec uino repleta fuerint in nauem locata,
non

non obstante si uasa eadem naufragio uel detentione aut alio impedimento in descensu fuerint impedita. In Austriam etiam et de Austria in propriis uadunt expensis. sed dabitur maiori *Chaurario* de curia in *flinsspath*. I. modius frumenti. et. I. modius auene. et. I. canistrum tritici. Item. III. metrete paruas pise uel milii aut ordei tunsi. et porcellum ualentem. VII. denar. Item securim et *staechil* et. II. cyrotecas.

Num XXXIV. De foetu Pecorum an. 1253.

Anno domini millesimo CC. LIII. habuimus. XV. equas. que dicuntur *stutpherit*. Ex hiis dedimus in curiam nostram in *Vserling*. unam equam. Item. In *Tserhoven* unum. Item. in *Perhofen*. unam. Item. In *Monichdorf*. unam. Item. in *Tindorf*. duas. villico nostro in. dorf. unam. et friderico qui colit curiam domni *Liebhards* alteram. Item. in *Oetling* unam. In *Taybrethshausen*. unam. Item. in *Mencing*. unam. Item. in Curia nostra in Monasterio habemus. IIII. equas. Item uendidimus duas. Item habemus in Curia. sex equas iuuenes.

Poledri utriusque sexus si qui nati fuerint ex equabus quas dedimus ad curias nostras in tercio anno nobis reddentur.

In *Rucozing*. habemus. XI. uaccas. qui dicuntur. *Immerkve*. De qualibet illarum dantur quinquaginta casei. et caprus debet ualere in festo Johannis Baptiste. III. obolos. In festo sancti Martini. duos denarios.

Ex hiis uaccis habet villicus noster. unam. *Ditmarus* filius prepositi. I. Molendinarius. I. *Hirtzo*. unam. *Cyllingerina* unam. *Heinricus nideninne*. unam. *Hermannus*. unam.

Heinricus obleiaer. unam. *Egloffus* unam. *Syboto*, I. Item ad Molendinum in *Palcazing*. unam.

In *Obernuerde*. habemus. X. *immerkve*. de qualibet illarum datur ut supra. Ex hiis habet *Livtvinus* villicus. unam. Item *Livtvinus* senior. I. *Walkinus carnifex*. unam. *fridericus*. unam. *Ernst*. unam. *Walchvnnus dux* unam. Vidua *Vlrici* villici unam. *Tavtan*. unam. *Walkvnnus* et *Chvnradius* fratres. unam. *Piscatores*. unam.

Nun. XXXV. Jus decimandi.

Hermannus de *Plaedling* dabit singulis annis de duobus iugibus que colit *Raehvvinus cecus* pro decimis decem metretas frumenti *Wizzenfingen*sis mensure.

Item *Hermannus* passer habet quinque ivgera apud *Ostherhoven*. ex quibus nobis decime dari debent.

Num. XXXVI. De Jure Aduocati in prediis nostris ante medium Saeculi XIII.

Subscripti denarii dantur Aduocatis de abbacia *altahensi*.

De *Vsterling*. talentum.

De *Obernhausen*. XII. solidi ex quibus dimidium talentum est infeodatum. Item ibidem XLV. denarii pro agnis.

De *Oetling* unum talentum.

De *Puchofu*. XII. solidi.

De *Iserhofu*. XII. solidi.

De *Monichdorf*. unum talentum.

De *Chuntzen*. unum talentum.

De *Tvndorf*. I. talentum.

De

De officio in *Svarzah*. IIII. talenta. et dimidium. que sic colliguntur. de hominibus. II. talenta. de *helmgersperg*. I. talentum qui dicuntur *pirpsening*. de *Suvainaraevt*. dimidium talentum. de *holzhabern* accipit officiar XXIIII. modios avenę. de quibus dat talentum.

De *Leling*. de Curia officiar. LX. denarii. Item de hominibus. II. talenta. ex hiis denariis habent milites et militares persone dimidium talentum.

De *Cella*. de Curia villicaria et de hominibus tria talenta. et VI. denarii.

De *Winchling*. I. talentum minus. XII. denarii. Summa XX. talenta. III. solidi et. IX. denarii.

Item *aduocato* datur subscripta auena. De *Svarzah*. XIII. scae. De *cella*. XIII. scae. De *leling*. IX. scae.

Item de *Nemore* de abbacia et prepositura fere. L. modii avenę. et. III modii frumenti *tekkendorfen* mensure.

De *posching*. II. modii frumenti.

De decima in *Haidolfing*. II. modii frumenti.

De *Chemnaten*. I. modius tritici.

De *Chirichmaeting*. I. modius tritici.

Summa de toto. I. Scafa tritici. II. Scae frumenti. XXXVI. avenę.

Item in *Nemore*. III. modii frumenti. L. modii avenę. qui modii faciunt. LXII. Scaffas et dimidiam *Landawensis* mensure.

Supra-

Supradicta autem iura aduocati ecclesie uidelicet *Comites de Pogen* cum abbatum consensu dari ex antiquo taliter statuerunt, ut hiis persolutis neque steuras neque pernoctationes aut expensas in placitis publicis uel alia ulla grauamina predia siue cultores prediorum siue censuales deinceps paterentur. Debet enim aduocatus placitum habere cum hominibus ecclesie ter in anno. uidelicet bis in estate. et semel in hieme. et pro expensis suis tunc faciendis predicti *Vogtphenning* sibi dantur, et auena pro pastu equorum.

Num. XXXVII. De filiis spuris, et eorum curatore.

Saec. XIII

Subscriptum ius habet Ecclesia in quibusdam hominibus. Si quis genuerit filium ex muliere que est Ecclesie et non est uxor sua. iste puer dicitur *Chebschint*. Qui in prouincia postquam uidere potuerit cacumen domnus quod dicitur *virss*. tunc ille qui dicitur *Chvntmeister*, quod officium habet *Alhardus Gevmannus* in feodo ab Ecclesia. debet indicare parentibus pueri ut redimant eum a seruitute. ut possit legitimari et hereditatem habere. Si hoc impetrauerint ab Abbate. tunc ille *Chvntmeister* accipiet ab eis. V. denarios. et coram parochiali Ecclesia publicabit puerum illum exemptum esse a seruitio maioris census. et habere ius quod habent homines hereditarii. et possit ac debeat admitti ad dandas Sententias. et causarum ualeat esse testis. Hereditatem autem paternam uel maternam non possidebit. nisi tantum quantum sibi donabitur ab eisdem. Quodsi predicta omnia usque ad annos pueri legitimos neglecta fuerint. et postquam idem puertam magnus factus fuerit. ut possit in anno. XXX. denarios deservire. tunc ille *Chvnt-*
mei.

meister debet ei indicere. ut se redimat. ut superius est expref-
fum. Quod si fecerit. recipiet ab eo. XX. IIII. denarios. etius
sibi datum publicabit coram ecclesia sicut supra. Si autem hoc
primus homo siue sit masculus siue femina facere contempferit.
tunc predictus *Chvntmeister* intromittet se de omnibus rebus
suis. et duas partes dabit Camerario Ecclesie. ac sibi terciam
detinebit. Insuper captiuum ducet eum et tradet eum in quam-
cumque. . . riam Ecclesie. ubi Abbas uoluerit. et in perpetuo
seruiet sicut proprius seruus. De officio etiam illius *Chvnt-
meister* est illud. quod si aliquis homo hereditarius furtum fe-
cerit uel talem pugnam que uideatur asferre mortem... *Schack-
prant*.... culpam habuerit ..... abjudicari debet .... et om-
nia iura ... si -abbatis et aduocati ... acquisierit ..... ad ius
suum ..... militer publicari.

Num. XXXVIII. Jura Ducis Bavar. in Landau, et apud
Rotam. Saec. XIII.

Hii sunt Redditus Ducis qui ducuntur ad granarium in *Landau*
de bonis Palatini Comitis.

Lavbharstorf. I. Curia.

Rongerstorf. I. Curia.

Pvch. I. Curia.

In *Harspider* vnum Molendinum.

In *Haulontstorf*. III. Curie et taberna.

Redditus porcorum tales sunt.

In *Lavbhartstorf*. II. porci.

In *Rongerstorf*. III. porci.

6

In

In *Harfpider*. III. porci.

In *Pvch*. I. porcus.

In *Havnoltſtorf*. de tribus curiis melioribus. XV. porci.
et de quarta Curia ibidem. IIII. porci. Item de taberna ibi-
dem. XL. denarii loco carniū. Et nota quod quilibet illo-
rum porcorum valere debet. LX. denarios fine *vronchoſt*.

Redditus Ducis in vicedominatu apud *Rotam*

In *Judicio Gnezpach*.

Summa Triticī. LXXXII. modii. et dimidiū modius.

Summa Siliginis. DC. et XXXV. modii.

Summa avene. CCCC et. XVI. modii.

Summa denariorum Cenſualium. LVIII. libre. †. libre. XX. den.

Summa porcorum. LXXXVII.

Summa anferum. C. LXVII.

Summa pullorum. CCCC.

Summa papaueris. XLII. metrete

Summa caſeorum. C. et LXX.

Summa Quorum tria milia. CCCC. et XXX.

Judicium apud *Rotam*.

Summa Siliginis. CCC. et XLV modii.

Summa Triticī. LXV. modii.

Summa avene. CC. et XLVII. modii.

Summa denariorum Cenſualium. XLVII. libre. V. ſolidi. IX.

Summa porcorum. L.

Summa anferum. C. et XXIII.

Summa pullorum. CC. XVII.

Summa papaueris. VIII. metrete.

Summa

Summa Caseorum. CCCC. et IIII.

Summa Quorum duo milia. C. et LX. . . .

Ab hac summa exclusi omnes prouentus de Castro in *Gern*.

Num. XXXIX. Statutum poenale de non ducendis Uxoribus extraneis. etc. post medium saec. XIII.

Sentenciatum est coram nobis quod quicumque perdit gratiam Abbatis, ab illa die quo super hoc impetitus fuerit et conuictus, vsque ad. XIII. dies debet esse sine lesione rerum et persone. Quodsi infra tempus tale gratiam Abbatis non acquisierit, tunc Abbas intromittet se de beneficio uel hereditate sua. et aliis rebus suis. et personam coget per aduocatum ad reconciliationem gratie et iusticiam faciendam. Causa autem huiusmodi culpe talis est. si duxerit uxorem extra familiam. vel si Abbas precipit sub obtentu gratie sue aliquid fieri quod iustum est. vel vitari quod iniustum. et similes casus. et hoc de Ministerialibus et Colonis.

Num. XL. Commutatio Operarum in praestationem pecuniarum. An. 1257.

Anno domini. M.CC.LVII. Cum destructo castro in *flinsperch* predia ibidem nobis reddita fuissent. ego *Hermannus* abbas inueniens censum esse confusum et ignotum. de uoluntate ac Petitione constitui Rusticorum. ut de prediis soluentibus ceruissiam de quolibet quartali pro *ceruissa* et *steura* regis et abbatis. et agnis et *Jevchart. Mader. Recher. Sniter. Tunger.* et aliis que antiquitus dari consueuerunt. darentur ecclesie. L. denarii. et non plus. nisi quod Abbati aliquando ibidem

manenti. vel in festis quilibet pro uelle et posse ministrare deberet.

Num. XLI. Traditio emphytheutica Curiae in Pignotarn.

An. 1254.

Notum sit omnibus tam presentibus quam futuris. quod nos *Hermannus* abbas in *Altah inferiori* de consilio et consensu Conuentus nostri et familie. Curiam nostram in *Pignotarn*. *Chunrado de Nuzperch*. contulimus tali pacto; ut ipse singulis annis *duas libras denariorum Ratisponensis monete. uel equipollentiam lantshtenensis Monete.* in festo sancti Martini ecclesie nostre soluet. non obstante aliquo infortunio sterilitatis grandinis incendii uel alterius cuiuscunque. Quod si tunc dictum censum dare neglexerit, nichil iuris habebit in curia supradicta. Censum illius anni nichilominus duplicando. . . Defuncto autem predicto *Chunrado* nullus heredum suorum quicquam iuris habebit in curia supradicta, sed cum edificiis et satis ac rebus aliis integre et libere ad ecclesiam reuertetur, ita quod si hiemali tempore uel uernali decesserit. heredes sui ad campum estiuum. seminandum sufficientia semina nobis dabunt. ut autem predicta a partibus obseruentur. presens scriptum nostro et Conuentus nostri Sigillis munitum sibi porrigimus ad cautelam. Actum anno domini. M. CC, LIIII. In mense Decembrio. Testes. *Albertus Abbas de Metem.* *Heinricus* clericus noster. *Meingotus de Prvnst.* *Chunradus de Haydolsing.* *Heinricus de Qetling.* *Heinricus de Averbach.* *Flricus* et *Tymo* fratres de *Chrevzpach.* et alii multi.

Num.

Num. XLII. Concessio curiae ad Jus Freiszezenrecht.

An. 1257.

M. CC. LVII. *Hermannus de Pledling* renunciavit pro se et *Halka* sorore sua, et filia eiusdem *Halke* uxore uidelicet *Chunradi Polstronis* toti iuri, quod eis in curia nostra quadam in *Reicherstorf* competere uidebatur, et dictus *Chunradus Polstron* accepit eandem curiam ad ius *Freiszezenrecht*. Actum in *Altah* in Sabbato ante Quadragesimam coram dno *Hermanno* abbate in maiore Stupa. Testes. *Heinricus de Theiningen*. *Fridericus de Empfchofn*. *H. de Oetling*. *Vlric Villicus de München*. *Ch. et H. de Averbach*. *Otto de Ederming*. de *Reicherstorf* *Alram Vlricus*. *Marquardus*.

Item anno dni M. CC. LXXXI. nos *Volchmarus* abbas dictam renunciacionem siue cessionem iuris tempore locacionis nostre ibidem renouare uolentes, quesuimus ab eodem *Polstrone* et predicta uxore sua, et a *Reinoldo* et uxore sua, si aliquod ius in dictis curiis *Reicherstorf* sibi competere faterentur. professi sunt, se et heredes suos in ipsis nullum ius habere, nisi quod vulgo dicitur *Vreisäzzrecht*. et hoc coram testibus sub. notatis. *Heinricus cellerarius*. *Tirolfus iudex*. *Wernhardus de Sehng*. *Heinricus de Averbach*. *Dipoldus Pamholz*. *Heinricus de Purchstal*. *Ch. Officialis de Celle*. *Rapoto de Tundorf*. *Heinricus et Albertus fratres de Pfefingen*.

Num. XLIII. Concessio decimarum ad Vitalitium. An. 1257.

Nos *Hermannus* abbas in *Altah* per presentia profitemur, quod nos *Hartmanno de Wefildorf* dimidiam partem de-

G 3

cima-

marum in *Atspach*, ex illa parte danubii, vbi Capella s. Nicolai sita est, ad tempora uite sue tantum contulimus tali pacto ut ipse singulis annis, exinde dimidiam libram soluat. et eo defuncto decima eadem ad Ecclesiam Altahensem libere reuertatur. Datum Anno domini. M.CC.LVII. circa Pascha.

Num. XLIV. Compositio cum Aduocato et subditis.

An. 1257.

Tempore *Livpoldi Ducis Austrie. Vtricus de Volchenstein*, dictus *Strevno*, *Marscalcus* Austrie et quinque fratres sui, cum progenitoribus ipsorum villam nostram in Inferiori *Atstorf* ratione aduocatie, grauibz stevris et continuis uexationibus videlicet per captiuitates hominum, euectiones curruum, pernottationes crebras, taliter destruebant, quod homines eiusdem ville, nobis parua poterant obsequia exhibere. Illis itaque sex fratribz sine heredibus defunctis aduocatia ipsa per collationem *friderici ducis Austrie*, ad *Hermannum de Chranckperch* peruenit. qui ad instantiam domni *Chunradi* Altahensis Electi uexationem predictam taliter mitigauit, ut. XXX. III. librae denariorum. sibi annuatim de predicto predio persolutis, et tribus pernottationibus in anno cum potestate Iudiciaria nullam insuper inferat inquietudinem dicte ville. tunc itaque de L. metretis tritici parue mensure quas soluebat quodlibet beneficium, *Strevnonibus*. remisit sunt. XVIII. metrete ut Ecclesie darentur. XXX. I. metrete tritici. Ad solutionem etiam XXX. III. librarum predictarum darentur de quolibet beneficio. VII. solidi. Insuper pro tribus placitis in anno qualibet vice. XVIII. denarii, et de istis denariis omnibus soluebantur aduocato.

cato. XXX. III. libre, Ecclesie parte reliqua remanente. Processu vero temporis per *Hermannum Abbatem* memoratum predium meliorem a uexatione Aduocati adquisiuit conditionem, que usque hodie manet, que etiam in priuilegiis *friderici ducis* expressius continentur. Post hec *Vngaris* et *Cumanis* terram, *Austrie* deuastantibus, villa sepe dicta non solum est incensa et omnino destructa, verum etiam vtriusque sexus homines iuuenes et senes eiusdem ville fere omnes occisi sunt a *Cumanis* et in captiuitatem abducti. Sopita itaque tali tribulatione fr. *Chunradus* tunc prouisor Ecclesie nostre in *Austria* Curiam Monachilem quam ipse de nouo prius construxerat, tunc redificare cepit ibidem, et quos poterat homines adgregare. libertate ipsis per sex annos concessa. instrumto *Ducis Otachari* confirmata. Sed cum accedentes ad culturam memorate ville, nec ista etiam gratia vellent esse contenti, coactus sum ego *Hermannus* abbas eisdem hominibus seruicium leuigare. Remisi ergo cuilibet beneficio duas scapulas porcinas. Item recedens a beneficio suo dat. XX. denarios, et accedens. XXX. qui accedens de cetero dabat. XX. ut recedens. Item qui dabat ad placitum. XVIII. denarios, dabat de cetero nisi. VIII. Item remisi cuilibet beneficio. IIII. *grasphennig*. Item remisi *Chunrado* officiali eiusdem ville. et posteritati sue censum vnius beneficii usque ad. X. solidos denariorum, quos dabit singulis annis in festo s. Michahaelis. Item dimisi *Willhalmo* fratri suo decimas de suo beneficio tantummodo illo anno. sunt remissorum de quolibet beneficio annuatim. XXXI. denarii. XVIII. metrete tritici. II. scapule preter *anleit* et quod dicitur *tollait*, videlicet quando moriebatur aliquis colonus, vidua dabat Ecclesie secundum pecus post optimum. Actum circa Pascha. Anno domini. M. CC. LVII.

Quod,

Quod autem dicti *Structiones* nullum ius advocatiæ habuerint in predio memorato, patet per papales litteras subius scriptas.

Ad N. XLIV. A.

Clemens episcopus servus servorum dei. Dilectis filiis... Abbati de *Cremismonasterio*. et... preposito de *f. Florian*o salutem et Apostolicam benedictionem. Intelleximus ex parte dilecti filii... Abbatis *Althensis*, coram nobis querelam propositam, quod *Pertoldus* laicus posthabita reuerentia tutoris, possessiones S. Mauricii violenter inuasas detinet, et reddere contradicit. Quoniam igitur nostra interest Dei ecclesias a violentorum et raptorum manibus seueritate ecclesiastica liberare. discretioni uestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus si ita est. laicum quem nominauimus, per censuram ecclesiasticam appellatione proposita, compellatis inuasas possessiones ecclesie nominate restituere, et ab eius de cetero molestatione cessare. Datum Lateran. XVII. Kal. Jan. Pontificatus nostri Anno tercio.

Ad N. XLIV. B.

Celestinus episcopus servus servorum dei. Ven. fratr. ... episcopo... et dilectis filiis *Ortolfo* preposito, et... Decano *pataviensi*. salutem et Apostolicam benedictionem. Peruenit ad nos ex conuestione dilecti filii nostri... Abbatis *Monasterii de Alth.* quod *Pertoldus Corradus*. et *Otto de Arnstein*, quoddam predium ipsius Cenobii in *Spice*, in *Pataviensi* Dyocesi positum. et *Altmanus de Helingersberg*, predium *Liupoldi*

poldi de Edramingen, qui a Sarracenis detinetur in uinculis. et R. fratris eius. contra iusticiam detinere contendunt. *Vlrius* autem *Strvin* Aduocatiam in predio de *Abbatis-dorf*, quam nullus de parentibus suis habuisse proponitur, illicite nititur obtinere. Quia igitur omnibus ad nos clamantibus, sumus in iusticia debitores discretioni uestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus uocatis ad presentiam uestram, qui fuerint euocandi, audiatís que super hiis duxerint proponenda; et quod iusticia postulauerit, appellatione postposita iudicetis. et quod decreueritis, per censuram ecclesiasticam faciatis inuiolabiliter obseruari. Quodsi omnes hiis exequendis nequieueritis interesse, duo uestrum ea nichilominus exequantur. Datum Lateran. III. Kl. Maij. Pontificatus nostri Anno Quinto,

Num. XLV. Quaedam Commutatio. An. 1259.

Nouerint vniuersi quod nos *Hermannus* Abbas in *Altah* et conuentus ibidem ius, quod habuit *dimudis* et *hailka* filia eius in area siue in domibus nostris in *Landau* commutauimus Domino *Chunrado de Pfesenhovsen* et filie sue *Jute*, ita, ut ipsi dent Ecclesie nostre de predictis area et domibus. LX. denarios annuatim. Post mortem autem predictorum *Chunradi* et *Jute*, predicta possessio libere et absolute ad Ecclesiam *Altahensem* devolvatur. Actum in quadragesima. Anno domini. M. CC. Quinquagesimo Nono.

Num. XLVI. Commutatio feudi in ius haereditarium.

An. 1260.

M. CC. LX. *Chunradus* faber de *Synching*, homo Sancti Mauricii resignauit *Hermann*o abbati quamdam curtem

H

in

in *Svninging*, cum agris, quasi ad. III. iugera, et paruo prato que feudaliter ab Ecclesia possidebat, et recepit ea de manu dicti Abbatis, sibi et posteritati sue. ad ius hereditatis. ut exinde ad Capellam Sancti Mauricii in domo *Altahensum Ratispone* sitam. XX. *denarii* annuatim in festo predicti Martyris persoluantur. Actum *Ratispone*. Kaln. Decembris. T. *Heinricus. Gotfridus. Henricus. Meingotus de Svninging. Otto plebanus de Salr. H. de Auer. E. de Mulheim. Al. de Purchstat. H. villicus de Sischofn.* et notandum quod predicti. IIII. viri, videlicet. H. et G. H. et M. de *Svninging* eodem die coram prenominato abbate renunciauerunt pro se et pro omnibus coheredibus suis toti iuri quod eis in sepedicto predio competere uidebatur.

Post hec Anno domini. M. CC. LXXX. primo *Heinricus* faber filius predicti. Ch. fabri predicti de *Svninging* resignauit *Heinrico* cauponi ibidem agros tres et pratum, qui soluunt. XVII. *denarios*, et residui tres dantur de quadam curte quam habet *Flricus* faber. Item *Wernhardus Rampf* et *ditricus Pomer* dant. XL. *denarios*. scilicet quilibet. XX.

Num. XLVII. Supplicatio Hermanni abbatis ad Alexandrum S. P. pro canonizatione Guntheri Monachi Altah. An. 1261.

Sanctissimo In Christo patri *Alexandro*, yniuersalis Ecclesie summo pontifici, frater *Hermannus* dictus abbas Monasterii in Altah. Ordinis s. Benedicti, Pataniensis Dyocesis, cum summa reverentia pedum oscula beatorum. Significo sanctitati vestre, quod quondam nobilis quidam laicus, et dives terrenarum

rum rerum dictus *Guntherius* mundi pompa pro amore domini derelicta, in Monasterio nostro Monachus est effectus, et ibidem sub regimine sancti *Godehardi* tunc Abbatis nostri aliquamdiu est laudabiliter conversatus. Post hec a predicto abbate petita licentia et obtenta Anno domini M. VIII. instinctu divino heremi secreta concupivit et in eadem heremo per XXX. VII. annos tanta vite austeritate ac multimodo chruciatu laborum famis et frigoris pro desiderio celestis patrie se afflixit, quod pietas diuina quanti meriti sit in celis frequenter ostendere dignatur ad sepulchrum eius per miracula gloriosa.

Commisssa itaque fuit mihi et abbati de *Ztrahau* pragensis dyocesis ac preposito de *Rimchna* a felicitis recordationis domino papa *Innocentio* IIII. predecesore uestro huiusmodi miraculorum veritas inquirenda, qui duo quia ego interesse non poteram, processum inquisitionis secundum mandatum Apostolicum habuerunt, eumque predicto domino. I. pape per quemdam Magistrum *dyonisum* prepositum *Wisegradenfis* Ecclesie transmiserunt. Quo defuncto in itinere sanctum illud negotium ad effectum condignum non poterat tunc perducī. Cōruscantia igitur crebra miracula sancti uiri serenissimi domini. O. Inditi Regis *Poemie* et totius populi regionis illius animos iterum excitant et inducunt, ut ad gloriam dei et corroborationem fidei christiane pro canonizatione huius sancti reverentissime paternitati vestre preces supplices porrigantur, quibus ego mee paruitatis preces coniungo utpote qui sum et esse debeo testis omnium predictorum. Scriptum VIII Kaln. Marcij. Anno domini. M. CC. LX. primo.

H 2

Num.

Num. XLVIII. Concessio Emphytheutica sub conditione.
An. 1262.

M. CC. LXII. Nos *Hermannus* abbas in altah, *Chvnegundi* uxori *Eberhardi de Schönheringen* Curiam nostram ibidem confirmauimus tali pacto. quod si dictus *Eterhardus* maritus eius heredes per eam habuerit quemcunque illorum heredum ad residendum in Curia eadem elegerit qui tunc fuerit, ille uel illa contrahet matrimonium ad uoluntatem ipsius abbatis et debita seruitia Altahensi ecclesie exhibebunt. Item ius habebit femina memorata si mortuo predicto *Eberhardo* sine heredibus, per alium virum heredes habuerit cuiuscumque sexus. Si autem nec per eum nec per alium heredes habuerit femina supradicta, ipsa usque ad obitum suum predictam Curiam possidebit. et tunc ad ecclesiam libere reuertetur. Et si plures filios uel filias habuerit, sepe memorata domina, ad nulum eorum spectat ius Curie memorate. nisi ad illum solum, siue masculus sit siue femina, quem abbas tunc in eadem Curia duxerit collocandum. sed nec ille ius aliquod habebit ibidem si uxorem duxerit sine abbatis consilio et consensu. Testes. *Al. Cellerarius. Chunradus camerarius. Heinrichus de Oetelingen. Ditmarus de Puchoven. Eberhardus de Mulheim. Heinrichus officialis de Oetlingen. Heinrichus officialis de Obernhausfen. Chunradus officialis de Puchoven. Siboto de Menndorf. et alii multi.*

Num. XLIX. Concessio Emphytheuseos, sub variis conditionibus. An. 1263.

Quoniam propter infirmam hominum memoriam bone et rite determinata in obliuionem uergunt, et sic uel pereunt uel

uel litigiosa sunt: ne id eueniat in presenti negotio, nouerit omnis etas tam presens quam futura, quod nos *Hermannus* abbas in *Altah* inferiori et Conuentus ibidem domno *Hervvico* dicto *pollici* cui Ratisponensi Curiam Ecclesie nostre sitam in *Mangolting* contulimus tali pacto, ut ab eo uel cuicumque ipse dictam Curiam delegare uoluerit uel donare, recipiat Ecclesia nostra singulis annis, in festo s. Mauricii uel post infra quindecim dies. pro censu eiusdem Curie quinque *solidos longos denariorum Ratisponensis monete*, et piperis libras duas. Alioquin ex tunc ad penam quinque librarum eiusdem monete obnoxii teneantur. et pro pena predicta sepefata Curia Ecclesie nostre sit in pignore obligata. Predictam namque Curiam idem *Hervvicus* a *Karolo de Lerchenvelt* qui ius hereditatis in eadem Curia possidebat, sua pecunia comparauit. Vnde idem *Karolus* ad domum nostram in *Altah* ueniens totum ius in manus nostras resignauit quod sibi in eadem Curia competere uidebatur, cum testibus subnotatis. Testes. domnus *Albinus* Cellerarius. domnus *Poppo* decanus *patauiensis*. *Chunradus* Camerarius. *Heinricus* de *Celle*. *Gozvvinus* dictus *Weihser*. *Ditmarus* de *Puchof*, *Timo*, *Heinricus* *scoro*, et alii multi.

Post hec idem K. ueniens ad *Ratisponam* cum plebano de *Iserhof* notario nostro ipsam suam resignationem de eadem Curia coram predicto *Hervvico* et subscriptis testibus publicauit. Testes. *Chunradus* Camerarius, *Rupertus* iudex de *Haidauve*, *Perhtoldus* *mosheimer*, *Rudgerus* *raduicer*, *Liutpoldus* mercator, *Chunradus* filius *Hervvici*, *Albertus* *Holtzheimer*, *Otto* de *Eilauve*, *Otto* de *Tukkendorf*, *Vlricus* filius *Dimari*, *Perhtoldus* de *Schonleitten*, *Heinricus* de *pholing*, *Heinricus* de

Paichpach, Chunradus erlinger, Hervvicus fuzzo, Chunradus Zant, et alii multi.

Et ne domna *Chunegunda* soror supradicti. *K. de Lerchenuehl* illud factum in posterum irritare ualeret, iussu nostro prenotatus noster notarius in Castro domni ducis in *Ahbach* resignationem totius iuris sui uice nostra ab ipsa recepit. dans super hac resignatione testes ydoneos infra scriptos. *Otto de Avekking, Wolfkangus de Schirling, Heinricus schaup, Karolus de Pentling, Gebhardus de Heitnchofn, Heinricus Chastner, Heinricus de Scherm pach, Perhtoldus de Avekking, Chunradus de Hard, Albertus de Pernpach, et alii multi.*

Hec quoque condicio est adiecta, si uxor predicti *Hervvici* superuixerit eo prius defuncto ipsa Curiam predictam ad speciales usus suos propter pueros quamdiu sine marito permanebit uidua, possidebit. Si uero contraxerit, Curia uacabit ab ipsa penitus, et ad possessionem puerorum suorum libere deuoluetur. licebit etiam sepe nominato *Hervvico*, si necessitas ipsum urget, aut bona uoluntate facere uoluerit, ipsam Curiam quantum ad ius suum uendere uel obligare, uel quicquid sibi placuerit ordinare, uxoris sue aut heredum suorum consensu super hoc nullatenus requisito. Profitemur etiam, quod memoratus. *K.* et predicta *Chunegunda* soror sua ac etiam bone memorie *Albertus pater* eorumdem cum manu nostra numquam de eadem Curia in parua parte uel magna alicui hominum aliquid roborauit. Igitur ne super huiusmodi resignationibus, emptione uel collatione aliqua in posterum possit oriri dubitatio, presentem cartam sigillorum nostrorum munimine duximus roborandam. Acta sunt autem predicta in Tercia ebdomada

mada Quadragesimè. Anno dni. M. CC. LXIII. Indictione sexta. et a nobis eodem anno in dies. Urbani Ratifpone per presentes litteras confirmata.

Num. L. Concessio Feudi. An. 1263.

Dominus *Arnoldus* miles in *Spitz* habet in feodo ab Ecclesia vineam an dem *Steinporz*. Item Curtem *Smuzelonis*, quam habet *Heinricus an dem puhel*. que soluit. XII. denarios. Item decimas de duabus Curiis in *Acliam* quas habuit *Marquardus unbschedn*.

Supra dicta recepit *Otto de Tyrnstein* filius predicti *Arnoldi* in feodo a domno *Hermannno* abbate in vigilia beate *Cecylie* in atrio Ecclesie in *Spitz*. Anno domini. M. CC. LXIII. Et publicauit ibidem quod de tribus Curtibus. quas habet in *Draetenleo* debet soluere nobis ad ius urbanum. XII. denarios. quos dabit pro eo *Heinricus ab dem Puhael*. Item dabit pro Ecclesia dimidium *vogtembaer*, quod dabatur prius de vinea, que dicitur *Gylauwer*. huic facto interfuerunt testes subscripti. *Guntherus* et *Wolfgangus* monachi, *Chvnradius* plebanus in *Spitz*. *Chvnradius* plebanus in *Tserhoven*. *Heinricus Chavbant*. *Albertus dictus Comes*. milites. *fridericus dictus fleischezz*. *Plricus* notarius de *Tyrnstein*. *Ditricus de Ponne*. *Hermannus de Wefldorf*. *Heinricus de Lavben*. *Otto traxtzolf*. *Otto et Chvnradius* fratres dicti de *Tyrnstein*. et alii multi.

Num. LI. Traditio Hubae. An. 1263.

Hartlibus miles de *Svartza* dictus *lamina* dedit pro remedio anime sue ad domum leproforum, que est sita prope forum

forum in *Helmgersperge* hvbam unam in *adilpolding*, cupiens leprosis eiusdem domus in perpetuum aliquid exhibere solatii annuatim. sed quia dictus H. hvbam eandem a patauensi ecclesia feodaliter possidebat, ad petitionem dni *Hermani* abbatis venerabilis Pater Dnus *Otto patauensis episcopus*, presente dno *Leone Ratispon*. Episcopo resignationem ipsius hbye a pre-nominato H. recepit, et eam seruientibus predicti abbatis. uidelicet *Heinrico de Oetling* et *Ditmaro de Puchosen* contulit iure feodali, et ipsi ac posteritas eorum pretexto juris feodalis eandem hvbam sepefatis leprosis conseruabunt sine omni questu in perpetuum absque dolo. Actum in *Altah* in die sancti *Ypoliti*. Anno dni M. CC. LXIII.

Subscripta legauit *Hartlibus lamina* et *Gervirgis uxor* sua post obitum suum ecclesie altahensi. Pomerium in vineis in *Svartzg*. Item etc.

Num. LII. Compensatio damnorum. An. 1263.

Cum nobilis Vir domnus *Albertus* de *Hals* carens gratia domni *Heinrici ducis Bavvarie* plurima damna intulisset Ecclesie altahensi, et propter hoc per querimoniam *Hermani* abatis excommunicatus fuisset a Iudice super hiis a Sede apostolica delegato, tandem reconciliatus gratie dicti domini Ducis, tam ipse quam predictus abbas se memorati dni Ducis et quatuor ministerialium suorum arbitrio submiserunt. Arbitrium itaque fuit, ut prefatus *Albertus* donaret Ecclesie altahensi Curiam in *Harbach*, quam abbas redimere deberet pro decem et octo libris Ratisponens. monete, pro quibus eadem Curia *Sokingario de Vilshof* tunc fuerat obligata, et insuper daret sepefato

pesato nobili X. scasas frumenti que tunc fuerant in ualore plus quam sex librarum. Peracta sunt itaque supradicta in *Tekken-dorf* in octaua Epiphanie Anno dni Mill. ducentesimo sexagesimo tercio coram principe memorato et testibus subnotatis. Testes *Sifridus de Vraunberch* et *Heinricus de Pholing.* et *Gerhohus de fraeinleinsperg* et *Albero Waller.* Arbitri *Heinricus Notarius.* *Otto de Vraunberch.* *H. de Aluchosen.* *Albertus de Furt.* *Otto de Straubing.* *Tyrolfus Iudex.* *Ortlibus de Walder,* et alii quam plures.

Num. LIII. Complacitationes uariae. An. 1263.

Anno domini. M. CC. LXIII. In octaua S. Martini Domnus *Ortlibus de Winchel* confirmauit per consensum vxoris sue *Domne Elyzabeth,* et puerorum eius. *Ortlibi, Hadmari,* et *Elyzabeth,* donationem quam priori fecerat septimana de *Gerdruda filia Ditrici de Abtstorf* quam legauerat coram testibus Ecclesie Altahensi. Nos autem *Hermannus* abbas eidem *Gerdrude* contulimus vnum de beneficiis predicti *Ditrici* quod in manus nostras resignauerat ob hanc causam. Alterum autem beneficium dictus *Ditricus* et vxor sua *Margareta* ad tempora uite sue tenebunt, et si heredem filium habuerint, ad eumdem beneficium pertinebit. Sin autem, ad memoratam *Gerdrudam* tamquam ad nostre Ecclesie feminam deuoluetur. Actum in *Abbsperg* coram testibus subnotatis. *Otto de hippeleinstorf, herbordus dictus Bavvarus de Winchel, Ortlibus de Winchel,* et multi de familia sua. de *Abtstorf, Chunradus saxo, Stephanus, Ditmarus Egelolfus,* et alii.

Eodem die contulimus *Wernhero* et *herbordo* pueris *Hortlibi Bavvari de Winchel* feodum paternum. videlicet quicquid

quid predictus pater eorum sine lite iure feodi iuste a nostra Ecclesia possidebat.

Num. LIV. Laudum de Decimis. Anno eodem.

Cum inter rectores Ecclesie de inferiori *Altstorf* et progenie illorum de *Sveinuvart* super quibusdam decimis lis diutissime durasset, et rectores iidem decimas easdem nequaquam possent evincere, licet pro eis ius facere uideretur. ac ex illo defectu et aliis Ecclesia memorata ad tantam devenisset inopiam, ut vix aliquis sacerdos hanc acceptare uel acceptam retinere curaret. Ego sat. W. assumpsi mihi contra memoratos pro Ecclesia litem ipsam, que post alia multa sic etiam ad ultimum complanata, quod Ego nomine Ecclesie et *fridericus* autem de *Engelreistorf* ad quam impetio talis ex hereditatis successione descenderat, una cum *Heinrico de Sveinuvart*, cui soror eiusdem *friderici* matrimonialiter existit copulata, binorum vestrorum nos arbitrio submisimus. Ita quod ex parte mea fuit, in *Heinricum de paravre*, et *Heinricum Bavvarum de gulna*, ab ipsis autem in *fridericum dictum hutstock* militem, et *Rembertum* ciuem de *Neonburch* uelud in arbitros compromissum, quorum etiam arbitrium sicut promulgatum existit, ita fuit in continenti deductum a partibus in effectum. Nam ipsi omne ius suum omnemque actionem uel quicquid ratione ipsarum decimarum sibi credebant competere, ad manus meas voluntarie resignarunt, obligantes se ad hoc, ut si aliquis de tota parentela uel posteritate illorum Ecclesiam super constitutionem huiusmodi de cetero molestarent, ipsi nos deberent ab impetitionibus talium securos facere ac quietos. super quo honestus vir dominus *Wernhardus de Sveinuvart* pro ipsis et cum

cum ipsis publice fideiussit. Et ego proinde vnum modium tritici, et *quinque talenta denariorum monete Wiennensis*, Ecclesie nomine ipsis dedi. Testes. Arbitri predicti. et *Eberhardus* plebanus de *Spitz*. *Starchandus* plebanus de *Zaia* Clerici. *Wernhardus* de *Suveinvart* miles. *Vlricus* de *Imceinstorf*. *Othmarus* *Castellanus* de *traumsperch*. *Otto* dictus *Pfaff*. *Dietmarus* de *Chirchheim*, et filius suus *Ditmarus*. *Heinricus* *gaudoer*. *Eberger maltzaer*. ciues de *Niumburch*. *Walther der Wolf*. *Ortovvinus* et alii. Actum in *Niumburch* anno prescripto in Dominica letare.

Num. LV. Traditio Praedii in Raensendorf. An. 1263.

Tempore domni *Popponis* abbatis quidam *Ditmarus* de *Raehsendorf* cum uxore sua *domna Elisabeth* tradiderunt predium suum quod in eadem villa visi sunt habere. videlicet ad redditus viginta solidorum Deo et sancto Mauricio ad Ecclesiam *Altahensem*. Post hec quidam de posteritate ipsorum dicti *Otto* et *Wichardus* fratres de *Pebrarn*, ipsum predium tam diu impetebant, quoadusque fr. *Wolfgangus* tunc in *Absperg* prouisor Ecclesie *Altahensis* per subscriptam formam compositionis ipsam litem coram iudicibus illius prouincie terminauit.

Num. LVI. Compositio de eodem Praedio. An. 1263.

Nos *Otto* de *Maissauve* Iudex prouincialis *Austrie* et *Heinricus* dictus *Stainer Purgrauus* de *Witenekke* iudex liberorum per presentia notum facimus uniuersis, quod cum *Otto* et *Wichardus* fratres de *Peberarn* Ecclesiam *Altahensem* super predio in *Raehsendorf* multo tempore fatigassent, tandem fuit

a fr. *Wolfgang*o tunc prouifore in *Abftorf* nomine Ecclefie in domnum *Eberhardum* plebanum de *Spitz*. et *Hartmannum* de *Wenſendorf*. et *Heinricum* *Bavvarum* de *Tulna* laicos, ab ipſis autem in *Rinoldum* de *Pirbaum* et *Ortlibum* de *Aichauve* milites, et *Rudgerum* de *Avvolſteten* uelut in arbitros uoluntarie conpromiſſum, ipſorumque arbitrium per ratihabitionem congruam confirmatum, in preſentia noſtra deductum fuit a partibus in effectum, uidelicet, quod memorati *Otto* et *Wichardus* ad manus antedicti fr. *Wolſangi* reſignauerunt Ecclefie ius ſiquod habere uidebantur in predio quod *Altahe*nſis Eccleſia in *Rachſendorf* poſſidet. ſe ad hoc nichilominus obligantes, ut ſi aliquis heredum ſuorum aut alter quiſpiam de ſua progenie uel affinitate ſepe dictum Monafterium ſuper actione tali grauare intenderet; illi auctores et deſenſores ipſius exiſtant. Eccleſiam indempnem ſuper omnibus querelis huiusmodi redditori. fr. uero *Wolfgangus* omnia damna que ex eorundem uexatione receperat Eccleſia, remiſit ſimpliciter, et dedit eis inſuper quinque libras. Teſtes. *Chadoldus* de *Werde*. *Ortolſus* de *Morſpach*. *Heinricus* *Chlauban*. milites. *Stephanus* de *Meiſſauve*. *Hadmarus* de *Werde*. *Heinricus* de *Streuwveſen*. *Gerungus* de *Rotenſtein*. *Chunradus* *Chinberger*. et alii multi. Actum in *Stein* uillula in publico placito liberorum. Anno. dni. Millo. CC. LXIII. Non. Kaln. Mai.

Num. LVII. Emptio Areae in Ratiſbona. An. 1264.

Cum area illa que eſt contigua noſtre domui Ratiſpone, eſſet per incendium ab edificiis vacuata; et eadem noſtra domus periculo incendii tunc fuiſſet. nos *Hermannus* abbas futuris periculis precauere uolentes dictam aream comparauimus
aput

apud quemdam. N. dictum *Hornler* ciuem Ratispon. pro VI. libris Ratispon. monet. ita, quod ipse illam *Karolo de Lerchenvelt* resignauit, et idem. K. eandem aream *Heinrico de Ostling* et *Ditmaro de Puchofn* seruientibus nostris contulit iure feodi. ut ipsi et posteritas ipsorum nomine illius fevdi eandem aream sine omni utilitate ipsorum Ecclesie nostre usibus conseruarent. Testes. *Heinricus sapiens*. *Chunradus* plebanus de *Tserhof*. *Hervicus pollex*. *Liutoldus in foro*. *Vlricus* consobrinus suus. et *Heinricus* notarius eiusdem. *Heinricus de Ostling*. *Ditmarus de puchofn*. *Heinricus de avrbach*. *Eberhardus de Melheim*. *Tuno*. *Heinricus* villicus de *Siskofn*. *Vlricus* hospes et alii multi. Actum Ratispone. anno domini. M.CC.LXIII. feria IIII infra octauam Epyphanie.

Num. LVIII. Concessio Curiae in Spitz ad vitalitium.

An. 1264.

Wichardus de Spitz dictus *Gauschuch*. concordauit cum Ecclesia tali modo, quod ipse et vxor sua Curiam illam retro Cellarium nostrum in Spitz debent habere tempore vite sue. Quod si ipse prius decessit quam vxor sua si placuerit prouisorio nostro dabuntur eidem femine *due libre denariorum viennensis monete*. et ipsa cum pueris suis et familia exibunt de Curia, nec aliquid iuris habebunt in eadem. Viuentibus autem eis commodum habebunt in domo et in Curia memorata. nec impiedient prouisorem Ecclesie quicquid in ea edificare uoluerit vel ordinare. quod ad utilitatem Ecclesie Altahensis. Actum in Spitz in domo plebani. feria tertia ante festum S. Martini. Anno dni. M.CC.LXIII. coram Albino Cellerario et

Hainrico Capellano fratribus Ecclesie Altahensis. Testes. *Eberhardus* plebanus in *Spitz*. *Chunradus* Sacerdos. *Chunradus* Grebner. *Johannes de Stein*. *Haedvvinus de Svelinpach*. *Otto Dratzolf*. *Hirzzo*. *Hervvordus*. *Haerdvvicus* preco. *Ruger* in dem graben. *Vlricus* fratvelis plebani. *Ditmarus de Abstorf*. *Heinricus pintaer*. *Heinricus an dem pühel*. *Rudger ab dem pühel*. *Engelschalch*. *Hervvordus pörtl*. et alii plures. In huius rei testimonium, nos *Hermannus* Abbas et Conuentus ibidem, *Sigillis* nostris presens scriptum duximus roborandum.

Num. LIX. Locatio domus in Civitate Ratisponensi.

An. 1266.

Nos *Hermannus* dei gratia Abbas in *Altah inferiori*, et Conuentus ibidem, per presens scriptum constare cupimus uniuerfis, quod nos domum nostram *Ratispone* sitam locauimus domno *Rulando* Ratisponensis Ecclesie honorabili Canonico, ad vite sue tempora, tali modo, quod idem. R. in meliorationem domus ipsius, expendat singulis annis libram unam denariorum, Ratisponensis monete, et nobis et familie nostre, quotiens ibidem manere nos contingit, lectisternia ministrabit, et annone nostre repositorium habebimus in eadem. Item promisit, quod in eadem domo, cum familia sua faciat mansionem Et si quando forte vocatus fuerit, ad Choralem domum, vel alias, preter quam in predicta nostra domo sibi placuerit habitare, memorata nostra domus, ex tunc ab ipso uacabit, et de ipsa domo, nobis quicquid placuerit ordinare licebit, atque sibi uel cuicumque legare uoluerit, tunc tantum restituetur quantum supra censum prescriptum expenditur in eadem. Et

ut

ut iste contractus robur obtineat firmitatis, presens instrumentum Sigillis nostris placuit communiri. Actum Ratispone in festo s. Dyonisii. Anno domini. M. CC. LXVI. Testes. *Heinricus sapiens. Engelschalcus* Sacerdos. *Chunradus* plebanus de *Iserhofn*. *Liutoldus* ciuis Ratispon. *Heinricus de Auerbach*. *Liutpoldus de Haimign*. *Wernhardus de Aichperch*. *Ditpoldus panholz*. et alii multi.

Num. LX. Traditio quorundam Praediorum. An. 1268.

Nouerint uniuersi quod cum *Willhelmus de Cirberch* ad religionem proponeret se transferre, et domino deo, cui adherere bonum est, pro peccatis suis per penitenciam perpetuam satisfacere cogitaret, domna *Gerdrudis uxor* eius talem deuotionem ipsius impedire nolens, sed potius promouere, voto castitatis quoad dictum. W. dum uiueret, similiter se constrinxit; recipiens per recompensationem iuris sui in prediis dicti. W. uidelicet *Cirberch* et in *Waldmanning*, que ad se dicebat iure dotalicii pertinere. XXX. libris denariorum *Ratisponensis monete*. et scassiam tritici, et unam filiginis, et *dimidium talentum* pro porco, ita ut eidem Willhelmo memorata predia sine contradictione ipsius femine, liceret ad *Altahense Monasterium* libere delegare. subsequenter itaque idem. W. eadem predia, cum aliis bonis suis, uidelicet in *Auwe* et in *Strieinpach*, coram domno. H. Illustri Comite Palatino *Reni, Duce Bavvarie*, per manum nobilis uiri domni *Alberti de Hals salmanni* eiusdem predii, in manus domni *Hermanni* venerabilis Abbatis *Altahensis* tamquam ad altare sancti Mauricii legitime delegauit. Procedente uero tempore subsequenter in die sancti Mathei predictus *Willhelmus* delegauit proprietatem suam

suam in *Waldmanning* per manum *Rapotonis* liberi hominis de *Wangeringen* et resignauit quod ibidem in feodo ab Ecclesia tenuit altahensi, deo et sancto Mauricio ad altare ipsius sancti, in presentia domni Hermannii abbatis, coram testibus subnotatis. Testes. *Wernherus abbas de Prufning*. *Poppo abbas de Superiori altha*. *Albertus abbas de Metem*. *Heinricus abbas de Malaharstorf*. *Albinus Cellerarius*. *Werhhardus de Prampach Canonicus patauiensis*. *Heinricus decanus de Aiche*, *Willhalmus plebanus de Mundreching*. *Vlricus plebanus de Svarza*, *Chunradus plebanus de Iserhof*, *Heinricus de Haiming*, *Hartlibus lamina*, *Tiolfus de Purchstal*, milites. *Heinricus de Aurbach*. *Leupoldus de Haiming*. *Diepoldus panholz*. *Wernhardus de Aichperg*. *Werhardus de Perchaim* et alii multi. Nam de prima legatione habetur instrumentum domni. H. Illustris Ducis *Bavvarie* quod circa finem libri inter sua priuilegia est conscriptum.

Num. LXI. Redemptio Vexae circa praedictam Traditionem.

Predia uero antedicta inpetiuerunt *Albertus de Pernstain* et *Sophia* uxor sua, soror uidelicet predicti *Willhelmi de Cirberch* quam vexationem redemit apud eos domnus *Hermannus* abbas pro. V. talentis denariorum *Ratisponensis monete* et scassa frumenti *Patauiensis* mensure, addendo Pueris eorum plus quam. VI. solidos. super qua compositione habentur multi testes in ysfuto libello scripti et eciam instrumentum domni *Petri Pataviensis Episcopi* quod est tale.

Num.

Num. LXII. Testimonium renuntiationis uxoriae super praedicta Praedia. An. eodem.

Nos *Petrus* dei gratia *Pataviensis ecclesie Episcopus* per presentia profitemur, quod *Sophia* uxor *Alberti* de *Pernstain* coram nobis presente predicto. *Al.* marito eius et multis aliis in Choro Pataviensi est publice protestata quod quando eidem. *Al.* fuerit matrimonialiter copulata tunc omnem renuntiationem fecerit que vulgariter dicitur *turziht* de prediis illius in *Cirberch*, in *Auwe*, in *Sveinpach* et in *Waldmanning* cum attinentiis eorundem que postmodum per donationem fratris dicte *Sophie* videlicet *Willhelmi* de *Cirberch*, deueniunt ad ecclesiam *Altaheusen*. Ad petitionem itaque prefate *Sophie* et in testimonium huius facti presentes litteras nostras domno *Hermanno* venerabili abbati ecclesie memorate dedimus, sigilli nostri munimine roboratas. datum Patavii II. Non. Aug. Anno domini. M.CC.LXVIII.

Num. LXIII. Redemptio novae Vexae circa praedicta Praedia. An. 1268.

Memorata etiam predia inpetiuerunt *Albertus* et *Chunradus* fratres de *Furt* patruales dicti *Willhelmi* de *Cirberch*, quam vexationem similiter redemit predictus *Hermanus* abbas pro VI. libris denariorum *Ratisponensis monete* mediantibus arbitris videlicet domno *Allerone Wallario* et *Hugone iudice* dicto *Hanf.* in quos ex utraque parte fuerat compromissum. Actum in *Altha* proxima dominica post Epiphaniam Domini. Anno domini. M.CC.LXVIII. coram testibus subnotatis. Testes. *Heinricus sapiens.* *Albinus* Cellerarius. *Wolkerus* custos. fratres

tres ecclesie Altahensis. *Chunradus* plebanus de *Iserhof*. Dominus *Albero Waller*. *Vlricus de Leubolfing*. *Vlricus* gener *Alberti de furt* et alii multi,

Super quo habemus instrumentum domni de *Schaumberch*, quod est tale.

Num. LXIV. Instrumentum Renuntiationis ad praefata
praedia pertinentis.

Ego *Chunradus de furt* profiteor et notum facio vniuersis hanc litteram intuentibus quod spontanee ac libera uoluntate cessi ac renunciaui bonis que *Willihelmus de Cirlerch* Patruelis meus ecclesie sancti Mauricii in Altah tradidit, quorum ego post obitum suum proximus fui heres sic quod nec per me nec per posteros meos inpetatur uel grauetur inposterum. pro eisdem ecclesia memorata. In cuius rei testimonium predictae do Ecclesie presens instrumentum sigillo domini mei Domni *Heinrici nobilis de Schaumberch* munimine roboratum. Datum in *Schaumberch*. Anno domini. M. CC. LXVIII. III. Non. Marcii. et sunt hii Testes. *Vlricus de Chirchperch*. *Chunradus de Strachen*. *Pilgerinus de Cortzheim*. milites. *Sibandus de Gelting*. *Ludvvicus Schifer*. *Otto de Hechlheim*. et alii quam plures.

Post hec extorsit a nobis idem *Chunradus* dimidiam Carratam uini.

In predicta compositione fuerunt etiam filii domni *Alberti de Furt*, uidelicet *Albertus* et *Vlricus* scolares qui etiam pro testimonio aliquos denarios receperunt.

Helm-

Helmvicius etiam senior filius suus postea renuntiavit iuri suo in prediis antedictis propter Deum, recipiens a nobis tres solidos denariorum.

Num. LXV. Noua Renunciatio Juris respectu
praecedentium.

M. CC.LXVIII. *Albertus de Grub* et soror sua *Hailbige* vxor videlicet *Laevtheri de fronsletn* renuntiaverunt toti iuri quod eis uidebatur competere in omnibus prediis et hominibus que *Willhelmus de Cirberch* delegavit Ecclesie s. Mauricii in *Altha*. Actum sub Capella S. Godehardi in *Altha* in vigilia s. viti. Testes. *Altinus* Cellerarius. *Heinricus sapiens*. *Hermannus* plebanus de *Aennbruk*. *Heinricus de Oetling*. *Dittmarus de Puchofn*. *Livpoldus de Haiming*. *Rudgerus de Werd*. *Heinricus de Aurbach*. *Chunradus Mautner*. et predictus *Laevtherus*.

Inter predia que *Willhelmus de Cirberch* tradidit ecclesie est dimidia huba in *Aendorf* quam ab eo habuit in feodo quidam ciuis de *Straubing* dictus *Albertus Stainhafus*. quam cum manu domni *Hermanni* abbatis resignavit dictus *Willhelmus* *Alteroni* dicto *Wallario*. Actum in *Tundorf* in vigilia S. Galli. Anno domini. M.CC.LVII. Testes *Albertus de Hals*. *Tiolfus*. *Hugo*. *Heinricus* et alii.

Item unum quartale in *fritechting* resignavit *Hugoni* de *Rotenmanne* per manum domni *Hermanni* abbatis.

Similiter vnum pratum in *Cirberch* resignavit *Richkero de Schonanger*, qui postea idem pratum resignavit *Rudgero* et *Ch. de Ernfting*.

K 2

Item

Item. W. predictus de *Cirberch* resignauit nobis dimidiam hubam in *heuberchofn*, quam a nobis recepit in feodo domnus *Otto de Straubing*.

Istos homines dedit *Willhelmus de Zirberch* ad altare. S. Mauricii. de *Svvinareut* tuta vxor *Waltheri* et pueri eius, *Chunradus*, *Gotfridus*, *Luikart*, *Alhait*.

Item *Alheit Chunradi* vxor et pueri eius, *Otto*, *Alheit*, *Gunther*, *Heinricus*, et priores catuor sunt etiam ecclesie.

Item *Chungunt*, et pueri eius, *Otto*, *Walther*, *Elisabeth*, *Christina*, *Perhta*, *Alhait*. Et quia dicti homines sunt de genere militari, nullum censum daturi sunt, sed seruient Abbati.

Fridericus frater *Alberti de Grub*, renuntiauit etiam toti iuri, quod sibi in predictis prediis competere uidebatur, recipiens a nobis pro hoc dimidium talentum denariorum *Ratisponensium*. Actum in *Altah*. Testes. *Ditmarus de Puchofn*. *Liupoldus de Haimign*. *Heinricus de Auerbach*. *Heinricus de Schefign*. *Eberhardus de Mulhaim*. *Otto de Puch*. et alii multi.

Item *Chadoldus de Pernstain* sororius *Cirbergenfis* renunciauit etiam toti iuri quod sibi in predictis prediis competere uidebatur, recipiens pro hoc a nobis. XL. denarios *Ratisp*. Actum in domuncula Abbatis. Testes. *Ditmarus de Puchofn*. *Liupoldus de Haimign*. *Heinricus de Sachsign*. *Eberhardus de Mulhaim*. *Heinricus de Aurbach*. *Otto de puch*. *Ortwinus* dictus *Raeuter*. et alii multi.

Num.

Num. LXVI. Amicabilis Compositio de duabus Curiis in
Raeting. An. 1269.

Nos *Hermannus* dei gratia abbas in *altah* inferiori per presens scriptum notum fieri cupimus vniuersis quod cum domnus *Hiltprandus de Puchperch* et *Albertus de Satelpogen* post mortem foci ipsorum videlicet domni *Hartlibi de Winzer* nobiscum contenderent pro duabus Curiis in *Raeting*, tandem in hoc amicabiliter conuenimus, quod nos ipsis maiorem illarum curiarum contulimus iure feodi, et minor curia nobis et ecclesie nostre cessit, ita quod de eadem curia soluentur nobis *quinque solidi longi denariorum Ratisponensium, minus quinque denar.* annuatim. Quod si predictus census in quocumque anno in festo sancti Michaelis vel ante, ecclesie nostre non fuerit de ipsa curia integraliter persolutus, nichil iuris in ipsa de cetero habebunt. Sed ad ecclesiam nostram cum institutione et omni iure libere deuoluetur, nisi memorata curia per incendium communis belli aut grandinis uel sterilitatis tale incommodum patiat, quod in solutionem ipsius census gratia digne fiat, prout dampnum tunc fuerit estimatum. Predictus etiam *Hiltprandus* pro *Eufemia* vxore sua. et *Albertus* pro *Herburga* uxore sua compositionem talem admittentes petiuerunt presens scriptum nostro et Conuentus nostri ac vtriusque ipsorum sigillis in euident testimonium roborari. Hiis qui interfuerunt testibus subnotatis. Testes. *Heinricus* Prior. *Otto* Infermarius. *Heinricus* Custos. *Wilhalmus de Cirberch*. *Chalohus de Winzer*. *Volchmarus*. *Ditmarus de puchhofen*. *Luipoldus de Haiming*. *Rudgerus de Werd*. *Heinricus de Aurbach*. *Heinricus de Saehsign*. *Eberhardus de Mulhaim*. *Wernhardus*

et *Heinricus fratres* de *Waeikign.* et alii multi. Actum in *Altah* in die sancti Ieronimi. Anno domini. M.CC.LX. Nono.

Num. LXVII. Emptio praedictarum Curiarum ad
Infirmariam.

Iste due predictae curie tempore abbatis *popponis* secundi et *Vlrici* infirmarii empte sunt integraliter pro vllibus infirmarie nostre. ab ecclesia nostra perpetuo possidende. emptae est autem una ipsarum apud iuniores tres *Satelpogarios* et matrem ipsorum domnam *Herburgam* et altera curia apud *Evssemiam* et relictam *Puchpergarii* et liberos ipsius, qui omnes ius suum quod videbatur eis in predictis duabus curiis competere in manus domni abbatis *popponis* libere resignauerunt. accepta pecunia competenti. de hoc autem in registro domni predicti abbatis *popponis* plenius inueniens.

Num. LXVIII. Traditio ad Infirmariam. An. 1270.

Nos *Hermannus* dei gratia abbas Ecclesie sancti Mauricii in *Altah*, per presentia profiteamur. quod cum honorabilis vir, domnus *Reinoldus* Plebanus de *Regen.* de salute anime sue sollicitate cogitaret. *XVI. litras* Ratisponensis monete. ecclesie nostre tradidit. ut cum ipsis denariis ad subsidium infirmarie fratrum, aliquod predium emeretur. Nos quoque curiam quandam in *Swarzzah*, quam *Godrammus* presbiter, et sui progenitores, *Ministeriales* videlicet Ecclesie, quondam, ab ecclesia feodaliter possidebant. et tunc pro *XI. talentis denariorum.* a vobis iam dudum fuerat obligata, predicto plebano de consensu fratrum nostrorum tradidimus tali modo. ut ipse illam

illam donaret infirmarie fratrum. pleno iure perpetuo possidentam. et quicumque esset infirmarius, persolueret sibi singulis annis, quamdiu uiueret. in festo S. Mauritii, *unam libram denariorum Ratisponensum*. de curia memorata. post mortem uero ipsius. R. quilibet, qui tunc esset Infirmary, in anniuersario ipsius in consolationem refectorii *dimidiam libram* expenderet, annuatim. Census uero reliquus predictae curie, ad consolationem fratrum debiliu et infirmorum, Infirmary remaneret. Sepredictam etiam curiam, idcirco ad Infirmary permisimus nos transferri, ut Infirmarius pecora sua ibidem possit recipere, quociens per *crebram inundationem danubii* expelli de loco proprio cogerentur. Eidem etiam plebano plenam dedimus fraternitatem, ita ut sibi uiuo, uel mortuo omnia impendantur, que uni de fratribus nostris, fieri consueuerunt, et insuper anniuersarius ipsius cum pulsatione campanarum, ac uigilia, et missa in conuentu annis singulis celebretur. In huius autem rei testimonium, et cautelam, presens instrumentum nostro, et conuentus nostri sigillo duximus roborandum. Actum in *Altah*. Non. Kalend. Martii. Anno domini. M. CC. Septuagesimo.

Post hec domnus *Hermannus* abbas, ut in infirmary fratribus Karitatis consolatio possit uberius exhiberi. Censum denariorum de uilla in *Obernuerd* pertinentium cum prato in *Altenvrsar* quod dicitur *inderpeunt*, eidem tradidit officine, ac remisit censum agrorum illorum quos *Eberhardus* et *Otto* Infirmary in campo *Helmgerspurgensi* emerunt ab heredibus eorundem. tradidit etiam eidem officine uiuarium retro domum Infirmary ab ipso cum expensis plus quam. *XIII. librarum* constructum,

struetum, ut in diebus ieiuniorum consolationem piscium habere possint debiles, et infirmi. Et notandum quod Infirmary recepto censu denariorum in *Obernverde*. nil plus iuris habebit in eadem villa, sed reliqua omnia respicient solummodo ad abbatem.

Num. LXIX. Redemptio Juris aduocatie in
Weissenregen etc. An. 1270.

Cum per malitiam aduocatorum predia Ecclesie nostre, in, *Weizenregen*, uidelicet, et *Hasenperg*, diuersis et crebris, exactionibus esse ntaliter deuastata, quod pauperes coloni, predictarum uillarum, non possent diutius sustinere, ita quod mansiones suas deferere minarentur, nisi eis, citius defensio vel solatium prestaretur. Contigit *Heinricum Vitulum*, tunc ipsorum hominum aduocatum, quibusdam debitis obrui, ita, ut ipsam aduocatiam uendere, cogeretur. Itaque nos *Hermannus* abbas, prefate afflictioni, pauperum cordetenus condolendo, ab aduocatia, prefata *Heinricum Vitulum* amouimus, tali modo. quod ipse receptis a nobis. sexaginta. quinque talentis denariorum totum ius, quod sibi in illa aduocatia competere, uidebatur, amicis Ecclesie et quibusdam seruientibus nostris, contulit iure feodi, uidelicet *Weickero Iudici de Viehta*. et *friderico genere suo*. Item *Heinrico de Oetlign*. *Ditmaro de Iuchesn*. *Eberhardo de Mulhaim*. *Heinrico de Helingersperg*, tunc officario in *Suarzza*. ut ipsi et posteritas eorum, nomine ipsius feodi, eandem aduocatiam, sine omni utilitate ipsorum Ecclesie nostre vlibus conseruarent. Et quia uidebatur, quod Patruelles dicti *Heinrici*, uidelicet *Albertus* et *Heinricus*,

ricus, in ipsa aduocatia, aliquod ius, haberent, *Perhdoldus Iudex de Chamb*, *Sifridus de Gravenvvisen*. *Heinricus de Premflign.* et ipsemet sepe dictus *Heinricus Vitulus*, promiserant, quod memorati Patruales ipsius, resignabunt domno *Chunrado de Svvarzenburch*, quicquid iuris habent in aduocatia, sepius nominata. aut ad mandatum abq̃atis intrabunt Ciuitatem in *Chamb.* vel forum in *Vichta* numquam exituri, nisi predicta effectui mancipientur. Item *Sifridus de Gravenvvisen*, et *Perhdoldus Iudex de Chamb* promiserunt, absoluerunt, predicta predicta pro. XXX. talentis apud fratres de *Gravenvvisen*, videlicet *Ottonem. Chunradum*, et *Waltherum.* Actum in *Altah* in vigilia s. *Benedicti.* Anno dni. M. CC. Septuagesimo. Coram testibus subnotatis. Testes. *Albinus* Cellerarius, *Heinricus* Custos. *Perhdoldus Iudex de Chamb.* *Wilhalmus de Cirberch.* milites. *Gerhohus iunior de fraemleimsparg.* *Sifridus de Gravenvvisen.* *Heinricus de Premflign.* *Chunradus dictus Hager.* *Luipoldus de Haimign.* *Heinricus de Auerbach.* *Dipoldus dictus Panholz.* *Alrammus.* *Haertvivicus officialis de Weizzenregen.*

Eodem anno predicti *Albertus* et *Heinricus Patruales* memorati *Heinrici Vituli* protestati sunt ad instanciam predictorum fideiussorum coram illustri domno *Heinrico Duce Bauvarie* quod nullum ius haberent in aduocatiā predictā, et renuntiauerunt omni iuri si quod eis in sepe dicta aduocatia competere uidebatur. Actum in *Pogen* in Assumptione beate Virginis, in presentia dicti domni ducis et huic renunciationi subscripti testes interfuerunt. *Albertus de Hals.* *Albero dictus Waller.* *Heinricus Phollinger.* *Alrammus de Rotauv.* *Heinricus de Alnochouen.* *Chunradus de Nusperch.* *Heinricus de Mo-*

L
fiorf

storff Magister Curie. Perhtoldus de Staenperch. Reinoldus de Eia et alii multi. Werkerus iudex et fridricus gener suus de Vihta.

Num. LXX. Traditio curiae Erchmanstorff. eodem anno.

M. CC. LXX. *Chunradus de Raehvveinstorff* tradidit ad altare s. Mauricii curiam unam in *Erchmanstorff*. assumens etiam ipso die apud nos habitum religionis, ut ipse cum persona in habitu monachico et predictum predium suum cum omnibus Vsis, deo et sanctis eius, in ecclesia altahensi deseruirent. actum in festo natiuitatis sancte Marie presente dno *Hermanno* abbate, et fratribus eiusdem ecclesie, ac testium multitudine copiosa.

Num. LXXI. Commutatio quorundam Praediorum in *Regen* facto cum Duce Henrico. An. 1270.

Serenissimo Domno *Heinrico*, Inclito Comiti Palatino Rheni, Duci Bawarie glorioso. *Hermannus* humilis abbas Ecclesie s. Mauritii in Altah, totusque eiusdem loci Conuentus, anime et corporis continua sospitate gaudere. Cum ex parte uestre excellentie domnus *Otto de Straubing* Procurator uester, a nobis hoc exposceret, vt quia forum in *Regen*, ad vtilitatem uelletis perducere meliorem, nos aliqua predia ibidem, ad Ecclesiam sancti *Iohannis Baptiste in Rimchna* pertinentia, deberemus uestre celsitudini, pro aliis prediis commutare, nos non solum in hiis, sed etiam in aliis quibuscumque uestram semper uoluntatem facere cupientes, assensum ad hoc vnanimiter prebuimus, libenti animo et deuoto. Tradidimus itaque

que uobis et heredibus uestris in proprium, Curiam unam in *Regen*, cum quibusdam curtibus soluentes. X. solidos denariorum. Item IIII. beneficia in *Chundorf*, et tria beneficia et dominium in *Greimprechtstorf*. soluentia in auena atque filigine et denariis, iusta estimatione. XII. solidos denariorum. Pre-nominatus itaque Dominus *Otto de Stravbing*, in recompensationem predictorum bonorum ex parte uestre Celsitudinis, tradidit nobis et Ecclesie s. *Iobannis in Rimchna*, que nobis et Ecclesie nostre subesse dinoscitur, de uestro libero Patrimonio quatuor Curias, vnā videlicet in *Saeliz*, alteram in *Metem*. terciam in *Schutzzign*, et quartam ex altera parte fluminis in *Regen*, cum omnibus agris et pratis, siluis et aquis, et Molen-dinis, et pascuis, ad easdem Curias pertinentibus, ut eedem quatuor Curie, cum omnibus pertinentiis suis, ut supra scriptum est, in perpetuum deseruiant Ecclesie memorate, ita quod nunquam de predictis Curiis, ius aliquod aduocatale, uel steura iusta uel iniusta aliquomodo persoluatur, sed totum quicquid possunt soluere, cum decimis eorundem bonorum, preter decimam in *Metem*, pertinere debet ad vsus Ecclesie sepedicte. Quoniam propter hoc predicte IIII. Curie sine omni iure ad-uocatio remanebunt, quod Ecclesia questum equiualem de ipsis possit recipere, sicut habuit et habere potuit, in prediis excellentie uestre datis. Et ne prefata in obliuione ducantur, uel a nobis uel successoribus nostris abbatibus, uel Monachis, ualeant irritari, presens instrumentum illustri uestre nobilitati duximus porrigendum, Sigillorum nostrorum munimine robo-ratum. Datum in Altah. Kals. April. Anno dni. M.CC.LXX.

Num. LXXII. Reciproca compensatio Henrici Ducis
Bavar. Eodem anno.

Henricus Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Dux Bavariae, omnibus presens scriptum inspicientibus in perpetuum. Cum nos forum in *Regen*, ad utilitatem uellemus perducere meliorem, nec hoc possemus facere, nisi agros circumiacentes, ad distribuendum ibidem residentibus, nos conquirere oporteret, Dominus *Hermannus* Ven. abbas in *Altah*, de consensu fratrum suorum nobis tradidit curiam unam in *Regen* cum quibusdam curtibus, soluentes decem solidos denariorum. Item quatuor beneficia in *Chvndorf*, et tria beneficia et dimidium in *Greimprechtstorf*, soluentia in auena, atque filigine et denariis, iusta estimatione, duodecim solidos denariorum. Nos autem indemnitati Ecclesie precauere uolentes, in recompensationem predictorum bonorum tradidimus Ecclesie S. *Iohannis Baptiste de Rimchna*, de libero nostro Patrimonio, quatuor curias, vnam in *Saeliz*, vnam in *Metem*, terciam in *Schvtzzign*, et quartam ex altera parte fluminis in *Regen*, cum omnibus agris, et pratis, et siluis, et aquis, et Molendinis, et pascuis ad easdem curias pertinentibus, ut eodem quatuor Curie, cum omnibus pertinentiis suis ut supra scriptum est, in perpetuum deseruiant Ecclesie memorate, ita quod nunquam de predictis Curiis, nec ius aliquod aduocatale, neque steura uel iniusta, aliquomodo persoluatur, sed totum quicquid possunt soluere cum decimis eorundem bonorum, preter decimas in *Metem*, pertinere debet ad usum Ecclesie sepedicte. Quoniam propter hoc predictae IIII. Curie sine omni iure aduocatio remanebunt, quod Ecclesia questum equiualemtem de ipsis possit

possit recipere, sicut habuit et habere potuit, in prediis nobis datis. Et ne prefata in obliuione ducantur, uel a posteris nostris ualeant irritari, presens instrumentum ipsi Ecclesie tradimus, ad cautelam. Datum in *Landauue* Kald. April. Anno dni. M. CC. Septuagesimo.

Num. LXXIII. Memorabilis concessio Praebendae, respiciens ad N. LX. et seqq. An. 1273.

Anno ab incarnatione domini. M. CC. LXXIII. seria tertia post *Exurge*. Cum Nos *Hermannus* Abbas plene fuisset experti, quod diuortium matrimonii factum inter *Willhelmum de Cyrberch* et uxorem suam *Gedrudam* esset omnimodis contra iura, mediante domno *Poppone abbate de Superiori Altah*, et aliis probis viris, uidelicet domno *Altmanno de Wintzer*, *Heinrico Chvnrado friderico de Helmgersperig* reduximus eosdem ad pristinum statum, nolentes propter hoc fieri culpabiles coram deo. Promissimus itaque eisdem *Willhelmo* et predictae femine, ut tanto libentius coniungerentur, singulis diebus dare duas prebendas vini, et duas cereuisie, quinque panes, duos uidelicet de meliori filigine, et tres de uiliori. Item duo *Rintslaehs* ualentia unum talentum, et unam pernam ualentem dimidium talentum, et unam scassam ordeii et unam auene. et dolium unum cum coctis oleribus. Item duas vaccas ad mulgendum que si fiant inutiles mutabuntur, et cum feno nostro per hyemem seruabuntur, et si morientur, alie vacce dabuntur eis. et cutes Cellerarius reseruabit. Item promissimus eis dare singulis annis *viginti solidos* pro uestitu, et duos filtratos calceos, et uni seruienti tunicam, et puelle

L 3

pallium

pallium que ambo taxata fuerunt pro *denariis octoginta*. Item in quadragesima dabuntur eis nouem libre olei. adiecta fuit hec condicio, vt si dictus *Willhelmus* prius moreretur quam femina memorata, ipsa deinceps contenta esset tantummodo duobus panibus vno de meliori et altero de viliori et omni die dimidia prebenda vini et integra cereuisie et medietate de carnibus supradictis. Item dimidia scaffa ordeï et dimidia avene. et *sex solidis* pro uestitu. Si vero continentiam non seruauerit etiam predicta gratia tunc carebit. Si vero ipsa femina prius moritur, ipse *Willhelmus* sedebit in mensa abbatis, et condiciones prehabite non valebunt. Et ut predicta robur obtineant firmitatis, due carte de predicto facto scribentur, et sigillo Illustris domini. *H. ducis Bavvarie nostri aduocati* sigillabuntur, quarum una apud nos manebit, alteram predicti *Willhelmus* et *Gredruda* pro testimonio reseruabunt.

Num. LXXIV. Feuda concessa Ministerialibus, Militibus, et militaribus circa an. 1273.

Subscripti Ministeriales et milites ac etiam militares et inferiores persone a domno *Albino* venerabili abbate altahensi sua feoda receperunt. *Altmannus de Wintzer. Hugo iudex. Tirolfus de purchstal. Vricus de Otmering. Ditmarus et Wernhardus de perchaim. Albertus de purchstal. Wernhardus de Shaefing. Henricus de Oetling. Henricus de Averbach. Henricus Chunradus fridericus Vermes. Gumpoldus de Laeling. Henricus de Shaefing. Tres fratres de Leutzenried. Ambo Nelsones. Chunradus de Tragmanfried. Henricus filius Henrici de Leutzenried. fridericus et Chunradus de Chesperch. Eberhard.*

hard. et Rugerus de Clessing. Wilhalmus. de asperge. Gotfrid de Ethenpach. Rugerus. de Reinhartsmaiz. Heinricus Clessing. Chunradus Marcher. Ditricus de Rymchnamund. Reinhart Pato Rudolphus de Leutzenried. Elizabeth uxor Andree recepit secum feoda. Vlricus de Reinkartsmaiz. Chunradus de Chesperch margarete uxori sue resignavit Curiam in Ditreichmaiz. Heinricus de Mesehenperch. Heinricus de Tragnansried. Albertus et perhtoldus fratres de Vmchenried. Alrammus de Tragnansried. Heinricus de Weizzenstain. Weikerus de Metem. Goppoldus de Oetmaring. Heinricus et Alhardus Gaummani. Heinricus Arldorfer. Rosset fridericus de Wizenfing. Heinricus fratruelis Herbordii. Soveikerus Gaumann cum duobus fratribus suis. Marquardus de Mos. Vlricus Immerhirtel. Pero de Anzenchirchen. fridericus de Hutte. Turlfus filius Æwningarii. Ditricus de Munichdorf. Chastnaer de Mulhaim. Wernhardus et Heinricus fratres de Weikking, Rassoldus de Planchenpach. Wolfhardus de Chleihaim. Alrammus de Rotavv. Otto de Fahrensdorf. Hartvvicus et Gerhohus de Hutte. Ebo de Mos. Hartliber de Truncing. Otto de Munichdorf. Chunradus de Maendorf. Leupoldus de Penzling. Vlricus de Otling. Gotfridus et Heinricus de Aichperch. Heinricus et Walchunus de Aichperch. Eberhardus Schavver. Heinricus Waller. Chunradus officialis de puchof. Chunradus de Mautarn. Chunradus Chra. Heinricus filius Wolframmi. Sammerin. Almannus filius Alrammi. Leupoldus de Rentzling. Halser et fratruelis sui. Wernhart de Otmaering. Leupold alhart Otto de Haiming. Heinricus de Rymchofen. Reichkerus et poppo fratres de Shonanger. fridericus de Chirichdorf. Heinricus ibidem. Heinricus de Hergolfing. Vlricus miles de Hundeldorf. fridericus de Lohaim.

Lohaim. Chunradus de Chirichdorf. fridericus de Emauing. Hilprant de Chamerdorf. Chunradus de Nuzperch. Albertus de Satelpogen, et uxor sua Herburch. Meingoz dictus. En. Egolfus fratrueis suis de Ionsperch. Vlricus Æmrinch. Hugo de Cerndorf. fridericus de Walmtung. Vlricus officialis de Obernhausén, et fratres sui. Jenta elizabet alhait sorores de Otling. Heinricus de Alnochsn. Heinricus de preifing. Pabode Zachenperg. Ditmarus de puchof. Chunradus Mautner. Peinhart de borhaim. Heinricus filius suus. Rapot de Engelhalming. Rugerus Nelzzo. Heinricus Chaik. Wolfkerus de Wart. Heinricus Gaesfil. Chunradus poppenperger. Heinricus asperger. Wernherus de Hergolfing. Otto de Rainhartsmaiz. Meingoz Vfel. Heinricus de Waldekk. Ditricus de Runting. Fridericus de Munster apud Ried. Albertus ibidem. Exingoz de Peuzchofen. Heinricus Schoeibing. Albertus de Ezzenpach. Chunradus filius Straubingarii in Ratispona. Heinricus de puch. Quidam homo dictus Episcopus de Munichdorf.

Num. LXXV. Ratificatio Locationis Decimarum in
Achspach. An 1278.

Nos *Albinus* dei gratia abbas ecclesie s. Mauricii in *Altah*, et Conuentus ibidem, per presentia notum facimus vniuersis, quod nos ratam habemus et presentibus approbamus locationem decime nostre in *Achspach*, ex illa parte danubii vbi sita est capella sancti Nicolay, factam, per dilectum consratrem nostrum, Ch, prepositum in *Abtsperg*, *Marquardo* et *Alberoni* fratribus, ibidem residentibus, sub hac forma, **quatenus ipsi eandem recipiant ad tempora vite sue. sic, vt ipsi, uel**

uel alter eorum exinde duos modios filiginis, et III. avene singulis annis soluant. Illis autem obeuntibus, uel id quod prehabitu est non soluentibus, ad nos fructus eiusdem decime libere reuertentur. Et euanescet locatio eis facta. Super hec presens illis porrigimus instrumentum. Datum, Anno Domini, M. CC. LXX. octavo. VIII. Id Martii.

Num. LXXVI. Forma Compromissi super quibusdam
Decimis in Austria. Anno 1278.

Nos *Albinus* Dei gratia Abbas Ecclesie S. Mauricii in *Altah*, et Conuentus ibidem, notum facimus vniuersis presentia inspecturis, quod licet dilectus in christo frater, Chunradus prepositus noster in *Altsperg*, decimas decem beneficiorum et dimidii in *Attsdorf* inferiori, prope fluuium *Zaya*, in Iudicio Domini nostri *Rudolfi, serenissimi Romanorum Regis a Rudolfo* milite, et fratribus suis dictis *trevvonibus*, qui eas iniuste occupauerant, sententialiter euicisset, timens tamen ne per eosdem aut et per domnum *H. de Hauspach*, a quo si dicebant easdem decimas feudaliter habuisse, in posterum ecclesia nostra occasione huiusmodi grauaretur, vna cum dictis *Trevvonibus Heinrichum de Lichtenstein* velud in compositorem amicabilem compromisit, qui recepta a partibus potestate arbitrium protulit in hunc modum. Vt nominata ecclesia nostra decimas easdem iure perpetuo libere possideat ac quiete, nosque vice uersa predium nostrum in *Schönstrazze*, duas libras *viennensium* singulis annis soluens, eisdem assignabitur, ac insuper dabimus *viennensium decem libras*, de quibus similiter aliam rem immobilem comparabunt. Ipsique tam predium in *Schönstrazze*, quam possessionem sic emptam a predicto Domino *Heinri-*

M

co-

co feudaliter obtinebunt. Quibus pactis est etiam hoc adiectum, vt si uel ipsi, uel heredes eorum, uel quilibet extreneus causam habens ab eis, ecclesiam nostram super eisdem decimis temptauerit molestare, ex tunc predicta bona ipsis nunc tradita ad nos licere reuertentur, salua nobis nichilominus iusticia nostra, in decimis sic obtentis. Nos igitur sperantes in hoc negotium ecclesie utiliter esse gestum, predictum arbitrium cum omnibus suis accessoriis ratum et gratum habemus, quod in hac parte per predictum prepositum nostrum factum est legaliter approbantes. In quorum omnium robur et euentiam, presens instrumentum, nostris ac predictorum nobilium, de *Lichtenstein* et de *Hauspach*, sigillis placuit communiri, testibus qui interfuerunt contractibus subnotatis. Qui sunt hii &c. Datum Anno Domini, M.CC.LXX. octano VIII, Id. Martii.

Num. LXXVII. Delegata Potestas colligendi Census per Decanatum *Lenchoven*. Anno 1279.

V (Volchmarus) Dei gratia abbas in *Altah* Dilecto sibi • *Meinbordo* Camerario in *Taimaring*. salutem omne bonum. Fidei tue committimus vt a Censualibus ecclesie nostre per totum decanatum *Lenchoven* per duos annos continue subsequentes, colligere debeas nobis Censum, sed ipsum nobis vel Custodi nostre ecclesie debes cum requisitus fueris assignare. Datum Anno Domini. M.CC.LXXIX. in die beati Dyonisii.

Num. LXXVIII. Jura aduocatie emptae in *Mundriching*. circa An. 1281.

Cum nos *Volchmarus* abbas in *Altah* inferiori post emptam aduocatiā in *Mündeiching*. a *Dapifero* de *Ekkenm* quoddam

dam ibi placitum haberemus ad exprimenda iura que per emptum ius aduocatale consecuti fuimus homines eiusdem ville in *Mundriching* astrinximus iuramentis, qui sub iuramenti religionem infra scripta iura nostram ibi habere ecclesiam sunt confessi. Videlicet quod nos uel nostri ibi habere debemus tria placita, in duobus prouidetur nobis a dote ecclesie per plebanum scilicet in pasca et in festo S. Michaelis. In tercio scilicet in purificatione tenetur nobis prouidere in expensis villicus noster in *Sifchofn*. Ad dicta autem placita tenentur uenire omnes homines ecclesie altahensis, attinentes infra *superiorem labaram*, et ciuitatem Ratisponam et omnes homines in aduocacia *dapiferi de Ekkenmwl* manentes, et iidem homines tenentur dare in quolibet placito, III. denarios. Insuper *Hertwicus* officialis in predicta villa *Mundreiching* qui dicit se habere quoddam ius feodale. Soluens, XXXVI. denarios, tenetur interesse omnibus placitis que per nos uel nostro nomine ibi fiunt. Huius feodi dimidiam partem habet *Albertus* dictus *Pchveller* ciuis Ratisponensis. quam vendidit ei eo iure quo aliam partem habet. Insuper sentenciatum fuit coram nobis quod Camerarius a nobis pro colligendo censu nostre ecclesie constitutus sine omni offensa Judicum, si necesse fuerit auferre possit, pignora ab ecclesie nostre censualibus qui uel, que dare noluerint uel neglexerint, Sibi censum. et si in hoc aliquis obstiterit per uolenciam censum debet soluere duplicatum.

Num. LXXIX. Conuentus Principum Imperii.
circa An. 1298.

Subscripti Principes interfuerunt Curie Domni *Alberti* Romanorum Regis quam inicio regiminis sui apud *Nurnterch*

M 2

cele-

celebrauit. Episcopus *Colonienfis*. Episcopus *Treuirenfis*. Episcopus *Salztzburgenfis*. Episcopus *Huntmoguntinenfis*. Episcopus *Babentergenfis*. Episcopus *Herbipolenfis*. Episcopus *Conftancienfis*, Episcopus *Bafilienfis*. Episcopus *Wurmaciensfis*. Episcopus *brandeburgenfis*. Episcopus *alterftatenfis*. Episcopus *Merfeburgenfis*. Episcopus *Naumburgenfis*. Episcopus *Frifingenfis*. Episcopus *Ratisbonenfis*. Episcopus *Patauiefis*. Episcopus *Prixiefis*. Episcopus *Aiftetenfis*. Episcopus *olmutzenfis*. frater *Antonius* Episcopus *Senonenfis*. Abbas *de Hirfueleden*. Abbas *de Fuld*. Abbas *Augienfis*. Abbas *Campidonenfis*. Frater *Reg. Dacie*. Rex *Bohemie*. Comes *Palatinus Reni dux Bavvarie*. cum fratre fuo. *Marthio Brandeburgenfis*. Duo Marchiones *de Brandeburch*: qui nuncupantur *cum sagitta*. Dux *Karinthie*. Dux *Auftrie*. Marchio *michfnenfis*. Dux *Saxonie*. Dux *Sueuie*. Lankrauius *turingie*. Dux *Lankraui Haffe*. Dux *apulie*. Comes *Concie*. Comites in genere. CCC. LX. cum Baronibus et Liberis. Militum VI. milia et quingenti.

Num. LXXX. Renunciatio quorundam Jurium. An. 1352.

Wir *Peter* von Gotes Genaden abbt ze Nydernaltah vnd vvir der Convent gemeinleich da felben veriehen offenbar an diefem brie daz vvr vnfern lieben genedigen Heren den hochgeporn *phallenz grafen ze Reyn* vnd *Hertzogen in peyrn* entwvichen fein vnd in gentzleich ledig lazzen haben mit gutleihem vvillen daz gericht ze *Helmersperg* vnd die *May ftevr* vnd *Hertft ftevr* in dem gericht ze *Landau* die vvir ze Satzung inn gehaht haben. Vnd die noch bey anderer Satzung in vnfern briefen gefchriben stent also daz vvir hintz den oben genannten Stucken Fürbas chain ansprach mer schullen haben vnd darvber ze Vrchund geben vvir in difen brief versigelten mit vnfern Infigeln. Daz

Daz ist geschehen Milleſimo CCC. quinquageſimo ſecundo an
ſant Lavrentzen abent. *Haymo.*

Num. LXXXI. Diarium Itineris *Altmanni Abbatis* in
Hannoniam, An. 1367.

Anno domini. M.CCC. LVII. domnus *Altmannus* Abbas in
crastino ſancti Lamperti epiſcopi arripuit iter in vno curru
ad domnum ducem *Albertum* propter diuerſa mala quibus ec-
cleſia Althienſis tunc fuit perplexa aſſumens pro cappellano
fratrem *Chunradum Puechpergär* monachum et profeſſum eiuf-
dem monaſterii et tandem prenominaum ducem inuenit in
prouincia dictam *Hönegau* in ciuitate *chemnaten*. Prima die
iuit vſque in *Pärbing*. Secunda die vſque in *Cholmuntz*. Ter-
cia die vſque ad nouum forum. Quarta die vſque *ze langen*
zenden. Quinta die videlicet in die ſancti Maurici vſque in
binshuem et ibi oportebat eum manere vſque in terciam diem
poſt prandium propter predones comitis de *Wirtenverch* qui
receſſerunt ab obſidione cuiuſdam caſtri quod fuit comitis de
Everſtain qui omnes ſibi occurrentes abſque vlla miſericordia
ſpoliauerunt. Sexta die iuit vſque in *Piſcholfshaim*. Septima
die vſque in *Mümling*. Octava die uſque in *Gemshaim*. Nona
die vſque ad *Pallaigium* in *Maintz* et ibi dedit naute pro tra-
ductione quinque perſonarum et IIIlor. equorum et vno curru.
XL. halenſes et ſtatim conuenit unam uauem in *Maguntia* vſ-
que *coloniam* pro octauo dimidio aureo et nauta expediuit om-
nes mutas ſeu theloneos preter in *Popart*, vbi domnus abbas
dedit pro muta ſeu theloneo. III. ſolidos halenſium breuium
ſolidorum et ea die iuit vſque in *Pacharad*. Decima vſque *Lü-*

celveinter. Vndecima die vsque in *Perchen.* Duodecima die vsque *Aquisgranis.* Tercia decima die vsque in *Pilsen.* Quarta decima die vsque in *Genf.* Quintadecima die vsque in *Holl.* Sexta decima die vsque in *perg.* Septima decima die vsque in *chemnaten.*

Redditus (Reditus) seu dicte prenominati abbatis in *Wabariam.* In die sancti Maximiliani episcopi arripuit iter a *Chemnaten* et ea die iuit vsque in *Perg.* Secunda die vsque in *Prüchlen.* Tercia die vsque in *Mülnvvech.* Quarta die vsque in *Pilsen.* Quinta die vsque *Aquisgranis.* Sexta die vsque *Perchen.* Septima die vsque *Coloniā* et ea die a Colonia vsque *Weiß* ad Palladium et ibi transiit renū et iuit in *Seyberck.* Octaua die vsque in *hachenverckh.* Nona die vsque in *chirchpurkh.* Decima die vsque in *Genshaim.* et nuncio qui ostendit sibi viam a Colonia vsque in *Magunciam* dedit vnum aureum et prebendam. Vndecima die iuit vsque in *Arnstat.* Duodecima die vsque in *heruvipolim.* Quartadecima die vsque in *Pi-vern.* Quintadecima die vsque in *Nürenberckh.* Sexta decima die usque in *Pollpauvern.* Septima decima die usque in *Ratendorf.* Octaua decima die vsque in *ylchofen.* Nona decima die vsque *Altah.*

Num. LXXXII. Catalogi varii ad Saec. XIV. usque perducti.

NOMINA IMPERATORUM.

<i>Impp.</i>				<i>Regnavit annos,</i>
Pippinus filius Anchisi	-	-	-	- XXV.
Karolus filius eius	-	-	-	- XXVII.

Pip.

Pippinus	-	-	-	-	-	XXVII.
Karolus, Imperator magnus	-	-	-	-	-	XLVII.
Lvdvvicus Imperator	-	-	-	-	-	XXVL
Lotharius Imperator	-	-	-	-	-	XV.
Lvdvvicus Imperator	-	-	-	-	-	XXV.
Karolus Imperator	-	-	-	-	-	VII.
Karolus Imperator tercius	-	-	-	-	-	VI.
Arnolfus Imperator	-	-	-	-	-	XIII.
Lvdvvicus Rex	-	-	-	-	-	XI.
Chvnradus primus rex	-	-	-	-	-	VII.
Henricus rex	-	-	-	-	-	XVIII.
Otto magnus filius eius Imperator	-	-	-	-	-	XXXVIII.
Otto imperator	-	-	-	-	-	VIII.
Otto imperator	-	-	-	-	-	XVIII.
Sanctus Heinricus Imperator	-	-	-	-	-	XXIII.
Chvnradus imperator	-	-	-	-	-	XV.
Heinricus pius imperator, filius eius	-	-	-	-	-	XVIII.
Heinricus imperator	-	-	-	-	-	XLVII.
Heinricus imperator	-	-	-	-	-	XVIII.
Lotharius imperator	-	-	-	-	-	XIII.
Chvnradus rex	-	-	-	-	-	XV.
Fridericus imperator	-	-	-	-	-	XXXVIII.
Heinricus imperator	-	-	-	-	-	VIII.
Phyllippus rex frater eius	-	-	-	-	-	XII.
Otto imperator	-	-	-	-	-	XI.
Fridericus imperator	-	-	-	-	-	XXXVIII.
Willehelmus rex.	-	-	-	-	-	V.
Rvchardus rex.	-	-	-	-	-	

S. Rupertus episcopus.
 S. Vitalis episcopus et abbas.
 Anzologus episcopus et abbas.
 Saulus episcopus et abbas.
 Ezzlo episcopus et abbas.
 Flogibris episcopus et abbas.
 Johannes episcopus et abbas.
 S. Virgilius episcopus. MCC
 LXXXVIII. translatus est.
 Peretricus episcopus et abbas.
 Arn Archyepiscopus et abbas.
 Ammiloni archyepiscopus et
 abbas.
 Adalrammus archyep.
 Livtprammus archyep.
 Adalwinus archyep.
 Adalbertus archyep.
 Ditmarus archyep.
 Pilgrimus archyep.
 Vdalbertus archyep.
 Egilolfus archyep.
 Peroldus archyep.
 Fridericus archyep.
 Hertvvicus archyep.

Gvntherus archyep.
 Ditmarus archyep.
 Paldvvinus archyep.
 Gebhardus archyep.
 S. Thymo archyep. et Marrit.
 Chvnradus archyep.
 Eberhardus archyep.
 Adalbertus archyep.
 Chvnradus Magontinus aliqui-
 bus annis, post quem
 Adalbertus predictus iterum
 reuocatur.
 Eberhardus archyep. qui quon-
 dam Prixensis.
 Purchardus archyep.
 Phylippus.
 Vlricus archyep.
 Wladizlaus archyep.
 Fridericus archyep.
 Rvdolfus archyep.
 Chvnradus.
 Fridericus archyep.
 Hainricus archyep.

PATAVIENSES EPISCOPI.

<i>Nomina Epp.</i>	<i>sedit annos</i>	<i>mensēs,</i>	<i>dies.</i>
Vivilo Archyepiscopus	- - -	XXII.	
Anthelmus episcopus	- - -	VIII.	

Wi-

<i>Nomina Epp.</i>	<i>sedes,</i>	<i>mensēs,</i>	<i>dies.</i>
Wifiricus episcopus - - -	VIII.		
Waldaricus episcopus - - -	XXXI.		
Vrollus episcopus - - -	I.		
Hatto episcopus - - -	XI.		
Rheinarius episcopus - - -	XX.		
Hertvivicus episcopus - - -	XXVI.		
Ermenricus episcopus - - -	VIII.		
Wichindus episcopus - - -	I.		
Engilmarus episcopus - - -	XXII.		
Rycharius episcopus - - -	III.		
Pvrichardus episcopus - - -	XII.		
Gvmpoldus episcopus - - -	XVII.		
Gerhardus episcopus - - -	XIII.		
Adalbertus episcopus - - -	XXV.		
Pilgrimus episcopus - - -	XXVIII.		
Christianus episcopus - - -	XXII.		
Perngerus episcopus - - -	XXXIII.		
Egilbertus episcopus - - -	XVIII.		
Altmannus episcopus - - -	XXVII.		
Vdalricus episcopus - - -	XXXII.		
Reginmarus episcopus - - -	XVII.		
Regenbertus episcopus - - -	VIII.		
Chvnradius episcopus, qui et Salz-			
burgenfis Archyep. - - -	XVIII.		
Rubertus episcopus - - -	I.	III.	III.
Albo electus - - -	III.		
Heinricus episcopus - - -	I.		
Theobaldus episcopus - - -	XVIII.		

N

Wolf

<i>Nomina Epp.</i>	<i>sedit annos, menses, dies.</i>
Wolfkerus episcopus, qui et patriarcha Aquilegiensis	- - - XIII.
Poppo episcopus	- - - I. - - III.
Mangoldus episcopus	- - - IX. - - III.
Vdalricus episcopus	- - - VII. - - VII.
Gebhardus episcopus	- - - X. - - VII.
Rudgerus episcopus	- - - XVII.
Perhtoldus episcopus	- - - III. - - VI.
Otto episcopus	- - - XI. - - I. - XXVII.
Petrus episcopus	- - - XIII. - - II.
Wichardus	- - - II.
Gotfridus	- - - II.
Werhardus episcopus	- - -
Albertus episcopus	- - -
Gotfridus de Weizznek Episcopus	-

RATISPONENSES EPISCOPI.

Gaibaldus ep. sed ann.	XXIII.	Mychael ep. annis	- XXVIII.
Sintpertus ep.	- - XXXIII.	Wolkangus ep.	- - XXII.
Adalvvinus ep.	- [XXIII.	Gebhardus ep.	- - XXVIII.
Patvricus ep.	- - - XXX.	Gebhardus ep.	- - XIII.
Erchanfridus ep.	- - VIII.	Gebhardus ep.	- - XXVII.
Embricho ep.	- - - XXX.	Otto ep.	- - - XL.
Aspertus ep.	- - - III.	Hertvvicus ep.	- - - XX.
Tvto ep.	- - - XXXV.	Chuno ep.	- - - V.
Yfangrimus ep.	- - XI.	Heinricus ep.	- - XXIII.
Gvntherus ep. mensibus	VI.	Hartvvicus ep.	- - VIII.

Eberz

Eberhardus ep. - - - II.	Albertus ep. - - - XIII.
Chvno ep. - - - XVIII.	Frater Albertus ep. - fere - II.
Chvnradius ep. - - - XVIII.	Leo ep. - - - - XV.
Chvnradius ep. - - - XXII.	Hainricus fedit annis - - X.
Sifridus ep. - - - XVIII.	Chvnradius
hic obiit anno. M. CC. XLVI.	Nicolaus.

ISTI SUNT ~~EPISCOPI~~ BABENBERGENSEs.

Nomina Epp.

Eberhardus episcopus fedit annis XXXIII.
 Hermanus episcopus
 Svidgerus. ordinatur in papam anno Domini. M. XLVI. et die-
 tus est Clemens II.
 Hertvicus. ordinatur anno. M. XL. VIII. fedit annis. V.
 Adelbero episcopus fedit, annis. III.
 Guntherus episcopus. annis. VIII. obiit anno. M. LXV.
 Hermannus episcopus. annis. X.
 Rupertus episcopus. annis. XXVII.
 S. Otto fedit annis. XXXVII. obiit M. C. XXXVIII.
 E. elbertus Episcopus. fedit a.
 Eberhardus episcopus. fedit a. ob. M. C. LXX.
 Otto episcopus fedit a.
 Tyemo episcopus annis. VII. ob. M. CC. II.
 Chunradus electus. annum et dim.
 Ekkebertus episcopus. annis. XXXVI. ob. M. CC. XXXVII.
 Sifridus electus { annis V.
 Poppo electus {
 Heinricus episcopus. annis. XVI.
 Perhtoldus episcopus. annis.
 Arnoldus episcopus. XIII.
 Leupoldus. XIII. M. CCC. quarto obiit.

DIPLOMATARIUM MISCELLUM.

Num. I. Epistola Caroli M. Imp. ad Fulradum (Vrolsum)
 Abb. pro expeditione armata in Saxoniam
 circa An. 802.

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, *Carolus* serenissimus augustus a deo coronatus, magnus, pacificus, Imperator. qui et per misericordiam Dei. rex francorum et longobardorum, *fulrado* abbati. Notum sit tibi quia placitum nostrum generale, anno presenti conductum habemus, infra saxoniam in orientali parte. super fluuium *Rota* in loco que dicitur *starasfurt*. quapropter precipimus tibi vt pleniter cum hominibus tuis bene armatis ac preparatis ad predictum uenire debeas XII. Kal. Jul. quod est septem diebus ante missam S. Iohannis Baptiste. Ita uero preparatus cum hominibus tuis ad predictum locum uenies, ut inde in quamcumque partem nostra fuerit iussio et exercitaliter ire possis. id est cum armis, atque utensilibus, nec non et cetero instrumento bellico, in uictualibus et uestimentis, ita ut unusquisque cabalarius habeat scutum et lanceam et spatam, et semispatum, arcum et pharetras cum sagittis, et in carris uestris utensilia diuersi generis, id est amiada (cuniada) et dolaturia, tarratros, assias, solorios, palas ferreas, et cetera utensilia que in hostem sunt necessaria. Utensilia uero carris de illo placito in futurum ad tres menses arma et uestimenta ad dimidium annum, et hoc omnino precipimus, ut obseruare facietis, vt cum bona pace pergatis. ad locum predictum per quamcumque partem regni no-

stri

stri itineris uestri rectitudo uos ire fecerit, hoc est, ut preter herbam et ligna et aquam nihil de ceteris rebus tangere presumatis et uniuscuiusque uestri homines, una cum carris, et caballariis suis uadant et semper cum eis sint usque ad locum predictum qualiter absencia domini locum non det hominibus eius mala faciendi. Bona uero tua ad placitum nostrum nobis presentare debes, nobis medio mense Maio trans mitte ad locum ubicumque tunc fuerimus si forte rectitudo itineris tui ita se conparet, ut nobis per te ipsum in profectione tua ea presentare possis. Hoc magis optamus. Inde ut nullam negligentiam exinde *habeas*, sicut (liquidem) gratiam nostram uelis habere.

Num. II. Carolus M. largitur VI. Mansos in Austria
apud Bieleha An. 811.

In nomine Patris et filii et Spiritus sancti. Carolus Serenissimus Augustus a Deo coronatus, Magnus, Pacificus, Imperator Romanorum gubernans imperium, qui et per misericordiam Dei Rex Francorum et Longobardorum.. Quicquid enim amorem omnipotentis Dei ad loca Sanctorum Venerabilium pro mercedis anime nostre augmento concedimus vel confirmamus, hoc nobis procul dubio ad aeternam beatitudinem pertinere confidimus. Igitur notum sit omnium fidelium nostrorum magnitudini, praesentium scilicet et futurorum, quoniam nos in Eleemosyna nostra ad deprecationem GEROLDI. Comitis fidelis nostri cedimus atque confirmamus ad Monasterium S. Mauricii quod est situm Ducatu Boiariorum in loco nuncupante *Ataha*, ubi *Orulphus* rector preesse videtur, locum quemdam in *Auaria*, ubi *Bielaha* fluius Danubium ingreditur. Est autem estimatio illius loci, quasi XL. manforum. Qui lo-

cus sub omni integritate partibus memorati Monasterii per hanc nostre auctoritatis largitionem vel confirmationem perpetuis temporibus proficiat in augmentis. Precipientes ergo iubemus, et nullus quilibet fidelium nostrorum memorato *Orulfo* Abbati, vel Successoribus eius, aut monachis in memorato Monasterio vitam degentibus ullam inquietudinem aut calumniam aut diminorationem de praedicto loco ullo unquam tempore facere presumat, sed perpetuis temporibus per hoc nostre auctoritatis preceptum vel largitatis donum robustissimo jure pars ipsius monasterii teneat atque possideat. Et ut hec preceptio nostra vel confirmatio nostris vel futuris temporibus melius conservetur, de Anulo nostro subter sigillare iuvimus

Data VI. KL. decembris anno Xro propitio Imperii nri XII. regni vero in francia XLIII. atque XXXVII. in Italia Indictione quinta. Actum *Aquisgrani* palatio regio in dei nomine feliciter Amen.

Num. III. Communicatio Indulgentiarum facta ab Ecclesia Aquisgranensi.

Conventus Ecclesie in *Ach* concedit communionem orationum suarum, et indulgentiam quam *Leo* Papa III. contulit, qui eandem ecclesiam consecravit, videlicet carrinam unam et annum iniuncte penitentiae cum indulgentia CCCLXV. Episcoporum, qui consecrationi dicte ecclesie interfuerunt, quorum quilibet carinam contulit, et durat hec indulgentia octo diebus ante et post.

Num. IV.

Num. IV. Ludovicus pius Monasterium in regiam tuitionem suscipit. An. 821.

In nomine Domini Dei et Salvatoris nostri Jesu Christi *Hludovicus* divina ordinante providentia Imperator Augustus. Notum sit omnibus Episcopis, Abbatibus, Ducibus, Comitibus, Vicariis Centenariis, vel reliquis agentibus presentibus scilicet et futuris. Qualiter Vir Venerabilis *Teutpaldus* Abba ex monasterio, quod est constructum in honore S. Mauricii martyris in loco qui dicitur *Altaha*, ad nostram veniens presentiam indicavit nobis, quod per defensionem domini, et Genitoris nostri *Caroli* Imperatoris, usque in presens tempus res et homines memorati Monasterii quieti absque cuiuslibet iniusta interpellatione resedissent. Petiitque ut nos eum cum rebus et hominibus supradicti Monasterii similiter sub sermone tuitionis nostre susceperemus. Quod nos libenti animo fecimus. Idcirco has litteras firmitatis nostre ei conscribere iussimus, per quas iubemus atque precipimus, ut nullus nostrum aut iuniorum nostrorum, neque ipsum *Teutpaldum* Abbatem, neque homines suos per quaslibet iniustas occasiones vexare aut calumniam quamlibet ingerere presumat, neque de rebus suis aut monasterii sui ad dominium eius legitime pertinentibus aliquid abstrahere vel minuere, aut per vim tollere molietur. Sed liceat illi in monasterio suo et in possessionibus ad eum legitime pertinentibus quiete et absque perturbatione residere, et nobis ac filiis nostris deservire. Et si talis causa contra illum aut contra homines suos exorta fuerit, que absque gravi, et iniquo dispendio in patria illius definiri non possit, liceat illi et suis potestatem habere ad nos veniendi, ut in nostra presen-

tia causa, que contra illum vel suos exorta fuerit, justum et legitimum terminum accipiat. Et ut hec auctoritas nostris successorumque nostrorum temporibus firmiorem valeat obtinere vigorem, manu propria subter firmavimus, et de anulo nostro eam jussimus Sigillari.

(Monogramma) Signum Hludouici Serenissimi Imperatoris,
Sigisbertus, ad vicem Fredegisi Ab-
batis.

Data V. KL. Aug. anno Christo propitio Hludouici piis-
simi Augusti octauo indict XIV. Actum *prumia* monasterio in
dei nomine feliciter Amen.

* Sigillum Tab. I. N. I.

Num. V. Confirmatio regia Bonorum in Austria
An. 830.

In nomine Domini nostri Jesu Christi Dei omnipotentis. *Hludo-*
vicus divina largiente gratia Rex Baiariorum. Si igitur
erga loca diuinis cultibus mancipata propter amorem Dei, eo-
rumque in eisdem locis sibi famulantibus beneficia opportuna
largimur premium nobis apud Dominum in eterna beatitu-
dine recipere confidimur. Proinde notum sit omnibus fide-
libus sancte Dei Ecclesie, nostrisque presentibus scilicet et
futuris, quia, Vir venerabilis *Corbaldus sacri palatii nostri*
Summus Capellanus, et Abba Monasterii quod dicitur Altaha,
quod est constructum in honore S. Mauritii martyris Christi,
adiens excellentiam nostram innotuit clementie nostre quali-
ter postquam terra *Auarorum* ex parte ab auo nostro Domino
Carolo

Carolo Imperatore capta fuisset, ipsius permisso atque consensu quedam res in ipsa *Marcha* ad jus regium pertinentes eidem monasterio collate fuissent, quas etiam usque nunc predictum possedit Monasterium. Sed quia auctoritas traditionis inde minime apparebat, deprecatus est idem *Gotsbaldus* Abba, ut nostre auctoritatis largitionem atque confirmationem eidem daremus monasterio per quam ipsas res in posterum predictum monasterium, ejusque rectores absque cuiuslibet impedimento, aut contradictione tenere, et dominare potuisset. Cujus deprecationem propter diuinum amorem et reverentiam ipsius sancti loci libenter annuimus, et ipsas res perpetuo possidendas solenni datione eidem concessimus monasterio, id est locum, qui nuncupatur *uvahouua*, qui terminatur a fonte riuuli, qui vocatur *Mystrica* usque in eum locum ubi ipsi *Dannbium* influit, ac deinde tendit sursum in ripam *Danubii* usque in *Bohbach*, et ultra *Bohbach* sursum usque in verticem montis, qui nuncupatur *Ahornic*, nec non et alium locum nuncupatum *accussabah* juxta ripam *Danubii*, cuius mensura est in longitudine milliarium unum, et in latitudine similiter, nec non et campum unum qui continet mansum unum, quem interiacet causa *Frisingensis* Ecclesie. Has itaque res cum mancipiis, domibus edificiis, vineis terris, sylvis pratis, pascuis, aquis aquarumve decursibus quantumcunque infra terminia predicta de eisdem rebus continetur, totum et ad integrum in jus et dominationem predictae Ecclesie perpetualiter ad habendum conferimus. Ita videlicet, ut quicquid de ipsis, vel in ipsis rectores, et ministri supra memorate sedis ob utilitatem et commoditatem ipsius Ecclesie facere, vel judicare voluerint, liberam habeant in omnibus

O

pote.

potestatem faciendi quicquid elegerint. Et ut hec auctoritas largitionis, atque confirmationis nostre per curricula annorum inuiolabilem, atque inconuulsam obtineat firmitatem, manu propria subter firmauimus, et anuli nostri impressione signari iussimus.

Adalleodus Diacon. ad vicem *Gozba'di* recognoui. Datum prid. Non. Octobr. anno Christo propitio decimo septimo Imperii Domni *Hludouici* Serenissimi Aug. an. V. regni nostri. Indict. nona. Actum *ragenesburg* ciuitate. In Dei nomine feliciter. Amen.

Num. VI. Concessio Villæ Granesdorf in Austria.

Anno 834.

In Nomine Domini Dei et Saluatoris nostri Jesu Christi. *Hludouicus* diuina ordinante prouidentia Imperator Augustus. Si petitionibus fidelium nostrorum iusta petentium aurem serenitatis nostre libenter accommodamus, et regium morem exercemus, eosque procul dubio deuotiores in nostro habebimus obsequio. Quapropter comperiat omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum industria, quia nos petenti cuidam Vasallo fideli, & familiari nostro *Patagero* concessimus ad proprium quandam Villam juris nostri prope fluuium *Enisa* in comitatu *Ketoldi* comitis que dicitur *Granesdorf*, que est sita in parte *Sclauanorum* cum omnibus appenditiis suis, et de nostro jure in jus et dominationem prefati viri semper ad habendum contulimus. Hanc itaque Villam cum toto edificio, domibus, mancipiis, terris cultis, et incultis, pratis, pascuis, syluis, aquis, aquarumue decursibus, molen-
dinis,

dinis, adiacentiis, peruiis, exitibus, et regressibus, mobile, et immobile, quesitum, et ad inquirendum, totum et ad integrum, quantumcunque ad predictam Villam pertinere videtur, cum omni integritate eidem a presenti die concedimus homini, et de jure nostro in jus, et potestatem eius liberalitatis nostre conferimus gratia. Ita videlicet, ut quicquid ab hodierno die et tempore, ipse et successores eius de predictis rebus, et mancipiis, vel de his que ad eas pertinent jure potestatio facere vel judicare voluerint, per hanc nostre auctoritatis largitionem libero, in Dei nomine perfruantur arbitrio faciendi quicquid elegerint. Et hec auctoritas largitionis nostre per curricula annorum Deo protegente inuolabilem, atque inconuulsam obtineat firmitatem, manu propria subter firmauimus, et anuli nostri impressione signari iussimus.

(Monagrama) Signum *hludouici* serenissimi imperatoris.

Durandus diaconus ad uicem *helisachar* recognoui

Data XII. Kl. Jan. Anno Christo propitio XXI. imperii Domini *hludouici* piissimi, augusti indictione III. Actum in loco *aquisgrani* palatii in Dei nomine feliciter. Amen.

* Sigillum Tab. I. N. 2.

Num. VII. Concessio Villae Ingolstat, et duarum Ecclesiarum cum Curte dominicata. Anno 840.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Hludouicus* diuina fauente gratia Rex. Cum regalis excellentia unius fidelis rationabilem petitionem ad effectum perducere satagit,

non solum ipsius, sed etiam cunctorum fidelium suorum animos ad fidelitatem debitam sincerissime conseruandam promptiores deuotioresque efficit, id circa notum esse uolumus cunctis fidelibus sancte Dei Ecclesie, et Deo dispensante successoribus nostris, qualiter petente et suggerente *Gozbaldo* venerabili Abbate et fideli nostro, complacuit nobis propter suum deuotissimum erga nostre mansuetudinis obsequium, quasdam res proprietatis nostre, que sunt in villa que vocatur *In-golderstat*, et quas prefatus vir actenus in beneficium habuit, ei deinceps ad proprium per nostre largitionis munificentiam concedere. Id sunt Ecclesie due, curtis dominicata cum ceteris edificiis desuper positis de terra arabili *jornales centum triginta* de pratis ubi possunt colligi, de feno *carrade quadringente*. Mancipia infra curtem inter pueros et feminas *genecias*, numero viginti duo. *Mansi* serviles vestiti ad eandem curtem aspicientes *viginti duo*. Sint mansorum duodecim. Unde etiam pro firmitatis ac maioris securitatis studio presentem auctoritatem largitionis nostre fieri iussimus, per quam memorata Abbati rem superius nominatam cum suis pertinentiis, campis scilicet, syluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumve decursibus, molendinis, mobilibus atque immobilibus, servis quoque vel ancillis et quicquid ad eandem curtem iuste et legaliter pertinere dinoscitur, et nostri juris atque potestatis jure proprietatis est, totum et ad integrum quod ille sicut prefati fuimus in beneficium habuit, largimur, de potestate nostra in eius transfundimus dominationem jure proprietario ad habendum, ita ut ab hodierna die nulla persona nostris vel successorum nostrorum temporibus, aliquam ex his presumat ei asserre inquietadinem, sed per hoc nostre donationis preceptum

ceptum hoc eum quiete tenere liceat. Et inde quicquid elegerit, vel facere voluerit, liberam in Dei nomine in omnibus habeat potestatem faciendi. Et ut hec nostre largitionis auctoritas inconuulsam obtineat firmitatem, manu propria subter eam firmavimus, et annuli nostri impressione signari iussimus.

(Monagrama) Signum *hludouici* gloriosissimi regis

Dominicus notarius ad uicem *radleici* recognoui data XV. Kld. Septembr anno Christo propitio VII. regni Domni *hludouici* regis in orientali francia indictione IIII. Actum *Heilicbrunno* palatio regio in Dei nomine feliciter amen.

Num. VIII. Regia Confirmatio. Traditionis ab Abbate Gozbaldo factæ. Circa an. 841,

In nomine sancte Trinitatis patris, et filii et spiritus sancti unius omnipotentis Dei. Ego *Gozbaldus* Abbas, misericordia Dei monasterii, quod dicitur *Altah*, precor deuotionem omnium beniuolentium maxime presentium, ut diligenter ac deuota intentione adtendant qualiter regalem munificentiam quam in minimo fidelium suorum Rex serenissimus atque clementissimus *Ludovicus iunior* prerogativo munere per suam magnam misericordiam largiri dignatus est, in proprium et de suo iure in ins meum transfundere tradere uolo sanctis Martiribus *felicitissimo* et *Agapito*, quorum menbra a beatissimo papa *Gregorio* causa sanctitatis accepi et in loco qui uocatur *Yserhof*, deinceps eterna permanfione stabiliui primo in elemosinam Domni mei *Ludouici* Regis suorumque progenitorum atque

prolis sue secuturæ, omniumque debitorum suorum, deinde etiam pro remedio anime mee. Si tamen aliqua portiuncula in huiusmodi largifluo munere Domini mei mihi humillimo contingit. Hec sunt igitur res, quas mihi dedit, & quas trado, traditaque in perpetuum esse uolo sicut ipsius largitionis auctoritas, et inconvulsa firmitas, quam manu propria subter firmavit manifeste demonstrat, „ complacuit nobis, inquit, propter suum deuotissimum erga nostre mansuetudinis obsequium quoniam quasdam res proprietatis nostre, que sunt in uilla „ que nuncupatur *Ingolstat* et quas prefatus uir hactenus in beneficium habuit ei deinceps ad proprium per nostre largitionis munificentiam concedere. Id sunt Ecclesie due, Curtis „ dominicata cum ceteris edificiis desuper positis, de terra „ arabili. Jornaes C. XXX. de pratis ubi possunt colligi de „ feno Carrade quadringente. Mancipia infra curtem inter „ pueros et feminas genetias numero viginti duo. Mansi ser- „ uiles uestiti ad eandem Curtem aspicientes XXII. Sindman- „ norum XII. Unde etiam pro firmitatis ac maioris securita- „ tis studio presentem auctoritatem largitionis nostre fieri iussimus, per quam memorato Abbati rem superius nominatam „ cum suis pertinentiis, campis scilicet, siluis. Pratis. Pascuis. „ Aquis. Aquarumue decursibus. Molendinis. mobilibus at- „ que immobilibus, seruis quoque uel ancillis, et quicquid ad „ eandem Curtem iuste legaliterque pertinere dinoscitur, et „ nostri iuris atque potestatis, in re proprietatis est totum, et „ ad integrum, quod ille sicut prefati sumus in beneficium ha- „ buit, largimur, et de potestate nostra in eius transfundimus „ dominationem iure proprietario ad habendum, ita ut ab ho- „ dierna die nulla persona nostris uel successorum nostrorum „ tem-

„ temporibus aliquam ex hiis presumat ei inferre inquietudi-
 „ nem, sed per hoc nostre donationis preceptum hoc eum
 „ quiete tenere liceat, et inde quicquid elegerit uel facere
 „ noluerit, liberam in Dei nomine in omnibus habeat pote-
 „ statem faciendi. „ Has etenim res trado eo uidelicet tenore ut quamdiu uiuero ad nutrimentum mei easdem sine ulla contradicente persona retineam et alias res de monasterio cui Abbas preesse uideor hoc est *Altahe* per *prestariam* acceptas ex consilio et consensu fratrum Monachorum in locis subter adnotatis, ut et ipsas teneam quamdiu in presentiarum alitum traham. Hec sunt nomina locorum per *prestariam* acceptorum, si tamen dominus meus rex ita uoluerit. Absit ergo ut aliter uelim, quam illum qui mihi res condonauerat uelle cognouero, quoniam et totius uite mee curricula cum consilio, et deliberatione sua disponere Christo permittente desidero. Cella *antistina* cum suis adiacentiis, et traditio. *Gvndbaldi* Comitis quam *Egino* filius ejus clericus in beneficio habuit ex monasterio *Ataha*. Huius traditionis et prestarii conditionis isti Monachi sunt testes et consensores extiterunt. *Ondalger* presbiter et monachus. *Adalhart* presbiter et monachus. *Ekgihart* presbiter et monachus. *Erich* presbiter et monachus. *Hunger* presbiter et monachus. *Wolshart* presbiter et monachus. *Engilmüt* presbiter et monachus. *Mandalger* presbiter et monachus. *Ebarolt* presbiter et monachus. *Gunzo* presbiter et monachus. *Erchanperht* diaconus et monachus. *Egino* diaconus et monachus. *Widhart* diaconus. *Hartiger* diaconus. *Huhuni* diaconus. *Libhart* diaconus. Isti sunt laici qui traditionem hanc uiderunt et audierunt, et per auriculas adtracti sunt nec non condicionis prestarii testes extiterunt. *Regino*.
Wal-

Waltilo. Richher. Adalger. Isger. Rudolf. Meginhart.
 Folchart. Immo. Altar. Adalram. Lvodvolt. Oudal. Ab-
 bachd. Scahgo. Heimram. Gunzo. Ernst. Rvodgor. Mat-
 to. Arnamar. Paldram. Deotbat. Heriperht. Biricho. Si-
 gibreh. Gundalbrecht. Egino. Mercho. Gerolt. Ratvving.
 Raffolt. Rudolf. Hiltipreht. Folcholt. Drudbrecht. Betirol.
 Regino. Eugilbolt. Isaac. Altman. Rato. Gemment. Egil-
 olf. Richolt. Thenil. Fizzilo. Bardrich. Thesin. Rudolf.
 Gunzo. Arhart. Ebralf. Meginolt. Walto. Vrolf. Ber-
 thelm. Willihelm. Heido. Isti sunt testes qui uestituram hu-
 ius traditionis uiderunt res audierunt. L. Irfino. Gotatecht.
 Oudal. Wastrich. Hertvich. Vothart. Isangrim. Wentil-
 ger. Hitto. Hatto. Gunzo. Gunbeht. Oudalger. Deotbolt.
 Madalbeht. Gundhart. Grimheri. Wolfrat. Lantrich. Ir-
 minolt. Waltrich. Meiolo. Hiltvart. Rathelm. Gerhelm.
 Isanger. Walach. Willihelm. Helfrich. Erfrich. Meginrich.
 Rvodhart. Rampreht. Hitto.

Num. IX. Privilegium liberæ Electionis.

An. 749.

In nomine Sancte et individue Trinitatis. *Hludowicus* diui-
 na fauente gratia Rex. Si petitiones Presulum Sancte
 Dei Ecclesie iuste et rationabiliter aureas serenitatis nostre
 petentium ad effectum perducimus, hoc nobis procul dubio
 ab eterna remuneratione premia capeßenda profuturum li-
 quido credimus. Quapropter notum sit omnibus fidelibus
 Sancte Dei Ecclesie nostrisque presentibus scilicet et fu-
 turis qualiter Vir venerabilis *Gozbaldus Uuirziburgensis* Ec-
 clesie Episcopus nostram adiens Serenitatem, postulans ut
 fratribus in Monasterio S. Mauricii martyris Christi vocabulo

Alta-

Altahaa consistentibus, qui nunc sub eius regimine Deo famulari noscuntur, post illius transacte mortalis Vite terminum, si talis frater inter illos inueniri poterit, qui abbatis officio idonee et rationabiliter fungi valeat, eum eligendi nostra eis licentia tribueretur. Cujus petitioni aurem mansuetudinis nostre accommodantes hoc ita perdonasse per presentem auctoritatem nostram omnium fidelium nostrorum cognoscat magnitudo, ita tamen ut prefatum est. Si talis secundum regulam S. Benedicti abrahilis et idoneus, tam in moribus, quam in scientia, seu ceteris bonis ornatus ad seruicium Dei omnipotentis ibi imenitur, per prefati Venerabilis Episcopi petitionem et amorem adfensum prebemus, ut eos melius delectet pro nobis proleque nostra, et pro statu totius regni nostri Domini misericordiam accentius exorare. Et ut nostre largitionis Auctoritas maiorem obtineat Vigorem, manu propria nostra subter firmauimus, et anulū nostri impressione as- signari iussimus.

(Monogramma) Signum Domni *Hludouici* Serenissimi regis. *reginbertus* ad vicem *radlaici* recognoui. Data VIII. Idus Mar. Anno propicio Christo XIII. regni Domni *Hludouici* gloriosissimi regis Orientalis Francia Indictione XII. Actum *regansburg* civitate regia, in Dei nomine feliciter Amen.

Num. X. Licentia permutandi bona cum aliis.

An. 851.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Hludenicus* diuina fauente gratia Rex. Si petitionibus Presulum ac seruorum Dei, iuste

P

et

et rationabiliter petentium aures serenitatis nostre accommodamus, hoc nobis procul dubio a remuneratore omnium in eterna beatitudine credimus adfuturum. Quapropter noverit omnium fidelium sancte Dei Ecclesie, nostrorumque presentium scilicet, et futurorum industria, quia Vir Venerabilis *Guozbaldus unirzibergbnfis* Ecclesie Episcopus, nec non et rector monasterii cui Vocabulum est *Altaha* nostram adiit celsitudinem deprecans, ut sibi nostre munificentie preceptum fieri juberemus, ut ubicumque inuenire posset aliquas res et mancipia, que a nobilibus hominibus aptius, et congruentius suo monasterio commutare ualeret, nostre benignitatis auctoritate sibi successoribusque suis, et advocatis eorum licentia commutandi tribueretur. Et contra que a parte illius monasterii dantur his qui cum eis commutare noluerint, ratum et stabilem perpetuo commutationem fieri, hac nostra auctoritate decerneremus. Cuius petitioni, quia iuste et rationabiliter inde nostram mansuetudinem ortatus est, sicut unicuique fidelium nostrarum rationabiliter petentium aurem benignitatis nostre accommodamus, ita istius petitionem ad effectum dignum duximus, statuentes, et deinceps quicquid pro utilitate iam dicti monasterii presatus Episcopus Successoresque illius, et advocati illorum commutauerint in mancipiis ceterisque rebus, silvis, seu etiam territoriis, per hanc nostre beneuolentie concessionem firmum, et inconuulsum perpetuo permaneant. Et ut nulli liceat illam commutationem infringere vel inrumpere aut infestare, sed ut diximus quicquid pars altera alteri dederit stabilitum et incontaminatum futuris temporis consistat. Illud tamen omnimodis precipientes, ut cum maxima cautela et diligentia considere-

tur,

tur, ne peius aut deterius vel minus in ullo isto negotio parti et potestate prefato monasterio ex illa commutatione proveniat. Et ut hec nostre concessionis auctoritas firmiorem atque diutiorē obtineat uigorem, et a cunctis fidelibus sancte Dei Ecclesie nostrisque melius credatur, et diligentius conservetur manu propria nostra subter firmavimus, et anuli nostri impressione signari iussimus.

(Monogramma) Signatum Domni *Hludewici* serenissimi regis. *reginbertus* diaconus ad uicem *radleici* recognovi. Data XI. Aprilis. Anno Christo propitio XVIII. regni Domni *Hludewici* gloriosissimi regis in Orientali Francia. Indict. XIII. Actum *radasbona* ciuitate in Dei nomine feliciter Amen.

Num. XI. Monasterio firmatur defensio regia.

An. 857.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Hludowicus* diuina fauente gratia Rex. Si liberalitatis nostre munere res sancte Dei Ecclesie, et loca diuinis cultibus mancipata per adpetitiones fidelium nostrorum nostro releuamus iuuamine, atque regali tuemur munimine premium inde nobis apud Dominum eterne remunerationis procul dubio rependi non disfidimus. Proinde nouerit omnium fidelium nostrorum tam presentium scilicet quam et futurorum industria qualiter Vir quidam nomine *Otgarius* quem nos quidem ad monasterium nomine *Altaha*, quod in honore S. Mauricii martyris Christi est constructum, Abbatem esse statuimus, obtulit obtutibus nostris non solum auctoritatem emunitatis beate memorie

P 2.

Caroli

Caroli avi nostri augustissimi Imperatoris, sed et *Thassilonis* quondam Ducis in Ducatu Bauvarico super eadem re literas ostendit, in quibus continebatur insertum, quod prefatum monasterium sub suo nomine et defensione cum cellulis et locis sibi subjectis rebus et hominibus et omnibus illis pertinentibus aeternus ab inquietudine iudicarie potestatis munitum atque defensum firmissime fuisset. Unde etiam pro rei firmitate suggestit Vir prenominatus clementie nostre, ut patrum seu predecessorum nostrorum Regum, Videlicet morem sequentes, huiusmodi nostre emunitatis preceptum ob amorem Dei, et reuerentiam ipsius sancti loci circa ipsum monasterium conscribere juberemus. Cuius petitioni libenter adquiescentes hoc emunitatis nostre preceptum erga ipsum monasterium gratia tuitionis et defensionis, ac pro diuini cultus amore, nec non et anime nostre conscribi decreuimus, per quod firmiter et omnibus modis imperamus ut nullus iudex publicus uel quislibet ex iudiciaria potestate aut ullus ex fidelibus nostris tam presentibus quam et futuris neque comites, neque centenarii neque exactores in Ecclesias aut loca vel agros, seu reliquas possessiones, quas moderno tempore in quibuslibet pagis uel territoriis infra ditionem regni nostri iuste et legaliter tenet ac possidet, uel etiam ea, que in iure ipsius monasterii voluerit diuina pietas augeri, ad causas audiendas, uel feuda freda et tributa exigenda, aut fidei iussores tollendos, aut homines ipsius monasterii tam ingenuos quam seruos, sclauos et accolas super terram ipsius commanentes, nec iuste, nec iniuste distringendo et nullas redhibitiones vel mansiones aut paratas faciendas aut illicitas occasiones

re-

requirendas, nostris nec futuris temporibus ingredi audeat, nec ea que supra commemorata sunt, nullo unquam tempore exigere presumat, sed liceat memorato viro suisque successoribus res predicti monasterii cum omnibus rebus sibi subiectis et hominibus, tam ingenuis, quam seruis, cuiuscunque sint nationis, atque omnibus ad se pertinentibus uel aspicientibus, sub tuitionis, atque emunitatis nostre defensione, remota rotius iudicarie potestatis inquietudine, et uulgari appellatione quieto ordine ac tranquilla securitate possidere. Et aduocati ipsius Ecclesie omnem causam inquirendam et discutendam ipsi diiudicent, et finiant, et quicquid de prefatis rebus Ecclesie ius fisci exigere poterat in integrum predicto Viro *Otgario*, suisque successoribus concessimus, scilicet ut perpetuo tempore ei ad peragendum Dei seruitium augmentum et subplementum fiat. Et ut hec auctoritas emunitatis per futura tempora a cunctis fidelibus nostris melius conseruetur, ueriusque credatur subter eam manu propria nostra firmauimus, et impressione anuli nostri assignari iussimus.

(Monograma) Signum *hludouici* serenissimi regis *hadbertus* subdiaconus ad uicem *grimoldi* archicappellani recognoui. Data XI. Kal. Mai auno XXV. regni *Hludouici* Serenissimi Regis, in orientali Francia regnante, Indictione V. Actum in villa *Potamo*, in Dei nomine feliciter Amen.

Num. XII. Confirmatio cuiusdam Traditionis.

Anno 857.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Hludonicus* diuina fauente gratia Rex. Si loca diuinis cultibus consecrata

nostro releuemus iuuamine, et augmentum illis in rebus transitoriis impendimus, hoc nobis procul dubio profuturum esse liquido credimus. Quapropter notum sit omnibus fidelibus sancte Dei Ecclesie, nostrisque presentibus scilicet et futuris, qualiter nos ob petitionem *Eginulfi* fidelis nostri quasdam res proprietatis nostre, quas quondam *Reginbertus* et *Reginolfus* pater suus seruus noster possidens incolebat, ad Monasterium quod vocatur *Altaha*, cui *Otgarius* Abbas et rector preesse constituitur (cognoscitur) ad proprium dedimus, datumque in perpetuum mansurum esse volumus, quicquid *Reginbertus* predictus, et *Reginolfus* pater suus noster de nostro iure habere visus est. Sunt autem ipse res in coniacentibus terminis prope monasterium *Altaha* in pago *quinzingewe* situm, in territorio quod est inter *Smeinaha* et Monasterium *Altaha* contiguum. Sed pro integra firmitate petiit prefatus *Otgarius* nostre auctoritatis preceptum super hac re sibi conscribi, cuius petitioni libenter annuimus, et hoc preceptum nostre donationis scribere iussimus, per quod precipientes imperamus, ut res superius comprehense, iure firmissimo in potestate eiusdem *Otgarii*, successorumque ipsius perpetualiter sine ulla contradictione inconuulsa permaneant. Et quicquid inde elegerit faciendum, plenariam deinceps et liberam faciendi potestatem habeat. Et ut hec auctoritas nostre largitionis firmiorem obtineat vigorem, veriusque credatur, atque diligentius conseruetur, manu propria nostra subter eam firmauimus, et sigilli nostri impressione assignari iussimus. Data XV. Kal. Septembr. Anno Christo propitio XXV. regni *Bludowici* serenissimi Regis in orientali Francia regnante. Indictio-

ditione V. Actum in ciuitate *Radesbona*, in Dei nomine feliciter Amen.

* Ex Hundio.

Num XIII. Traditio Brivvini Ducis regia autoritate firmetur. An. 860.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Hludomicus* diuina fauente gratia Rex. Si enim ea que fideles regni nostri pro eorum oportunitatibus nos deprecati fuerint, implere studuerimus, non solum regium morem decenter implemus-verum etiam eos procul dubio fideliores ac deuotiores in nostro efficimus seruitio, et ad eternam vitam feliciter optinendam profuturum liquido credimus. Quapropter comperiat omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum sollertia, qualiter *Brivvinus fidelis Dux* noster veniens in procerum nostrorum presentiam postulauit serenitatem nostram, ut de rebus proprietatis sue, quas ei in proprietatem concessimus, liceret ei partem aliquam ob memoriam eius dare ad *S. Mauricium*, et ad *Monasterium nostrum Altaha*, cui tempore illo *Otgarius* Abba preesse videbatur et rector, cuius petitioni libenti animo assensum prebentes decreuimus ita fieri. Dedit itaque *Brivvinus fidelis Dux* noster cum consensu et licentia nostra ad presatum monasterium *S. Mauricii* martyris Christi de sua proprietate in suo Ducatu quicquid habuit ad *salapiugiti* infra terminos istos. In orientem ultra *salam* fluuiolum usque in *Slougenzin Marchan* et *Stresmaren*, et sic sursum per *salam* usque ad *unualtungenbah*, et sic inde usque in *Hrabagiskeit* et ad *Chirihstain*. Postea vero predictus fidelis Abba noster

Otg-

Olgarius deprecatus est celsitudinem nostram, ut eadem res per nostre auctoritatis preceptum confirmassemus. Cuius petitioni ob honorem Dei et S. Mauricii militis christi, et bonum illius servitium libenti animo assensum prebuimus. Et hoc ei nostre auctoritatis preceptum fieri iussimus, per quod decernimus atque iubemus, ut sicut predicti termini in predictis locis diffiniti sunt, ita deinceps ad jam dictum monasterium per hoc nostre auctoritatis preceptum ipse res nullo inquietante sed Deo auxiliante perpetuis temporibus consistant in proprium. Et ut hac autoritas largitionis nostre firmior habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris verius credatur, et diligentius observetur, manu propria nostra subter eam firmavimus et anuli nostri impressione roborare iussimus.

(Monograma) Signum *Hludowici* Serenissimi Regis.
Hebarhardus Notarius ad vicem *uitgarii* recognovimus.
 regnante Indictione. VIII.

Data X. Kl. marcias Anno Christo propitio XXVIII. regni Domini *Hludowici* serenissimi Regis in orientali francia

Actum *Raganasbruc* civitate regia in Dei nomine feliciter Amen.

Num. XIV. Possessio quorundam Bonorum in Austria de novo non confirmatur. An. 863.

In nomine sancte et individue Trinitatis *Hludowicus* divina fauente gratia Rex. Si liberalitatis nostre munere locis Deo dicatis quiddam conferimus beneficii et necessitates Ecclesiasticas nostre releuamus: iuvamine atque regali tuemur munimine.

nimine, id nobis et ad mortalem uitam temporaliter transigendam, et ad eternam feliciter obtinendam profuturum liquido credimus. quapropter comperiat omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum sollertia qualiter venerabilis Abba noster *Otgarius* adiit celsitudinem nostram humiliter implorans, ut quasdam res proprietatis nostre ad monasterium quod uocatur *Altaha* constructum in honore S. Mauricii in proprium concedissemus. Nos itaque petitioni ipsius libenti animo assensum prebuimus, et concessimus quasdam res proprietatis nostre ad monasterium *Altah*, id est uillam que uocatur *nabauuinida* iuxta riuium *Frebinam*. Ammonuit etiam Celsitudinem nostram predictus Abba, qualiter Dominus Auus noster *Carolus* licentiam tribuit suis fidelibus in augmentatione rerum Ecclesiarum Dei in *Pannonia* carpere et possidere hereditatem. quod per licentiam ipsius in multis locis, et ad istud etiam monasterium factum esse dinoscitur. Fuerunt namque in uestitura predicti monasterii quedam loca nomine *Scalcobah*, sicut ipse riuius fuit in occidentalem partem usque in *Bagodeos Marcha*, et inde in orientalem plagam usque in *ruzaramarcha* atque in locum quem uocant *Cidalaribah* in saltu *Enise* fluiui, qui coniacet inter *Danubium* et *Ibyfam* atque *Hurulam* in meridianam partem, usque in uerticem montis et ad *Biugin* mansos quinque et quicquid ad predictas uillas pertinet, hoc est in mancipiis, edificiis, terris, cultis et incultis, uineis, pratis, siluis, uenationibus, pascuis, aquis, aquarumue decursibus. Licet itaque fuissent in uestitura predictae res ad prescriptum monasterium, tamen non ibi erant confirmate per ullius auctoritatis preceptum. Qua de re commoniti hos nostre auctoritatis apices

Q

fieri

fieri iussimus, per quos decernimus atque iubemus, et predictae res cum omaibus prenominaſ ad preſcriptum monaſterium *Ataha* in noſtra eleemoſyna atque in remedio animarum antecellorum noſtrorum inuiolabiliter pereanis temporibus permaneant, nullo contradicente. Et ut hec auctoritas largitionis noſtre firmior habeatur et per futura tempora a fidelibus noſtris uerius credatur et diligentius obſervetur, manu propria noſtra ſubter eam firmanimus, et anuli noſtri impreſſione aſſignari iuſſimus.

(Monograma) Signum domni *Hludouici* ſereniſſimi regis. *hebarhardus* notarius ad uicem grimaldi archicappellani recognoui.

Data XVI. Kl. Jul. anno Chriſto propitio XXXI. regi domni *Hludouici* ſereniſſimi regis in orientali francia regnante Indict. X.

Actum *hoſtermontinga* uilla regia in dei nomine feliciter amen.

* Sigillum Tab. I. N. 5.

Num. XV. Traditio quorundam Bonorum, et confirmata facultas libere Electionis. An. 865.

In nomine ſancte et indiuidue Trinitatis. *Hludouicus* diuina ſauente gratia Rex. oportet igitur nos, qui diuino ſumus munere quoddammodo pre ceteris mortalibus ſublimat, eius in omnibus parere preceptis, cuius clementia prelati ſumus, atque cuius precellimus munere, loca utique ſibi ſacrata per appetitiones fidelium noſtrorum noſtro releuari iuuamine, atque

que regali tueri munimine, atque in eis qui ibi Domino famulantur, munificentiam nostre largitionis clementer impendere, quoniam id nobis et ad mortalem vitam temporaliter transigendam, et ad eternam feliciter obtinendam profuturum liquido credimus. Quapropter comperiat omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum sollertia qualiter venerabilis *Otgarius* Abba et vocatus Episcopus adiit celsitudinem nostram deprecans, ut ob mercedis nostre augmentum, loca quedam pertinentia ad suum monasterium *Altaha*, que ille una cum communi consilio fratrum ad illorum usus necessarios deferuire constituit, nec non etiam que antea habuerunt, quorum locorum nomina hic subter tenentur, inscripta, per nostre auctoritatis preceptum eis perpetualiter habere concederemus. Cuius petitioni ab amore Domini nostri Jesu Christi libenti animo assensum prebentes decrevimus ita fieri. Concessimus itaque prescriptis fratribus consistentibus in monasterio *Altaha* ad illorum usus necessarios res, quas antea habuerunt in istis locis, quorum nomina sunt, *Buohhof. Heidolsinga. Oparinhusa. Bogama* cum *Ansolfsinga Urbah*, et illuc pertinent cum *Scellinaha Mulibeim*. Nec non etiam eas res, quas venerabilis *Otgarius* Abbas ibidem ad illorum usus necessarios postea per nostram licentiam adauxit in istis locis, quorum nomina sunt, *Altdorf* cum *niuiunhusa* et ad *Walde*, post obitum *Odali, Zullinga*, cum *Usterlinga, Smidaha* cum decem vineis ad *Wahouua*, ad *bnokhe*, post obitum *Flemari*, et loca quę *Richoni* et *Rihhardo* ad obedientiam commendata sunt post obitum amborum. Et quod *Heripertus* habuit, post obitum eius et coniugis sue, atque tertiam partem salis ad salinas. Et si deinceps aliquis res suas ad presatum

monasterium tradiderit, in predictorum fratrum redigatur seruitium. Has itaque prescriptas res cum omni Integritate in predictorum fratrum seruitio perpetualiter per hoc nostre auctoritatis preceptum plenius in Dei nomine confirmatum permanere concedimus, ea videlicet ratione ut nullus ex successoribus nostris inde quippiam auferre presumat, nec Abbas, neque alia qualibet opposita persona, sed absque alicuius molestia vel inquietudine easdem res ad illorum seruitium perpetualiter habeant, teneant, atque possideant. Relique vero res ubicunque sint pertinentes ad monasterium *Altaha* sub dominio et gubernatione Abbatis existant, quem ipsi fratres secundum regulam *scilicet Benedicti* elegerint. Et ut hac auctoritas largitionis nostre firmiter habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris uerius credatur, et diligentius obseruetur, manu propria nostra subter eam firmauimus et anuli nostri impressione assignari iussimus, nec non per manus *Karlomanni* roborari fecimus.

(Monogramma) Signum domni *hludouici* serenissimi regis.

(L.S.)

(Monogramma) Signum *Karlomanni S. Hebarhardus* notarius ad uicem *Grimaldi* recognoui. Data XV. Kl. Jan. anno Christo propitio XXXIII. regni domni *hludouici* serenissimi regis in orientali francia regnante. Indictione XII.

Actum *Altaha* monasterium In dei nomine feliciter AMEN.

Num.

Num. XVI. Concessio Ususfructus, Jure proprietatis ad
Monasterium translato. An. 883.

In nomine sancte et individue Trinitatis. *Carolus* diuina fauente gratia Imperator Augustus. Notum sit omnibus sancte Dei Ecclesie fidelibus, nostrisque presentibus scilicet futuris, qualiter nos cuidam monacho nomine *Richo* ex monasterio quod dicitur *Altaha*, et cuidam prespitero nomine *Richart*, beneficium quod ab eodem monasterio visi sunt habere diebus vite illorum, sub usu fructuario in proprietatem concessimus, hoc est in villa *Winchilinga* et *Tvomthorf* et in *Ottilinga* et *Schveinaba*. Ideoque hoc nostre auctoritatis preceptum eius inde conscribi iussimus, per quod decernimus atque iubemus, ut prefati homines *Richo* et *Richart* predictus res diebus vite illorum sub usu fructuario teneant atque possideant. Post illorum vero obitum ad idem monasterium cum omni integritate earum reuertantur, ad luminaria facienda, et ad stipendia fratrum ibidem Deo famulantium. Et ut hoc nostre auctoritatis preceptum verius credatur, et diligentius obseruetur de anulo nostro subter iussimus insigniri.

Waldo Cancellarius ad uicem *Livthardi* archicancelarii recognoui.

data IV. Non. April. anno ob incarnatione Domini
DCCCLXXXIII. Indict. I. anno Imperii *Caroli* Imperatoris III.
Actum in *Regenspurg*, in Dei nomine feliciter Amen.

Num. XVII. Commutatio Feudi in Allodium

An. 890.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Arnolfus* diuina fauente gratia Rex. Si pauperum nostrorum deuote fideliterque die et nocte nobis seruientium curam gerimus, premia vite eterne inde nobis prouenire minime dubitamus. Quapropter omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum cognoscat prudentia, qualiter nos rogatu et deprecatione procerum fideliumque nostrorum, seu etiam pro merito assidui et fidelis seruitii sui, cuidam artifice nostro nomine *Coprecht* quasdam res proprietatis nostre in proprium concessimus, hoc est in comitatu *Chuniperti*, in pago *Thuonahgouue*, in loco *Simplico*, quicquid *Wichad* et *Batte* et *Nanzo* antea, et iste hactenus in beneficium ibi habuerunt, totum ei in proprium donauimus, cum curtilibus et edificiis, cum mancipiis omnibus utriusque sexus, cum terris, agris, campis, cultis, vel incul-tis, pratis, pascuis, syluis, aquis, aquarumque decursibus, molinis, vel molinarum locis, piscationibus, viis, et inuiis, exitibus et regressibus, mobilibus, vel immobilibus, quesitis, vel inquirendis, et cum omnibus iuste et legitime ad ipsam locum, quem prefati homines, et iste memoratus *Coprecht* ibi in beneficium habuerunt, pertinentibus, vel aspicientibus in perpetuam proprietatem, per hoc presens auctoritatis nostre preceptum donamus et tradimus, ut ab hodierna die de his omnibus securam et firmissimam habeant potestatem tenendi, donandi, vendendi, commutandi, vel quicquid sibi placuerit faciendi. Et ut verius credatur, et diligentius conseruetur, manu

manu propria hoc nostra subter confirmavimus, et sigillo nostro assignari iussimus.

(Monograma) Signum domni *Arnolfi* serenissimi Regis.

Aspertus Cancellarius ad vicem
Deotmari Archicappellani re-
cognoui.

Data XVII. Kal. Mai. Anno dominice Incarnationis
DCCCXC. Indictione VII. Anno autem III. regni Domni *Ar-
nolfi* serenissimi regis, actum *reganesburcg* in christi nomine fe-
liciter *amen*.

* Sigillum Tab., I. N. 8.

Num. XVIII. Alia commutatio Feudi in Allodium.

Anno 898.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Arnulfus* diuina fa-
uente gratia Imperator Augustus. Nouerit omnium sancte
Dei Ecclesie fidelium, nostrorumque, tam presentium scilicet,
quam et futurorum sagacitas, quia nos per interventum ve-
nerabilis ac dilecti Episcopi nostri *Engilmari*, cuidam fide-
li operario nostro nomine *Copreht* quasdam res proprietatis no-
stre in proprium concessimus, hoc est in pago *Tuonchgonue*,
in comitatu *Paponis Comitis* nostri, in loco nuncupato *stru-
pinga* concessimus ei Hobam, quam seruus noster *Tati* inibi
habere visus est, cum omnibus iuste et legitime illuc perti-
nentibus edificiis, terris, agris, cultis uel incultis, campis,
pratis, pascuis, syluis, viis et inuiis, aquis, aquarumue decursi-
bus,

bus, exitibus et redditibus, quesitis vel inquisitis, totum quicquid ipse *Tati* ibi habere dinoscitur, per omnia, nihil extra dimittentes, quin sibi in proprietatem traderemus. Et iussimus ei inde hanc nostram scribi auctoritatem, per quam volumus, firmissimeque iubemus, ut iam dictus copertus de supra nominatis rebus omnibus licentiam ex nostra habeat donatione prescriptam causam sibi tenendi, donandi, tradendi, commutandi, vendendi, vel quicquid sibi placuerit faciendi sine ullius contradicentis obstaculo. Et ut hec donationis et largitionis nostre auctoritas firmior habeatur, et per futura tempora a cunctis fidelibus nostris verius ac certius credatur, ac diligentius obseruetur, manu propria nostra subtus eam firmavimus, et anuli nostri impressione assigillari iussimus.

(monograma) Signum domni *arnulfi* inuictissimi imperatoris augusti.

Engilbero notarius ad uicem *theotmari* archicappellani recognoui.

Data III non *mai* anno Dominice incarnationis DCCC XCVIII indictione XV anno uero regni Domni regis *arnulfi* X Imperii II Actum ad curtem *felda* in dei nomine feliciter amen.

* Sigillum tab. I. N. 10.

Num. XIX. Possessio loci Rucinbura Monasterio adversus Aemuloe firmatur. An. 905.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Hludouicus* diuina fauente gratia Rex. Si loca diuinis cultibus mancipata liberali-

beralitatís nostre iuuamine releuemus, et erga ea paterno more beneuolentiam nostram ostendimus, mansura nobis gaudia inde provenire posse non dubitamus. Ideirco notum esse volumus cunctis sancte Ecclesie fidelibus tam presentibus quam futuris, quoniam nostris innotuit auribus, quasdam res de Monasterio S. Mauritii, quod dicitur *Altahu*, in loco *Bucinbura* in *Svvaiahgouve* constituto, per quorundam prauam machinationem, et iniquam subreptionem esse abstractas, quamuis legimus eiusdem Domus Dei advocatus nomine *Herioldt* eas iuramento facto ad idem monasterium rite pertinere debere affirmando comprobaret. Sed ne per huiuscemodi iniquitatem vel maliuolorum fraudulentiam id ipsum Cenobium prescriptis rebus falsitatis ingenio iniuste priuaretur, per honorabiles Dei seruos *Erchanboldum*, *Zachariam*, *Tutonem* videlicet, et *Burchardum*, Episcopos, *Luitboldum* quoque *Sighartum* atque *Iringum* comites, ceterosque natu maiores et consiliarios nostros fideliter admoniti, pro beate memorie precessorum nostrorum eterna liberatione, animeque nostre remedio predictum locum, id est *Bucinbura* cum attinentiis suis per hanc nostre auctoritatis paginam in jus et dominium memorati monasterii reddimus, tradimus, atque firmamus, ea duntaxat ratione, ne quisquam omnino temeraria presumptione aliquam infestationis molestiam ipsi monasterio eiusque prouisoribus pro hisdem rebus ulterius ingerere prevaleat. Sed omni remota aduersantium inquietudine, et iniusta exactione per infinita mundi curricula sub iure et dominatione eiusdem sacrosancti Christi martyris Mauritii secure eedem res ex integro per hoc presens celsitudinis nostre preceptum consistent, atque permanent. Et ut hac confirmationis atque concessionis nostre nullo

R

impe-

impediente, sed Deo auxiliante perpetuis temporibus inuolabili stabilitate roboretur auctoritas, manus nostre subscriptione eam confirmantes, anulo nostro iussimus insigniri.

Eginpero Notarius ad uicem *Ditmari* archicapellani recognoui. Data XVI. Kal. Martii, Auno incarnationis Dominice DCCCCV. Indict. VIII. anno vero septimo gloriosi Regis *Hludouici*. Actum *Regino* ciuitate in Dei nomine feliciter Amen.

Num. XX. Commutatio quorundam Possessionum regia
authoritate firmatur. An. 905.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Hludouicus* diuina fauente clementia Rex. Omne scilicet quod inter duas partes sani consilii utriusque compendii dissinitum fuerit, prodesse propter euitanda futura maliuolorum iurgia conscriptionis vinculo obligare. Et ideo cuncti fideles nostri presentes uidelicet et futuri cognoscant, qualiter quidam liber homo nomine *Ioperht* per licentiam nostram, et consensum *Tutonis* venerabilis Episcopi tradidit proprietatem suam quam habuit ad *strubingun* et *Simplicham* ad S. Mauritium hoc ad monasterium quod dicitur *Altaha*, complacitauit sibi uxoriq; sue *Vastrade* de rebus eiusdem Matris locum *oetilinga* (Itling) nuncupatum, quamdiu uiuerent retinendum, quo peracto duas chartulas pari tenore conscriptas inde fieri iussimus hoc modo, in quibus continetur. Tradidit igitur quidam liber nomine *Iopehrt* ad S. Mauritium proprietatem suam, quam habuit in duobus locis *Strubinga* et *Simplicha* nominatis, cum edificiis, curtilibus, terris, pratis, pascuis, siluis, aquis, molendinis, et omnibus
ad

ad eadem loca jure pertinentibus, cum mancipiis etiam decem ita nominatis, *Adalrich, Dimo, Diotuni, Pero, Snelhart, Eringoz, Gotalint, Irminisevint, Willobirch, Liutker*, in perpetuam proprietatem in manum scilicet *Herigoldi* Aduocati. Econtra vero jussu ex nostro, presente iam dicto Episcopo, et ceteris fidelibus nostris, eodemque Aduocato retradente, accepit idem *Joperht* de rebus S. Mauritii locum qui dicitur *Oülinga* cum Ecclesia et ceteris edificiis, mansisque duobus et molina una, omnibusque mancipiis ad idem beneficium pertinentibus, exceptis eis, si qua in curte aliqua ad opus nostrum pertinente utiliter coniuncta fuerint ut hoc potestatiue utatur usu fructuario, usque ad obitum suum, et *Vastrade* uxoris sue. Post discessum vero amborum, utraque res, id est proprietas, quam dedit, et beneficium quod accepit, in ius et potestatem predicti monasterii cum omni integritate redeant nullo obfistente, nemine contradicente. Jussimus enim hoc presens regalitatis nostre preceptum exinde conscribi, ut eadem complacitatio ita per omnia semper firma et incorrupta, sicut hic et in chartis habetur, persistat. Et ut hec auctoritas nostra inuiolabilem obtineat stabilitatis firmitudinem, et a cunctis fidelibus nostris verius credatur, et diligentius obseruetur, manu propria nostra subtus eam roborantes, anuloque nostro iussimus sigillari.

Signum Domni *hludouici* piissimi regis.

Data III. Kal. majar. die anno dominice incarnationis. DCCCCV. indict. VIII. anno uero regni pii regis *hludouici*. VII. Actum *regina* ciuitate in Christi nomine feliciter amen.

Num. XXI. Traditio Areæ in Urbe Ratisbonensi.

Anno 1002.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Henricus* diuina fauente clementia Rex. Notum sit omnibus fidelibus nostris presentibus scilicet et futuris, qualiter nos piam *Godehardi* Abbatis intendentes petitionem, quia nobis fideliter seruiuit, et dignus quem beneficiaremur fuit, quandam nostri juris aream infra muros urbis Radesponensis sitam, habentem in latitudine pedes XL. et in longitudine octoginta que ex una parte platee que ducit ad flumen, ex altera vero parte aree cuiusdam hominis nomine *Ruozi* collimitat, monasterio S. Mauritii, cui idem venerabilis Abbas in loco qui dicitur *Altaha* preesse dinoscitur, jure perpetuo retinendam per hoc regale preceptum contulimus, cum terminis suis, exitibus quoque et redditibus, siue ceteris, que quolibet modo vocari iuste et legaliter possunt, appenditiis, ea ratione, quatinus prefatus Abbas *Godehardus*, siue successores eius, liberam deinceps de eadem arca habeant potestatem possidendi, vel quicquid pro utilitatibus monasterii illis libeat potestatiue faciendi: Et ut hec nostre traditionis auctoritas stabilis et inconuulsa permaneat, manu propria eam roborantes sigillari nostra imagine iussimus.

Signum domni *Heinrici* regis inuictissimi.

Data III. Idus Julii, anno dominice incarnationis MII. Indict. XV. anno vero Domini *Henrici* Regis I. Actum *Basenberch* in Dei nomine feliciter, Amen.

Num.

Num. XXII. Monasterium cum Possessionibus suis in regiam Tuitionem suscipitur, statuta in Violatores pena 100. libr. Auri. An. 1004.

In nomine sancte et individue Trinitatis. *Heinricus* diuina fauente clementia Rex. Quia si piis Dei famulantium flagitationibus accomodamus benignum auditum summe salutis inde prouenire nobis incunctanter credimus remedium. Idcirco omnium sancte Dei Ecclesie fidelium presentium scilicet et futurorum nouerit religiositas, quoniam tam anime nostre consulentes, quam etiam dilecti nobis *Gothehardi* Abbatis petitionibus obtemperantes, venerabilis S. Mauricii martyris Abbatiam *Altaha* nuncupatam, sub nostre defensionis Mundibur, dium percepimus ac tuitionem cum omnibus eidem prefate Abbatie aliquo modo adherentibus, villis vero *Iserahoff*, *Suarzaha*, *Cella*, *Gunzina*, *Munichdorff*, *Puechhoff*, *Oberanhaus*, *Usterlingen*, *Gotzzolting*, *Otilingen*, *Riecherisdorff*, *Baltheninga* nuncupatis, seu etiam ceteris cuiuslibet utilitatis commoditatibus, familiis, tributis, tributariis, rebus mobilibus et immobilibus, viis, inuiis, siluis, faginis, aquis, piscationibus, molis, molendinis, pascuis, compascuis siue apium pascuis, quesitis et inquirendis, nec non iusta acquisitione eidem prefate Abbatie pertinentiis. Precipientes igitur summitate edicimus, ut nullus Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, Schuldasio, Scapio; seu aliqua magna vel parua persona eundem jam dictum Abbatem suosque successores de prescriptis rebus inquietare, molestare. vel disiustare presumat. Siquis vero huius precep-

ti nostri, quod ablit, violator extiterit, sciat se compositurum *auri optimi libras centum*. Quod ut verius credatur, diligentiusque ab omnibus obseruetur, hanc cartam inde conscriptam manu propria roborantes, sigillique nostri impressione iussimus insigniri.

(Monogramma) Signum Domni *Heinrici* regis inuictissimi.

Egilbertus cancellarius vice *uilligisi* archicappellani recognoui.

Data VI. Kal. Febr. Indict. II. anno dominice incarnationis MIII. anno vero domni *Heinrici*-II. Regis III.

Actum in *Altstett* feliciter Amen.

Num. XXIII. Restitutio Villæ *Flinsspach*, et consolidatio Territoiij *Winzer* et *Hofkirchen*. An. 1005.

In nomine sancte & indiuidue Trinitatis *Heinricus* diuina fauente clementia Rex., Regalis enim excellentie decet maiestatem, , rationalibus sibi a Domino supplicationibus misericorditer concedere perpetrationem, quatenus eorum assiduis precibus et seculariter tranquillitetur, et eternaliter celestis brauii diademate coronetur. quocirca universalis fidelium nostrorum presentium et futurorum nouerit industria, qualiter quidam venerabilis *Gotehardus* Abbas, Prouisor vero *Altahensis* monasterii celsitudinem potentie nobis a Deo concessa subiit, humiliter implorans, uti nos quandam Villam *Flinsspach* dictam in pago *Sueinighoum* sitam, et in comitatu *Tiemonis* comitis, olim predicto monasterio suo pertinente, dolore non
par-

paruo tactus perdere quod iuste visus est habere, debere, eo restituere dignaremur. Cuius nos condigne petitioni assentiendum fore existimantes, eandem iam dictam villam nostra regali traditione atque pagina ad ante dictum S. Mauritii monasterium in *Altaha* constructum concedentes restituimus, restaurauimus, donauimus, atque firmissime subscribentes eo consolidauimus ad edificandum, restaurandum, macerandum prefatum monasterium cum aliis Ecclesiis, Cenobiumque fratrum, quia ob hoc predictus Abbas requisit, quoniam terra harenosa est, macerieque utilis. Tradentes igitur in proprium S. Mauritio subscriptoque Abbati nec non et successoribus suis quicquid inter *uvincirca* et *Hofkirchen* videtur iacere, vel etiam ad antescriptum monasterium inibi respicere cum omnibus rebus mobilibus et immobilibus, Terris, cultis vel incultis, vineis, vinetis, molendinis, viis, inuiis, edificiis, exitibus et reditibus, siluis, venationibus, pratis. pascuis, compascuis, siue apium pascuis, Aquis, aquarumque decursibus, piscationibus, familiis utriusque sexus, quesitis, et inquirendis, seu omnibus, que dici, vel scribi, intrinsecus seu extrinsecus possunt, pertinentiis et utilitatibus. Et ut hec nostre traditionis auctoritas stabilis et inconuulsa permaneat, hanc chartam inde conscriptam manu propria roborantes, sigillique nostri impressione insigniri iussimus.

(Monograma) Signum Domni *Heinrici* Regis inuictissimi

Bruno Cancellarius vice *Wiligisi* Archicappellanus recognoni.

Data

Data Nonis Nouembr. Indict. I. anno dominice incarnationis MV. anno vero domni *Heinrici* secundi Regis III. Actum *Werde* feliciter Amen.

* Adpressum est Sigillum sub N. 13.

Num. XXIV. Privilegium Mercatus et Telonei in
Villa *Hengersperg*. An. 1009.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Heinricus* diuina favente clementia Rex. Si quid nos Ecclesias Dei vel in eisdem seruientes de nostris ditare studuerimus, procul dubio immarcescibile premium in futuro capeßere credimus. Qua de re cunctis fidelibus nostris presentibus scilicet atque futuris notum esse volumus, qualiter nos eterne vite desiderio inflammati, tam pro remedio anime nostre, quam parentum nostrorum, nec non interuentu dilecte conlectalis nostre *Cunigunde*, et pro dilectissimi Aldahensis Abbatis *Godehardi* gratissimo obsequio, eidem ecclesie, cui ipse preesse videtur, in usum monachorum inibi Deo famulantium, in comitatu *Thiemonis* presidis, prope monasterium in villa *Helingerinperk* dicta mercatum habendi Thelonium tam vianrium quam nauigantium exigendi ius perpetuum per hoc regale preceptum contulimus, atque concessimus. Quod si persona eidem loco abstulerit, in futuro iudicio examinanda erit. Et ut hec nostre traditionis auctoritas stabilis et inconculsa permaneat, manu propria eam roborantes sigillari nostra imagine iussimus.

(Monogramma) Signum domni *Heinrici* regis inuictissimi.

Gun-

Guntherus Cancellarius vice *uicilligif* archicappellani recognoui.

Data VII. Idus Junii Indict. VII. Anno dominice incarnationis MIX. anno vero Domni *Heinrici* Regis secundi regnantis VIII. Actum *Merseburg* feliciter Amen.

Num. XXV. Concessio Ecclesie Mundraching cum
Decimis. Anno 1009.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Heinricus* diuina fauente clementia Rex. Si Ecclesias Dei alicuius doni incremento ditare vel sublimare studuerimus, nobis id profuturum esse minime dubitamus. Quapropter nouerit omnium Christi fidelium nostrorumque industria, qualiter ob remedium anime nostre et interuentum dilecti Abbatis nostri *Godehardi* suum iuge, deuotumque seruitium inspicientes, monasterio suo *Altaha* dicto ad seruitium et ad usum fratrum Deo ibidem seruientium, in villa *Mundrichinga* dicta, unam Ecclesiam cum dotali manso, et duabus partibus decimationis, ad eandem Ecclesiam pertinentibus, et in villa eadem alium mansum cum mancipiis *frudun* et uxore ipsius, et filiis eorum. In *Siffinchouen* autem III. mansos cum mancipiis in his habitantibus, in *Mangoltingen* vero superius molendinarium cum molendino, in pago *Duonagoue*, in comitatu vero *Ruotberti* comitis sitis, cum omnibus appendiciis siue utilitatibus, que dici aut nominari possunt, per hanc nostri precepti paginam concedimus atque largimur. Et de nostro jure ac dominio in eorum jus ac dominium omnino transfundimus, ea quippe ratione, ut predictus Abbas siueque successores, una cum fratribus inibi Deo famulan-

S

lan-

lantibus, de prenominato bono eius utensilibus, dehinc liberam potestatem ad communem usum fratrum, quicquid eis placuerit, faciendi omnium hominum contradictione remota. Et ut hec nostre donationis auctoritas stabilis et inconvulsa permaneat omni tempore, hoc preceptum inde conscriptum manu propria roborantes sigilli nostri impressione insigniri iussimus.

(Monogramma) Signum Domni *Heinrici* Regis inuictissimi.

Guntherius Cancellarius vice *uilligisi* Archicappellani recognoui.

Data VIII. Idus Aprilis Indictione VIII. anno ab incarnatione domni MIX. anno vero domni *heinrici* secundi regnantis VIII. Actum *Regensburc* feliciter Amen.

Num. XXVI. Imperialis concessio Territorii ad cellam
Guntheri, hodie *Rinchna*. An. 1009.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Heinricus* diuina fauente gratia Romanorum Imperator Augustus. Plantationis cuiusque furculus trunco viridi imputatus, quanto sepius aquis circumfusis irrigatur, tanto citius ramis crescentibus in arborem erigitur. Ecclesias igitur Dei comparationi eidem nos recompenfantes, ubicunque locorum nouiter plantatas, si bonis nostris aliquanto benignius adhibitis subleuamus, tanto eas citius in diuina feliciter laude excrefcere, tantoque nos firmius Imperii nostri culmen stabilire fideliter confidimus. Quapropter omnium Dei, nostrique fidelium uniuersitati notum esse volumus, qualiter nos ob interuentum, ac petitionem dilecte conjugis nostre *Chunigunde* Imperatricis Auguste,

Re Brunonis Augustensis Ecclesie Presulis, et ceterorum fidelium nostrorum *Gebehardi* Radisponensis, *Bennonis* Patauensis Episcoporum, ad Ecclesiam sitam in heremo, que vocatur *Nortvald*, a *Guntherio* Monacho inibi primitus eremiticam viam ducente constructam in honore victoriosissime crucis sancteque Dei Genitricis Marie, nec non beati Joannis Baptiste, in usum fratrum ibi Deo sub regula S. Benedicti seruientium, quicquid habuimus a fonte aque, que vocatur *Leipflusa*, usque ad locum qui vocatur *Schvvartzavvinchil*, et inde usque ad montem qui vocatur *Ekkirischbuch*, et ita usque ad aquam que vocatur *Forchenbach*, et inde ad *Holerenberch*, usque dum venias *Plechentenstain*, et inde ad *Grahnenbach*, et sic ad fontem ipsius aque, et ita per aquam que dicitur *Flinspach*, et hinc ut subterminatum est ad flumen *Regin*, et per descensum *Regin* fluminis usque in villam *Piberahb*, que duarum *Pibera* media interfluit, et sic sursum per eandem *Pibera* usque ad lacum qui e monte *Hadavvich*, et inde per cursum aque que vocatur *Sebach*, et sic inde, ut modo terminatum est, usque ad locum ubi *Kelbirbach* cadit in album *Regin* usque in *Affoltresperch*, et inde ad magnum lapidem, qui ex orientali plaga prope stratam iacet, que *Bauariam* tendit, et sic per stratam usque ad nigrum *Regin*, et sursum per eundem fluuium ad locum, ubi interfluit aqua *Fladinz*, et inde ad fontem eiusdem aque, et ita usque in *Lauffinna*, cum omnibus utensilibus, cum areis. edificiis, agris, terris, cultis, et incultis, pratis, pascuis, siluis, venationibus, aquis, aquarumue decursibus, piscationibus, molis, molendinis, viis, et inuiis, exitibus, et redditibus, quesitis et inquirendis, seu cum omni utilitate, que ullo modo inde prouenire poterit, per hoc nostrum preceptum in pro-

prium donauimus, atque confirmauimus, ea uidelicet ratione, ut nemo ulterius absque eiusdem Ecclesie prouisoris suorumque successorum licentia potestatem habeat Noualia faciendi, piscandi, aut ullo ingenio feras decipiendi, aut qualibet potestate infra prescriptum terminum exercendi. Et ut donationis nostre auctoritas stabilis et inconuulsa omni permaneat euo, hanc chartam inde conscriptam, subtusque manu propria roboratam Sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

Data VII. Idus Junii. Indict. VII. anno Dominice incarnationis MIX. anno vero Domini *Henrici* secundi regnantis VIII. Actum *Merseburg* feliciter Amen.

Signum Domni *Henrici* regis invictissimi.

Guntherius cancellarius uice *uilligif* archicapellani recognoui.

Num. XXVII. Traditio decem regallium Mansorum cum determinatione Limitum. An. 1011.

In nomine sancte et individue Trinitatis. *Henricus* diuina fauente clementia Rex. Si quid nos Ecclesias Dei, vel in eisdem seruientes de nostris ditare studuerimus, procul dubio immarcescibile primum in futuro capessere credimus. Qua de re cunctis fidelibus nostris presentibus scilicet atque futuris notum esse volumus, qualiter nos eterne vite desiderio inflammati tam pro remedio anime nostre, quam parentum nostrorum, nec non et interuentu dilecte contectalis nostre *Chunigande* et pro dilecti *Altahensis* abbatis *Godehardi* gratiosissimi

mo

mo obsequio, eidem Ecclesie, cui ipse preeffe videtur in usum monachorum inibi Deo famulantium in marha et comitatu *Henrici Marchionis*, decem regales mansos inter hos terminos sitos, idem in orientali plaga de illo vallo et duabus arboribus vulgo *seleuun* dictis, subtus villam *Abbadorf* dictam, usque in fluuium Danubii, et inde sursum in latitudine usque in occidentalem plagam, ad terminum ministerii *Sigimares*, *Weride*, in longitudine vero, de *Danubio* usque ad *Wagreim* ad Aquilonem terminantur, per hanc nostri precepti paginam concedimus atque largimur cum omnibus appenditiis ad eosdem pertinentibus, areis, edificiis, terris, cultis et incultis, pratis, pascuis, aquis, aquarumue decursibus, molendinis, piscationibus, venationibus, filuis extirpatis, vel adhuc stirpandis, seu cum omnibus, que dici, aut nominari possunt, utensilibus, et de nostro jure ac dominio in eius ius ac dominium omnino transfudimus. Ea quippe ratione, ut predictus Abbas, sui que successores exinde liberam habeant potestatem tenendi, commutandi, vel quidquid eis in usum predictorum fratrum agere libuerit. Et ut hec nostre donationis auctoritas, omnium hominum contradictione remota stabilis et firma constet, hanc chartam ex nostra iussione conscriptam ac signatam propria manu subtus firmauimus.

Data VII. Calend. Julii. Indict. IX. Anno Dominice incarnationis MXI. Anno vero Domini *Henrici* secundi regnantis X. *Regenspurg* in Dei nomine feliciter, Amen.

Signum domni *Heinrici* regis inuictissimi.

Guntherius Cancellarius uice *Erkabaldi* archicappellani recognoui.

Num. XXVIII. Instrumentum dedicationis Ecclesie S. Joannis in Nordvvald. An. 1018.

Perngerus diuina clementia patauensis ecclesie presul quamuis indignus omnibus Christi fidelibus si quid boni faciant diem retributionis certitudinem in eadem. Nouerit cunctorum christianorum industria quomodo ob iam dicte et promisse a me aliis diem mercedis respectum et petitionem *Guntharii* cuiusdam serui Dei et heremite oratorium quoddam quod ipse longe ab habitacione hominum in *Nordvvalde* a fundamentis in honore S. Johannis baptiste construxit. Ipse ego dedicaui in honore S. ac victoriosissime crucis, et S. Dei genitricis *Marię*, et precipue S. Johannis precuforis Christi. in die decollationis ejusdem Sancti. quod est. IIII. Kaln. Septembr. Anno autem ab incarnatione domini nostri Jhesu Christi. Millesimo. XVIII. *Henrici* regnantis. XVIII. Imperatoris autem Anno VI. Et ad hoc iam dictum, et a me dedicatum oratorium. iure Episcopali et potestate, omnem decimacionem infra eandem cellam tunc culte terre et adhuc colende determinauī. et absque lite contradidi. hec etiam determinatio ut stabilis et ut firmior ibi deo seruientibus postmodum foret. cartam hanc scribere feci et Sigilli mei impressione confirmari precepi.

Num. XXIX. Traditio decem regalium Mansorum cum Villa Abstorf in Austria. An. 1019.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Heinricus* diuina clementia fauente Romanorum Imperator Augustus. Si quid nos Ecclesias Dei, vel in eisdem seruientes de nostris dicare studerimus procul dubio immarcessibile premium in futuro capessere

pessere credimus. Qua de re cunctis fidelibus nostris presenti-
 bus scilicet et futuris notum esse volumus, qualiter nos eter-
 ne vite desiderio inflammati, tam pro remedio anime nostre,
 quam parentum nostrorum, nec non interuentu dilecte contec-
 talis nostre *Chunigunde*, et pro dilecti Altahensis Abbatis Go-
 dehardi gratissimo obsequio, eidem Ecclesie, cui ipse preesse
 videtur, in usum monachorum inibi Deo famulantium, in Mar-
 ha comitatu *Adalberti Marchionis* decem regales mansos inter
 hos terminos sitos, ab occidentali videlicet plaga super villam,
 que *Alstorf* nuncupatur de medio *Danubii* alveo usque in riuu-
 lum, qui vocatur *Smidaha*, latitudine ad orientalem plagam,
 longitudine vero contra *Wagreine* vergente in locis probabi-
 libus usuique semper aptis. Insuper etiam parvulam insulam
 in *Danubio*, contra eandem villam iacentem, per hanc nostri
 precepti paginam concedimus atque largimur cum omnibus
 appenditiis ad eosdem pertinentibus areis, edificiis, terris, cul-
 tis, et incultis, pratis, pascuis, et compascuis, viis et iniis,
 aquiis, aquarumue decursibus, molendinis, piscationibus, ve-
 nationibus, silvis extirpatis vel adhuc extirpandis, seu cum om-
 nibus que dici vel nominari possunt utensilibus, et de nostro
 imperiali jure, in eius jus ac dominium omnino transfundimus.
 Ea quippe ratione, ut predictus Abbas, sique successores,
 exinde liberam habeant potestatem tenendi, commutandi, vel
 quicquid eis in usum predictorum fratrum habuerit. Et ut
 hec nostre donationis auctoritas omnium hominum contradic-
 tione remota stabilis et firma constet, hanc chartam ex nostra
 iussione conscriptam ac signatam manu propria subtus firmaui-
 mus.

Data

Data VII, Idus Aprilis. Indict. II. Anno dominice
 MXIX. Anno vero Domini *Henrici* secundi regnantis XVII.
 Imperri autem VI. Actum *Merzburg* in Dei nomine feliciter.
 Amen,

Signum domni *Henrici* serenissimi et inuictissimi Im-
 peratoris.

Guntherius Cancellarius nuce *Erchinvaldi* archicappel-
 lani recognui.

Num. XXX. Designatio Territorii Celle S. Guntheri hodie
 Rinchna concessi. An. 1029.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Conradus* diuina fa-
 uente clementia Romanorum Imperator Augustus. Planta-
 tionis cuiusque furculus trunco viridi imputatus, quanto *sepius*
 aquis circumfusus irrigatur, tanto citius ramis crescentibus in
 arbore erigitur. Ecclesias igitur Dei comparationi eidem nos
 recompensantes ubicunque locorum nouiter plantalas, si bonis
 nostris aliquando benignius adhibitis subleuamus, tanto eas ci-
 tius in diuina laude feliciter exercere, tantoque nos firmitus
 Imperii nostri columen stabilire fideliter confidimus. Qua-
 propter omnium Dei nostrique fidelium universitati notum
 esse volumus, qualiter nos ob interventum et petitionem di-
 lecte conjugis nostre *Gisle* Imperatricis Auguste, et amantif-
 sime nostre prolis *Henrici* Regis, et *Brunonis* Augustensis Ec-
 clesie Presulis, nec non *Godehardi* Hildesheimensis venerabi-
 lis Episcopi, et ceterorum nostrorum fidelium, *Gebhardi* Ra-
 tisponensis, *Bennonis* Patauiensis Episcoporum, ad Ecclesiam
 istam in Eremito qui vocatur *Nortwald* a *Guntherio* Monacho

in-

inibi primitus eremiticam vitam ducente constructam in honore victoriosissime crucis, sancteque Dei Genitricis Marie, nec non beati Joannis Baptiste in usum fratrum ibi Deo sub regula S. Benedicti feruentium, quicquid habuimus a loco ubi aqua *Leipstuisa* cadit super viam quam prescriptus *Guntherius* Monachus nouiter preparauit, et sic deorsum per *Leipstuisa* usque in aquam *Rinichnach* et sic per *Rinichnach* sicut terminatum est, usque in *Vallenbach* et ita per decursum *Vollenbach* usque in *Mettma*, et per decursum eiusdem aque usque ad locum ubi *Forhenbach* influit eandem *Mettmam*, et de *Forhenbach* ut subterminatum est usque in *Sala*, et sic deorsum per *Salam* usque in flumen *Regin*, et per descensum *Regin* fluminis usque in villam *Petrack* que duarum *Petraha* media interfluit, et sic sursum per eandem *Petrack* usque ad lacum qui est in monte *Hatvich*, et inde sicut intercisum est usque in exortum *Sevarzaha*, et sic inde usque *Büehohimberch*, et inde ut modo terminatum est usque ad locum ubi *Kelberspach* cadit in album *Regin*, et ita per album *Regin* usque in *Affollersverchet*, et inde ad magnum lapidem, qui ex orientali plaga prope stratam iacet, que in *Bavariam* tendit, et sic per stratam et super nigrum *Regin*, usque ad eandem nouam viam a *Gunthero* Monacho preparatam, et sic per viam usque in *Leipstuisa* cum omnibus utensilibus, cum areis, edificiis, agris, terris, cultis et incultis, pratis, pascuis, campis, syluis, venationibus, aquis, aquarumue decursibus, piscationibus, molendinis, viis et inuiis, exitibus et redditibus, quesitis et inquirendis, seu cum omni utilitate, que ullo modo inde prouenire poterit, per hoc nostrum preceptum in proprium donauimus, atque confirmauimus. Ea videlicet ratione, ut nemo ulterius abs-

T

que

que eiusdem Ecclesie prouisoris, suorumque successorum licentia potestatem habeat noualia faciendi, piscandi, aut ullo ingenio feras decipiendi, aut quamlibet potestatem infra prescriptum terminum exercendi. Et ut hec nostre donationis auctoritas stabilis et inconuulsa omni permaneat euo, hanc chartam inde conscriptam, subtusque manu propria roboratam, sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

Data Cal. Januarii, Indict. XII. Anno Dominice incarnationis MXXIX. Anno autem Domini *Conradi* secundi regnantis V. Imperii vero II.

Actum *Auguste* in Dei nomine feliciter, Amen.

Num. XXXI. Ecclesia Rinchna Monasterio *Altahensi* adtribuitur. An. 1040.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Henricus* diuina fauente clementia Rex. Omnes Ecclesie filios oportunitate est lactari Dei seruitium usque terrarum amplificari, ubi, enim omnipotentis laudi aliquid contrahitur, ibi aduersarie potestati detrahitur. Volumus igitur fidelibus notum esse, modernis temporibus Dei seruitium per ipsius prouidentiam in nostro regno accreuisse. Unde constat hostem antiquum doliturum esse. Magnifico *Henrico* regnante, Nobilis quidam *Guntherius* diues terrenarum rerum mundialia deseruit sponte, ac sub potestate Deo digni *Godehardi* Abbatis *Altahensis* monachice conuersationi se inseruit, hic in manasterio aliquamdiu laudabiliter conuersatus diuino instinctu Eremiti secreta concupiuit; ergo a predicto Abbate accepta benedictione consentiente
Regis

Regis Henrici collaudatione, eremum *Nortvald* intrauit, hancque non otiosus Eremita colere cepit, diuina siquidem gratia cooperante, in eadem Eremita Ecclesiam construxit, et hanc in honorem S. Joannis Baptiste per *Perengerum* Patauensem Episcopum consecrari impetravit, ibique fratres regulam S. Benedicti obseruantes subrogauit. *Henrico* itaque Imperatore defuncto, atque *Chunrado* Imperii regimine functo licentiam ab eo accepit, in id ipsum cartam etiam ab eo regalem obtinuit, que bona inibi ab eo acquisita et acquirenda sibi confirmauit. Ipso etiam beate memorie *Conrado* parente nostro vita excedente, idem *Guntherius* pro meritorum probitate amicabiliter usus est nostra familiaritate, proinde mansuetudinem nostram rogauit, quatenus Ecclesiam prefatam ad titulum sancti Mauricii *Altaha* nostre potestatis auctoritate traderemus, quod et fecimus. Unde scire volumus Fideles presentes atque futuros, qualiter nos predicti *Guntheri* rogatione, atque fidelissimorum nostrorum interuentione *Pobbonis* Patriarche Aquilegien. *Dietmari* Archiepiscopi Iuuauen. *Berngeri* Patauien. *Brunonis* Würzburgensis, *Nithardi* Leodicen. *Heriberti* Eichsteten. Ecclesiam in *Nortvald* a *Gunthero* constructam *Rinichnaha* dictam ad monasterium S. Mauritii in potestatem *Ratmundi* Abbatis ac successorum eius consignauimus, atque tradidimus, cum omnibus appendiciis ad eundem locum pertinentibus, cum arsis, edificiis, agris, terris, cultis et incultis, pratis, pascuis, campis, siluis, venationibus, piscationibus, aquis, aquarumue decursibus, molis, molendinis, viis et inuiis, exitibus et redditibus, mobilibus et immobilibus, quesitis et inquirendis, seu cum omni utilitate, que ullo modo poterit inde prouenire. Ita ut nemo ulterius absque *altahensis* Abbatis licentia potestatem

statem habeat noualia faciendi, piscandi, aut ullo ingenio
 feras decipiendi, eo scilicet pacto, ut neque presatus
 Abbas *Ratmundus*, nec aliquis successorum eius potestatem
 habeat regularem vitam inibi destruere, bona vero ista in
Sveincorva sunt sita in comitatibus *Adalberti Marchio-*
nis, et *Dietmari prefidis* inclusa terminationibus istis a loco
 ubi aqua *Leipfluisa* cadit super viam quam sepe dictus *Gunt-*
herius Monachus nouiter preparauit, et sic usque ad locum qui
 vocatur *Svvarzahavvinchul*, et inde usque ad montem qui vo-
 catur *Ekkirichespuch*, et ita usque ad aquam *Forchenbach*, et
 inde ad *Holernbach*, usque dum venias *Blechentenflain*, et in-
 de ad *Grassenbach*, et sic ad fontem ipsius aque, et ita per
 aquam que dicitur *Flinspach*, et hinc ut subterminatum est ad
 flumen *Regin*, et per descensum *Regin* fluminis, usque in
 villam *Piberaha*, que duarum *Pibera* media interfluit, et
 sursum per eandem *Piberaha* usque in montem qui vocatur
Hâdauvich, et inde per decursum aque, que vocatur *Seebach*,
 et sic inde ut nunc termina, tum est usque ad locum ubi *Kel-*
berspach cadit in album *Regin*, usque in *Affolterspach*, et inde
 ad magnum lapidem, qui ex orientali plaga prope stratam ia-
 cet, que in *Bauariam* tendit, et sic per stratam usque ad ni-
 grum *Regin* et sic sursum per eundem fluuium, ubi interfluit
 aqua *Fladnitz*, et inde ad fontem eiusdem aque, et ita usque
 in *Lauffina*. Et ut hec auctoritate donationis inuiolabilis in
 secula permaneat, subtus eam manu propria roborantes sigilli
 nostri impressione iussimus insigniri.

Theodoricus cancellarius uice *Bardonis* archicapellani re-
 cognoui.

Data

Data XVI. Kal. Februar. Indict. VIII. anno Dominice incarnationis MXL. anno autem Domini *Henrici* tertii ordinationis XII. Regni vero I. Actum *Auguste* feliciter, Amen.

Num. XXXII. Idem Diploma vernacule antiquitus redditum. Anno 1040.

In dem nomen der heiligen driuoltichait. Wir *Hainreich* der dritte. von gotes gnaden Chunick. allen di disen briue ansehent. Wan vvir vnd allen di Christenhait dez fleizzick vnd vro schuln sin. daz gotesdinst vnd sin lob gemert vverd. vnd dez veintes chraft. vnd gevvalt geminnert vverd. Da von tvn vvir chunt vnd ze vvissen daz bi vnsern Ziten Gotesdinst also zv genummen hat. daz der alt veint vvöl chlagen mack. Wan bi dem seligen chaifer *Hainreich* dem andern. fand *gunther* der Reiche vnd Edel nach dirre vverlt vvaz gab der vverlt vrlaub. vnd allem daz in der vverlt ist. vnd ergab sich durch got in das chloster datz *altah*. bi sant *Gothartz* Ziten. vnd lebt darinne etleiche Zeit. schon vnd löbleiche. Darnach begert er der ainsidel leben. darvmb daz er vnserm herren möcht dester baz gedinen. vnd mit fines abtes vrlaub fand *Gotharts*. vnd mit sinem segen. vnd auch mit Chaifer *Hainriches* vvillen. vnd vvizzen. fur er in den *Nortvvalt* gegen *Rimchnah*. vnd erzeugt da mit gotes hilfe. vnd mit siuer arbeit ain Celle. vnd ain Chirchen. vnd erbarf von Pischhof *Perngern* von *passauve*. daz er di vveicht in den eren fand *Johans* dez tausfers. vnd der sel herre fand *Gunther* gefellet im auch etleiche brüder. di mit im vvonten vnd lebten. nah fand *Benedicten Regel*. Darnah bi Chaifer *Chunraten*. dem andern. erbarf er di selben genade di im Chaifer *Hainreich* het gathan. vnd gestöetigt im

mit sinem briuen. svvaz er gevvinne oder gevvnunen hit. daz daz selbe zu der Celle gehört. Darnach nach Chaifer *Chunrat* Tode. vnfers liben vaters. der selbe *gunther*. den vvir libe vnd haimleiche haben gehabt. durch sin heiligs leben. chom zu vns. vnd bat vns. daz vvir di Chirchen. vnd di Celle. di da haizzet *Rimchnah*. geben dem heiligen herren sand *Mauricin* gegen *altah*. sam vvir auch haben getan. Da von tvn vvir chunt allen den di itzu sint. oder nah vns chünfstick sint. daz vvir durch sand *Gvnthers* vvillen. vnd durch sin gebete. vnd auh herrn *Poppen* dez pratriarchen von *aglaie* vnd herrn *dietmars* dez Ertzbischoffs von *Saltzpurch*. vnd herrn *Perugers* dez Bischoffs von *passauve*. vnd herrn *Bravvn* von *Wirtzpurch*. vnd herrn *Nithartf* von *Leodio*. vnd auch herrn *Hertprebts* dez bischoffs von *aistet*. durch der aller vvillen. und gebete. haben vvir di Celle datz *Rimchnah* in dem *Nort-ualde*. di sand *Gvnther* hat erzeugt. sand *Mauricin* gegen *altah* gegeben. in abt *Ratmundes* hant. im vnd allen den abten di nah im chumstick sint. mit allem daz zv der Celle gehört. mit hofstet vnd Zimmer. mit ecker vnd ertreich. erpaun vnd vnerpaun. mit vvifen vnd mit vvaide. mit velde vnd mit holze. mit geiaide vnd mit vischbaide. mit vvazzet. flizzent oder vnflizzent. mit Müln oder Mülstet. mit vvegen. in oder auz. oder an vveg. versuht oder vnuerstuht. mit allem dem nutze. der da von chomen mack. also daz an dez abtes vrlaub von *altah*. nieman mohhe chain Neuraute. noh iemen türre gevischen oder Jagen. oder chainer sloht geiaide haben. vnd vvellen auch daz der abt *Ratmund*. vnd alle di nah im chumstick sint. chainen Gevvalt haben. daz si gaistlich leben zerstoren. oder lazen abgen. datz der Celle datz *Rimchnah*. vnd

svvaz

svvaz auh gutes oder gulte zu der cellle gehört. di ist gelegen in dem *Svoncevvn*. in den Grafcheften hern *albrehtes dez Marcrouen*. vnd hern *ditmars dez LontRichters*. vnd sint beslozzen mit den gemercken. daz si gend von der stat. da daz vvazzer daz da haizzet *Leipflis* vellet auf den vveg. den sant *gunther* hat gemahhet. vnd get vntz an div stat di da haizzet *svvartzahavvinchel*. vnd von danne an den Perck der da haizzet *Ekreispuhhe*. vnd denne hintz dem vvazzer *forchenbach*. und denne gegen *holernbah*. vntz daz man chumt zu dem *blechenten flain*. vnd denne gegen *grazzenbah*. vnd denne hintz dem *urspring*. dez selben vvazzers. vnd denne durch den flinspach. untz in den *Regen*. vnd denne durch den *Regen* aberts. vntz in di *Piberah*. di da fleuzzet zwvischen zvvaier *piberah*. vntz an den perck. der da haizzet *advveick*. vnd denne nah dem fluzze dez *Sabahhes*. immermer hin. untz an di stat der *colberspach* vellet in den *MichelRegen*. untz hin gegen *assalterispach*. vnd von danne untz hintz den grozzen stain. der da leit gegen osten an der strazze. bi dem vvege der da gein *Paiern* laitet. vnd denne durch di strazze hin. vntz in den *svvortzen Regen*. vnd denne aufvverts. vntz da datz vvazzer daz da haizzet *sednitz* fleuzzet in den *Regen*. vnd denne hin. vntz hintz der *laufna*. vnd daz di gabe vnd vnser gnade evvick si. vnd evvichleichen beleibe. habe vvir vnser zaichen mit vnser hant an di hantvest geleit. vnd mit vnserm Infigel verInfigelt. Ich *Dietreich der chantzlev*. vvaiz di sach vvoll. vnd ist ergangen da von Christes geburt vvaren tausent Jar. vnd viertzig Jare. bi Caiser *Hainreich* den dritten. dez erstes Jares fines Reiches. datz *Auspurch* in der stat. Actum XVI. Kal. Febr. an sand Antonii tag.

Num,

Num. XXXIII. Concessio decem regalium Manforum circa flumen Zaiove. Ao. 1045.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Heinricus* diuina fauente clemencia Rex. Si ecclesiasticis edificationibus misericorditer subuenimus, a Deo misericordiam consequi indubitanter confidimus. Quapropter omnium Christi, nostrique fidelium tam futurorum quam presentium sollers industria nouerit, qualiter nos pro amore diuino, et ob iuge, et nobis acceptabile seruicium *Ratmundi* venerabilis Abbatis ecclesie *Altahe* dicte, in honore beati *Mauricii* constructe decem manfos regales circa flumen *Zaiove* dictum, ab eo quidem loco, ubi iuxta nostre dationis et preceptionis mensuram predium *Sigefridi Marchionis* certis limitibus terminatur, preceptali nostra auctoritate in proprium tradidimus, sitas in pago et in comitatu *Sigefridi* Marchionis, cum omnibus suis appenditiis, hoc est areis, edificiis, terris, cultis et incultis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, molis, molendinis, piscationibus siluis, uenationibus, exitibus, et redditibus, viis, et inuiis, quesitis et inquirendis, cum omni utilitate que ullo modo inde poterit prouenire. Ea uidelicet ratione, ut predictae ecclesie Abbas, eiusque successores prefato predio liberam dehinc potestatem habeant obtinendi, tradendi, commutandi, precariandi, uel quicquid illis ad usum ecclesie placuerit inde faciendi. Et ut hec regie nostre traditionis auctoritas stabilis et inuulsa omni tempore permaneat, hanc cartam inde conscriptam manu propria, ut infra uidetur corroborantes Sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

(Monagramma) Signum Domni *Heinrici* tercii regis inuictissimi *theodericus* cancellarius uice *Pardonis* archicancellarii recognoui.

Data III. Non. Jun. anno Dominice incarnationis. M. XL. V. Indict. XIII. Anno autem Domni *Heinrici* tercii ordinationis ejus XVI. Regni uero VI. Actum *Bersnich*. in Dei nomine feliciter Amen.

* Sigillum N. 14.

Num. XXXIV. Concessio Decimarum ad dies vitæ.

An. 1046.

Nouerint Christianorum omnium et maxime prothomartyri Stephano industria famulantium, qualiter *Radmundus Althensis* Cenobii Abbas venerabilis mihi *Engilberto* patauiensis ecclesie presuli quamuis indigno traditionem quamdam adtulit in qua continebatur quod antecessor meus *Perengerus* episcopus ob diem pietatis respectum et eiusdam heremite *Guntherii* petitionem oratorium quoddam in *Nordvalde* constructum ab eodem in honore S. Johannis baptiste et precursoris domini. consecrauerit. et decimam eiusdem cellule fratribus ibidem deo seruiantibus, dum ipsi hac vita concederent frui, absque lite retinendam concesserit, sperans per tale meritum sequente eorundem oratione fratrum eterne retributionis premium. Cuius factum non solum hic in re sed etiam in aliis cupiens sequi, traditionem quam dixi decreveram per me renouari celestis spe remunerationis ad hoc inductus. et iam dicti *Ratmundi* Abbatis cuius potestati cellula eadem obitu *Guntha-*

U

rii

iii prefati successit petitione deuictus. Vnde decimationem omnem infra eandem cellam tunc culte terre fratribus ibidem degentibus Episcopali iure et potestate quamdiu ego, aut idem *Radmundus* Abbas uiueret donauit. Verum ne hanc posterius quasi propriam retinendo iniusta sibi temptent usurpare. Situlam mellis ecclesie mee statui singulis annis ex fratribus eiusdem cellule perfolui. causa scilicet testimonii.

Actum est anno. M. XL. VI. Incarnationis Domini nostri ihesu christi. *Heinrici*. III. regnantis. Anno Septimo. Indictione. XIII. Pridie Idus Nouembr. hec autem tradicio ut stabili et firma me uiuente permaneat iussi hanc cartam scribi et sigilli huius impressione signari.

Num. XXXV. Jus Mercatus et Thelonei in Villa
Hengersperg. Anno 1049.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Heinricus* diuina fauente clementia Imperator Augustus. Si quid nos Ecclesias Dei, vel in eisdem seruientes de nostris ditare studuerimus, procul dubio immarcellibile premium in futuro capessere credimus. Qua de re cunctis fidelibus nostris presentibus scilicet atque futuris notum esse volumus, qualiter nos eterne vite desiderio inflammati, tam pro remedio anime nostre, quam parentum nostrorum, nec non et interuentu dilecte conrectalis nostre *Agnetae*, et pro *Altahensis* Abbatis *Dietmari* gratissimo obsequio, eidem Ecclesie, cui ipse preesse videtur, in usum Monachorum inibi Deo famulantium, in comitatu *Thiemonis* presidis prope monasterium, in villa *Helmgerisberk* dicta, Mercatum habendi, theloneum tam uiancium quam nau-

naugantium exigendi ius perpetuum per hoc imperiale preceptum contulimus, atque concessimus. Quod siqua persona eidem loco abstulerit, in futuro iudicio examinanda erit. Et ut hec nostre traditionis auctoritas stabilis et inconuulsa permaneat, manu propria eam roborantes sigillari nostra imagine iussimus. Signum domni *Heinrici* tercii regis iniunctissimi secundi romanorum Imperatoris augusti.

Data XI. Kal. Martii anno dom. incarn. M CXL. VIII. Indict. II. anno autem domni *Heinrici* tercii regis imperatoris secundi ordinationis eius XX. regni quidem X. imperii autem III. in nomine domini. Actum *habenperch* feliciter amen.

Num. XXXVI. Concessio trium regalium Manforum juxta fluvium Svvarzah. An. 1048.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Heinricus* diuina fauente clementia Romanorum Imperator Augustus. Ad communem regni nostri statum, et ad salutem anime nostre credimus multum proficere, quotiescunque commouemur utilitatibus Deo famulantium prospicere; non dubitamus etiam animas parentum nostrorum nouo tripudio in conspectu Dei gratulari, cum per nostram liberalitatem contingit defectus monasteriorum aliquo modo meliorari, ut diuina laudatio sine querela possit celebrari, et ita sanctorum intercessio melius valeat obtineri. Quocirca nouerit omnium fidelium universitas, qualiter nos diuine remunerationis spe incitati, interuentu etiam dilecte contextalis nostre *Agne*, rogatu quoque venerandi Ratisponensis Episcopi *Gebehardi* Eichstadenfis quoque Presulis *Gebehardi*, et *Rathmundi* venerandi Abbatis commo-

niti euidam monasterio *Altahe* dicte in honorem S. Mauritii glorioli Martyris constructo, ob fidele seruitium eiusdem Abbatis concessimus tres regales manfos nostri juris in orientali pago juxta fluuium *fiuvarzha* nominatum, a termino scilicet proprietatis, quam ibi possidet *Udalricus* filius *Tiemonis Comititis* sursum per eundem fluuium pleniter mensuratos, cum omnibus appendiciis jure ad eosdem manfos pertinentibus, id est Domatibus, agris, syluis, pratis, pascuis, aquis, aquarumue decursibus, molendinis, piscationibus, exitibus et redditibus, viis et inuiis, quesitis et inquirendis, et omnibus, que quolibet modo inibi fieri possunt utilitatibus, per hanc imperialem paginam in proprium largimur, et perpetuo jure stabilimus, ea videlicet ratione, ut nulla potestas aliquam habeat potestatem presate Ecclesie eandem proprietatem auferre, vel usibus fratrum Deo ibi sub monachica professione seruientium ullo modo abalienare, sed predictus Abbas *Rathmundus*, eiusque successores liberam exinde habeant potestatem, quidquid eis pluerit faciendi, ad utilitatem duntaxat fratrum Deo sanctoque Mauritio militantium, remota contradictione omnium hominum. Et ut hec nostre confirmationis et largitionis auctoritas stabilis et inconuulsa omni permaneat euo, hoc preceptum inde conscriptum propria manu corroborantes, sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

Signum domni *Heinrici* tercii regis inuictissimi. Secundi romanorum Imperatoris augusti. *Wintherius* cancellarius ad uicem *Bardonis* archicancellarii recognoui.

Data VI. Idus Aprilis, anno incarnationis Dominice *Henrici* tercii Regis Imperatoris secundi, ordinationis eius VIII.

Reg-

Regnantis quidem IX. Imperii autem II. In nomine Domini
Actum *Ratispône* feliciter, Amen.

Num. XXXVII. Donatio Manforum regalum in Weissen-
regen. Anno 1050.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. *Heinricus* diuina
faeute clementia Romanorum *Imperator* augustus. Om-
nibus sancte dei ecclesie nostrisque fidelibus tam futuris quam
et presentibus innotescimus, qualiter nos ob interuentum no-
stri thori ac regni consortis scilicet *Agnētis Imperatricis* augu-
ste cuidam seruienti nostro *Acelino*, eius quoque memores ser-
uicii tres regales mansos in beneficio suo, in loco etiam qui
dicitur *Wiezenregen* sumendum, et aduersus eundem locum
in altera ripa preterlabentis fluminis unum molendinum in *Pago*
Champriche et in Comitatu *Sizonis Comitis*, cum omnibus
suis pertinenciis in proprium tradidimus, areis, Edificiis,
agris, Pratis, campis, pascuis, siluis, Venationibus, aquis
chudratispach, aquarumue decursibus, molis, molendinis, Pi-
scationibus, terris, cultis et incultis, uis et inuis, quesitis et
inquirendis, exitibus et redditibus, et cum omni iure, et utili-
tate que ullo modo inde poterit provenire, ea uidelicet lege,
ut prenominatus seruienti noster *Acelinus* liberam deinceps
potestatem habeat optinendi, tradendi, commutandi, preca-
riandi, uel quicquid illi inde placuerit, faciendi. Et ut hec
nostra imperialis traditio, stabilis et inconuulsa omni perma-
neat euo, hanc cartam inde conscriptam manu propria corro-
borantes. Sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

Signum domni *heinrici* tercii regis inuictissimi, secundi Romanorum augusti Imperatoris.

Data XII. Kl. mart. Anno domini incarn. M. L. Indictio- III Anno autem domui *Heinrici* tercii regis, Imperatoris se- cundi, Ordinationis eius. XXI. regni quidem XI. imperii au- tem III. In nomine domini. Actum *Goslarie* feliciter amen.

Wintherius cancellarius uice *Bardonis* archicancellarii recognoui.

Num. XXXVIII. Concessio Predii Afingun in Pago Chunzingovve. An. 1067.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. *Heinricus* diuina fa- uente clementia rex. Notum sit omnibus christi nostrisque fidelibus tam futuris quam presentibus. Qualiter nos pro amo- re diuino animeque patris nostri remedio. Instinctu quoque fidelis nostri *Gebehardi* Salzburgenfis Archi episcopi. et *Alt- manni* Pataviensis episcopi aliorumque fidelium nostrorum mulieri cuidam *Langvich* nominate predium quoddam *Afingun* dictum. in pago *Chonzingovve*. et in Comitatu *Ekkiberti* comitis situm. cum omnibus appendiciis suis. hoc est utriusque sexus manci- piis. uineis. agris. pratis. campis. pascuis. siluis. uenationibus. forestis forestariis. terris culis et incultis. aquis aquarumue decur- sibus. molis molendinis. piscationibus. exitibus et redditibus. uiis et inuiis. quesitis et inquirendis. omnique utilitate in pro- prium dedimus. confirmauimus. perpetuo iure possidendam concessimus. Ea uidelicet ratione. ut nullus successorum nostro- rum imperator: siue rex. dux, marchio. comes. aut alia maior uel

uel minor persona illud auferre. alienare. aut ullo modo presumat inquietare. Sed mulier prefata eiusque liberi habeant potestatem liberam tenendi. precariandi. commutandi. tradendi. uendendi. uel quicquid sibi placuerit faciendi. Et ut hec regalis traditio stabilis et inconuulsa omni permaneat euo. hanc cartam scribi. manuque nostra corroboratam sigilli nostri impressione iussimus insigniri.

(Monagramma) Signum domni *Heinrici* quarti regis.

Sigehardus cancellarius vice *Sigefridi* archicancellarii recognoui.

Data Anno dominice Mll. LXVII. Indict. V. Anno autem ordinationis domni *Heinrici* quarti regis. XV. Regni XL. Actum Ratispone.

* Sigillum sub N. 17.

Num. XXXIX. Memorabilis compensatio Mutui facta ab Imperatore. An 1079.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Heinricus*. diuina favente clementia Rex. Ecclesiarum iusta est consuetudo, et sancta, ut ex hiis quibus sepe habundant, dei nutu, argenti vel auri thesauris indigentibus succurrant tempore necessitatis, que tamen ne detrimentum patiantur, recipere debent dignis commerciis, quod inter nos et *altahensem* ecclesiam actum est. Nam ituri in expeditionem non habuimus omnia necessaria que a dilecto abbate nostro *Waltgero* ex hiis que habuit *altahensis* ecclesia in auro et argento, nobis mutuo sunt concessa. at nos
de

de reditu incerti, de dampno ecclesie timidi, de salute anime solliciti, predium quoddam nomine *Peringen* situm in pago *Brisgowe* in comitatu *Cvononis palatini Comitis* cum omnibus appenditiis, hoc est utriusque sexus Mancipiis, areis, edificiis, Pratis. Pascuis, terris cultis et incultis, uis et inuis, vineis, silvis, venationibus, aquis, aquarumue decursibus, molis, Molendinis, exitibus et reditibus, quesitis et inquirendis, ac cum omni utilitate, que uel scribi uel nominari uel cogitari poterit. Sancto Mauricio regni patrono, cuius nomine ecclesia *Altahensis* notatur, in usus fratrum ibidem deo seruientium, in proprium tradendo firmauimus, firmando tradidimus. Ea autem conditione dedimus, ut si forte idem predium commutando recipere uoluerimus, nullam controuersiam in hoc sentiamus, ita tamen ut non pecunia redimamus, sed aliis prediis eidem *Altahensi* ecclesie recompensem in tantum, ut familia ecclesie fateatur, quod nullum dampnum incurrerit, sed omnem pecuniam quam uel in auro, vel in argento ecclesie prefatus abbas nobis prestitit equiualente prediorum precio a nobis receperit. Si uero nos de hac uita priusquam hoc fiat migrauerimus, nullus heres noster nec alia persona de predio *Peringen* se intromittat, sed ecclesia *Altahensis* eternaliter possideat. Cuius traditionis conditionisque testem cartam presentem scribi iussimus, quam ut infra uideatur, propria manu nostra corroboratam et sigilli nostri impressione insignitam omnibus seculis reliquimus. Anno dominice incarnationis. M.LXX. VIII. Indictione II. XVII. Kl. Septem. Data. Anno autem ordinationis domni *heinrici* quarti regis. XXVIII. Regni XXIII.

Actum *Nurimberg*. feliciter in Christi nomine amen.

Num.

Num. XL. Confirmatio Traditionis de Monte S. Gotehardi factæ. An. 1146.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Cunradus* Diuina fauente Clementia Romanorum Rex Secundus.

Si ad reformandum cultum diuine Religionis consilio et petitioni Religioforum acquiescentes assensum, et opem contulerimus, id nobis in presenti ad firmam regni nostri stabilitatem, et in futuro ad eternam remunerationem profuturum esse non dubitamus. Ea propter omnium, tam futurorum, quam presentium noverit industria, qualiter nos consilio, et petitioni dilecti nostri *Cunradi* Abbatis de *Altaha*, nec non *Willehalmi* Religiosi viri assensum prebentes, *montem*, qui dicitur *Sancti Gotehardi* cum circumiacentibus agris, pratis, pascuis, silvis, cultis, e incultis, aquis, aquarumque decursibus, et cum omni demum utilitate, que infra hos terminos in presenti haberi, et in futuro elici poterunt, quos predictus fidelis noster *Cunradus* Abbas in privilegio suo distinxit, et ad usus fratrum in monte Sancti Gotehardi Domino seruientium contradidit, Nos quoque regia autoritate traditionem illam confirmamus, edicto regali statuentes, ne aliquis successorum nostrorum Regum, seu Imperatorum, aut alia quolibet persona magna, seu parva predicti Abbatis donationem, et nostre auctoritatis concessionem infringere presumat, sed fratres in prefato monte Domino seruientes omni futuro in posterum tempore predictum fundum libera, et quietam possessione obtineant. Et ut hec nostra concessio firmam permaneat, hanc cartam inde conscriptam impressione sigilli nostri consignari iussimus, nec non et Testes annotari, sub quorum presentia hec

acta, et firmata sunt, fecimus. Quorum nomina hec sunt, *Heinricus Ratisbonensis* Episcopus, *Heinricus Moraviensis* Episcopus, *Eberhardus Babenbergensis* Episcopus, *Adam Ebra-censis* Abbas, *Heinricus Dux* Bauarie, *Otto Palatinus* Comes, *Heinricus Prefectus ratifponensis*, *Hervvicus* Comes.

Signum Domini *Cunradi* Romanorum Regis secundi. Epo *Arnoldus* Cancellarius, uice Henrici Moguntini Archiepiscopi et Archicancellarii recognoui.

Data III. Idus Julii, Indictione VIII. Anno Dominice Incarnationis MC. XLVI. Regnante *Cunrado* Romanorum Rege secundo. Anno regni eius Nono. Actum in Episcopatu ratifponensi in Christo feliciter. Amen.

* Sigillum N. 19.

Num. XLI. Pontificia Confirmatio plurium Parochialium Ecclesiarum. An. 1148.

E*ugenius* Episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filiis, *Conrado* Abbati Monasterii S. Mauritii *Altahensis*, eiusque fratribus tam presentibus quam futuris monasticam vitam professis in perpetuum. Quoties illud a nobis petitur, quod rationi et honestati convenire dinoscitur, animo nos decet libenticoncedere, et petentium desideriis congruum impertiri suffragium. Ea propter dilecti inDominofilii,vestris iustis postulationibus clementer annuimus, et prefatum monasterium, in quo diuino nancipati estis obsequio, sub beati Petri et nostra protectione fuscipimus, et presentis scripti patrocinio communimus, statuentes, ut quascunque possessiones, quecunque bona in presentiarum iuste et canonice possidetis, aut in futurum concessione Pontificum,

cum, Largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, seu allis iustis modis Deo propitio poteritis adipisci, firma vobis vestrisque successoribus illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda vocabulis. Ecclesias videlicet de *Zaia*, de *Abbatisdorff* de *Grie*, de *Chunezen*, de *Cassan*, de *Mynchendorff*, de *Iserhouen*, de *Puchouen*, de *Walensdorf*, de *Erlbach*, de *Sinichingen*, de *Mundriching*, de *Ingoltestat*, de *Otelingen*, de *Wilbach*, de *Peringen*, de *Usserling*, de *Peirbach*, de *Metmenhusen*, de *Ibach*, de *Suarza*, de *Pfoldingen*, de *Paschingen*, de *Suarza*, de *Rorbach*, de *Urbach*, de *Lalling*, de *Tundorf*, de *Aicha*, de *Wincklingen*, de *Regen*, de *Monte S. Godehardi*, de *Neszelbach*, de *Haidolfingen*, de *Cella*, *Montem S. Marie de Ceholuinge*, *Runchene*, *Tagmarspach*, *Winchingen*, *Hohenoe*, *Aspach*, cum vineis et portu, Vineas de *Spizze*, *Shonheringen*, *Oteneshaim*, *Gerlochesperch*, *Wissenfingen*, *Mannendorf*, *Hordorf*, *Rauensletten*, *Ranzingen*, *Parshalchessriegen*, *Kadingen*, *Adelboldingen*, *Afingen*, *Zalligen*, *Teuellsperch*, quidquid juris habetis in *Halla*. Preterea quacunque bona tam in decimis quam familiis iuste et canonice possidetis, vobis nihominus confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat presatum monasterium temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet molestis fatigare, sed omnia integra conserventur, eorum, pro quorum gubernatione et sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Salua sedis Apostolice auctoritate, et Dioecesanorum Episcoporum canonica reuerentia. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica, Secularisue persona hanc nostre constructionis paginam sciens contra eam venire tentauerit,

secundo tertioque commonita, si non satisfactione congrua emendauerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a Sacratissimo corpore et Sanguine Dei et Domini nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco iusta seruantibus, sit pax Domini nostri Jesu Christi, quatenus et hic fructum bonæ actionis percipiant, et apud districtum iudicem præmia eterne pacis inueniant. Amen.

Ego *Eugenius* catholice ecclesiæ episcopus &c.

Ego *Oddo* diacon. Carninalis S. Gregorii ad uellum aureum &c.

Ego *Octavianus* diac. card. P. Nicholai in carcere tulliano. &c.

Ego *Gregorius* diac. card. S. angeli &c.

Ego *Facinus* diac. card. S. Marie in Cosmedin &c.

Datum *Remis* per manum *Guidonis* S. Romane Ecclesiæ card. et cancellarii III. Kal. Aprilis. Indict. XI. Incarnationis Domini Anno MCXLVIII. Pontificatus vero Domini *Eugenii* PP. III. anno III.

Num. XLII. Aduocatiæ et Inuestituræ in Abbatiam althensem ab Imperio transfertur ad Episcopatum Bambergensem. An. 1152.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Fridericus* diuina fauente clementia Rex Romanorum. Quia placuit altissimo, ut nos unctione misericordie sue injungeret, et regni fastigio sub-

sublimaret, nos quoque Ecclesias Dei et personas Ecclesiasticas, more predecessorum nostrorum Regum et Imperatorum, regali munificentia honorare et exaltare decreuimus. Quapropter pie petitioni et desiderio dilecti et fidelis nostri *Eberhardi* secundi *Babenbergensis* Episcopi acquiescentes, Abbatiam nostram *Alta* dictam, tam in temporalibus quam in Spiritualibus, peccatis exigentibus omni jam pene solatio destitutam, ad subleuandum religionis casum predicto fideli nostro, eiusque successoribus et sancte *Babenbergensis* Ecclesie potestatiue contradimus, ob nostram videlicet et Domini ac patris et predecessoris nostri *Chunradi* Regis secundi, in predicta Ecclesia corporaliter quiescentis jugem et perpetuam recordationem. Statuimus igitur, ut pretaxatus *Babenbergensis* Episcopus *Eberhardus*, vel quicumque eidem canonicè successerit, predicti monasterii Abbatem inuestiat. aduocatiam quoque ministrabilibus et omnibus utriusque sexus mancipiis, aliisque rebus quibilibet ad predictam Abbatiam pertinentibus, in jus et proprietatem sepe iam dicte *Babenbergensis* Ecclesie transfundimus. Adicientes specialiter, ut Abbati et Monachis suis stipendia sua intacta et imminuta permaneant. Ea vero, que fisco exinde annuatim soluebantur, in usum Episcopi de cetero transeant, quatenus Episcopus vice Abbtis plenius et deuotius Curie Regali deferuire et necessitatibus predicti Monasterii commodius et uberius providere valeat. Ut autem hec traditio rata et inconvulsa omni cuo permaneat, presentem paginam conscribi, et sigilli nostri impressione signari fecimus. Testes sunt *Arnoldus* Colonienfis Archiepiscopus. *Hermannus* constantienfis Episcopus. *Ortliebus* Basiliensfis Episcopus. *Guinebaldus* Corbeienfis Abbas. *Adelbertus* Marchio Saxonie. *March-*

uardus de Grumbach. Actum Aquisgrani Anno Incarnationis Dominice M CLII. Indict. XV. III. Idus Martii. Regnante Domino *Friderico* Rege Romanorum anno I. Data per manum *Arnoldi* cancellarii, vice archicancellarii *Heinrici* Moguntinensis Archiepiscopi.

Num. XLIII. Prerogativa Canonici cathedralis et collateralis Bambergensis in perpetuum confertur
Abbatibus Nideralt. An. 1153.

E*berhardus.* Dei gratia babenbergensis ecclesie episcopus seccundus. Notum esse cupimus omnibus christi fidelibus tam futuris quam presentibus, qualiter misericordia Dei de celo prospiciente per gratiam regni et ecclesie Romane confirmationem in possessionem *Altenfis* monasterii introiuimus, et insidiis diaboli qui et nostris et fratrum altensium profectibus inuidebat, euacuatis, motibusque cunctis qui inde emerferant, auctore deo pacificatis, laborantes in spe que non confundit, ad portum tranquillitatis peruenimus. Dominus enim *Polizlaus* ven. Abbas *Altenfis* monasterii, inspirante deo; cum monachorum et clericorum suorum pariterque ministerialium, honestissimo comitatu, nos et Ecclesiam nostram adiit, et in solempni celebritate purificationis beate Marie virginis. altenfis monasterii ditionem nobis recognouit, et eius inuestituram a nobis recognouit, et eius inuestituram a nobis recepit, consentientibus uniuersis Altensis, qui aderant per se et absentibus monachis clericis et ministerialibus. Nos quoque predictum *Abbatem uirum nobilem tam moribus quam genere in confratrem et concanonicum pre ceteris abbatibus consensu totius*

eius capituli nostri recepimus, et eum successoresque eius ab-
bates nobis et nostris successoribus collaterales semper esse de-
creuimus. De cetero statuimus, ut Monachi, clerici, et mini-
steriales sine disturbance permaneat, unusquisque in suo
ordine, et nulli successorum nostrorum liceat illis inuitis aut
tollere, que sua sunt, aut iura eorum nisi in melius ex con-
sensu communi commutare. Quodsi aduocatus heredem non
habuerit, ministeriales ultra de iusticia aduocati, ad neminem
respectum habeant, sicut et ceteri omnes babenbergensis ec-
clesie ministeriales. In contractibus nuptiarum, emptionum,
venditionum, et traditionum, cum ceteris nostris ministeria-
libus equali sedere et societate permaneat, saluo hinc inde
per omnia iure episcopi et Abbatis. Ut autem hec omni euo
illibata permaneat, scripti pariter et sigilli nostri auctoritate
roborantes confirmamus et constabilimus. Testes sunt horum
maioris ecclesie Canonici. Vdalricus prepositus, de ipsa do-
mo. Wolmarus decanus. Bruno episcopus. Livpoldus preposi-
tus sancti Stephani. Cuonradus prepositus sancte Marie. Gi-
selbertus archipresbyter, Hermannus et alii. Abbates. Hel-
mericus de sancto Michael. Erbo Prvuningensis. Hartungus
Michilsfeldensis. Hartnidus Entestorfensis. Gerhardus Winde-
bergensis. Liberi. Adeloldus Walpoto et filius eius Fridericus.
Regenoldus frater episcopi. Fridericus de Lutenbach. Et Otto
frater eius. Heinricus de Otelohestorf. et frater eius Meingoz.
Addelbero. Wirfinc. Oudalricus de Caluvenberc. Sigeboto de
Wuontengesere. Ministeriales. Hermannus Slichere. Pillunc
et Gundeloch frater eius. Gotebolt de Osterhouen. Herdegen
de Wisentouwe. et fratres sui. Eberhardus de steine et filius
eius Eberhart. Cuonrat camerarius. Ratloch filius Pillungi.
Adel-

Adelbero de Purgelin. Heinrich de Eiske. et alii quam plures.

(L.S.)

Actum *Batenberg* anno incarn. dn'ice M. centesimo LIII. Indict. XV. IIII. Nonas Febr. Anno regni doni *Iriderici* regis Romanor. primo.

* Sigillum integrum et prorsus illaesum appressum est ipsi Membranae sub. N. 20.

Num. XLIV. Eugenii III. Confirmatio Aduocatiæ ad Episcopum *Bambergensem* ab Imperio translatae,

Circa an. 1153.

E*ugenius* Episcopus seruus [seruorum dei, Venerabili fratri *Eberhardo Babenbergensi* Episcopo salutem et apostolicam benedictionem. Que a regibus uel aliis catholicis principibus, deuotionis intuitu, et rationabili prouidencia legitime fiunt, in sua volumus stabilitate subsistere, et ut futuris firmiter obseruentur temporibus, confirmationis nostre munimine robore. Proinde dilecte in domino frater rationabilibus tuis postulacionibus gratum impercipientes assensum, inuestituram et aduocaciam Abbacie de *Altaha*, que regie dignitati compete-
bant, et ea que fisco regio, ex eadem Ablacia annuatim soluebantur, predecessoris tuis ablata, et nunc a carissimo filio nostro *Fridrico* Romanorum Rege, tibi et per tue Ecclesie restituta, fauoris uostri assercione firmamus, et ratam atque inconuulsam, perpetuis temporibus manere decernimus, ita tamen, ut iura et stipendia eiusdem Abbacie, Abbati et monachis

nachis debita, omni tempore imminuta et illibata permaneant, salvo iure *Patauiensis* Episcopi. Nulli igitur omnino hominum fas sit, prefatorum restitutionem temerario ausu infringere, seu modis quibuslibet perturbare. Quecumque igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona, id adtemptare presumpserit, secundo tercioue comunita, nisi presumptionem suam, digna satisfactione correxerit, indignacionem omnipotentis dei, et beatorum Petri ac Pauli apostolorum eius incurrat, et excommunicacionis vinculo subiaceat. *Sigine.* XVII. Kal. Julii.

Num. XLV. Imperialis confirmatio predictæ translationis.

Anno 1154.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Fridricus* diuina clemencia fauente Rex. Si ad culmen qui uel omnia sua uel etiam dimidium substantie sue deo offerunt, pertingere non ualermus, aliquatenus tamen ad ea conmerita ubi temporalibus fenerantur eterna, sub fasce regalis magnificencie suspirantes, ecclesias dei sublimare et amplificare intendimus, ibi autem impensius, ubi tam in Dei quam in regni seruicio, studia propensiora aduertimus. Inde enim quod ecclesiam *Babenbergensem* longo retro a nostris predecessoribus ditione *regalis Abbacie Altahe*, prout scriptis veracibus ostenditur, honoratam, non tamen eandem plenarie usque ad nos consecutam, tam misericorditer quam iuste respeximus, et ei ius suum in prefata Abbatia *consilio et consensu Principum Ratispone in curia sollempni* per manum comitis *Bertolfi de Andechs*, ad hoc nobis in aduocatum electi, confirmauimus. Quibusdam

Y

autem

autem de illa Abbacia obmurmerantibus et ob hoc partibus in iudicium uocatis et contradictoribus contumaciter propter causam diffidencie absentatis: adiudicante *Heinrico Ratifponensi* Episcopo, et consencientibus qui aderant regni principibus fidelem et familiarem nostrum *Eberhardum* secundum Ecclesie *Babenbergensis* Episcopum, iure predictae Abbacie *Scalbonine*, reinuestiuimus, et ex sententia curie per aduocatum loci *Bertoldum de Pogen* in possessionem monasterii *altenfis* introduci iussimus. Hiis autem omnibus rite conpositis. ac postmodum Abbate *Polizlao*, monachis quoque, clericis, et ministerialibus, cum omni obediencia et beniuolencia acquiescentibus, eandem Abbaciam *Altaha* sepe nominatam, in pago *Chunzen-gæwe*, in comitatu Comitum *Ekkberti* sitam, denuo per manum *Bertolfi de Andechse* ad altare sancti Petri *Babenberch*, celebrata ibidem Purificatione beate Marie, cum omni stabilitate et auctoritate tradidimus. obtentu videlicet prefati *Babenbergensis* Episcopi, ob memoriam domni patris ac predecessoris nostri *Chunradi* Regis. II. qui in illa Ecclesia sepultus est. Et tam deuotum quam continuum, quod Ecclesia *Babenbergensis* regno impendit seruicium, aduocaciam nichilominus, quam *Bertolfus* nobis resignauit, eius rogatu *Babenbergensi* Episcopo confirmamus, statuentes et firmiter precipientes, ut per omnem temporum successionem omnibus ad eandem Abbaciam siue Aduocaciam spectantibus, iura sua illibata conseruentur, et nullum grauamen in iusticia uel condicione sua, ab Episcopo uel Abbate siue Aduocato paciantur. Quæ ut omni euo rata et inconuulsa permaneant, presentis pagine scripto, et sigilli nostri impressione roborari precepimus. Testes sunt horum. *Arnoldus* Magonciensis Archiepiscopus. *Eberhardus* Salz-

Salzburgensis Archiepiscopus. *Hilinus* treuirensis Archiepiscopus, et alii quam plures. Data III, Non. Febr. Anno domini incarnationis. M. C. LIII. Indict. II. Anno regni *Fridrici* Regis. II. Actum *Babenberch* feliciter Amen.

Num. XLVI. De non constituendis subadvocatis, et ademta iisdem Jurisdictione. Circa an. 1156.

Adrianus papa III.

Nos felices memorie predecessoris nostri pape *Eugenii* statuta et karissimorum filiorum nostrorum *Conradi* quondam et *Friderici* Austrii romani Regum sanctiones et precepta sequentes. qui nullum de cetero in teutonico regno subadvocatum super aliquas Ecclesias decreverunt et inhibuerunt debere constitui. omnibus subadvocatis in Ecclesiis regni predicti omnimodam abiudicamus iurisdictionem siquam nisi sunt in ipsis Ecclesiis hactenus habuisse..

Num. XLVII. Ecclesiæ Bambergensi firmatur Jus investendi Abbates Nideraltacenses. An. 1160.

In nomine sancte et individue Trinitatis. *Fridricus* divina favente clemencia Romanorum Imperator augustus. Cum omnes fideles et devotes imperio digna suis meritis sperare a nostra celsitudine conveniat. sciri volumus ab omnibus per universum imperium nostrum tam futuris quam presentibus, qualiter *Eberhardus Babenbergensis* Episcopus continuo et fideli servicio emeruit, ut sibi suisque successoribus et Ecclesie *Bambergensis* traderemus Monasterium *Altaka*. quod in Episcopatu

patu *Patauensi*, in pago *Chunzengauv*, in honore sancti Mauricii. et sanctorum martyrum Thebeorum, fundatum est, ad hanc ipsam bone voluntatis et imperialis munificencie materiam, accedente et inpellente necessitate euidentissima. Et quidem id ipsum Monasterium *Altaha*, ex multis opibus ad tantam inopiam et ad tantum defectum deuenerat, vt Abbas et monachi, nec seiplos victu et vestitu gubernare, neque imperio debitum seruicium, ullatenus exhibere sufficerent, distractis et ad nichilum pene redactis rebus eiusdem Monasterii, non solum mobilibus, sed etiam immobilibus. Hac occasione prouidaque nutu dei dispensatione, Abbate quidem *Bolizlao* et monachis primo renitentibus, postmodum autem una cum aduocato, et ministerialibus benigne consencientibus, monasterium illud cum aduocatia et ministerialibus et integraliter cum omnibus illuc pertinentibus, que nostri iuris erant, tam ecclesiasticis quam secularibus prenominato *Eberhardo Babenbergensi* Episcopo, suisque successoribus et Ecclesie *Babenbergensi* subjecimus, omne ius nostrum, inibi intuitu pietatis eo transferentes vnde certissime et commodissime posset subleuari, nec deteriozem hanc, sed meliorem reputantes ipsius monasterii condicionem. Statuimus ergo ut Episcopus *Babenbergensis* quicumque pro tempore fuerit, illud monasterium absque molestia, et absque omni contradictione possideat, ipse Abbatem, quicumque ibi preeffe debuerit, nostra largicione sub homagio regalibus inuestiat, ipse advocatum ibidem ponat et deponat, si reprobis exstiterit, ipse canonem antiquum fisco exinde debitum, quod *seruicium regale* vulgo dicitur, in usus suos annuatim retorqueat, liberam habens facultatem disponendi inde et faciendi, quod sibi placuerit, ad suas et sue *Babenbergensis* Eccle-

Ecclesie commoditates, que quanto frequentius et feruencius deseruit imperio, tanto propensio- rem gratiam ab imperio suis debet promereri laboribus. Vt autem hoc tractu temporis nullatenus possit euanes- cere, perpetuam ei firmitatem et auctoritatem adiecimus, presentis scripti annotatione inuiolabili, per dei misericordiam, sigilli nostri corroboratio- ne. Ego *Regenoldus* Colonien- sis Ecclesie electus et ytalie Archicancellarius recognoui. Datum *Papie*. XVI. Kal. Marcii. Indictione. VIII. Anno dominice Incarnationis. M. C. LX. Regnante domino *Friderico* Romanorum Imperatore, gloriosissimo. Anno regni eius. VIII. Imperii vero. V.

Num. XLVIII. Jura civitatis Pataviensis, Burgerrecht, et Immunitas thelonei conferuntur Monasterio in-
tuitu Hospitalitatis. Anno 1200.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis. *Wolfkerus* dei gra-
tia Pataviensis Ecclesie episcopus *Amen*. Pontificali con-
gruit officio monasteria in quibus fratrum religiosorum cumu-
lus deo seruit cum iocunditate studio pietatis respicere ipso-
rumque commoditatibus ubi oportunum fuerit providere. Ea
propter venerabilis in Christo fratris domni *Dietmari* in *Alta-*
hensi cenobio sancti Mauriti Religi-osi abbatis sui-que conuen-
tus beatam uitam et pariter honestatem nos aduertentes, re-
colentes etiam non indebite *multa hospitalitatis seruicia* que
ipsi nobis aliquotiens per monasterium suum transeuntibus ex-
hibuerunt recognoscimus eis atque episcopali concedimus auc-
toritate quod habeant ius ciuium nostrorum in *Patavia* sicut

et temporibus predecessorum nostrorum episcoporum habuisse noscuntur, hoc uidelicet quod naues bona eorum portantes libere ac sine datione thelonei quod *muta* dicitur apud nos transeant et siquid aliud iuris ciues Patauienses in ciuitate habent ex parte quod *Purchreth* appellatur predicti Monasterii fratres idem habeant tam presentes quam futuri eis regulariter substituendi. Quod ut etiam perpetua debeat stabilitate gaudere presentem paginam inpressione sigilli nostri roboratam in testimonium eis tradimus, statuentes ut nulli officiatorum nostrorum aut etiam alii persone seculari uel ecclesiastice liceat hoc tam nostre quam antique ius infringere concessionis. Testes sunt. *Meingotus archidiaconus prepositus in Muenster. Hartnidus Maticensis prepositus. Heinrichus. Chunradus. Arnoldus.* Canonici. *Richkerus de Wefn. Heinrichus Iudex. Albertus puer. Tiemo de Puchinperge. Meinhalmus de Wacimannistorf. Oulricus prencinger. Dietricus scrotar. Heinrichus Motar. Waltherus Ifnar. Chunradus purar. Egilolfus de Suvarzahe. Rapoto sturm* et alii quam plures.

Datum *Patauie* per manum notarii nostri *Alberonis*. V. Kaln. Octobris Anno dominice Incarnationis. M. CC. Indictione. III. Pontificatus nostri anno. X. presidente Romane sedis domino *Innocentio* tercio. Regnante domino *Philippo* secundo Romanorum Rege feliciter.

* Sigillum N. 22.

Nunr.

Num. XLIX. Incorporatio Parochie Kirchperg facta
 auctoritate Episcop. An. 1204.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Wolkerus* dei gratia Patauensis episcopus omnibus christi fidelibus perpetuam in uero salutari salutem. Dignum esse recognoscimus ex officio pontificali quod nobis a deo quamuis indignis est iniunctum, ut loca religiosa cum ipsorum prelati et ceteris in eis deo famulantibus, pio affectu fouere debeamus et eorum indigentii ad ampliandum in eis diuinum cultum euidenti secundum nostram possibilitatem effectui subuenire. Hinc est quod notum esse cupimus uniuerso tam in futuro quam in moderno tempore Katholice fidei populo qui presentis pagine recitationem audierit quod nos considerantes honestam et bonam uenerabilis et Dilecti fratris nostri uidelicet *Popponis* abbatiss ecclesie sancti Mauricii in *inferiori Altha* et suorum conuentuum scilicet in eadem ecclesia et in *Rimmichina* uitam et conuersationem et *liberalem hospitalitatem* quam ipsi cunctis aduenientibus exhibere consueuerunt, eidem abbati suisque successoribus de communi chori nostri consensu contulimus in perpetuum omne ius parochiale quod nobis in ecclesia in monte sancti *Godehardi* in *Kirchperch* et in eius filia uidelicet ecclesia *sancte Marie in filua* pertinebat, scilicet *Kathedraticum* et *albergarias* in uisitationibus episcopalibus et curam animarum ita tamen ut quilibet Altahensis abbas hec a nobis et nostris successoribus in memoriam huius gratie deuote suscipiat. Et hec quidem deputauimus in usum fratrum in *Rimmichina*, ita ut ibi semper diuina per unum de fratribus eiusdem cenobii procurentur, cui etiam per ipsum abbatem animarum cura

cura gerenda committatur. Nec sub silentio pretereundum est quod idem Abbas ante hanc nostram donationem in prememorata matrici ecclesia ius patronatus habebat et ideo nos eo conuenientius eum et predictos fratres suos hac consolatione respeximus ut ipsi eo quantulocunque suffulti subsidio, partim melius possint in sua copiosa bonitate perdurare. Ut itaque cuncti nostri successores hanc nostram donationem ratam et inconstuam curent obseruare, presens instrumentum super ea scribi fecimus et cum sequenti subscriptionum munime sigillo nostro roborari. Insuper ad habundanciores eis pacem adiecimus, ut siqua uel ecclesiastica siue secularis persona presumpserit hoc pietatis nostre factum suggestionibus, aut actibus irritare auctoritate Dei omnipotentis et nostra in perpetuum anathematis uinculo sit innodata, ita ut cum ab hoc seculo migrantem os inferni suscipiat, et in die nouissimo reproborum ceteris adunetur, quibus *Ite maledicti in ignem eternum* terribili christi uoce dicetur. Ego *Heinricus Decanus*, Laudo et subscribo. Ego *Heinricus Rihza* l. e. f. Ego *Arnoldus* l. e. f. Ego *Ehalhous* l. e. f. Ego *Thuno* l. e. f. Ego *Ortolfus* l. e. f. Ego *Chunradus* l. e. f. Ego *Arnoldus* l. e. f. Ego *Albero* l. e. f. Ego *Chunradus* l. e. f. Ego *Gotfridus* l. e. f. Ego *Vdalaricus* l. e. f. Ego *Othaccharus* l. e. f. Ego *Heinricus* l. e. f. Ego *Heinricus* l. e. f. De Laicis hii sunt testes. *Eberhardus comes de Dornberch.* *Heinricus liber de Pövmgartin.* De ministerialibus. *Richgerus de Wefn.* *Liutoldus de Sauersteten*, et suus filius *L. Manegoldus de Aheim.* *Heinricus de Lonstorf.* *Chunradus de Pükel.* *Walchunus de Herdinge.* *Altgerus* et frater suus *de Waldecce*, et alii quam plures in quorum presentia hec confirmata sunt.

Acta

Acta sunt Dominice Incarnationis. M. CC. IIII. Indictione.
VII. Anno vero pontificatus nostri XIII. In choro Pataviensi.

Num. L. Recompensatio damnorum Monasterio facta
per Albertum Com. de Bogen. 1207.

Agnoscat generatio presens et percipiat futura, quod ego *Albertus comes de Bogen* cum quodam tempore rerum *Karistia* in prouincia nostra nimis inualuisset. domnum *Popponem* abbatem, quem tunc *altachensi* Monasterio inferiori preesse uidebatur, in frumento tantum et vino tum mutuo acceptis, tum violenter illi ablatis *amplius ducentis libris* dampnificavi. *Posthac* frequentes illius querelas non passus, quibus onerare et prodere me Domino Regi et Duci non desuit, rerum suarum dampna consultiis familie mee honestioribus digno restorationis impendio compensare disposui, et presentibus mediantibusque terre Baronibus ante placitum, quod habiturus erat. *Dux Lodeuicus in Strubingen*, tres curtes de patrimoniis meis que in sortem mihi preuenerant, quando possessionum nostrarum facta est diuisio inter me et fratres meos, cum omni iure proprietatis sibi, successoribusque suis in sempiternum contuli, Curtem uidelicet vnam in *Xsarstorf*, quam continuo absolute possedit. Secundam, que in *uiginti talentis* a dno *Ottone de Ratolstorf* tenebatur in pignore. terciam, qua ratione sui officii *Chvnradam de Peutzchoven dapiferum* meum infeodaueram, sibi absoluere debui. Insuper predium unum, quod adhuc indiuisum erat inter nos, si in sortem mihi illud caderet, pre-taxatis curtibus sub nomine proprietatis adicere certissime spondi. Quod si casu aliquo siue animo meo permutato siue quolibet

Z

im-

impedimento dignum non consequeretur effectum - ministeriales mei in pagina subnotati in *centum talentis* per sacramentum Juris jurandi abbati tenerentur obligati certo tempore dandis. Porro quod factum istud fortioris et insolubilioris esset firmitatis, prenominata bona cum omni usu et proprietate, sicut antea feceram, *presentibus terre primoribus* manu potestatiua, nullo contradictionis impedimento obstante, altari Sancti Maurici in *Altach* absolutissime in perpetuum delegavi. Igitur ne rem taliter gestam et facti solemnitatem cuiusquam in futurum valeat impugnare seu lacerare calumpnia, presentem scripturam sigilio meo roborari et autenticare volui. Testes autem huius facti sunt. *Comes Rapoto, et frater eius Henricus. Comes de Ortenburch. Dns Kalhokus de Chyrpèrch. Dns Altmannus de Helngersperg. Gozpaldus de Schonenstein. Gerhoh de Frememlinsberg. Bertoldus de Stainperch. Chunradus Dapifer. Henricus Pfolinger. Henricus Polmer. Ebo de plande. Henricus Judex et frater suus Rudolfus. Perchtoldus de Mitternfels.* Acta sunt hec Anno incarnati Verbi M. CC. VII. Indictione X. concurrentibus VII. existentibus *

Regnante Rege *philippo* feliciter Amen.

Sigillum sub N. 23.

Num. LI. Collatio Parochie et Domini Arnpruk
cum annexis. An. 1209-

In nomine patris, et filii, et spiritus sancti, amen. Presentibus et futuris generationibus huius scripti continentia

* Forte ex nostratibus.

tia transfusa est, ne fauillis obliuionibus sepeliantur que sollempniter acta. et litteris mandata esse noscuntur. Manifestum ergo sit. quod ego *Pertoldus comes de Bogen.* cum publico mandato Romani regis Augusti *Ottonis* causa imperialis capessende Benedictionis astrictus secum romam iter maturarem. spiritu actus pietatis, quanta in damna altahe ecclesie contra fas iusticiamque commiserim, in animum reuocaui. Quo seruiore spiritus Altahe perueniens. in redemptionem peccatorum meorum presentibus et astantibus fratribus meis *Liu-poldo* simul et *Alberto.* et fidelium nostrorum uniuersa familia nec non terre nostre multorum nobilium astante corona, venerabili abbate domno *poppone* tunc eandem ecclesiam regente et assistente, patrimonium meum quod in sortem hereditatis michi prouenerat, et potestatiua manu altari Sancti Mauricii perpetuo donauit. plenam ac integram eiusdem patrimonii ecclesie assignans possessionem. sacramentoque confirmandum et probans. nullum preter metmetipsum in predictae donationis patrimonium habere *salmannum.* Jusque ipsum delegatorium *salmanni* simul cum patrimonio ecclesie perpetuaui. astringente me tamen ad hoc Largo ministerio. ac deuota seruitute quam pro maximis et plurimis expensis domnus abbas illo tempore mihi et fratri meo *Alberto pro cinguli militaris honore capessendi* largitus exhibuit. Itaque donationem memoratam nominatim expressi scilicet *anprukke* ecclesiam matricem, cum capellis sibi attitulatis uidelicet *pebraha. sekenede. We-celscelle.* cum omni iure patronatus et decimis. et uillam eiusmatricis ecclesie cum mancipiis tam ecclesie quam meis, et omnibus suis attinentiis. pratis. agris. cultis et incultis. quesitis et inquirendis filuis saltibus pascuis aquis molendinis piscaturis et

cum omnibus que ad quemlibet usum in predictis bonis provenire seu nominari possunt. Cum hiis quoque feudalibus beneficiis per concessionem in alios defluxerunt. ut cognoscant feudalium beneficiorum possessores per manum abbatis tanquam a uero patrono et domino illa debere recipi. Verumtamen donationi facte conditionem huiusmodi interposui. ut si contingat me uita comite patrios reuifere lares predictæ donationis bona per hujus pactionis formam recipiam. scilicet ut in signum perpetue traditionis. uereque possessionis. argumentum ex iam dictis bonis quoad uixero *triginta denarii* per singulos annos ecclesie soluantur. Villam etiam que dicitur *Rukozzingen*. in qua ecclesiam contra debitum iusticiamque molestaueram. amodo quietam. et stabili pace gaudentem sacramentali cautione relinquere sponendi, Hubam etiam solitariamque ratione aduocatie in iam dicta uilla me contingebat. pro maioris consolationis subsidio prebende fratrum ab omni grauamine mei iuris de reliquo illesam ac liberam reliqui. Et ubi locorum qualicumque uocatione mortis humanis rebus exiero, ad placandam iram districti iudicis, et pro sempiternæ mercedis copioso fructu recipiendo. hac libera donatione, cum debita seruitutis pensione. predicta perenniter *altahensis* gaudeat ecclesia. Porro ut huius sollemnis facti perpetuetur memoria nec calumniantium in futurum ualeat ingenium. sigilli mei cautione. testiumque subnotacione. hanc Kartam communiui. Testes. *Altman de helngersperge*. *Heinrich de manzingen*. et frater eius. *Heinrich de Zierberc* et frater eius. *Willehalm*. *Poppo de Kesperc*. et frater eius. *Willehalm*. *Fridrich*. *Cunrat Zikke junior*. *Ebo*, et frater eius, *Ebo*. *Pertoldus de mitternuels*. *Gozbolt de schönstein*. *Gozpolt de Gyzperc*. et filii sui.

*fui. Albertus de örve. Perhtolt de houedorf. Perhtolt de stein-
 perte. Cunrat de erpholdefcelle et frater eius. Gerhoch de fram-
 richesperge. Gerhoch de pomuzzelfriede, heinrich pfölingere-
 Palmer. Rossel. Heinrich reute. Rudolf. reute. Heinrich de aln-
 chouen. Vrich de gredinsdorff. et frater eius Poppo. Poppo
 de geltoluingen. Perhtold de Schiltperc. Cunrat de pruöve.
 Havvart de cutingen. Rutland de puhse. Meingoz de reine.
 Ortliep ab der heide. Zanter. Otto de puchperc. Fridrich de
 fekenriede. Albreht de greuenvvifen. Heinrich vvoluel. Egi-
 los de swarzaha. Rapot sturm. Marquart Klinge. Liupolt de
 heimmingen. Engilbertus Göman. Reinhart de iserhoven. Ru-
 diger de eichah. Reinolt de steinah. Pertold Klaffschinc. et
 frater suus. Abbates Goppolt de superiori altahe. Vricus de
 de Windeberge. Rudigerus de metm. Plebani. Dietricus de
 enprukke. Sipehart de Girstal. Dietrich de vichtaha. Deca-
 nus de otlingen. Richo de Kunzen. Chuno de vrbach. Rudi-
 ger der erlbach. Cunrat de paschingen. Dietricus Zikko. Ab-
 bas Ludevvicus de alderspach. Prepositus gerunc de osterhouen.
 actum est hoc anno Dominice incarnat.. millesimo CC VIII.
 indictione existente Prima regnante serenissimo rege Ottone.
 Datum Quinta Idus Junii scilicet in die sanctorum PRimi et
 feliciani. feliciter Amen.*

Sigillum N. 24. pendet e filis sericis, albi et cærulei
 coloris.

Num. LII. Compositio Monasterii cum comitibus
 de Bogen, circa an. 1209.

Quia rerum gesta quamquam magnifice fuerint acta tempo-
 raneo decursu ab hominum memoria penitus arcentur;

Z 2

ubi

ubi litterarum perpetuitati non mandantur. Id, circo ad presentes futurasque fidelium Christi nationes huius pagine continentiam transmittimus notum facientes quod ego *poppo* abbas de inferiori *altaha* dum ecclesia nostra per *aduocatos nostros comites* uidelicet *de Bogen* multis undique circumfusa fleret periculis rerum quoque. grauibus indefinenter doleret ruinis regem *philippum* accedens qui tunc romani regni sceptrum moderando gubernabat causam illi deiectionis nostre et doloris flebiliter exposui. cuius atque curiam multis impensis insequendo laboris et periculorum nostrorum misertus tribulationes nostras et grauamina scutu protectionis sue et auctoritatis sententia releuare ordinauit et fluctuantes periculorum nostrorum procellas iudiciali rigore ex parte temperauit. Quo tandem de medio sublato spei, nostre anchora in profundo deperiit, quia acriores in nos tyrannos et seuiiores predictos comites mors regis suscitauit. Verumtamen deo ecclesie sue imperatorem Ottonem prouidente ipsum longo itinere et impensis fatigatus et in longobardiam profectus, in alexandria inueni, cui omnem tenorem cause nostre presente duce bavvarie multisque terre nostre Baronibus lacrimose recitavi. Et quidem generales querelas nostras imperialis majestas pio affectu suscipiens totam causam iusticie rigore terminandam duci bavvarie delegauit et ut ecclesiam nostram ab omni damno illam et sine omni utilitatis exactione usque ad aduentum suum tuendo conseruaret districte per Sententiam imparauit. Qua commissione suscepta dum prefatus dux in ciuitate ratispon. celebrem postea ageret curiam, causa nostra coram principibus et primatibus terre nostre ipsis aduocatis adstantibus sollempnius innotuit et diu uentilata quid per sententiam de nobis commissum

missum haberet diuulgauit Sigillum etiam cum litteris Imperatoris eisdem defensoribus nostris imperiali autoritate in propatulo tradidit. Nulla tamen compositione ibidem admissa dum diuerfos in modos negotium nostrum uerteretur ipse dux noster ad subsequens placitum quod acturus erat in *pledelingen* agende compositionis rationem distulit. Interea legatus noster de Imperatore reuersus secundum preceptum prioris sententie ferens quatinus causam nostram debito fine terminaret duci precipiendo mandauit. Tandem in audientia principum hanc compositionis conditionem obtentu maiorum admisimus. ut nihil a proximo festo michaelis usque ad triennium per omnem aduocatiam juris exercerent preter statutum jus quod eis ex antiquo attinet, et seruire noscitur. illud etiam per nostros eis porrectum de nullo causari tenentur, nec in quoquam fideles nostros tam clericos quam laicos aut in pernottationibus vel in stivris seu rogatibus siue in qualibet re licet minima molestare debent. Preterea si quicquam inter nostros emerferit in litibus furtis uel homicidiis aut quolibet casu quod correctione dignum aliquid apportare uidetur. illud per officiales nostros determinatum. ipsis cum summa pace et communitate porrigendum est. Porro si quisquam preconum suorum pullum uel caseum seu quamlibet rem quantumlibet exiguum duplicem restituere cogendus est. quod si iterato repetat. dignam pro tali facto penam soluat. Insuper hanc juris conditionem in bonis nostris consequi tenentur, quam habent reliqui comites sub quorum ditione bona nostra iacent. sine ulla aduocatie ratione et exactionis occasione. Igitur ob huius facti ratam et intermeratam confirmationem comes *Bertoldus* patrimonialia sua in *tencelle* cum uillis et decimis et omnibus suis attinentiis

tiis in manus palatini *Rapotonis* delegavit. Similiter comes *Albertus* patrimonia sua scil. *Vrkū* et duas uillas in *Riede* cum uillis et decimis, et uniuersis attinentiis suis et proprietate in manus predicti palatini consignauit ea conditionis lege quod si jam dicte compositionis ratio qualibet temeritate soluatur, prememorata amborum predia per manum supra dicti delegatoris ecclesie nostre sine omni contradictione ipso delegatore defendente contradentur et in ius proprietatis cedant Et si iusticiam de bonis nostris et prediis que ministeriales eorum uolenter possident ordine iudiciario per eos non consequemur. Querele nostre nude et aperte sicut a primo persistant, et dampna nostra que quinque milium librarum numerum excedunt, preter porcos boves et pullos et caseos que ad infinitum tendunt, nobis cum integritate restituant. Huius igitur tam solempnis contractus testes sunt *Eps. patauiensis. Eps. Frising. palatinus comes. Eberhardus de dornburc. Comes cunradus de mosburc. Kalhoch de Kirhperc. Comes meinhardus de Rotenekke. Cunrat de horbach. Alram de Uttendorf. Alram de Halse. Wernhart de Hagen ouwe. Heinrich de flaine. Albertus Liutzeman. Comes perenger de leunburc. Grimolt de flaine. Sifrit Kopf. Eberhart camerarius. Pertolt de Schiltperc. Poppo de geltilvingen. Cunrad de prouwe. Havvart de autingen. Roulunt de pouhse. Otto de Haichenbach. Manigolt de aheim. Henricus de fritvvisen. Altman de Heling. Gozpolt de Schoenstein. Bertolt de sleinburc. Gozpolt de Nuzperc. Heinrich de Ratgozzingen. Henricus pfolingar. Palmâr. Rossel. et alii plures.*

* Sigillum Lodevvici ducis bavvarie sub N. 25.

Num.

Num. LIII. Privilegium Fori. circa An. 1215.

Fridericus dei gratia Romanorum rex semper Augustus, et Rex sycilie, Vniuersis presentem paginam inspecturis fidelibus suis gratiam suam et omne bonum. Significamus nobis talem in presentia nostra per principes et Magnates Imperii latam esse sententiam quod si forte alicui *per Cyrotecam nostram* contulimus forum annuale, uel septimonale in quocumque loco, quod Comes aut alius Judex aliquis illius prouincie non debeat illic habere iurisdictionem uel aliquam potestatem puniendi maleficia, sed si forte latro uel fur et alius maleficus fuerit condemnatus, comiti siue Judici prouinciali de loco illo erit presentandus ad sententie in eum late executionem. Datum apud *Wimpinam*. XI. Kaln. Augusti. Indictione. VI.

Num. LIV. Repetita Donatio Ecclesiæ et Domini *Ænpruk* facta a *Bertholdo* comite de Bogen.

An. 1217.

In nomine christi amen. Succedentibus seculis notorium fieri presenti scriptura laboraui, quod ego *Bertoldus comes de Bogen* cum pro multiformibus delictorum meorum commissis in auxilium terre sancte partes transmarinas uisitare ordinarem, iam in procinctu constitutus, donationem quam olim feceram *Altahensi* ecclesie cum in regia expeditione *augusti Ottonis* Romam profectus fuisset, nunc abundantiori scripture cautela innouaui. Tradidi autem ecclesie et per scripta roborauimus et nunc secundo Sancto Mauricio Martyri christi delego, scilicet *Enprukke* matricem ecclesiam cum filiabus suis et uilla ~~matricis~~ ecclesie cum decimis et hominibus et omnibus attinen-

A a

cuis

ciis suis agris cultis et incultis quesitis et inquirendis pratis, aquis, molendinis, Piscaturis, siluis, saltibus, Pascuis, et cum omnibus que qualitercumque in dictis bonis quodlibet lucrum, seu emolumentum aut fructum ecclesie parere possunt. Nec non et ea que feudali concessione in alios deuoluta sunt ut sciant omnes possessores illorum de manu abbatis illa fore recipienda tamquam a uero rei domino et quicquid diuina manus mecum ordinauerit, siue redditum in patriam/uita comitante concesserit nec ne, predicta tamen donatione cum plena et integra possessione ac proprietate iugiter et libere gaudeat ecclesia non obstantibus illis. *XXVIII. libris* in quibus eadem bona domno *Sifrido de gravenvissen* obligata tenetur, quam summam per *Heinricum de Pfölinge* de ueris patrimoniis meis iniunxi soluendam, quatinus sine omni impedimento donationis possessio libere ac integre sicut prius redeat ad ecclesiam. Et ut tradicio olim facta stabilis et inconuulsa in eum permaneat, maiorisque sollemnitatis sit et firmamenti, hanc secundam confirmationis paginam sigilli mei auctoritate et testibus roboravi. Actum est hoc in *pledlingen* presentibus fratribus *Althensis* Monasterii, uidelicet *Wolfkango Decano. Chunrado sacrista. Gebhardo sacerdote. Albino conuerso.* Copiam etenim domni abbatis tunc temporis habere non potui. Testes. *Poppo de geltoluingen, et Vricus filius eius. Albertus de Sattelpogen. Henricus Pfölinger. Palmer. Rvdolf de Welchenberc. Henricus de Zidlarn. Rössel Chunrat de Puzechoven. Albertus de öuwe. Meingoz de Puzechoven. Albertus de Hainbach, et alii multi.*

Anno Domini. Mill. CC. XVII. Indictione. VI. Regnante *friderico* Imperatore. Datum. XV. Kalendas Decembris.

* Sigillum N. 24.

Num.

Num. LV. Venditio Bonorum Hallensium in Provincia
Salisburgensi. circa an. 1219.

Eberhardus dei gratia Salzburgerfis Archiepiscopus apostolice sedis legatus Vniuersis ad quos presens scriptum peruenerit salutem. Presenti scripto pateat uniuersis, quod nos contraximus cum dilecto in Christo fratre nostro, *Abbate de Altah* de omnibus que habuit in *Halle*, et in *Montanis*. tam in hominibus quam in bonis. Extra *Halle* autem versus *Salam* cum emptio nostra minime extendatur, mandandum ducimus uniuersis, ne aliquis omnino potestati sue uel Dominio de hominibus Ecclesie *Altahensis* qui sunt citra *Halle* nostra autoritate uel occasione uendicare presumat. Et ne super hiis predictae ecclesie aliqua eueniat iniuria in futurum, presentem paginam super hoc conscriptam sigilli nostri concessimus firmitudine insigniri. Datum apud *Raitenhafelak*. II. Id. Aprilis.

Num. LVI. Aliud Instrumentum super eadem Venditione de An. 1219.

Eberhardus Dei gratia Salzburgerfis Archiepiscopus apostolice sedis legatus In perpetuum. Notum facimus uniuersis, quando tractatus quidam inter nos et dilectum in Christo fratrem nostrum, Abbatem de *Altah*, est ad nostre sollicitudinis instanciam efficaciter terminatus, quod uidelicet idem Abbas de uoluntate patroni sui, Episcopi *habenbergenfis* et capituli sui consensu uniuersas possessiones, quas in ciuitate *Halle* eum habere constitit cum omnibus suis pertinentiis, familia scilicet

utriusque sexus areis et fonte salis, et bona similiter que in montanis habuit, tam in possessionibus quam colonis *Saltzbürgensi* donauit Ecclesie, omni iure et integritate prout ea possederat, perpetuo possidenda. Nos vero de consensu et consilio capituli nostri et ministerialium facte donacioni *trecentis quinquaginta marcis* duximus respondendum. cuius pecunie totaliter *quinquaginta marcis* in presenti solutis de parte residua, hoc est. CCC. marcas, eundem Abbatem tenemur in Natiuitate domini expedire. Que tamen solucio si tunc quomodocumque omissa fuerit vel neglecta predictus Abbas, *sexaginta* sibi *libras* a prouentibus uille nostre *Arensdorf* et *Welmich*. Ita si prior villa ad solucionem tanti fuerit insufficiens, quousque pecuniam primam accipiat, computabit. Adhuc si in festo beati Johannis baptiste post illam Natiuitatem proximo supradicte. CCC. *marce* solute non fuerint, ex tunc. *LX. libre* prenominate in proprietatem *Altahensis* ecclesie sint censure. Vt autem tractatus huiusmodi a memoria posterum non debeat aboleri, presenti scripto ipsum notum facimus et perennem. Testes hii sunt. *Vlricus Pataviensis Episcopus. Rudgerus Chyemenfis Episcopus. Chalchus. Magister Henricus de Witen Pataviensis Canonicus. Chunradus plebanus de muldorf. Liutdoldus. Chunradus comes de plain. Eberhardus comes de Dornberch. Chunradus quondam purcruius. Chuno de Weruen. Otto de Goldekke. Rudgerus de Salmeld. Wolfpertus de Halle. Albertus de Hohslein. Liutoldus de Saferstetn. Henricus et Otto de Morspach. Henricus de Lonsdorf. Amelbertus de Obernperg.* et alii quam plures.

Acta sunt hec Anno domini. M. CC. XVIII. Indictione septima.

Num.

Num. LVII. Renuntiatio Litis circa Ecclesiam Spitz
in Austria. An. 1220.

Ulricus Dei gratia Patauiensis episcopus omnibus christi fidelibus presentem paginam inspecturis salutem in domino. Et si iuxta debitum officii nostri omnes generaliter christi fideles ad unionem concordie conuocare tenemur, multo fortius cuiuslibet dissensionis adque disceptationis uestigium inter ecclesiasticos et religiosos uiros dissipare tenemur, ne alicuius occupationis mundane pretexto ipsis prestetur occasio, a diuine contemplationis seruitu recedendi. Cum itaque inter domnum Abbatem de *Altah* ex una parte et prepositum sancti Floriani ex altera questio super ecclesia de *Spitze* coram delegatis iudicibus mota foret, nos finem litibus imponere cupientes, cum seruos dei non oporteat litigare, et ut etiam utriusque ecclesie parcere-mus grauissimis laboribus et expensis, de consilio fratrum nostrorum et adiutorio presatum prepositum induximus ad hoc tandem quod ipse bona fide et bono animo cessit, prefate renuncians questioni. Promisit etiam idem prepositus quod siqua instrumenta super predicta ecclesia de *Spitze* forsitan haberet, ea abbati sepe dicto sine contradictione qualibet assignaret, prefertim cum *Althahensis* ecclesia prefatam ecclesiam *Spitze* cum suis adtinenciis et terminis quiete et inconcussa per longissima tempora possedisset. Et in huius rei testimonium presentem paginam nostro sigillo signatam prefato Abbati duximus exhibendam. Huius rei testes sunt *Rudgerus Chymensis* episcopus. *Otto decanus*. *Chalhohus*. *Chunradus* cum plebanus. *Eberhardus Cellerarius*. *Magister Heinricus archidiaconus*. *Sivridus orphanus*. *Chunradus Custos*, *Canonici Patauienses*.

A a 3

Lvd

Ludovicus abbas de Alderspach. Vricus prepositus S. Nykolai. Pernhardus prepositus frisacensis. Magister Marquardus. Chvnradius notarius. Actum Patauie. III. Non. Augusti. Anno domini. M. CC. XX. Indictione. VIII. Pontificatus nostri Anno sexto.

Nun. LVIII. Advocatia sine onere promittitur.

Anno 1222.

In nomine domini Amen. Ego *Albertus Comes de Bogen* confiteor et protestor, quod cum dominus *Poppo* venerabilis abbas ecclesie S. Mauricii in *Altha* cuius aduocatia me contingit, nobiles viros *Rapotonem* et *Heinricum Comites de Ortenberch. Hadmarum* et *Rapotonem, fratres de Alhusen*, fratresque de *Halse Alrammus* et *Albertus* pro grauibus dampnis ab ipsis sibi et sue ecclesie illatis, apud sedem apostolicam et imperialem celsitudinem fatigaret, ipsique ob inuidiam mei predictae ecclesie satisfacere non curarent, asserentes de prediis suis numquam aliquid se uelle conferre monasterio sepedicto, nisi promitterem ac publice protestarer, quod numquam de prediis eisdem ulla iura exposcerem aduocati, nec imprimis abbatem uel monasterium predictum occasione aliqua molestarer, ad instanciam petitionis sue ac fratrum suorum et ne talis concordie ac pietatis ego fierem impedimentum, superscripta seruare firmiter compromisi. Petiuit insuper iam dictus abbas, ut de prediis in *Oexinge* que *Pabo* et *Albero domini* de *Ceholtinge* ecclesie sue contulerant, similem facerem protestacionem, sibi que super hiis omnibus publicum ad cautelam porrigerem instrumentum. Cum igitur alias in deum et S. Mauri-

cium

cium eiusdem ecclesie patronum me constet multiformiter deliquisse, in hoc saltem anime mee providere uolens, talem facio protestacionem, quod eadem predia hoc est duas curias in *Smidorf* et in *Pering*, et duas in *Taimarspach*, et in *Walhenstorf*, et predia in *Oexing*, curiamque in *Linzing* et queque forte predicti domini pro dampnis suis in futurum monasterio contulerint supradicto, sine omni utilitate defendere uolo propter deum, hoc adiciens ut si imprimis per me uel per iudices meos ecclesia fuerit aliquialiter molestata, dominus Abbas et fratres eligendi sibi super eisdem alium aduocatatum liberam habeant potestatem. Ad huius autem facti testimonium presens sibi porrigo instrumentum sigilli mei munimine roboratum. Actum in *Pledling*. Anno domini. M. CC. XX. II. Testes sunt. *Heinricus de Psölinge*. *Chalhohns de Winzir*. *Albertus de Nuzperch*. et alii quam plures.

Num. LIX. Advocatia sine Questu. Anno 1222.

In nomine domini Amen. Ego *Albertus Comes de Pogen* prefacio cunctis cernentibus presens scriptum, quod ego fratri meo bone memorie *Berhtoldo* comiti iam aput *Damiatam* morienti presente *Livpoldo Duce Austrie* multisque aliis presentibus fideliter compromisi, ut bona in *Ennepruk* que ipse contulerat *Altahensi* Monasterio deberem sine omni questu defendere propter deum. Ad quod faciendum scripto presenti obligo me et omnes qui mihi succedunt in Aduocatia ecclesie memorate, adiciens insuper et promittens, quod villam in *Rtkozzing* et bona *Hvgonis de Symbrehstorf*, et alia bona que

que a meis uel ipsius ecclesie Ministerialibus iam dicto Monasterio donata sunt uel donabuntur, sine omni iure aduocatio et exactionibus sicut hucusque a progenitoribus meis consuetum fuit et iustum, defendere teneor et tueri. In huius rei testimonium venerabili domno *Popponi* abbati et ecclesie *Altahensi* presens porrigo instrumentum ipsi ecclesie in perpetuum ad cautelam. Datum Anno dominice Incarnationis. M. CC. XXII. Sexto Kaln. Septemb. Testes. *Poppo de Geltobing. Viricus Filius eius. Albertus de Satilpogen. Heinrichus de Pfoling. Rudolfus de Welchenberch. Meingotus de Peutzchofn.* et alii multi.

Num. LX. Controversia de Ecclesia *Zeholting* per arbitros componitur. Anno 1224.

In nomine domini. amen. *Louduvicus* dei gratia abbas de *Alderspach*. *Cyterciensis* ordinis. *Oulricus* eadem gratia. Prepositus sancti *Nikolai Pataviensis* ab ordinario delegati, omnibus tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis in Christo salutem. Ad noticiam uniuersitatis uestre cupimus peruenire. quod cum *Gotzwinus* presbiter. Magistrum *Albertum plebanum ecclesie de Oetlingen*. coram venerabile. patre. *Gebhardo. Episcopo. Pataviensi*. Loci dyocesano. super ecclesia de *Ceholvinge*. quam iam dictus. G. presbiter contra eundem Magistrum. Al. et ecclesiam *Altahensem* receperat, afferens ipsam ad donationem Episcopi iam dicti pertinere et eam per se ecclesiam esse, nec aliquo iure ecclesie de *oetlinge* subiacere. Conueniret idem Magister. Al. coram eodem Episcopo in hunc modum proposuit, excipiendo, quod supradicto. G. sacer-

sacerdoti coram eodem Episcopo nullatenus teneretur respondere, cum eundem Episcopum certa ratione haberet suspectum, pro eo videlicet, quod idem G. presbiter ab eo causam habebat petendi, et nisi sibi iudices non suspectos super eadem causa deputeret, paratus esset ad superiorem appellare. Episcopus vero de consilio fratrum suorum et consensu partis utriusque videlicet Magistri *Alberti*. et G. presbiteri supradicti. nos videlicet Abbatem de Alderspach. et prepositum sancti. Nicolai, sicut promissimus super eadem causa, non in parte sed in toto iudices deputavit, quod et utraque pars adprobavit. Partibus igitur coram nobis die eis prefixa legitime constitutis, mandavimus eisdem; ut ad suas intentiones confirmandas, suas nobis offerrent probationes. Magister itaque *Albertus* plebanus ecclesie de *Oetlinge* ad subscriptam Rubricam probandam privilegia ecclesie *Altahensis* produxit atque testes. Hec autem fuit Rubrica. Quod ecclesia de *Oetlinge* ius tale tempore longissimo habuerit. Quod quicumque habuit eam. habuit et illam de *Ceholvinge*. et quod illo iure ecclesia de *Oetlinge* iuris ordine pretermisso. contra iustitiam sit spoliata per. G. presbiterum, et Episcopum Pataviensem, super hoc uolo deponere. Ad probandam talem Rubricam Magister *Albertus* nobis sufficiens ecclesie *Altahensis* exhibuit privilegium et testes produxit. Videlicet domnum. R. abbatem. de *Metem*. et. L. prepositum de *Rimchna*. et Custodem. *Altahensem*. et. priorem Sacristam. et Magistrum *Perhtoldum*. et alios quatuor canonicos Osterhovienfes. Item domnum. D. decanum de *Regen*. Plebanum de *Ovrback*. Plebanum de *Svarza*. Plebanum de *Chunzen*. Plebanum de *Iserhoven*. Plebanum de *Puch*. Plebanum de *Molheim*. Plebanum de *Erlbach*. Plebanum de *Pasching*. Plebanum de *Walhestorf*. Plebanum de

Vlserlinge. fratrem *Alhardum* conuersum de *Osterhoven*. et *Albwinum* conuersum *Altahensem*. Item domnum *Ebonem de Mos.* *Chvnradam de Pechlinge*. et. h. fratrem eius. *Chvnradam de Chirchdorf*. *Rapotonem de gwotinge*. *Alhardum* cum fratre suo. et *Heinricum de Planchenbach*. *Dietricum Wilde*. *Alhardum*. *Rodgerum de Aicha*. *Marquardum laminam*. *Heinricum de Puch*. milites et ministeriales. Item Officiales. de *Vlserlinge*. de *Mvncldorf*. et de *Iserhoven*. Hii omnes prelati, siue clerici supradicti. sub stola tactis sacrosanctis evvangeliiis iuramento firmauerunt. se uelle deponere. ad intentionem Rubrice Magistri *Alberti* supradicti. Idem conuersi, milites, et officiales prenominati, tactis sacrosanctis evvangeliiis iurauerunt se uelle deponere. Insuper plures testes testabant quos produxerat Ecclesia *Altahensis*. ad intentionem suam probandam tam clericos quam laycos. quos recipere nolumus propter effrenatam multitudinem. quorum numerus erat circa. LXX. personas. Hii omnes testes iurati et recepti omni exceptione maiores fuerunt. contra quos sepe dictus. G. presbiter nihil uoluit nec ualuit excipere. sed uidens se in probationibus suis deficere, non coactus nec rogatus. sed spontanee liti cessit. et coram nobis iudicibus pure et simpliciter est confessus, se ecclesie de *Oetlinge*. et ecclesie *Altahensi* super eadem ecclesie de *Ceholuinge* litem iniuste mouisse, et calumpniam fecisse. ueniam ab Abbate *Altahensi*. et Magistro. Al. sepe dicto postulando. Hiis omnibus interfuerunt testes supradicti. Et ut hec in posterum pro testimonio si necesse fuerit habeantur. presentem paginam sigillorum nostrorum munimine roborauimus. Actum apud *Osterhoven*. Anno dominice incarnationis. M. CC. XX. III. XI. Kal. febr.

Num.

Num. LXI. Albertus Comes de Pogen compensat damna
Monasterio altahensi illata. An. 1225.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis Amen. Omnis calumpnie cauilliosa excluditur obiectio, ubi rerum gestarum magnificis factis autentice scripture idoneo cauebitur instrumento. Igitur ne temporum succedentibus curriculis perpetuis fordescant obliuisciis, que sollempni facto, sineque sunt clausa legitimo, in propatulum uenire, presentibus futurisque generationibus per hanc paginam decreui liquere. Quod ego *Albertus Comes de Pogen*, cum ex mandato serenissimi Imperatoris *friderici* in Apuliam iter arripere procurarem, enormitatem excessuum meorum quorum infinitatem nulli hominum explicari habilis fui, quibus in Deum et *Altahense* monasterium me rerum esse cognoui. Digna pensatione considerans, apud predictum Monasterium copiam mei exhibui, et pro pura coram Deo peccaminum meorum remissione, ac memorate iam ecclesie absoluta reconciliatione, bona que ex morte fratris mei *Livpoldi* hereditaria successione ad me defluerunt, nulli contradictioni obnoxia, immo a genitoribus et auis siue proauis meis successiua hereditate, iusto titulo, bona fide a me possessa. Domino *Poppone* eiusdem loci reuerendo abbate assistente, qui tunc etiam ob mee dilectionis prerogatiuam, seu petitionis instanciam, in LXXIII. libris apud creditores me absoluit, quique in omni famulatu beniuolum se ac fauorabilem mihi exhibuit, quem quoque pro tantis beneficiis mihi collatis fideliter, nullo adhuc rerum benefico, nulla donatione honestaueram, cui infinita rerum dispendia per me sibi irrogata hactenus resarcire neglexeram, preter duas curias videlicet *Rubendorf* et *Evvit* quas in

Romani Regis augusti *Ottonis* expeditione iens secum *Romam* pro XL. libris Ecclesie perpetuo possidendas. quacumque uocatione mortis ex hac luce migrarem contuleram. presente quoque fratrum suorum collegio. ministerialium meorum. multorumque uiro-
rum nobilium. et diuerse conditionis hominum. circumstante
multitudine. potestatiua manu libera ac sollempni donatione.
ipsum ius Salmanni altari S. Mauricii gloriosi christi Martiris.
in perpetuum contuli. prestito mediante nobili uiro *Aram-
mo de Hals* Sacramento. quod eorumdem bonorum preter mo-
metipsum *Salmanuum* non haberem. assignans continuo ec-
clesie innuere possessionis titulum. quoad uiverem de singulis
collate donationis beneficiis in singulos annos consueti census
singulas metretas auene. Et ubi locorum quocumque mortis
interceptu. sine legitima prole hominem exiero. definita in
sequentibus bona. plena ac integra possessione seu proprie-
tate cum debita census pensione. pereniter in usum deuoluan-
tur ecclesie. Hec autem est donationis nominata expressio. scilicet
Pebrak. cum omnibus suis adtinentiis. Villis. colonis. agris.
pratis.. aquis. Molendinis. piscaturis. Viis. Inuiis. Saltibus.
Siluis. Cultis et incultis. quesitis et inquirendis. et omnia illa.
que in Parrochiis *Enneprukke. Vihtaha. Gyrstal*. et que inter
nexus iacent. pertinentia ad *Pebrak* et que feudali concessione
sunt distracta. Porro ne hec Donatio a nullo umquam iu fu-
turum laceretur. et calumpniatorum ora obstruantur, nec po-
testatem habeam ex hoc nunc et usque in seculum factum istud
revokeare vel quolibet modo infirmare. paginam istam Sigillo
meo et testibus roboravi. Testes *Aram de Halse*. et frater
suus *Albertus*. *Perengerus Comes de Levenberch*. *Herman de
Lihtenberch*. *Chonrat de Wihs*. *Heinricus de Pfölinger* et
filius eius. *Gerhochus de fremrichperg*. *Rudolfus de Wel-
chen*.

chenberch. Henricus de Cidlarn. Ebo. et frater eius Ebo. Henricus de Alnchofen. Rudolf Reut et frater eius. Abertus de Erlbach. Meingox et frater eius de Peutzchoven. Vlricus de Gredeinsler. Walchun de Aichperch. Rodger de Aichah. Abba es. Chvnradus de Windberg. Vlricus de Altah. Rodger de Metem. Plebani. Dietricus. Chvno. Vlricus. Gudram. Christan. Datum Anno Domini. M.CCXXV. Indictione XIII. Nonas febr. Amen.

Num. LXII. Controuersia de Ecclesia Spitz per viam compromissi terminatur. An. 1225.

Gebhardus Dei gratia *Patouiensis Ecclesie Episcopus*. omnibus Christi fidelibus in perpetuum. Quoniam res gestas que scriptis mandat non fuerint per temporum successiones hominum constat elabi memoria, Vniuersis hanc paginam inspecturis presentium testimonio declaramus, quod prepositus et Capitulum in domo S. Floriani abbati de *Altah* et suo capitulo questionem mouerunt super ecclesiam in *Spitze*, quam dicebant sitam esse infra terminos ecclesie sue in *Wachorve*, asserentes etiam se habere quedam scripta Chvnradi Episcopi antecessoris nostri, quibus causa sua uidebatur roborari. Cum itaque pars utraque per uarias commissiones ab apostolica sede obtentas, labores et expensas fecissent non modicas, et lites ex licibus orirentur, placuit partibus in nostrum compromittere arbitrium utriusque capituli consensu nobis per litteras suas sub propriis sigillis assignato, unde prelati utriusque ecclesie cum quibusdam fratribus suis super negotio premissio in presentia nostra comparentes, pro se et capitulis suis cum legitimo man-

B b ;

dato

dato suarum ecclesiarum litibus renuncianerunt et arbitrium nostrum sub pena congrua recipere promiserunt. Nos igitur habito prudentum uirorum consilio et circumstanciis negotii ac meritis cause diligenter pensatis, quia pro abbte faciebant priuilegia et diuturna possessio, et pro preposito faciebant rationes quas inducebat, Abbatem condempnauimus preposito ad solvendum *uiginti quatuor libras monete publice* pro redemptione litis, preposito super ecclesia predicta perpetuum inponentes silentium non obstantibus priuilegiis uel commissionibus seu quibuslibet instrumentis ante collationem istius priuilegii habitis uel obtentis. Ne uero post arbitrium nostrum a partibus receptum et approbatum assensu fratrum utriusque ecclesie alicuius presumptione lis predicto modo sopita iterato queat resuscitari, hanc inde paginam conscribi et sigilli nostri inpressione iussimus roborari. Hanc penam de consensu utriusque partis adiacentes, ut si in posterum aliqua partium contra presens instrumentum facto uel alio modo uenire adtemptaret, tam nobis quam aduersæ parti teneretur in *centum marcis argenti examinati* ante ingressum cause persoluendis. Ad cautelam autem maiorem precepimus Preposito et Capitulo sepedictis, quatinus presenti instrumento sigillum ecclesie sue apponerent. Huic facto interfuerunt *Ludovicus Abbas de Alderspach* nostre dyocesis. *Rudgerus abbas de Metem* Ratisponensis dyocesis. *Vdalricus prepositus. S. Nykolai Patauiensis.* et Canonici ecclesie nostre. domnus *Kalhochus.* domnus *Eberhardus.* domnus *Chvnradius de S. Valentino* et alii quam plures. Datum *Patauiæ* XV. Kalnd. Septembris. Anno ab incarnatione domini. M. CC. XXV. Indictione. XIII. Anno pontificatus nostri Quinto.

Num.

Num. LXIII. Recognitio feudorum Ducibus Bavariz ab Episcopo Bambergensi concessorum. An. 1228.

Ludovicus Dei gratia Comes Palatinus Rheni, Dux Bauarie, omnibus in perpetuum. Quoniam labilis est memoria hominum, ideo ne ea, que rite aguntur, postmodum reuocentur, consueuerunt scripti munimine roborari. Quapropter confitentur, et notum esse cupimus uniuersis, tam presentibus quam futuris, quod venerabilis dominus noster *Ekbertus Babenbergenfis* Episcopus, Nos et *Ottonem* filium nostrum Palatinum comitem Rheni, nostrosque heredes omnes, qui iure feudali succedere debent, nobis feudo, quod *Albertus Comes antiquus de Pogen* pater istius comitis, qui nunc superstes est, ab Ecclesia *Babenbergenfi* tenuit, et quod iste et frater suus contra iusticiam et preter voluntatem predicti Episcopi violenter tenuerunt, rationabiliter infeudauit, illo videlicet, quod a *Pataunia* ex utraque parte *Danubii* versus *Ratisponam* et ultra protenditur, hoc interposito pacto, quod nos de eodem feudo nihil infeudare, nec obligare, nec vendere, nec aliquo modo alienare debeamus ab ecclesia, uel possimus, nisi de speciali consensu prefati Episcopi vel successorum suorum et canonice substitutorum. Adiectum fuit preterea, quod nos et noster filius, nostrique heredes contenti debeamus esse antiquo iure aduocatie, quod per priuilegia, vel per seniores illius terre poterit declarari. Preterea firmiter promissimus, quod Ecclesiam *Babenbergensem* in possessionibus, iusticiis, vel hominibus manuteneamus et defendamus. item omnia iura Ecclesie *Babenbergenfi* promissimus pro nobis et pro nostris heredibus nos inuolabiliter obseruaturos. Excepit etiam memoratus Episcopus villam *Nezilbach* et alias villas intermedias usque *Win-*

zer

zer cum suis attinentiis liberas ab omni iure advocatie ipsi et ipsius Ecclesie retinendas, ita tamen quod numerus mansorum duodenarium non excedat. Et ut hec a nobis et nostro filio nostrisque heredibus firma permaneant et inconuulsa, presentem papinam sigillis serenissimi Domini nostri *Henrici Romanorum Regis, Adalberti Magdeburgensis Archiepiscopi. Ekeberti Babenbergen. Episcopi. Henrici Wormacensis Episcopi. Henrici Eystatensis Episcopi, Leopoldi Ducis Austrie, et nostro, nostrique filii Ottonis Palatini Comitis Rheni* fecimus muniri. Testes autem hii sunt. *Cunradus prefectus de Nurnberch. Hermannus Marchio de Baden. Rudolph comes Palatinus de Tuwvingen. Ulricus et Eberhardus comites de Helfenstein. Eberhardus et Otto comites de Eberslein. Hartmannus comes de Dilingen. Rupertus comes de Castel. Fridericus de Truheding. Gotfridus de Hohinloch. Dapifer de Walburch. Conradus Pincerna de Wintherstetin. Conradus de Winsperch. et alii* quam plures.

Acta sunt hec apud *Effeling*. Anno domini. M. CC. XXVIII. Indict. I.

Num. LXIV. Repetita donatio Praediorum iu in *Pebrach*.
Anno 1233.

Que geruntur sub tempore ne simul labantur cum tempore solet poni lingua testium et scripture memoria perennari. Agnoscant itaque omnes Christi fideles tam presentes quam futuri quod ego *Albertus Comes de Pogen* cum pro remissione peccatorum meorum sepulchrum domini proponerem uisitare, perueniens ad *Altahense* Monasterium donationem quam olim eidem ecclesie feceram in prediis meis in *Pebrach*, wide-
licet

licet et omnibus suis adtinentiis et de iure patronatus ecclesie in *Girſtal*, ſicut in priuilegiis a me tunc ſuper hiis donatis expreſſe continetur, ad petitionem domni *Ditmari* reuerendi abbatis ibidem et confratrum ſuorum renouare decreui preſentibus ſiue confirmare, cedens etiam ſicut priori ceſſeram ab indebita leſione uille ipſorum in *Werde*, et theloneo ſine Muta, quam ipſi fratres ex regali donatione debent poſſidere, ſicut priuilegia eorum publice ac ſollemniter adteſtantur, coram ara beati Mauricii glorioſi martyris Chriſti firmiter promittens et conteſtans quod predicta ſine meo grauamine retinebunt, et quocumque modo ſine prole deceſſero, predictam donationem de *Pebrach* et *Girſtal* per me legitime factam ipſius ecclesie in perpetuum cedere uſui ac poſteſtati. Huius facti teſtes ſunt. *Zicho plebanus de Regen. Chvno de Urbach. Chalhochus de Wintzer. Ebo de palude. Ditmarus Poedingger. Albertus de Chalmberch. Heinricus de Svvarzah. Willehalmus de Schoenanger. Wichardus de Hvette. Vlricus plebanus de Puſche. Rodgerus ſcriba. Heinricus et Alhardus de Planchenparh. Ditricus de Winzir. Hartlibus lamina, et frater eius Heinricus. Ditricus trumtinger. Hartlibus de Menzinge. Pabo de Vrſbach. Gumpoldus. Svvikerus. et alii quam plures. Datum Naterberch Anno domini. M. CC. XXX. III. Non. Kalendas aprilis.*

Num. LXV. Confirmatio Juris hereditarii curie Mangolting conceſſi DD. de Lerchenuelt. An. 1235.

Sifridus ſola miſeratione diuina *Ratisponenſis Episcopus Imperialis aule Cancellarius*. Notum facimus vniuerſis preſentem paginam inſpecturis. Quod conſtitutus in preſentia no-

C c

ſtra.

fra. Dilectus nobis *Dietmarus Abbas de Inferiori Altah.* de manu *Hertvici* sororii. Ministerialium nostrorum de *Lihtenberch.* recepit resignationem cuiusdam curie in *Mangoltingen,* cuius ad ipsum infeodatio pertinebat. et eandem contulit hereditario iure *Karulo de Lerchenvelt* qui fuit eo tempore seruus noster, huiusmodi pacto interposito et expresse, quod videlicet de Curia ipsa annuatim in festo sancti Emmerammi idem *Karolus* uel sui heredes soluant Ecclesie in *Altah denariorum Ratisponensium quinque solidos.* et piperis duas libras. Quod si forte aliquo tempore soluere neglexerint, eodem anno in penam census retenti prefate Ecclesie *denariorum quinque libras* persoluere tenebuntur. et sic quiete ipsum feodum possidebunt. Liberum etiam erit *Karulo* predicto, si sine heredibus decesserit, Duriam nominatam sub pretaxati census pensione in extremis cuicumque uouerit ordinare. Ne autem super concessione huiusmodi aliqua in posterum possit calumpnia suboriri. presentem paginam conscribi fecimus, et sigilli nostri munimine roborari. Testes sunt *Heinricus* et *Albertus de Lerchenvelt Canonici Ratisponenses.* *Hermannus.* *Ekko.* et *Magenso. fratres de lihtenberch.* *Gozvvinus de Eglolfheim,* *Livpoldus. Pragarius.* *Rudgerus. Pragarius.* *Heinricus* inter latinos et frater suus *Ekkebertus,* et alii quam plures. Acta sunt hec *Ratisbone.* Anno gratie. M. CC. XXXV. IIII. Kal. Martii.

Num.

Num. LXVI. Episcopus Bambergensis confirmat contractum inter Advocatum et Monasterium Altahense initum. Circa an. 1236.

In nomine sancte et indiudue Trinitatis. Ego dei gratia *Ekbertus Babenbergensis* Episcopus uniuersis christi fidelibus in perpetuum. Locis religiosis quibus ipso iure patrocinari tenemur, eo maiora subsidia porrigere intendimus, quo indebitis pressuris et calamitatibus urgentur. Unde ad noticiam uniuersorum pertingere volumus, quod cum *Altahensis* Ecclesia, que ad nos spectare videtur, bellis, incendiis, depopulationibus, et Comitum de *Pogen* indefessis predationibus desolata iaceret. *Poppo* eiusdem loci fidelis noster et dilectus Abbas ueniens ad nos in ciuitatem *Pataviensem* nobis significare curauit, quod *Albertus comes aduocatus* suus sub quodam contractu peteret ab eo *centum talenta*, ea pactione, ut predictam Ecclesiam a proximo festo S. Michaelis per annum ab omni rapina et indebitis exactionibus illesam, insuper proprio iure suo pretermisso, cum quieta et omnimoda pacis securitate relinqueret. Quod cum nobis parum momenti habere uideretur, scientes cum huiusmodi contractus et contitiones antea plures violasse, vehementius precando institit, dum saltem precibus eius pro votis annuimus. Porro predictus comes cum Abbate ad nos perueniens celebrandi contractus stabilitatem in manus nostras sponendo pleno iure aduocatiam confirmare voluit. quod contradicendo facere omnino non consensimus, presertim dum ipse eandem aduocatiam a nobis et a proximo decessore nostro iure feudali nunquam receperit. Verumtamen instanti rogatu ipsius ad ultimum in hoc pro commodo Abbatibus consensimus, quatenus quicquid prefatus. A. Comes in ad-

uocatia iuris habere videretur in manus ponendo prememorat-
tum confirmaret contractum. Ea uero conditionis interposita
lege hoc factum constat, ut nec ipse nec quisquam iudicum
suorum, aut exactorum infra prefinitum terminum, scilicet a
festo S. Michaelis per annum vel in proprio vel legitimo suo
iure, vel iudiciis, siue pernoctationibus, seu quibuslibet exac-
tionibus quidquam potestatis habeat, sed omnia interim in usum
cedant Ecclesie. Quodsi huius confirmationis temerator extite-
rit, absque omni reclamationis remedio aduocatia libere in
nostram potestatem redire debet, ita ut in arbitrio nostro posi-
tum sit concedere eam, cui potissimum voluerimus. Ad ma-
iorem huius facti euidentiā presentem paginam sigillo nostro
testes subscribendo insigniri iussimus. *Gundeloch. Sifrid. item
Sifrid. Magister Luipoldus. Henricus Kalhoch de Winzer.
Walkun. Alram. item Alram canonici Patauienses. Kalhohus.
Cunradus maior Plebanus. Henricus de Petembach. Cunrad
de Pirenbach. milites. Conrat de Gundilehouen. Gerhoch de
Uramlinesperge. Meinhalm. Bernhart. Oulricus Prussl. Herbort.
et alii multi.*

Num. LXVII. Confirmatio Parochiæ Spitz.

Anno. 1238.

Gregorius episcopus seruus seruorum Dei, dilectis filiis.
Abbati et conuentui Monasterii in *Altha* ordinis sancti Be-
nedicti *Patauiensis* dyocesis, salutem et apostolicam benedic-
tionem. Sacrosancta Romana ecclesia deuotos et humiles filios
ex assuete pietatis officio propensius diligere consuevit et ne
prauorum hominum molestiis agitentur eos tamquam pia ma-
ter sue protectionis munimine conseruare. Eapropter dilecti

in

in domino filii vestris iustis postulacionibus grato concurrentes assensu personas uestras et Monasterium in *Altah* in quo diuino estis obsequio mancipati cum omnibus bonis que in presentiarum rationabiliter possidet aut in futurum iustis modis prestante domino poterit adipisci, sub beati Petri et nostra protectione suscipimus. Specialiter autem ecclesiam in *Spitze* cum pertinenciis suis cuius ius patronatus ad uos asseritis pertinere, quam uenerabilis frater. R. Episcopus *Patauiensis* loci dyocesanus prout spectabat ad eum Capituli sui accedente consensu, Monasterio uestro in usus proprios retinendam, pia et prouida liberalitate concessit sicut in litteris eiusdem Episcopi plenius dicitur contineri prout ea omnia iuste ac pacifice possidetis uobis et per uos uestro monasterio auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus. Ita tamen quod perpetuo uicario qui pro tempore seruiet in eadem ad sustentacionem suam et subeunda episcopalia et alia onera, eiusdem ecclesie congrua porcio de ipsius prouentibus assignetur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre protectionis et confirmationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc adtemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum *lateran.* Id Marcii. Pontificatus nostri anno. XII.

Num. LXVIII. Confirmatio Parochiæ in Arnpruk.

Anno 1238.

Gregorius episcopus seruus seruorum dei, Dilectis filiis. Abbatibus et conuentui de *Altah* ordinis sancti *Benedicti Patauiensis* Dyocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum

C c 3

a nobis

a nobis petitur quod iustum est et honestum tam nigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter dilecti in domino filii uestris iustis postulationibus grato concurrentes assensu ius patronatus Ecclesie de *Anneprvkke* quod ex concessione quondam *Bertholdi comitis de Pogen* patroni eiusdem venerabilis fratris nostri. Ch. *Ratisponensis* episcopi loci dyocesani accedente consensu, Monasterium uestrum proponitis canonice affectum nec non villam dicti loci et alia bona que idem comes ad ipsum spectancia pia uobis liberalitate donauit, sicut ea omnia iuste ac pacifice obtinetis, uobis et per uos eidem Monasterio auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti patrocinio communimus. Nvlli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei et beatorum Petri et Pauli apostolorum se nouerit incursum. Datum *Lateran.* XV. Kaln. April. Pontificatus nostri anno duodecimo.

NUU. LXIX. Instrumentum, contractum de Curia Mangolting respiciens. Anno 1238.

Sifridus sola miseratione diuina *Ratisponensis Episcopus Imperialis aule Cancellarius* vniuersis presentem paginam inspecturis salutem in domino. Quoniam propter infirmam hominum memoriam bene et rite determinata in obliuionem uerunt. et sic uel pereunt uel litigiosa fiunt. ne id eueniat in presenti negotio. nouerit omnis etas tam presens quam futura. quod *Dietmarus Abbas in inferiori Altah. Alberto de Lerchenvelt.*

velt. et eius uxori. *Chlarenie* contulit quandam Curiam in *Mangoltinge* hac adiecta condicione, ut ab ipsis et heredibus eorum singulis annis in festo. S. Mauricii. *V. solidos denariorum Ratisponensis monete* et due libre piperis exinde persoluantur. Alioquin sequenti die ad penam. *V. librarum* eiusdem monete teneantur. Insuper apposita fuit talis condicio. quod si predictus. A. sine herede decesserit, supradicta uxor ipsius eandem curiam tempore uite sue possideat, sub tenore pene et census supra memorati. Si uero per alium uirum liberos habuerit ipsa decedente non ad illos sed ad Ecclesiam *Altahensem.* eadem curia integre ac libere deuoluatur. et ne super huiusmodi contractu aliqua possit in posterum oriri dubitatio ad requisitionem dictarum partium ipsum sigilli nostri munimine duximus roborandum. Testes. *Dietmarus. Poppo. Chvnradius.* Plebani. *Chvnradius de Ingolstat. Tymo et Vlricus. Rudgerus. Eppo* et alii quam plures. Datum. anno domini. M. CC. XXXVIII. XVII. Kal. Nouembris.

Num. LXX. Confirmatio pontificia omnium Possessionum, præsertim Parochiarum & decimarum.

Anno 1239.

Gregorius episcopus seruus servorum Dei dilectis filiis *Ditmaro* abbati Monasterii in *Altah* eiusque fratribus tam presentibus quam futuris regularem uitam professis *In perpetuum.* Religiosam uitam eligentibus apostolicum conuenit adesse presidium ne forte cuiuslibet temeritatis incurfus aut eos a proposito reuocet aut robur quod absit sacre religionis infringat. Ea propter dilecti in domino filii uestri iustis postulationibus clementer annuimus et monasterium in *altha Patauensis* Dyocesis in quo diuino estis obsequio mancipati sub

sub beati Petri et nostra protectione suscipimus et presentis scripti priuilegio communimus. Inprimis siquidem statuentes ut ordo monasticus qui secundum Deum et beati *Benedicti* regulam in eodem monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Preterea quasculumque possessiones quecumque bona idem monasterium in presentiarum iuste ac canonice possidet, aut in futurum concessione pontificum largitione regum uel principum oblatione fidelium seu aliis iustis modis prestante domino poterit adipisci firma uobis uestrisque successoribus et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda uocabulis. Locum ipsum in quo presatum monasterium situm est cum omnibus pertinentiis suis de *Ingolstat*. de *Mvndrichinge*. de *Erilpach*. *Haidolfsinge*. *Suvarzaha*, de *Paschinge*, *Pfoelinge*, *Suvarzaha* et de *Regen*, ecclesias cum omnibus pertinentiis earumdem. de *Vrbach*. de *Ieling*. *Nezzelbach*. *Flinspach* *Celle*. *Iserhoven*. *Puchoven*. de *Chventzen*. *Oetling*. *Peringe*. *Ceholwinge*. *Spitze*. *Akispach*. *Abstorf*. et *Zaiah* ecclesias cum omnibus pertinentiis earumdem. Decimas quas habetis in *Ingolstat*, *Mvudrichinge*, *Haidolfsinge*, et *Spitze* cum pratis, uineis, terris, nemoribus, usuagiis et pascuis in bosco et plano, in aquis et molendinis, in uis et femitis et omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis. Sane noualium uestrorum que propriis manibus aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit siue de uestrorum animalium nutrimentis nullus a uobis decimas exigere uel extorquere presumat. Liceat quoque uobis clericos uel laicos liberos et absolutos e seculo fugientes ad conuersionem recipere et eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum uestrorum post factam in monasterio uestro professionem fas sit sine abbatis sui licentia

de

de eodem loco nisi artioris religionis obtentu discedere. Discedentem uero absque communium litterarum uestrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat uobis clausis ianuis exclusis excommunicatis, et interdictis non pulsatis campanis suppressa uoce diuina officia celebrare, dummodo causam non dederitis interdicto. Crisma uero oleum sanctum consecrationes altarium seu basilicarum ordinationes clericorum uestrorum qui ad ordines fuerint promouendi a dyocesano suscipietis episcopo siquidem Catholicus fuerit et gratiam et communionem sacrosancte Romane sedis habuerit et ea uobis uoluerit sine prauitate aliqua exhibere. Prohibemus *insuper*, ut infra fines parochie uestre nullus sine assensu dyocesani Episcopi capellam seu oratorium de nouo construere audeat. Saluis priuilegiis pontificum Romanorum. Ad hec nouas et indebitas exactiones ab archiepiscopis, Episcopis, Archidiaconis, seu decanis aliisque omnibus ecclesiasticis, secularibusue personis a uobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipsius loci liberam esse decernimus ut eorum deuotioni et extreme uoluntati, qui se illic sepeliri deliberauerunt nisi forte excommunicati uel interdicti sint, aut etiam publice usurarii nullus obstat. Salua tamen iusticia illarum ecclesiarum a quibus mortuorum corpora assumuntur. Decimas preterea et possessiones ad ius ecclesiarum uestrarum spectantes que a laicis detinentur redimendi et legitime liberandi de manibus eorum et ad ecclesias ad quas pertinent reuocandi libera sit uobis de nostra auctoritate facultas. Obeunte uero te nunc eiusdem loci abbate uel tuorum quolibet successorum nullus ibi qualibet surreptionis astucia seu uiolentia preponatur. nisi quem fratres communi consensu uel fratrum maior pars consilii sanioris secundum dei et beati Benedicti regulam prouiderint

D d

eligen-

eligendum. Paci quoque et tranquillitati uestre paterna impostum sollicitudine prouidere uolentes, auctoritate apostolica prohibemus, ut infra clausuras locorum seu gerangiarum uestrarum nullus rapinam seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere uel interficere seu uiolentiam audeat exercere. Preterea omnes libertates et immunitates a predecessoris nostris romanis pontificibus Monasterio uestro concessas nec non libertates et exemptiones secularium exactionum a regibus et principibus uel aliis fidelibus rationabiliter uobis indultas auctoritate apostolica confirmamus et presentis scripti priuilegio communimus. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat presatum monasterium temere perturbare aut eius possessiones auferre uel ablatas retinere, minuere, uel quibuscumque uexationibus fatigare sed omnia integre conferuentur, eorum pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt, usibus omnimodis profutura. Salua sedis apostolice auctoritate, dyocesano Episcoporum canonica iusticia, et in predictis decimis moderatione concilii generalis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere uenire temptauerit, secundo tercioque commonita non reatum suum congrua satisfactione correxerit potestatis honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat et a sacratissimo corpore ac sanguine dei et domini redemptoris nostri ihesu christi aliena fiat, ad que in extremo examine districte subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax domini nostri ihesu christi quatenus et hec fructum bone actionis percipiant et apud districtum iudicem premia eterne pacis inueniant Amen.

Ego

Ego *Gregorius* Katholice ecclesie episcopus.

Ego *Jacobus* Tusculanus episcopus.

Ego *Romanus* Portuensis et S. Rufine episcopus.

Ego frater *Jacobus* penestrinus episcopus.

Ego *Guifredus* fabinensis episcopus.

Ego *Thomas* titulo S. Sabine presbyter cardinalis.

Ego *Sinibaldus* titulo S. Laurentii in lucino presbyter Cardinalis.

Ego *Stephanns* S. Marie trans tiberim titulo Calixti presbyter Cardinalis.

Ego *Rainerius* S. Marie in cosmidin dyaconus Cardinalis.

Ego *Robertus* S. Eustachii dyaconus Cardinalis.

Ego *Ricardus* S. Angeli dyaconus Cardinalis.

Datum *Lateran.* per manum fratris *Jacobi* S. Romane ecclesie uicerecancellarii. XVII. Kaln. Mai. Indictione. XII. Incarnationis dominice anno. M. CC. XXXVIII. Pontificatus uero domni Gregorii pape VIII. anne Terciodecimo.

Num. LXXI. Concessio Usus Pontificalium.

Anno 1240.

Gregorius (IX) Episcopus seruus seruorum Dei, Dilectis filiis. *Dietmaro* abbati et Conuentui Monasterii *Altahensis*, Ordinis S. Benedicti Patauiensis dyocesis, salutem et apostolicam benedictionem. Cum sicut Nobili uiro, *Ottone*, *Comite Palatino Rheni*, *duce Bavarie*, intelleximus referente, Monasterium nostrum *inter alia Monasteria Ducatus Bavarie nobilitate prefulgeat*, et dignum existat, ut idem Monasterium, quod in spiritualibus et temporalibus florere dicitur, per sedem apostolicam honoretur. ipsius Nobilis precibus inelinati, uobis,

D d 2

ut

ut tu fili Abbas, et alii qui pro tempore eidem Monasterio pre-
fuerint, Mitra et Anulo uti possitis, auctoritate presentium in-
dulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam
nostre concessionis infringere, uel ei ausu temerario contraire.
Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem Om-
nipotentis dei, et beatorum Petri et Pavli Apostolorum se no-
uerit incursum. Datum *Lateran.* II. Idus April. Pontifica-
tus nostri anno Quarto decimo.

Num. LXXII. Confirmatio Domini Arnpruk.

Anno 1242.

Otto dei gratia palatinus Comes Rheni. Dux. *Bavarie,*
vniuersis presens scriptum iutuentibus salutem. Notum
fieri uolumus tam presentibus quam futuris. quod dilectus no-
bis dominus *Hermannus* venerabilis abbas ecclesie *Altahensis*
quedam scripta bone memorie *Berhtoldi. Comitis de Bogen.*
fratris nostri. nostre excellentie presentauit. petens humiliter
et deuote ut sibi et ecclesie sue donationem factam. per dic-
tum Comitem. Ecclesie *Altahensi* in predio in *Annibrukke* con-
firmare ac stabilire mercedis diuine intuitu dignaremur. Nos
autem petitionem suam taliter admittentes concedimus ut ea-
dem predia uidelicet ius patronatus. Ecclesie in *Ennepuke.*
cum villa eiusdem ecclesie. Decimis colonis. ad idem predium
pertinentibus quesitis et inquirendis. sicut in priuilegiis predicti
fratris nostri. *B. Comitis* est expressum. sicut hucusque posse-
dit quiete possideat. ecclesia supradicta. nisi fortassis experia-
mur. in posterum. quod eadem bona predictus Comes sine con-
sensu nostro et patris nostri pie memorie. *Ludeuici Ducis*
nulli legare potuit uel donare. Quod si nobis constiterit. et
propter

propter timorem domini. et amorem ivri nostro renuntiare noluerimus in hac parte ipsum predium in nostrum dominium redigatur. persolutis tamen prius *LXXV. libris. Ratisponensis monete.* ecclesie memorate. in quibus eadem predia tunc temporis pueris *Sifridi de Gravenvuisen.* fuerant obligata. Nam predictus Abbas cum pecunia ecclesie sue dictum predium nisi sub tali conditione interposita redimere non curabat. Vt autem presens scriptum ratum permaneat et inconuulsum. ipsum sigilli nostri munimine fecimus roborari. cum testibus subnotatis. Testes sunt *Heinricus* prepositus ecclesie Monasteriensis. *Ditricus abbas de Alderspach.* *Albertus abbas de Metem.* *Otto Comes de Gruenpach.* *Alrammus de Hals.* *Alhardus de Prising.* *Sifridus de Frovvenberch.* *Chuno de Tetschendorf.* *Dietricus de Monchdorf.* *Albertus iudex de Stravving.* *Vlricus plebanus de Vikta.* *Pichperus.* Notarius. et alii quam plures. Datum apud *Stravbingen.* Anno domini. M. CC: XLII. Indictione prima. pridie Nonn. Decembris.

Num. LXXIII. Immunitas a Jure advocati, cum libera Facultate alium eligendi, confirmatur.

Anno 1243.

Nos *Fridericus* Dei gratia Dux *Austrie et Styrie* et dominus *Carniole.* Notum fieri volumus tam presentibus quam futuris. quod *Hermannus* venerabilis Abbas Ecclesie *Altahensis* coram nobis per priuilegia probauit sufficienter, quod eadem Ecclesia in predio suo, videlicet villa in *Abstorff inferiori* nullum pati debeat aduocatum, nisi quem ipse et successores sui Abbates et fratres dicti cenobii libere sibi et spontanee duxerint eligendum. infringentem iura ipsorum in alium utiliter

D d 3

com.

commutando. Nos igitur progenitorum nostrorum in singulis que ad salutaria diriguuntur inherere vestigiis cupientes, probationem et concessionem memoratam. huius scripti testimonio fauorabiliter duximus renouandam, precipientes firmiter et districte, ut is quem loco nostri ipsi pro tempore dederimus defensorem, nullas exactiones indebitas faciat in predium memoratum, sed iure suo, videlicet *decem solidorum* solutione *monete usualis* tantummodo sit contentus, et tribus placitis in anno, in quibus solummodo discutiat que pacem violant, saluis per omnia rebus Ecclesie memorate, nec non iure predicto, videlicet ut pro arbitrio sibi alium eligant defensorem, cum transgressio uel inutilitas illius postulauerit, qui pro tempore datus fuerit, in priuilegiis dicte Ecclesie vidimus contineri. Ut autem hec facta per nos renouatio robur obtineat perpetue firmitatis, presens instrumentum confectum in euidentis testimonium predictorum iussimus sigillorum nostrorum munimine roborari. Actum in Castro *Medlico*. Anno Domini M. CCXLIII. II. Non. Febr.

Num. LXXIV. Confirmatio *Laudi* super Jure Advocatie in *Abstorf*. Anno 1243.

Fridericus Dei gratia *Dux Austrie et Styrie et dominus Carniola*. Omnibus presens scriptum inspicientibus iu perpetuum. Constituti in nostra presentia *Hermannus* ven. Abbas Ecclesie *Altahensis*. et *Hermannus de Chranichperch* dilectus Ministerialis noster, cum super aduocacia ville in *Abstorf* contenderent coram nobis ac esset tandem ab ipsis in arbitros compromissum petierunt idem arbitrium pro nostre dominationis excellentia confirmari. Volentes igitur in omnibus ecclesiarum in-

indempnitatibus fauorabiliter prouidere formam ipsius arbitrii iussimus exprimi et transferibi. que talis erat. videlicet quod Abbas et sui successores debent dare *Hermanno de Chronich-perch* et suis heredibus singulis annis in festo S. Georgii *VIII. libras* et in festo S. Michaelis alias. *VIII. libras usualis monete*. Insuper in tribus placitis aduocatus habebit in dicta villa cum XXIII. equitaturis. pernoctationes singulas ter in anno aut pro expensis earum omnium recipiet *quinque libras*. Aduocatia etiam illius ville inter fratres et filios uel alios quoscumque nullatenus diuidetur. sed senior heres solus erit tantummodo aduocatus. et primogenitus illius post ipsum. et sic deinceps usque ad finem generationis. Et si primogenitus heredes non habuerit, mortuo eo ius tale fratrem respiciet seniores. Ad hec si sterilitas terre vel incendium aut rapina seu aliud quodcumque malum villam ipsam vel partem eius uastauerit, Abbas et aduocatus, nisi fiat ex culpa alterius, dampnum equaliter sustinebunt. Perceptis autem supradictis. *XXIII. libris* quas pro maiori pace ac quiete Abbas et sui successores aduocato prefate ville saluis priuilegiis Ecclesie sue de sua camera sunt daturi, nichil prorsus habebit cum villa tota vel hominibus agere nisi quod furta, homicidia, uiolentos coitus, taliter iudicabit, quod in rebus reorum nullum dampnum ecclesia patiatur. cetera uero iudicia respicient solummodo ad ecclesie prouisores. Quicumque autem aduocatus transgressus fuerit supradictam, in quanto leserit ecclesiam, in tanto sibi de predictis denariis subtrahetur. Sed si ultra tantam summam quis eorum ecclesiam offenderit, ius aduocatie perdere debet, nisi auxilium interueniat amicorum. Vt autem istud arbitrium ratum et inconuulsum omni permaneat euo, nostris sigillis confirmandum duximus, et perpetuo roborandum. Testes. *Dit-*

marus

marus plebanus de Velsperch, Frater Chunradus, Henricus de Vrteil, Otto de Ebental, Chunradus de Ternberch, arbiter, Hadmarus de Schonberch, Otto Rinderschinch, Magister Vrius de Chirchperch protonotarius noster, *Gotscalcus plebanus de holabrün, et Henricus de Chranichperch*, cuius sigillum similiter in euidens testimonium est appensum. Datum *Himperch*. Anno domini. M. CC. XL. III. Pridie yd. Marcii.

Num. LXXV. Statutum de Liberis ex Uxore alterius
Familiæ susceptis. Anno 1243.

Cum propter maliciam aduocati nostri *Alberti comitis* (de Pogen) per extraneos contractus matrimoniorum ecclesia nostra fere sicut in rebus ita quoque in familia deperisset. Nos *Hermannus* abbas de utriusque restauratione cum solliciti ac seruenti studio insudantes, a domno. O. Duce super commixtione sue ac nostre familie subscriptam impetravimus conditionem.

Otto dei gratia comes Palatinus Rheni. Dux Bavvarie. Notum esse cupimus uniuerfis quod nos ad petitionem domini *Hermanni* venerabilis Abbatis de inferiori *Altahtalem* de familia nostra et sue Ecclesie admisimus conditionem, ut quandoque aliquis de familia Ecclesie *Altahtensis* uxorem duxerit de familia nostra, si liberos habuerint, primogenitus ipsorum Ecclesie attineat supradicte. Reliqui vero equaliter diuidantur, Testes. *Rapoto Comes Palatinus. Comes Chunradus de Wazzerburch. Alramus liber de Halz. Henricus Protonotarius. Alhardus de Preifinge. Sifridus de Frouuenberch. Sifridus de Fravvenhouen.* et alii quam plures. Actum *Altaht*. Anno domini. M. CC. XLIII. IV. Kal. Augusti.

Num.

Num. LXXVI. Commutatio quorundam Bonorum.

Anno 1244.

Otto Dei gratia. Comes Palatinus Reni. Dux *Bavvarie*. Status humane conditionis quia labilis est et brevis. idcirco necesse est ea que a mortalibus geruntur ne simul cum ipsis et cum tempore pereant et labantur. firmitate testium et scripture memoria ad noticiam transfundere futurorum. Proinde notum esse cupimus omnibus sancte Dei Ecclesie fidelibus presentibus scilicet et futuris. qualiter nos cum ecclesia *Altahensi*. commutationem fecimus de prediis nostris pro castro *Flinsberch*. quod ab *Alberto* quondam *Comite de Bogen fratre nostro* erectum fuerat in prediis ecclesie memorate. Mortuo namque eo cum possessiones et Comitatus ipsius ad nostrum dominium iure deuenissent. pensantes illud castrum ad custodiam dicti *Monasterii* et tocius prouincie fore oportunum. ne eius occasione predia sub ipso sita usibus ecclesie deperirent. constricti timore pariter et amore diuino. eadem predia in estimatione viginti hubarum cum monte in quo illud castrum situm est. cum uineis siluis. pratis. pascuis. et omnibus infra distinctis eidem ecclesie commutauimus donantes ei predia meliora. vt nobis in hoc omnino apud Deum et homines conscientia esset salua. Tradidimus itaque ad altare sancti Mavricii gloriosi martyris christi contradente una nobiscum. *Luduvico filio nostro* pro se et *Heinrico fratre suo et sororibus suis. Elysbet. Sophya. et Agnete* liberis nostris predia et proprietates nostras uidelicet in *Mundreichinge*. duas Curias. cum tredecim hubis et Molendino et prediis in feudatis. cum hominibus quoque promiscui sexus cum agris. pratis. pascuis. siluis. ac omnibus que uidentur ad ius et proprietatem illius. predii perti-

E e

nere.

nere. Presentibus etiam protestamur, quod ad petitionem dilecti nostri abbatis prelibati et successorum ipsius in predictis possessionibus. Judicem solummodo statuere tenemur. antiquum ius videlicet perceptionem *trium librarum* ab ipso iudice penitus eximentes. Idem uero in iudicio sibi commisso. nullas exactiones. seu enervationes quolibet modo exercere tenetur. hiis articulis exceptis. videlicet furtis, homicidiis, effusione sanguinis, violentis coitibus, in quibus plenam habebit iudicandi potestatem secundum quod vigor expostulat equitatis. Item tradidimus eidem ecclesie Curiam vnam in *Ingolstat* et hubam in *Oetlinge*. Recepimus autem ab eodem altari consentiente in id ipsum et presente Venerabili patre domno. *Rudegero Patavienfis* ecclesie. Episcopo. loci dyocesano per manus domni *Hermanni* venerabilis abbatis. et cunctorum. fratrum. et Ministerialium ecclesie *Altahensis*. montem in quo situm est *Castrum flinsperch*. cum vineis. Siluis. Pratis. Pascuis. ac prediis adiacentibus id est villam totam in *Flinspach*. et villas in *Mitterndorf* et in *Satlarn*. In *Nezzelbach*. quoque uillam preter tria quartalia que tunc sub lite fuerunt. Item quicquid est in *Loh*. et in *Ah*. et in *Reinhardesperg*. et in *Wilkahmsperge* et *hohenperge*. et in *Augia*. utraque. que loca omnia sunt ad viginti hubas a nostris ecclesieque *Altahensis* fidelibus estimata. Tradidimus insuper prefato Monasterio omnes decimas omnium rerum nostrarum que in Cellariis uel granariis *Castrorum in Flinsperch* et in *Weizzenstain*. et in prediis nostris in *Schutenhoven* colliguntur, uel colligi poterunt in futuro. Volumus etiam ut de victualibus ipsius cenobii nullus officialium nostrorum audeat exigere mutam uel theloneum sed per aquas sursum uel deorsum siue per terras aut Pontes in toto *Ducatu Barvarico* libere perpetuo transducantur. Et quia

predia

predia ecclesiarum Castris uicina spe calumpniam patiuntur. hoc annexum esse istis conditionibus protestamur. quod nos et heredes nostri predia ecclesie supramemorata circa dictum castrum infra miliarium unum sita. necdum commutata. quantumcumque requisiti fuerimus, debemus, et tenemur Ecclesie similiter commutare. Ad hec promissimus bona fide. quod semper impendere uolumus eidem cum pia defensione specialen gratiam et fauorem. et eadem posteritati nostre relinquimus. facienda. sanctum ipsum locum cupientes in omnibus promouere. Jus tamen patronatus ecclesie in *Nezzelbach* siue *Flinspach* cum decimis et hubam siluestrem in *Winher* predictus Abbas et fratres sibi seruantes a tali concambio exceperunt. Vt autem istud factum omni tempore permaneat inconuulsum presens Instrumentum nostro et *Agnetiſ* coniuge nostre, nec non Domni *Hermani* abbatis et Ecclesie sue sigillis placuit roborari. Testium qui interfuerunt nominibus subnotatis. Testes. *Rudegerus Pataviensis* Episcopus. *Hartmannus Comes de Dyligen*. *Fridericus de Trohending*, et *Ludeuicus* filius suus. *Fridericus et Gebhardus Lantgrauii. de Livkgenberg* *Gebhardus Comes de Rotenekke*. *Alrammus de Hals*. et *Henricus de Poumgarten*. liberi. *Heinricus Monasteriensis* prepositus. *Gotfridus* Capellanus. *Svikgerus* notarius. *Vlricus* plebanus in *Vichta*. et alii quam plures. Datum iu Monasterio *Altah*. XVI. Kaln. Nouembr. Anno ab incarnatione Domini. M. CC. XL. quarto. Indictione tertia.

Num. LXXVII. Consensus Episcopi in præcedentem
Permutationem. An. 1244.

Rudgerus Dei gratia *Pataviensis* Episcopus Omnibus presens
scriptum inspicientibus in perpetuum. Ad *Altahense* Mo-
nasterium nostre dyocesis uocati, cum illustris vir domnus *Otto*
Comes Palatinus Reni Dux Bavarie commutationem facere vel-
let de prediis in *flinsperch.* cum Monasterio antedicto, ipsum
concambivm eidem ecclesie omnimodis expedire uidentes, il-
lud petentibus utrisque partibus nostro iure firmauimus et con-
sensu. Nobis etenim et dicto Duce ac aliis Comitibus et Baro-
nibus terre presentibus tradidit dictus Dux et *Lvdevvicus* filius
suus pro se et fratribus suis ad altare sancti Mavricii curiam
vnam in *Ingolstat.* et in *Mvndrichinge* duas curias cum. XIII
hubis et Molendino et beneficiis in fevdatis, cum hominibus
etiam promiscui sexus ac omnibus prediis suis ibidem. uideli-
cet agris. Pratis. Pascuis. Siluis ac omnibus que uidebantur ad
ius et ad proprietatem illius predii pertinere. in *Oetelinge* vnam
Curiam superaddens. Recepit autem idem Dux ab eodem alta-
ri per manus *Hermanni* abbtis et cunctorum fratrum. et mini-
sterialium ecclesie *Altahensis* montem in quo situm est *castrum*
flinsperch. cum uineis ac siluis et prediis adiacentibus tunc di-
stinctis. firmissimo se et posteros suos constringens promisso,
quod semper impendere uellet eidem ecclesie cum pia defensio-
ne specialem gratiam et fauorem. maxime. cum spe sue apo-
stolorum suorum gratie et fauoris a fratribus dicte ecclesie hu-
iusmodi commutatio sit admissa. Ista etiam dictus Abbas et
frates sui sunt publice protestati. quod ius patronatus ecclesie
in *Nezzilbach* siue *flinspach* cum decimis et hubam unam in
Wintzer. a tali concambio exceperunt. et quod predia circa

ca-

castrum sepe dictum infra miliarium unum sita necdum commutata ipse Dux uel sui heredes quancumque requisiti fuerunt debeant ecclesie similiter commutare. Ostenderunt insuper licentiam in melius commutandi homines et possessiones prefato Monasterio traditam per priuilegium regium et antiquum. In huius rei testimonium huic cedula sigillum nostrum appendimus. testium qui interfuerunt nominibus subnotatis. Testes. *Hartmannus Comes de Diligen. Fridericus de Drvhendingen. et Ludwicus filius eius. Fridericus et Gebhardus Lantgrauii de Leukenberch. Gebhardus Comes de Rotenekke. Alrammus de Hals. Heinricus de Pavmgarten. Heinricus Monasterienfis prepositus. Gotfridus. Capellanus. Svvikgerus notarius. Vlricus de Vitah. et alii quam plures.* Data in Monasterio *Altahe.* XVI. Kal. Nouembr. Anno ab incarnatione Domini M. CC. XL. III. Indictione tertia.

Num. LXXVIII. Decimæ nonnullæ Monasterio conceduntur in Vini præcedentis Permutationis.

An. 1246.

Otto Dei gratia Palatinus Comes Reni. Dux Bavvarie. Iudicibus suis gratiam suam et omne bonum. Quoniam ecclesia de inferiori *Altah* decimas omnium bonorum nostrorum in *Cellariis* et *granariis flinsperch. Weizzenstein* et *Schvutenhofen.* collectorum perpetuo dedimus liberaliter et benigne. uobis sub obtentu gratie nostre districte precipiendo mandamus. quatenus decimas eorundem bonorum ipsi ecclesie sine difficultate qualibet assignetis. Alioquin nostram contra uos indignationem pariter et offensam grauiter extendemus. Datum *Landauve* Anno Domini. M. CC. XL. VI. XV. Kaln. Julii.

E e 3

Num.

Num. LXXIX. Immunitas a Theloneo. An. eodem.

Otto Dei gratia. *Palatinus. Comes Rheni. Dux Bavvarie.* Omnibus Judicibus. Mutariis. et Theloneariis suis. gratiam suam et omne bonum. Quoniam ecclesia de *inferiori Altah.* perpetuo libera indulgimus uoluntate. ut de uictualibus suis per pontes. terras. et aquas in nostro districtu nullus theloneum exigere audeat siue Mutam. uobis sub obtentu gratie nostre districte precipiendo mandamus. Quatenus gratiam talem ipsi ecclesie a nobis concessam. nullatenus infringatis. Quod si fecus duxeritis faciendum. nostram uos ob hoc indignationem incurrisse noueritis graviter et offensam. Datum *Landav.* Anno domini M, CC. XL. VI. Quintodecimo Kal. iulii.

Supra scriptum ius Mute *Heinricus* Dux per suas litteras renouauit aput *Straubing* in mense Maio. Anno Domini. M. CC. L. quinto.

Num. LXXX. Bona Monasterii sub nullitate alienari vetantur. An. eodem.

Otto Dei gratia *Palatinus Comes Rheni. Dux Bavvarie* Vniuersis presentem paginam inspecturis salutem. Cum ecclesiis nostre iurisdictioni attinentibus et precipue *Altahensi* ecclesie quam fauore prosequimur speciali. preesse teneamur in quantum possumus et prodesse. volentes hiis occurrere per que incommoda eorundem poterunt provenire. presenti scripto duximus statuendum, vt Abbas ecclesie memorate alienandi aliquid ab ecclesia seu titulo feodali siue iure proprietatis non habeat potestatem sine uoluntate nostra. et consensu fratrum ecclesie antedictae. Si autem quod credimus contra huiusmodi statutum nostrum. collationem aliquam prefatus Abbas uel aliquis

quis successorum suorum faceret quomodo illam omnino decernimus irritam et inanem. Et ut ea que promissimus robur obtineant perpetue firmitatis presentes litteras sigilli nostri munimine roboratas. damus ecclesie sepedicte in evidens testimonium et cautelam. Datum apud *Schyram*, Pridie Id. octob. Anno domini M. CC. XLVI.

Num. LXXXI. Immunitas a Theloneo apud Pleinting concessa per Comitem de Ortenburch. An. 1247.

Rapoto Dei gratia *Palatinus Comes Bavvarie* omnibus presentem paginam inspecturis. Quoniam ea que geruntur in tempore ne simul cum tempore pereant et labantur. necesse est ea scriptura et testibus roborari. Hinc est quod nos ad petitionem dilecti Domni *Hermani* venerabilis abbatis ecclesie *Altahensis* omne ius quod eadem ecclesia in recipienda muta nostra uel theloneo aput *Pleinting* a nostris progenitoribus hactenus habuisse dinoscitur sibi concessimus liberaliter et benigne. illud uidelicet, ut omnia uictualia predicte ecclesie de *Altah* per terras et aquas ascendencia uel descendencia aput dictum oppidum nostrum in *Pleinting*, aut alibi ubi eandem Mutam uel theloneum recipienda duxerimus transitum habeant perpetuo liberum et securum. Vt autem hec inconuulsa permaneant et robur obtineant perpetue firmitatis. presentem paginam Sigilli nostri munimine duximus roborandam. Actum aput *Pleinting*. V. Id. Marcii Anno domini. M. CC. XLVII. Indictione V. coram hiis testibus, *Ottone*, Comite de *Grunnepack Hoholdo de Neidek*, et *Heinrico de Bovmgarten* liberis. *Hartper. to de Aheim. Wernhero de Anzenkirchen. Heinricho dicto Gestlino. Vlrico de Reisch* tunc mutario. *Henrico dicto Prazerio.*

Chun-

Chunrado de Tuteling, Suvikero de Henrico fratribus de Forst Sibotone de Vrlivgesperge. Hartlibo dicto Lamina. Pabone de Abertach. et aliis quam pluribus. Datum per manum Chunradi di Chnuchein. Notario nostro.

* Sigillum sub N. 27.

Num. LXXXII. Prædium Obernvverd emptum, per commutationem a subjectione feudali liberatur.

Anno 1248.

Redgerus Dei gratia *Pataviensis* Episcopus omnibus presentem littaram inspecturis salutem in Domino. Testimonio presentis scripti pateat vniuersis quod cum *Albertus* nobilis de *Hals* et sui progenitores predium in *obernvverde* cum omnibus suis attinentiis ab ecclesia *Pataviensi* feodaliter possiderent, ac ex hoc Monasterium *Altahense* cum eidem nimis vicinum esset, incommoda plurima sustineret. Dilectus in Christo frater Dominus *Hermannus* Abbas prefate Ecclesie aput predictum *Albertum* ipsum predium, pro quadam summa pecunie comparauit, commutans ius proprietatis, aput ecclesiam nostram, cum equiualehti predio, similiter infeodato, uidelicet cum una huba in *Adilpolding*, quam a nobis *Harlibus* miles dictus *Lamina*, et *Heinricus* frater suus, recipient titulo feudali. Item aliam hubam in *Oed*, quam recipient *Gotfridus* dictus *Störo*, et *Heinricus de Halding* milites. Adicimus etiam. quod dictus. *Al. de Hals*, nobis resignationem dicti predii in *Obernvverde* offerente predictas hubas, quas titulo commutationis, nomine ecclesie nostre recipimus, viris et feminis, secundum ius Ministerialium *Altahensis* ecclesie conferemus. In cuius testimonium presentem litteram, sigillo nostro et Capituli fecimus roborari.

borari. Datum *Patauie*. Anno Domini. M. CC. XLVIII. Non
Februarii.

Num. LXXXIII. Supplicatio Venditoris dicti Prædii ad
Dominum directum pro concedenda proprietate
eiusdem.

Domno suo dilectissimo. R. dei gratia *Patauiensis* ecclesie
venerabili Episcopo. *Albertus de Hals* debitum ac deu-
tum siue possibilitatis obsequium. Nouerit dominatio uestra.
quod nos propter deum et nostram ac progenitorum nostro-
rum salutem recepta etiam a domno abbate de *Altah* quadam
summa pecunie, villam in *Obernverde*, quam a vobis feudali
titulo possidemus, taliter contulimus ecclesie *Altahensi*, quod
Ministerialibus eiusdem ecclesie, ad ius conseruationis feoda-
liter contulimus ipsam villam. et quod iidem Ministeriales,
cum manu nostra, pro *Mille marcis argenti* et amplius ob-
ligauerint ipsum feodum ecclesie *Altahensi*. dominationi itaque
vestre vna cum domno *Purchardo de Weier* cum cuius consilio
hec omnia fecimus. supplicamus affectuose, quatinus ius pro-
prietatis dicti prædii dare velitis ecclesie memorate. quod si fa-
cere uolueritis, nos iuri nostro cedimus, et ipsum feodum,
per presens scriptum uobis integre resignamus.

Num. LXXXIII. Concessio Decimarum An. 1249.

Otto. Dei. gratia. Comes. Palatinus. Rheni. Dux Bavvarie.
Omnibus officialibus suis gratiam suam et omne bonum.
Quoniam ecclesie de *inferiori Altah* decimas omnium bono-
rum illorum, que nobis ex morte bone memorie *Rapotonis*.
Palatini. Comitis Bavvarie vacare ceperunt liberaliter contu-
limus.

F f

limus.

limus. et benigne uobis sub obtentu gratie nostre districte precipiendo mandamus, quatenus decimas eorundem bonorum cum in Granaria nostra siue cellaria collecta fuerint. ipsi ecclesie singulis annis sine difficultate qualibet assignetis. Datum in *Plödling*. III. Kaln. Febr. Anno domini. M. CC. XL. VIII.

Num- LXXXV. Immunitas a Theloneo Passavii.

Anno 1249.

Rudigerus dei gratia Patauensis Episcopus. Omnibus hanc litteram inspecturis Salutem in domino. Testimonio presentium litterarum notum facimus vniuersis. quod nos obsequia deuota que venerabilis in Christo frater noster *Hermannus Altahensis* Abbas, sui que predecessores, nobis et nostris predecessoribus fideliter impenderunt, diligentius intuentes, eidem Abbati suisque successoribus plenius indulgemus, quod ductores nauium suarum ascendentium ab *Austria* siue fuerint hospites uel aduene uel cuiuscumque conditionis cum uenerint in *Pataviam* nullam in perpetuum mutam dabunt. Et *Altahensis* Ecclesia ex hac nostra donacione gaudebit in perpetuum tali iure. Ne autem huic nostre donacioni aliquis successorum nostrorum debeat obuiare. presentem litteram sigilli nostri testimonio comunimus. Huius rei testes sunt. *Gerhohus Archidiaconus Austrie*. *Ditmarus tum plebanus*. *Otto de Lonsdorf*. Canonici Patauenses. *Heinricus Maticensis* decanus. *Gebolfus* plebanus de *Nuuenchyrchen*. *Rudigerus* Iudex *Pataviensis*. *Christannus*, *Chunradus de Helmgersperge*. *Heinricus dictus Hutschmunt*. ciues Patavienses. *Heinricus de Hohenvvart*. *Viricus de furt*. *Wernhardus de Inna*. *Ditmarus de Engelpoltsdorf*. *Herbordus pincerna*. familia Episcopi. et alii quam plures.

res. Datum apud *Altah*. IIII. ydus Septembris. Pontificatus nostri anno. XVII. Anno autem domini. M. CC. XLVIII.

Num. LXXXVI. Immunitas a quadam Muta in Austria.
Anno 1251.

O*takarus* dei gratia. *Dux Austrie et Stirie et Marchio Moraviae*. Omnibus hanc litteram inspecturis in perpetuum. Cum nostra celsitudo ex gratia et fauore speciali. ecclesiarum indemnitatibus nostris cogitet temporibus providere, nec non iura earum que ex concessione predecessorum nostrorum dinoscuntur hactenus habuisse. ipsis conseruare uelimus, presentis scripti testimonio fratribus ecclesie in *Altah*, quorum etiam deuotio plurimum nos inducit. fauorabiliter indulgemus, ut singulis annis uictualia sua per Mutas nostras ex thelonea. in terris et in aquis, liberum transitum habeant et securum. hiis dumtaxat exceptis, quod Mutarii in transitu prime Mute scilicet in *Stein* pro iure suo recipiant tantum *sexaginta quatuor denarios*, et sic a *Stein* usque ad *Ips* libere pertransibunt. In secunda uero Muta. uidelicet iu *Ips*, Mutarii per se recipient tantummodo duas pelues. duas cyrothecas. piperis liberam unam. Mutarii uero de *Muthousen* tempore sue Mute. recipient pro iure suo tantummodo *uiginti quatuor denarios*. In *Lintza* uero nihil. Sed sic omnes nostri Mutarii integraliter expediti, exactiones amplius non facient in eosdem. Sed quemadmodum est premissum. liberum in terris et in aquis habebunt transitum et securum. Vt autem huiusmodi gratia eis perpetuo debeat conseruari. presentem paginam sigillorum nostrorum munimine iussimus roborari. Datum in *Niuenburch*. Anno dominice incarnationis. M. CC. LI. Indictione nona.

Num. LXXXVII. *Vidimus super Litteras Recognitionis*
feudalis. Anno 1254.

Nos *Heinricus* dei Gratia *Babenbergenfis* Episcopus per pre-
sens scriptum notum fieri cupimus uniuerfis, quod nos
privilegium bone memorie *Luduvici* quondam *Palatini Comi-*
tis Rheni, Ducis Bavvarie, quod repositum habemus in sacra-
rio nostro in *Babenberch* peruidimus sigillatum sigillis quon-
dam *Heinrici Romanorum regis* inclite recordationis et alio-
rum principum, quorum nomina in eodem priuilegio continen-
tur, non abolitum non cancellatum nec in aliqua sui parte vi-
tium, cuius tenor per omnia talis est. „ *Luduicus. Dei*
„ *gratia. Palatinus. Comes. Rheni. Dux. Bavvarie*. omni-
„ bus in perpetuum. Quoniam labilis est memoria hominum
„ ideo ne ea que rite aguntur postmodum reuocentur, consue-
„ uerunt scripti munimine roborari. Quapropter confitemur
„ et notum esse cupimus uniuerfis tam presentibus quam futu-
„ ris, quod venerab. dominus noster. *Ekbertus. Babenbergenfis.*
„ Episcopus. nos et *Ottonem filium nostrum. Palatinum. Co-*
„ *mitem. Rheni*, nostrosque heredes omnes qui iure feodali
„ succedere debent nobis etc. „ existat integrum supra. N.
„ LXIII.

Quia igitur *altahensis Ecclesia Babenbergenfi ecclesie tali-*
ter est annexa, ut quod contingit unam, alteram tangere ui-
deatur, et specialiter in hoc facto, quod aduocatia Ecclesie
Altahensis est de feodo predicto, ne forte possit ei preiudicium
generare, si *Duces Bavvarie*, presentes uel futuri, in aliquo
venirent contra priuilegium prenotatum. Nos ad petitionem
venerabilis in Christo et nobis dilecti *hermanni* eiusdem Eccle-
sie

sie *Abbatis*, ipsum priuilegium, quod et illustres domni, *Lud-uicus* et *Heinricus* nunc *Duces Bavvarie*, approbantes et re-nouantes sigillis suis confirmauerunt. rescribi fecimus, nostri sigilli munimine roboratum. Datum in altah. anno domini. M. CC. LIII. in mense Novembri.

Num. LXXXVIII. Primogenitus Thori mixti sequatur conditionem Patris. Anno 1256.

Heinricus dei gratia *Dux Bavvarie*. Omnibus iudicibus suis gratiam suam. Charissimi genitoris nostri. O. quondam *Ducis* sequi beneuolentiam cupientes, Monasterio de *inferiori Altah* liberaliter indulgemus, ut siquis de familia ipsius Ecclesie, militaris vel rusticana persona, mulierem de nostra familia duxerit, et liberos ex ea genuerit, primogenitus ipso-rum attineat Ecclesie memorate, reliqui uero pueri equaliter diuidantur. Mandamus itaque vobis, ut cum venerabilis Ab-bas dicti Monasterii a vobis duxerit requirendam partitionem secundum prescripta de predictis hominibus facientes, illos qui sue parti obvenerint cogatis, ut sibi et ecclesie sue fidelitatis exhibeant Sacramentum, alios autem homines eiusdem Ecclesie sibi debitum fidelitatis Sacramentum facere compellatis. Da-tum in *Naternberch*. Anno Domini. M. CC. LVI. IV. Kal. Januarii.

Ex Hundio.

Num. LXXXIX. Concessio Novalium. An. 1256.

Albertus miseratione diuina Ratispon. Ecclesie Episcopus. dilectis in Christo *Herm.* venerabili abbati et Conuentui.

F f 3

Mona-

Monasterii de *Inferiori Altah* salutem et fraternam in domino Karitatem. Quoniam multa hospitalitatis obsequia, que nobis et nostris antecessoribus a uestra Ecclesia sunt impensa, et precipue conuersatio laudabilis, cuius odor per dei gratiam de nobis ubique respergitur, ad fauorem uestri non immerito nos inclinât. Idcirco uobis et Ecclesie uestre per presentia in perpetuum concedimus, ut quicquid deinceps in nostra diocesi noualium in uestris prediis aut in aliis in quibus duntaxat decimas hucusque recipere consueuistis, cultum fuerit, due partes decimarum de ipsis noualibus ad uos et ecclesiam uestram spectent, plebano loci parte tertia remanente. In huius autem gratie siue donationis testimonium presens scriptum uobis porrigimus sigilli nostri munimie roboratum. Datum in *Stauf*. anno dni. M. CC. L. VI. Tercio Idus Octobris.

Num. XC. Confirmatio prioris concessionis.

Anno 1270.

Frater *Albertus* miseratione diuina *Ratispon*. Eccle. episcopus dilectis in christo omnibus Decanis, plebanis et Vicariis eiusdem diocesis salutem in dno. Quia venerabilis frater *Hermannus* abbas de *Inferiori Altah* et conuentus ipsius suam nobis deuocionem adeo uoluntariam exhibent et acceptam. ut ipsius Monasterii profectum affectu sincero promouere uelimus, mandamus uobis, ut de noualibus, que in suis prediis uel in aliis in quibus decime dari predicto Monasterio consueuerunt, nullas decimas exigatis, quoniam tempore uicis nostre eidem abbati commisimus, ut duas partes de ipsis decimis, que nobis attinent, colligat loco nostri, plebano loci parte tertia permanente, et cum solutio minutarum decimarum

MON

non religiosis locis uel personis ecclesiasticis, sed tantummodo laicis denegari, uolumus et mandamus, ut ubicunque predicti abbas et conuentus recipiunt maiores decimas, ibidem et in simili porcione recipiant et minutas. Datum *Ratisbone* Pontificatus nostri die primo.

Num. XCI. Primæ Preces Imperatoris ad Cathedrale
Capitulum Passauense. An. 1257.

Richardus Dei gratia *Romanorum rex* semper augustus. dilectis in christo Decano totique Capitulo maioris ecclesie *Pataviensis* gratiam suam et omne bonum. Predecessorum nostrorum regum ac Imperatorum romanorum vestigiis inherentes qui in qualibet sui regni Ecclesia collegiata, super vnius provisionem persone petere consueverunt, et cum omni promittitudine exaudiri, vniuersiati uestre pro *Luduvico*, dilecti principis nostri ducis bavvarie Illustris, notario, primicias precum nostrarum, duximus porrigendas. regia mandantes auctoritate. quatinus ipsum ob sacri Imperii, et nostram reuerenciam, in Canonicum recipientes et in fratrem, de prebenda prouideatis eidem quam primum ad id obtulerit se facultas. taliter id facientes, ut exinde deuocionem nostram teneamur merito commendare. Datum. feria. II. post Pentecosten. Indictione. XV.

Num. XCII. Titulus Alfonso Imp.

Alfoonsus dei gratia, Romanorum rex, semper augustus. *Castelle. Toleti. Legionis. Galitie. Sibilie. Cordube. Marre. et Gehenvii Algarbe* Rex. Dux *Svevie*. Dilecto et deuoto suo et amico Karissimo principii suo laudabili senatori et discreto senatui et honorabili populo *Alme Urbis* plurimum diligendis

gendis etc. excellenter honorandis gratiam suam et omne bonum.

Num. XCIII. Titulus Manfredi, Friderici Imp. Filii.

Illustri viro domno. H. egregio principi *Ducis Bavvarie Comiti Palatino Rheni*, Karissimo tamquam fratri et speciali amico suo. *Manfredus* Diui Augusti Imperatoris *Friderici* Filius Dei gratia princeps *Turentinus* honorabilis montis sancti Angeli Dominus, et Illustris regis *Chunradi* in regno Sicilie balius generalis salutem et dilectionis perpetue firmitatem.

Num. XCIV. Concessio Indulgentiarum facta Ecclesiæ S. Mauricii in Ingolstat. Circa An. 1259.

Alexander episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio, Rectori Ecclesie S. Mauricii in *Ingolstat Eistetenfis* Dyocesis. salutem et apostolicam benedictionem. Licet is, de cuius munere venit, ut sibi a fidelibus suis digne et laudabiliter feruiatur ex habundantia pietatis sue que merita supplicum excedit, et uota bene seruientibus multo maiora retribuatur quam ualeant promereri. nichilominus tamen desiderantes reddere acceptabilem populum domino fideles christi ad complacendum ea quasi quibusdam illectiuis muneribus indulgentiis scilicet et remissionibus inuitamur ut diuine reddantur exinde gratie aptiores. Cupientes igitur ut Ecclesia tua in honore sancti Mauricii sicut asseris dedicata congruis honoribus frequentetur, omnibus uere penitentibus et confessis, qui eandem Ecclesiam in die anniuersario dedicationis ipsius, et in festo predicti sancti annis singulis cum deuotione et reuerentia uisitarint, de omnipotentis Dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius

eius auctoritate confisi. XL. dies de iniuncta sibi penitentia misericorditer relaxamus. Datum *Anagnie*. III. Id. May. Pontificatus nostri anno Quinto.

Num. XCV. Locatio Areæ Patavii pro LX. denariis
An 1259.

M. CC. L. VIII. *Purchardus de Vilshouen* aream, quam ab Ecclesia nostra ad ius urbanum, videlicet pro LX. denariis possidebat sitam retro domum nostram que est in strata Clericorum *Patavie* et protendit in stratam sancte Margarete resignavit cum manu domni *Hermanni abbatis* quinque Cultellariis videlicet *Paboni. Rudgero. Heinricho Lunchern. Heinricho Schilter. Altmanno*, ut ipsi et posteritas eorum solvant Ecclesie nostre in festo sancti Michaelis ad ius urbanum singulis annis denarios LX. Actum in domo nostra in assumptione Sancte Marie. Testes. *Chunradus lamina. Guntherus Cellerarius. Vricus de Sunpach. Timo de Chreuzpach. Henricus Stëro. Albertus pabulus*, et alii quam plures.

Num. XCVI. Locatio Domus in civitate Patavienfi pro una libra denar. patavienf. 1260.

Nos *Hermannus* Dei gratia Abbas in *Altah* et conventus ibidem per presentia profitemur, quod nos *Albino* et vxori sue *Alheide*, ac omni posteritati ipsorum superiorem domum *Patavie in strata Clericorum* sitam, locauimus tali pacto, ut ipsi Ecclesie nostre unam libram denariorum Patavienfis moneate ad ius urbanum quod vulgo dicitur *Purchrecht*, in festo sancti Michaelis singulis annis soluant. Et si per incendium uel per aliquod aliud infortunium fiat inhabitabilis ipsa domus, ipsi sine

G g

adiu-

adiutorio nostro uel subtractione Census predicti reedificare ipsam domum uel reparare tenentur. Item non debent domui nostre Inferiori lumen diei obstruere ulla parte, et lumen vnius lucerne cum lignis, sale et holeribus ac lectisterniis nobis et nostris hominibus quociens ibi manserimus, ministrabunt. Jus autem vrbani quod de fundo ipsius domus alias daturi sumus, nobis de predicta libra subtrahetur. Recepimus autem ab ipsis totali collatione octo libras denariorum Pataviensis monete. In cuius rei testimonium presens instrumentum sigillorum nostrorum munimine et subscriptione testium fecimus roborari. Testes. Dominus. *P. vicedominus. Wilhelmus de Patavia. Ch. de Auverbach. Gebhardus mvtarius. Ditmarus de Puchofn. Timo Eberhardus de Mulheim. Otto de Muniqueim. Karolus. et alii multi. Actum. Anno Domini. M. CC. LX. Non febr.*

Num. XCVII. Concessio Decimarum, Titulo compensationis. facta. An. 1260.

Heinricus Dei gratia Comes Palatinus Rheni dux bavvarie. Omnibus presentem litteram inspecturis in omnium saluatore salutem. Quoniam labilis est memoria hominum, idcirco eaque rite aguntur, ne postmodum reuocentur. consueuerunt scripti munimine et annotatione testium roborari. Quapropter per presentia profitemur et notum esse cupimus uniuersis tam presentibus que futuris, quod nos inter cetera sacra religionis opera famosam hospitalitatem quo in Ecclesia sancti Mauricii in Alta omnibus superuenientibus incessanter et liberaliter exhibetur. simulque grata obsequia quibus dilectus nobis Hermannus venerabilis abbas eiusdem Ecclesie deuotionem nostram erga dictum locum iugiter excitat, adtendentes tam pro remedio anime nostre ac progenitorum nostrorum quam pro quibusdam offensionibus

a nobis et bone memorie genitore nostro *Ottone* quondam duce illatis Ecclesie memorate quas subtus duximus exprimendas. eidem Ecclesie *Altahensi* iuxta piam consuetudinem progenitorum nostrorum et nostram. de antiquis bonis nostris diuersis hinc inde Monasteriis hactenus obseruatam. decimas de granariis. Cellariis et cameris. bonorum nostrorum infra scriptorum. dedimus et tradidimus in perpetuum percipiendas. ad quecumque nostra granaria. cameras et cellaria. prouentus eorundem prediorum contingat colligi uel reponi. Sunt autem iste possessiones de quarum prouentibus ex donatione nostra decime sepefato Monasterio *Altahensi* perpetuo sunt soluende. etiam si per nos uel per aliquem heredum nostrorum ipsas possessiones in parte uel in toto contingeret deinceps vendi. obligari. uel forsitan infeodari. uidelicet omnia que a nepte nostra *Elisabeth filia Rapotonis* quondam comitis *Palatini Bawvarie.* et Marito suo *Hartmanno Comite de Werdenberch.* ad nos sunt iusto emptionis titulo deuoluta, id est, de prouentibus castrorum. *Messing. Tabenberch. Rychenberch. Rotenberch. Crispach. et Marquartstain.* et aliorum oppidorum et uillarum circa ipsa castra, nostram respicientium emptionem. Immo etiam de uniuersis bonis in *Austria* ad nos ab eadem nepte nostra et marito eius predicto titulo deuolutis. Item de omnibus pertinentiis *Castris in Geren.* quod a uiro nobili *Chunrado de Lukburch* comparauimus. iure simili decimas donauimus Ecclesie memorate. offensiones autem predictae pro quarum restauratione nos antedictas decimas donauimus *Altahensi* Ecclesie tales erant, uidelicet, quod bone memorie. *Albertus* quondam Comes de *Bogen* patruus noster pro dampnis multis que suo tempore intulerat Monasterio sepefato. possessiones quasdam. scilicet in *Pe-*
bra et suis pertinentiis quasi ad sexaginta beneficia, que ex

morte fratris sui *Liupoldi* clerici ad ipsum hereditario iure defluerant, una cum iure patronatus Ecclesie in *Geyrstal*. ac duabus Curiis in *Rubendorf*, et in *Evwich*, sepenominato Monasterio delegarat. que omnia predictus genitor noster *Otto Dux* mortuo eodem Comite sibi retinuit in recompensationem eorundem bonorum, et concambii prediorum circa *Flinsperch*. duas curias villicarias cum. XIII. hubis in *Mundreiching*. cum prediis infevdatis ibidem et aliis quibusdam possessionibus predicto Monasterio reassignans. Et cum Castrum in *Flinsperch* non haberemus necessarium, ex indirecta quorundam consiliariorum svasione attraximus nobis sine uoluntate dicti abbatis et fratrum predia in *Mundriching* superius nominata. restituentes eis tantummodo predia circa *Flinsperch*. tandem frequenti ammonitione ac gratis obsequiis predicti venerabilis Abbatis et precipue instinctu diuini amoris inducti in elemosina nostra et recompensatione dampnorum omnium predictorum ipsi Ecclesie contulimus decimas iam distinctas. recipientes a predicto Abbate ac suo Conuentu abrenuntiationem totius iuris quod in predictis prediis habebant. refutatis et confractis coram nobis omnibus Instrumentis que iura ipsorum in predictis possessionibus ualide roborabant. Vt autem hec donatio nostra siue dampnorum uel prediorum recompensatio robur perpetuum obtineant firmitatis, presentem paginam sigillo nostro ac subscriptione testium qui intersuerunt iussimus roborari. Testes. *Otto*. venerabilis *prepositus Saltzburgenfis*. domni pape Cappellanus, qui etiam sigillum suum huic scripto appendit. *Periholdus* Monasterienfis prepositus. *Sifridus de Ffrovemberch*. *Vricus de Chamerberch*. *Heinricus de Pholinger*. *Gerhohus de ffremleinsperg*. *Marquardus marschalcus de Schrofshusen*. *Otto de Strubing*. Datum in *Vilshofn*. per manum *Heinrici* notarii.

notarii. Tercia decima Kaln. Maij. Anno dominice Incarnationis. Millesimo. ducentesimo. sexagesimo. Indictione tertia.

Num. XCVIII. Locatio alterius Domus Patavii pro dimidio Talento Denar. patav. An. 1261.

Nos *Hermannus* dei gratia Abbas in *Altah* et Conuentus ibidem per presentia proficemur quod nos *Karolo*. seruienti. domni. *P. Decani Pataviensis* et vxori sue, quam nunc duxerit, inferiorem domum nostram *Patavii, in strata clericorum* sitam, locauimus tali pacto, ut ipsi ecclesie nostre in censu *dimidium talentum denariorum Pataviensis monete*, in festo sancti Michaelis, singulis annis soluant. Et si per incendium contingat destitui, domum ipsam, de censu predicto gratia sibi fiet, secundum quod tunc fideles ecclesie poterunt estimare. In huius rei testimonium prefens instrumentum sigillorum nostrorum munimine et subscriptione testium, fecimus roborari. Testes. Domnus *Poppo Abbas de Obernaltah*. Domnus. *P. Decanus Pataviensis*. *Chunradus* notarius suus. *Chunradus de Aurbach*. *Timo de Chreuzpach*. *Eberhardus de Mulhaim*. *Teinhardus*. *Heinricus Zindo*. et alii quam plures. Actum *Patav*. Anno domini. M. CC. Sexagesimo Primo. Post hoc idem *Karolus* duxit *Hailwigam* in uxorem. Et ad amborum heredes, non respiciet ius predictum.

Num. XCIX. Dismembratio Ecclesiarum, Episcopali Authoritate facta. An. 1261.

Otto dei gratia. Ecclesie Pataviensis Episcopus dilectis in christo fratribus. *H. venerabili abbati*. et conuentui monasterii *Altahensis* salutem et fraternam in domino karitatem.

Exhibita nobis vestra peticio continebat, quod cum Ecclesia in *Svarzach* plures habente filias, quarum tres site suant trans danubium, videlicet *Aichach*, *Tundorf*, et *Mvndorf*, quas plebanus dicte Ecclesie cogeatur inofficiare, per alium sacerdotem inibi residentem, nos predictas tres filias, a iurisdictione matricis Ecclesie in *Svarzach*, eximere curaremus. Idem petiulistis fieri in Ecclesia de *Otling* ut ab eius iurisdictione Ecclesia in *eholting* cum suis eximeretur terminis, cum residencia singulorum sacerdotum, in vtraque ipsarum necessario requiratur. Insuper adiecistis quod cum parochiales Ecclesie in *Celle* et in *Nezzelbach* tempore hostilitatis vni comisse sacerdoti, tam remote sint ab invicem, ut in qualibet earum singuli sacerdotes residenciam cogantur habere, deinceps duobus conferantur sacerdotibus sicut prius. Nos igitur adtendentes quod per talis petitionis effectum cura animarum cautius et salubrius et officium diuinorum in predictis ecclesiis crebrius valeat exerceri, habito capituli nostri consilio, et eius accedente consensu, preces vestras taliter duximus admittendas, ut Rectoribus earundem Ecclesiarum, decedentibus vobis et successoribus vestris, quos ius patronatus, siue presentationis respicit in eisdem nobis et successoribus nostris ad regimina ipsarum, tot rectores liceat presentare, quot in petitionibus vestris, superius expressistis, sic ut ecclesia in *Aiche*, de cetero per se parochialis existat, et Ecclesie in *Tvndorf* et *Münchdorf*, tamquam filie illi subsint. In huius rei evidens testimonium, presens instrumentum nostro et capituli nostri sigillo duximus roborandum. Datum Patauie. IIII. Idus. Januarii. Anno domini. M. CC. sexagesimo primo.

Num.

Num. C. Largitio Decimarum novalium in Parochia
Spitz in Austria. Anno 1263.

Otto dei gratia *Patauiensis* Ecclesie Episcopus. Vniuersis presentes litteras inspecturis, salutem in domino. Sperantes nobis ad eterne beatitudinis dona proficere, si per nos Ecclesiis et personis deo deuotis aliqua conferantur. Dilecto in christo fratri *Hermann*o venerabili Abbati *Altahensis* Ecclesie et suo Conuentui omnes decimas Novalium de vineis et agriculturis per totam Parrochiam in *Spitz* in qua relique decime ad ipsam pertinent. donamus et tradimus pro suis et Ecclesie sue vñibus perpetuo possidendas. Et ut hec nostra donatio firma permaneat, et penitus inconuulsa, presentes eis litteras dedimus nostro sigillo communitas in testimonium et cautelam. Datum *Patav.* Anno domini. M. CC. LXIII. Non. Aug.

Otto dei gratia Ecclesie Pataviensis Episcopus. Dilecto in christo fratri. I. Canonico eiusdem Ecclesie et decano Chremensi, sinceram in domino karitatem. Quia venerabili fratri abbati *Altahensi* et eius Ecclesie decimas novalium in *Spitz* dedimus perpetuo possidendas, Karitati vestre iniungimus et mandamus, ut easdem decimas domno abbati predicto persolui integraliter faciatis. Contradictores et rebelles quoslibet per Censuram Ecclesiasticam compescentes. Datum Pat. Non. Aug.

Num. CI. Recognitio pro concessis Decimis Novalium
in *Spitz*. Anno 1263.

Hermannus dei gratia Ecclesie *Altahensis* abbas. vniuersis has litteras inspecturis salutem in domino cum orationibus

bus assiduus et deuotis. Profitemur tenore presentium litterarum, quod venerabili Patri domino nostro. O. *Patauiensi* Episcopo de decimis noualium in Parrochia *Spitz* quas nobis et Ecclesie nostre dedit tenemur nos, et successores nostri nomine census aliqua annuatim soluere que iuxta ualorem decimarum predictarum secundum nostram conscientiam expedire uiderimus, et hoc cum in perceptione illarum fuerimus, uel nobis constiterit fideliter de eisdem. In cuius rei testimonium presentes litteras sigillo fecimus proprio communiri. Datum *Pat.* Anno domini. M. CC. LXIII. Non. Aug.

Num. CII. Facultas redimendi Decimas in *Abstorf*.

Anno 1264.

Otto dei gratia Ecclesie *Patauiensis* Episcopus. Dilectis in christo. H. venerabili Abbati in *Altah.* et Conuentui eiusdem loci salutem et fraternam in domino Karitatem. Iusta petentibus et maxime religiosis adesse tenemur auxilio et fauore, presertim, cum hoc a nobis petitur quod seruitoribus dei potest cedere ad profectum, nec Ecclesie quam disponente domino regimus, aliquid exinde prouenire poterit detrimentum. Cum itaque uestra deuotio nobis suggesserit, quod in cultura prediorum uestrorum in *Abstorf* a quibusdam exactoribus decimarum, qui easdem decimas mediate uel immediate a nobis in feodo possident, grauamina sepius irrogentur, cum et nos pro posse decimas quaslibet de manibus teneamur eripere laicorum, uobis ut memoratas decimas usque ad sex modios cuiuslibet grani maioris mensure ab eis redimere et in vsus Ecclesie uestre transferre possitis, per presentia indulgemus. Datum *Patav.* XIII. Kln. Marcii. Anno domini. Millesimo. Ducentesimo. Sexagesimo Quarto. Pontificatus nostri anno. XI.

Num.

Num. CIII. Donatio quorundam Prædiorum sub manu
Salmanni. Anno 1267.

HENRICUS dei gratia Comes Palatinus Rheni Dux Bavariæ.
Omnibus prefens scriptum inspicientibus ad perpetuum
rei memoriam. Cum *Willhelmus de Cirberch* ministerialis
noster. licentiatus a *Gerdruda* vxore sua proponeret relinque-
re seculum propter deum, et se diuinis seruiciis in perpetuum
mancipare, veniens ad presentiam nostram et procerum no-
strorum, hereditatem suam quam habuit in *Cirberch* et in *Avv*
et in *Sveinpach* cum manu nobilis viri *Alberti de Hals* in ma-
num domni *Hermanni* venerab. abbatis Ecclesie *Altahensis* pro
remedio anime sue deo et s. Mavricio ad *Altahensem* Eccle-
siam delegavit, per sacramentum sibi coram nobis sententia-
tum protestans. quod predictus nobilis. *Al. de Hals* et non
alius eorundem prediorum delegator esset legitimus et *salman-*
nus. Ne autem huiusmodi factum in obliuionem tradatur aut
Ecclesia *Altahensis* per malitiam uel fraudem hominum iniquo-
rum in posterum iniuriam in predictis prediis patiat, pre-
sens instrumentum sigillo nostro et testium qui interfuerunt sub-
scriptione iussimus roborari. Testes. *Albertus de Hals, Albero*
Waller. Hiltprandus de Buchperch. Henricus de Alnochofn.
Henricus de Mosdorf. Albertus chlosner. Rinoldus de Eia.
Hugo et Hartuicus fratres de Freindorf. Livpoldus de Hai-
ming. Fridericus de Ramsperch. Henricus de Pumsling, et
alii multi. Actum in *Chamb. III. Id. Sept. Anno domini.*
M. CC. LXVII.

H h

Num.

Num. CIV. Sententia judicialis de Feudis masculinis.

Anno 1267.

Omnibus prefens scriptum inspicientibus clareat euidenter. quod dominus *Hermannus* abbas in *Altah* optinuit per sententiam plurimorum, quod nullius mulieris feudum ad heredes ipsius deuoluitur neque spectat. Et quia ego *Albertus de Hals* Judex prouincialis his interfui, et coram me talis sententia est optenta, ad petitionem ipsius domni abbatis sigillum meum duxi presenti cedulae apponendum. Actum in placito prouinciali in *Helingersperig* proxima feria secunda post festum S. Johannis baptiste. Anno domini. M. CC. LXVII. Testes. *Albero* dictus *Waller*. *Heinricus Allenchofer*. *Peutzchefarius* senior. *Berhtoldus de Stainberch*. *Rinoldus de Eia*. *Gebolfus de Metempach*. *Hugo* dictus *Hanif*. *Wernherus* et *Chunradus de Winchling*. *Marquardus de Schambach* et alii multi.

Num. CV. Concessio Areæ Domus combustæ reservato jure urbano. Anno 1268.

Nos *Hermannus* dei gratia abbas in *Altah*. et Conuentus eiusdem Monasterii, tenore presentium confitemus et notum facimus vniuersis presentes litteras inspecturis. quod cum domus nostra sita *Pataeii* intra muros ignis incendio uastata totaliter periisset et ad eam reparandam nobis Monasterii nostri non suppetere facultates. Preterea cum non posset sine nostro dispendio reparari magno, adeo quod longe utiliores redditus poterant comparari sumptibus et expensis prefate reparande domui necessario impendendis. dignum duximus. et

com-

communī inter nos habito consilio vnanimiter decreuimus, prospicientes in hoc nobis maiora commoda prouenire, utpote subsequenter patuit per effectum. Aream et muros domus eiusdem qui remanserant reseruato nobis iure Ciuili. *Sex. denariorum* quod *Purchrecht* vulgariter nominatur, dare liberaliter et dedimus spontanea uoluntate, viro venerabili bone conscientie, ac discreto. Magistro *Hertuvico Pataviensi scolastico et Canonico*, ut tam libere quam penitus absolute de eadem et de censu eiusdem annuo disponderet quicquid vellet, quando eam suis sumptibus repararet. Porro eadem domo reparata ipsius scolastici multis laboribus et expensis taliter, ut *quinque libras Patauenses* soluere consueuerit. idem querens non que sua sunt. sed que ihesu christi, et deo placere magis desiderans quam lucris temporalibus inherere, domum eandem cum omni iure suo, sano corpore, sed mente saniori tradendam duxit et tradidit post decessum suum libere possidendam Monasterio sancte Marie in *Raitenhaslah* ordinis Cysterciensis. dyocesis Saltzpurgenfis. Sed ne uideretur inmemor uel ingratus accepti beneficii a nobis et Monasterio *Altahensi*, firmiter disposuit, et irreuocabiliter ordinauit, ut abbas qui pro tempore fuerit et conuentus de *Raitenhaslah* predictis Abbati et Conuentui de *Altah* Pataviensis dyocesis. *duodecim, solidos longos*. Patauiensis monete in festo sancti Michaelis persolvere debeant annuatim. de domo eadem incendio uel quauis alio impedimento uel oblaculo non obstante. alioquin ad penam pro detentione cuiuslibet census uel iuris quod dicitur *Purchrecht* in Patauiensi ciuitate ab antiquo statutam et consuetam, nobis et Ecclesie nostre obligabitur ipsa domus. Et hec ordinatio supradicta est a nobis et nostro conuentu, nec non a. Ch. venerabili Abbate de *Raitenhaslah* et suis fratribus, cum deuotis gratiarum actio-

nibus non solum inuiolabiliter acceptata. Quinimmo nos et fratres nostri cum omnibus nostris successoribus et ipsorum sollempnem anniuersarium ipsius Magistri *Hertvici* postquam decesserit, cum celebratione misse ac pulsationibus campanarum semper tenebimur celebrare. In cuius rei testimonium sigillo nostro et Conuentus nostri, nec non venerabilis predicti *Chvnradi abbatis de Raitenhaslah*, et ipsius Magistri *Hertvici* presentes littere sunt munite ac sub forma prescripta vtrique Monasterio assignate. Datum. V. Idus Marcii. Anno domini. Millesimo. ducentesimo. Sexagesimo Octauo.

Num. CVI. Commutatio Prædii in Mos autoritate
Ducis confirmatur. Anno 1270.

Nos *Heinricus* Dei gratia, Comes Palatinus *Rehi, Dux Bavarie*, per presens scriptum notum fieri cupimus uniuersis, quod *Heinricus* dictus *Gestlinus*, et vxor sua *Chunegundis*, venerunt ad monasterium *Altahense*, et delegauerunt ad altare s. Mauritii, sicut ipse *Heinricus Gestlinus*, vna cum filio suo *Arammo*, prius fecerant, totum predium, quod habuerunt, in *Mos*, cum lapide et omnibus pertinentiis eiusdem prædii, pro salute animarum suarum, et parentum suorum, ad quos quandoque ipsa proprietas pertinebat. Postea vero iidem ad nostram presentiam venientes, coram nobis, donationem predictam, in manus ven. *Hermannii* Abbatis, nominate Ecclesie delegarunt. Recipientes ab ipso Abbate, nomine Ecclesie supradicte, titulo commutationis siue recompensationis, quandam Curiam in *Puierbach*, soluentem unam libram denariorum et dimidiam, *Ratisponensis* monete, et insuper. XVII. libras promptorum denariorum, dictus Abbas
tunc

tunc dedit hominibus memoratis. Ne autem in posterum ex hac delegatione, siue contractu, obliuio uel contentio ualeat suboriri, nos ad petitionem parcium, presens instrumentum, Sigilli nostri munimine, ac testium qui interfuerunt, subscriptione, duximus roborandum. qui sunt uidelicet, Ven. Dominus Poppo Abbas Superioris Altah, Wernhardus Comes de Lonsperck, Albertus de Hals, Henricus de Alnochofn. Alrammus de Rotauv. Albero dictus Waller. Henricus de Mosdorf. Wolfkerus deWarte. Pero de Anzenkirchen. et alii quam plures. Datum in Landauv. per manum Chunradi notarii nostri. XV. Kaln. Septembr. Anno Dni. M. CC. Septuagesimo.

In ipsa hora et in eodem loco, sepe nominatus *Henricus Gestlinus* et *Alrammus filius suus* promiserunt, quod quando-
cunque *Henricus* paruulus filius ipsius *Henrici Gestlini*, ad etatem legitimam perueniret, ipsi hoc efficerent, quod ipse etiam renunciaret, omni iuri quod haberet in prediis supradictis.

Item promiserunt tunc et ibidem, quod ipsi etiam nostri Auctores essent, quod dicitur *Gerver*, eorundem prediorum, per annum et diem. Testes Dominus *Henricus Dux*, et Nobiles supradicti.

Isti sunt parentes *Henrici Gestlini* et vxoris sue *Chunegundis*, quorum memoriam in nostris oracionibus habere tene-
mur. *Ebo de Mös*, et vxor sua *Sophya*. et ipsorum pueri. *Albertus*. *Wernhardus*. *Altmannus*. *Luikart de Eissenpuch*. *Otylia de Retenpach*. *Perhta de Sigenhain*. Item pueri predictorum *Gestlini* et *Chunegundis*. *Henricus*. *Alrammus*. *Henricus*. *Hervurch Abbatisa de Chimffe*. *Chunegundis vxor Peronis de*

Enzenkirchen. Reichker. Perhta de Attenpuch. Mechthilt de Luirvolfigu. Otylia de Hutte. Elyfabet. Gerdrudis Rachvein Gefel.

Num. CVII. Controversia circa Jus piscandi in Danubio per Viam compromissi terminatur per Vicedominum.

An. 1271.

Ego Otto de Strubing Vicedominus illustris domni mei. *Heinrici Ducis Bavvarie* per prefeas scriptum notum fieri cupio vniuersis, quod Altercatio que fuit inter piscatores de *Tekkendorf*. ex una parte et piscatores *Altthenfis* Ecclesie ex altera coram me et per meum arbitrium ex vtraque parte in me compromissum, taliter est sopita, quod piscatores de *Tekkendorf* qui seruiunt domno meo Duci contenti erunt de cetero tali iure, quod piscaturam illam supra *Obernverd* que vulgariter dicitur *Wurf*, habebant per unam septimanam, et piscatores Ecclesie *Altakenfis* habebunt cum quiete aliam septimanam. Inferiores autem piscaturas, que similiter appellantur *tractus sagene* et *Wurf* habebunt solummodo piscatores Ecclesie memorate, nisi hoc contingat, quod piscatores de *Tekkendorf* Ecclesie piscatores non inueniant in locis predictis, tum licebit piscatoribus de *Tekkendorf* ibidem piscari, sed statim superuenientibus piscatoribus Ecclesie illi cedent. Item piscatoribus Ecclesie non licebit habere retia que dicuntur *Schrotnetz*, non artem illam que vulgariter dicitur *treiben* exercere. Item piscatores de *Tekkendorf* non frangent glacies et *haken* in prediis Ecclesie pro piscibus capiendis. Et ut hoc pactum inter utrosque piscatores de cetero firmiter obseruetur, in carta ista testes qui interfuerunt iussi scribi sigillum meum pro rei memoria appo-

ponendo. Actum in *Tekkendorf* in domo Raufcharii. In festo Incarnationis sancte Crucis in presentia Domni *Hermani* Abbatis altahensis et *Heinrici* prepositi sui, Anno Dni. M. CC. septuagesimo primo. Testes sunt. Piscatores de *Tekkendorf* videlicet. *Pichtoldus* dictus *Stadel*, et filii sui. *Chunradus* dictus *Svvaiger* et filii sui. *Otto* villicus. *Luipoldus* an dem *puchel*. *Altmannus* frater suus. *Otto* dictus *Greiffinch*. et frater suus *Chunradus*. *Heinricus* dictus *Viktaher*, *Rudgerus* et consobrinus suus *Heinricus*. Item *Chunradus* *Judex* de *Staufendorf*, *Fridricus* de *Labansfried*. Item ciues de *Tekkendorf*. videlicet *Chunradus* *Ranscher*. *Otto* de *Cholen*. *Chunradus* *Granator* de *Naternberg*. *Heinricus* sartor. *Siboto* de *Perlechsperig*. *Hermannus* *Thelonearius* et alii multi.

Num. CVIII. Advocatia gratuito promittitur.

An. 1272.

Nos *Heinricus* Dei gratia *Palatinus Comes Rheni Dux Bavarie*, Notum facimus omnibus presentes litteras inspecturis, quod cum *Hermannus* ven. abbas Ecclesie s. Mauricii in *Altah*, vexationem quam paciebantur homines sui in *Wizzenregen* et in *Hasenperge* ab aduocatis suis sua pecunia redemisset, ipsi aduocati, videlicet *Chunradus* et *Runboto* fratres de *Svarzenburch* eiusdem predii aduocatiā, quam a nobis in feodo habuerant et quam *Heinricus* dictus *Chelbelinus* in feodo ab ipsis tenuerat, uel in presentia nostra eis resignauerat, in manus nostras resignauerunt, omnique iuri renuntiantes, quod ipsis a progenitoribus suis in predictis prediis competere videbatur. Nos vero considerantes, labores et expensas, predicti abbatis et fratrum suorum, quas fecerunt, in redemptione pre-

predii memorati, gratiam talem fecimus ecclesie antedictae, vt nos et Heredes nostri sepefatum predium, sine omni iure aduocaticio defendemus, solam diuine renumerationis mercedem ab ipso Domino prestolantes. In cuius rei testimonium prenominata Ecclesie prelatentes litteras porrigimus Sigilli nostri munimine roboratas. Actum in *Abach*. Nonn. Augusti. Anno Dni. M. CC. LXXII.

Post hec cum Dominus Chunradus de Svarzenburch eadem villas spoliasset, auferens hominibus illis plus quam centum pecora et nos de Raptoribus illis iusticiam expeteremus, ipse tandem receptis a nobis super hec. VI. talentis ipsam aduocatiā, Domino Duci resignauit. Sed et rursū cum Reinbottle fratre suo pepigimus pro. XX. talentis, quod ipse Domino Duci similiter resignauit. Qui Dux demum tale nobis tradidit instrumentum. Nos *Heinricus*. ut supra.

Num. CIX. Immunitas Theloneorum per Austriam.

An. 1274.

Nos Otokarus Dei gratia Bohemorum Rex. Dux Austrie Stirie et Karinthie. Marchio moraviensis. Dominus Carniole. Marchio egre. ac portus naonis notum facimus prefencia inspecturis quod nos allecti dulcedine beati *Güntheri* fundatoris Celle seu cenobii in *Rymchna*, simulque deuocione ac paupertate fratrum sub regula sancti Benedicti inibi diuine clemencie famulancium dicte Celle seu cenobio de Majestatis gratia concessimus speciali. vt in omnibus Mutis seu theloneis, ex quibus quedam propriis uocabulis exprimimus. in *Stain*. *Ips*. *Emarsdorf*, *Maurhusen*. *Lintz*. ac aliis quocumque nomine censeantur, cum

cum victualibus suis per terras et aquas absque exactione quilibet libere transire ualeat sine Muta. quemadmodum ecclesie *Altahensi* cui dicta Cella in spiritualibus et temporalibus subiacet, iam dudum nos et antecessores nostri noscimus indulgisse. Nemini igitur fideli officiali Iudici siue Mutario, nostre excellentie subiectis contra hanc nostram concessionem aliquit a victualibus predictae Celle extorquendo infringere liceat, vel ei per aliquam sinistram interpretationem, cum nostre gratie interpretacio ad nos pertineat, ausu temerario contraire, Et si quis contra ea que piis locis ob salutem nostram pie concedimus, venire extorquendo uel male interpretando presumpserit, se indignacionem nostram nouerit incursum. et ablata ut restituat extra penam que nobis ex temeritate et nostri priuilegii violacione tenebitur modis omnibus esse uolumus obligatum, ut de peccato commisso quod contra nostram uoluntatem euenit, taceamus. Ut igitur in premissa plena et libera libertate nulla calumpnie materia ualeat suboriri, ob prosperitatem et salutem nostram indultam dicte Celle seu Cenobio presens porrigimus instrumentum. Datum apud *Pizkam* existente ibidem nobis cum Karissimo consanguineo nostro. domino. H. illustri *palatino Comite Reni Duce Bavarie*. Anno domini Millesimo. CC. LXX. Quarto: III. Id. Octobr.

Num. CX. Rudolphi Imperatoris primæ Preces pro Beneficio ecclesiastico. Anno 1274.

Rudolfus dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. Dilecto principi suo Abbati in *Nideraltach* gratiam suam et omne bonum. Cum in nostre sublimacionis exordio quodlibet Monasterium sub nostro Romano imperio constitutum, si super

super prouisione vnus persone primicias precum nostrarum ex antiqua et approbata consuetudine admittere teneatur, primarias tibi offerimus preces nostras, deuotionem tuam attentius exhortantes, ac regia tibi auctoritate mandantes, quatenus *Sifrido de March*, clerico, nobis de bona conuersacione, et sufficienti sciencia commendato, de beneficio Ecclesiastico, ad collacionem tuam spectante, si quod uacat ad presens, uel quam primum ad id obtulerit se facultas, cures liberaliter prouidere, ob nostram et sacri Imperii reuerentiam specialem, ita quod te et tuum Monasterium speciali prosequamur gratia et fauore, condignisque teneamur honoribus ampliare. Datum *Hagnavie* Anno domini. M. CC. LXXIII. Indictione Secunda. III. Kalendas Marcii. Regni nostri anno primo.

Num. CXI. Recognitio Juris instituendi et destituendi.

Anno 1275.

Nos *Ludovicus* dei gratia Comes palatinus *Rheni*, Dux *Bavarie* Notum facimus vniuersis presentem litteram inspecturis. quod Ecclesie *Altahensis* institutionem et destitutionem in Curia quam apud *Ingolstat* habere dinoscitur, liberam quo ad iura et seruicia Ecclesie recognoscimus et eidem saluo iure aduocacie nostre, vt pretactum est, iura eadem presentibus confirmamus. In cuius rei testimonium presens scriptum nostri sigilli robore fecimus communiri. Datum *Ingolstat*. Anno domini. M. CC. LXXV. pridie Kalendas *Junii*.

Num. CXII. Venditio Juris advocatitii et Proventuum inde percipiendorum. Anno 1275.

Ego *Vricus de Ekkenmül* per presentia profiteor et protestor, quod recepta quadam summa pecunie a domino *Abino*

bino Venerabili abbate *Altahensi inferiori*, de approbatione et consensu domini mei. *Heinrici Illustris Ducis Bavarie* vendidi dicte Ecclesie Aduocatiam et omnem obuentionem michi de iure uel exactione uel consuetudine prouenientem ex *Curia in Sifchoven* et hominum, nec non dotium Ecclesie in *Mündraching*, renuntians de voluntate predicti Domini mei Ducis, a quo premissa titulo feudali possedi, facta venditione in Ecclesiam Altahensem, omnibus michi ratione aduocatie in *Sifchoven* et *Mündreching* competentibus, libere et in totum, Et ut mea venditio et Domini mei approbatio et voluntas, rata permaneant, predictam litteram non solum sigillo meo, immo etiam Domini mei Ducis, placuit sigillari. Testes huius rei sunt *Ortlibus de Wald. Weimarus dictus frumesel. Reitherus de Ahaim. Alhardus de frauvenboven. Chunradus de Preising. Volchmarus tunc cellerarius* et alii quam plures. Datum in *Strubing*. Anno domini. M. CC. LXX. quinto. III. Idus Augusti.

Num. CXIII. Ratihabitio episcopalis respiciens priorem emtionem Juris advocatitii supra *Mindraching*.

Anno 1275.

Leo miseratione diuina *Ratisponensis Episcopus* Omnibus presentia inspecturis salutem in domino. Pie piis est occurrendum actibus, ubi per rem mobilem stabilitur pax Ecclesie ac libertas ecclesiastica conseruatur. Quoniam igitur dilectus in christo frater *Albinus* venerabilis abbas et conuentus *Inferioris Althe* ad quos ius patronatus Ecclesie in *Mündreching* spectare dinoscitur aduocatiam eiusdem Ecclesie de manu *Vhrici dapiferi de Eckenmul* et suorum heredum redemerunt pro

certa pecunie quantitate, nec honorabilis vir *Vlricus de Dornherch* Decanus Ratisponensis, rector ibidem, propter expensas concilii *Lugdunensis*, et prestationem multiplicem decimarum, eandem pecuniam soluere in totum poterat uel in partem. Ideo nos Capituli nostri accedente consensu benigne duximus concedendum, ut in proxima sui vacacione Ecclesia sepedicta In *Mundreiching*, Monasterio *Altahensi* in *quindecim libris Ratisponensis monete* maneat obligata, ita ut cum onere talis debiti ad eum transeat qui tunc in ea fuerit institutus, et medio tempore omni iure honore utilitate quam advocatus de iure consuetudo habebat, ibidem gaudebit, et fruetur Ecclesia *Altahensis*. In cuius rei testimonium presentem litteram sigilli nostri munimine duximus roborandam. Datum *Ratisponae*. Anno domini. M. CC. LXXV. Sexto Idus Junii.

Num. CXIV. Advocatia gratuito promittitur.

Anno 1277.

Nos *Heinricus* dei gratia Comes Palatinus *Rheni*, Dux *Bavarie*, notum facimus omnibus presentes litteras inspecturis, quod cum *Albinus* venerabilis Abbas Ecclesie sancti *Mauricii* in *Altah*, vexationem quam patiebatur, in Curia *Sifshoven* et Ecclesia in *Mundreiching*, ac dotibus suis, et quibusdam hominibus, quos sibi *Vlricus Dapifer de Ekkenmül* fidelis noster, sicut et Curiam et alia superscripta, siue de iure siue de facto iure aduocatio usurpabat, pro quadam summa pecunie redemisset, ita, ut dictus *dapifer*, pro se, et posteritate sua, renunciasset coram nobis iuri debito uel indebito premissorum, nec de cetero ascriberet se habere aliquod ius aduocaticium in ecclesia memorata. Nos considerantes labores
et

et expensas predicti Abbatis et fratrum suorum, quas fecerunt in redemptione predii memorati, gratiam talem fecimus Ecclesie antedictae, vt nos et heredes nostri se presatum premium sine omni iure aduocatio defendamus, solam diuine remunerationis mercedem, ab ipso domino prestolantes. In cuius rei testimonium, prenominate Ecclesie presentes litteras porrigimus, sigilli nostri munimine roboratas. Actum et datum in *Altah*. Anno domini Millesimo. Ducentesimo. Septuagesimo septimo. VIII. Idus Martii.

Num. CXV. Venditio Proventuum Juris advocatitii ad Biennium. Anno 1277.

Henicus dei gratia comes palatinus reni dux bavvarie per presentia profiteamur, quod nos omnia predia et homines ecclesie *altachenfis* in quibuscumque iudiciis constituta a proximo festo sancti Martini vsque ad annum integrum pro *centum libris Ratisponensibus*. Et ab eodem festo sancti Martini futuro. scilicet iterum per annum integrum pro totidem libris plenarie tradidimus libertati. ita ut quitquit nobis ratione aduocatie per futurum continuum biennium videlicet quod in futuro anno, quia de presenti anno pagati sumus, incipit, de predicta abbacia hominibus vel possessionibus cedere deberet, totum recipiat, domnus abbas ecclesie memorate. Et in spatio dictorum annorum dicta ecclesie in nullo per nos vel nostros grauabitur. et si per in-pignoracionem vel hominum captiuitatem in aliquo grauabitur, illud sine dampno ecclesie procurabimus retractari. sed tamen si aliqua nobis tam grauis et inopinata incumbet necessitas, de voluntate domni abbatis aliquod subsidium petere poterimus moderatum. Predictas etiam ducentas libras Vlrico Setzario

cui Ratisponensi iussimus assignari. Datum Landavv. anno domini. Millefimo. CC. LXXVII. In die sancte Barbare virginis In aduentu domini.

Num. CXVI. Investitura Regalium confertur Abbati per Episcopum Bambergensem nomine Imperii.

Anno 1279. vel 80.

Perchtoldus dei gratia *Babenbergensis* Ecclesie Episcopus, dilecto in christo fratri domno *Volchmaro* venerabili abbati in *altah inferiori*, sinceram in domino Karitatem. Cum a nobis petitur quod discrecionis et equitatis conveniencie consonum censetur, nostra interest petitiones huiusmodi deuote porrectas fauorabiliter exaudire. Cum igitur vt audiuius accedente communi consensu fratrum, *altahensis* Ecclesie ad quos electio pertinet, sit is electus rite et canonice dicte ecclesie in abbatem, et cum exigentibus vestris laudabilibus meritis, adeptus existatis toto iuris ordine obseruato, eiusdem apicem dignitatis. Ecce ad vestrarum precum instantiam et rationabilem requisitionem volentes vestram personam in hac parte specialiter honorare, et vestre Ecclesie, quam tamquam sororem nostre ecclesie amplectimur, in laboribus et expensis parcere et desferre. amministrationem regalis iuris, quod ad nos ex imperiali donacione pertinere dinoscitur, vobis cum omni sui plenitudine per presentes litteras duximus concedendam. Ita tamen, vt iuramentum nobis debitum, cum requisiti fueritis, nobis ea fidelitate, qua conuenit faciatis, et honorem ac alia iura Curie nostre cum tanta decencia et integritate persoluantis, sicut solitum est ex consuetudine antiqua et approbata,

ac

ac usque modo pacifice observata. Datum apud *Babenberch* in die beati Bonifacii martiris.

Num. CXVII. Homagium ab Abbate præstitum.

Eod. An.

Dilectissimo Domino suo. P. babenbergensis ecclesie venerabili Episcopo, *Volchmarus* Dei gratia abbas in *altah*, cum oracionibus et reuerencia debitum in omnibus obsequium et fidele. Quod nobis sub sigillo vestro per vestre excellentie literas, iura Ecclesie nostre prout ad vos spectare dinoscitur, tam beniuole trausmisistis. parcentes in hoc nostris laboribus et expensis ad magnas dominacioni vestre graciaram assurgimus actiones, spondentes dignitati vestre per nostras literas e conuerso, quod omnia predia inventa in usibus ecclesie diligenter conservabimus, et alienata si qua essent studebimus eadem diligencia, prout possumus reuocare. *Viginti* etiam *libras* latori presentium assignamus de consilio *Tirolsi* officialis nostri de *osterhofen*. quas ob dilectionem vestre gratie apud *Judeos* concepimus ad vsuram.

Num. CXVIII. Cessio Proventuum Juris advocatitii.

An. 1281.

Nos *heinricus* Dei gratia Comes *Palatinus Rheni*. *Dux Bavariae*. tenore presencium profitemur, quod cum nos pro omni Jure advocatali hominum et prediorum Ecclesie *Altahensis* consueuerimus singulis annis recipere. *Centum libras*. et hiis receptis. quolibet anno sine exactione ampliori. tenemur dictam Ecclesiam in prediis et hominibus defensare. Ipsam etiam a quibuslibet inpignoracionibus indempnem nichilominos conseruando. Ecclesie a festo beati Martini proxime nunc venturo

turo per annum in *Ottonem vicedomnum* nostrum et pueros suos assignacionem et tradicionem dicti Juris aduocaticii recognoscimus nos fecisse. Post hec urgente necessitate. dictam receptionem *Centum librarum* pro *quadrigentis libris* et accrescentiis earundem. videlicet *decem libris*. soluendis de centum. quamdiu summe solucio durauerit. dilectis nobis *Alberto vicedomno* nostro et fratribus suis *Karolo et Leutvino*. nec non creditori nostro *Heinrico Staubingerio* Ciui Ratisponensi duximus assignandam. ita quod obuencionem aduocatales supratactas. prefati nostri seruitores recipiant continuo et integraliter. dum quod in totum quitati fuerint, et pagati. Sane si ex grandine. guerra. vel aliis causis Ecclesia ad inopiam uenire ceperit. nos secundum qualitatem defectus ecclesie. et in prenominato iure. gratiam faciemus. nec ad aliquod obstagium pro eisdem denariis se predicta Ecclesia obligabit. si in solucione forsan tardauerit, sed nostris datis super hac causa fideiussoribus instrumentis. stabitur in hac parte, Quare utpote. qui pro decursu solucionis prefate. ius aduocatale. tam pro hominibus quam prediis ipsius ecclesie recepimus. ipsam medio tempore sine postulatione. seu exactione quarumlibet steuratum. seu prestacipium tenebimur defendere et tueri. ac ab impignoracionibus ac captiuitatibus. homines et seruitutes eiusdem ecclesie. indemnes omnimodis conseruare. in cuius rei testimonium. Sibi tradimus presens scriptum nostri sigilli robore communitum. Datum in *landauv*. Ano Domini. *Millesimo. CC, LXXX* primo. Idus febr.

Num.

Num. CXVIII. Memorabile Privilegium Immunitatis a
Thelonio quoad evectionem Salis. An. 1285.

Nos *Heinricus Dei gratia comes palatinus Reni Dux Bavariae*, omnibus in perpetuum. Cum in principatus apice per diuinam prouidentiam constituti, recognoscamus et recognoscere debeamus, ut qui diuitiis et honoribus alios precellimus, in largitione donorum ac defensionibus, et maxime circa religiosas personas, ut qui temporalibus insistimus, releuemur contemplatorum precibus, nos teneri et precipue subiectis nostris preesse pariter et prodesse. Si igitur summus magis obnoxii ad prestanda beneficia Deo famulantibus sub religionis malicia, prestanciores et prompciores erimus illis ex debito, quos rigor durior, et hospitalitas gratior pre ceteris commendat. Hinc est quod ad promocionem et defensionem *Ecclesie altahensis*, que quoad monastice vite obseruantiam et hospitalitatis merita maioribus iuuatur meritis non immerito allicimur, quod eam propter pie conuersacionis studia specialius prosequamur, invitante nichilominus non ad illiud temporali subsidio quo nobis complacet et semper studuit complacere, ut sic multiplicibus causis concurrentibus pro deuotione et recompensa ipsam Ecclesiam pre omnibus aliis teneamur fouere ac diligere, dotare pariter et ditare, quatenus sic tempore nostro ac hereditum nostrorum floreant solempnius, que sollempniter floruit ex antiquo. Sane pensantes omnia premissa, et singula premissorum prefato Monasterio beati Mauricii in *altah* semel in anno, seu singulis annis semel in omnibus Mutis nostris in *purchausen. Scharding*, et aliis quas in presentiarum habemus, seu nos uel heredes nostri in futurum habebimus, quandocunque placuerit *tria talenta Salis maioris ligaminis*, sicut reponi in nauibus

K k

con-

consueuerunt, traducendi sine nostra exactione Thelonei, seu *Mute gvidagii*. seu *passagii vectigalis*, seu tributi, postulatione iuris, amoris, uel consuetudinis, denariorum, vel enxeniorum liberum et perpetuum transitum concedimus et donamus, Volentes per nos et heredes nostros ac officiatos talis libertatis inuafores tamquam inimicos nostre salutis quam respeximus in hac parte, acrius et penalius condemnari, ut pena vnus multos exterreat, et gratia sic grate et *quodammodo ex debito concessa* ipsi Ecclesie inconuulsa et libera cum omni tranquillitate integra perseueret. Rēardatores autem pro duplo dampni sui vbicumque placuerit procuratori dicte Ecclesie poterunt conueniri. Ne igitur presentis libertatis sic fauorabilis, debita, ac uoluntaria donacio per nos, uel posteros nostros in Mutis jam habitis, uel habendis per decursum *Salzah*, *Eni*, seu *Danubii* ullam diminucionem aut calumpniam ex nunc uel in posterum patiatur. presens instrumentum Dei petitione et ratificatione Heredum nostrorum dicto Monasterio tradimus nostri Sigilli munimine roboratum. Dat. apud *Landauve*. Anno Dni Millesimo ducentissimo LXXX quinto in die beati Georii martyris.

* Sigillum aliquantulum lesum.

Num. CXX. Nova assignatio eiusdem Juris.

An. 1287.

Nos *heinricus* Dei gratia *Palatinus Comes Rheni Dux Bawarie* presentibus profiteamur, quod cum nos pro omni iure aduocatali hominum et prediorum ecclesie *altahensis* consueuerimus recipere annis singulis *Centum libras denariorum Ratisponensium*. et hiis receptis quolibet anno sine ampliori exactione tenea-

teneamur dictam ecclesiam in prediis et hominibus defensare, ipsam etiam a quibuslibet inpignorationibus indempnem nihilominus conseruando. Ecclesie fideli uiro *Ekberto* quondam *Ruperti de Haidauve filio* ac pueris eiusdem assignacionem et traditionem dicti iuris aduocaticii recognoscimus nos fecisse. ita quod anno domini. M. CC. LXXX. VIII. in festo beati Martini tunc incipiente predicti monasterii abbas et Conuentus *quadrigentas libras Ratisponenses* per quatuor annos tunc currentes continue nostro nomine soluere tenebuntur. pro qua pecunie quantitate *Castrum* nostrum in *Gebolchouen* cum omnibus suis attinenciis recuperauimus ab eodem. Sane si ex grandine, gyvera, vel ex causis aliis ecclesia *altahensis* ad inopiam venire ceperit, nos secundum qualitatem defectus eidem ecclesie in pre-nominato Jure hoc est in quadrigentis libris persoluedis prout superius est expressum, gratiam faciemus. Nec ad aliquod obstagium pro eadem pecunia se prefata ecclesia obligauit. si forsitan in solucione tardauerit, sed datis super hac causa fideiusoribus. instrumentis nostris stabitur in hac parte. Et quia in decursu solucionis prefate, que nobis taliter exhibetur, aduocatale ius tam pro hominibus, quam pro prediis ipsius ecclesie recipimus, per quadriennium supradictum ipsam *altachensem* ecclesiam medio tempore sine prestolacione seu exaccione quorumlibet stevrarum et prestacionum tenebimur defendere et tueri et ab inpignorationibus et captiuitatibus homines et seruitores eiusdem indempnas omnimodis conseruare. In cuius rei testimonium presens instrumentum eisdem tradidimus sigilli nostri roborare communitum. Datum in *Lantschut*. Anno Domini Millesimo. ducentesimo. LXXXVII. proxima sexta feriia ante viti.

Num. CXXI. Confirmatio quorundam Privilegiorum.

Anno 1290.

Wir *albert.* von gots gnaden *hertzog in Osterreich.* vnd *ze steyr vnd ze chrain.* vnd *auf der march.* vnd *auch ze Portnavn.* tün ze vvizzen evvichlichen allen den. di disen brief ansichtikh werdent. daz der ervvørig her apt . . von Nidernaltach vnd der Convent des selben chlosters vnd paten mit fleizz, vnd mit andaht. daz wir in benevvn. vnd westøtigen scholten. von vnsern besvndern gnaden ein hantvest. di si vns vür prachten diu in aller der weis stvnd als si hin- nach geschriben ist.

„ Wir *Rudolf* von goths gnaden *Römischer Chvnick* ze
 „ allen Zeiten merer des Reichs, entpieten allen des heiligen
 „ Römischen Reichs getrewn di disen brief ansehent, vnser
 „ gnad vnd alles gyt. Chünichlich werdikhatt als oft gehöht,
 „ vpd von got selber, von dem aller gevvalt hergeet, dester
 „ selichlicher gestellt vnd aufgeriht wiert, als oft chünichlich
 „ genad Gotshäuser. diu got gegeben vnd befundert sint,
 „ gnädichlicheu verdencht, vnd sich darzv naigt vnd brauht,
 „ daz si gevüdernt werden, daz in ir Freiong iht überuarn
 „ vverd. daz in ir güt gernert werd. vnd da von schüllen
 „ vvizzen alle die ietzunt lebent, vnd di fürbaz chvmstikh sint,
 „ daz zv vns chomen der erberig her apt . . von Nidernaltah
 „ vnd sein Conuent, vnd prachten vür vns ein hantvest, diu
 „ in gegeben was von dem edeln vnd hohgoporen vürsten
 „ hertzog *Leupolden* in *østerreich*, vnd *ze steyr*, vnd vns an-
 „ lagen vnd mit andaht paten, daz wir in di selben hantvest
 „ bene-

„ benerevvn. vnd bestetigen geruehen. vnd denselb hantfest
 „ stehend also.

„ Wir *Leupolt* von gots genaden hertzog in österreich
 „ vnd ze Steyr enpieten allen den di disen brief anstikh
 „ werdent. vnsern grus. Wir tün ze wizzen allen den die
 „ ietzu lebent, vnd di fürbas chvnmstikh sint, daz es wol dar
 „ zü chom, daz der erberig her apt *Popp* von Nidernaltah
 „ hern *otten von Winchel* vnsern *diensherren* vmb manigerlai
 „ gewalt vnd vnvüß di er im tet an sinem vrbar ze *abstorf*.
 „ vnd ze *chirchaim* von den eriach. vnd sich annam er wær
 „ vogt dar vber vor vns bechleit, vnd ansprach mit dem reh-
 „ ten. vnd daz der selb chrieg. vnd deu selb ansprach. also
 „ mit ietweders tails güten willen verriht, vnd vertaidingt
 „ ward. daz der vorgenant her *ott von Winchel* chainer
 „ flaht reht auf dem hof bei *abstorf* auf dem berig. vürbaz
 „ haben, oder nemen scholt. weder vür aderlozz. weder vür
 „ ander sache swi di genant sein. als er vor in ein gewon-
 „ hait het praht. vnd vür aller diu reht, der er iahet, daz
 „ er si haben scholt; scholt er inn haben; der lehen einz ze
 „ *chirchaim*. diu den apt angehorent. mit allem dem daz dar zü
 „ gehört. gar vnd gantzlich. Er scholt auch de hain (chain)
 „ stevver ab den vrborn derselben dörfer vürbaz niht nemen.
 „ vnd scholt die leüt mit wegen noch mit chainer vlier niht
 „ müen. Er scholt auch sich nicht vnderwinden chains rehts
 „ von mülen, von werden, oder von dem, daz in der deusch
 „ *Stadrecht* haizzet, wän denselben reht schüllen alleu sampt
 „ dem apt. vnd dem Gotshause dienen. vnd sein schaffer. schol
 „ auch den vorgenanten vrbarn dehain gefesse. noch de hain
 „ haimwesen niht haben. Swaz auch von Wandeln. vmb

„ *todsleg. notnuft.* vnd *deuf* geuellt. daz scholl man gelich
 „ enzvwaitallien. vnd scholl ein tail dem apt vnd seinem
 „ Gotshaus gevallen. daz ander tail schol dem vorgenanten
 „ *Otten von Winchel* werden. vnd schol er sich dehains
 „ (chains) andern gerihts niht vndervvinden, vveder vmb
 „ vliezzent wunden. noch vmb chainer slacht ander sache.
 „ vvan devselben geriht alleu samp den apt vnd den schaffer
 „ angehorent. daz auch er dez aptes vnd seines Gotshauses
 „ levt vnd güt defter fleizzlicher vnd erdlicher in seinem
 „ scherm vnd trevvu hab vnd alle ander vordrug vermeide
 „ schol man in alle iar dreiftvnd in dem iar geben *zwelf schil-*
 „ *ling vviennner pfenning*, ie ze dem mal ein halbes pfunt.
 „ vnd darzv *zehen schilling derselben laipfenning*, für alle
 „ naht feld. Ez vvard auch also getaidingt. vnd ausgelait,
 „ swenn er des iht übervür daz vorgeschriben ist. er selbe oder
 „ sein schaffer, oper daz er so vngevvaltik vvurd. daz er daz
 „ vorgenant Gotshaus niht beschermen, vnd an seinen rehten
 „ behalten meht, so scholt der apt, vnd sein Conuent des
 „ volligen vnd gentzen gevvalt haben. daz si in vercherten.
 „ vnd di vogtai einem anderm liezzen, der in darzü geviel.
 „ daz ist geschehen, vnd ward also getaigent. in der stat
 „ ze *chrems.* vnd dez sint zevge *Vlrich von valchenberch. her*
 „ *Hainrich von Chünring. Vlrich der Marschalh. Hirman von*
 „ *Chranhsperch. Rüger von Anschavv. Wolfker von Gors.*
 „ *Albert von Svartzenavv. Leupolt der Schenk. Pot von drozz.*
 „ vnd ist geschen de von christes gepurd warn zwelf hun-
 „ dert, vnd vunf vnd tzvvaintzk Jar. in dem mom der haiz-
 „ zet der Mertz. in der stat ze *chremms.*

„ Vnd

„ Vnd vvan vns der apt vnd der Conuent des obengenanten chloster fleizzichlichen. vnd diemütlichlichen paten. daz vvir in di selben hantfest benevvn vnd bestatigen geruhten. haben vvir vns darzv gepaigt. vnd vnfern vvillen. vnd vnser gvnst darzü gegeben. daz wir in nach ir gepet getan haben. vnd in diselbent hantfest, als si vor gantzlichen. vnd richtichlichen geschriben ist. vnd als siven erlt gegeben ist. mit allen ir artikeln benevvt (benevvert) vnd bestetigt haben, vnd haben in darüber gegeben disen gegenvvurtigen prief. vnd haben daz getan von vnfern chünchlichen genaden. von den wir vns vür genumen vnd vürgelezt haben. daz wir alle gaistlich lewt vürdern vnd begenaden wellen an allen den sachen di si an vns bringent. di redlich vnd zeitlich sint vnd zv guten vnd seligen dingen gehörent. vnd da von wellen wir, vnd göpieten strenlichen. daz niemen fürbaz. diseu vnserer benevvg vnd bestetigung schrift. bechrenchen schülle, oder geturr. vnd daz auch niemen davvider icht freulichen tue. wan svver daz tät, der laidigat svverlichen vnser chünchlich magenchraft, vnd vnser wirdichait grözlichen überfah. vnd dax di benewng, vnd bestetigung also ergangen. vnd geschehen sei, geben wir ze einem vrchvndt. vnd zv einer ewigen chraft disen brief versiegelten mit vnserm chünchlichem Insigel. vnd der ist gegeben ze *Wienn* In dem Monn der da haizzet de abrille. vnd ist geschehen do von christes depurdt zwelf hundert, vnd siben vnd sibentzk Jar. in dem vierden Jar vnfers reiches. „

Nu wan wir unser gier. vnd unser andacht also stöt. vnd also gestalt ist. daz wir gaistlichen hävfern vnd personen
gern

gern vvoltten gütlichen tün. vnd si vvoltten vürdern vnd vür-
pringen. als daz von vnsern vorvordern an vns chomen ist, di
vns des selben pilde vnd ler habent vorgetragen. Da von nah
des vorgenanten herren des aptes vnd des Conuents von Ni-
dernaltah pet. haben vvir getragen, vnd genaigt, vnd haben
in di selben hantfest mit allen ir püntten vnd artikeln benevvt,
bevvarrt, vnd bestatigt. vnd mit diser gegenvvürtigen schrift
geevvigt. also daz niemen vürbaz vrlaulich schol, oder mag
gesein. daz er dise vnser schrift mit ichtevbechrechen. oder da
vvider icht vräulich tun. vvan svver daz tat der schelt vviz-
zen, daz er schuverlichen in vnser vngnad, vnd in vnsern zorn
geviel. daz daz alse geschehen sei. geben vvir disen brief ze
einem vrchund mit vnserm Insigel versigelt. daz ist geschehen
ze *Wiennen* de von christes gepurd waren tzvvelfshundert vnd
Nevntzi iar. viertzechen tag vor dem Monn der da haizzet
abril.

Num. CXXII. Privilegium evehendi Salis sine exactione
Mutæ. An. 1292.

Nos Otto Dei gratia palatinus Comes Rheni, Dux Bavvarie
presentibus profitemur, quod multorum meritorum deuoc-
ionem, quam nobis et quondam Karissimo patri nostro diue
recordacionis altahense Monasterium vtilliger, et Reuerenter in-
pendit specialibus gracie nostre fauoribus reposcere et recog-
noscere cupientes, hanc pro salute et remedio progenitorum
nostrorum, et specialiter prescripti patris nostri Karissimi sibi
fecimus gratiam specialem. quo commodius continuate subuen-
cionis nostre onera valeat supportare, quod quilibet abbas eius-
dem Monasterij, qui pro tempore fuerit *tria talenta maioris*
ligami-

ligaminis et duodecim minoris salium semel in anno deducere valeat per mutas nostras in *Burchusa* et *Schärding* absque exactione cuiuslibet theloni siue mute, ita quod occasione premissorum nichil exigatur penitus ab eisdem. vel procuratoribus eorundem, vel aliquibuscunque aliis, quibus predictæ libertatis negocium duxerit committendum. Et ut hec premissæ libertatis concessio perpetuis temporibus duratura, processit de Karissimorum fratrum nostrorum *Ludvici* et *Stephani* expresso beneplacito atque voto. In quorum omnium evidens testimonium atque robur presens instrumentum eis dedimus, nostri maioris sigilli robore communitum. Datum et actum apud *Strubingam* anno Dni Millesimo ducentesimo LXXXII. proxima quarta feria ante Sebastiani Martyris.

* Sigillum sub N. 31.

Num. CXXIII. Privilegium perpetuum evehendi Salis sine Exactione Mutæ. An. 1298.

Nos Otto Dei gratia *Palatinus comes Rheni, Dux Bavarie*, tenore presentium profiteamur, quod multorum meritorum deuotionem, quam nobis et quondam dulcissimo Patri nostro inclyte recordationis *Altahense* Monasterium utiliter libenter impendit, specialibus gratiæ nostre fauoribus reposcere et recognoscere cupientes, hanc pro salute et remedio progenitorum nostrorum, et specialiter prescripti Genitoris nostri charissimi, sibi fecimus gratiam specialem. quo commodius continuate subuentionis nostre onera valeat subportare, quod quilibet Abbas eiusdem monasterii, qui pro tempore fuerit, *tria talenta maioris ligaminis*, et *duodecim minoris Salium* semel in anno quocunque tempore voluerit, deducere valeat. per mutas nostras in *Burchuse* et *Schärding*, absque exactione cuiuslibet

thelonei siue mute, ita quod occasione premissorum nihil exigatur ac eisdem vel procuratoribus eorundem premissis, et adiicimus, quod si predictus Abbas predictæ libertatis negotium pro tempore cuiuslibet anni, alicui, vel aliquibus committendum duxerit seu vendendum, is vel iidem eadem per omnia gaudere debeant libertate. Et hec premissæ libertatis concessio perpetuis temporibus duratura, processit de charissimi Fratris nostri *Stephani* expresso beneplacito atque voto, In quorum omnium evidens testimonium atque robur presens instrumentum sibi dedimus nostri majoris sigilli robore communitum. Datum et actum apud *Straubingam*, Anno Domini MCCXCVIII. in vigilia Nativitatis Virginis gloriose.

Num. CXXIII. Confirmatio plurium Privilegiorum circa
Emmunitatem a Theloneo. An. 1299.

Nos *Otto* et *Stephanus* Dei gratia comites palatini Rheni. *Duces Bavarie*, per presentes litteras confitemur, quod nos presentante nobis venerabili Dno *Wernhardo* abbate de *inferiori altah* literas quondam Karissimi Patris nostri Dni *Heinrici* inclite recordacionis vidimus non cancellatas, nec viciatas, per omnia in hec verba.

„ Nos *Heinricus* Dei gratia comes palatinus Rheni, Dux
„ *Bavarie* per presentes litteras confitemur, quod nos presentante nobis venerabili Abbate *Volchmaro* de *inferiori altah*
„ literas Karissimi Patris nostri Dni *Otonis* incliti Comitis palatini Rheni, Ducis *Bavarie* vidimus non viciatas nec cancellatas per omnia in hec verba.

„ *Otto*

„ Otto dei gratia comes palatinus Reni, Dux Bavvarie.
 „ Vniuersis suis Iudicibus. Mutariis, Theloneariis, gratiam
 „ suam et omne bonum. Quoniam Ecclesia inferioris Altahe
 „ perpetuo libera indulsumus voluntate, vt de victualibus suis,
 „ per pontes, terras, et aquas, in nostro districtu nullus
 „ theloneum exigere debeat, seu mutam, vobis sub obtentu
 „ nostre gratie precipimus firmiter, et mandamus, quatenus
 „ gratiam talem ipsi Ecclesie a nobis concessam nullatenus in-
 „ fringatis, quod si secus duxeritis faciendum, nostram vos ob
 „ hoc indignacionem incurrisse graviter noueritis et offensam.
 „ Datum apud *Landauve* Anno Dni. M. CC. XLVI. XV. Kaln.
 „ Julii. „

„ Nos quoque volentes piis nostrorum progenitorum ve-
 „ stigiis inherere, supradictam libertatem et gratiam eidem
 „ Ecclesie Altahenſi confirmamus, et tenore presencium stabi-
 „ limus. Datum in *Altahe*. Anno Dni. M. CC. LXXX. primo.
 „ pridie Kaln. Junii.

Nos quoque volentes Karissimorum Avi et Patris nostri
 vestigiis inherere et libertates Ecclesiarum nostris temporibus
 non infringere, minuere: sed augere, eidem venerabili Abba-
 ti et Conuentui Altahenſi presentibus indulgemus et antiquam
 gratiam noua gratia supperaddita renovamus, que inquam
 superaddita gracia hec est, ut non solum vinum et ammonam,
 quod vel que in propriis Vineis, possessionibus seu prediis et
 decimis ipsis crescit et provenit, etiam si huiusmodi Vinum
 et ammonam, exigente necessitate eos vendere contingat, ve-
 rum etiam si quod Vinum et ammonam ex predictarum Vinearum,
 possessionum seu prediorum et decimarum sterilitate, pro

domus sue necessitate, emere compellantur, nec non alia quibuscunque pro predictae domus sue necessitate indiguerint, per pontes terras et aquas nostri domini, sursum, et deorsum. deducere debeant et valeant sine qualibet exactione theloni seu mute, ac postulacionis genere cuiscunque non obstante si processu temporis, pro instantibus nostris necessitatibus, mutas nostras, et thelonea, nos oporteat obligare. Vobis igitur sub obtentu nostre gratie mandamus firmiter et districte, ut huiusmodi libertatis gratiam predictis Dno abbati et Conuentui altahensi per nos denuo superadditam et concessam nullatenus infringatis. Quod si secus feceritis nostram vos indignacionem incurrisse grauiter noueritis et offensam. Datum apud *Strubingam*. Anno Domini Millesimo. ducentesimo. Nonagesimo Nono. In die beati Luce Evangeliste.

Pendent ex hac Membrana gemina Sigilla

Ottonis et Stephani. illud sub N. 31.

Num. CXXV. Venditio Juris Advocatiæ.

An. 1311.

Ich *Ortorf von Chranckperch*. vergich vnd tün chvnt allen den di disen brief sechent oder horent lesen. di nv lebent. vnd hernach chünftig svnt. Daz ich mit mîner Erben gutten vvillen. vnd gunst. mit verdachtem mvet. vnd mit zeitigem Rat *miner* frevnt. ze der zeit do ich ez vvoll getvn mocht. verhaufft han mins rechten lechens. die vogtai daz *Abtstorf*. da von man alle Iar dinet drev vnd zwaintzich pfunt *Wiener pfenning*. vnd fümff vnd zwaintzich mutt habern, vnd fümzich honer. vnd fümzich phenning. vnd darzu daz gericht. ez sei vmb dief. oder vmb

vmb notnuft. oder vmb todsleg. oder vvaz an den tod gehoret. mit allem dem nvtz vnd recht. als ich ez vnd nün vordern ennser von hertzoges *Fridrechs* zeiten in rechter lechensgevver. herbracht haben. vmb *drehhundert pfunt. vnd um fünf vnd sechtzick pfunt Wiener pfenning.* der ich recht vnd redleich gevvert bin. dem erbern mann hern *Hadmaren von Sunnberch.* ledichleich vnd vreileich. ze haben. vnd allen sineu frvme do mit zeschaffen. verchauffen. versetzen, vnd geben fvvem er vvell an alle irrfal. vnd durch pezzzer sicherhait. so setz ich mich vorgeanter *Ortolf von Chrancherch.* vnd mein erben. dem vorgeanten hern *Hadmaren von Sunnberch* vber das vorgeant guet ze rechtem scherm. fur alle ansprach. als lehensrecht ist. vnd dez landez gevvonhait ze *österreich.* vnd gib im dar vber disen brief ze einem sichtigem vrchund. vnd zv einem offen zeygen. diser sache. versigeltn mit meinem Insigel. vnd sint auch dez gezeug. her *Stephan von Meichsavve.* her *Eberhard,* vnd her *Heinrich.* vnd her *Vlrich di bruder von Walse.* her *Otto von Celking.* *Stephan von haunvelde* her *Hadmar von Raschenloec.* vnd ander erber leut genug. den die sache vvoll chvnt ist. diser brief ist gegeben. do von christes gepurd vvoren ergangen drevtzechvndert Jar. darnach in dem ainlesten Jar. an dem auferttabent.

Num. CXXVI. Renunciatio Juris advocatiæ in Villa

Abtstorf. Anno 1312.

Ich *Ott de Turs von Rauchenek* mit sammt minen Schönen. *Otten* vnd *Johansen.* vnd andern meinen erben. ton ze vvizzen. allen den. di den Brief ansehent oder horent lesen. di nu lebent. oder hernach chvnstik vverdent. daz vvir vns verzi-

gen haben. alles dez rechtes daz vvir hieten. oder haben solten. an der *vogtai dez gutes ze Niderapstorf.* vnd haben sei ledichleichen aufgegeben. vor vnserm herren hertzog *Fridrich von Osterreich.* dem ersam Prelaten. aptt *Wernhard von Nidderaltach.* vnd siner Sammlung. also daz vvir vnd vnser afterchvnft nimmer mer do hain ansprach. nach derselben *vogtai* sullen haben. vnd ist dar mit schiedung darzv chomen. also daz der *vorgenant aptt.* vns darumb *drehhundert pfunt Wiener pfening* gegeben vnd verihht hat. Vnd daz also stet beleibe. geb vvir im vnd sinem gothaus disen Brief ze einer sicherhait. vnd zv einem ebigen vrchvnd. versigeltn mit vnser Insigel. dez sint zevg. *Dietreich von Pilchdorf.* her *Weichard von topel.* *Fridrich von Waltse.* vnd sein Bruder her *Gebhard* chorherr von Pazzavv vnd her *Sevecker Ritter von Iserhoven.* vnd *Maister Albert* pfarrer von *Haidolsing.* *Heinrich der Asperger.* vnd ander ersam leut. Der brief ist gegeben do von christes gepurt vvaren. tausent Jar. vnd drehvndert Jar. darnach in dem zvvelftem iar.

Num. CXXVII. Collatio Juris Advocatiæ in Villa
Abtstorf. Anno 1312.

Ich *Tietreich von Pilchdorf.* ze den zeiten *Höfmarshalch* dez hohen fürsten dez hertzogen von *Osterreich* tvn ze vvizen, allen den. di disen brief lesent oder horent lesen. daz mir *mein herre.* Hertzog. *Fridrich von Osterreich* enpholhen hat dev *vogtai dez Nidernapstorf.* nach dez ersam herren aptt. *Wernhard.* Peter. von *Nidernaltach.* der mich dazv ervvelt hat. mit sogetaner beschaidenchait. vnd mit sogetanen recht. daz er mich vercheren mack. svvemm ich im vnd sinem gotzhause. nicht recht vvare. vnd hat auch mir der *vorgenant aptt.* dar
vmb

vmb daz ich im di leut getrevvlich vnd vleizzichleich beschirmen schol. von dem selben vrbor geschafft. daz mir sein pfleger auf dem selben guet sol geben alle iar an sant Jörgen tag *zehn schilling vviennner pfenning.* vnd ze sant Michelstag. *fumpf habern.* vnd auf di lichtmess *fumpf pfunt vviennner pfenning* fur alle dev mal di ich oder mein poten. svvenn vvir darchomen haben füllen. vnd vber daz han ich nimer ze voderen auf dem selben gvet. vnd schol auch da niht rihten. dann die drei sach di da zv dem tod gehorent. *Todslach. Deuf.* vnd *Notnumpft.* vnd schol auch die selben schuld also richten. daz sein der aptt. vnd sein gotzhaus an sinem reht. vnd sinem guet niht engelt. dez gib ich im disen Brief ze einem vrehvnd versigelt mit meinem Insigel. Der prief ist gegeben. da von christes gepurt vvaren tausent Jar. vnd drevhvndert Jar. darnach in dem zvvelften iar. ze *Wienn* in der Stat. An sand Mychels tag.

Num. CXXVIII. Confirmatio Laudi super cessione Advocatæ in Villa *Abtstorf.* An. 1312.

Fridricus dei gratia. *dux austrie. et syrie. dominus Carniole. Marchie. ac portusnaonis.* ad vniuersorum tam prefencium quam futurorum volumus noticiam peruenire. Quod cum inter honorabiles viros. *Wernhardum* abbatem et Conventum Monasterii *altache Inferioris.* ex parte vna. et fideles nostros *Ottonem. Túrsonem de Rauhenekhe* pro se suisque filiis. *Ottone* et *Johanne* et aliis suis heredibus vniversis ex altera. super advocacia ville *aptstorf* inferioris, coram nobis fuisset aliquamdiu disceptatum. Tandem ad consilium nostrum super eadem controuerfia in nostros fideles Magistrum *Bertholdum*
pro-

prothonotarium nostrum *Dietricum*. et *Marscalcum de Pilichdorf*. *Ottonem de Celking*. *Wikardum de Topel*. tamquam arbitratores. seu amicabile compositores. de consensu parcium existit compromissum. qui inter ipsos compositionem seu arbitrium huius modi protulerunt. videlicet quod prefatus *turso* pro se, filiis suis et heredibus antedictis. omni Juri. quod sibi in eadem aduocacia compeciit. seu competere potuit. cederet libera voluntate. Quod et fecit renuncians omni accioni, seu liti que de iure vel de facto super eo possint in posterum suboriri. restituens et resignans. dictam aduocaciam eisdem. abbati et Conuentui liberam et quietam. abbas vero et Conuentus memorati. processione seu renunciacione huiusmodi sibi facta, dicto *Tursoni* suisque heredibus. *trecentas libras denariorum Wiennensium* tradidit et persoluit. Nos igitur pro bono pacis et concordie dictam renunciacionem seu cessionem ipsis abbati et Conuentui per memoratos *Tursonem* heredesque suos libere factam. et coram nobis et illustri fratre nostro *Leopoldo duce Austrie et Styrie* publicatam recipimus, sepedicto abbati suisque successoribus generosius indulgendo, ut iuxta tenorem antiquorum priuilegiorum ecclesie sue aduocatum sibi in prefata villa *Abtstorf*. libete possit eligere pro sue arbitrio voluntatis. Eum vero, quem pro tempore ipse abbas cum fratribus suis duxerit eligendum nobis presentare debet. per nostre magnificenciam dominacionis confirmandum. vt autem idem arbitrium ratum et inconvulsus omni tempore perseueret, nec aliqua possit deinceps calumpnia suboriri. presentes literas de consensu et uoluntate parcium. Sigilli nostri robore communitas tradidimus in euidentis testimonium premissorum. Datum et actum *Wienne* presentibus hiis testibus fidelibus nostris. *Wernhardo de Schoueberch*. *Rudolfo Chranckperger*.

perger. Friderico de Walse. Duringo Pibrone. Ottone hauserio. Suveikero de Iserhouen. Alberto plebano de haedolsing. Heinricho de alberg. Chunrado de avve. Walthero de hitzsteten. et aliis quam pluribus fide dignis. Anno domini. M. CCC. XII. II. Kal. Octobr.

Num. CXXVIII. Confirmatio Privilegiorum.

Anno 1312.

Nos *Fridericus* dei gratia. *dux austrie et styrie. dominus Carniole. Marchie. ac portusnaonis* ad vniuersorum tam presentium quam futurorum noticiam cupimus peruenire. Quod veniens ad nostram presentiam vir honorabilis, abbas monasterii *Altachenfis. inferioris.* supplicauit nobis humiliter et deuote, quatenus priuilegium quoddam eidem monasterio. preclare memorie *Fridericum ducem austrie* antecessorem nostrum. temporibus retroactis concessum. et per diue recordationis domnum *Rudolphum Romanorum Regem* auum nostrum. postmodum. sicut de verbo ad verbum vidimus, confirmatum approbare. Innouare et confirmare de speciali gratia dignaremur. Cuius quidem priuilegii tenor per omnia talis est.

„ Nos *Fridricus.* reliq. vid. supra ad an. 1243.

Nos igitur supradictum monasterium et personas in ipso famulantes. sincero prosequentes affectu. nec non ipsorum tranquillitati et comodo consulere cupientes pro diuina reuerencia prenotatum priuilegium sicut distincte presentibus est insertum. sepefatto monasterio, per singula approbamus. innouamus et scripti patrocinio confirmamus. In cuius rei Innouationis et confirmationis testimonium. Sigillum nostrum pre-

M m

fenti-

sentibus est appensum. Datum Wiennæ. Anno domini.
M. CCC. duodecimo IIII. Kal. Octobr.

Num. CXXX. Confirmatio Traditionum ad Infirmariam
cum Augmento. Anno 1319.

Nos *Heinricus, Otto, et Heinricus Dei gratia Comites Palatini Reni Ducis Bauuarie* tenore presentium profite-
mur, quod Karissimi Patruī nostri, Domini *Ottonis* Incliti Re-
gis Ungarie, nec non Genitoris nostri Dilectissimi Domini *Stephani*, Illustri Ducis Bauuarie diue recordationis litteras vi-
dimus in nulla sui parte vitiatas. per omnia in hec verba.
„ Otto et Stephanus Dei gratia Palatini Comites Reni, Ducis
„ Bauuarie, omnibus presentia inspecturis imperpetuum. In-
„ heremus Karissimi Progenitoris nostri Domini *Heinrici* Illu-
„ stris Ducis Bauuarie diue recordationis vestigiis, qui de sua
„ liberali munificentia domum infirmorum, sive Infirmariam
„ Ecclesie *inferioris Althe* in quibusdam prediis eidem infir-
„ marie pertinentibus usque *quinque librarum redditus* ab om-
„ ni Jure steurarum, et exactionum quarumlibet exemit, prout
„ in litteris suis patentibus sigillatis vidimus, et collegimus
„ evidenter. Nos pro salute nostra, ac memorati Patris nostri
„ Karissimi, nec non et aliorum Progenitorum nostrorum sa-
„ lubri remedio hanc gratiam duximus ampliandam. Ita vi-
„ delicet, quod in prediis et possessionibus subnotatis usque
„ *ad triginta duarum librarum ratisponensum* redditus, in-
„ clusis quinque librarum redditibus, a Patre nostro, ut pre-
„ misimus concessis, preter annonam, caseos, et minuta ser-
„ vitia consimili in prediis et possessionibus subnotatis memo-
„ rata Infirmaria *Altahensis* gaudere debeat in perpetuum li-
„ ber-

„ bertate. Sunt namque predia hec ad infirmariam pertinen-
 „ tia, in quibus gratiam fecimus, et concessimus *Svaiga in*
 „ *Sichverd*, Villa in *alten Urvar* cum omnibus suis adtinen-
 „ tiis. In *Tefingerried* septem beneficia, In *Ottenperig* sex
 „ beneficia, In *Zurgen* duo beneficia. In *Pedling* duo bene-
 „ ficia, in *Huntorn* octo beneficia, in *Gneisting* quatuor bene-
 „ ficia. In *Lantzing* unum beneficium, In *Maeking* duo bene-
 „ ficia, In *Hernting* unum beneficium, In *Reinprehting* unum
 „ beneficium, In *Sigberting* unum beneficiolum, In *Emling*
 „ unum beneficium, In *Herpolting* unum beneficiolum, In *Ruk-*
 „ *kering* integram Hubam in *Raeting* duas curias, in *Hafelbach*
 „ duo beneficia, in *Maetzing* unam curiam, in *Erchenfriding*
 „ unam curiam, in *Fronhoven* unum quartale, in *Helngersperg*
 „ unam curiam in *Grub* unum Molendinum, in *Elnpach* tria quar-
 „ talia, In *Schvarzach* duas curias. In *Puch* unam curiam, In *Avver-*
 „ *bach* tria quartalia, In *Stainhausen* tria beneficia, in *Winleins-*
 „ *raeut* duo beneficia, In *Wintzer* unam curiam, In *Tundorf*
 „ unam curiam, et unum beneficium, In *dem Mos* duo quartalia,
 „ in *Nider Ottnaering* tria quartalia, In *Puchoven* unam curiam,
 „ In *Maendorf* beneficiolum, In *Reinoltstorf* unam piscariam,
 „ In *Petzendorf* unam Curiam, et in *Huneltorf* unam curiam.
 „ Volumus igitur et districte mandamus, ne quis Judicum,
 „ vel Officialium nostrorum supradictis in prediis ad summam
 „ triginta duarum librarum se extendentibus, sed neque in
 „ annona, caseis et minutis servitiis sibi vendicet quidquam
 „ Juris, sed in speciali potestate hec omnia consistant, eius,
 „ qui pro tempore Abbas fuerit Ecclesie *Altahensis*, vel cui
 „ vices suas, quantum ad hunc articulum duxerit committen-
 „ das. In huiusmodi vero gratie concessione maiora Judicia,
 „ que penam mortis irrogant, et infligunt, puta homicidi-

M m 2

„ um

„um, furtum, et maioris violentie raptum, nobis et Officia-
 „libus nostris tantummodo reservamus, eo tamen moderamine
 „interiecto, quod si quotiens in homines, sive colonos pre-
 „diorum supradictorum penam mortis per Officiales nostros
 „exerceri contingat, exigentibus culpis suis, sicut in hiis ca-
 „sibus, non obstante libertate preconcessa Juri nostro nolu-
 „mus derogare, sic et Infirmariam Ecclesie Altahensis, in bo-
 „nis suis, et prediis prenotatis sibi Jure et rationabiliter per-
 „tinentibus iacturam seu Lesionem aliquam propter hoc nolu-
 „mus sustinere. Siquis igitur huius nostre concessionis gra-
 „tiam presumpserit infirmare, nostram se indignationem no-
 „verit incursum. In huius siquidem gratie memoriam, at-
 „que robur validius, presentes litteras sibi dedimus sigillorum
 „nostrorum robore consignatas. Actum et Datum apud *Lan-*
 „*dshutam* anno Millesimo CCC. quarto, In die beati Erasmi
 „Martyris „

Nos vero Progenitorum nostrorum vestigiis inherentes ad
 divinum cultum Augmentandum predictam gratiam per pre-
 scriptos Patrum et Patrem nostrum prefate Infirmarie concef-
 sam ratificamus, et presentibus approbamus. Immo verius
 pro nostra et Antecessorum nostrorum salute predictam gratiam
 duximus de Consiliariis nostrorum consilio ampliandam, ita
 quod duodecim beneficia infra specificata modo simili sine steu-
 rarum, et prestationum quarumlibet aliarum exactione omni
 iure velut beneficia superius nominata, usque ad hec tempora
 tenuerunt, absque nostro et Officialium nostrorum quolibet
 impedimento possidere debeant in perpetuum pacifice et quiete.
 Et sunt bona, de quibus de novo gratiam fecimus Infirmarie
 supradicte. In *Szelitz* una Curia, in *Seisridfried* unum feo-
 dum,

dum, in *Haevercboven* una curia, in *Eschelbach* una curia, in *Wilenfraeut* una Huba, in *Stain* dimidia Huba, in *Rinchnamunde* unum Molendinum, in *Sinharting* unum Molendinum, In *Mimming* unum beneficium, in *Gotzmanstorf* unum beneficium, in *Chaußing* duo beneficia. Et ut omnia prescripta rata permaneant, presens dedimus Instrumentum sigillorum nostrorum robore communitum. Actum et Datum apud *Straubingam* anno Domini Millesimo CCC. nono decimo in die beati Bartholomei Apostoli.

Num. CXXXI. Compositio Controversiæ cum Vinitoribus
Monasterii. An. 1320.

Wir *Fridreich* von Gottes genaden appt ze *Nideraltah.* vnd der convent da selben. tyn ze wizzen allen den. di disen brief ansehent. lesent. oder hören lesen. daz ein chrieg woz zwvischen vnser. vnd vulrerr *Weinzürl* datz *Spitz.* vmb di berichtigvng zu vnsern vveingarten. dev vns baidentholtb vnfügliche woz. dez selben chriges hab wir vns paidentholtb gesatzet mit vnser paider gülichen willen an vier man. daz ist an den ersamen *Ritter hern Hadmarn.* ze den selben zeiten *Richter* datz *Spitz.* vnd an den ersamen *Ritter hern Otten* von *Cystersdorf.* vnd an den beschaiden Man hern *Leupolden.* den alten richter von *Crembs.* vnd an den beschaiden man hern *Hainreich* den *Wunder* von *Spitz.* vnd ist daz geschehen vor dem edelen herren. hern *Jansen* von *chwuring.* vrserm voit. vnd vor der edelen *fravn* vern *Angnesen* der *grevinn* von *Asperch.* seiner muter vnd ist also verschaiden. als her nach stet an der hantvest. daz di *Weinzürl* di dev fvmf erbe habent

M m 3

inne

inne. Daz ist *Fridreich in dem Steineich*. vnd *hervvort*. di daz ain habent. vnd *Perchtolt* in dem aistol. der daz ander hat. vnd *Hainreich de treter*. der daz dritt hat, vnd *Wolther von hof*, der daz vierd hat. vnd *Hainreich* dez pintter aidem. der daz fymft hat. vnz vnd vnserm chloster ze *Nidernaltach*. forbaz evvichleich vmb halben wein pawn schüllen. vnd daz in vnser pfleger daz dem *aptsperg*. alle iar geben sol daz *Spitz*. ie zu dem erb Zwai myttel chorns ewichleich. der mazz vnd man den Weinzürl emoln gegeben hat. ab dem chosten darz *chrems*. vnd swvo si frident da svllen si di hekke vor auz haben. vnd svvoz von den Weingarten weins vvirt. den stille vvir mit vnser Maiffgevveis füren in unfer selbes press. an der Weinzürl müe. vnd swenn der wein gepresset wirt. so svlle wir holben wein vnd holb trester nemen. vnd daz ander holb tail dez yveins vnd der trester. Stillen die Weinzürl nemen. vnd svllen auch daz auz svren mit ir selbes für. an vnser müe. an daz ain. daz si vns den Zehent dinn pei dem grantt, vnd bei der press. svllen geben. als sie vns den emoln habent gegeben. vnd svllen auch holbez leslon. vnd presslon geben. si svllen auch ledich sein zengeben der erbhamm. vnd probsthamm. vnd bites. vnd liches vnd züchte. vnd pettgevvotes. vnd dez lons von den potigen. vnd vveinzihens. vnd vas fürens von der tynavv. da si vns emolen sint ze dinst mit gevvesen. si sint auch alles vngeltes ledich von vns. denn als vil. daz si der Zvvai taidinch. vor vnserm pfleger von dem *aptsperg*. alle iar besvchen svllen. als si sev emoln besvcht habent. vnd svllen auch denn geben taiding phenning. vnd in beisod pfenning. als si sev emoln habent gegeben. si svllen auch di weingarten wol pavn. reht als wir. vnd sev dez genizzen wellen. vnd swer vnd er in des niht entet. da sol denn vm
gein

gein demselben geschehen. daz andere levt reht ist in dem
sol datz *Spitz*. Wir svllen auch svrbaz den weinzvrln anders
nihtes schvldich sein ze geben. vveder von pfenning. noch von
traid. noch prusphenning. noch holtz noch anders nichtez niht. zu
den Weingarten pavve. denn daz oben benant ist. an der hant-
fest. vnd daz vns daz paident holben gantz. vnd vnzebrochen
beleib. geb vvir in disen prief ze ainem vrchvnd. versigt mit
vnsern. vnd des edelen herren. hern *Jansen von chunring* In-
sigeln. vnd ist daz geschehen datz *Tirnstein*. da von christes
gepurt worn drezehenhvndert iar. darnach in dem zvveinzki-
sten iar. des svntages vor sant Erasimens tag. da sint pei geve-
sen. vnd sint sein auch zevg. her *Leutwein* vnser pfleger datz
dem *asperg*. her *Vreich* de pfarrer datz *Spitz*. her *Perhtolt*
vnd her *Vreich* vnser pruder. der vorgeant *Hadmar von Spitz*.
Her *Otto von Cyfersdorf*. her *Levpold von chrems*. her *Hain-
reich der Wunder von Spitz*. *Peter aus der avv*. *Ditmar der
Reich*. *Hainreich* der Vorster. *Hainreich Chvessel*. *Jacob der
Panholtz* vnser diener. vnd anderr piderber levt vil.

Num. CXXXII. Confirmatio Privilegii, Statibus Provin-
cialibus concessi. Anno 1331.

Wir *Heinrich der Jung* von Gotes genaden *Pfallentz Graf
ze Reyn vnd Hertzoge in Bayern*. Verichen vnt tvn
chvnt allen den die disen brief an sehent oder hörnt lesen, daz
wir durch Gerechtigait vnd durch vnser vorvoderen vnd sel-
bers hail vnd seld angesehen vnd erchant haben, vnd auch
bedenchen vnd erkennen mit disen brief die genad vnd recht,
die vnser lieber herre vnd vater *Chvnich Ott von Vngern* vnd
vnser lieber Vetter Her *Stephan Pfallentz graf ze Reyn Hert-*

zog in Bayern, den Got genade, Pischofen, Prelaten Chloßern vnd andern gäistlichen vnd wertlichen Pfaffen, Grafen, Freyen, Dienstlauten, Rirtern, Chnechten, Steten, Marchten, Purgern, vnd gemainleich Land und Läuten, Armen vnd Reychen an der grozen Hantfest vmb den Chauf der gericht, vnd umb daz abnemen der Viech stewer emalen gegeben vnd bestatigt habent, vnd seint daz wir im ze vnsern Jaren; vnd zu vnserm teil Landes chomen sein, vnd si vns ze vnser grozen notdurft mit einer Viech stewer bedaht vnd gedient haben, Chrestigen, vernewen, vnd statigen wir in mit disen brief allez die recht, punde, vnd artikel, di an der vorgenanten grozen Hantfest geschriben stet. Vnd gehaizzen vnd versprechen auch fur vns, vnd vnser Erben, vnd fur alle vnser nachchomen bei vnserm Ayde vnd trewen, daz si, ir Erben, vnd alle ir nachchomen aller ansprach, bet, vnd voderung haimlicher vnd offenklicher, von vns, vnsern Erben, vnsern amptlauten oder von anders ieman mit gewalt, oder mit bet cheiner vngewonlicher gemainen Stewer von allerlaye hab vnd gut swie man daz genennen mocht noch mit cheinen Sachen swie man die vinden oder erdenchen mocht nimmer mer gebiten noch besworn sullen, vnd si der furbas ledich frey, vnd sicher sagen ewichleich an allez gevär, als daz auch die obgenant grozzer Hantfest sagt. Vnd daz daz von vns, vnsern Erben, vnd von allen vnsern nachchomen ewichleich stat vnd vnzerbrochen beleib, dar vber ze einem vrhunde geben wir den brief versigelt mit vnserm Insigel der ist gegeben ze Tekkendorf da man zalt von Christes geburt dreutzeihen hundert Jar dar nach in dem ainem vnd dreizzigstem Jar. an sand Nyclas tag.

*. Sigillum. integrum et prorsus illaesum.

Num.

Num. CXXXIII. Compensatio pro mutuo.

Anno 1340.

Wir Lud. von Gotes genaden Römischer Chayser ze allen Zeiten merer des Reychs, vnfers lieben *Suns vnd Fürsten Hertzogen Johansen in Bayern Pfleger*. Vnd wir Margret von gotes genaden. *Pfallentz gräfinn ze Rayn. vnd Hertzoginn in Bayern*: Veriehen offenbar an disen brief, vnd tun chunt allen den di in sehen oder hörnt lesen. Wan vns der Ersam abtt. vnd aller der Conuent des Gotshaus ze *Nideraltach* mit guten Hantueften - vnd briefen. vnd auch mit vnserm Rat geinnert, vnd beweyset hat, daz in vnser lieber *Svehar, vnd Fürst Hertzog Heinrich* dem Got genad-hewer des *Suntages* vor sand Veytes tag über etlaichs altes gelt - da si vor Hantuest vnd brief über habent - von newendingen schuldich beliben ist - vnd gelten sol - *zwvay tausent pfunt - acht hundert pfunt - dreizzich pfunt vnd fümfpfenning - Regenspurger pfenning*, vnd vmb di selben pfenning - hat er in etlaich gült - vnd pfant ein geantwurt der si sümleicher nach vnfers vor genanten *Svehers Hertzog Heinrich* saligen Rat vnd gebot *Suveikkern von Othmaring*. entwichen sint - als si des paidem halb. gut brief vnd vrchund habent, darnach sint si vns *Margreten Hertzoginn in Bayern* - des gerichtes ze *Viechtach*. mit der handlung di an den tod gent - vnd mit aller handlung - mit den *Zinspfenning* - und mit der *chasten gült*, vnd mit der *gavu Steuver* - ze dem *Mayen* - vnd auch ze dem herbst für sich selb alain. vnd nicht für *Suveikkern van Othmaring* entwichen - vnd habent vns di ledich lazzen - auf vnser genad so haben wir *Ludvich Römischer Chayser* vnd wir *Margret Hertzogin in Bayern*, durch Got ze voderist - vnd vnfers vor ge-

N n

nanten

nanten *Sveuers Hertzog Heinrich* - vnd anderer vnserer voderen
 feligen. Zehilff - vnd ze trost - vnd vns vnd allen vnsern
 nachchomen ze einen ewigen selgerät - in der *vier hundert*
pfund - di auf ir läuten ze *Vogtay*, vnd ze *stevver* lagen - ze
 widerbringung, vnd ze ergetzung - ires grozzen schaden - ge-
 geben - vnd lazzen *Järleich zwvay hundert pfunt* - als si des von
 vns ein befunder Hantüest habent, dannoch bleibt auf in - vnd
 auf ir läuten - für die herbst-stevver, vnd für die May-stevver,
 di si Järleichen geben füllen *hundert pfunt* auf sand Jorgen
 tag - vnd von der *Vogtay Hundert pfunt*. di si Järleichen ge-
 ben füllen auf sand Marteins tag. di selben *Zwvay Hundert*
pfunt von der *Vogtay* vnd von der *Stevver* haben wir in ein-
 geantwurt - vnd gesetzt. dar zü daz Gericht ze *Hengers-
 perg*. daz Järleichen gilt *vier vnd zwvaintzich pfunt* - dar zü
 di *Gävv Stevver*. in dem Gericht ze *Landävv* - swann di ledich
 wirt - von *Suweikkern von Othmaring* - da füllen si uns von
 widerraiten - di vor genanten pfant füllen si mit sampt der
 gült - di si hewer - von sand Veytes tag - vntz her von ir
 pfanten - ein genomen habent - ein nemen - inne haben vnd
 niezzen als lang, vntz si mit rechtem abslag der vor genanten
Zwvazer tausent pfunt - act hundert pfunt. Dreizzich pfunt -
vnd fünf pfenning Regenspurger pfenning, par vnd gantzlei-
 chen gewert - vnd verricht werdent - Swann auch si des vor
 genanten geltes - mit rechtem abslag. gewert werdent. dan-
 noch füllen si di vor genanten gült, daz sint di *Zwvay hun-*
dert pfunt - von ir läuten - von dem gericht ze *Hengersperg* -
vier vnd zwvaintzich pfund - vnd di *Gävv Stevver* in dem ge-
 richt ze *Ländävv* swaz der wirt ein gantz Jar, ein nemen,
 inne haben - vnd niezzen. an aller vnser vnd aller vnser amptläut
 irung - wan wir in di lazzen. vnd gegeben haben. dar vmb
 daz

daz si vns di gült ze *Viechtach*. als vor benant ist. als glüleich vnd als willichleich entwichen sint. Wir loben vnd gehaizen in auch. bei vnsern genaden. daz wir in vmb di *Hundert pfunt*. von der *Vogtay*, ires gotshauses. vnd ir Läut- da *graff Hans von Hals* gein vns vnd gein unserm Sun. *Hertzog Johansen* ettleich voderung vnd ansprach hat- ausbringen vnd ausrichten. in der mazz- daz si. vnd ir gotshaus von dem von *Hals*- vnd von den feinen an allen schaden beleiben- Daz in daz also stät, gantz vnd vnzerbrochen beleib. dar über ze einem vrchund geben wir in disen brief mit vnsern Insigeln- versigelten. Der ist geben zu *Lantschüt*. da man zalt von christes gepürt drevtzeihen Hundert Jar. dar nach in dem Viertzigstem Jar. an sand Blasii tag.

* Pendent Sigilla gemina sub Num. 35. a
et N. 35. b.

Num. CXXXIII. Moderatio Steurarum. An. 1340.

Wir *Lud.* von gotes genaden *Römischer Chayser* ze allen Zeiten merer des Reyches. vnsern lieben *Suns vnd Fürsten Hertzog Hansen in Bayrn pfleger* Veriehen vnd tun chunt offenbar an disem brief. Wan der *Erfam abbt* vnd der *Convent* des *Gotshauses* ze *Nidernaltach* ze *Vogtrecht*, vnd auch ze *steyr* Jarlichen nicht mer gebent noch geben sullen wan *zway* *hundert pfunt Regenspurger pfeuning*. als si des vnser vnd auch vnser Erwirdigen *Frawen Märgreten*, der *edeln Hertzoginn in Beyer*en brief habent. Nu hat der *Vitzum* ze *Straubing* lang her von ir läuten ze seinem Rechten gehabt vnd eingenomen von der *May steyr acht pfunt* vnd von der *Herbststeyr acht pfunt* vnd der *Schreiber* der zu im geschaffen wart. ie ze

N n 2

der

der Stevvr *zuvay pfunt*, daz wurden also Jarlichen *zwaintzig pfunt*. Vnd wañ wir vnd vnser Erwardig Fravv *Margret* die Herzoginn dem vorgenanteu Gotshaus ze *Nidernaltach* ze ergetzung vnd ze widerbringung seines grozzen verderblichen schadens, ewichleich lazzen vnd gegeben haben halber gült, daz ist *zuvay hundert pfunt* Regenspurger pfenning, duncht vns pilleich, vnd sein auch des mit gantzem Rat vberain chomen, daz der *Vitzum ze Strubing*, der ietzt ist, oder fürbas da vvirt, vnd der *Schreiber*, der ietzt bei im ist, oder fürbas zv im geschaffen vvirt, irev Recht, vnd ir Erung auch halber lazzen, also daz der *Vitzum* hab vnd nem von der *Maystevr vier pfunt*, vnd der *Schreiber ain pfunt*, vnd von der *Herbststevr* der *Vitzum vier pfunt*, vnd der *Schreiber ain pfunt*, vnd der vbrigen *zehn pfunt* fallen si fürbas evvichleihen von dem *Vitzum* vnd von dem *Schreiber* ledich sein. vvan vvir si der von unsern, vnd von vnsern lieben *Svns Hertzogen Hansen* vvegen gar vnd gantzleich ledich sagen mit disem hrief, den vvir in dar vber ze einem evvigen vrchund geben mit vnserm Insigel versigelten. der ist geben ze *Lantshut* da man zalt von chriftes gepurt drevtzeihen hundert Jar, dar nach in dem viertzigsten Jar des nachsten Eritags vor dem Palmtag.

* E gemino funiculo serico rubri coloris pendet Sigillum Ludovici, gubernatoris sui filii. N. 34.

Num. CXXXV. Confirmatio prioris moderationis.

Anno 1341.

Wir Ludevvig von gotes genaden *Romischer Kayser* ze allen zeiten merer des Reiches Bechennen offentlichen mit

mit diesem brief: Wan der Ersam Abbt vnd der Convent gemeinlichen des Chlosters ze *Nydernaltach* ze *Vogtrecht* vnd auch ze *stür* Jarlichen nicht mer gebent, noch geben sullen vns, vnsern Erben, noch allen vnsern Nachkomen, dann *zuvay* hundert *pfunt Regenspurger pfenning*, nach vnser brief sag die sie von vns dar uber habent. Nu hat der *Vitzum ze Straubingen* lang her von irn Lauten ze seinem rechten gehabt vnd eingenomen von der *Mayen stür acht pfunt*, vnd von der *Herdstür* (*Herbst steyr*) *acht pfunt*, vnd der *Schreiber* der zu im geschafft wart, ze ieder stür *zuvay pfunt*, das wurden also Jarlichen *zuvaintzig pfunt*. Vnd wan wir dem vorgeanten Chloster ze *Nydernaltach* ze ergetzung vnd ze widerbringung seines grozzen Schadens ewichleichen lazzen vnd gegeben haben halbew gult, daz ist *zuvay* hundert *pfunt Regenspurger pfenning*, duncht vns redlich, vnd sein auch des mit vnserm Rat vberain komen, das der *Vitzum ze Straubingen*, der ietzo ist, oder furbas wirr, vnd der *Schreiber*, der ietzo bey im ist oder furbas zu im wirt geschafft, irew Recht vnd Erung auch halbew lazzen, also das der *Vitzum* von ieder *Stür vier pfunt*, vnd der *Schreiber ain pfunt* haben vnd nemen, vnd der vbrigen *zehn pfunt* svllen si furbas ewichlichen von dem *Vitzum* vnd von dem *Schreiber* ledig sein. Wan wir si der von vnsern, vnser Erben, vnd aller vnser Nachkomen wegen gar vnd gentzlich ledig sagen mit diesem Brief. der geben ist ze *Purchusen* an Sontag nach Egidii nach Kristus geburt driuzehen hundert iar, darnach in dem ainem vnd vierzigstem iar. In dem sibem vnd zweinzigstem iar vnser Reichs, vnd in dem vierzehenden des Kayfertums.

* *Sigillum pendet e gemino funiculo serico flavi et rubri coloris sub n. 36.*

N n 3

Num.

Num. CXXXVI. Reductio Steurarum ad centum Libras
den. Rat. An. 1341.

Wir Ludevvig von gotes genaden Römischer Kayser ze allen zeiten merer des Reiches. bechennen offenlich an disem brief für vns, vnd für all vnser Erben vnd Nachkomen, vnd tun kunt allen den die in sehent, hörent, oder lesent. Wan der erlam Abbt vnd der convent gemainlichen des Chlosters ze *Nyderaltach* von grozzen lehen hilff, vnd Vorderung, die si vnsern lieben *Vettern* vnd *Fürsten Hertzog Hainrichen* selig, von grozzen vnstaten, dick vnd oft gegeben habent, als das allem vnserm Rat wol chunt ist. vnd auch von im beweiset sein sogtan grozz gelt vnd schulde komen vnd geuallen sint, ob wir in nicht zestatten chömen, daz si gar vnd gäntzlichen verderben müsten. Haben wir in mit verdachtem mut vnd mit alles vnser Rates Rat durch got ze vorderst, vnd durch hilff aller vnser vordern sele, vnd auch ze einem ewigen selgeret, vns, vnsern Kyndern, vnd allen vnsern Nachkomen, die genad vnd hilff getan. Wan vf ir Läten vnd güten Jerlichen lagen *hundert pfunt* ze *Vogtrecht*, vnd *drivv hundert pfunt* ze *stivv*, der si dick vnd oft von den Läten nicht bechomen mochten, vnd musten si aus irer Kamer richten vnd geben, daz in der selben *vier hundert pfunt* jerlichen abgen sol *drivv hundert pfunt*, der wir si für vns, für vnser Erben, und für all vnser Nachkomen, gar vnd gentzlich ledig sagen mit disem brief, vnd sullen vns, vnsern Erben vnd allen vnsern Nachkomen fürbas ewichlichen allivv Jar nicht mer geben dann *funftzig pfunt Regenspurger pfenning* ze *Stivv* von ir Läten vf sant Jorgen tag vnd *funftzig pfunt Regenspurger pfenning* ze *Vogtay* auch von ir Läten, vnd von irn
gotz-

gotzhaus, vñ sant Martenis tag, daz werdent also Jerlichen gantz hundert pfunt Regensp. pfenning. vñ sollen auch wir, vnser Erben, noch Kayn vnser Nachkomen oder amptlüt nicht mer ewichlichen an si vordern. Vñ dar vber ze einem vrchund geben vñ in disen brief versigelt mit vnserm Kayserlichen Insigel, der geben ist ze *purchusen* an Suntag näch Egidii nach Kristus geburt drivvzehen hundert iar, darnach in dem ainem vñ vierzigstem iar, In dem sibem vñ zweinzigsten iar vnser Reichs, vñ in dem vierzehenden des Keyserthums.

* Sigillum, ut supra, prorsus illesum. n. 36.

Num. CXXXVII. Confirmatio omnium Privilegiorum et Jurium. Anno 1341.

Wir Ludvig von gotes genaden *Römischer Kayser* ze allen zeiten merer des Reiches bekennen offentlichen mit diesem Brief, das wir durch hail und saelder vnser und aller vnser vordern, vñ auch durch den willigen dienst den vñs der Ersam Abbt vñ das Chloster ze *Nidernaltach* mit ganzem trewen teglich tvñd, dem selben Abbt vñ dem Chloster bestaeten, bevesten vñ newern all die Hantfestbrief, vñ vrchunden, die das obgenant Gotzhaus hat von allen vnsern vorvarn Kaysern vñ Kvnigen, von andern Fursten, von vñs, vnsern vordern, vñ auch von aller ir vordern herschaft ze Bayern, also das dieselben Hantfest-brief vñ Vrchund bey allen irn puncten vñ artickeln in zu allen iren Rechten, eren, vñ Freyheiten hilfleich vñ bestendig sein sollen, vñ vñs des selben Chlosters ere, recht vñ freyung ze allen zeiten meren, vñ mit keynen sachen nicht minern, noch bechrenchen

chen vullen. Vnd des ze einem Vrchund geben vvir in disen brief versigelt mit vnser Kayserlichen Insigel, der geben ist ze Purchusen an Eritag nach Egidii, nach Kristus geburt drier zehen hundert iar, darnach in dem aynem vnd vierzigsten iar. In dem Siben vnd Zvveinzigsten iar vnfers Reiches. vnd in dem vierzehenden des Keyserthums.

* E duplici funiculo serico viridis et rubri coloris pendet
Sigillum sub n. 36.

Nm. CXXXVIII. Appropriatio lati fundi ad Ecclesiam
Frauenae. An. 1241.

Wir *Ludveich* von gotes genaden *Römischer Kayser* ze allen zeitten. merär des Reychs. Tün kvnt offenleyh. mit diesem brief. Wann vnser getreuer *Hertveig von dem degenberg.* vnser Hofmaister in *Bayern.* mit andacht vnd gliter vvechantnüss. hintz got. vnd daz vnserm Herren. Dester mer lobez vnd dienstz erboten vverde. an vns bracht. vud ze erchennen geben hat die vvonung vnd stat. die er got ze lob. vnd ze dienst erhorn hat. Daz da heizzet Vnser *Fravven Avv.* bey der *Flednitz.* die ein gotshaus. sand benedicten orden vverden schol. vnd daz zü dem Kloster ze *Rymchnach* gehören schol daz zü dem chloster ze *Nidernaltach* gehört. Nu haben vvir alle zeit gotz dienst. gern gesüdert. vnd gemert. vnd vvanne die egenant Stift. vnd Gotshaus. an vnser hilf. gab vnd fuderung nicht stürganch gehäben mag. Haben vvir durch Got. vnd durch aler vnserer vordern. Keiser. Kvnic. vnd Hertzen. ze *Bayern.* sele vvillen. vud durch hail. vnser vnd vnserer nachhomen. vnd auch durch fleizzig bet. vnd der getrevven dienst vvillen. di vns der genant *Hertveig von dem*
De-

Degenberg. getan hat. demselben gotzhaus vnser *Fravven Au.* geben. vnd geaygent. den grunt da ez stat. vnd darzü des vvaldes. mit dem grunt. zuvo meil an der praitt. vnd drei meil an der leng. mit allen nützen. vnd Herschaften. die da vwerden mügen. vnd die man da gestiften gemacht. oder erzuigen mag. mit vvelcherlay sachen. daz geschehen mag. ez sei an veldern. Ekkern. vvismat. vvaid holtz. vnd vvazzer. vnd vvaz man vrbar in dem selben Krays. zuvair meil praitt. vnd dreir lanch, gemacht mag. Ez sein Hof, gült, lehen. oder dörffer. vnd darzü di lävvt. die da sitzent. oder setzhafft vverdent. fvvie man daz ze nütz. vnd ze frucht bringen mag. Da mit daz gots haus sürganch gevvinne. mit Rävvtten. Stochken. mit freyhelfen. dörffer auz ze lazzen. daz haben vvir in allez gefreytt vnd geaygent. vnd freyn vnd aigen. im daz allez. mit disem brief vnd gepieten allen vnsern amptlävvtten Vitztumen Pflegern. vögten, vnd allen andern. di ietzund sind, oder sürbaz vverdent. ernstleichen. daz si dem vor genanten *Hertvveigen* zü der Stift geholffen sein. vvo er ir dar zü vvedürff. daz sie si sürganch gevvinne. vnd daz si in mir cheinem sachen. an der selben stift irren noch hindern. sunder. vvellen vvir, daz si di selbe Stift schirmen. vvo im not geschehe. vnd nicht gestatten. daz in dise vnser genad. vnd freyung über varen vwerden. bey vnsern hvlden. ze vrchvnd. Ditz briefs. der geben ist. ze *Küstain* an mitvvochen nach sand Mychels tag versygelt mit vnserm Kayserleichen Insigel. nach christes gepürt. drevzehen hundert Jar. vnd in dem ain vnd viertzigstem Jar. In dem sibben vnd zuveintzigstem Jar vnser Reichs, vnd in dem virzehenden des Keyserstüms.

Num. CXXXVIII. Amplissima Confirmatio prioris
Privilegii. An. 1342.

Wir Ludvig von gottes genaden *Römischer Kayser* ze allen zeitten mehrer des Reichs, veriehen und thun kundt offentlich mit disem Brieff, für uns vnd für all vnser Erben vnd Nachkommen, wann vnser lieber getreuer *Hertvig von Degenberg*, vnser Hofmaister ze Bayern ein wonung vnd Statt het auferkorn, Gott vnd seiner lieben Mutter, vnd allem himlischen Heer zu lob vnd zu ehrn zu vnser *Frauen Aue* bey der *staedniz* do ein Kloster sanct Benedicten ordens solt worden seyn, vnd do hetten vvir im durch gott vnd durch vnsern fordern Seelen willen, vnd vnser Erben vnd Nachkommen Seeligkeit, vnd durch der getreuen dienz willen die vns der ehegenant Hertwig treulichen geben hat, vnd noch täglich mit treuen thut, zugegeben vnd gerigert, des wilden Waldes vm vnser *Frauen Aue* drey meil nach der leng, von der *Roernach*, vnz gen *Peebrach* vnd zuvo meil von der *staedniz* nach der brait ein gen *Beheim*, mit allen ern recten vnd nuzen, vnd mit aller der Frucht die davon mit allen Sachen mecht erzelgt vnnd volbracht vverden, besucht vnd vnbesucht, Freyheiten den Wald auszulassen. Pauleütten zu arbeiten, Zechleütten, mit erdtricht, erpauen, vnd vnepauen, mit Vaelldern äckern vnnd vvußnad, mit Waydt, Wassern, Bächen, Vischvvaiden, Hoelzern, mit allem geiade, mit Wegen vnd Strassen, aus vnd in, Müln vnd Müllstetten. vnd darzu die Laevvtt, von vvannen oder vves sie vveren, die in der gebiett faellen, oder selshafft vvurden, mit allen gerichtten die an dem Todt gend, vnd auch andere gericht stoeckt vnd galgen, vnd all Herrschafft, die vvir im darzue gegeben vnd geigent hetten, vnd auch mit der Freyheit das all die leut

leut, die in den ehegenannten Gebiet sitzen und vonnend vverden ewvigglichen aller Steür. es sey May steür, Herbst steür vnd aller ander steür vberhaben sullen seyn, vwann vvir noch Kain vnser Erbe vnd Nachkommen, noch Kain vnser Ambtman die iezo sind oder fürbas vverden, es seyn Vitztumb, Richter, Pfleger, Schergen, oder vwie die genannt seyn ewvigglichen in dem ehegenannten gebiet nichts zu handeln noch zu schaffen sullen haben vmb kainerley sache, vwie die mag genennt seyn, vvan vvir vns der aller verzigen haben, vnd im gar vnd genzlich gegeben, geaigent vnd gefreyet, Nu besorgt vnser eheganter Hartvvig das die zoelle zu *Rynchnach* dauon moecht schaden nemmen, vnd die genad, Freyung vnd gab, die vvir im getan haben, hat er mit vnserm vwillen vnd gunst geben Sanct Maurizen gen *Nidernaltach*, vnd Sanct Johans Baptisten hinz der zell zu *Rinchnach*, vnd die aigen vvir in auch, vnd bestaettigen die mit disen gegenvürtigen Brieff zu einem ewvigen Seelgeraedt, den Wald als er oben benennt ist, drey meil an der leng, vnd zwvo an der braidt, ewvigglichen, mit allen rechten, Ehren, vnd nuzen, die da erzeugt maegen vverden, daz es also ewvigglichen hinz den obgenannten Kloestern soll gehoeren. Es hat auch vnser eheganter *Hartvvig* im selber vnd seinen Erben die Vogtey in der ehegenannten gebiet gehalten, mit der beschaiden, daz im der Abbt von *Nidernaltach* alle iar nicht mehr geben soll davon dan einen lemmern Herrnpelz, vnd der Probst zu *Rynechenach* zwven geulzt Schlich vmb Sanct Michels tag. Er hat auch in selber behalten daz gericht, das an den todt gehet, daiff, Notnünfft, Strafraub, Todschleg, vnd Prannt, da soll er in der gebiet vber richten, vud vvas der schedlich mensch, da er nach dem todt vberrichten, hab laett, der soll gevalten dem Abbt zu *Nidernaltach*,

vn dem Probst zu *Rinchnach* daz drittail, vnd dem Vogt daz drittail, vnd seiner Hausfrauen vnd Kindern das drittail, hat er vveder Weib noch Kindt, so soll es seiner Seel angelegt vverden, vnd vvolt sy ein Vogt verrer treiben, vnd andere sache an sie mueten, dan oben verschriben ist, das sy mit vvarheit bevrissen moegen, so mügen sy in verkeren, darnach vvan sie vvoellen mit einem andern ains seinem geschlecht, der in nuz vnd gut ist, ob sy des vnter seinem geschlecht ungeuerlich nicht gehalten moechten, so moegen sy in verkeren, und mit ainem andern, vvan sie vvoellen, der uns und unsern lande zugehoert, vnd soll der selb die rechte haben, die der Vogt gehabt hat, den sy absezent, und nicht mehr, doch soll die vogkthey auff des selben geschlecht nicht erben. Aber vvan sie ainen *Hartvvigs geschlecht* haben moegen, der in zu der Vogkthey puet ist, den sollen sy die Vogkthey lassen, vnd kainen andern, vnd soll auch die Vogkthey auff *Hartvvigs* geschlecht erben, vnd auff kainen ander geschlecht, die sie zu Vogt nemmen, die andern sache alle sullen sy richten oder der den sie an ir statt sezent, vnnnd vvan vnzher bey zehen Priestern das *Rimichenach* sind gevrissen, sullen fürbas ewigklich sechzen Priester da seyn, die Gott gedienen mügen, doch also daz das Convent zu *Nidernaltach* dauon nit soll gemindert vverden. Vnd nach dem Priester, der iezo daz vnser *Frauen Aue* ist, sullen sy auch ires ordens zwen Priester ewigklich haben, vvas auch Pfarre in der ehenganen gebiet vvirt, die soll ein Abbt von *Nidernaltach* leuhen. vvas auch vrtail in der gebiet zu Krieg vverdent. Die sullen für den vogt gedingt vverden vund pracht, vvas auch gült in der ehenganen gebiet vverden mag, es sey Pfenning gült, Traidgilt, oder vvelcherley gült da mag vverden, die soll zu der zall zu *Rinchnach* gehoeren, vnd

vnd auch dabey ewviglich bleiben, doch also das der Probst zu *Rinchnach* dem Abbt zu *Nidernaltach* gehorsam soll seyn mit allen geistlichen züchten, vnd mit rechter gehorsamen, vnd mit allen sachen, als es von alter gewonh her ist kommen, vnd das die genad als sy vorgeschriben seynd, staett ganz vnd vnzerbrochen beleiben, vud auch fürbas vor vns, von vnsern Erben, Nachkommen vnd ambtleutten mit keinen sachen ewviglich überfahren werden, geben wir disen Brieff zu einem vrkunde, besiglet mit vnserm Kayserlichen Insigl, der geben ist zu *Purchhausen*, an der Mittwochen vor sanct Margarethen tag, da man zelt nach christus geburt Dreyzehen hundert iar, darnach in dem zway vnnd vierzigsten iar, in dem acht vnd zwainzigsten iar vnser Reichs, vnd in dem fünffzehenden des Kayserthumbs.

Ex Hundio.

Num. CXL. Confirmatio Reductionis Steurarum.

Anno 1347.

Wir Ludevvig von gotes genaden *Römischer Kaiser* ze allen zeiten merer des Richs. Tun kunt offentlichen mit disem brief, daz vvir den geistlichen mannen --- dem abbt vnd --- convent ze *Nydernaltach* vnsern liben diemutigen de besunder genad getan haben, vnd tun auch mit disem brief, daz si die *hundert pfunt pfenning*, die si vns von irem Chloster ze *herbstivv* vnd ze *Maynstivv* iärlich vf sand georgen tag, vnd die *hundert pfunt pfenning Regenspurg*. die si ze *vogtei* iärlich vf sand Martins tag geben sullent, vf ire, vnd ired Chlosters lüt furbaz ewvighen selber legen sullen, vnd nieman anders, vnd daran sullen vvir, vnser Erben, noch

O o ;

chein

chein vnser amptman in chein irrung tun. Vnd die selben *zyvei*
hundert pfunt pfenning fulln si vns danne iärlich vf die selben
 zit antvurten vnd geben an die stet, da hin vvir si verschaf-
 fen vnd geben heizzen ze vrchund diss briefs, der geben ist
 ze *Lantzhut* an sand Johanis tagen nach christles geburt driu-
 zehen hundert iar, vnd in dem siben vnd vierzigsten iar. In
 dem drei vnd dreizzigsten iar vnfers Richs vnd in dem zyvein-
 zigstem des Keyfertums.

* E filamine membraneo pendet Sigillum cum contra Si-
 gillo, ut supra num. 36.

Num. CXLI. Confirmatio Privilegiorum ac Jurium Stati-
 bus provincialibus concessorum. An. 1347.

Wir Ludovvig von Gottes genaden *Margraf ze Pranden-*
burch, vnd Lusttz, Pfallentzgraf bei Reyn. Herzog
ze Bayern, vnd ze Chürnden, dez Heiligen Reycks Oberister
Camerer, Graf ze Tyrol, vnd ze Görtzz, Vogt der Gotskhäu-
ser ze Aglaey, ze Tryent, vnd ze Brichsen, vnd Wir Stephan
vnd Ludovvig der Römer, von Gottes Genaden Pfallentzgra-
fen ze Reyn, vnd Herzogen in Bayern, verichen für vns aller
 unserer Gefvvrterett. si sein zu iren Jaren chomen, oder nicht,
 für unserer Hausfrauen Erben. vnd für aller unserer Nachcho-
 men offenbar an dem Brief, Wan all Grafen, Freyen, Dienst-
 man, Ritter, chnecht, Edel, vnedel, Stet, Märcht, vnd ge-
 meindleich. all lävv, arm, vnd reich, in *Nidern Bayern* ir
 trevve angesehen habent, vnd habent unsern lieben Heren,
 vnd Vater *Keyser Ludovvig* säligen, vnd auch vns für ir recht
 Herrschaft genomen, vnd vns mit iren trevven, vnd diensten
 ze

ze Worten mit allen den Eren, rechten vnd Herscheften, di
 vvir in *Nidern Bayern* durch recht haben sullen oder mögen,
 die selben lieb vnd treuve, di si an unsern oben genannten
 Heren, vnd Vater, vnd auch an vns bedacht habent, vnd
 erchant, die haben Wir angesehen, vnd haben auch die hant-
 vest, vrchund, vnd Brief mit guter gevvizzen alles vnser
 Rats chuntleich verhoret, die vnser lieb vorvordern, vnd Veter
Chunich, Ott, Hertzog Stephan sein Bruder, vnd *Heinrich Ott*, vnd
Heinrich Hertzogen ze Bayern gegeben habent, Byschofen, Pre-
 laten, vnd aller anderer Pfathait gaistlicher, vnd Wertley-
 cher, darzu Grafen, Freyen, Dienstmanen, Rittern, Chnech-
 ten, Purgern, armen, vnd Reichen, vnd gemainleich allen
 Lande gegeben, vnd verschriben habent, ez sei vmb aygen
 Lehen gelt, gült, oder Pfantschaft, vnd vmb den chauf der
 gericht, vnd anderer ir Ere, vnd recht, vnd gut gevvonhait,
 vnd auch alle die Brif, di in unser lieber Hern, vnd Vater
 von neuen dingen gegeben, verschriben, vnd bestatt hat, vnd
 die selben Brief, handvest, vnd vrchund aller die si gemain-
 leich oder yeder man besunder von vnsern vorgenanten Vor-
 vordern, vnd Vetern, vnd auch von vnserm lieben Heren,
 vnd Vater saligen habent, die chrestigen, staten, vnd neuen
 wir in mit dem brif, mit allen den punden, artikeln, Eren,
 vnd rechten, die an dem Brifen begriffen, vnd verschriben sint,
 also, daz in vnd allen iren Erben, vnd Nachchomen von vns,
 vnd von allen vnsern Erben, vnd Nachchomen in die evvig-
 leich statt, gantz. vnd vnzebrochen sullen beleiben. Vnd wan
 di selben brif, und recht nicht bedachtlichleich an sumleichen
 steten sint behalten untzher, wo, oder swue die vervaren
 sint, daz gehaizzen Wir in bey vnsern ayden, vnd trewen
 ze widercheren, vnd daz auch Wir aller vnser amptlautt,

Vitz-

Vitztum, vnd Richter, vud Schergen, darzu halten wollen, daz si in all brif, Ere, vnd recht stat behalten, die in von vnfern vorvordern, vud Vater saligen verschriben sint, oder noch von vns verschriben werdent. Wir gehaizzen auch in bei vnfern genaden, vnd trewen daz wir si mit chainengastt, mit Rat, mit Pflegern noch mit an yeman übersetzen fullen, dann mit den lant Lautten, di zu dem Nidern Land gehernt. Wir gehaizzen auch in, vnd versprechen für vns, für vnser Kinder, für vnser Erben, vnd für all vnser Nachchomen bei vnseren ayden, vnd trewen, daz wir si ir Erben, vnd all ir Nachchomen aller ansprach, gepet, voderung, haymleicher, oder offenleicher von vns, vnfern Erben, vnfern amptlautten, oder von anders yemant mit gevvalt, mit pet, mit recht, oder an recht khainer gemaynen fiewer von allerlay hab, vnd gut, wi man daz genennen möcht, noch mit kheinem Sachen swi man di ervinden, vnd erdenchen möcht gepeten, noch beschvvarn fullen, vnd si der fürbaz ledich, frey vnd sicher fullen sein eyvichleich an allez geuarde. War aber, daz vvir uns veränderten, ez vvär tail, oder vvi daz geschäch, so fullen in dannoch all ir brif, vnd hantvest, pund, vnd artikel stat beleiben, vnd soll in vnfeedleich sein, an den brisen, vnd an allen iren briesen, die si vor von vnfern Vorvordern vnd Vetern, vnd Vater habent, vnd von vns, vnd svven auch vvir ze Vitztum, oder ze Richter setzzen, vnd dem vvir unser ampt empfelchen, daz di svvern ehe si an di ampt sten, daz si uns, vnserer recht behalten, vnd lant, vnd läutten, irer recht, alz di brief sagent, di si darvber habent von uns, vnd vnfern Vorvordern. Es sol auch yeder Richter in seinen gericht der grozzen hantvest, da vnserer recht anstent ein Notel bei im haben, vnder vnserer Herschaft Insigel, daz er vns

wize

vvize unfer recht zehalten, vnd lant, vnd lauten auch irer recht, als an der felben Hantvest ift verſchriben. Ez habent auch all vnſerer Lant Heren, Graſen, Freyen, Dienſtman, Ritter, vnd chnecht, Stet, Marcht, vnd gemainleich, arm vnd reich, Edel vnd Vnedel in Nidern Bayern vor vnſer geſvvorn einem ayd, vnd ſich dez zu einander verpunden mit vnſerm vvillen, vnd haizzen, daz ſi an enander geholſen ſullen ſein, ob in iren Erben, vnd Nachchomen von vns, vnd von aller Herſchaft ze Bayern ſi ſein zu iren iaren chomen oder nicht, ſvvie di genant vvar, Erben vnd Nachchomen, vnd amptlautten an den oben verſchriben briſen, vnd ſachen icht bechrencht, vnd vbervaren vvurd, vvaz daz vvar ob vvir in dez gemayndleich, oder yedem mann beſunder in viertzehn tagen nicht aufrichten, vvann die, oder der Chlager daz an vns, vnd an unſer amptlautt pracht hieten, daz ſi ſich dez wern ſullen, vnd vviderſten mit Leib, vnd mit gut vnd ſchullen auch dez ſi, vnd ir Erben, vnd Nachchomen, vnd wer in dez hilfft, an ir Leib, vnd gut, vnd Eren, vnd trewen gein uns, vnſern Erben allen vnſern Nachchomen, vnd amptlautten evvgleich unenkolten beleiben, als der briſ vnd auch anderer briſ ſagend, di ſi von vnſern Vorvordern, vnd auch von vns habent. Vnd darvber ze vrchund, vnd ze ſtatichait geben wir in diſen briſ mit vnſern Inſigeln. der iſt gegeben ze Lantshut, da von Chriſtus geburt ergangen waren Dreutzehn Hundert iar, darnach in dem ſiben vnd viertzigſten iar, an dem nachſten Sunntag vor ſand Marteins tag.

* Tria Sigilla ſub N. 38. N. 39. N. 40.

P p

Num.

Num. CXLII. Confirmatio omnium Privilegiorum, et
Moderatio Steurarum. An. 1349.

Wir *Stephan* von gotes genaden *Pfallentzgraue ze Rein*
Hertzog in Beirn Bechennen offentlichen mit dem brief
für vns vnd für all vnser Eriben vnd nacomen wann vns der
Erfam abbt vnd der conuent zw *Nidernaltach* vnfers Chlosters
gechlaget, vnd fürpracht habent. ir grozz scheden vnd verder-
ben dahinder si chomen sind von dez anlehens wegen daz si
vnserm lieben Vettern vnd Fürsten *Hertzog Hainrichen* dem
got genade dick vnd offit getan habent vnd iers Chlosters gü-
ter vnd chlained gar swarlich vnd teuf dorumb, versetzet gein
Juden vnd Christen alz daz allem vnserm Rat wol chunt ist.
wann in auch vnser Vetter mer dann ainsten ettlich gwutter
vnd phanttschaft eingesezt det der sy im aber ye alz offit
nach seinem rat vnd pot wider abtreten vnd entweichen
mwusten vnd ist in noch von neuen dingen schuldig *zwvayt-
sent pfunt, acht hundert pfunt. dreissig pfunt, vnd fünf pfen-
nyng aller Regenspurger pfennyng.* Der si vber allen abslag
noch vnnerricht sind vnd aussen ligen. Wann auch ettweñ
auf ir läwt vnd gwter von landez not wegen ein stewr ge-
legt, waz warden auf ettliche Jar dy wolten vnnserr voruo-
dern amptlawt darnach zw gewonhait auf sy pracht habent
Nw mochten sy der von iern lävvten nicht einbringen vnd
mvusten vns dy offit avvs ierr chammer Richten, damyt ni-
iere gvüter od geleget vvruden vnd hieten vvir in nicht ge-
hollffen sy mvusten dez gantz verdorben sein, vvann auch
vnnserr lieber herr vnd Vater *Keiser Ludvvig* selig des nicht
vvolt verhängen, vnd hat sy derselben steyr gantz ledig vnd
frey lassen evvichlichen vnd also durch hilf aller vnser Vor-
vndern

vodern vnd nachcomen seln haben vvir dem selben Abbt vnd Chloster von befunden genaden zvv hilff vnd ergettzung yerz schadenz all yr lavvt vnd güter hinffv evvichlich von allen vngevvöndlichen Stevvrn gesichert vnd gefreiet myt chraft ditzz brieues, also daz sy vns vnd allen vnsern nachomen fürvvas von allen yern lävvtten vnd gütern nicht mer geben süllen dann dy gevöndlichen Vogtstevvr mit nam *hundert pfunt pfennyng Regensb.* zvv santt Martens tag all iar ainsteñ, süst süllen sy aller Stevvvr vnd besvvärung von vns vnd allen vnsern nacomen Vitzdomen, Richtern, Schergen, vnd mänichlich gar vnd ganntz mvvssig vnd loz sein. Wir chresttigen vernevvven vnd vesten in auch all ainder irs chlosterz prief Vreihait er und recht vnd geloben in de in allen pünten Stant ze halten trevvlich an geuerd vnd nicht gestatten daz in dy von yemant vberuarn vverden. vvir freyen sy auch vor vnpillicher gastung vnd vvellen sy getrevvlich beschvvvtzen datz kainer Edler noch vnedler in yr chloster vber yern gwten vvillen Reyt oder tziech vvo sy datz an vnns pringent vveder vnser amtlävvt noch ander, sy sein Inn oder auzzerhalben vnser Lanttz, darüber zvv ainem Vrchund geben vvir in disen prief versigelten mit vnserm angehangen insigil zvv *Nidernaltach* an Süntag nach Letare ze miten vasten da man zalt von gotes gepurt tavvzent iar drevv hundert iar vnd in dem navvn vnd viertzigisten Jar.

Sigillum sub N. 41.

P p 2.

Num.

Num. CXLIII. Processus absolucionis Episcopi. et Canonicorum *Ratisponensium*, super casu bavvarino.

Anno 1350.

Petrus dei gratia. Abbas *Althe Inferioris*. Patauensis Dyocesis. Ordinis sancti Benedicti. presentibus publice profitemur et recognoscimus nos cum debita et deuota reuerencia recepisse Reuerendi in christo Patris et domni. domni *Govidonis*. titulo sancte Cecilie. presbiteri. Cardinalis. Apostolice sedis legati. Literas integras et saluas cum suo sigillo pendentimunitas. non cancellatus non abolitas nec rasas aut in aliqua sui parte vitiatas, sed omni suspicione carentes, huius continentie et tenoris.

„ *Gvido* miseracione diuina. titulo sancte Cecilie presbiter Cardinalis. Apostolice sedis Legatus. Dilecto in christo . . . Abbati Monasterii de *Altach Inferiori*. Ordinis sancti Benedicti. Patauensis Dyocesis salutem in domino.
 „ Ex parte Episcopi et Capituli *Ratisponensis*. nobis insinuatum existit. quod ipsi dudum fauendo *dampnate memorie*.
 „ *Luduvico de Bavvaria* * Incurrerunt excommunicationis
 „ sentencias et penas alias in tales per processus sedis apostolice promulgatas. Et insuper sic ligati et in locis ecclesiasticis suppositis ecclesiastico interdicto. non tamen in contemptum clauium inmiscuerunt se diuinis, et in suis Ordinibus ministrauerunt. irregularitatis maculam contrahendo. Nunc autem ipsi ad cor redeuntes et penitentes de commissis nobis fecerunt humiliter supplicari, vt eisdem super hoc providere misericorditer dignaremur de remedio salutari. Nos itaque eorum supplicacionibus fauorabiliter inclinati. auctoritate

* *Parcius ista divis Manibus.*

„ ritate domni nostri Pape. nobis specialiter in hac parte com-
„ missa. Vobis tenore presentium committimus et mandamus,
„ quatinus auditis eorum confessionibus et culparum qualitate
„ diligenter considerata, receptoque ab eisdem corporaliter
„ Juramento in forma Ecclesie. per sedem Apostolicam ordi-
„ nata absolutis eosdem. et imponatis inde. eis penitentiam
„ salutarem. Eisque ad tempus prout vobis videbitur. a suo-
„ rum ordinum Executione suspensis. demum suffragantibus
„ vite meritis. alioque Canonico non obstante. cum eisdem
„ super irregularitatibus ex premissis contractis misericorditer
„ dispensetis. Formā uero Juramenti dicitur esse talis. Con-
„ fiteor me tenuisse et tenere fidem Catholicam. credere et te-
„ nere quod credit. docet et tenet. sancta mater Ecclesia. cre-
„ didisse et adhuc firmiter credere. quod non spectat ad Impe-
„ ratorem. papam seu summum Pontificem deponere. et alium
„ eligere vel creare. sed hoc hereticum reputo. et heresim
„ dampnatam per Ecclesiam supradictam. Insuper ad sancta
„ Dei Ewangelia Juro. quod stabo et parebo mandatis Eccle-
„ sie. et domni nostri pape. super illatis iniuriis. contumaciis.
„ rebellionibus. fautoriis. et aliis implicate uel explicate per
„ me confessatis. vel non confessatis. ac ceteris penis quas in-
„ curri ab homine uel a Jure propter premissa et ea tangen-
„ cia. Et quod domno pape qui nunc est. aut eius successo-
„ ribus canonice intrantibus fidelis ero de cetero. eisque debi-
„ tam reuerenciam et obedienciam exhibebo. nec cum prefa-
„ to *Ludewico de Bavaria*. quamdiu stabit in rebellionē dicte
„ Ecclesie. seu aliis hereticis et scismaticis. aut cum eorum
„ sequacibus. per dictam Ecclesiam denotatis. deinceps ero.
„ nec eis. seu quibuscumque aliis dabo contra Romanam Ec-
„ clesiam. consilium auxilium uel fauorem. directe uel indi-

P p 3

„ recte

„ recte publice uel occulte. quodque nulli. ut Imperatori seu
 „ administratori Imperii obedientia nec adherebo, nisi ille pri-
 „ mitus fuerit per sanctam Romanam Ecclesiam approbatus.
 „ nec eciam cum sepe dicto *Luduvico* aut quocumque alio in
 „ prefate Ecclesie Rebellionem existenti. contra eam obligacio-
 „ nem faciam siue ligam. Datum *Teruissi*. XI. Kal. Decem.
 „ Pontificatus domni *Clementis* pape. VI. anno VIII. „

Cum igitur dominus Episcopus predictus et Canonici supra-
 dicti. in nostra proposuerunt presencia, per dominum Johan-
 nem Canonicum Ecclesie sancti Johannis *Ratispone* Procurato-
 rem suum habentem ad hoc mandatum insiciens. Quod olim
 domno *Luduvico de Bavaria*. suis fautoribus, et sequacibus
 in Cibō. potu. loquela. et aliis communibus actibus participa-
 uerint. et in locis eidem domino subiectis et non subiectis
 propter ipsum suppositis Ecclesiastico interdicto. per processus
 Apostolicę sedis. interfuerunt celebrationibus diuinorum. et di-
 uinis se immiscuerunt. eciam in suis ordinibus ministrauerunt.
 non tamen in elauium contentum propter que sententias ex-
 communicacionis. suspensionis et interdicti contra tales per se-
 dem apostolicam et eciam a Jure promulgatas recognoscunt
 se incidisse. et irregularitatis et inhabilitatis notam et macu-
 lam contraxisse. humiliter petendo ac deuote. ut secundum
 mandatum nobis traditum in hac parte, et commissionem no-
 bis factam cum ipsis in omnibus premillis dispensare et senten-
 tias relaxare ac tollere dignaremur. Nos igitur volentes man-
 datis et iussuibus dicti domni Cardinalis imo verius apostolicę
 Sedis humiliter obedire dictorumque supplicationibus obtem-
 perare. Auctoritate nobis specialiter in hac parte commissa in
 persona tua dominum Episcopum Ratisponensem ac singulas
 alias

alias personas quarum procurator existis, ab omnibus sententiis predictis absolvimus. quocumque nomine nuncupentur. Et omnes alias penas circa ipsos singulos singulariter relaxamus. Et penitentiam pro contumaciis. rebellionibus. fautoriis et adhesionibus ipsorum quemlibet. a dominica *Quasi modo geniti* proxime affutura, vsque ad. VIII. dies continuos. a suorum Ordinum executione suspendimus. ipsisque pro penitentia salutari iniungimus et iniunximus vt dicto tempore. VIII. dierum elapso. infra. III. septimanas statim subsequentes. qualibet septimana. vna die. qua placuerit. communiter in Ecclesia Cathedrali. vbi omnes intersint qui poterunt. vnā Missam de sancto spiritu procurent sollempniter decantari. Et super irregularitate et inhabilitate ex premissis contracta tenore presentium dispensamus. et ipsos in spiritualibus et temporalibus habilitamus. et in integrum restituimus. In nomine patris. et filii. et Spiritus sancti. Amen. In cuius rei testimonium presentibus duximus sigillum nostrum vsuale appendendum. Datum et actum in *Altah Inferiori*. Anno domini. M. CCC. L. feria tertia ante annunciationem beate Virginis.

Num. CXLIV. Immunitas Theoloneorum.

Anno 1353.

Wir Ludevvig von gotes genaden Margraf ze Brandeburch. vnd ze lufitz, dez heiligen Römischen Keychs obrister Kamrer, Phallenzgraf bey Reyn Hertzog in Bayrn, vnd in Kerenten. graf ze Tyrol vnd ze Görtz. Vogt dez gotzhauses agleij. Trient vnd Prischen. becheñnen offenleichen mit disem brif fur vns. vnser Erbn vnd nachomen, daz wir angesehen vnd

vnd bedacht haben, den Erwarn vnd andechtigen Gotzdienst, der in dem chloster ze *Nyderaltach*. tegleichen geschiecht vnd getan wirt. vnd haben durch hail vnd selde, vnd zv einer Ewigen gedechtnüzz vnser. vnfers lieben herren vnd Vater *Kayser Ludweigs* selig. vnd aller vnser Voderen vnd nachomit bolwedachtem mut vnd mit gutem Willem. vnd mit vnfers rates Rat. den Erben gaeistlichem manne bruder *Peter* der izv abt daselben ist. dem Conuent gemainleich vnd alln irn nachomen. die besundern gnad, fůdrung vnd freygm̃ getan vnd geben daz si zů irr notturst *zṽvay vas vvelchchis * vveins. sechtzehn lagel ̃ls. vier centen mandel. zvven centen Reyßch. sechs centen veigen. zvven centen pheffers. einen halben sassrians. vnd einen centen Weinber.* alle Jar ewichleichen zollfray. vnd an allerlay besuernuzz vnd fodrung sůren schullen vnd m̃igen. fůr vnser zoll vnd maüt, ze *pozen* in *pazzeyer. an dem lug. ze Insprukk. ze hall. ze Wazzerbüch.* vnd gemainleichen fůr all Zohl vnd Mäutten die wir haben vberal in der herschaft ze *Türöl.* vnd avch ze *Bayern* hann biz in ir chloster. Waer auch daz vvir vnser Zöll vnd Mautt, in denselben vnsern Landen hernachmols verchumertn oder verfatzten daz schoi in an disen vnsern genaden, vnschedleich sein. vnd der genaden vber vergeben wir vns gein in vor aus mit diesem brif. da von welln vnd gepieten wir allen vnsern amptlāwten, hauptmannen, Vitztum, phlegern, vnd andern vnsern getrewn. di itzu sind. oder fůrwas werdent, Ernstleich vnd vestichleichen, daz si den vorgenanten abt, vnd daz conuent. oder ir poten, auf den selben vnsern genaden vnd freygun- gen schirmen vnd fůdern in der weis, als vor verschriben stāt,

* Latelligitur haud dubie Vinum italicum sive tyrolense.

stāt, vnd nicht gestatten, datz in die chain Zöllner oder Mutter, noch niemant anders bechrench, brech, oder vberuar in chain weis, vnd dez zv einer Ewigen gedechtnüzz geben wir in disen brif mit vnserm Insigel versigelt, daz geschehen ist ze *Nydernaltach*. nach gotz gepurt. M. CCC. L. tercio. feria tercia ante Jacobi apostoli.

Num. CXLV. Donatio novæ Insulæ in Danubio.

Anno 1356.

Wir *Albrecht* von Gots gnaden, *Hertzog ze östereich*, ze *Steyer*, vnd ze *Kernden*, tun chunt vmb den *verd*, der geschütt ist an des gotshaus *verd* von *Nidernaltach*, bey *chirchaim*, vnd das zwischen den chlosterläwten, daselbs von *Nidernaltach*, vnd zwischen vnserm getrewn, *Ortlieben von Winchel*, bey der *Tynaw*, in chries waz, daz wir dar auf beschawer gaben, mit paider tail wille, vnsern getrewn, *Leben von Smidach*, vnd *Ernst von Stokchorn*, vnsern *Hofmarschalich* vnd andre erbare läwt, vnd seind di selb beschäwer di vorgebant *Schütt*, oder newn *verd* habent bayden tailen abgesetzt, vnd vns Recht daran geben, haben wir durch Got, vnd vnser, vnd vnser Vordern, vnd Nachkomen sel hail vnd salde, dem egenantem Gotshaus von *Nidernaltach*, den obgenanten *nevn Werd* geben, vnd geben auch mit diesem brif, vnd da von gebieten wir ernstleich allen vnsern vndertanen, daz si im fürbaz khain irruug dar an tün, mit tirschünd, ditz briefs geben ze *Wienn* an Samptztag nach sand *Mathias* tag, dez heyligen zwelf boten, nach Christs gebürtt dreutzehen Hundert Jar, darnach in dem sechs vnd fuintzigsten Jar.

Q q

Num.

Num. CXLVI. Immunitas Telonei in Stauff.
Anno 1358.

Karolus quartus diuina fauente Clemencia *Romanor. Imperator* semper Augustus et *Boem. Rex. Burggrauis*, Iudicibus et officialibus Castri *Stauf*, et in districtu eius existentibus, qui nunc sunt, aut erunt per tempora, fidelibus suis dilectis gratiam suam, et omne bonum. Cum venerabiles Abbates et conventus Monasterii in *Altach Inferiori* in districtibus et dominio Episcopatus Ecclesie *Ratisponensis* cum vino frumento et aliis victualibus suis sine omni exactione Mute et thelonei transire consueuerint cessantibus impedimentis quorumlibet ab antiquo prout id in literis ven. *Henrici* quondam dicte *Ratisponen.* Ecclesie Episcopi vidimus contineri. Nos qui dicti Castri *Stauf* dominium nunc tenemus ex affectione sincera, quam ad dictum Monasterium *Inferioris Altach* et ad ven. *Petrum* eiusdem Monasterii Abbatem *compatrem nostrum Karissimum* gerimus, cupientes eandem libertatis gratiam eidem Monasterio diuine remuneracionis intuitu non minuere sed augere, fidelitati vestre seriose et omnino volentes committimus et mandamus, quatenus predictum Abbatem et Conuentum ac successores procuratores seu nuncios eorum in districtu nostro *Staufen* cum vino, frumento et aliis victualibus suis sine qualibet exactione mute et Thelonei transire libere permittatis, In hoc nobis specialiter placituri. Datum *Prage*. Anno dni Millesimo CCCLVIII. die quinta Mensis May Regnorum nostrorum Anno duodecimo Imperii vero quarto.

* E filamine membraneo pendet Sigillum Imperatoris cere rubrae impressum. num. 42.

Num.

Num. CXLVII. Confirmatio Privilegiorum et Jurium
Ecclesiæ Frauenau competentium.

Anno 1358.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. Amen. *Carolus* quartus diuina fauente clementia *Romanorum Imperator semper Augustus, et Bohemie Rex.* Ad perpetuam rei memoriam. Inter alia pietatis opera quibus celsitudo Caesarea uberius exornatur, liberalitas obtinet principatum. illa precipue que ad utilitatem, profectum et commodum Ecclesiarum, Monasteriorum, et aliorum sacrorum ac venerabilium locorum exercetur. Nam etsi a terreno Principe particula parua datur, interuentu illius, qui affluenter tribuit uniuersa, qui dat ad eum cum foenore multo reuertitur, maxime eum per hoc pro terrenis eterna commutatione prouida mereatur. Cum itaque dudum, prout fide dignorum testimonio veraciter accepimus, ad Cellam, *Augiam* dictam Beatissime Virginis Marie iuxta fluium dictum *Flädnitz* situatam, ad preposituram *Rinichnach* spectantem, et Monasterio *inferioris Altach* ordinis sancti Benedicti Patauiensis Dioecesis in Spritualibus et temporalibus subjectam, ex libera donatione et pia Largitione christi fidelium, vallis in qua eadem Cella sita et locata existit una cum sylua vallis eiusdem, que ad duo milliaria in latitudine, et tria milliaria in longitudine se extendit, nec non uniuersis et singulis utilitatibus, fructibus et Dominiis, qui nunc sunt, aut prouenire poterunt, quomodolibet in futurum, in quibuscunque rebus consistant, siue sint sylue, agri, prata, pascua, campi, aque, fluiui, et quicquid in eodem districtu in duorum milliarium latitudine et trium longitudine utilitatis siue prouentus procurari aut fieri poterunt, siue etiam sint predia, feuda,

Q q 2

siue

siue ville aut homines nunc in eisdem bonis residentes, vel in
 posterum ibi suos fecerint incolatus, cum uniuersis et singulis
 bonis, que ibidem extirpari potuerunt, nec non libertatibus,
 jurisdictionibus, iudiciis aliisque suis utilitatibus, pertinentiis,
 attinentiis, uniuersis, quibuscunque nominibus censeantur ti-
 tulo veri Dominii et proprietatis rite et rationabiliter peruene-
 rint, per fratres eiusdem Celle temporibus perpetuis possiden-
 da. in quorum omnium possessione pacifica et quieta fratres dic-
 te Celie ibidem Deo famulantes continuo, sine impedimento
 quorumlibet noscuntur extitisse. Nos itaque attendentes, quod
 Deus omnipotens supremi dispensatione consilii ad hoc nos,
 quamuis insufficientibus meritis misericorditer euocauerit, ut
 Augustalis potentie dignitati feliciter presidentes inter ceteras
 sollicitudinum curas, quibus pro subditorum optata salute in-
 cessanter distrahimur, ad ea singulariter quadam specialis prero-
 gatiua fauoris intendere debeamus, que diuine Laudis augmen-
 tum et gloriam et sanctarum Ecclesiarum, Monasteriorum et
 aliorum piorum locorum commodum respiciunt, et honorem,
 iustisque religiosi *Petri* dicti Monasterii *Inferioris Altahe* Ab-
 batis *Compatris nostri carissimi* supplicationibus inclinati, fauo-
 rabiliter donationes, et largitiones predictorum bonorum et
 rerum omnium, et eidem Celle per quascunque personas rite
 factas, cum suis pertinentiis, et utilitatibus uniuersis, in qui-
 buscunque, ut premittitur, rebus consistant, siue censeantur
 nominibus, approbamus, ratificamus, appropriamus, de nouo
 concedimus, ac tenore presentium animo deliberato, non per
 errorem, aut improuide, sed ex certa nostra scientia, sano Prin-
 cipum, comitum, Baronum, et aliorum nostrorum et Imperii
 Sacri fidelium accedente consilio, auctoritate Cesarea, de ple-
 nitudine eiusdem potestatis benignitate solita, et ex innata no-
 bis

bis pietatis clementia gratiosius confirmauimus, nostris et Imperii Sacri ac aliorum juribus semper saluis. Supplentes nihilominus, auctoritate Cesarea prefata omnem defectum, siquis ratione persone donantis, seu personarum donantium, seu forme donationis, siue modo alio repertus fuerit in premissis, et quolibet eorumdem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre Majestatis paginam infringere, vel ei ausu quouis temerario quomodolibet contraire. Si quis autem contrarium attentare presumpserit, indignationem nostram, et penam centum librarum puri auri, quarum medietatem Imperialis fisci, reliquam vero iniuriam passorum usibus applicari decernimus, toties quoties contra factum fuerit, eo ipso se nouerit irremissibiliter incursum. Signum Serenissimi Principis et Domini *Caroli quarti*, Romanorum Imperatoris inuictissimi, et gloriosissimi Bohemie Regis. Testes huius rei sunt Venerabiles, *Arnestus Pragensis* Archiepiscopus. *Johannes Luthomuslenfis*, sacre imperialis Aule Cancellarius. *Johannes Argentinenfis*. *Pretzlaus Vratislawien*. *Johannes Olmücenfis*. et *Theodoricus Mindenfis*. Ecclesiarum Episcopi. Illustres, *Johannes Marchio Morauie*, frater noster, *Petrus Borbonen*. *Bolko svuidnicen*. *Wenzeslaus et Ludouicus* fratres, *Lignicen*. *Conradus Oelsnicen*. *Johannes Vsuuicen*. *Johannes Stinoui*. *Johannes Opaniae*. *Belko Falkenberg*. *Bolko Opulien*. *Primislaus Teschinen*. Duces. Spectabiles *Johannes de Rotz*. *Burgravius Magdeburgen*. *Vricus et Joannes* fratres de *Lüttenberg*. Comites. Nobiles *Henricus Aduocatus de Pläun*, *Albertus Puechhaimer*. *Fridericus de Wallsee*. *Rudolfus de Wartta*. *Burckhardus de Ellreback*. *Thimo de Kuldrex*, *Bernherus de Landsperg*, ac alii quam plures nostri, et Imperii sacri fideles dilecti, presentium sub nostre Imperialis Maiestatis Sigillo testimonio Litterarum.

Datum *Prage* anno Domini M CCC LVIII. Indict. XI. IV.
 Non. May. Regnorum nostrorum anno XII. Imperii vero IV.
 Per Dominum Cancellarium Rudolfum de Fridperg.

Nm. CXLVIII. Ratificatio Confirmationis Papalis.

Anno 1358.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis feliciter Amen. *Carolus* quartus diuina fauente Clementia *Romanorum Imperator semper Augustus et Bohemie Rex.* ad perpetuam rei memoriam. Etli celsitudo caesarea, et eius circumspecta benignitas uniuersos fideles, quos Romanorum ambit imperium, de consuete benignitatis clementia desiderat prosequi, tamen illos gratiose singulari quadam prerogatiua amplis gratiarum donis, et gratiosis prosequitur fauoribus, qui tabescentis mundi vanitate relicta, sub debite religionis honore nituntur Altissimo in simplicitate mentis et corporis iugiter famulari. Sane pro parte Religioforum *Petri Abbatis Compatri nostri*, ac Conuentus Monasterii *Inferioris Altahe*, Ordinis sancti Benedicti Patanen. Diocesis deuotorum nobis dilectorum Maiestati nostre fuit humiliter supplicatum, quatenus quoddam Priuilegium seu rescriptum Papale non nullas gratias continens, quas ipsi Religiosi a sede Apostolica alias impetrasse noscuntur, ratum et gratam habere, nec non bona temporalia in eodem Priuilegio seu rescripto Apostolico contenta, ut alia temporalia non expressata, sed inferius exprimenda, prefatis Abbati et conuentui, qui nunc sunt, et qui pro tempore erunt, et ipsi Monasterio approbare, ratificare, de nouo concedere et confirmare et ipsum Monasterium Inferioris Altach, cum personis ibidem degentibus, ac bonis, rebus, iuribus, Priuilegiis, et libertatibus suis,

luis, in nostram et sacri Imperii protectionem recipere auctoritate Caesarea dignaremur. Tenor vero Priuilegii seu Rescripti Apostolici per omnia talis est: „ *Gregorius* Episcopus seruus „ seruorum Dei, dilectis filiis Dietmaro Abbati Monasterii in „ Altach, eiusque fratribus tam presentibus quam futuris re- „ gularem professis vitam in perpetuum., *habetur supra N. LXX.* Nos vero dictorum Religiosorum vitam exemplarem, conuersationis honestatem, contemplationis devotionem, aliasque plurimas conditiones laudabiles, que ipsos pre ceteris Deo et hominibus commendabiles representant, et gratos quam plurimum reddunt et acceptos, rationabiliter attendentes, volentes ipsorum iustis et licitis supplicationibus, de rationis fonte emanantibus benignitate solita inclinari, ad laudem et gloriam Dei omnipotentis, et intemerate Virginis Genitricis eius, ac sancti Mauritii, cuius glorioso vocabulo decoratur titulus antedicti manasterii, nec non consideratione multiplicium virtutum, meritorum ac approbate fidei et deuotionis constantia, quibus ipsi Religiosi apud nostram Celsitudinem rerum experientia docente multipliciter commendantur. Et ut ipsi, et qui eis in ipso Monasterio successerint, pro nostra predecessorum ac successorum nostrorum Roman. Imperatorum et Regum iugi Salute ac imperii Sacri augmento, et statu felici vota sua et pia orationum libamina in perpetuum fundant uberius atque deuotius omnium conditori, animo deliberato, non per errorem, aut improuide, sed ex certa nostra scientia, sano et maturo, Principum, Comitum, et Baronum Nobilium et aliorum nostrorum et Imperii sacri fidelium accedente consilio, supradictum Priuilegium seu Rescriptum Papale et contenta in eo, sicut digne possumus, auctoritate cesarea rata et grata accepimus, nec non bona temporalia in eodem rescripto

con-

contenta ac etiam Preposituram in *Rinchnach*, quam beatus *Guntherus* Eremita quondam professus dicti Monasterii *inferioris Altach*, cuius corpus in Monasterio *Brunouienfi* Pragensis Diœcesis reconditur, fundasse dinoscitur, et Curiam in *Absperg*, nec non Cellam beate Marie in *Auga* iuxta fluuium *Fläditz* sitam, ac oppidum *Hengensperg* cum theolaneis ibidem, et curias *Erlaco Rechsendorff*, et in *Chanse* ac dictorum Religioforum et Monasterii homines, Vassallos, vassallagia, iudicia, iurisdictiones, honores, libertates, Priuilegia, iura, villas, dominia, bona, redditus, census, syluas, predia, piscinas, et molendina, cum eorum attinentiis, in quibuscunque consistant, que, quos, seu quas iuste possident in presenti, et in posterum iustis modis absque alieni iuris dispendio poterunt adipisci, auctoritate imperiali approbamus, ratificamus, de nouo concedimus et gratiosius confirmamus. Eosdem Religiosos, et Monasteria eorum, cum omnibus et singulis superscriptis; in nostram et sacri imperii protectionem assumentes, nostris, imperii sacri, et aliorum iuribus semper saluis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc nostre Maiestatis paginam infringere, vel ei ausu temerario quomodolibet contraire. Siquis autem contrarium attemptare presumpserit, indignationem nostram, et pœnam centum librarum puri auri, quarum medietatem imperialis fisci, reliquam vero iniuriam passorum usibus applicari decernimus, toties quoties contra factum fuerit, eo ipso se nouerit irremissibiliter incursum. Signum serenissimi Principis et Domini Domini *Caroli IV.* Romanorum Imperatoris inuictissimi, et gloriosissimi Bohemie Regis. Testes huius rei sunt, illustris *Rudolfus Dux Saxonie*, sacri imperii Archimarschalis, Venerabiles *Arnestus Pragensis Archiepiscopus*. *Joannes Luthomislén.* sacre imperialis Aule cancella-

cellarius. *Joannes Argentinens.* *Joannes Olomucensis* et *Theodoricus Mindensis* Ecclesiarum Episcopi. Illustres *Joannes Marchio Moravie* frater noster. *Belko Svidnicensis.* *Wenceslaus* et *Ludovicus fratres de Ligniz*, *Conradus Oelsnicensis*, *Joannes Tservicensis*, *Joannes Stimaniensis*, *Bolko Fulckenbergensis.* *Joannes Opanie.* *Bolko Opoliensis*, *Przimistlaus Teschinensis* Duces et alii quam plures presentium sub nostre imperialis Maiestatis Sigillo testimonio litterarum. Datum *Prage* anno Domini MCCCCLVIII. Indict. XI. III. Non. Maij. Regnorum nostrorum anno XII. imperii vero IV.

Ex Hundio.

Num. CXLIX. Renuntiatio omnis actionis et Vindictæ.

Anno 1399.

Ich *Peter von Trevunmaiss* vergich vnd bechenn offenleich mit dem prier allen den in ansehent oder hörnt lesen, das mich mein genädiger Herr der Abbt von *Nidernaltach* vnd sein Amptlāwt von des Gotzhauß wegen in vankthntiss gehabt habent ettwa uil zeit vmb soleichen Handel, den ich wider mein genädigen Hern vnd gemaynchleich wider all mein Hern das Conuentt des chlosters daselben getan het darumb ich grossen Pestrafung verdient het vnd mer dann man mir getan hat das ist als ferrchömen das mich mein herr vnd sein amptlāwt überantburten musten hern *Stephan den degenberggär gein alten Nusperkch* in sein sanlichmiß von gerichtz wegeh das er zu der zeit in pflegweis sinen het von meins genädigen herrn wegen *Hertzogen Hannsen*, vnd der hat mir daryn geholfen durch gotes willen gein dem Vitztumb, vnd gein ander meins hern räten datz si mich bei dem leben habent we-

R r

leiben

leiben lassen vnd doch in söleicher maff daz ich vnd mein Hausfraw vnd all vnser erben frevnt vnd helfer vnd aller mächtleichen von vnsern wegen gut getrew freunt sein schül-
 len an alles geuär von der fankchntüß wegen meine hern des Abbtz zu *Nidernaltach* vnd darzu seins gotzhauß vnd aller der di zu dem Gotzhaus gehört wie di genant sein nymant auf-
 genommen noch hin dan gesetzt dienaar vnd amptläwt also sei mir all getrewt frevnt worden als oben verschriben ist vmb
 alles das das sich zwischen vnser vergangen hat es sei mit worten oder mit werchen von den anfang üntz auf den heu-
 tigen tag das schol alles trewlich absein vnd ist auch gäntz-
 leich verricht gein allen den di damit verborren sint oder ver-
 dacht an vnser fankchntüß vnd schaden es sein amptläwt oder wer si sein vmb das alles schol ich chain ansprach in chay-
 nerlay weise noch mein haufraw noch vnserw chind vnd frevnt noch nymant von vnsern wegen in welcher maff das
 vvär es vvär mit gästleichen oder vveltleichen das ich der artikel indert ayn über für mit red oder mit vverchen oder ymant
 von meinen vvegen des ich mit rechter vvorhait übervveiset vvürde als oben uerschriben ist, so schol sich alles mein gut
 meiner Haufraw vnd chind vnd erben veruallen haben in meins genädigen hern gewalt *hertzog Hannsen* vnd seiner amptlävvt devv mügen sich des vvöl vndervvinden vnd scholt
 auch hintz mir gericht vverden als hintz einem schedleichen mann der den tod vvöl verdient hat vnd schol daran nichtz
 genieffen vveder frides noch gelaitz Pansteten noch Pann-
 markt Hofmarich noch freyung hern pet noch fravv pet man schol an alles recht hintz mir richten als hintz einem
 mann der überlagt ist vnd des zu einem vvarr vrchund gib ich egenanter *Peter von Trevvnmair* den prief verfügeltn vnder
 Hern

Hern petreyn des degenbergär Infigel zum vveiffenstain vnd vnter hern Stephan des Avvär Infigel pflegär di zeit zum degenstain di irevv Infigel an den prief gehangen habent durch vnser fleißiger pet vvillen in vnd iren erben vnd Infigeln gar an allen schaden daründer vvir vns verpinden mit vnserm trevvn an aydes stat ich vnd mein Haußfravv vnd unfrew chind darzu all vnser freunt als das stät ze haben vnd zeuolßirn das oben an dem prief verschriben stet der prief ist geben drewtzen hundert Jar vnd in dem newn vnd nevvntzigsten Jar an Land Thomans tag des heiligen zvvelfpoten.

Num. CL. Privilegium Mercatus, seu Nundinarum.

Anno 1430.

Wir Heinrich von gotes gnadn phalantzgrau bey Rein vnd Hertzog in Beirn, becheune mit disim brif offennlichen das wir vnßern Burigern vnd lieben getrewen vnfers margtz zu Henngensperig vmb ihr selbs vnd auch des Erwardign in got vnfers liebn andechtign vnd getrevvn des Abbtz vnfers gotthaus zu Nidernalltach Innyger vnd vleißiger gebet willen dy gnad vnd südrumb getan habn, vnd tuenn In dy auch vvvisslich in chraft ditz briefs. das sy fürbas Järlich in vnnserm Marckt obgenannt zvven Jarmärcht geprauchten vnd habn sülln, mit allen den Ern vnd loblichen gvvonhaitn, vnd auch mit panßridn als man dy dann in andern Steten vnd märtgen vnfers lanndes in Nidern Beirn halt vnd herbracht hat, der ainen auf sant Mariemagdalene tag vnd den andern auf sant Martens tag darnach chömend, so ebefchaidnlich vnd auch mit solichn gnadn das alle dy, dy auf der obgenante Jarmärgt ainen oder baid mit Jerer Kaufmanschaft komen vnd

R r 2

dy

dy Järlichn haynsfichent mavvt vnd zollfrey auf zvvven tag den ainen zu nagst vor dem Jarmargt den andern an dem Jarmargt selbs dahin vnd vvider von dannen varn fulln, vnd das alles full besteen auf vnnser vnser Erbin vnd nacoms vvider Rüssen, vnd gebietn darauf alln vnfern Vitzdomen Hauptlävvtn, Phlegern, Richtern, Amtlävvtn, gegebenetign vnd künstign dartzue alln andern vnfern vndertanen, das Ir den egenanten vnfern margt bey den egenanten vnfern gnadn, vestichlich behaltet, vns niemant davvider ze tuen gestattet noch selbs davvider nicht tuet bey vnfern huldn vnd gnadn, mit vrchund des briefs der mit vnserm angehangen Innfigl versigt vnd geln ist *Nidernalltack* an sant Laurentzn tag nach christi gepurd viertzeihen hundert vnd in dem dreissigstn Jare.

Num. CLI. Confirmatio Cæsarea omnium Privilegiorum.

Anno 1437.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis feliciter, Amen. *Sigismundus* diuina fauente clementia *Romanorum Imperator semper Augustus, ac Vngariae, Bobemiae, Dalmatiae, Croaciae &c. Rex.* Ad perpetuam rei memoriam. inter varias Reipublicae curas quibus cor nostrum quotidiana sollicitudine pro subditorum salute distrahitur, ad illud praecipue aciem nostrae mentis studiose conuertimus, et sedulum destinamus affectum, qualiter Dei et Sanctorum eius basilicas et Ecclesias, nec non personas Ecclesiasticas celestis Imperatoris mancipatas obsequiis, ab indebitis molestiis praeferuamus, eorum iura, laudabiles consuetudines, libertates et emunitates, ac vetera priuilegia ipsis a Predecessoribus nostris Rom. Imperatoribus
et

et Regibus rite collata et collatas, nunc innouando et augendo, nunc vero eis noua priuilegia iura et gratias largiendo, sicut iuxta locorum et temporum qualitates conspiciamus expedire. Sane pro parte venerabilis et Religiosi Erhardi Abbatis Monasterii *Inferioris Altach*, Ordinis S. Benedicti Patauiensis. Diocesis deuoti nostri dilecti nobis oblata supplex petitio continebat, quatenus sibi et suo conuentui ac Monasterio predicto, uniuersa et singula eorum priuilegia ipsis a celebri memorie Romanorum Imperatoribus et Regibus nostris Predecessoribus, et presertim a Serenissimis Principibus *Henrico* secundo, et *Henrico* tercio ac *Conrado* Romanorum Regibus, nec non *Ludouico* Romanorum Imperatore, atque *Carolo* quarto Romanorum imperatore et Bohemie Rege nostro genitore, ac alijs principibus et Christi fidelibus, super eorum bonis, donationibus, possessionibus, libertatibus, gratiis, iuribus et emunitatibus datas et concessas, ac data et concessa, nec non ipsorum bona, possessiones, iura, libertates, gratias, et iurisdictiones, et signantes infra scriptam Priuilegiale literam ipsis a presato Serenissimo Principe et Domino *Carolo* Genitore nostro carissimo, super certis eorum donationibus, possessionibus, libertatibus, gratiis, et iuribus concessam, approbare, ratificare, innouare, et confirmare gratiosius dignaremur. Cuius quidem litere tenor sequitur per omnia in haec verba: „ In Nōmine „ sancte et indiuidue Trinitatis Amen. *Carolus* quartus &c, „ Nos igitur *Sigismundus* praefatus petitionibus huiusmodi, utpote rationabilibus atque iustis fauorabiliter inclinati, presertim ad honorem Dei omnipotentis, et Eius intemeratae Genitricis Virginis Mariae, et sanctorum *Mauritii* et sociorum eius, nec non sancti *Godehardi* et omnium sanctorum reuerentiam specialem, animo deliberato, sanoque Principum, Comitum, Baronum,

ronum, Procerum et Nobilium nostrorum accedente consilio, et de certa nostra scientia praefatis Abbati et conuentui, et Monasterio inferioris Altach, ac eorum successoribus uniuersa et singula eorum Priuilegia ac literas ipsis a diuinae memoriae praefatis Romanorum Imperatoribus et Regibus nostris Praedecessoribus, et aliis Principibus ac christi fidelibus super eorum bonis, donationibus, possessionibus, libertatibus, gratiis, et iuribus datas et concessas, nec non ipsorum bona, possessiones, iura, libertates, gratias, et iurisdictiones, ut signanter superscriptum Priuilegium, et omnia in eodem contenta, in omnibus suis sententiis, tenoribus, punctis, articulis, prout scripta et scriptae sunt, et sicuti praescripta Priuilegialis litera de verbo ad verbum expressatur superius, approbauimus, ratificauimus, innouauimus et confirmauimus gratiose, ac tenore presentium approbamus, ratificamus, innouamus, et de gratia speciali auctoritate imperiali confirmamus. Decernentes expresse, ea et eas perpetuo inuiolabilis obtinere roboris firmitatem. Supplentes nihilominus omnes defectus, si qui in praemissis ex defectu verborum, solemnitatis omissae, sententiarum obscuritate, aut alia quauis occasione viderentur admissi, de plenitudine Romanae imperatoriae potestatis. Nulli ergo omnino hominum cuiusunque status, conditionis, aut praeceminentie seu dignitatis existat, hanc liceat nostrae innouationis, approbationis, ratificationis, confirmationis, decreti aut suppletionis paginam infringere, aut ei quouis ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare praesumpserit, nostram et Imperii sacri indignationem grauissimam, ac poenam in Priuilegiis eiusdem Monasterii expressam, ac poenam quadraginta Marcarum auri pñri se nouerit incursum. Quarum medietatem erario siue fisco nostro, residuam vero partem praefatorum Abbatis et

Mona-

Monasterii usibus decernimus applicandam, praesentium sub bulla aurea typario nostrae Maiestatis impressa; testimonio literarum. Datum *Prage*. Anno Domini M CCCCXXXVII. die uero VI. Mensis Septembris, Regnorum nostrorum anno Hungarie & LI. Romanorum XXVII, Bohemie XVIII. Imperii vero V.

Ex Hundio.

EXCERPTA e pervetusto Libro Feudorum.

Sub Hermanno Abbate.

1. Anno dom. Incarn. MCCXLI. VI. Idus Marcii ego consuli foedum *Gebhardi Marschalci de Menna*, quod tunc vacabat Ecclesie *Seyfrido de Fraunberch* et *Seyfrido de Fraunhofen* Patrueli suo consiliariis dni Ducis *Otonis* Bavarie. Actum *Altahe*. Hec autem sunt foeda: in *chuchenschlag* VIII. beneficia. Item in *Schlag*. II.

2. *Hilprandus de Puechberch* habet curiam unam dictam in *Vzeling* sitam sub castro *Puechperg*. Item duas curias meliores ibidem.

3. D. *Otto de Straubing* habet II. beneficia in *Töfingerried*, et ei resignavit *Herhardus de Leuzenried* cum manu *Hermanni* Abbatis.

4. *Herpertus de Ahaym* tria de quartal. Item *Hartliebus de Winzer* et *Altmannus* hubam I.

5. *Tyrolfus miles de Purchfall* habet I. Hub. in foedo.

6. *Her-*

6. *Hervvardus de Leuzenried* habet a nobis in feodo, a quo et aliæ personæ militares obtinuerunt ipsa bona in feodo. Sunt autem hæc quinque beneficia in Langenbruck cum molendino et unam curiam in der Au apud Castrum in Weissenstein.

7. *Hervvardus de Leuzenried* habet unum beneficium ibidem (in chübach) quod ab eo Albertus filius Alberti de Regen possidebat feodaliter, apud quem Albertum F. Rudlieb Præpositus in Rynich prius emerat.

8. *Egkkpertus de Weichs* assererat se habere sub Juramento fidelitatis suæ scripta feuda in Lattenperg III. beneficia.

9. *Ulricus de de Stauda* habet illud foedum, quod focus sua Matheidis relicta Domini *Marquardi Waigleiten* a nobis habuit in feodo, et est situm apud inferius ottenshaym &c.

10. *Conradus de Harthaim* habet a nobis in feodo curiam in Pranthoven sitam in Strashaym, et prædictus comes habuit duos filios sc. comitem Petrum et Henricum ex *Christina de Wolfseck*, quibus nos contulimus jure feudali.

11. *D. de Wartenberch* habet feodaliter quosdam homines Ecclesiæ nostræ a *D. Ludovico libero de Hagnau*, qui nobiliter fatebatur, se ipsos et alios multos ab Ecclesia feodaliter possidere.

12. Istas decimas Chraglini contulimus domino *Ulrico de Reyfack* de Hub per totam villam duos manipulos.

13. *D. Eberhardus de Chelbaym* habet in feodo curiam in Leichling.

Sub

Sub Wernardo Abbate.

1. *Heinrico de Schwarzenstein* infeodavimus de uno Müllechen in Wanesperg et solvit 45. cruc.

2. *Albertus de Satelpogen* habet a nobis in feodo duas curias in Ried, aliam in Lamerpach.

3. Dno *Ebervvino de Edermanstorf*, Viccedmino Straubingano contulimus titulo feodali subscripta foeda, in Sighartsperg. &c.

Sub Poppone Abbate.

Marquardus comes de Mamming Quartale de decimis. Hub ibidem. &c.

Feoda nobilia in Austria.

1. An. dom. M. CCC XII. illustris DD. *Ludovicus Dux Superioris Baviaræ*, qui postmodum Imperator, recepit a D. Bernardo Abbate inferioris Althe in feodo bona, que ipsum de Jure in Austria et in Ingolstadt contingebant recipere. Sunt autem hec. in Austria, duo castra in Spiz. &c.

2. Item *Duces inferioris baviaræ* habent in feodo Svyallentbach, Wildendorf, Chrolsbach, Chefring, et omnia predia et vineta, quocunque nomine censeantur, ad prædictas villas pertinentia.

3. An. Dom. M. CCCLXVIII. illustris D.D. *Albertus Dux Austrie*, frater D. *Leupoldi* Ducis recepit in feodo a D. Alimanno Abbate castrum in Ried cum omnibus attineneciis suis. hoc ca-

S s

strum

strum situm est uor *Wienerwald*, et preuominatus Dux dedit privilegium cum appendenti Sigillo.

4. An. Dom. M.CCCLXIX. D. *Hartuicus de Meissau* recepit a D. Alberto Abbate in foedo duas curias sitas supra Mestain, ubi quondam fuit castrum, Actum Patavie in domo cujusdam civis, dicti Vlrici Moser, in die S. Ambrosij.

5. *Domini de Chunring* et heredes eorum habent in feodo circa S. Laurentium plus quam mille homines censuales ibidem.

6. Item Domini *de Zelking* habent in feodo omnia bona eorum juxta Pielach sita.

7. Item Domini *de Winkel* habent in feodo Bona in *Frauentdorf*, in Winkel, in Neustat, et Piscationes circa Chundorf.

8. Item Domini *de Capella* habent in feodo VII. Libr. Denar. Reddituum in Hauzendorf, qui ab Altmanno Abbate feodati sunt, de quo habemus Litteram cum appenso Sigillo.

9. Item D. *de Tirenstein* habet in feodo Vineam in *Stainpartz*, in Spitz, et unam Curtem ibidem, et duas Curtes in *Axstein*.

10. D. *Vlricus de Capella* accepit feodum, et dicebat, quod non aliud esset, nisi quidam homines in Rydmarch, sive Achlant, quos progenitores sui per multa Tempora possident.

Ab anno 1367.

Sub Altmanno Abbate.

1. Item Domino *Joanni Lantgravo de Hals* confirmamus Castrum Engelsperg cum suis attinenciis Jure feodali.

2. Item

2. Item *Petro de Chranvvinkel* confirmamus agros, quos *Joannes Molitor de Enspach* habuit, et quos redemit ab eo Jure feudali.

3. Item *Wilhelmo Waller de Turri* confirmamus unam curiam Jure feudali. Test. *Christophorus Ramstorffer. Jagermeister* in *Straubing* An. D. M. CCCCXVII. circa festum Assumptionis Marie.

4. Item *Georgius Aichperger* suscepit a nobis in feodo *Castrum in Mos cum suis attinenciis*.

Ab Anno 1406.

Sub Joanne Abbate.

1. *Thomas Purckstaller in Purckstall* recepit in feodo VIII. *Pivang* in *Iserhoven* feld jure feudali.

2. *Georgio Leutzenrieder Juniori* confirmamus tertiam partem vnius *Hubæ* in *Pœring &c.*

3. *Georgius Aichperger* suscepit in feodo *Castrum in Mos cum omnibus attinenciis*.

4. *Ettl. Comiti de Ortenbergk* confirmamus Jure feudali *Castrum in Englsperg* cum suis attinentiis. Eidem confirmamus *Castrum in Nidernpering* cum suis pertinentiis, et alia feoda, que habet a nobis, que tamen ulterius confert Jure feudali. Testes, *Henricus Prannt puzner Præfectus* in *Hilkersperg*. an. dom. M. CCCCXX.

5. *Georgio Puchperger* in *Winzer* confirmamus de *Anschutt* niderhalb der *Osterravv*.

6. Nicolao *Nusperger de novo Nusperg* confirmamus jure feodali domicilium seu den Sitz in *Rudmansried*.

7. Item Casparo *Nusperger de novo Nusperg* confirmamus Pratum, dictum die *Weyden* cum suis attinentiis Jure feodali.

8. An. dom. M. CCCXXI. Illustris D. D. *Albertus Dux Austriae* recepit in feodo a D. Joanne Abbate *Castrum in Ried* cum omnibus suis pertinentiis. Hoc Castrum situm est vorn Wiennervald, et prenomiatus Dux dedit Privilegium cum appendenti Sigillo. Acta sunt hec Wienne in Castro D. Ducis, dum D. Abbas fuit in visitatione Ordinis Benedictinorum et Augustinorum fratrum Regularium canonicorum.

Anno 1434.

Sub Abbate Erhardo.

Item Joanni *Tvrlinger de Tvrlstain* confirmamus omnia feoda, quæ habuit Altmannus Pradvviz a nobis in feodo, jure feodali.

2. Etzel Comiti *de Ortenberck* confirmamus jure feodali Castrum in *Engelsperg* cum suis attinentiis. Eidem confirmamus Castrum in *Nidenrpering* cum suis attinentiis, et alia feoda, quæ habent a nobis, quæ tamen ulterius confert jure feodali.

3. An. Dn. M. CCCXXXVII. illustrissimus *Dux Albertus filius Ernesti Ducis Bavarie de Monaco* recepit in feodo a Venerabili D. Erhardo Abbate duo *Castra in Spiza* una cum foro, et cum omnibus attinentiis. Item recepit in feodo *Svallenpach, Cholpach, Mitterndorf, Cheltring*, et alia plura cum attinentiis suis in nostro Monasterio Altaha in die S. Marie Magdalene in prefencia plurimorum Nobilium.

Anno

Anno 1475.

Sub Friderico II. Abbate.

An heunt Freytag nach sant Vlrichs tag anno LXXVI. hat herr Heinrich *Nothast* der aeltere zu *Wernberg* Ritter, zu lehen empfangen zu seinen Rechten das *Schlos Engelsperg*, Zeugen. Herr *Herman Haybegk* Ritter, *Pfleger zu Hengersperg*. *Eberhart Wenger* zu *Au*. *Georg Zeidlmair* *Pfleger zu Hinderberch*. *Veit zu Aholming*.

2. Herr *Georg von Donauslein*, *Ritter zu Hohenstein*, der Zeit *Pfleger zu Deckhendorf* hat zu lehen empfangen *Leutzenried* mit seinen zugehörigen, und funf gütter daselbst &c. an. LXXXVII.

3. *Vlrich von Chamerau zu Haitzstein* hat zu lehen empfangen das *Schlos Nidernperg* mit seinen Zugehören zu seinen Rechten. Actum feria secunda ante Corpus Christi an. LXXXVI.

4. *Georgius Miles de Puechperg* recepit in feodo partem *Castrum in Palude* nomine Vxoris suæ, filiæ *Leonardi Militis de Aichperg*, cum aliis ad dictum Castrum pertinentibus, quæ de feodo *Monasterii* existunt, et quæ *Michael de Aichperg*, filius *Wilhelmi Militis* hereditasset. Testes. *Andreas de Puechperg*. *Nicolaus Zvinberger* &c. Actum Dominica ante *Vdalrici*. An. LXXXVII.

Anno 1453.

Sub Petro Abbate.

1. D. *Georgio Comiti de Ortnberg* contulimus *Castrum (Englspurg)* et *Montem cum Fonte et omnibus attinentiis* Jure feodali.

Ss 3

Eidem

Eidem contulimus *Castrum in Nidernpering* cum suis pertinentiis. Actum in die S. Benedicti. An. LXVIII.

2. Herr *Heinrich Nothast der Jünger zu Wernberg* hat zu seinen Rechten zu lehen empfangen das *Schlos Engelspurg* mit seinen Zugehörigen. Actum am Pfingstag vor S. Stephan tag LXXI.

Ab An. 1490.

Sub Joanne Abbate tertio.

1. *Simon Egker zu Obernpering* hat zu lehen empfangen das *Schlos Englsperg* mit seinen Zugehörigen. Inhalt des Revers uns gegeben, das er von seinen Schwvater *Lucasn Reynold* erkaufte. Actum am Montag nach oculi an. LXXXII.

2. *Georg von Parsperg zu Flinspurg* hat zu lehen empfangen *Leuzenried* mit seinen Zugehoren. Actum am Erchttag nach Elisabeth. An. LXXXVIII.

Ab An. 1503.

Sub Abbate Kiliano.

1. *Christoph von Frauenberg zu Haydenberg* hat zu lehen empfangen als vollmächtiger Anvvalt und Trager *Apolonim Schovendorferin*, Weiland des *Edln Erasm Sovendorfers* Seel. Wittib, nemlichen den *Ackher &c. Testes. Thomas Stainhofer, Canzler. Hans Stainhofer, Cammerer*. Actum in Monasterio am Mitvvochen in Osterfæurtagen. An. dom. 1503.

2. *Christoph Wazmanstorfer* hat zu lehen empfangen das *Schlos Englsperg* mit seinen Zugehoren. Actum am Mitvvoch nach Vrfula. An. 1509.

3. Herr

3. Herr *Jorig von Parsperg, Ritter zu Flinspurg*, hat zu lehen empfangen den Hof zu *Leuzenried &c.* Actum feria sexta post Ascensionis Dom. anno 1506.

EXCERPTA GENEALOGICA.

1152. *Grumbach. Marchvard. de*
 1153. *Walpoto Adeloldus et filius Fridericus.*
Lutenbach. Fridric et Otto fratres de
Oteloheftorf Heinric et Mengotz fratres de
Calvvenberc. Adalbero, Wirsinc. Vdair. de
Wuontengesze Sigeboto de
Wisentovve Herdegen de
Steine Eberhard, et Eberhart filius de
Pilling Ratloch. de
Burgelin Adalbero de
Eiske Heinrich de
 1154. *Andechs. Bertolfus de*
Bogen Bertholdus de
 1200. *Wefn. Richkerus de*
Buchinperge. Tiemo de
Wacimanstorf. Meinhalm de
Prencinger. Vlrıc
 1204. *Dornberc. Eberhard. Comes de*
Boumgarten. Heinr. Liber de
Wefn. Richerus de
Sauersteten. Liutold et filius L. de
Aheim. Manegold de
Lonstorf. Heinr. de

Pchel.

- Pchel.* Conrad. de
Herding. Walcham de
Waldecco. Altger et frat. de
 1207. *Ortenburch.* Rapoto et Heinr. fratres de
Chyrperch. Kalhohus de
Helngerspurg. Altman. de
Schonenstein. Gozbold de
Fræmlingsperg. Gerhohus de
Stainperch. Berthold. de
Pfolinger Heinr.
Polmær Henr.
Palude. (Mos) Ebo. de
Mitterfels Perthold. de
 1209. *Helngerspurg.* Altman. de
Manzingen. Henr. et frat. de
Zierberc. Henr. et Wilhelm. fratres de
Hæspere Poppo. et Willehalm. frat.
Zikke. Frider. et Conrad.
Mitternfels. Berthold de
Schonstein Gozpolt de
Nusperc. Gozpolt de
Ouve. Albert. de
Hovedorf. Berthold de
Erpholdescelle. Conrad. et frater de
Steinperc. Berthold de
Fremlichspurg. Gerhohus de
Pomuzzelsriede. Gerhoh. de
Pfolinger. Heinr.
Polmaer.
Reute. Heinr. et Rudolf.

Alncho-

- Alnchoven* Heinr. de
Grædinsdorf. Utric. de Poppo frat. de
Schiltperc. Perthold. de
Prænovve. Cunrad de
Arutingen. Havvart. de
Puhse. Rutlandus de
Reine. Meingoz. de
Ab der Heide Ortlibus
Puchperc. Otto de
Sakenriede. Frider. de
Gravenvissen. Albert. de
 eodem. *Rapoto* Pal. comes.
Dornberc. Eberhard. com. de
Mosburc. Cunrad. comes de
Kirchperc. Kalhohus de
Rotenekke. Meinhard. com. de
Uttendorf. Alram de
Hals. Alram de
Hagenovve. Bernard. de
Steine. Henr. et Grimold. de
Liutzeman. Albert.
Leunburc. Pernger comes de
Geltoltingen. Poppo de
Haukenbach. Otto de
Aheim. Manigolt. de
Stritvissen. Henr. de
Heling. Altman. de
 1210. *Rapoto.* Palat. com. de
Ortenburch.
Ahusen. Hadmar. Rapoto de

T t

Echol-

- Ceholwing.* Pabo. Albero. de
Hals. Alram. Walchunus patruus suus de
 1217. *Gravenwisen.* Sifrid. de
Pfolinger. Heinr. de
Geltolwing. Poppo. et fil. Ulr. de
Satelbogen. Albert. de
Welchenberch. Rudolf. de
Zidlarn. Heinr. de
Puzehoven. Conr. Meingot. de
Ouwe. Albert. de
Haibach. Albert. de
 1219. *Plain.* Cunrad. comes de
Dornberc. Eberhard. comes de
Werven. Chuno de
Goldeke. Otto de
Salveld. Rudger. de
Safersteten. Liutold. de
Morspach. Heinr. Otto. de
Lonsdorf. Heinr. de
 1222. *Pogen* Albert. comes de
Ortenburch. Rapoto. Henr. com.
Ahusen. Hadmar. Rapoto. de
Hals Alram. Albert. frat. de
Ceholwing. Babo. Albero de
Pfoling. Henr. de
Winzir. Chalhohus de
Nusperch. Albert. de
Geltolwing. Poppo. et fil. de
Satelpogen. Alber, de
Welchenberch. Rudolf. de

Pütz.

1224. *Peutzchoven*. Meingotus de
Mos. Ebo de
Pechling. Chunrad. de
Chirchdorf. Chunrad. de
Gnuting. Rapoto de
Planchenbach. Alhard. Heinr. fratres de
Wilde. Dietric. de
Aicha. Alhard. Rudger de
Lamina. Marquard.
Puch. Heinr. de

Milites et Ministeriales

1225. *Bogen*. Albert. Leopold comites de
Hals. Alram albert. fratres de
Levvenberch. Perngerus comes de
Lichtenberch. Herman. de
Wihs. Chunrat. de
Pfölinger Heinr. et filius
Fræmrichsparg. gerhohus de
Welchenberch. Rudolf de
Cidlarn. Heinr. de
Alnchoven. Heinr. de
Revt. Rudolf et frater.
Erlbach. Albert de
Peutzchoven. Meingoz et frater de
Grædeinster. Ulric. de
Aichperch. Walchun. de
Aichach. Rudger. de
Valchenberch. Ulric. de
Chunring. Henr. de
Chranichsparg. Herman de

Anschavv. Rugerus de
Svartzchavv. Albert de
Drozz. Pot. de

1228. *Helfenstein.* Vlríc. et Eberhard, comites de
Dilingen. Hartman. com. de
Castel. Rupert. comes de
Truheding. Frider. de
Hohenloch. Gotfrid de
Walpurch. Dapifer de
Winterstetin. Conrad. Pincerna de
Winsperch. Conrad de

Circa An.

1232. *Steinburch.* Bertholdus de
 1233. *Urbach.* Chuno de
Wintzer. Chalhohus de
Podinger. Ditmarus
de Plaude (Moz) Ebo
Chalmberch. Albert. de
Schvvarzach. Heinr. de
Schonanger. Wilhelm de
Hutte. Wichardus de
Planchenberch. Heinr. et Albert. de
 1234. *Lichtenvert.* Heinr. de
 1235. *Lerchenveld.* Karolus. Heinr. Albert, de
Lichtenberch. Hartvícus, Herman. Ekho.
Magenso fratres de
Eglofsheim. Gozvvín de
 1236. *Petembach.* Heinr. de
Perenbach. Cunrad. de
Gundilchoven. Conrad. de
Vramlinesperg. Gerhoh. de

Ler-

1238. *Lerchenvelt*. Albert. de
 1242. *Gruenpach*. Otto comes de
     Hals. Alram de
     Prifing. Alhardus de
     Frouvenberch. Sifrid. de
     Tuschendorf. Chuno de
     Mumckdorf. Dietric de
 1243. Rapoto. Comes palatinus de *Ortenburch*
     Wasserburch. Cunradus comes de
     Hals. Alramus, liber. de
     Fravvenhoven. Sifrid. de
     Grunenbach. Otto comes de
     Winzer. Hartlibus de
     Chranichperch. Herman et Henr. de
     Vrteil. Heinricus de
     Ebenthal. Otto de
     Trenberch. Chunrad. de
     Schonberch. Hadmar. de
     Rinderschinch. Otto
     Chirchperch. Vlric. de
 1244. *Strevnones* de Valchenstain
     Chranichperch. Herman. de
     Dilingen. Hartman. comes
     Truhending. Frideric. Ludvvig filius de
     Liukgenberg. Fridric et Gebhard. Landgravii de
     Rotenekke. Gebhard comes de
     Hals. Alram. de
     Povmgarten. Heinr. de
 1247. *Eglofsheim*. Sighardus de
     Grunbach. Otto comes de
     Neidek. Hoholdus de

- Boumgarten.* Heinr. de
Aheim. Hartpert. de:
Arzenkirchen. Wernher. de
Gæstlin. Henricus.
Reisch. Vlricus de
Präzer. Henric.
Tuteling. Chunrad. de
Vorst. Kego. Heinr. fratres de
Vrlingesperge. Siboto de
Lamina. Hartlibus de
Aberbach. Pabo de
1248. *Hals.* Albert. Alram de
Weier. Burchard de
Furt. Albert. de
Hohenevart. Chunrad. de
Walxing. Herman de
Freimleinsperg. Gerhohus, et filius Gerhohus de
1249. *Haidolsing.* Gotschalcus miles, Hadvviga Vxor.
Leonsperch. Wernardus comes de
Gorzzolting. Vlric. de
Preifung. Alhardus de
Alnhof. Heinr. de
Peazchof. Chunrad. de
Revt. Henric. de
Crelopach. Hartlibus de
Pilßing. Albertus de
Povmgarten. Hartvvic. de
Oetling. Heinr. de
Ceholsing. Poppo de
Wizzenfing. Heinr. de

Vrtail.

1252. *Prtail.* Heinr. de
       N. Filia, Vxor ottonis de *Rinderfchinck*
       N. Filia, nupta Chunrado *Saxoni*.
       Chrancperch. Herman. de
       Valchenberch. Hadmar. de
1257. *Volchenstain*, dictus *Streano*, *Marchalus Austiæ*, *Ulricus* de
1260. *Ortenburch.* Rapoto comes palatin. Bav. *Elisabeth* filia,
       Vxor *Hartmanni* comitis de *Werdenberch*, et *Neptis*
       Henrici ducis *Bavar.*
       Lukburch. Chunrad de
       Frovemberch. Sifrid. de
       Chamerberch. Vlric. de
       Pfolinger. Henric. de
       Fremleinsperg. Gerhoh. de
       Schrofnhuseu. *Marquardus* *Marchallus* de
1263. *Hartlibus* Miles de *Schwartzza*, dictus *Lamina*.
       Vxor *Gerbirg*.
       Hals. *Albertus* de
       Vrdunberch. *Sifridus* de
       Pholing. *Heinr.* de
       Frwinleinsperg. *Gerhoh.* de
       Waller. *Albertus*.
       Vraunberch. *Otto* de
       Alnchofeu. *H. de*
       Furt. *Albertus* de
       Straubing. *Otto* de
       Tyrolfus, *Judex*.
       Winchel, ortlibus de. Vxor *Elisabeth*.
       fil. *Ortlibus.* *Hadmar.* *Elisabeth*.

Maissa

Maissavve. Judex provincialis Austrie, Otto de
Stainer. Burggravius de *Wtitenekke.* Henric.

Pirbaum. Rinoldus de
Aichavve. Ortlibus de
Werde. Chadoldus de
Morspach. Ortolfus de
Chlauben. Heinr. de

Milites

1267. *Cirberch.* Wilhelm. de Vxor Gerdrudis.
Hals. Albert. de
Waller. Albero de
Puchperch. Hiltprand. de
Alnochfen. Heinr. de
Mosdorf. Heinr. de
Chlosner. Albert. de
Eia. Reinold. de
Freundorf. Hartvvicus, Hugo, fratres de
Haiming. Liupold. de
Ramsperch. Fridric. de
Pumfling. Henr. de
Pentzchofer. Senior de
Stainperch. Berthold de
Metempach. Gebolf. de
Hanif. Hugo.
Winchling. Werner canradus de
Schambach. Marquard. de

1268. *Hals.* Albertus de
Cirberch. Wilhelm de
Vxor Gerdrudis.

Pern-

Pernstain. Albertus de. Vxor Sophia, Soror Wilhelmi de Cirberch.

Pernstain. Chadoldus de
Sororius Wilhelmi de Cirberch.

Furt Albert. Conrad. fratres de, Patruels Wilhelmi de Cirberch.

Vlricus, gener Alberti de *Furt*.

Albertus, Vlricus filii Alberti de *Furt*.

Helmvvicus, eiusdem senior filius.

Grueb. Albertus de, soror eius Hailviga, nupta Leuthero de *fronsfeln*.

Fridricus, frater Alberti de *Grueb*.

Haiming. Heinr. de

Lamina. Hartlibus de

Purchstal. Tirolfus de

Mites.

1269. *Puchperch.* Hiltprand. de
Vxor Euphemia.

Satelpogen. Albert. de
Vxor Herburgis.

Soceri Hartlibi de *Winzer*.

1270. *Schvvartzenburch.* Chunradus de
Straubing Otto de. Vicedominus.

Vitulus. Henricus Advocatus.

Albertus. Henricus, Patruels vituli.

Pertholdus Judex de *Chamb*.

Gravenvvisen. Sifrid de

Pumfsing. Heinr. de

Fremleinsperg. Gerholus junior de

U u

Hager.

Hager. Chunradus.

Haiming. Luipoldus.

Auerpach. Hainr. de

Panholz. Dipoldus.

Hals. Albert. de

Waller. Albero.

Pföllinger. Henr.

Rotavv. Alramus de

Aluchofen. Henr. de

Nusperch. Chunrad. de

Mosdorf, Magister Curie, Henricus de

Stainberch. Pertholdus de

Eia. Reinoldus de

Gæstlin. Henricus.

Vxor Chunegund.

Filii. Alram. Heinric.

Filiæ. Herburch, Abbatissa de *Chimse*

Chunegundis, Vxor Peronis de *Anzenchirchen.*

Pertha de *Altenpuch.*

Mathilt. de *Leubolsing.*

Ottilia de *Hube.*

Elisabeth. Gerdrudis.

Gæstel. Rahvvinus.

Gæstlini, Henrici et Vxoris Chunegundis Parentes,

Ebo de *Mos,* Sophia Vxor.

Warte. Wolfker. de

Anzenchirchen. Pero de

1272. *Schvarzenburch,* Chunrad. Rumpoto fratres de

1273. *Wintzer.* Altman. de

Helmger/perg. Heinr. Chunrad. Fridr. de

Ekken-

1275. *Ekkenmul.* Vlríc. de
Wald. Ortlibus de
Frumesfel. Reitherus de
Ahaim. Reitherus de
Fravvenhoven. Alhard. de
Preifing. Chunrad. de
Dornberch. Vlrícus de
1277. *Ekkenmul.* Vlrícus Dapifer de
1278. *Trevuno.* Rudolf. miles.
Lichtenstein. Heinr. de
1281. *Ekkenmul.* Dapifer de
1311. *Chranchperch.* Ortolf. de
Sunnberch. Hadmar. de
Meichsau. Stephan. de
Walse. Eberhard. Heinr. Vlríc. fratres de
Celking. Otto de
Haunveld. Stephan. de
Raschenloec. Hadmar. de
1312. *Turs. Rauchenek.* Otto de
Pilchdorf. Dietric. de
Topel. Weichard. de
Waltse. Frider. Gebhard. fratres de
Iserhoven. Svveiker Eques de
Pilchdorf. Dietr. de. Mareschallus ducis Austriæ.
Rauchenekke Turgo Otto Pater. Otto. Joan. filii de
Celking. Otto de.
Schovvberch. Bernard. de
Chranchperger. Rudolf.
Libro. Duringus.
Hauser. Otto.

- Alberg.* Henr. de
Ave. Chunrad. de
Hitzsteten. Walter. de
 1319. *Degenberg.* Petrus de
Avver. Stephan.-
 1320. *Cyßlerdorf.* Otto Eques de
Wunder. Henr.
Chunring. Joan. de
           huius Mater agnes cometissa de *Asperch.*
 1337. *Eglofsheim* de Leopoldus Episcopus *Babenbergenſis.*
 1341. *Degenberg.* Hartvvic. de
 1356. *Winchel.* Ortlieb. de
Smidach. Lebo de
Stokarn. Ernest. de Mareſchallus *alberti Ducis Austriæ.*
 1358. *Rotz.* Joan. Burggraf Magdeburg.
Luttenberg. Ulric. Joan. fratres comites de
Plauen. Henr. advocatus de
Puchheim. Albert. de
Wallſe. Frideric. de
Wartta. Rudolf. de
Ellerbach. Burchard. de
Kuldroz. Thimo de
Landsperg. Werner. de
 1399. *Degenberg.* Zum alten Nusperg. Stephan.
Degenberg. Zum Weißenſtain. Petrus.
Avver. Stephanus, Pfleger zum Degenſtain.

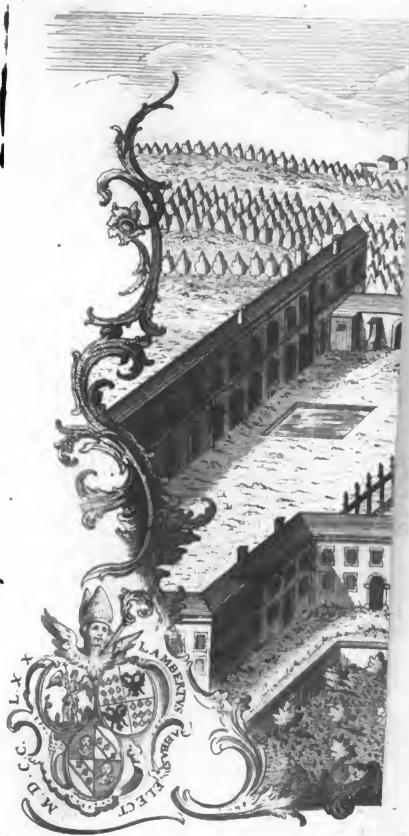
MONU-

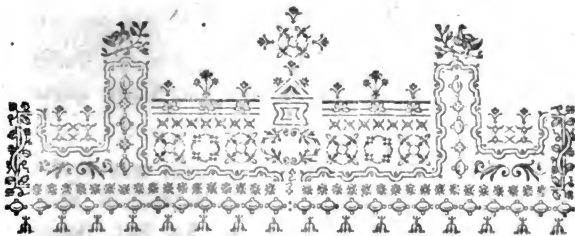

MONUMENTA
METTENSIA.

PRÆFATIO.

Metena, olim Medema Medemum, Metemon, Metumum, Metmen, nobile Sodalium D. Benedicti Cœnobium, Horæ Intervallo supra Deggendorfium, haud procul a sinistro Danubii Littore, medio quasi loco inter utramque Altham situm, Straubinganæ Tetrarchiæ accensetur.

Nomen hausisse videtur ab eiusdem Nominis Rivulo, Margaritis ferace, qui e silvestribus Montibus ab Aquilone & Ortu locum istum cingentibus, in amœnam Planitiem erumpens, blando Cursu Monasterium permeat, indeque ab Istro absorbetur.

Incunabula Asceterii ad Carolum Magnum usque ascendunt, quem constans Traditio, scriptorum Boicorum Fide, & domesticis Monumentis abunde firmata,
primum

primum loci Fundatorem assignat, grata autem Posteritas divis Tutelaribus adscriptum religioso Cultu quotannis prosequitur.

Cum certum quidem Fundatorem teneamus, haud tamen adeo expeditum est, Annum definire natalem, quando Andreas Ratisbonensis ad An. 801. Auentinus autem ad An. 790. Epocham figunt.

Placet Conjectura eruditi hujatis Bibliothecæ Præfecti, Cl. R. P. Gregorii Geyer, qua discrepare viros scriptores ad concordiam magna Probabilitate reducit, & Auentinum quidem de incepto, Andream vero de consummato Cænobii Opere capiendos esse arbitratur.

Scilicet An. 790. seu ut referunt Annales Francorum Reuberiani, & Fuldenfes Freheriani, Anno 791. Bello coercere Hunnos Carolus decreverat; collecto igitur ex omni Regno, Bojariæ præsertim, Exercitu, constructo circa Metenam navali Ponte, dum Rex ipse urgendo operi adest, animum venatione oblectandi, quam loci admodum silvestris opportunitas facile suggessit, cupiditate illectus, in virum forte incidit Vtonem Nomine, eremiticam tunc vitam agentem, & quoddam sibi Tuguriolum construentem, quem labori suo intentum, et bipennem, quæ ligna excindere moliebatur, ad solis Radios suspendentem, non sine stupore intuitus, votis eiusdem
ultro

▲ X

Neque •

suspensam, non sine stupore intus, votis emissoem
ultra

ultro annuit, Cœnobium eo loci exstrui imperavit, Michaelis Archangeli Honoribus consecrandum, &, ut Andreas loquitur, Muneribus magnificis sublimando dotavit.

Interea dum Moles Monasterii assurgit, non uno utique Anno perficienda, Carolus confectis feliciter pluribus Bellis, Romæ imperiali Diademate cinctus, a Pontifice An. 801. facile Baculum pastorem impetravit Vtoni primo Monasterii a se nuper excitati designato, Abbati conferendum, cui in hanc usque diem inter sacra cimelia supëstiti, versiculus iste inscriptus legitur :

Quod Dominus Petro, Petrus tibi contulit Vtto.

Exinde regalibus Abbatiis adscriptum Cœnobium, et si ad solas Orationes pro salute Imperatoris, vel Filiorum eius, & stabilitate Imperii An. 817. obstrictum, sub Regum Mundiburdo, & insequentium Ducum regia fere Potestate imperantium tuitione, cum libera Abbatem eligendi Facultate perstitit, nullis unquam Advocatorum vexis obnoxium, nec ipsi etiam Hunnorum Furori, universæ Patriæ tantopere funesto penitus succubuit; quippe cum Abbatum, aut Monachorum saltem, qui e generali Dispersione ad pristinos Lares se receperunt, Nomina supersint, & Avi nostri in Lapidibus forsan, aut Tabulis legerint.

X x

Neque

Neque tamen sua huic loco fata defuerunt. Inter multiplices enim calamitates, quæ sæc. XII. exteris Principibus Ducatum boicum certatim rapientibus, Patriam nostram afflixerunt, monastica Disciplina, pristinis Annis strenue hic observata desivit, Canonicis Monasteriensibus circa An. 1134. incertum, qua occasione, locum occupantibus, quibus tamen vix ultra quatuor lustra subsistere licuit; utpote cum boicorum Historicorum testimonio An. 1156, aut sequente, Henricus, sive Austrius ille, sive Saxo, Bojariæ Dux, Canonicis ad Pfaffenste Monasterium facessere iussis, monasticum Institutum Metenam denuo reduxit, quod hodieque eximia cum Religionis observantia, & bonarum litterarum cultu insigniter floret.

Et si autem, quod, domesticæ testantur tabulæ, Cœnobium An. 1236. feralibus flammis totum in prædam cesserit, Anno demum 1264. suis e cineribus reviviscens; sollicita tamen Monachorum cura cautum fuit, ut membranæ veterrimæ, ad ipsa propemodum loci primordia ascendentes, una cum Sigillis discrimini subducerentur, quas incredibili animi voluptate Musæ nostræ conspexerunt, manibusque contrectaverunt.

Selegimus ex iis chartas XLIII. anecdotas ad unam omnes varii Argumenti, & optimæ frugis: quibus assueto ordine præmissimus excerpta e geminis codicibus traditionum, manu sæc. XIV. exaratis.

Nihil

Nihil porro jucundius nostris accidere potuit, quam singularis illa humanitas RR. DD. Abbatis Adalberti, venerandi, & post expletum alterum Jubilæum vegetissimi senis, qua illos excipere, & omnem litterariam penum promptissime exponere voluit, vel ideo, siquis alius, dignissimi, quem cum primis operis huius Promotoribus conferamus, & grata mente publicè celebremus, ut Lectores intelligant, cujus Benevolentiae delitescentes hactenus opes, & erepta vetustati litteraria spolia debeant.

SERIES RR. DD. ABBATUM
METENSIVM E MONUMENTIS
DOMESTICIS EMENDATA. (a)

B. Vtto. obiisse traditur An. 829. Die 3. Octobr. (b)

X x 2

Nithar-

-
- (a) Asterio * notavimus, quæ idoneis Documentis hodie sunt destituta. Quoniam vero *Gervoldo* forte, aut *Hundio*, certe autem *Bruschio*, obvia fuerunt Marmora sepulcralia, aut Necrologia huius Asceterii, quæ modo non amplius comparent, unde Nomina, Annos & Dies emor-

Nithardus invenitur præfuisse ab an. 837. 52.

* *Wolframus* † an. 853.

Wippo præfuit an. 858.

* *Emico* † an. 863. die 4. Octobr.

* *Nithardus II.* † an. 880. die 9. Sept.

. . . . *ntbertus* præfuit an. 880.

* *Wippo II.* † an. 892. d. 21. Jul.

Richarius præfuit an. 892. & 93. † 899. d. 2. Jan.

* *Wippo III.* seu *Eppo* † 913. d. 12. Nov.

* *Adalhardus*, *Odalhardus* † 935. d. 13. Nov.

* *Waltherus*, *Walkerus* † 952. d. 2. Decembr.

* *Eberhardus* † 978. d. 23. Decemb.

* *Hethardus* † 1003. d. 7. Mart. aut 2. Jul.

Wolfra-

---

emortuales illi desumerunt; eos prætermittere nolimus. *Cursivis*, quas ajunt, litteris illa expressimus, quæ e Monumentis nunc primum editis supplevimus, laborem nostrum, ut plurimum juvante erudito huius Cœnobii *Asceta*, cuius supra cum laude meminimus. *Bruschii Catalogus* an. 1552. confectus, quem lustrasse non pœnitebit, præ *Gevvoldiano* in pluribus cum nostro concordat.

- (b) *Opportunus* † An. 844. Jan. juxta *Gevvoldum*; sed fallit, uti ex successore manifestum sit. Palpabilis quoque est *Bruschii* *Anachronismus*, qui opportunum istum *Cisterciensis Instituti* Monachum facit, et *Synodo Dingolsingane* an. 772. celebratæ interfuisse tradit, sicque cum altero *opportuno Manseensi* importune confundit.

- * Wolframus. † 1030. D. 2. Jul.
- * Gerbertus. † 1056. D. 5. Nov.
- * Dietmarus, forte Rudmarus † 1078. D. 25. Sept.
- * Dietmarus. II. † 1092. D. 3. April.
- * Gebhardus. †. 1109. D. 2. Febr. Sequentes insuper
intermiscet Bruschi.
- * Rugerus. obiit in Decembri.
- * Hanno. * Adalbertus.
- * Haymo * Wolfhardus * Leopoldus.

Sublato e vivis, ut notat Hundius, Abbate Gebhardo tenuerunt Monasterium Metten Canonici in Pfaffenmünster annis L. sed hos amovit an. 1157. Henricus Austris I. huius Nominis Dux, et Monachos restituit: sed parum huic Notæ fidendum; nam
Gerbertus II. præfuit adhuc: anno 1128. sub cuius, Gubernatione, Bruschio teste periit universum Cœnobium An. 1134.

Berbertus, sive *Gerbertus* III. præfuit Anno 1181.

* Leopoldus †. 1185. D. 5. April.

Rudigerus, seu Rugerus II. præfuit an. 1209 — 25.

* Fridericus † 1226. d. 21. Jul.

Bernoldus præfuit an. 1239 — 40.

* Marquardus.

Albertus præfuit 1242 — 68.

X x 3

Fride-

Fridericus II. præfuit an. 1273.

* *Albertus* II. † 1275.

Conradus præfuit an. 1277 — 78.

Henricus Stero præfuit 1280 — 87.

Conradus II. præfuit ao. 1287 — 97.

* *Vdalricus* II. ab an. 1317 — 24.

Albertus III. 1351. vel 1348.

Vdalricus III. resign, 1382.

Altmannus † 1388.

Petrus † 1427.

[*Andreas* † 1435.
[*Andreas* II. † 1445.] *Bruschius* ex utroque unum facit

Petrus II. † 1459.

Joannes † 1478. vel 79.

Pancratius † 1493. vel 95.

[*Osvvaldus* † 1503
[*Osvvaldus* II. † 1514. aut 15.] *Bruschio* unus idemque est.

Wolfgangus † 1526.

Wolfgangus II. † 1534. vel 35.

Carolus † 1537.

Leonardus † 1542.

* *Andreas Althaymer*, Prior, administratorio Nomine.

Joannes II. † 1547. aut 48.

Osvvaldus III. † 1569.

Sebastianus † 1577.

* *Joannes* III. Anno un. Mens. 5.

* Bene-

* Benedictus an. 1. Menf. 10. d. 14.

Marcus † 1492.

Aegidius † 1591. d. 23. Febr.

Andreas III. † 1594. d. 12. Jul.

Joannes IV. † resign. 1628.

Joannes Christophorus † 1645.

Maurus resign. 1650.

Augustinus † 1658.

Joannes Jacobus † 1668.

Romanus † 1686.

Benedictus II. † 1706.

Romanus II. resign. 1729.

Benedictus III. † 1730.

Augustinus II. † 1742.

Columbanus † 1752.

Adalbertus II. † 1770.

LAMPERTUS

MONU-

MONUMENTA METENSIA.

CODEX TRADITIONUM
e duobus Codicibus Seculi XIV. excerpta.

N. I. Concessio precarii. Anno 1128.

In Nomine Patris et filii et spiritus sancti amen. In noticiam futurorum presenti karta transfundere curavimus, quod miles quidam *Hiltbrandus de Dunensfurt* accipiens Vxorem de familia *metmensis* ecclesie dictam *Rilindam* duos ex ea filios suscepit *Hugonem* scilicet et *Ernestum*. hic quia favorabiliter et fideliter assistit ecclesie servicio suo et dilectione, ad hoc inducti sumus, puod ad devotam petitionem suam non ratione feodali, cuiusmodi manum non haberemus, sed pro beneficio temporali curiam quamdam in *Isenrichsdornack* predictae ecclesie sibi contulimus, quam etiam ad quatuor heredes sibi firmavimus, ipsi met videlicet, et vxori sue *Rilinde* et duobus filiis suis *Hugoni* et *ernesto* ita sane, ut post illorum quatuor decessum absolute et sine omni contradictione in usum redeat ecclesie, hoc tamen interposito pacto, quatenus singuli heredum successue quoad vivant, *dimidiam libram denariam* statuti Censui pro supra dicto curie beneficio annuatim solvant cum aliis visitationum serviciis, porro ad stabiliorem huius facti recordacionem duplex

plex conscribi fecimus instrumentum factum istud in future calumnie cautelam continens. vnum predicto *Hiltebrando* et successoribus heredibus relinquentes, reliquo ecclesiam nostram communientes. quod ut melioris sit uigoris, testes ydones subter notauimus. *Paldvinnus plebanus de Ambsteten, et Gotfscalcus plebanus de viehendorf.* *hiltprandus* ipse de *Dunnenfurt* et filii sui. *Hiltprand* et *Hugo*, et magister *Walce*, et *Grifo* de *Dunnenfurt*. *Vlricus miles de viehendorf.* de *Isenrichesdornache* *Vlscalcus* officarius et *alrammus* preco et alii multi in prediis ecclesie constituti: preterea *Guntherus filius Clerici de viehendorf*, et magister *hainricus Scheppse* de *prunspach* et alii quam plures. Factum est hoc anno incarnationis christi millesimo centesimo XXVIII. regnante feliciter *Friderico* augustissimo romanorum Imperatore Abbate *Gerbert* presidente metmensi ecclesie, indicione existente VI. datum Kalen. Januarii.*

Y y

Num.

---

* Cum *Hiltebrandus* duos genuisse filios antea asseratur, *Hugonem* et *Ernestum*, filius iste *Hiltbrand* aut ex alia Uxore erit, aut forte cum apud Magistrum *Wace* nomen deficiat, legendum: et Filii sui *Hugo* et *Ernestus*, et *Hiltprand* magister *Wace*, et *Grifo* de *Dunnenfurt*, de uno scilicet *Dunnenfurtiorum* Stemate omnes.

Censeo legendum *Vlrici* de *viehendorf*, nimirum militis prius nominati.

Nullus his Annis *Fridericus*, sed *Lotharius II.* Saxo imperavit, zmulos passus *Fridericum* et *Conradum*, *Henrici IV. Imp.* ex Sorore propinquos, quorum ille, ut videtur in his Partibus pro Imperatore se gessit et a multis habitus fuit.

Num. II. An. 1203.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis. ad notitiam presentium et futurorum Christi fidelium pagine huius continentiam transfundimus - - - porro ne factum istud cuiusquam infirmari valeat in futurum calumnia, Kartam istam conscribi, et Sigillis Domini nostri, scilicet Domini *Chunradi* diocesani Episcopi et Domini *Popponis* I. abbatis de *inferiori Altaha* et nostro Sigillo *Rudegeri* videlicet abbatis de *Meten*, qui in hac causa alteram tenuit partem, roborari et testes subnotari fecimus. *Karl de Erlbach. Rudolphus et Rudigerus de strazzchirchen. Meingotus et Henrilus de Peutzchoven. Gotschalc et Gumpel de Paschinge. Fridericus de Gundelchoven. Chunradus Mercator de straschirchen. Dietmarus et Henricus, et Vlricus de Wischelhurch. Vlricus de Metim. Vlricus plebanus de Schambach.* Gestum est hoc autem anno incarnationis MCCIII. Indicione X. existente.

Num. III. Amicabilis Compositio. Circa an. 1220.

Ad noticiam presentium et futurorum Christi fidelium pagine huius continentiam transfundere curauimus manifestantes, quod diuturna litigatio uertebatur inter dnum *Rudigerum* abbatem de *Metm*, et *Rudigerum* plebanum de *erlbach* pro quadam decima presentibus et mediantibus dno *Popone* abbate de *inferiori Altaha*, et *Ruperto* decano de *pilslingen*, adhuc etiam prenominati *plebani de erlbach* probis Viris, scilicet parochialibus suis audientibus in hunc modum decisa est et te data, quatinus singulis annis supra memorata decima . . . . . Porro ne factum istud cuiusquam in futurum calumnia inf. . . . .
valeat

valeat Kartam istam conscribi et Sigillis roborari et testes subnotari fecimus. *Karl de erlbach. Rudolf et Rudigers de Strazkirchen. Meingoz et Henricus de puchoven. Gotschalch et Gumpel de paschingen. Fridericus de gundelchoven. Chunrat Mercator de Strazkirchen. Dietmarus. Henricus et Vlricus de Wischelburch Vlricus de Metm.*

Num. IV. Donatio duarum Curiarum. An. 1232.

In nomine sancte et indiuidue Trinitatis amen. Cum quidem tractatus quoslibet et omnes actus in memoria digne servandos et voce testium et scripture robore deceat confirmari, Agnoscant omnes Christi fideles presentes pariter et futuri, quod ego *Albertus Comes de Bogen*, cum in precinctu essem transfretandi ad sepulchrum Domini nostri Jesu Christi ob meorum veniam delictorum et celestis premii retributionem donavi *Metimenfi* monasterio duas curias in *Venebach* ab omni contraccione absolutas cum omnibus suis attinenciis cultis et incultis, questis ac inquirendis, pratis, pascuis, silvis, siue colonis, ut omnis proprietas et usus supra dictorum bonorum post terminum vite mee in potestatem et Dominium Deo in prefata ecclesia famulantibus cedere debeat perpetua libertate. et ut factum istud stabile semper maneat atque firmum, sigilli mei impressione presentem paginam roboravi. Acta sunt hec apud castrum *Naternberch* in presentia Abbatum Domini *Dietmari inferioris Altach*, et Domini *Ernesti superioris Altach*, et Domini *Johannis de Winneberg* Anno incarnationis Domini M. CCXXXII. indicione V. Hi sunt Testes. *Alrammus de Hals nobilis Vir, Henricus senior et Henricus junior de Phoelinge, Gerhohus de vreemercherperg, Chadoldus de allechoven.* Ebo

senior et iunior Ebo de moze, Chunradus et Albertus et Heinrichus de Nutzberc, Gebhardus Marschalcus de Menna, Wilhalmus de Schönnanger. Calhohus de Winzer, Wilhalmus de Zirberg Meingodus de butzchoven, Albertus de cbalmberc, Vlricus de vorst. Heinrichus de cheeikenrid, Sifridus de March, Heinrichus de pemdorf, Albertus et Ludovicus de ernollsvelden, Albertus de erlbach. Heinrichus de aholminge, Hertingus pin-cerna Fridericus dapifer, Vlricus, Rudigerus notarii et alii quam, plures.

Num. V. Concessio Predii hereditaria. An. 1239.

In nomine Domini amen. *Bernoldus* Dei gracia Abbas sancti Michaelis in *Meten* omnibus presentium inspectoribus salutem in omnium Salvatore. que geruntur in tempore, ne labantur processu temporis, poni solent in linqvis testium: viuari scripture memoria perhenari. Ea propter ad noticiam deducimus uniuersis huius littere paginam inspecturis, *Chunradum de Serichinge*, quodam ecclesie nostre predio in *Sintzinge* sito. quod vulgariter dicitur *Hube* ab ecclesia *Meten* infeodatum fuisse, quod nobis omni iure, quo possederat publice resignauit, et nos idem predium cui Ratisponensi *Heinrico Durrenbergario* iure hereditatis cum consensu fratrum nostrorum contulimus tali interposita condicione. - - - Huius rei testes sunt *Iudbicus, fridericus, Chunradus, fratres eiusdem ecclesie, Perhtoldus de de oberndorf*, canonicus maioris ecclesie, *Heinricus prepositus inter latinos, Ekkebertus* frater suus, *Iutovinus* Iudex apud Capellam *Heinricus* frater suus, *Chunradus de Lerichinge. Herovicus monetarius, Fridericus* filius eius, *Fridericus filius Witmari, Chunradus edituus de inferiori monasterio, Fridericus* ser-

servus *Heinrici* prepositi inter latinos, *Perhtoldus. Heinricus, Rudolfus* serui *Ekkeberti fumer, Heinricus Chiseer, Chunradus* serui *liutovini, Heinricus* servus *Henrici Durrinberger*, et alii-quam plures. acta sunt hec anno Dominice incarnationis MCCXXXVIII- in die sancte Prisce in maiori Ecclesia Ratifponensi.

Num. VI. Contractus de Decimis iuxta novam Civitatem.

An. 1240.

Bernoldus dei gracia *metmensis* ecclesie abbas omnibus. . . Ad noticiam igitur uniuersis christi fidelibus tam presenti- bus quam futuris deducimus, quod nos de consensu capituli nostri decimas quasdam in prospectu quarundam villarum sitas, uidelicet in *ernsingen* duarum curiarum. et III. vinearum, decimas beneficii vnus et aree, decimas in *gekkinge* curie unius et beneficii et agri vnus, decimas in *Tirnpuech* vnus Curie et agri decimas domino *gerhardo hansgrauio* civi Ratifponensi quoad uiuere trium personarum, sui scilicet et Vxoris sue *Agnetis*, nec non et filii eorundem *friderici* ad censum *quatuor solidorum longorum* de eisdem decimis soluendorum concessimus eo pacto. . . Huius rei testes sunt *Wolfgangus abbas sancti Emerammi, Albertus Prior, Haimo celarius, Vricus Pakchel, Karolus grannus*, acta sunt hec anno Domini MCCXL.

Num VII. De Aduocatia in Elfenreichdornach.

An. 1252.

Ottocarus dei gracia *Dux Austrie et Styrie et Marchio Morauie* omnibus in perpetuum. nouerint tam presentes quam futuri, quod nos commisimus predia *Metmensis* Ecclesie *Alba-*

Y y 3

roni

roni de chunringe, ut sit defensor et non exactor. quod si iniuriosus et molestus ceperit esse hominibus, damus Abbati predictae ecclesie libertatem eligendi alium defensorem. et ut hoc stabile in posterum obseruetur, presentem litteram conscribi fecimus et Sigillo nostro muniri. Datum per manus Magistri *Wilhelmi* notarii curie anno ab incarnatione domini MCC quinquagesimo secundo XIII. Kal. Aprillis Indiccione X. in ciuitate *chremis*.

Num. VIII. Professio Aduocati. An. 1252.

Nos *Albertus de Churinge* notum facimus uniuerfis, ad quos presens scriptum pervenerit, quod cum Deo miserante pax terre redderetur. Dominus Dux *Ottokarus* Austrie commisit nobis predia videlicet *Isenrichsdorna* et omnia adtinencia, que pertinent ad claustrum, quod dicitur *Metinen* hac pactione, quod nullas exactiones faciamus in eisdem bonis et hominibus: ymmo recepto iure statuto advocatie conservemus eis omnia iura sua. Prpterea protestamur, quod nec nos, nec heredes nostri, nec alius presentium nostrorum iure hereditario predictam commissionem possit sibi attrahere, sed si nos ipsi, uel officarius noster, graues eis extiterimus, liberam habeant electionem alterius aduocati. Hoc confirmamus sigilli nostri impressione, et istorum testium subscriptione. Dominus *Chunradus de Huslen*, Dominus *Hadmarus de Valchenberch*, Dominus *Hadmarus de Werd*, *Heinricus de tirolf*, *Heinricus* et *Chunradus de Buchers*, *Chunradus Ismpevitil*, *Heinricus ratisponensis*, *Pilgrimus de preuvinstorf*, *Chunradus de Tiemunge*, et alii quam plures. Acta sunt hec anno Domini MCCLII. in *Chremis* *Alberto* abbate in Metem.

Num.

Num. IX. Concessio de Hubis et Beneficiis in Ottzing.

An. 1253.

Albertus Dei gracia abbas in *Metem* omnibus in perpetuum amen. ne processu temporis facta hominum aboleantur, cautum est, ut scripti memoria denotentur. Cum ecclesia nostra propter diuersas exactiones et vexationes debitorum onere esset grauata, nos de communi consilio fratrum nostrorum *luthero* ciui de *Landauve* et Vxori sue *Diemut*, et filio suo *Virico* et tribus filiabus suis, quarum due dicte sunt *Diemut* et vna *Chunigunt* contulimus ad terminum vite ipsorum huebam vnam et duo beneficia in *Ottzing* cum omnibus attinenciis suis receptis *XL. talentis vno minus* sub hac forma, quod ecclesie nostre *metmensi* in die sancti michaelis inde perveniant *LX. denarii*, quod si neglexerint eodem die persolvere, ante natale Domini eodem anno venturam persoluant *dimidiam libram*, quod si interim hic superfederint, proximo anno intranti, quidquid predicta Hueba, et alia duo beneficia eis collata persolvere debeant, in vsus ecclesie cedat illo anno. huic contractui interfuerunt fratres *huvvicus prior*, *Hainricus prepositus*, *Chunradus plebanus*, *fridericus de Vttenhouep* *Hartvvicus Albero* layci et alii quam plures. Acta sunt hec anno Domini MCCLIII.

Num. X. Concessio predii Haid ad Naternberg.

An. 1254.

Albertus Dei gracia Abbas in *Metem* omnibus in perpetuum Amen. Nouerint tam presentes, quam posteri, quod nos de consilio et consensu Conventus nostri *Chunrado de pavtzchouen* concessimus predium nostrum dictum *haid* apud *naternberch*

berch ad terminum trium personarum, sui videlicet *Chunradi*, et *meingoti* fratris sui, et vnus filii ipsius *Chunradi*, ita videlicet, ut in die sancti michaelis annuatim persoluans *X Denarios*, quod si non fecerint, dictum predium libere redeat in Vfus ecclesie hac etiam inceptione adiuncta, quod si predictus *Chunradus* pro remedio anime sue uelit restituere uel resignare nostre ecclesie dictum predium ante tempus statutum, *meingotus* frater suus uel tertia persona non possint retractare, que nos magis ob dileccionem sui uidelicet *Chunradi*, quam pro tribus talentis, que nobis tradidit, petitioni sue consensimus. Huius rei testes sunt *Ludovicus* prior, *Hainricus* prepositus. *Chunradus* plebanus: laici *Everhardus de Edramstorf*. *Hartvicus de erlbach*. *Sighardus de nevvnburch* et alii quam plures. Datum circa annos Domini MCCLIII.

Num. XI. Appropriatio Beneficii Wimpozing

An. 1260.

Hainricus Dei gracia palatinus comes Rheni Dux Bavvarie omnibus in perpetuum Amen. Geste rei memoria labitur, si noticia scripti non roboretur. quapropter nouerit omnium industria, *Gerhochum honestum militem de fremisperge*, nobis resignasse, quitquid a nobis in beneficio tenebat in *vvimpozinge*, quod nos pro remedio anime nostre iure proprietatis, sicut nos adtinebat, contulimus ecclesie in *Metem*. Ne igitur talis collacio possit infirmari, presentem litteram fecimus conscribi, et sigilli nostri munimine roborari. Huius igitur testes sunt Domnus *Perhtoldus* prepositus monasterii, *Otto de strubinga*, *Hainricus de Forst*, *Schvvikerus de vviza*, *Eberhardus de edramstorf*, et alii quam plures. Acta sunt hec anno Domini MCCLX. VIII. Kal. Iunii.

Num.

Num. XII. Sententia judicialis circa curiam quamdam in
Eisenreichdornach. Au. 1261.

Nos Otto de Haselove *Judex provincialis* scire volumus vni-
uersos, quod litem, que inter venerabilem Dominum
Albertum Abbatem monasterii de *Metem*, et *Volfingum de Har-*
sendorf super curia sita in *Isenrichsdorn* vertebatur, de com-
muni consensu parcium electi pro arbitro decidimus sub hac
forma, videlicet, venerabilis dictus Abbas ipsi *volfingo dena-*
rriorum soluat X. libras, et uxori sue et filiis suis *dimidiam lib-*
ram, que vlgō dicitur *litchovf*: ipse vero *volfinus* cum vxore
et heredibus suis, quos nunc habet, et in posterum erit habitu-
rus, omni inpeticioni, quam habebant, super curia memorata
cesserunt voluntarie. In huius rei testimonium et cautelam pre-
ferrem litteram nostro, et Domini *chunradi de Zeaching* *conjudi-*
sis nostri sigillorum munimine roborantes. Huius vero rei te-
stes sunt Dominus *Raiboto de suhsinch*, Dominus *Eberhardus*
de haselove, milites *Dietricus de prunn*, *Bernhardus de modli-*
co Sibotto de gurvarn, *Hainricus saxo*, *chunradus filius Pern-*
hardi de medlico vricus de vrahove. . . . et ceteri quam
plures. Acta sunt hec anno Domini MCCLXI. in Modlico in
die beati Faustini confessoris.

Num. XIII. Contractus hæreditarius de decimis in Stain-
kirchen. An. 1262.

Albertus Dei gracia Abbas in *Metem* omnibus in perpetuum
Amen. -- noverint tam presentes quam futuri, quod nos de
consensu fratrum nostrorum *Chunrado dictoris de Perchain* et he-
redibus suis filiis et filiabus concessimus decimam, que nos attinet
in *Stainkirchen* videlicet duas partes Curie, que fuit Domini

z z

Wil-

Wilhelmi de cirberch, hac condicione interposita. - - *Huius rei testes sunt de conventu Hartovicus prior, Hainr. plebanus, Albero custos: layci. Otto Poschingarius senior, Hainr. filius suus, chunradus et meingotus et alii quam plures. Acta sunt hec anno Domini MCCLXII. Indiccione VI.*

Num. XIV. Contractus de Decimis in Haidolfing.

Circa annum 1281.

Ut ea, que in presenti aguntur, ad posterorum noticiam deuoluantur, litterarum solet indiciiis perennari. Hinc est, quod nos *Hainricus* Dei gracia Abbas *metmensis* ecclesie notum facimus uniuerfis prefens scriptum intuentibus, quod. - - habito super hoc concilio vnanimi et assensu totius conventus nostri dilecto nobis viro discreto *H. de aefendorf* decimam nostram in *haidolfing gaenakcher, vvalhenstorf viehouen, Ratolstorf, aenudorf*, pro tempore solummodo duarum personarum videlicet *H. et Gertrudis* cum totalibus prouentibus eiusdem decime quesitis et inquisitis contulimus pleno jure ita, ut non existentibus premissis duabus personis ad nostram redeat ecclesiam libere licencie facultate. Ut autem hoc factum tempore suo ratum et inpermutabile perseveret conscribi decreuimus et appensione sigilli nostri conuentus iussimus communiri.

Num. XV. Contractus de insula in Wischelburch.

An. 1287.

Nos *Chunradus* Dei gracia Abbas in *metem* et conventus ibidem per presencia profitemur, quod cum *marquardus de vvischelburch* a Domino *Hainrico Störone* antecessore nostro locationem insule ibidem in medio danubii site sibi et filio suo
Chun-

Chunrado quoad vixerint, possidendam impetrassent tali conditione nihilominus mediante, ut in festo sancti Michaelis ecclesie nostre *LX denarios ratisp. monete* tribuerent annuatim, petiit a nobis contractus huiusmodi renouacionem, cuius precibus annuentes unanimi consensu prefatam locationem titulo renouacionis pacto stabiliuimus prelibato, ut predictos *LX. denarios* in festo sancti michaelis ecclesie nostre donec ad eorum obitum singulis annis soluant, qui idem *marquardus* agros medie hube equiuales ecclesie nostre vsibus comparauit. Vnde, ne quando possit in posterum suboriri calumpnia, presentem paginam conscribi fecimus, sigillorum nostrorum munimine roboratam. Acta sunt hec in *Metem* anno Domini MCCLXXXVII.

Num. XVI. Contractus de curia in Pavvtzchoven:

Anno 1287.

Nos *Chunradus* Dei gracia abbas in *metem* notum facimus vniuersis presentia inspecturis, quod nos curiam in *pavvtzchouen*, quam nobis *fridericus de pavvtzchouen* resignauit, matri sue Domine elyzabeth et duobus filiis suis Jo: et H: et filie sue *eufemie* contulimus in hunc modum, ut ecclesie nostre perfoluant *X. denarios Ratisp.* annuatim. In cuius rei testimonium presentem sibi dedimus paginam sigilli nostri munimine roboratam. testes *sevikerus de vorst*, *Al: de Höhenrain*, *n: de ottzing* et alii quam plures. Acta sunt hec in foro *voischelburch* anno Domini MCCLXXX. septimo.

Num. XVII. Compositio controversiæ. An. 1288.

Nos *Chunradus* Dei gracia abbas et conuentus in *metem*.... quod cum controuersia quedam et discordia inter nos ex

Zz 2

una

una et *lempoldum de neuvinhausen* ex parte altera super quibusdam pratis et agris inferius apud *Zeidlorn* sitis, qui *Auglent* vulgariter appellantur, quorum seruicia debita et consuetudina detinuerunt, et nobis inuitis *Philippo* fratri suo cini de *Stravbing* vendiderat ipsos agros.... In cuius rei testimonium presentem dedimus paginam sigillorum nostrorum munimine et subnotatis testibus roboratam, hiis scilicet *Domino Poppone abbate inferioris Altach*, *Domino Chunrado Abbate superioris altach*, *Al: Chunrado* dictis *Cellaer capellanis*, *Chunrado de mesilorf marscalco*, *evvertino de edramstorf*, *Petro de vorst*, et aliis quam pluribus. Actum in ecclesia sancti Jacobi *strawbinge* anno Domini MCCLXXXVIII.

Num. XVIII. Contractus Vitalitius de Area quadam
Ratisponæ. An. 1288.

Noverint universi presentem literam inspecturi, quod Ego *Ditricus prepositus dictus de avv* concessi ad resignacionem dne *geisele filie Hörnelarii*, et proborum hominum petitionem, *Perhtoldo de Strubinga*, qui nunc ipsam *Geisel* duxisse dinoscitur in Vxorem, et *heinrico avunculo suo*, dicto *Strubingar*, aream quandam sub domo, que fuit quondam *Fraemelini* in *Heida* sitam, quam utique ego possideo ab Abbate de Metem et eiusdem Conuentu iure precario ad ipsorum duorum vitam pacifice possidendam, sub hac forma, quatenus memorate due persone, *Perhtoldus* scilicet, et *Heinricus* michi singulis annis in Vigilia, vel in die beati Emerammi pro censu de ipsa area *quatuordecem Solidos Denariorum Ratisponensium minus decem denariis* sub iure ciuili persolvere non omittant, salvo tamen . . . et excepto, quod *Heinricus Straubingar*,
ipsum

ipsum *Perhtoldum*, qui uti que Persona est primitiva, non debeat vel poterit per modum aliquem impedire, quicquid vendendo, aut in personas alias transferendo in morte vel in vita cum ipsa area duxerit faciendum, aut pro suis profectibus et beneplacitis decreuerit ordinandum. In cuius rei testimonium et firmitudinem effectivam placuit presentem litteram inde confectam Sigilli Civium Ratisponensium autentico robore, meique Sigilli proprii signaculo communire. Sunt quoque ipsius concessionis testes *dns karolus de avv, miles. Rugerus antl suburbium, et Henricus filius suus. Henricus, Hermannus fratres ipsius Rugeri. Albertus Strubingar et Leubmannus piflores. Albertus Seruus Rugeri ante Suburbium. Ditricus famulus Perhtoldi Strubingar supra dicti, et alii quam plures. Actum anno dni M. CC. LXXXVIII. Quarto Kalend Maij.*

* Sigillum sub N. 2. Tab. XI.

Num. XIX. Laudum. An. 1289.

Notandum quod, cum Rugerus filius Rugeri naute de *vruar* nos pro agro super danubium sito, qui *lenguelt* dicitur, impeteret coram Domino nostro Duce, asserens dictum agrum ad se iure hereditario pertinere, nos eidem *rugero* iussu Domini nostri O. ducis diem peremptorium in domo nostra prefiximus coram nobis. pervenientibus multis viris quobilibus per iustitiam obtinuimus sententialiter dictum agrum. predictus vero Rugerus putans sibi fieri iniuriam ad Dominum nostrum Ducem denuo appellavit. nobiles ergo, qui aderant monitis suis et consiliis nobis instabant in tantum, quod assumptis quatuor ex eis, qui nobis ad hoc ydonei videbantur, ipsis litem huiusmodi commisimus decidendam, sed - - tandem in *Hen-*

Zz 3

ricum

ricum de maz Judicem in Tekkendorf solum compromissimus voluntarie utrobique. --- Actum in domo hospitem nostri monasterii anno Domini MCCLXXXIX. In presentia honestorum virorum tyrolf militis, Vlrici de otmaring, vlrici ekkaer, petri de vorst, et Vlrici de Sevartzach.

Num. XX. Contractus de quibusdam pratis prope Roteneck. Anno 1289.

Nos Chunradus dei gracia abbas in *metem* et conventus ibidem presentibus protestamur, quod nos discretis viris *marchardo* et *Philippo* fratri suo dictis *gnewz* duo tagvverch prati, quod est situm sub castro *roteneck* iuxta fluuium dictum *rotel* contulimus. --- Acta sunt hec in *aschach* in foro anno Domini MCCLXXXIX. in die sancti cholomanni mart.

Num. XXI. Notitia de bonis in Aschach locatis.
Anno 1291.

Sciendum, quod *leupoldus de aschach* habuit ab ecclesia nostra quoddam beneficium ibidem, in quo habebat jus hereditarium, quod vendidit cuidam, qui vocatur *Hainricus churzenchirchaer*, nosque *Chunradus* abbas idem beneficium in manus *Hainrici* mutari ex precepto nostro vice nostri resignandum recepta *dimidia libra denariorum ratisp.* sub simili iure predicto *hainrico* contulimus sub hac forma, ut ecclesie nostre in festo sancti Michaelis soluat annuatim *V. solidos novorum denariorum vviennensium*, et quatuor *metetas* *nuum*. Actum in *metem* anno Domini MCCXCI.

Num.

Num. XXII. Memorabile Dotalitium Filiae Principis.

Anno 1291.

Nos Otto Dei gracia palatinus comes reni dux bavvarie presentibus profiteamur quod *Petrissam, filiam semsline* (forte *faustine*) ciuis nostre de *Stravvinga*, quam eadem ex quondam Karissimo patre nostro olim suscepit, *seruitori nostro Ottoni de Ottzing fratri aefendorffarii* dispensauimus (desponsauimus) statim transducendam in domum suam ad matrimonium consummandum cum eadem, postquam ad debitam peruenit pubertatem. et ut idem Otto cum predicta *petrissa* taliter desponsata possit commodius onera matrimonii supportare, de speciali Karissimorum fratrum nostrorum *Ludouici et Stephani* consensu ius aduocacie nobis competens in curia *pachhauvsarii* spectante ad monasterium in *metem* cum suis adaduencionibus seu prouentibus XV. metretarum tritici XV. obolorum videlicet sibi deputauimus et assignauimus *dotalicii nomine* per hunc modum, quod prefatum ius aduocatie constante matrimonio tenere debeat et pacifice possidere: et si heredes inter se habuerint, illi succedere debeant in eodem. si vero matrimonio consummato predicta *petrissa* vxor sua absque heredibus prior decederet ex hac vita, idem Otto maritus eiusdem prenotatam aduocaciam cum suis iuribus et prouentibus nihilominus pacifice, possidebit pro tempore uite sue per fauorem nostre gracie specialiter ita, quod eo decedente iuxta modum expressum predicta aduocacia cum omni iure suo ad nos Karissimos fratres nostros libere reuerteretur. adiecimus etiam supradictis, quod sepe dictus, quo de gracie nostre fauoribus possit uberius gratulari, tam in Steuris quam in Hervvergis et aliis prestacionibus quibuscunque debeat modis omnibus supportari.

portari et quod ad easdem nullatenus teneatur, prout in superioribus est expressum. in quorum omnium evidens testimonium atque robur presens instrumentum ei dedimus sigilli nostri robore communitum. datum et actum anno Domini MCCXCI in vigilia beatorum apostolorum Symonis et Jude.

Num. XXIII. Dotatio cuiusdam Capellæ. An. 1291.

Notum sit omnibus presentes litteras inspecturis, quod ego *Ditricus de vorst* dedi monasterio sancti Michaelis in metem in remedium anime mee pro constructione ac dote cuiusdam capelle in atrio eiusdem ecclesie site, et in honore sancti Andree apostoli consecrate curiam quamdam cum area in *Wischelburch* ad me pertinentem proprietatis titulo. ---- Actum in metem in capella sancti Andree apostoli anno Domini MCC. nonagesimo primo VI. feria post festum beati Jacobi apostoli. testes huius rei sunt *Leupoldus de Altach*, *Heinricus custos*, *Leupoldus et Symon monachi et sacerdotes*, *Dominus ebo plebanus in Posching*, *Vlricus subdiaconus Albertus de ernoldeselden*, *Ebo filius eius*, *Wolferus de Harthaim*, *Hainricus Cigelmaister*, *Reinherus Stölt*. *Wernhardus pistor*, *Erhardus et Symon*.

Num. XXIV. Contractus de Decimis montanis versus teckendorf. An. 1292.

Churadus Dei gratia abbas in metem omnibus presencia inspecturis tam presentibus quam futuris innotescat quod nos apud *Dietricum de neuvnhausen* de bona voluntate fratris sui *Hainrici* comparauimus duas partes decimarum in montibus nostris versus *teckendorf* pro *III. libris et dimidia*, quas ipse

ipse pro reservacione nostre ecclesie contulit *Hainrico lateratori, Hainrico carnifici Dietrico de Vtling, meinhardo de Ottzing et vvernhardo pistori* nostro promittens, ut si quando Dominum suum, a quo ipse dictas decimas habet in feodo, in terram nostram venire contigerit, sine contradiccione qualibet ei resignabit, et nos apud eundem procurare tenemur vt autem nobis circa *Dominum de Hals* resignet, aut predictis seruitoribus nostris conferat sub condicione, ut superius est expressum in emptione earundem decimarum, *Dietricus et Petrus de Vorst* nos proponebant impedire, asserentes, quod collacio mortuo *Domino Dietrico* ad ipsos pertineat; sed cum ipsis deuocionem nostram, qua lumini cottidiano ad altare sancti Michaelis jam essent deputate, declarassemus, ipsi tanquam viri deuoti, et nostram ecclesiam tenere diligentes, propter Deum et nostras preces ius, si quod habere videbantur, plenarie recusabant. actum in domo Abbatis in die sancti Vrbanı pape anno Domini MCCXC secundo.

Num. XXV. Immunitas steurarum ad triennium

An. 1293.

Nos Otto Dei gracia palatinus Comes Reni Dux Bavarię tenore presentium profiteamur, quod intendentes grauib; defectibus, quos *metmensis* ecclesia, proh dolor in suis hominibus atque bonis ex diuersis rapinis et incendiis est perpeffa, succurrere, quo comodius ad pinquiorem fortunam valeat peruenire, et in suis incultis et desolatis prediis reformari, dilectis nobis venerabili Abbati et conuentui eiusdem ecclesie de Karissimorum fratrum nostrorum *ludvici et stephani* expresso beneplacito atque voto de nostre liberalitatis munificentia hanc

A a a

sc-

fecimus gratiam specialem, ut a transacto festo sancti Jacobi apostoli per tres annos continuos ab omni prestacione steurarum, herbergarum, et ab omni iure et aduocaticio fore liberi debeant et immunes. in rei testimonium presentem litteram sibi dedimus nostri maioris sigilli robore communitam. datum apud *Ratisponam* MCCXCIII. in octaua Assumpcionis Virginis gloriose.

Num. XXVI. Venditio Juris Advocatiæ cum Pacto Relictionis. An. 1295.

Nos *Otto, Ludovicus et Stephanus* dei gracia *palatini Comites reni Duces Bavvarie* notum facimus vniuersis in perpetuum presencia inspecturis, quod cum ad distrahendum aliqua de bonis nostris nos debita perurgerent, que ex accessionibus grauiter augebantur, illos elegimus iure contractus, per quos serui Dei a suis absoluentur oneribus, uel alias eorum utilitas procuratur. Igitur cum progenitores nostri et nos de iure aduocacie monasterii sancti Michaelis in *metem* XI scaffas tritici recipere consueuerimus, illis VIII. modiis dumtaxat exceptis, qui prius fuerant a luchouario pignore obligati, nos memissionem predictarum XI. scaffarum et IX. solidorum et XVI. denariorum, qui similiter de aduocacia dabantur, item piscarias nostras monasterio adiacentes *Swarzach* scilicet per totum decursum illius aque cum agris, pratis et pascuis, et generaliter omnibus piscariarum attinencis eiusdem ecclesie in omni iure et libertate, quibus nos hactenus vsi sumus *LX talentorum ratisponensum denariorum* precio vendidimus et tradimus empcionis tytulo possidenda, de qua pecunia Dominus *Chunradus venerabilis Abbas* huius loci creditores nostros ex nostra delegacione

gacione sue mandato ratispone statim integraliter expediuit, nosque piscariam ipsam ab heredibus quondam *Dietrici de Vorst*, ac Vxore ipsius, quibus antea fuerat pro octo libris pignori obligata, libere absoluemus, et absolutam predicto Domino ablati tenebimur assignare. Ad hec quia monasterium illud plus diuini habet amoris quam rerum temporalium, ideo est benigne adiectum, ut durante illo contractu, hoc est, usque ad plenam reempcionem nihil de ipso Monasterio, prediis aut colonis eius pro iure aduocacie, sturis, pernoctacionibus, curruum eueccionibus quibuscunque postulabimus nec sinemus in bonis et hominibus eiusdem ecclesie pro nobis in pignorationes aliquas exerceri, pro eius defensione solum diuine renumeracionis precium expectantes. Et quia propter varios defectus sterilitatis, grandinis et incendii ipsi monasterio per diu ante istum contractum omnium prestacionum indulta fuit remissio, quocunque nomine ceseantur, si infra tempus libertatis indultum contractus initus rescindetur, monasterium tamen predictum gaudebit ad tempus indultum plena remissionis gracia supra declarata. Quia etiam amor et fauor loci illius non illicit ad benefaciendum, idem promittimus, et sincere nos obligamus, quia reempcionem clam uel palam in nullam aliam personam transferemus. cum licet in contractu expresse dictum fuerit, ut predicta possimus reemere reddita consimili pecunie quantitate; si tamen aliquis plus offerendo condicionem nostram facere voluerit meliorem, nos ante omnia super hoc Dominum abbatem loci predicti, qui pro tempore fuerit, requiremus, qui se deliberacione per duos menses habita dare voluerit oblatam precii quantitatē, nullus alter ad contractum contrarium admittetur, quia beneficiis nos oportet non decipi, sed iuari. Et ut predicta robur habeant debite firmitatis, totam

aduocatiam sepe nominati monasterii de *metem* tam in rebus quam hominibus cum omni iure, quod nobis usque ad hec tempora competiit in eisdem, in manus uenerabilis patris Domini *Heinrici ratispon*. *Episcopi* collocauimus et deposuimus, ita ut pactis seruatis retineamus eandem, sed eis neglectis idem episcopus ad manus suas ipsam retinens, de ea indempnitatem metmensis ecclesie iuxta suam prudentiam ordinabit, saluis nobis in censu reempcionis facte per nos, uel per successores nostros aduocacie iuribus supradictis: ipso uero Domino episcopo sublato de medio, ad successorem illius talis retencio deuoluitur. Quibus tamen ad maiorem sinceritatem est ex communi consensu et expressa conuencione appositum, quod si ad diuisionem rerum hereditariam processerimus, in cuius partem metmense monasterium cesserit, tam deposicionem, quam transaccionem de aduocacia faciendam pactis interpositis non seruata, generaliter omnis condiciones.

Num. XXVII. Contractus de Area Ratisponæ.

An. 1295.

Nos *chunradus* dei gracia abbas ecclesie sancti michaelis in *metem* et conuentus eiusdem vniuersis presentem paginam visuris et audituris volumus et cupimus esse notum, quod concessimus ad instanciam et petitionem Domini *chunradi Gimperti* ciuis ratisponensis aream quandam sitam in domo ipsius *chunradi Gimperti*, in qua fons est situs, ad ecclesiam nostram pertinentem *Irengardi* vxori sue, *Gumperto* et *Baltrano* eorum filiis - - testes *Rugerus de Hichperg* Sacerdos, *H. de Schönstain*, *Vlricus fallarius*. actum anno Domini MCCXCV. ascensionis Domini.

Num.

Num. XXVIII. Notitia testium im Emptione Curie in
Nidernror. An. 1297.

Testes subscripti interfuerunt emptioni curie *Suiker* in Ror
fridericus antiquus equulus. Fridericus de Walting. Jacobus
et chunradus Woltferchouer. Leupoldus de Ptenchouen.
Hainricus laterator de metem. Symon de hordorf. poppo et Otto
de metem. testes tradicionis per manum Domini Ducis sunt Do-
minus Werherus abbas de Altach inferiori, Alhardus Chunrin-
ger, Hainricus de pilsting, Hminricus rudekker, fratres Al-
chacius everbinus de sumersdorf. Symon de metem. Dietmarus
perchaimer, que traditio facta est apud patauiam anno Domi-
ni MCCXCVII. feria tertia post scholastice virginis.

Num. XXIX. Vitalitium An. 1297.

Nos *Vlricus* dei permissione abbas in *metem* notum facimus
omnibus prefencia inspecturis, quod de consensu nostri
coouentus ad instanciam et propter obsequia *Hainrici aesen-*
dorffarii fidelis nostri, filio suo *Alberto* concessimus unum be-
neficium in *Hainrichsdorf* pro uite sue tempore possiden-
dum - - - datum et actum anno Domini MCCXCVII. in cra-
stino assumptionis beate Virginis.

Num. XXX. Vitalitium. An. 1298.

Nos *Vlricus* dei permissione abbas in *metem* totusque conuen-
tus ibidem per presentes litteras permittimus honorabili
viro Domino *Rudolfo* filio *Hainrici* quondam juvenis hospitis,
Sacerdoti, et Domine *Mathildi* matri eius pro tempore vite
ipforum. - - - sunt autem hic testes *meinhardus de Ottzing*

A a a 3

Hain-

Hainricus de aefendorf, Hainricus tzieglmaister, symon et popo de metem. hainricus granator et leupoldus fratres ipfius plebani, et alii fide digni. Datum anno Domini MCCXCVIII. IX. Kal. marcii.

Num. XXXI. Contractus de bonis in Afchach.

Anno 1298.

Wernherus de afach et uxor fua *Alhaidis* obligauerunt per manum noftram *friderico* genero quondam *Hainrici mutarii* agrum fuum poft pomerium *hartwici* pro XII folidis antiquorum *viennenfium*, de quo, quamdiu redemptus non fuerit, foluet *fridericus* nobis annis fingulis VI denarios in fefto fancti *michahelis*. Actum circa annos Domini millefimum CCXCVIII.

Num. XXXII. Contractus de agris et pratis quibusdam.

Circa annum. 1298.

Nos *Vlricus* dei gracia abbas in *metem* emimus a *Wernhar-do de ratolsdorf* agrum habentem XX piumag ficut ibidem, et duo tagvverch prati fita in *laichling* in prefencia teftium fubfcriptorum, qui funt Dominus *ruedolfus plebanus*, Dominus *fridericus de paentzchouen*, *hugo de Vttenchouen*. *Rugerus puzel*, *chunradus* pifcator de *vvifcheburch*, *hainricus laterator*, *poppo* et *otto* famuli Domini abbatis.

Num. XXXIII. Conceflio Prædii circa annum 1298.

Notandum, quod Dominus *Ruedolfus*, facerdos natus de *perg* donauit nobis predium in *ratolsdorf* in remedium fororis *Haitvvgis*.

Num.

Num. XXXIV. Donatio Agrorum in Weichs.

Circa annum 1298.

Notum sit vniuersis. quod *timo* dictus *diues de Weichs* dedit ecclesie nostre in *metem* duos agros ibidem sitos ; ecclesie vero in *Weichs* dedit aream suam, quam ibi habuit.

Num. XXXV. Legatum agri pro Anniversario.

Anno. 1298.

Nos *philippus et hainricus fratres* quondam *leupoldi de neuvhausen* ob remedium animarum nostrarum et prefati fratris nostri ac parentum nostrorum damus unum agrum infirmarie monasterii sancti michahelis in *metem*, ea condicione, ut vigilie pro predictis animabus celebrentur in die S. thome et in crastino missa defunctorum, et ipsis fratribus singulis annis in refectorio pro XXX. *denariis* dabitur pietancia illo die

Num. XXXVI. Concessio Domini directi.

Anno 1299.

Notandum, quod *perchtoldus, chunradus et ortolfus Waltingar* donauerunt nomine suo et heredum suorum super altare sancti michahelis omne ius eis competens in bonis, que habuit ab eis in feodo iuuenis hospes *de perg* sitis in Helfscham. testes *ekkaer, hainricus granator*, et alii quam plures. Actum in stuba magna sub annos Domini MCCXCIX. feria quinta ebdomade pascalis.

Num.

Num. XXXVII. Emptio Agrorum in Schvvarzach.

Anno 1299.

Anno Domini MCCXCIX. feria VI. post godehardi emimus agros et pratum in *Schvvarzach* sita, et habuerunt Hainricus et Albaidis vxor sua de *obernuverd* iure hereditatis. testes Dominus *petrus de vorst*. *Rnedolfus* et *Otto de Zeidlora* et plures de *hoehenrain*. Actum in stupula nostra.

Num. XXXVIII. Venditio cum Pacto retrovenditionis.

Anno 1298.

Nos *Vlricus* Dei gracia abbas in *metem* totusque Conuentus ibidem tenore presentium profitemur, quod *XIII. solidos denariorum ratisponensum minus X. denariis* provenientius nobis annuatim de quadam domo et areis in ciuitate *ratisponensi* sitis, urgente necessitate et onere debitorum, vendidimus honestis et discretis viris Dominis *Vlrico et Ottoni fratribus dictis vvollaer in aechirchstrazz* *ratispone pro X et IX libris denariorum ratisponensum*, que statim ad maius dampnum et periculum euadendum expense sunt in nostris debitis persoluendis. predicti autem denarii ipsis dabuntur de domo et areis infra scriptis, videlicet de domo et area *Hoerndlarii* in *haida VI solidi minus X denariis*, illa libra ad presens excepta, de cuius vendicione seperatim in alio priuilegio continetur, quam eis ante vendidimus, retenta nobis reemendi plenaria potestate. Item *perchtoldus Ingelstater* de areis in *haida* contiguus prefato *hoerndlarario dimidiam libram et X denarios*. *Chunradus uero comperti monetarii XXX denarios* de area sua in sua pomerio relictas. Dominus *H. de avv* de area prope testudinem

XXX

XXX denarios. *Albertus in foro de area in engelpolt strazze*
 XXX denarios. *Chunradus* quondam frater *perchte puechuelae-*
rinnæ de area an det vver XX denarios, aut successores area-
 rum siue Domus memoratarum prefatis Dominis *Wollaeriis*
 nostro nomine durante Contractu soluere non reculent. Talis
 autem Condicio in predicta vendicione est adiecta, quod habe-
 mus reemendi prefatos denarios, quandocunque potuerimus,
 facultatem pro memorata summa pecunie nobis date ita vide-
 licet, quod *tales demus eis denarios, quorum IX solidi et X*
denarii valeant vnam marcam puri argenti, sicut contractus
tempore ualuerunt. adiectum est etiam, quod si predicti de-
 narii eis non fuerint in vigilia vel in die beati emmerammi so-
 luti, pena, que nobis competeret, durante contractu compe-
 tat secundum consuetudinem iuris ciuitatis, ab areis supra dic-
 tis. insertum est quoque conditioni, quod prelibatos denarios
 nos uel successores nostri dare debemus et tenemur hiis, quibus
 pretaxati Domini *Vlricus et Otto Wollaerii* testati fuerint, si
 eos, quod absit, ante reempcionem census supradicti contige-
 rit ex hac vita. Actum circa annos Domini MCCXC nonum (*)

B b b

Num-

(*) Nemine etiam monente aduertet et Lector valorem *Solidi, Librae*, et
Marca puri argenti, tempore huius contractus ad Denarios ratispon.
 comparatum. Scilicet, solidos *longus* dictus, constabat 30. denar.
 Octo solidi faciebant Libram, seu 240. Denar. ratispon. et, quod
 consequens est, una *Marca puri Argenti*, 9. Solidos & 10. Denar.
 complexa, constabat 280. Denariis ratispon. porro e Tomo IV. no-
 strorum Monument. pag. 474. lin. 1. novimus, quod Anno 1354. pro
 una *Marca argenti*, titulo subsidii charitativi, Episcopo pendi
 debuerint *duo Talenta Denar.* Wiennens. Unde coligi datur,
 Mar-

Num. XXXIX. Immunitas Telonii ad Trienium.
Anno 1301.

Nos Otto Dei gracia *palatinus Comes reni Dux bavvarie* constare volumus uniuerfis, quod desiderantes piis antecessorum nostrorum ac progenitorum vestigiis inherere, qui *metmense* monasterium *fundatum a glorioso imperatore Karulo magno* in honore s. michahelis archangeli, et dotatum manutenerunt, ac eciam defensarunt, et uergens ad inopiam curauerunt diuersis modis et largicionibus, sustentante sic Domino, quia Cultus Dei et Disciplina regularis nostris temporibus ibi conualuisse dicitur, proponimus benigne prosequi gracia et fauore, ne tempore nostri Domini eciam sub diuersis pestilenciarum et aliorum defectuum pressuris et oneribus corruat uel labatur. Igitur de Karissimi fratris nostri *Stephani* beneplacito et consensu hanc prefato monasterio gratiam fecimus specialem, uidelicet, quod per tres annos, uel tamdiu amplius, donec *LX. Libras denariorum ratisponensum* per claram rationem

---

Marcam binis Talentis, et unum Talentum 140. Denariis fuisse æqualem. At enim Rei nostræ monetariæ valor pro tempore et loco admodum erat diuersus, et non nisi difficillime determinatur. Exemplum subpeditat computus monetarius monacensis circa finem seculi XIII aut initium XIV. apud Dominum *Obermayr in Historischen Nachrichten von bayerischen Manzen.* pag. 299. ubi una Marca emebatur pro una Libra minus 10. Denar. hoc est, pro 230. Den. monac. Itaque tunc una Libra 10. Denariis Marcam superabat; cum tamen tempore huius contractus, Ratisponæ initi, Marca puri Argenti superaret Libram 40. Denariis ratispon. Sed non raro occurret Occasio quædam adnotandi, unde Rei monetariæ Lux, qua indiget, poterit affundi.

nem nostris officialibus, seu mutariis faciendam recuperet, in quibus et multiplici pigaoracione dampnificatum existit traducere valeat permutas nostras in *Purchusa et schoerding tria talenta maioris ligaminis et XII. minoris salium* semel in anno post festum beati Joannis baptiste dumtaxat, quando voluerint absque exaccione cuiuslibet thelonii atque mute ita, quod occasione premissorum nihil ab ipso monasterio uel eius procuratoribus exigatur. in quorum euidenciam atque robur ab hodierna die usque ad receptionem LX. librarum monasterio duraturum presentes litteras dedimus sigilli nostri munimine roboratas. Datum anno Domini MCCC primo, in die beati matthe apostoli,

Num. XL. Emptio Agri. An. 1301.

Anno Domini MCCC. primo seria III. ante Gregorii pape *Rescho* vendidit nobis XII. piuang agri sui in *Uruar*, quem habet a nobis iure hereditario, ut fatetur, pro *vna libra Denariorum ratisponensum*. - - - Testes de agro Dominus *Petrus de vorst*. - - - *H. chunradus et Otto de vruar*. testes de area *chunradus de Otto* predicti, et *Dietricus magister ecclesie nostre*.

Num. XLI. Vitalitium. An. 1302.

Wir *Vrich* abbt von gotes genaden, vnd aller der conuente des gotzhaufs sanct michels dartz *metem* tuen chunt.. dartz wir durch di lieb vnd durch di frewntschafft herrn *Albrechts des tzollnaers an der haide ze regenxburch* aine vnser hofstat - - - die vor von vns *Albrech vnd chuengunt sein swester herrn Ludvveigs des chrutzzers enikchl* zu irn zwain leiben gehabt haben - - - mit gemainen rat vnd gueter gunst

B b b 2

ver-

verlihen frawn *Alhaiden* dez vorgenanten herrn *Albrecht der tzollnaers hauffravn* vnd irn zwain sün *chunrad vnd Eben* --- des sind tzeugen abbt *Vreich von prüßing*, *Chunrad von ober-altach*, herr *chunrad der Zellaer von metem*, herr *Vreich der Schirlingaer von prüßing*. daz ist geschehen da von christi gepurt wurden drewtzeenhundert iar vnd darnach in dem andern iar an sand valerians tage.

Num. XLII. Notitia de empta dimidia curia in
Uttenchoven. An. 1302.

Notandum, quod anno Domini M CCC secundo in die sancti georii perfoluimus cum cum auxilio discreti Viri *chunradi scholastici* nostri dimidiam curiam in *uttenchouen* continentem XXXIII. iugera cum agris - - - cum ortis et areis sufficientibus tribus mansionariis seu seldenariis. - - - predicta autem bona emimus infirmarie nostre pro XVIII. libris ab *Vrico*, qui dicitur *Svenus prepositus Domini marchardi de alnchouen* - - - testes *Vricus et Chunradus filii sororis prefati Vrici*, et *chözzlinus et laterator et chäppfenpergarius*, *toedlindus* cuius de *tekkendorf. fr. hainricus celerarius noster*. proprietatem vero agrorum predictorum donauit nobis Dominus *Otto inclitus Dux vvararie*. testes Dominus *marchardus*, Dominus *everbinus de edramstorf*. proprietatem quoque residue curie donavit nobis Dominus *de Hals*... testes prefatus Dominus *everbinus*.

Num. XLIII. Notitia de Redemptione Hubæ in
Sibenchouen. An. 1303.

Eodem anno et die perfoluimus auxiliante Domino Ruegero vice plebano maioris parochie ratifpone huebam quandam
sitam

fitam in *Sibenhouen*, quam emimus pro XXII. libris a *miloldo Upfchouario*, que continet XXIX. iugera agrorum, et duo tagwerch prati, et ortum ad dimidiam iugeri, soluitque tres scalfas filiginis, tres auene strawbingensis mensure, et XXXII. denarios pro carnibus XXIII. caseos, Cova, IIII. anseres, VIII. pullos, cuius proprietatem uel ius, quod dicitur vulgariter: *Sal. Chunradus rothaimarius* resignauit nostro monasterio in presencia Domini *euverbini de edramstorf*.

Num. XLIV. Arbitrium de Decimis in Subershaim.

An. 1304.

Nos *Ulricus* dei gracia abbas in *metem* et conuentus ibidem notum facimus omnibus presencia inspecturis, quod cum nos pro quadam nostra decima in Subershaim in diocesi *eystetenf* *Ulricum* et *hainricum* fratres dictos *fluechen* inpetremus in foro ecclesie eistetenfis, ipsi uero Dominum seu feodi N. *holtzingerium* in iudicio nominarent, et ille citatus legitime nulloatenus compareret, Iudicesque nobis et nostre ecclesie eandem decimam adiudicarent, nos ad arbitrium uel compositionem amicabilem discretorum virorum Domini *marchardi de Hageln* canonici eystetenfis ac Domini *uvernhardi rectoris parochie in Jachshouen* prefatos *Ulricum* et *hainricum* infeodauimus de decima ante dicta. - - - datum anno Domini M CCC IIII. in die beati Andree apostoli.

Num. XLV. Anno 1304.

Postea anno MCCC IIII. nos *Ulricus* abbas et conuentus concessimus predictis personis *Ulrico* et *hainrico* agrum situm in *gaden* pro XV. denariis. - - - testes *godfridus* prior, *chun-*

B b b 3

radus

radus cellerarius, Vlricus et Albertus fratres nostri, Hainricus æffendorffaer, Otto pachaufaer et alii quam plures.

Num. XLVI. Immunitas Steurarum. An. 1304.

Nos Otto et Stephanus dei gracia palatini comites Reni duces Babarie tenore presencium profiteamur, quod cum Everbinius de edramstorf vicedominus de Straubinga motus spiritu pietatis curiam in superiori Ror iuxta Naternberch in perpetuum remedium gebolfi quondam filii sui pie memorie, atque suum donasset monasterio sancti michahelis in metem ratisponensis Diocefeos suis vsibus perpetuo possidendam, nos Domino Vlrico venerabili abbati, et conuentui eiusdem monasterii suisque successoribus ad ipsius Ebervvini petitionem hanc fecimus gratiam specialem, quod colonum, quem ipsi in eadem curia locauerint, dummodo idem colonus sit media persona, et in rebus mediocriter se habeat, ab omni prestacione stevrarum dicimus liberum et absolutum. si uero idem colonus in eadem per eos locatus curia non videatur nostris processu temporis consideracionibus forsitan expedire, tunc ipsi eundem mutare, et alium sibi in eadem curia substituere ad nostrum beneplacitum tenebuntur: et idem debet consimili gracia perfrui, quamdiu in eadem curia steterit et gaudere. et gratiam illam volumus colono, qui in eadem curia locutus fuerit, saluam perpetuo permanere. In cuius rei testimonium presentes sibi dedimus litteras nostri sigilli robore communitas. Datum apud Ratispone Anno Domini millesimo, tricesimo quarto. In die beati felicitis pape et martiris.

Num.

Num. XLVII. An. 1305.

Nos *Vlricus* dei gracia abbas in *metem* notum facimus vniuersis quod accedentibus ad nos *chunrado* et *hainrico* dictis *tatenhaimer* contulimus - - - simili modo fratribus eorum *euerhardo* et *perchtoldo* - - - volentes eos omnes et singulos ecclesie nostre et nobis fidelitatis debito alligare, et ut nostra iura eorum laborem et industriam reflorescant, promittimus inducti consilio discretorum virorum, quod siqua bona vel iura, quorum nobis census soluitur, explorabunt, eis conferemus deferuenda ecclesie nostre sub rationabili pensione - - - testes sunt Dominus *Vlricus de Hausen*, Dominus *chunradus grapf*, *vvernerus Smeltzer*, *vlricus chaltenmargen*. *Vlricus subdiaconus*, *H. Eistrel*, et alii quam plures. Datum anno Domini MCCC V. In die S. Gregorii pape.

Num. XLVIII. Anno 1305.

Nos *Vlricus* dei gracia abbas in *metem* notum facimus vniuersis. - - - testes Dominus *Ruegerus miles de erlungshouen*, *Vlricus officialis*, *vvernerus smelzer*, *gotfridus* et alii quam plures. datum anno Domini millesimo CCC V. In die S. Gregorii pape.

Num. XLIX. Præstatio pro Decimis. An. 1305.

Nos *Vlricus et Rugerus de erlungshouen* per presentes litteras pro nobis et nostris liberis profitemur, quod de decimis duarum curiarum domini *Otonis Ducis vvararie* sitarum in in *erlungshouen* adtinentibus monasterio *metmensi* singulis annis in festo S. michahelis persoluemus eidem monasterio nunciis eius

LX.

LX. hallenses - - - presenti autem anno pena jam dicta in festo S. michaelis soluimus *duas libras hallensium* certo nuncio monasterii memorati pro quibusdam protextis pensionibus non solutis. in cuius rei robur et euidenciam presentes litteras, cum sigillum proprium non habeamus, ad presens sigillo ciuitatis *vveizzenburgensis* tradimus sigillatas. datum anno Domini MCCCIV. gregorii pape.

Num. L. De Domo quadam Ratisponæ. an. 1309.

Ego göttfridus *Gebelspekchus* vna cum vxore mea *eufemia* profiteor per presentes, quod domum meam, quam propriis sumptibus edificaui sitam super areis *inferioris monasterii ratispone* una cum pomario uersus danubium dedi cum omni iure, quo eam tenui, et possedi monasterio in *metem* - - - in cuius rei euidenciam presentem litteram sigillo reuerendi patris et Domini mei *chunradi ratisp. ecclesie episcopi* atque meo *metmensi* monasterio tribui roboratam. acta sunt hec *ratispone* anno Domini MCCCIX. in die sa - - Ambrosii.

Num. LI. Testamentum. Anno 1310.

Das ist dez *Aessendorffaer* geschäft, das er schuef an seinen letzten zeiten. - - er hat auch mer geschafft seinem chinden *Albrechten vnd lieblein vnd hainreich XLV. pfunt* - - - er hat auch sunderlich geschafft seinem sun *Albrechten* daz gehai zu *Aendorf*, vnd hat im daz pey im lebentigen mit herren hand gewonnen. er hat auch im geschafft ein chlaines lehen, das hat er von *herm Albrechten dem alten vitzum ze strarvbing vnd seinem prueder herrn Karl von Rain*, daz hat er empfangen vor drin iarn - - - dazu hat er im auch mer geschafft ein iun-

iunges roz vnd zwai pfaerd vnd feinen *harnasch* - - - er hat auch gefchaft ein halbe hueb datz *äsendorf*, swaz di gilt, vnd ein halbes schaf chorns gült von einer felden, datz da von sein *prueder Ott* seinem iartag bege - - - actum anno Domini MCCCX.

Num. LII. Anno 1312.

Ich *H. von Leuvbolting* vergih vnd tun chund. - - - vnd ze einem vrchuud disen gegenvvärtigen brief versigelten mit meinem insigel, vnd mit meines *svager* insigel herren *perchtoldes von stainberchk*, vnd meines *svager* insigel *peter von forst*. vnd des sind zewgen *Herr Albrecht von Hanzing*, *Heinrich der pevverstorfaer*, *vlrich der haerinch*, *philipp der forster* vnd ander Zeug, di bei diser - - - gevvesen sind. das ist geschehen datz *Wintzer*, da von christ puert vvas tavvsent iar vnd drëvv hundert iar, vnd darnach in dem zwelften iar des nachsten suntag vor sand veites tag.

Num. LIII. Decisio Litis. Anno 1315.

Wir *Agnes* von gotes genaden *Kunigin von Vngern Pfaltzgravin pey rein vnd hertzogin in Bayern* tuen chunt allen den, die disen brief sehent oder hörent lesen, das wir den chrieg, der da waz zwischen dem Abbt und des Conuentz von *meten* vnd *Andre des supmans svn von Tekendorf*, seiner hawffraw *margreten* vnd ir chynden vnd frewden vmb den hof ze *aesendorf* vnd vmb die hube ze *otzing*, die des chlosters recht aigen sind, vnd vmb die niemand chain recht anders an hat. - - - - - geben wir disen brief mit vnserm chlainen Insigel versigelt. vnd der sind zevg *charl von landavve*, *fridreich der*

Ccc

ach-

achdorffer, fridreich der Valchenstainer. Fridreich der pavutzchover, vnd ander piderlewt, das ist geschehen ze Naterberch. anno dom. MCCC quinto decimo. appollinaris martiris.

Num. LIV. Anno 1316.

Ich Dietreich von forst tuen chund - - - darvber han ich in disen brief gegeben mit herren *hartlibs* Infigel von *puchperch* vnd mit herren *chunrad* Infigel von *Nuzperch* vnd mit meines vettern Infigel herren *peters von forst*. vnd des sind Zeug her *sifrid von puchperch*, herr *haertvich vnd her Ebervvin von dem degenberg*, her *wilhelm von vuintzer*, *vlrich vnd Peter die Ekkaer*, *hainreich von forst*, vnd ander piderlewt. das ist geschehen, da von Christes gepuert waren drewtzehen hundert iar, vnd in dem sechzehendem iar an sand Jacobs abent.

Num. LV. Decisio Litis. An. 1317.

Wir Agnes von gotes genaden chunigin von ungern, pfal-
lentzgraefinn bey Rein vnd hertzogin in bairen tuen chund allen den, die disen brief sehent, oder hoerent lesen, das wir geschafft haben mit vnserm Hofmaister herren *Karl von Rain*, das er verschaiden hat allen chrieg. der gebesen ist tzwischen dem chloster ze metem vnd *margreten der schreiberin ze Tekkendorf*, vnd ir chinden, vnd der *Pevtzchofaer* - - - des sind gezeug *Karl von Rain vnser Hofmaister*, *vlrich der forster*, *Vlreich vnd Peter die Ekkaer*, *Hainreich der Lohaimer*, *Reinel vnd liebhart die Pankchofaer*, vnd ander biderb lewt, di pey diser schidvm gewesen sind. das ist geschehen, do von christes gepuert waren dreutzen hundert iar, vnd in dem

dem sibentzehenden iar an der - - - tawsend maid tag in dem marcht ze Plaedlingen.

Num. LVI. Decimæ in Beneficium concessæ.

Anno 1318.

Ich Erberhart von Ergoltzpach vnd her herman mein sun vnd otilige mein tochter veriehen vnd tuen chunt----- vnd habent in auch den selben zehent aufgegeben für rechtes lehen mit vnfers herren hannt Abtz Fridreichts von Nyderaltach, von den wir selben Zehent ze rechten lehen haben gehabt ---- vnd darüber haben wir in ze purgen geseztt zu uns vnverschaidleichen herren Erhard den Havnner, herren Kreichen den swop von swabistein, den ortlein von andervaltstorf.--- darüber geben wir in disen brief ze einen Vrchund, vnd ze einer bestatichait versigelt mit vnsern Insigeln vnd mit vnsern vor verscriben purgen Insigeln. so uerpint ich mich otilig vnder die vor genanten Insigel, wann ich nicht aigens Insigel han ze vollfüren, swas vor verscriben ist. vnd das ist geschehen, do von christes gepurt waren drewtzehen hundert iar, darnach in dem achtzehentem iar an dem palmtag.

Num. LVII. Anno 1318.

Ich hainreich von Leuvbolting vnd mein hawstrow vnd alle mein erben veriehen vnd tuen chund - - - - wann si uns vnser mte vnd vnsern schaden wider chert haben nach des Peters von forst, vnd nach Philipps des forsters rat.--- haben vvir in disen Brief gegeben versigelt mit vnsern Insigel vnd mit des Peters von forst Insigel. Des sind Zeug Philipp der forster, Hainrich der Zartsun, Fridreich von Euchendorf.

C c c 2

Chun-

Chunrad der pfaessel. Vreich der chelercknecht. das ist geschehen, do von christes gepurt vvaren tavvsent iar III hundert iar, in dem XVIII iar.

Num. LVIII. Collatio Decimæ in Hainrichsdorf.

Anno 1320.

Anno Domini millesimo trecentesimo vicesimo *Hainricus dictus cistrel* motus zelo pietatis et deuotionis erga nostram infirmariam contulit nobis decimam in *hainrichsdorf* cum clausulis et condicionibus in priuilegio a nobis sibi dato annotatis cum voluntate et scitu Dominorum videlicet Domini M et Domini R de *fraemelsperg*, qui eandem decimam contulerunt viua voce porrecta manu, nuncupatis famulis videlicet *libhardo carpentario* et *chunrado dicto hatansekk* nostre ecclesie fideliter referuandam, recipientes a nobis IIII Scaffas filiginis et II vrnas vini in memoriam collacionis.

Num. LIX. Anno 1321.

Wir *Rueger* von gotes genaden abbt datz sand *Veit*, vnd ich *Hartvreich von Degenberch*, *peter von Vorst*, *hartvreich von freindorf*, vnd *Vreich der Ekker* vergehen' offentlich --- geben wir den brief mit unfern insigeln versigelt. geben ze *metem* MCCCXXI in vigilia conuersionis S. Pauli. (*)

Num.

(*) Aut erratum est in codice Metensi; aut fallit catalogus Abbatum sanvitanorum, qui *Rugerum* successorem ponit *Henrici* II an. 1322. defuncti; nisi forte *Henricus* jam ante annum 1321. dignitatem *Rugero* cesserit.

Num. LX. Anno 1323.

Ich *vitmar der Degenverger vnd chunigund* mein havvffravv vnd all vnser erben tuen chund allen den, die disen brief sehent oder horent lesen, das vvir einen chrieg haben gehabt mit meinem svveher dem *hainreich dem suppan purger ze tekkendorf vnd fravven Raitzen seiner havvffravven vnd allen iren erben.* - - - vnd die selben ansprach vnd chrieg han ich - - - nach vusers lieben herren Rat herren *Eberhartz des Pfarrers ze vichtach vnd nach herren Peter von ekk Richter ze tekkendorf* lazzen haben ze schidvng an die vier man, die hernach gescriben stend an *hrrn vwillhalm von vvintzer*, an den *Alphart von tekkenavv* an *Peter den Enichel*, an *Heinrichen des schreiber des töldtins aidem* - - - darvber ze einem vrchund geben vvir in den brief mit vnsern lieben herren des pfarrers herren *Eberhartz* Insigel von vichtach, vnd mit herren *Peter von Ekk* intigel des Richters ze tekkendorf vnd mit der vier schidman insigeln versigelten denselben an schaden: vnd vvann vvir selb nicht aigner insigel heten, pinden vvir vns pey unsern trevven vnder devv selben insigel devv selben taidung stät ze behalten, devv oben verschriben sind. das ist geschehen, do von christ gepürt vvaren tavvzent Jar III hundert Jar in dem XXIII. Jar des suntag vor sand maritzen tag.

Num. LXI. Anno 1325.

Ich *hainreich der cistrel* von *metem* vergih offenbar - - - - vnd das das also stät beleib, seind ich dehain aigen insigel han, verpind ich mich mit meinen trewen under meiner herren insigel, herren *Peters von Ekk Richter ze tekkendorf*, herren *Pernger von offenberg* herren *vlriches von forst*. Des sind ge-

Ccc 3

zeug

zeug her vvolfr von karthaim, Hainreich der poschinger, chunrat von vvolffslain, gürg von cruar, Andre der zigelmaister, chunrad habanzekk. das ist geschehen, do von christ gepurt waren tawsent iar vnd drewhundert iar vnd in dem XXV iar an sand thomans tag.

Num. LXII. Anno 1326.

Ich Andre vnd Peter von vvißestorf vnd vnser hawßfrawen vnd alle vnser erben veriehen - - - vnd denselben chrieg vnd ansprach haben wir - - - lazzen haben ze schiedung an die vier man die hernach gescriben stent an herrn Albrecht der chlosner vnd an herrn Stephan von hohenart, vnd an herren Peter von Ekk vnd an herren Alphart von tekkenauv - - - daruber ze einem vrchund geben wir in den brief mit vnser vier schiedman insigel versigelten, wann wir chain aigen insigel nichten haben - - - das ist geschehen, do man zalt von christes gepurt tawsend iar drewhundert iar vud in dem XXVI. iar an sand gregorgen tag.

Num. LXIII. Anno 1327.

Anno Domini MCCCXXVII in die S. Nicolai Dominus marchardus de fraemelsperg de consensu ac voluntate fratris sui Domini Ruedolfi ad nostrarum precum instanciam contulit curiam in Irdach viua voce porrectaque manu famulis nostris.

Num. LXIV. Liberatio ab Advocatia. Anno 1327.

Wir hainreich Ott, vnd hainreich von gotes genaden Ffulenzgrauen ze Rein vnd Herzogen in Bayern veriehen •ffenbar an dem brief. wann her hainreich der Netztaler pfarrer

rer ze *Albrechtzchirchen* durch seiner vnd seiner vorvordern sel willen gegeben hat mit gutem willen vnd verdachtem muet dem gotzhaus ze *metem* datz *chezznach* ein guetel. da der *Perger* aussitzet, vnd den *lochhof* *pey Aufhaim*, die sein recht aigen waren, zu der wandelchertzen vnd zu den stekchcherzen, haben wir den vorgeantten gotzhaus dew gnad getan, datz wir si frey vnd ledig sagen gar vnd gantzlich fur vns, vnser Amptlewt vnd vnser nachchommen aller vogtey auf den tzwain guetlein nach seinem tod ewigleich, vnd sein auch derselben tzwaier guetlein ir recht herren vnd geweren an aller stat, vnd in^{des} not geschicht: vnd darvber ze vrchund geben wir in den brief versigelten mit vnsern insigel. der ist gegeben ze landzhuert, do man zalt von christ gepurt drevtzeihen hundert iar, darnach in dem sibem vnd tzwainzigistem iar an sand lucein tag.

Num. LXV. Anno 1328.

Ich *Alram von Reigerstorf* vergich vnd tun chund an diesem brief allen den, die in sehent oder hoerent lesen, das mein herre der erberg *abt Albrecht von metem* hat gegeben ein hofstat, die *pey* meinem haus datz *Amsteten* leit, die da gehort in ir aigen zu *Eysenreichdornach* mir vnd meinem sun *Alram*, den ich han *pey gertrauden* ze vnser paider leib - - - - darvber gib ich meinem brief mit meinem anhangendem insigel. das ist geschehen, dovon christes gepurt ergangen vworden drevtzeihen hundert iar darnach in dem XXVIII iar an aller heiligen abent.

Num-

Num. LXVI. Anno 1330.

Ich *chunrad vnd ich Dietreich die Rößel von puech*, vnser havyf-
 fravven vnd all vnser erben verriehen offenber an dem brief -
 - - - - dar vber ze einem vrchund geben vvirr in den brief
 versigeltẽ mit vnserm insigel, vvann ich *dietreich* aigens insi-
 gel nichten han, pind ich mich mit meinem trevven vnder das
 selb insigel alles das stat haben an alles geuær, das oben an den
 brief verscriben ist. das ist geschehen, do man zalt von chris-
 tes gepurt drevvtzehenhundert iar, vnd in dem XXX iar an
 sand Erharts tag.

Num. LXVII. eodẽm circiter Anno 1330.

Ich *Everbin von Edramstorf vitztum ze straubing* tuen chund.
 - - - - das das also stat vnd vnzerbrochen beleib, han ich
 in disem brief gegeben mit des aptes insigel versigelt, vnd mit
 dem meinem. des sind zeug vnd schiedlevvt gevvesen herr
Friedreich der alt Rößel vnd - - - der *Otmarlinger, hain-*
reich der aefendorfer vnd Jörg von plaedling.

Num. LXVIII. eodem circiter anno 1330.

Ich *Haug Richter ze tekkendorf* tuen chund - - - - - das das
 also stat beleib, han ich mein insigel darvber gegeben vnd
 sind auch gezeugen herr *fridreich der Pankhouer von Erlbach*,
 herr *Hartreich der Nusperger*, *Hainreich der Poschinger*,
seweiker von Rör, der *Zartsun von puech*, *Marchart von frein-*
dorf, *heinreich der lant scherg* vnd ander piderlevvt

Num.

Num. LXIX. Anno 1333.

Ich *Alphart vnd ich Ruedlant von savulbrchk* tuen chund. - - -
geben vvir disen brief versigelt mit vnsern insigeln. des
sind gezeugen herr *chunrad von puechperg*, her *chunrad der*
chlofner, *hainreich der Poschinger*. das ist geschehen, do von
christes gepurt vwaren drevvtzehenhundert iar, darnach in dem
drevv vnd dreizzigstem iar an sand mathens tag.

Num. LXX. Anno 1333.

Ich *Albrecht der iung chiofner von Arnsdorf* vergich offenbar.
- - - dar vber gib ich im disen brief mit meinem Insigel ver-
sigelt. Datum anno Domini MCCCXXXIII. In vigilia Purifi-
cacionis S. Marie Virginis

Num. LXXI. Confirmatio Donationis. An. 1333.

Wir *Hainreich von gotes genaden Pfallentz graf ze Rein*
vnd hertzog in Bayern vergehen offenbar an dem brief.
- - - - No hat vnser lieber vetter Hertzog hainreich dem got
genade an seinen letzten zeiten die selben äkchær vnd das wif-
mad geschaffer dem vorgeanten Apt vnd seinem gotzhaus ze
metem, das er vnd sein gotzhaus das ewichleich inne haben
sullen vnd niezzen - - - - gebe ze lantzhuet MCCCXXXIII des
pfintztags nach sand peters tag.

Num. LXXII. Anno 1334.

Ich *chunigunt die Poschingerinn*, Ich *hainreich, chunrad, Her-*
man, *Evverbinn*, vnd *Fridreich die Poschinger* ir sün ver-
gehen offenbar. - - - vnd vnsern vettern herren *hainreich*

D d d

Po-

Poschinger von *metem* chäuffleic ze chauffen haben geben - - -
 geben wir im den brief mit herren *hainreich von Lohaim*, vnd
 herren *peters von ekk* insigeln versigelt - - - wann wir selb
 nicht insigel haben. Der oben genanten sach sind taydinger
 gewesen die genanten her *hainreich von Lohaim*, her *Peter von*
ekk, her *Plemger von offenberg*, her *Vreich von forst*, her
Vreich der clofnaer, her *Albrecht der Hayder* vnd her *hain-*
reich von Edramstorf. Das ist geschehen do man zalt von chri-
stes gepuert dreuzehen hundert iar vnd in dem vierdem vnd
 dreizzigstem iar an dem Pfingst abent.

Num. LXXIII. Fundatio Anniversarii. An. 1334.

Ego *Vricus plebanus in michelspuch* tenore presencium con-
 stare cupio vniuersis, quod graui infirmitatis mole depres-
 sus, cum nihil sit incertius hora mortis, salutis anime mee pro-
 uidere cupiens in futurum rerum mearum omnium sano intellec-
 tu atque consilio in presenciam Reuerendi patris Domini *Alberti*
venerabilis Abbatis in metem, et Domini *Heinrici Decani in*
Schnauiding. - - - - - preterea ipsi executores pro *V libris*
denariorum ratifonsensum de pretaxata summa ipsis per me tra-
 dita et commissa debent emere *dimidiam libram denariorum*
ratifonsensum reddituum ad infirmariam in *Metem*, quorum
 denariorum Infirmary in anniuersario reuerendi Patris Domi-
 ni *Vrici* quondam Abbatis ibidem *LX denarios*, et in anniuersario
 meo *LX denarios* conuentui ministrabit. - - - - - acta sunt
 hec anno Domini *MCCCXXXIII*. in octaua Joannis ewangeliste.*

Num.

---

* Cum media libra complectatur 120. Denarios; inde denuo certum, quod
 240. Denarii faciant libram integram.

Num. LXXIV. Anno 1334.

Ich Perchtold der Puetzer, vnd mein hauffravv fravv clarmey vnd all vnser chind vnd all vnser erben vergehen - - - - - geb wir in disen brief versigelten mit vnser ohaim Insigel, mit herren *Peters* Insigel von *ekk vitztum ze stravvbing*, vnd mit vnserm aigen insigel. des sind gezeug herr *christian pfarrer zu svartzach* vnd her *Andre sein gesell*, vnd her *Hauvkch von Luetzen mein lieber pruder* vnd herr *gotshalch purger ze stravvbing*, vnd ander erwärg lewt das ist geschehen, do man zalt von christes gepurt drevvzehen hundert iar, vnd darnach in dem . . . vnd dreizzigistem iar an sand matheus tag.

Num. LXXV. Anno 1335.

Ich Hartvvech, Altman, Gervolf, fridreich vnd Everbin, alleuv von deggenberg veriehen - - - - - all iar pey mir lebentigen einen iartag soll begeben meinem lieben prüdern *eruverbein von chösting*, herrn *otten vnd herrn Everbein* - - - - - wir vergehen auch gemainkleich all offenbar, wann sich vnser lieben *svester Junkchfravv ver peters* gesatzt hat zu dem obgenanten Gotzhaus ze *metem* vnsern herren ze dienen. - - - - - geben wir in disen brief zu ainer gantzen stätighait versigelten mit vnsern insigeln. das ist geschehen, do man zalt von christes gepurt drevvzehen hundert iar, vnd darnach in dem sumf vnd dreizzigistem iar an der zvvelfspoten tag *Symonis et Jude*.

Num. LXXVI. Anno 1337.

Ich Everbein der *svartzaher* vnd mein hauffravv vnd all mein erben vergehen - - - - - ze chauffen han gegeben

D d d 2

der

der ervvåg *Junkchfravven ver margareten der nichtarinn* - -
 - - mit meines lieben herren des edlen Herzogen *Hainreichs*
in Baiern hant. - - - gib ich ir disen brief mit meinem insigel
 versigelt. des sind gezeugen her *Suvekker*, her *Jacob di*
svvortzacher mein prüder, her *Altman der hauf*, her *fridreich*
der perger, *dietreich der hofmaister ze metem*. das ist gesche-
 hen, do man von christes gepurt zalt drevvtzehen hundert iar,
 vnd darnach in dem sibem vnd dreizzigisten iar an sand veits tag.

Num. LXXVII. Anno 1337.

Ich *Hainreich von lengveld*; *elspet mein havvssfravv*, *Peter*,
hainreich, *Vreich vnser sun* vnd ander vnser erben all svvas
 vvir der haben oder noch gevvinen, vergehen offenbar an dem
 brief, das vvir vnser guet ze *vvetzstain* - - - - - geben vvir
 in den brief mit vnserm insigel, das ist geschehen, do man
 zalt von christes gepurt drevvzehenhundert iar vnd darnach in
 dem sibem vnd dreizzigistem iar an sand veitz tag.

Num. LXXVIII. Anno 1337.

Ich *Vreich des tristrams sun ze stravvbing chorherr ze Oting*
 vergih. - - - - - vnd pitt auch meinem lieben frevvnt vnd
ohaim herrn Albrecht den stainhavvffen - - - - - gib ich ir disen
 brief verscriben mit meiner hant vnd auch versigelt mit mei-
 nem hangunden insigel. Datum in Otinga anno Domini
 MCCCXXXVII. in die sancti Bartholomei apostoli. diser sache
 sind zeug vnd vrchund her *chunrad der viriher*, her *vvernhart*
der viriher chorherren ze Oting, her *liebhart Derben sun mein*
Ohaim vnd ander pider levvt vil vnd genug

Num.

Num. LXXIX. Appropriatio Prædii. An. 1338.

Wir *Heinrich* von gotes genaden *Pfallentzgraf ze Rein Hertzoge in Bayern* veriehen offenbar an dem brief. das *vvir* sand *michel* vnd dem *ervvârgen gotzhavvs ze metem* dem abt vnd dem *conuent* da selb das guet ze *sachsteten*, das von vns lehen ist, das si zu ir *siechhavvs* gevvorfen vnd gechaufft habent, durch got vnd vnser sel hail vvillen geaygen haben, vnd aygen in es auch mit dem brief also, das *vvir* vvellen, das das *egenant gotzhavvs* der abt vnd das *conuent* daselb von vns von vnsern nachkomen von allen vnsern Amptleuvten an dem vorgenannten guet der lehenscheft, di *vvir* dar auf heten *evvichleichen vnbeschvvart* vnd *vngeirret* beleiben sulen vnd darvber ze *vrrhunde* geben *vvir* in den brief mit vnserm Insigel versigelten. der brief ist geben ze *tekkendorf*. MCCCXXXVIII. an sand *Agathe* tag.

Num. LXXX. Executio Testamenti. An. 1338.

Ich *Peter* von *ekk vitzum ze stravvbing* vergich - - - - das *hainreich der Poschinger* an seinem tod in mein gevvalt hat geben vnd geschafft, da von ich sein verscriben geltaer soll verichten. - - - - - *meiner tochter margareten vnd iren chinden zwvai pfund pfening.* - - - - - *meiner perchten zwvelf scuil-ling pfening.* - - - - - gib ich disen brief versigelten mit meinem insigel. das ist geschehen do man zalt von christ gepurt drevvtzehen hundert iſſr, vnd darnach in dem ocht vnd dreizzigsten iar an dem *Auffart* abent.

Num. LXXXI. Anno 1338.

Ich *Hainreich der törſch* vnd mein haußraw vnd mein erben vergehen - - - - - geben wir in den brief mit herren *Dietreich des haybeken Richters ze ſtravvbing*, vnd mit herren *chunrad des glatzelmans* vnd herren *Vlreichts des chubaer* vnd mit herren *Rugers des langſor* inſigel verſigelten - - - - und ich *hainreich der törſch* vnd mein haußraw vnd vnſer erben dhain Inſigel nichten haben - - - - do man zalt von chriſtes gepuerdt drevvzehnhundert iar, vnd darnach in dem acht vnd dreizzigſtem iar an ſand michels tag.

Num. LXXXII. Appropriatio Hubæ An. 1341.

Wir *Ludvvig* von gottes genaden *Römiſcher Keiſer* ze allen zeiten merer des reiches bechenen offenlichen mit diſem brief, das vvir *margareten der nichterinne* die Hueb ze *Andorf*, die ſie von uns vnd dem Hertzetum ze *Beyern* ze lehen hat, geaygnt haben, vnd aygen auch mit diſem brief alſo, das ſi fürbas dieſelben hueb für ir rechtes aygen an ein chloſter oder andersvvo, ſvvo ſi vvill, durch irer ſele vvillen geben vnd ſchaffen mag. der brief iſt geben ze *münchen* am ſuntag nach *Jacobi*. nach chriſtes gepurde drevvzehnhundert iar vnd darnach in dem ainen vnd vierzigſten iar. In dem ſiben vnd zvvanzigſten iar des Reiches, vnd in dem vierzehendem des Keiſertums.

Num. LXXXIII. Anno 1343.

Ich *chriſtan der ſaeld purger ze pazzavv* vnd ich *diemuet ſein haußraw* vergehen offenbar. - - - - dar vber ze einer ſicher-

sicherheit geben vvir. - - - - diesen offen brief versigelt mit vnsern anhängenden Insigel darzu einem offen vrhunde mit des vorgenanten pergmaisters Insigel herren *leyfrids des tutzen* des sind gezevgen die ervvaergen purger ze Pazzavv her *luduveich auf dem stain*, her *Vlreich der supping*, her *Rueger der preminger*, her *vualther* - - - - her *liebhart der schürdinger* vnd ander ervvaerg levvt genug. - - - Nach christes gepurt drevvtzehenhundert iar, darffach in dem drey vnd vierzigstem iar an sand Vlreichs tag.

Num. LXXXIV. Anno 1345.

Ich *Dietreich von haybach vitztum ze stravvbing*, *Hartuveich von dem Degenberg*, *svveikker der tuschel* von saeldenavv vnd ich *Peter von ekk vnd ich svveikker von otmaring* vergehen offenbar an dem brief, vwann vnser lieber genediger herr herr *Ludvvig* der durchlavvchtig römischer Kayser mit vns geschafft hat, das vvir den chriegen von seinen vvegen vnd an seiner stat richten sullen - - - - - darvber ze einem vrhunde vnd zu einer gedenknuzz versigeln vvir diesen brief mit vnsern Insigeln. das ist geschehen, do von christes gepurt vvaren drevvzehen hundert iar vnd darnach in dem sumf vierzigstem iar an sand Augustins tag.

Num. LXXXV. Anno 1346.

Ich *chunrad der Reuter vnd ich fravv elspet sein havvssravv* vnd vnser erben purger in der vorstat ze Regenspurg vergehen - - - - - das vvir - - - - ze durch schlaecht verchauftet vnd geben baben als chauffß recht ist vnsern zehent ze *tüyting*, ze *mevvrling* vnd ze *paeting*, der rect lehen ist von herren
Al-

Alharden dem savvberger von geltolfing. - - - - - geben
 vvir in disen brief besigelt ich obgenanter chunrat der Reu-
 taer mit meinem Insigel - - - - des sind gezeugen her *stephan*
der prunchouer, her chunrad der münssaer, her markein der
Reutaer her fridreich von metem vnd ander ervvaerg levt.
 das ist geschehen, do man zalt von chrites gepurt drevvze-
 hen hundert iar vnd darnach in dem VI vud vierzigstem iar
 an sand benedicti abent in der vasten.

Num. LXXXVI. Anno 1346.

Ich *Stephan der tundorffer purger ze Regenspürkch* vergich ---
 ain ir hofstat die gelegen ist in herren *chunrades des alten*
gumperchs hawse dem gott genade. --- verlihen ze rechten
 leipting mir vorgeanter *Stephan tundorffer meiner havvssfrav-*
en osann vnd Junkchfravv Annen meiner tochter --- gibe
 ich --- disen brief versigelt mit meinem Insigel. das ist ge-
 schehen, do man zalt von chrites gepuert drezehen hundert
 iar vnd in dem sechs vnd vñertzigstem iar an sand gregorien
 tag in der vasten. des sind gezeugen her *chunrat tundorffer ;*
her Stephan der prunchouer purger ze Regenspurg, her hain-
reich der Sreiber des vitztum ze Stravvbing, her Fridreich
von metem vnd ander erwerß lewt.

Num. LXXXVII. Immunitas a Theloneis.

Anno 1347.

Wir *ludvvig* von gotes genaden Römischer *Keyser* ze allen
 Zeiten merer des Reiches vvehennen offentlich vnd tuen
 chund, das wir durch ein evviges hail vnser, vnser voderen,
 vnd nachkomen den erlamen vnd geistlichen lewten dem abr
 vnd

vnd dem convent ze *metem* vnsern lieben diemütigen die genad getan haben, vnd tuen auch mit disem brief, das si ir wein, getraid, saltz, vnd gemainklich all chost, vwie die genant ist, der hizu irm Kloster bedurffen; auf dem land vnd auf dem wazzer auf vnd ab für all vnser maut vnd Zolle ze *Stravvbing*, *Plaedling*, *Tekkendorf*, vnd *vilshöuen* zol frei vnd an maut vnd prukkenzoll an vngelt vnd gemainklich an allerlay voderung süren sullen vnd mügen, svvann vnd swie oft si vvellent, vnd in des not geschicht. da von vvelen vnd gebiethen vvir allen vnsern Amplewten wie die genant sind; vnd mit namen vnsern mautnern vnd Zollnern ze *stravvbing*, *plaedlingen*, *tekkendorf* vnd ze *vilshöuen* die ietzund sind vnd furbas werdent, das si dem obgenantem Kloster ze *metem* dis vnser vorgeschriben genad ewichleichen stät behalten, vnd in die mit dhainen sachen vbervarn bey vnsern hulden, vnd ir wein, getraid, saltz oder anderlay chost, die si zu irs chlosters notdurft fürent: nicht aufhalten, oder si daran von dhainerlay mautt zoll, prukken zoll vngelt oder voderung wegen irren; oder mit dhainen sachen besuern. Darvber ze vrehunde geben vvir in disen brief versigelten mit vnserm Insigel der geben ist ze *lantzhuet* an sand Johannis abend ze sunbenden nach christi gepurt dreuzehen hundert iar, darnach in dem sibem vnd vierzigstem iar, in dem drey vnd dreizzigstem iar vnser Reiches, vnd in dem zvvainzigstem des Kaifertumes.

Num. LXXXVIII. Anno 1349.

Ich *Peter von ekk* ze den selben Zeiten *vitzum ze Stravvbing*.
 Ich *hartveich* ze den selben Zeiten *hofmeister in bayern*
 und ich *chunrad puchberger von dem engeleinsperg* vergehen
 E e e   offen-

offenbar. - - - - - pey den tayding sind gewesen her *hainreich der lantschreiber her Ruedolf der fraemelsperger, Albrecht ekker, hauch freindorffer, hans degenhart von degenberg. Eoverbein levutzenrieder Richter ze tekkendorf, Vreich Rimperger, Eoverhart Svartzacher. Perichtold leutzenrieder, chunrad Aichperger, Andre Svortzenstainer, hainreich Sebekch, chunrad chirichdorffer* vnd ander erwerge lewt vill. das ist geschehen, do man zalt von cristi gepurt drowzehen hundert iar, vnd darnach in dem nevn vnd viertzigstem iar des nagsten pfintztags nach sand veitz tag.

Num. LXXXIX. Anno 1349.

Ich *Irengart* des ervvergen herren herren *Albrechtz* ze den selben Zeiten Abbt ze *mettem*, dem got genad *svvester* vnd ich *elset* des selben herren *mum* vergehen offenbar. - - - - - geben wir dem gotzhavvs ze *mettem* disen brief versigelten mit vnser gnädigen herren herren *Peter von ekk* ze den selben Zeiten *vitztum* ze *Stravvbing* vnd *seines sons herren Albrechts* Insigeln. - - - do man zalt von cristi gepuert drowzehen hundert iar vnd darnach in dem nevvn vnd viertzigstem iar an sand michels tag.

Num. XC. Anno 1349.

Ich *Ruedolf der Stainer* vergich. - - - - - vnd darvber zu vrchund geben wir in disen brief besigelt mit vnser genädigen lieben herren Insigel *graf H. von Schavvnberch.* - - - vnd vnder meines lieben swager Insigel *Vreich hainreichs son des alten mavvttners zu aschach.* - - - Datum anno Domini MCCCXLIX.

Num.

Num. XCI. Anno 1349.

Ich ortlieb der maennel purger ze regenspurch vergich. - - - -
 gib ich - - - disen brief versigelt mit meinem Insigel, der
 geben ist ze regenspurch do von christes gepurt vwaren drevvt-
 zehen hundert iar vnd darnach in dem newn vnd viertzigstem
 iar des nagsten Freytags nach sand Katrein tag.

Num. XCII. Anno 1355.

Ich Alhait herrn Altmanns des haufs, dem gott genad, vvi-
 tib vnd ich gevvolfs, vnd hanns ir sun vnd ich eyssal vnd
 peters ir tochter vnd vnser aller erben vergehen. - - - - -
 geben wir dem ofngenanten dem abtt vnd conuent ze metem
 disen brief mit vnsem Insigel, darnach mit vnser genädiger
 herren vnd frewnt herren Hartveiges von degenberg ze den
 selben Zeiten hofmaister in Bayern, herren Peter von ekk, her-
 ren gevvolfs des myesenhouer vnfers lieben ohaim, herren Al-
 brechts des iungen ekker Insigeln versigelt. - - - - des sind
 gezeugen Euerhart der Svartzaher von Röttenpach, Heinrich
 der Sebekch von naternberch, Vreich der muracher, marquart
 der vvaltinger von ottenhouen, liebhart der perger von perg, hil-
 brant der geyganter Stephan der Rimperger von Rimperg, hein-
 reich der antverckmaister. - - das ist geschehen do man zalt
 von Christi gepurt drevvtzehen hundert iar, darnach in dem
 sumf vnd sumftzigstem iar am auffert abent.

Num. XCIII. Jus Navigii. Anno 1360.

Wir Albrecht von gotes genaden pfallentzgraf bey Rein
 Hertzog in Bayern vnd Ruward ze henegauv ze holland

ze *seland* vnd ze *friesenland* bechennen öffentlich mit diesem brief, das der erwerz geistlich man abbt *Vlreich von metem* vns vnd vnsern rat beweist. hat, das sein chloster von alter her den varm an dem vrsar ze *metem* inne gehabt vnd den iärleich gemacht bestellet hab als sitleich vnd gevvonlich noch ist, vnd auch den habern, der zu dem varm gehört zu der zeit von den levvten iärleich ingenommen hab. - - - - - mit vrchund ditz briefs der geben ist ze holland in der Hag nach christes gepurt drevvtzehen hundert iar vnd darnach in dem sechtzigstem iar an sand Andres tage.

Num. XCIV. Concessio Advocatiæ. An. 1361.

Wir Rudolf von gotes genaden hertzog ze *osterreich ze Steyr dnd ze Kernden &c.* tuen chund, das vvir gesehen haben, der ervvârgen vnd geistlichen levvt des abtts vnd des conuentes von *metem* vrchund vm die vogtey irs guetes vnd des aygens ze *Eysenreichsdornach* vnd waz dazu gehört gelegen bey *Amsteten*, das die selb vogtey nicht ervvögtey ist, vnd haben wir dieselben vogtey empholhen vnserm getrewen lieben *Fridreich von vvalsse und Ens.* - - - - - geben zu *voien* an freytag nach dem heiligen auffart tag nach christes gepurt drevwtzehen hundert iar, darnach in dem âins vnd sechtzigstem iar.

Num. XCV. Anno 1361.

Ich Ott der Pachhavsæer vnd frâuv gævvut mein havvffrâuv und hanns, vnd *Vlreich und Symon* mein sün vnd all vnser erben vergehen offenbar. - - - das vvir schuldig vvorden sein vnd gelten sullen dem erwergen mann herren *otten dem virgen*

virgen von sant seiner havssfravven Ghunigunden. - - - geben wir in disen brief versigelt mit meinem aygen Insigel vnd *meines vetteru her ludveichs des Pachhavser.* Insigel. - - - vnd der sach sind taydinger vnd zeugen *her thoman der pankchouer, vnd her Vlreich vnd her Fridreich sein sun, vnd her Everbinn der leikheb von plaedling* vnd ander erwärg lewt genug. der brief ist geben, do man zalt von christes gepuertt drewtzeihen hundert iar vnd darnach in dem ainn vnd sechzigstem iar an sand Ambrosi tag des heiligen lerer.

Num. XCVI. Anno 1363.

Ich *Vlreich der Vttenchouer pfarrer ze snevding* vergich vnd tuen chund. - - - - vnd durch meiner sel vnd meines lieben vater herren *Vlreich des Vttenchouer* vnd meiner lieben mueter *fravvn margret* seligen. - - - - gib ich in disen brief mit meinem aygen Insigel versigelt. das ist geschehen nach Christes gepurt drewtzeihen hundert iar vnd darnach in dem drew vnd sechzigstem iar an sand Katreinntag der heiligen nothelferinn.

Num. XCVII. Anno 1363.

Ich *Everbein von dem degenberg* vergich. - - - durch mein sel vnd durch meiner *zvayer havssfravv fravvn Annen vnd fravvn Margreten,* den got genädig sey sel. - - - geb ich. - - - den brief mit meinem Insigel dazu mit meinen lieben *Vettern herren Albrechtz von ekke, herren Johanssen vnd herren fridreichs der gevvoß auch von Degenberg* Insigeln besigelten. geschehen do man zalt von christi gepuertt drewt-

E c e 3

zehen

zehen hundert iar darnach in dem drew vnd sechzigistem iar an sand michels abent.

Num. XCVIII. Anno 1369.

Ich *Ruedolf der Nüzberger von hordorf* vnd ich *hanns sein sun* vergehen für vns, für vnser erbes frawen, für vnser erben, vnd für vnser nachkommen. - - - - des sind taydinge gewesen *her Vreich der Pttenschouer pfarrer* ze *snevding*, *her herman der freindorffer*, *her hanns von lohaim*, *Andre Gossendorffer*, *Chunrad der viechtenstainer*, *Andre Arnolt* vnd *peter vveger purger* ze *tezzendorf*. dar vber ze vrchund gib ich den brief versigelt mit meinem Insigel vnd mit meins lieben swager hern *Herman des Freindorffer* insigel. das ist geschehen, do man zalt von christes gepurt dreytze hundert Jar, vnd darnach in dem newn vnd sechzigistem iar dez montags in der pfingst vwochen.

Num. XCIX. Anno 1374.

Ich *leuypold der Amman* zu minderching. - - - - vnd alle vnser erben vergehen. - - - - - geben wir - - - - den brief mit vorgenanten herrn *hans des satelpoger von liechtenek* zu der Zeit *Richter zu Stravobing* mit hern *paldvvein* zu den Zeiten *lanttschreiber* mit hern *Nycla des ewendelsain*, mit hern *peter* zu der Zeit *chastner zu Stravobing* Insigeln versigelten. - - - - wann wir aygen Insigel nicht haben. - - - - do man zalt von christi gepurt dreytze hundert iar, vnd darnach in dem vier vnd sibenzigistem iar des suntags nach vnsern herren leichnam tag.

Num.

Num. C. Anno 1374.

Ich *liebhart von wittelchouen* mein hawlfraw vnd all vnser erben vergehen - - - haben vns die erwärgen herren *her hainreich der chameravver* ze den Zeiten *lantrichter ze haydauv*, vnd herr *hanns der satelpoger* ze den Zeiten *Richter ze Stravvbing*, vnd her *paldvwein der lantschreiber*, vnd *Everhart von Isling purger* ze *Regenspurch* - - verschaiden - - - den brief verfigelt mit des vorgenanten vesten *Richter hern hainreichs des chameravver* Infigel - - wann ich aygens Infigel nichten han. das ist geschehen nach christes gepurrt drevvtzehenhundert iar vnd in dem vier vnd sibentzigstem iar an sand gilgen abent des heyligen abttes.

Num. CI. Sententia judicialis de curia in Vttenchoven.

Anno 1377.

Ich *hanns der Pehaim* bechenn mit dem brief, das ich saz an ofner schrann zu *loch* von meines herren herren *hansen von Steinach* zu den Zeiten *pflieger zu Naternberch*, da cham für mich mit vorseprochen der erwärg herr *her Vlreich abbt* ze metem, vnd iach, im waer sein guet verchlagt der halb hof ze *Vttenchouen* von *hansen dem sneuvdinger*, vnd pot darumb fragen, waz recht waer. Da ertailten die *piderlewt*, die an der schrann sazzen: was clag vnd pot auf das guet chömmen waer, das solt ab sein, vnd mein herr metem scholt pey dem rechten beleiben als lang der Richter sazz. Chaem yemand, der hintz im ze sprechen siet, darvm geschach zwifchen ir, vvas recht waer. also cham nieman, vnd belaib mein herr von metem pey dem rechten vntz das ich auf gestund. das gestund also wol bey zehen vvochen,
nicht

nicht vil minnaer oder mer, das meinem herren von *metem* das vorgenant guet ze den andernmal aber verchlagt vvard von *hanfen den snevvdinger*. da cham er zu dem andernmal aber zu dem auf die schrann ze *loch*, vnd pat fragen, was recht vvaer: sein guet vvaer im nu zu dem andernmal verchlagt vvorden. da ertailten di piderlewte, di bey der schrann waren: vvas chlag vnd pot auf das guet chömmen vvaer, das scholt ab sein, vnd mein her scholt bey den rechten beleiben, dy vveil der richter fäzz. chäm yeman, der hintz im icht ze sprechen hiet von des guetz vvegen, darumb solt geschehen zwvischen in payder, was recht vvaer; chaem aber niempt, dyvveil der richter fäzz, so solt darnach dann geschehen, vvas recht vvaer. also cham niemm, vnd belaib mein her bey dem rechten, vntz das ich aufgestund, vnd pat da mit seinen vorsprechen, das ich im ein vrtail vverden liezz, vvie lang das vveren solt, das man im sein guet verchlagt, vnd in vmb chost vnd mü pracht, vnd doch dem rechten niemm nach cham. Da fragt ich di vorsprechen vnd di piderlevvt, di an der schrann fazzen. die ertailten auf iren aid: man sult dem elczten vnd dem pesten darvmb zu sprechen. dy der schrann gedächten. den sprach ich darvmb zu. di besprachen sich dar vmb, vnd sprachen do bey irn ayden: vver dem andern sein guet verchlaget, vnd der elag auf ein end nicht nach chaemt: vnd der vorgenant gechlag vnd pot ab praecht, das solt nicht lenger noch mer vvern, vvann zu dem drittenmal. chäm dann der anchlager dem rechten nicht nach, dyvveil der richter fäzz, so solt er furbas dhain recht noch anspruch hintz dem guet nimer haben, hintz dem er vor gechlagt hiet. das gestund also vvöl bey sechzehen vvochen nicht vil minner oder lenger, das meinem

herren

herren von *metem* das vorgeant guet aber zu dem drittenmal
 verchlagt vvard von *Hannsen dem snevudinger*. Nu chann
 do mein her zu dem dritten mal, da ich sazz an ofner schran-
 ze *loch* vnd pat fragen: sein guet vvaer im zu dem dritten-
 mal verchlagt vvorden. da fragt an dy schran: da ertailten
 di piderlevvt: vvas chlag vnd pot hintz dem guet chommen
 vvaer, das solt vvoll ab sein: vnd mein her scholt bey der
 schran beleiben dy vveil ich sazz. chaem yemand, der hintz
 im von des gutz vvegen icht ze sprechen hiet, zvvischendem
 vnd meines herren scholt geschehen, vvas recht vvaer: chaem
 aber niemant; vvann ich dann aufgestund, darnach schult
 dann geschehen, vvas recht vvaer. also belaid mein her bey
 dem rechten, vntz das ich aufgestund. vnd nam da ein vor-
 sprechen, vnd sprach: es vvaer vor also mit dem rechten her
 chommen, vnd hieten auch die elczten vnd di pesten auf ir
 storch aid ir sag dar vmb getan: vvürd im sein guet zu dem
 drittenmal verchlagt, vnd der chlager der chlag nicht nach cham;
 er vnd sein guet scholten furbas ledig vnd loz sein, vnd hin-
 für an ansprach beleiben: vnd pat darvmb fragen, vvas recht
 vvaer. da fragt icht des rechtens. da ertailten di vorsprechen
 vnd di piderlevvt an der schran, mon scholt dem Amtman
 auf seinen aid darvmb zusprechen, ob es vor andern rechten,
 vnd mit dem rechten, vnd mit der sag vor also her chom-
 men vvaer, vnd nach seiner sag scholt geschehen, vvas recht
 vvaer. dem sprach ich also zu, der iach bey seinem storch
 aid, es vvaer also mit allen rechten, vnd mit der sag her
 chommen. Da pat mein her fragen vvas nu recht vvaer:
 da fragt icht rechtens. da ertailten di vorsprechen vnd dy
 piderlevvt, dy des tags an der schran sazzen bey im storch
 aid: seind mein her von *mettem* nu zu dem drittenmal

Fff

chlag

chlag vnd pot hiet abpracht : vnd der vorgenant *ſnaeuudin-*
ger der chlag nicht nach vvaer chömmen : vnd auch vor
 mit dem rechten also her vvaer chömmen, vnd auch nu der
 Amptman ſein ſag auch dar vmb getan hiet; mein her von
 metem vnd auch ſein gotzhavvs ſcholten nu hinfür des ſelbn
 hofs zu vttenchofen mit ru vnd reß ſitzen vnd beleiben :
 vnd hinfür an all anſprack beleiben. vnd des behabten rech-
 tens ſcholt ich im auch ein gerichez brief geben, als ich im
 den gib, vnd als er im mit den rechten ertailt iſt vvorden.
 vnd des rechtens ſind vorſprechen vnd vrtailer gevvieſen *hain-*
reich der ſlaicher, Wernhart ſvvaiger, vnd Peter der nagel
 all drey vorſprechen : vnd *Peter der vorſtaer ze nevvhaufen,*
liebhart der panchofaer, ludvveig der pachhavvſaer, hanns
der Hell, marchart der vvaltinger, Reindl von mairperg,
hainreich der lengfeldaer von maetenchouen, vnd Andre der
mavvtner von plaedling. hanns der ſchreiber, Hainreich der
lengfeldaer, hainreich der luegel, Andre der diſſenpech all
 vier purger ze *tekkendorf,* vnd ander erwaerg lewt ein *mi-*
chel tail. vnd des behabten rechcz zn einer gezeugnuuz gib
 ich meinem herren von *metem* vnd ſeinem gotzhavvs den
 gerichezbrieſ mit meines herren hern *Hanſen des ſeinacher*
zum Adelſtain ze den Zeiten pfleger zum Naternberch Inſigel
 verſigeltten im an ſchaden. der brief iſt geben nach chrifteſ
 gepurtt tavvſent iar drevvhundert iar, vnd in dem ſiben vnd
 ſibenzigſtem iar, des montags nach oculi in der vaffen.

Num.

Num. CII. Sententia judicialis de Pratis juxta Plätling.

Anno 1382.

Ich *Peter der Waeger* zu den *Zeiten richter zu tekkendorf* vergich vnd bechenn mit dem gericht brief das fur cham her *Altman abbt zu den Zeiten zu metem* mit vorsprechen, da ich an offen rechten saz ze loch auf der lantschran, vnd sprach, das her *Vreich* der vor im abbt vvaer gevvesen eines rechtens sich verfangen hiet gein *hansen dem wvltinger* von eines fuchs vnd vvaid vvegen, das zu dem *goczhavvs* gehört, vnd das vvaer dem *goczhavvs* langen *Zeiten* aus gelegen, vnd doch di selber Zeit her gemelt ist vvorden, vnd gemacht, das er in des *Wiltinger* gevvalt verfangen het mit dem rechten, vnd als lang dahin chlagt hiet, das er im zu Antvvurt chäm, vnd pat des der *wvltinger* zvven furstand. Nu vvaer mein her her *Altman* hie, vnd hiet sich des rechten verfangen von des *Goczhavvs* vvegen gein dem *Wiltinger*, vnd vvertät des *Wiltingers* vnd seiner fürstant, vnd vvaer auch aus einem rechten in das ander chömmen auf den selben tag, do fragt ich *fridreich den älenchhofer*, vvas im recht dævvcht, der dertailt auf seinen ayd, man schult dem Amptman zu sprechen des vvard verfolgt, dem Amptman sprach ich zu auf seinen ayd. der sagt auf seinen ayd, es vvaer also mit dem rechten her chömmen, als der *älenchhofer* fur gab auf den tag hevvt, da fragt ich den *älenchhofaer*, vvas im recht vvaer. der dertailt auf seinen ayd: feind das es mit dem rechten also her chömmen vvaer; mein her scholt vvarren, divveil der richter sazz. cham der *Wiltinger* mit seinem fürstant oder yemand, der chaft not für in beredät, so solt geschehen, vvas recht vvaer, vvann der Richter aufftund. des

Fff 2

vvärd

wärd verfolgt auf der Schranck also vvard mein her vncz das der Richter aufstund, vnd pat zu fragen, wie recht waer. Da fragt ich *fridreich den Alenczhofer*, vvas im rect. vvaer. der der tait auf seinem ayd: vwann der *vviltinger* noch nyemant von sein vvegen chömmen vvaer, vves goczhavvs vnd mein her an recht entvurt vvaer vvorden, des scholt in der richter in sein gevver seczen mit dem stab vnd di Amptlevvt mit dem vvasen: vnd vmb sein schaeden geschaech hinnach vvas recht sey. *fridreich dem Alenczhofer* vvard verfolgt an der Schranck des behabten rectens ist vorsech gevvesen *fridreich der Alenczhofer*. da bey ist gevvesen *Hainreich der Sleicher* auch ein vorsech, vnd her *hanns der Degenhart*, *liebhart der Panchofer*, *Rudveig der Pachhauser*, *Eberhart der Svorczaer* *Stephan der Puchner*, *Jörg Pachhauser*, *vvolfhart denchlinger* vnd ein michel tail ervvaerger laevvt genueg. vvaerd im der gerechtbrief ertailt. gib ich im von gerichez vvegen versigelt mit meinem anhangenden Insigel mir vnd meinen erben an schaden. der ist geben, do man zalt von christes gepurt drevvzehen hundert iar, vnd in dem zvvai vnd achzigisten iar des montags vor gregori in der vasten.

Num. CIII. Litteræ amicabilis Compositionis.

Anno 1385.

Nos *Vlricus de Pankchouen* Canonicus ecclesie *pataviensis* ac *Petrus freindorfer* Rector parochialis ecclesie sancti Pauli *ibidem* *patavie*, presentibus proitemur, regognoscimus et fatemur, quod coram nobis, ac notario publico testibusque subscriptis personaliter constituti honorabiles viri ac Domini videlicet reuerendus in christo pater ac Dominus Dominus *altman-*

mus

nus abbas in metem ac conuentus monasterii eiusdem ex *vna*, et Dominus *Andreas dictus Gözzel* parte ex altera spontanee simpliciter et de figura *Judicii* in foro amicabile compositionis de omnibus et singulis impeticionibus, postulacionibus, inquietacionibus, quesicionibus, litibus ac controuerfiis, dudum inter partes occasione cuiusdam boni seu feodi videlicet in *äsen-dorf* ac aliarum rerum quarumcunque mobilium et immobilium motarum seu mouendarum in *Judicio* productarum seu non productarum, bono animo in nos prenotatos *Vlricum et Petrum*, tanquam in earumdem dissensionum suppressores, arbitros, arbitratores et amicales compositores sine dolo et fraude consenserint et compromiserint prout etiam de ipsa compromissione constare poterit per publica Instrumenta de et super eadem compromissione confecta. nos igitur arbitri, arbitratores, et amicales compositores prefati volentes ad parcium prescriptarum instanciam labores fatigas et expensas intercipere et viam concordie ac compositionis amicabile adinvenire matura deliberatione causseque et controuerfiarum huiusmodi et informatione vtriusque partis habitis et auscultatis diligenter primo et principaliter laudamus, pronunciamus, decernimus et declaramus predictas partes Dominos videlicet *Altmannum et Andre-am* fore ac esse sinceros fidos ac perinocuos amicos ita, quod vnus alterum nequaquam premissarum impeticionum seu questionum accione non inquietet seu impetat in *Judicio* seu extra *Judicium* spiritualiter uel temporaliter. Item pronunciamus, decernimus ac declaramus, nullum ius predicto Domino *Andree* competere nec aliis quibuscunque nomine suo in prefato bono seu in aliis rebus. Item pronunciamus, quod quecunque Pars de predictis partibus hoc presens nostrum laudum Decretum et pronouncementum ausu friuolo transgredi seu contrauenire

Fff 3

pre-

presumpserit uerbo uel facto, occulte uel manifeste, directe uel indirecte, quouis etiam quesito colore, quod eadem contraueniens pars sit dampnificata in *Cm. florenos auri puri et legalis ponderis*, XL soluat reuerendo in Christo patri ac Domino Domino Episcopo *patauiensi* et XL persoluat nobis prefatis arbitratoribus; ad fabricam uero Cathedralis ecclesie patauiensis reliquos *viginti florenos* persoluat. Insuper nos Vlricus et petrus arbitratore predicti recognoscimus et satemur, quod supradictum decretum et arbitrium predictis partibus presentibus et laudantibus, et hoc idem ratum habere promittentibus, extitit pronunciatum declaratum et promulgatum ac ab eis receptum harum testimonio litterarum nostrorum *Vlrici et petri* sigillorum appensione una cum signo notarii subscripti appositione roboratarum. Acta sunt hec anno Domini millesimo trecentesimo octuagesimo quinto, Indicione octaua die uero uicesima sexta mensis may in uiridario domus venerabilis uiri *Vlrici de Pankchouen Canonici* ecclesie patauiensis prefati, presentibus honorabilibus uiris Dominis *Johanne de Rotau canonico ecclesie patauiensis* ac Domino *Hermanno dicto freindorffer* Rectore parochialis ecclesie in stainpüchel Ratisponensis Dyöcesis ac quam pluribus aliis fide dignis testibus ad premissa uocatis specialiter et rogatis.

S. N. Et ego *thomas dictus Eyffogler de emerstorff* clericus patauiensis dyöcesis publicus auctoritate imperiali notarius predictis compromissioni, rathabicioni, promulgacioni, et laudi approbacioni nec non omnibus aliis premisis, dum sic fierent et agerentur una cum prenominationis testibus presens interfui, eaque sic fieri vidi et audiui, et ad requisicionem prescriptorum Dominorum arbitratorum hanc publicam formam propria manuscriptam redegisti
signo

signo nomineque meis solitis et consuetis vnacum appensione sigillorum prefatorum Dominorum consignauit rogatus et requisitus in euidentis testimonium premissorum.

Num. CIV. Anno 1388.

Nouerint vniuersi presentem litteram inspecturi, quod ego *Dietricus prepositus dictus de auu* concessi ad resignacionem Domine *Geisel filie hörnelarii* et proborum hominum petitionem *perchtoldo de stravvinga*, qui nunc ipsam *Geisel* duxisse dinoscitur in vxorem, et *Heinrico auunculo suo dicto stravvinger*, aream quamdam sub domo, que fuit quamdam *fraemelini de Heida* sitam, quam utique ego possideo ab abbate de *metem*. - - - - - placuit presentem litteram inde confectam sigilli ciuium ratisponensium autentico robore meique sigilli proprii signaculo muniri. - - - testes Dominus *Karolus de auu miles*, *Rugerus ante suburbium* et *heinricus filius suus*, *Hainricus* et *Hermannus fratres ipsius Rugeri*, *Albertus stravvinger* et *leubmannus pistor*, *Albertus seruus Rugeri ante suburbium*, *ditricus famulus perchtoldi Stravvinger* supradicti et alii quam plures. actum anno Domini MCCCCLXXXVIII. IIII. Kalendas maij.

Num. CV. Apocha Dotis numeratæ An. 1389.

Ich *liebhart der Panchouer zu Rymperg* vergich offenleichen mit dem hrief allen den, die in ansehent oder hörent lesen, das mich mein lieben *hauvssrau cecilig des Igel tochter von Hächhenperg* verrictet vnd gewert hat vier vnd sechzig pfunt *regenspurger pfenning*, die sie mir zu heyratguet gelobt vnd gesprochen hat. - - - - - gib ich - - ir den brief
beli.

besigelt mit meinem Insigel vnd mit meins lieben herren vnd prueder *Vlreich des panchoser chorhere* auf dem tum ze paz-zavu vnd hern *friedreich des löbel chorherr* zu alten chappel ze *Regenspurch* vnd hern *gamericz vön Sälching purger* ze *Regenspurch* vnd meines lieben prueder *Penfolt des Pankchofer* Insigeln, die der sach taydiger gevvesen sind - - - das ist geschehen nach christes gepuertt drevvzehen hundert iar vnd in dem nevvñ vnd achczigistem iar an sand thomans abent des heiligen Zvvelfspoten.

Num. CVI. An. 1390.

Ich Chunrad von Lehen in nuzdorf vnd ich Andre sein prueders sun sein veter vvir vergehen. - - - vnd auch mit *Pekherren* hannt des ervvärgen mann *Chunrad des Pötinger* zu den zeiten pfleger vnd vberseher der zwayer haenser dacz *Rabenstain* vnd auch dacz *Viehoven*. - - - - - verfügelen mit vnser vorgenanten *Perkherren Chunraten des Potinger* anhangendem insigel, darzu haben vvir gepeten den ervvvergen man *Symon den tuindorffer* dy zeit des Rats zu *chrems*, das er der sach gezeug ist mit seinem anhangendem Insigel - - - nach Christi gepurt drevvzehenhundert iar, vnd in den nevvñczkistem iar des freytags nach sand Cholmans tag.

Num. CVII. An. 1397.

Ich Pablich der der vvarperger gesetzzen zu *dietrichschirchen* vnd ich *cecilig sein havvssravn*, die vor gehabt hat hern *liebhart den Panchouaer* zu *Rymperg* sällig, vnd all vnser erben vnd nach kömmen vergehen offentlich. - - - - - geben vvir in den brief besigelen ich obgenannter *Pablich*
der

der vvarperger mit meinem insigel für mich vnd mein vorge-
nanten havvffravv vnd vor all vnser erben, vnd mit des erbern
vweisen hern *Protvvicz des donerstainer zum donerstain*, vnd
mit hern *alt des Käckelsdorffer zu käckelsdorf*, vnd mit hern *lieb-
hart dez ftavver purger zu Regenspurch* insigeln. - - - der
sach sind zeug vnd teidinger gevvesen her *Erhart chorhere zu
altenchappel zu Regenspurch*, *Rueger der vvarperger*, *Rueger
der tavvner vnd hanns der nuzperger zu Hordorf*. das ist ge-
schehen nach christ gepurt drevvzehen hundert iar vnd in dem
siben vnd nevvnczkistem iar an sand elspeten tag.

Num. CVIII. Anno 1397.

Ich *Andre hainreich des heiligen mayers sun von havvncho-
uen* vergich für mich vnd für mein egenanten vater vnd
vergich auch für *Hannsen*, für *Jacoben*, für *fridreichen* all
drey mein *prueder*, vnd vergich für *Katrein* vnd *preyden mein
svefter*, vnd vergich auch für all vnser havvffravvn vnd für all
vnser erben vnd nachkommen offenleich mit dem brief. - - -
- - - - - geben vvir in den brief besigelten mit dez
vweisen vesten Ritter hern *Hannsen dez gevvolff zu dem
degervverg* Insigel, vnd mit *hern stephan dez avver* die zeit *pfe-
ger zu dem naternberch* Insigel. - - - - - do man zalt nach
christ gepurt drevvzehenhundert iar, vnd darnach indem si-
ben vnd nevvnczkistem iar.

Num. CIX. Anno 1398.

Ich *Pesold des Panchouer purger zu tekkendorf* mein havvff-
fraw vnd all vnser erben vnd nachkommen vergehen - -
- - - - - der sach sind taidinger vnd zeu-
G g g gen

gen gewesen die erbern her *Erhart der stadler chorher zu al-
tenchappellen zu Regenspurch*, her *thoman der Eyßfogel vicari
auf dem tuem zu Regenspurg*, *thoman der Panchouer zu eyßen-
storf*, *hanns der navvter purger zu tekkendorf*, *Hainreich von
Chraiburch*, *Hanns revvter zu alhaiczperg vnd Rueger der
maler zu tekkendorf*, vnd ander ervverg lewt genueg. - - -
den brief besigelten mit meinem anhangendem insigel, vnd da-
zu zu einer pezzen sicherhait vnder der vesten *Ritter hern
Hannsen des degenberger*, vnd *hern Erharcz von satelpogen
zu liechtenekk* anhangenden Insigeln. - - - do man zalt von
ehrist gepurtt drevvzehen hundert iar, vnd darnach in dem
acht vnd newncziftem iar des nachsten suntags nach sand pauls
tag, als er bechert ward.

Num. CX. Fragmentum Sententiæ judicialis. An. 1402.

Ich *Lorencz viechtenstainer* die zeit *gevaltiger lanntrichter
zu mitteruells* wechenn offenleich mit dem brief, da ich saz
zu *mitteruells* an den rechten an offner Schran mit dem ge-
waltigen stab, daz für mich cham aufrecht - - - - - di
zu lehen gangen waren von den *främerspergern* fälgen vnd
gelegen in dem gericht *mitteruells*, vnd darnach chömmen
waer an her *Hannsen den cholner* fälgen. - - - - - des
rechts ist vorsprech gewesen *Perchtold von Schambach*, *lieb-
hart stravvbinger*, *chunrad goldner vorsprech zu stravvbing*:
vnd an den rechten ist gesazzen her *fridreich haibekch*, *Hanns
haibekch*, *Jacob Hägenzeller*, *Andre hellgruber*, *Hanns rider*,
Hanns gözzel vnd ander erwerger lewt vil, die des behab-
ten rechten all verfolgten, vnd ertailten auf ir aid. also gib
ich im den gerichezbrief versigelten mit meinem anhangendem
Insi-

Inſigel mir vnd meinen erben an ſchaden. der geben iſt nach
chriſt gepuert vierzehenhundert iar vnd in dem andern iar am
montag vor Achacii

Num. CXI. Litteræ Securitatis An. 1419.

Wir *Johannes* von gottez genaden *Pfalzgraffe bey dem Rein
Herzog in Bayern, graff in Henngau, Hollande vnd
Selande* etc. bechennen mit dem brieff offenleich vmb ſolich
aufſtreten vnd ablagen, allz *ſteff* *Sneyder* dem gotzhaw zu
metem vnd *Petern vurfel* getan het, vvy ſich die ſelb ſache
bys her gehandelt hat. So iſt er mit den obgenannten ſeinen
Partheyen darvmb ganz gerich auf ein endt, alſo das vvir ym
nvv geben vnſer vnd vnſers landes in *Bayeren* huld vnd gnad,
alſo das er derſelben ſache vnd handlung vnengolten vnd an
ſchaden ſol ſein vnd beleyben an ſeynem leyb vnd gut gen
vns vnd mein gleich den vnſern. Darvmb vvir vvellen vnd
ernſtlich gepytten allen vnſern vitztummen, pflegern, Rich-
tern, Amplevvten, vnd andern den vnſern, die yetzo ſein,
oder furbas vverden, den obgenannten bey ſolichen genaden
zu halten, vnd veſtickleich zu beleyben laſſen trevvleich vnd
ſlechtickleich angever. Des zu Vrchund geben vvir im den
brief geſigelt mit vnſers Vitztumbamptzz in *Bayeren* anfan-
genden luſigel. der geben, do man czalt nach Chriſti gepurt
vierzeh hundred, vnd in dem nevvnczehenden Jare,
am freytag nach Valentini.

G g g 2

DIPLO-

DIPLOMATARIUM MISCELLUM.

Num. I. Defensio regia monasterii. Anno 837.

In Nomine sancte et in diuine Trinitatis *Hludovicus* diut-
na fauente gratia Rex. Decet regiam Dignitatem Prede-
cessorum suorum pie facta non solum inuiolabiliter conseruare,
sed etiam cessure sue autoritate alacriter confirmare. Pro-
inde nouerit omnium fidelium nostrorum presentium scilicet
et futurorum Magnitudo, qualiter vir venerabilis *Nithardus*
Abba ex Monasterio, quod dicitur *Medema*, quod est construc-
tum in Honore sancti Michaelis Archangeli obtulit Excellen-
tie nostre quandam auctoritatem bone memorie aut nostri
Caroli prestantissimi Imperatoris, in qua continebatur inser-
tum, qualiter idem Christianissimus Imperator prefatum Mo-
nasterium cum Abbate et Monachis ibidem Deo famulantibus,
cum Hominibus vel Rebus ibidem pertinentibus sub sermone
tutionis sue constituisset, ita, ut in posterum tam sub suo
quamque et successorum suorum Regum uidelicet sequentium
Mundoburdo et Defensione consisteret. petiit Celsitudini no-
stre predictus Abba, ut nos similiter eum et Monasterium,
cui preest, et Monachis ibidem Deo militantibus, atque Rebus
vel Hominibus sibi pertinentibus sub nostra constitueremus defen-
sione: et eidem Authoritati nostram firmitatis gratia iungeremus
Authoritatem. Cuius Deprecationem libenter annuimus: et Bene-
ficio, quod in nobis postulauit, ob amorem Dei et Reueren-
tiam

tiam ipsius sancti loci libenti animo ei concessisse omnium fideli-
um nostrorum cognoscat Industria.

Propterea presentem Authoritatem nostram ei fieri
iussimus, perquam precipimus atque iubemus, ut nullus quis-
libet ex vobis neque de junioribus aut successoribus uestris
memorato venerabili viro *Nithardo* Abbati, nec Monachis
seu Hominibus suis, qui per eum legibus sperare noscuntur,
de nullis quibuslibet illicitis occasionibus injuriare nec inque-
tare, aut condemnare, neque contra rationem Ordinis de
rebus Monasterii sui, unde ad presens iusto ordine uestitus
esse uidetur, aut in antea Deo largiente ibidem iuste et ra-
tionabiliter conlatum fuerit, aliquid abstrahere; aut minuere
nullo modo presumatis, nisi liceat ei unacum Monachis et
Hominibus suis sub Dei nostrique Mundoburdo ac defensione
quieto tramite uiuere, ac resedere: et pro nobis Uxorique ac
Prolis uel genti Francorum seu stabilitate Regni nostri adten-
tius Domini misericordiam exorare. et si aliquas causas aduer-
sus eum aut in vico suo surrexerint aut ortas fuerint, quas ibi-
dem in Patria absque graue iniquo dispendio finire nequi-
verit, usque in presentia nostra sint suspensas vel reseruatas,
qualiter ibidem secundum Legem et Iustitiam finitiuam acci-
piant sententiam. Et ut presens Authoritas firmior habeatur
uel per tempora melius conseruetur, de anulo nostro subter
iussimus sigillari.

Adalleodus Diaconus ad uicem *Grimaldi* recognoui et
subscripsi.

(L. S.)

. G g g 3

Data

Data VIII. Idus Januarii anno Christo propitio IIII. Regni Domni Hlwdowici Regis in orientali Francia Indictione XV. Actum *Reganesburg* civitate in Dei Nomine feliciter. Amen. (*)

Num. II. Facultas liberæ Electionis. An. 851.

In Nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Hludovicus* diuina fauente gratia Rex. Si petitiones seruorum Dei iuste et rationabiliter aures serenitatis nostre petentium ad effectum perducimus, hoc nobis procul dubio ad eterna remuneratione premia capeffenda profuturum liquido credimus. Quapropter notum sit omnibus sancte Dei Ecclesie nostrisque presentibus scilicet et futuris, qualiter Vir venerabilis *Nithardus* abbas ex Monasterio *Metemum*, quod est constructum in Honorem sancti Michaelis Archangeli juxta fluvium Danubium nostram adiens serenitatem postulans, ut Fratribus in monasterio sancti Michaelis

-
- (*) Diplomati huic more solito adpressum est sigillum, nullibi hactenus nobis conspectum, Tab. I. N. 3. delineatum. Exhibet illud duas Personas, quarum una globum coronato capiti alterius, nescio, an imponere, aut detrahere videtur. suspicari licet, sigillum istud sculptum fuisse an. 833. quo filii *Ludovici* pii, Patre ex autorato, et in custodiam misso, Regna inter se partiti fuerunt, in qua divisione *Ludovico* præter *Bajorariam*, *Francia* orientalis, *Allemania*, *Thuringia*, et *Saxonia* cessit, unde etiam *ludovicus* Annos Regni in *Francia* orientali numerare cepit, ut vel ideo annus 837. quo istud Diploma datum, sit annus quartus *Ludovici* in orientali *Francia*. Forte igitur sive ad exauthorationem *Ludovici* pii, sive ad novam Regni *Ludovici* germ. Epöcham hac Effigie sculptor alludere voluit. Sed uberior Aenigmatis istius solutio alteri oedipò relicta est.

chaelis consistentibus, qui nunc sub eius regimine Deo famulari noscuntur post illius transacte mortalis vite Terminum, si talis Frater inter illos inveniri poterit, qui Abbatis officio idonee et rationabiliter fungi valeat, eum eligendi nostra eis licentia tribueretur. Cuius petitioni aurem Mansuetudinis nostre accomodantes, hoc ita perdonare per presentem Auctoritatem nostram omnium fidelium nostrorum, cognoscat Magnitudo, ita tamen, ut prefatum est, si talis secundum regulam sancti Benedicti abtabilis et idoneus tam in moribus quam in scientia seu ceteris bonis ornatus ad servitium Dei omnipotentis ibi invenitur, per prefati venerabilis Abbati petitionem et amorem adfensum prebemus: ut eos melius delectet pro nobis Uxoreque nostra, et pro statu totius Regni a Deo nobis collati Domini misericordiam adtentius exorare. Et ut hec nostre largitionis Auctoritas majorem obtineat vigorem, manu propria nostra subter firmavimus, et anuli nostri inpressione signari iussimus.

(Monagramma) Signum Domni Hludovici serenissimi Regis.

Comeatus Notarius ad vicem *Radleici* recognovi et subscripsi.

(L. S.)

Data VII. Kld. Januarii Anno Christo propitio XVIII. Regni Domni *Hludovici* gloriosissimi Regis in orientali Francia Indictione XIII. Actum *Reganesburg* civitate in Dei Nomine feliciter. Amen.

Sigillum sub Num. 4. Tab. I.

Num.

Num. III. Licentia permutandi Bona. An. 858.

In Nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Hludouicus* diuina fauente gratia Rex. Si petitionibus fidelium nostrorum et nobilium hominum iuste petentium annuimus et eas annuendo ad implemus, procul dubio fideliores ac deuotiores eos in nostro reddimus officio. Quapropter nouerit omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum industria, quia quidam venerabilis Abba nomine *Wippo* ex monasterio, quod dicitur *Metema* et fidelis Pincerna noster eodem vocabulo nominatus petierunt Excellentiam nostram, ut eis quamdam commutationem pro eorum opportunitate ac pro consensu omnium fratrum in eodem Monasterio consistentium facere liceret. Deditigitur predictus Pincerna noster de Rebus proprietatis sue in Pago *Duoncgauie* in Comitatu *Cuniberti* in loco, qui dicitur *Cittraha*, quidquid ibi visus est habere, id est, campis, pratis, pascuis, sylvis, terris cultis et incultis, aquis, aquarumque decursibus, et quidquid ex sua proprietate ibi videbatur habere totum et integrum ad prefatum Monasterium tradidit. Et econtra in recompensatione earundem rerum tradidit illi prenominatus Abba per licentiam nostram Monachorumque ibidem consistentium per manus Advocati ipsius nomine *Gunzo* quasdam res pertinentes ad prenominatum monasterium in supra dicto pago, et in comitatu prefati comitis in villa que dicitur *Rore*, scilicet, quidquid quidam Presbyter nomine *Johannes* ad memoratum Monasterium tradidit, ea videlicet ratione, ut in concambio earundem rerum prefatus Pincerna noster potestatem haberet faciendi, quidquid sibi libuerit. Unde et duas Commutationes pari tenore conscriptas manibus que bonorum Hominum coram *Hludovico* dilecto filio

filio nostro roboratas ad relegendum nobis ostenderunt, sed pro in egra firmitate ac securitatis studio deprecati sunt Celsitudinem nostram, ut illas commutationes per nostrum mansuetudinis preceptum confirmare dignaremur. Quorum petitioni denegare nolumus; sed quod unicuique fidelium magnitudo cognoscat has apices serenitatis nostre eis fieri iussimus, per quas decernimus atque iubemus, ut quicquid pars iuste alteri contulit parti, ita deinceps per hanc nostram Auctoritatem prefatus Pincerna noster de ipsis rebus a predicto Abbate Advocatoque ipsius sibi traditis jure firmissimo potestatem habeat tenere, possidere, vendere, uel quicquid sibi libuerit faciendi absque ullius contradictione. Et ut hec Auctoritas concessionis nostre firmitior habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris melius conservetur, veriusque credatur manu propria nostra subtus eam firmavimus, et Anuli nostri impressione roborari iussimus

(Monogramma). Signum *Hludovici* Serenissimi Regis.

Luitbrandus ad vicem *Witgarii* Cancellarii
recognovi et subscripsi.

(L.S.)

Data IIII. Nonas Februarii anno XXVI. Regni *Hludovici*
Serenissimi Regis in orientali Francia regnante Indictione VI.
Actum *Regenesburc* Civitate regia in Dei Nomine feliciter
Amen.

H h h

Num.

Num. IV. Concessio Prædiorum in Rudoltesdorf.

Anno 867.

In Nomine Sancte et indiuidue Trinitatis *Hludovicus* diuina fauente gratia Rex. Oportet igitur Nos, qui diuino sumus munere quodam modo pre ceteris Mortalibus sublimati, eius in omnibus parere preceptis, cuius Clementia prelati sumus: atque cujus precellimus munere, loca utique sibi sacrata nostre releuari iuuamine, atque regali tueri munimine, quoniam id nobis et ad mortalem uitam temperaliter transigendam, et ad aeternam feliciter obtinendam pro futurum liquido credimus. Quapropter compereat omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum sollicitia, qualiter nos ob nostre mercedis augmenrum et pro remedio animarum nostrarum concessimus quasdam res proprietatis nostre ad Monasterium, quod uocatur *Metemon*, constructum in Honore sancti Michahelis: id est, de *Ruodoltestal* usque in *Sternfeld*, et inde in *Pirivoum* et sic *Anam* inde *Groba* et inde in occidentali *Huntesberc*, et inde in *Rehtinbooh* per quandam semitam usque in *labintal* ad *suberesheim* in pago *suualasfeld*, quod pertinuit ad nostram villam, que uocatur *Wizinburc* de comitatu prescripto. Has itaque prescriptas res cum omni integritate in jus et dominationem prescripti Monasterii tradimus atque transfundimus, ea uidelicet ratione, ut ab hodierna die et deinceps per hoc nostre Auctoritatis preceptum plenius in Dei Nomine confirmatum nullo inquietante, sed Deo auxiliante perpetuis temporibus ibi permanent, absque alicuius molestia uel inquietudine. Et ut hec autoritas Largitionis nostre firmitus habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris uerius credatur, et diligentius conserue-

seruetur, manu propria nostra subter eam firmavimus et anuli nostri impressione assignari iussimus.

(Monagramma) Signum Domni *Hludovici* serenissimi Regis.

(L.S.)

Hebarhardus Notarius ad vicem *Grimaldi* recognoui et subscripsi.

Data XVIII. Kalendas Julii anno XXXV Regni Domini *Hludovici* serenissimi Regis in orientali Francia regnante Indictione XV. Actum *Franconofurt* Palatio regio in Dei nomine feliciter Amen.

Num. V. Concessio Prædiorum in *Drousinindorf*.
Anno 868.

In Nomine sancte et individue Trinitatis *Hludovicus* divina fauente gratia Rex. - - - Notum sit omnibus sancte Dei Ecclesie fidelibus nostrisque presentibus scilicet et futuris qualiter nos ob nostre mercedis augmentum et pro remedio animarum antecessorum nostrorum concessimus quasdam res proprietatis nostre ad Monasterium, quod uocatur *Metamun*, quod est constructum in honore sancti Michaelis, in pago *treismafeld* in villa, que dicitur *Drousnindorf*, hoc scilicet, quod *Wizo* et filius eius habuerunt in beneficium, id est, per totum de terra arabili, pratis, pascuis, campis, sylvis, aquis, aquarumque decursibus, mobilis et immobilis in Comitatu *Willihelmi*, et iussimus fieri hoc nostre auctoritatis preceptum, per quod decernimus, atque iubemus, ut prescripte res ad presatum Monaste-

sterium *Metamun* in usus fratrum ibidem Domino famulancium perpetualiter permaneant absque alicuius contradicentis obstaculo, ut eis pro nostra ac conjugis, charissimeque prole salute Domini misericordiam exorare delectet. Et ut hec autoritas largitionis nostre firmior habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris uerius credatur, et diligentius obseruetur manu propria nostra subter confirmavimus, et anuli nostri inpressione assignare iussimus.

(Monogramma) Signum *Hludovici* serenissimi Regis.

(L. S.)

Hebarhardus Cancellarius ad vicem *Grimaldi* recognovi et subscripsi.

data II Nonas Februarii anno XXXVI Regni Domni *Hludovici* serenissimi Regis in orientali Francia regnante Indictione I. Actum est *Reganespurc* in dei nomine feliciter. Amen

Num. VI. Concessio Bonorum in Platling et Leichling.
Anno 868.

In Nomine sancte et individue Trinitatis. *Hludovicus* divina favente gratia Rex. Notum sit omnibus sancte Dei Ecclesie fidelibus, nostrisque presentibus scilicet et futuris, qualiter nos ob nostre mercedis augmentum, et pro remedio animarum Antecessorum nostrorum concessimus quasdam res proprietatis nostre ad Monasterium, quod dicitur *metemon*, quod est constructum in honore sancti Michaelis, id est in pago *Donahgeve* in villa, que dicitur *Platlinga*, et ad *leichilinga*, hoc scilicet, quod in beneficio habuit *Egino*, id est in totum de terra arabili

arabili jugera XXXIII, et de pratis, quod ibi constat. et ius-
simus fieri hoc nostre autoritatis preceptum, per quod decer-
nimus, atque iubemus, ut prescripte res ad presatum Mona-
sterium *metemur* in usus fratrum ibidem Domino famulantium
perpetualiter permaneant, absque alicuius contradicentis obsta-
culo, ut eis pro nostra ac conjugis, carissimeque prole salute
Domini misericordiam exorare delectet. Et ut hec autoritas
largitionis nostre firmior habeatur, et per futura tempora a fi-
delibus nostris verius credatur, et diligentius observetur manu
propria nostra sup(er) eam firmavimus, et anuli nostri impres-
sione assignare iussimus.

(Monogramma) Signum Domni *Hludovici* serenissimi Regis.

Hebarhardus Cancellarius ad vicem *Grimaldi* recogno-
vi et subscripsi.

(L.S.) .

data II. Non. Februar. anno XXXVI. regni *Hludovici* se-
renissimi Regis in orientali Francia regnante Indictione I.
Actum *Reganesturc* in dei nomine feliciter. Amen.

Num. VII. Fragmentum Diplomatis Ludovici Junioris
de An. 880.

— — — — —
— — — — — Futuris — — — — —
— — — — — changeli, necnon pr — — — — ia,
pro nostre etiam mer - - rietatis nostre cuidam Monast - - -
fra - - ientibus concessimus, ubi nunc vene - - - - ntbertus
precisse dignoscitur, hoc est in Pago - - - ia in Comitatu
H h h 3 Chun-

Cuniberti de feine - - sic in *Zidelara* sic usque in *Danubium*. itaque quidquid infra scriptos terminos habere uisi fuim - totum in propria - - Dominationem jam dicto abbati et fratribus predicti loci perpetualiter possidendum condonauimus, ut eos pro nobis, conjuge proleque nostra, et totius Regni - - st - tu misericordiam om - tentis Domini melius exorare delectet. Et ut hec nostre Concessionis autoritas firmiter habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris melius credatur, manu propria subter eam firmavimus et anuli nostri impressione assignari iussimus.

(Monogramma) Signum *Hludovici* serenissimi Regis.

Arnolfus Cancellarius ad vicem *Luitberti* archicapellarii
recognovi et subscripsi.

(L.S.)

data V. Non. Maij anno dominice Incarnat. DCCCLXXX.
Indictione XII. anno IIII. regni *Hludovici* serenissimi Regis.
Actum *Forahhein* villa regia in dei nomine feliciter. Amen.

Sigillum Tab. I. N. 6. (*)

In Nomine sancte et individue Trinitatis. *Hludovicus* divina favente gratia Rex. Si petitiones fervorum Dei, iuste et rationabiliter aures serenitatis nostre petentium ad effectum perducimus, hoc nobis procul dubia ad eterne remunerationis pre-

---

(*) Jwyat chartam integram e Bruschie centuria secunda ad fidem *Nesselii*, in quo tamen plurimam desiderat *D. Kollarus*, Augustiz vindobonensis Bibliotheca custos, editam, huc transferre.

premia capienda profuturum liquido credimus. Quapropter notum sit omnibus sancte Dei ecclesie fidelibus, nostrisque presentibus et futuris, qualiter nos ob nostre mercedis augmentum, et pro remedio anime matris nostre et antecessorum nostrorum concessimus quasdam res proprietatis nostre in comitatu *Cuniberti* cuidam Monasterio constructo in honorem S. Michaelis Archangeli ad petitionem *Wipponis* abbatis, qui eidem Monasterio preesse dignoscitur, omne scilicet forestum et predium inter ipsum Monasterium et Danubium, hoc est in Pago de *steine* usque in *Krapfenzayn*, inde in *Pranne*, inde in die *Zuverchloe* usque in *Zeidlorn* et sic usque in Danubium. Itaque quidquid infra scriptos terminos habere visum fuimus, totum in proprietatem dominationis jam dicto Abbati et fratribus predicti loci perpetualiter possidendum condonavimus, ut eos pro nobis, pro conjuge et prole nostra et totius Regni prosperitate misericordiam omnipotentis Domini melius exorare delectet. - - - (*)

Num. VIII. Confirmatio Bonorum cum Determinatione
Limitum. Anno 882.

In Nomine sancte et individue Trinitatis *Karolus* divina favente gratia Imperator augustus. Compereat omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum sollicitia, qualiter

---

(*) *Reliqua cum originali concordant.* In eo autem maxime differt originale ab apographo Bruschiiano, aut Nesseliano; quod istud exprimat Abbatem *Wipponem*, authographum vero, etsi abruptis prioribus litteris, appellet - - - *nibertum*, cuius cum priore nulla similitudo.

liter Domus antecessor noster *Karolus* bone memorie serenissimus Imperator nec non etiam carissimus frater noster Hludovicus inclitus Rex quasdam res proprietatis illorum consistentes in *Baiaria* concesserunt ad Monasterium, quod vocatur *Metemum*, quod et nos per nostre auctoritatis preceptum amplificare, consolidare, ac corroborare decrevimus ob mercedis nostre augmentum, et pro salute animarum antecessorum nostrorum in usus fratrum in prescripto Monasterio *Metemum* Domino famulantium id est de fonte orientalis *Pogana* usque in *Echirichesbuoh*, deinde in *Urcho*, et inde visum juxta (forte) *rursus Reganam*, et inde in *Asebach*, inde vero in *tuniesterg*, deinde in *Hornberg*, inde vero in fontem occidentalis *Pogana*. Has itaque prescriptas res cum omni integritate totum et ad integrum ex jure et Dominatione nostra in jus et Dominationem prefati Monasterii tradimus atque transfundimus ea videlicet ratione, ut ab hodierna die, et deinceps per hoc nostre auctoritatis preceptum plenius in Dei nomine confirmatum nullo inquietante, sed Deo auxiliante perpetuis temporibus ad jam dictum Monasterium *Metemum* permaneant absque ulla contradictione in usus fratrum ibidem Domino famulantium, ut eis pro nostra ac conjugis nostre salute et pro remedio animarum antecessorum nostrorum eis Domini Clementiam delectabilius exorare delectet. Et ut hec auctoritas largitionis nostre firmior habeatur, et per futura tempora a fidelibus nostris verius credatur, et diligentius observetur, manu propria nostra subter eam firmavimus et anuli nostri impressione assignari jussimus.

(Monogramma) Signum Domni *Karoli* serenissimi Imperatoris.

Walto Notarius ad vicem *Luituhardi* archicancellarii recognovi et subscripsi.

(L.S.)

data

data XIV. Kalendas Augusti anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi D. CCC. LXXXII. Anno vero augustali Domini Karoli in Italia II. in Francia I. Indictione XV. Actum Asloha in dei nomine feliciter Amen.

Sigillum Tab. I. N. 7.

Num. IX. Concessio Prædiorum in Ratoldesdorf.

An. 889.

In Nomine sancte et indiuidue Trinitatis *Arnolfus* diuina fauente clementia Rex. Si ea, que nobis ab omnipotente Domino data sunt ad Monasteria dare studuerimus. Inde nobis procul dubio credimus venire diuinam clementiam. Idcirco noverit omnium fidelium nostrorum presencium scilicet et futurorum Industria qualiter nos quasdam res proprietatis nostre, quas *Peratger ad ratoldesdorf* habere uidebatur ad monasterium, quod dicitur *metama* cum omnibus rebus ad presatum locum pertinentibus dedimus campis agris pratis pascuis siluis, aquis aquarum que decursibus uis et inuis exitibus et regressibus mancipiis mobilibus et immobilibus quesitis et inquisitis cultis et incultis, et cum uniuersis finibus illuc iuste pertinentibus Et iussimus inde hoc presens largitatis nostre preceptum fieri, per quod uolumus firmissimeque iubemus ut nullus successorum nostrorum hanc tradicionem nostram irrupente uel inquietante sed Domino auxiliante perpetuis temporibus firma et inconuulsa permaneat Et ut hec auctoritas largicionis nostre firmitior habeatur ac diligentius obseruetur Manu nostra firmauimus anuloque nostro insigniri iussimus

l i i

Mo-

(*) Hallucinatio est Humlii, qui hanc chartam tribuit *Carolo Magno* rebus humanis dudum exempto, cum sit *Caroli Crasii*.

(Monogramma) Signum Domini Arnolphi inuictissimi Regis.

Aspertus(*) Cancellarius ad uicem Theotmari Archicapellani recognoui et subscripsi.

(L. S.)

data X. Kl. iun. anno Incarnationis Domini D. CCC. VIII.
(**) Indictione VI. Anno II. Regni Arnolphi largissimi Regis. Actum Reganespurc in Dei Nomine feliciter Amen.

Num.

(*) Aspertus hic supra in Diplomatario Nideraltacenſi N. XVII. occurrit, et bis etiam invenitur in Santemeramenſi Libro Probationum. Scribitur ibidem pag. 74. fuiſſe Monafterii ſancti Emmerami Monachus tandem Episcopus Ratiſponenſis factus, poſt quatuor annorum Regimen mortuus, et in Eccleſia ſancti Emmerami ſepultus.

(**) Diploma iſthoc caractere ſigillo, ſtylo omnibuſque genuini Diplomatis Notis ætatem Arnulphi huius præſeſert. Nota ſolummodo chronica, etiamſi non a iuniora quaquam manu appoſita ſit, coronæ eſt; Etenim loco D. CCC. VIII. ſcribendum erat D. CCC. LXXXVIII. deſunt igitur LXXX. quod mendum ſolorum Scriptoris et Reviſoris præpropere feſtinantium oſcitantiz adſcribendum eſt. Neque vero tanti de ſe eſt Mendum chronologicum, ut fidem Diplomatis alias ſatis genuini infirmam faciat, in quod Rei diplomati- cæ periti cum Mabillonio Lib. 3. de Re dipl. c. 1. pag. 221. Editione ſecunda an. 1709. concedunt omnes. Numeri vero intermedii inter D. CCC. et VIII., qui ſoli deſunt, ſi apponuntur ſcilicet LXXX., Anni quoque Regni omnino conveniunt. Nam cum ſub initium menſis Decembris anno D. CCC. LXXXVII. juxta Eckardum Tom. 2. Franciæ orientalis regnare inceperit Arnulphus Carolomani Filius, adhucdum X. calend. Junii anno D. CCC. LXXXVIII. currebat an-

rus

Num. X. Traditio quorundam Curtilium Ratisponæ.

An. 892.

In Nomine sancte et indiuidue Trinitatis. *Arnolfus* divina fauente Gratia Rex. Comperiat cunctorum fidelium Christi generalitas, qualiter nos per Interventum *Rihharii* Custodis nostri nec non ob eterne mercedis augmentum quasdam res nobis a Deo concessas ad quandam abbatuunculam loco nuncupante *Metamum*, que constat esse sita in Honore sancti Michahelis Archangeli, in proprium eternaliter confirmando perdonavimus, hoc sunt urbe *Radaspona* curtilia quinque cum universis edificiis iure aspicientibus ibidem prope curtem, que dicitur *odalmanes hovefeti* adjacentia atque contigua, que sunt visa esse inter conflexa duarum uiarum, que in occidentali parte predictæ curtis, hoc est ad *odalmanes hovefeti* conveniunt. iussimus quoque inde hoc nostre Auctoritatis preceptum conscribi, per quod precipiendo volumus, ut prefatum Monasterium atque Provisores eiusdem ecclesiæ ex prelibatis rebus deinceps securam habeat potestatem, sicuti de ceteris rebus, que eidem ecclesiæ proprie esse dinoscuntur. Et ut hoc verius credatur ac diligentius observetur, manu nostra id roborantet anuloque nostro sigillari iussimus

I i i 2

(Mo-

---

nus Regni eiusdem II. quamquam juxta subsignationem duorum mox subsequentium huius Arnulfi Diplomatum concedi possit, quandoque Annum D. CCC. LXXXVII. pro integro Regni anno sumptum esse, ita, ut ab initio anni insequentis jam computari ceperit Annus Regni eiusdem II. Ast numeri Indictionum plerumque irregulares sunt. P. G. G.

(Monogramma) Signum Domini *Arnolfi* invictissimi Regis.

Engilpero Notarius ad Vicem *Deotmari* archicappellani
recognovi, et subscripsi.

(L. S.)

data Non. Jun. anno Domini D. CCC. XCII. Indict. XI.
anno VI. regni Arnolfi piissimi Regis. Actum reganespurg in
dei nomine feliciter Amen.

Sigillum Tab. II. N. 9.

Num. XI. Licentia et Confirmatio Permutationis.

An. 893.

In Nomine sancte et individue Trinitatis *Arnolfus* divina fa-
vente gratia Rex. Cognoscant igitur omnes fideles nostri
presentes scilicet atque futuri, qualiter *Richeri* dilectus Custos
noster et venerabilis *metamensis* coenobii Abba, nec non et
Engilscalc, *Diotmari* venerabilis Episcopi nostri religiosus Dia-
conus una cum fratre suo *adalscalc* nominato precati sunt no-
stram clementiam, ut eis quoddam concambium inter se facere
liceret causa commoditatis utriusque partis, idemque concam-
bium nostre Auctoritatis scripto roboraremus. Quorum ratio-
nabili petitioni libenter annuentes. dedit idem *Engilscalc* et
prenominatus frater suus de rebus sue proprietatis ad prenomi-
natum Monasterium in Pago *tuonagoune*, quidquid in villa *Ge-
behartesdorf* proprietatis habere visi sunt. in manum antedicti
Richarii sui que Aduocati. et acceperunt econtra quicquid
Altman in eodem Pago in loco, qui dicitur *fennigapach* de re-
bus eiusdem Coenobii in beneficium tenuit cum omni integri-
tate.

tate. Unde hoc Preceptum conscribi iussimus, firmissimeque per hoc statuentes, ut, quod pars parti contulit, firmum atque stabile perenniter consistat. et quod idem fratres ipsi Monasterio per hanc commutationem contulerunt, perpetim illuc possidendum consistat. et de his, que inde acceperunt, nihilominus habeant potestatem habendi, donandi, vendendi, commutandi, vel quicquid exinde uoluerint, faciendi absque ullius contradicentis impedimento. Et ut hec auctoritas nostra firmiorem in Dei nomine obtineat stabilitatem, et a fidelibus nostris verius credatur ac diligentius observetur, manu nostra eam firmavimus, anuloque nostro sigillari iussimus.

(Monogramma) Signum Domni *Arnolfi* invictissimi Regis.

Wihingus Cancellarius ad vicem *Deotmari* Archicappellani recognovi et subscripsi.

(L.S.)

data III Non. Sept. anno Domini DCCCXCIII. Indict XI. anno VII regni *Arnolfi* piissimi Regis actum *Reganespurc* in Dei nomine feliciter. Amen.

Num. XII. Appropriatio cuiusdam Mansi.

Anno 916.

In Nomine sancte et individue Trinitatis *Chunradus* divina favente Clementia Rex. Noverit omnium fidelium nostrorum presentium scilicet et futurorum industria, qualiter nos propter petitionem *altmani* vasalli ac ministerialis nostri cuidam clerico nostro videlicet capellano *Reginolf* nuncupato quoddam

l i i 3

pro-

proprium juris nostri, Mansum unum talem, quem *Eberhart* pro censu ac servitio habebat, in villa *Berchem* dicta in comitatu *Eberhardi* in Pago *tuonahgeuue* cum edificiis, areolis, terris cultis et incultis, agris, pratis, campis, silvis, pascuis aquis, aquarumque decursibus, molendinis, viis et inuis, exitibus et redditibus, questis et inquirendis omnibusque rebus ad eundem mansum rite legitimeque pertinentibus in proprietatem donavimus, iussimusque hoc preceptum inde conscribi, per quod volumus, firmiterque precipimus, quatenus prescriptus prespiter ab hodierna die deinceps de eadem proprietate liberam atque securam teneat potestatem habendi donandi, vendendi, commutandi vel quicquid sibi libuerit, faciendi. Et ut hoc preceptum firmum stabileque permaneat, manu nostra subtus illud firmavimus et anulo nostro sigillari precepimus.

(Monogramma) Signum Domni *Chunradi* serenissimi Regis.

Salomon Cancellarius ad vicem *Pilicrimi* Archicappellani recognovi et subscripsi.

(L. S.)

data IIII. Non May anno Dominice Incarnat. DCCCCXVI Indictione IIII. anno vero regni gloriosissimi Regis *Chunradi* V. actum apud *Franconasurat* in Dei nomine feliciter. Amen.

Sigillum Tab. II N. 11.

Num.

Num. XIII. Confirmatio Bonorum in Wischelburg.

Anno 976.

In Nomine sancte et individue Trinitatis *Otto* divina faventē Clementia Imperator Augustus patet omnium sancte Dei ecclesie nostrorumque tam presentium quam futurorum industrie fidelium, quod nos ob futuram eterne beatitudinis Remunerationem Regni que pacifice regendi stabilitatem, nec non per salubrem et Deo gratam petitionem *heinrici* sancte auguste civitatis Episcopi, et *Luitpaldi* Marchionis talem proprietatem, qualem *peretoldus Arnolfi* (*) filius adhuc in gratia manens Imperatoris ad monasterium, quod vocatur *Metama*, ad usum et prebendam fratrum Deo sanctoque Michaeli ibidem famulantium *Wischiliburg* tradidit, regali potentia reddidimus, cum utriusque sexus mancipiis, edificiis, terris cultis et incultis, pratis, pascuis, silvis aquis, aquarumque decursibus, exitibus redditibus, molendinis, piscationibus, quesitis et inquirendis, cunctisque utilitatibus, ea ratione, ut nullus deinceps ab eorum usu et servicio possit abstrahere. Et ut hec nostre Regalitatis datio firma habeatur, hanc scripturam fieri, et sigillo nostro signari iussimus, manuque propria subtus notando firmavimus.

(Monogramma) Signum Domni *Otonis* invictissimi Imperatoris Augusti.

Egbertus Cancellarius ad vicem *Willigisi* Archicappellani conscripsi.

data

(*) Haud dubie *Arnolfi* II. Filius, Nepos *Arnolfi*, sic dicti mali, de quo breve Chronicón Bajoariæ Tom. I. Scriptor Rerum boicarum pag. 46. ad annum DCCCCLI. sequentia norat: *Perahtold* filius *Arnulphi* expulsus est de Norica. vid. etiam Origin. boicæ Domus Tomo II. pag. 33. seq.

data XII Kl. Aug. anno Dom. Incarnat. DCCCCLXXVI
 Indict. IIII. anno vero Regni Domni *Ottonis* XV. Imperii VIII.
 Actum Radesbone.

Sigillum Tab. II. N. 12.

Num. XIV. Concessio Mercatus annui cum Jure Thelonei, Banni, Districtus. An. 1051.

In Nomine sancte et individue Trinitatis *Henricus* divina favente Clementia Romanorum Imperator Augustus. Si Deo suisque sanctis servientibus aliquam ex nostra imperiali Potestate misericordiam impendere studuerimus, id stabilitatem nostri Regni, nostreque anime salutem esse minime dubitamus. Quapropter omnibus Christi nostrique fidelibus tam futuris, quam et presentibus notum esse volumus, qualiter nos pro Dei amore in villa, que dicitur *Methemen* in *Pentecosten* tres dies, similiterque in festivitate sancti *Michahelis* cum *Theloneo Banno*, *Districtu* ceterisque omnibus ad hec iuste legaliterque pertinentibus nostra imperiali auctoritate concessimus, atque tradidimus in usum sancte Congregationi inibi Deo suisque sanctis die noctuque servientibus, in comitatu *Adalperti* comitis, et in *tuonechgove* situm, ea videlicet ratione, ut si Dux, aut comes, vel vicecomes, aut aliqua Persona, Congregationi predictae hoc idem *Mercatum* subtraxerit aut aliam in partem mutaverit, amplius, ut ibi celebretur, aut habeatur, nolumus, nostraque imperiali auctoritate modis omnibus firmiter interdiciamus. Et ut hec nostra imperialis auctoritas stabilis et inconvulsa omni permaneat evo, hanc cartam inde conscribi, manuque propria, ut subtus videtur, corroborantes sigilli nostri Impressione iussimus insigniri.

(Mono-

(Monogramma) Signum Domni *Heinrici* tertii Regis invictissimi secundi Romanorum Imperatoris augusti.

Winitherius Cancellarius vice *Luitbaldi* Archicancellarii et Archiepiscopi recognovit.

data XVII. Kl. Sep. Indictione IIII. anno dominice Incarnat. M.J.I. anno vero Domni *Heinrici* tertii Regis secundi Imperatoris, ordinationis eius XXIIII. Regni vero XIII. Imperii V. actum *Pushtonie* in dei nomine feliciter. Amen.

Sigillum Tab. II. N. 15.

Num. XV. Moderata Immunitas Thelonei.

Anno 1198.

In Nomine sancte et individue Trinitatis *Liopoldus* Dei gratia Dux Austrie et Styrie. Omnibus Christi fidelibus salutem in perpetuum. Benevolentiam, quam generaliter ad Ecclesias virosque religiosos, et sacra undique loca extendere debemus, Ecclesiis ad nos spectantibus tanto promptius impendere debemus, quanto familiariori jure adstricti nos vobis esse videmur. eo igitur intuitu *metmensi* Ecclesie, quam ratione foundationis (*) majori delectationis affectu amplecti debemus, eiusdem que Ecclesie fratribus in transducendis bonis ipsorum apud Thelonea sive mutas nostras hoc ipsam juris conavimus, quod a beate memorie Patre nostro Duce *Liopoldo*, fratreque nostro Duce *Friderico* habuerunt, cum et nos in bonis actibus

K k k

eos

(*) E perpetua Traditione, scriptorum Testimonio, et ipsis, quæ primo in Iscem nunc prodeunt, Monumentis Armata, constat, primum Mc-

eos imitari cupiamus, videlicet, ut singulis annis supra dictæ Ecclesiæ fratres pro omnibus bonis ipsorum, quæ apud mutas nostras transducuntur, non nisi XXXII nummos apud *Steine*, et totidem apud *Ipspurch*, vel quocunque muta nostra transferatur, persolvant. Insuper *Anasi* apud mutam nostram, quæ dicitur *furuart* singulari nostra donatione liberum eis transitum concedimus. Ut autem hoc jus nostre donationis stabile eis in posterum observetur, presentem paginam scribi, sigillique nostri Karaktere roborari, subscriptioneque testium, quorum nomina sunt hec, muniri iussimus. Domnus *Chuo[n]radus Cappellanus*. *Wolfgangus Cappellanus*, *Krafto de Ancinspach*, *Wernhardus de Schouvenberch*, *Wichardus Dapifer*, *Otto de Haslowwe*, *Heindericus de Buorf*, *Hugo de Ottensteine*. *Uolricus de Kunegesprunne*, *Ortolfus de Ramensteine* Datum per manus *Uolrici* Notarii apud *Plaedlingen* super *Ifermos*. Anno Incarnations Domini MCXCVIII. XV. Kal. Septembris.

E Medio Diplomatis pendet sigillum sub N. 21. Tab III.
 filis sericis flavi et rubri coloris innexum.

Num.

Monasterii huius Fundatorem existisse *Carolus M.* Quo igitur Jure hanc gloriam sibi vindicat *Leopoldus* Austriæ Dux? Si *Analibus Hermanni* Abbatis Althensis Chronico Joannis *Steindelij*, *Hundio* et *Gevvoldo* Fidem habeamus, *Henricus Lasamergottus* istius *Leupaldi* genitor, erectis Canonicis, quos locavit in *Pfaffenmunster*, Monachos Benedictinos Monasterienses Metenam reduxit, et hac ratione alterius Fundatoris, aut, si mavis, Restauratoris Nomen mereri potuit, in Posteris facile transiturum. Equidem *Hundium* cum *Gevvoldo* errasse censet *P. Chrysostomus Hanthaler* in *Fastis campiliensibus* Tom. I. pag. 336. eoquod *Henrico* Austrio tribuant, quod *Henrico* saxoni, anno 1157. quo *Translatio*
 facta

Num. XVI. Confirmatio antecedentis Privilegii.

An. 1237.

Fridericus Dei Gratia Romanorum semper Augustus Jerusalem et Sicilie Rex. Tenore presentium notum fieri volumus universis Imperii Fidelibus tam presentibus quam futuris, quod fratres *metmensis* Monasterii ad nostram curiam accedentes quoddam scriptum a clare memorie *Luitpoldo* quondam Duce Austriæ ipsis clementer indultum nostro Culmini presentarunt humiliter supplicantes, ut scriptum predictum renovare, et de nostra confirmare clementia dignaremur, cuius scripti tenor talis est. *In Nomine sancte et individue Trinitatis Luitpoldus Dux Austrie et Styrie &c.&c.* ut supra N. XV.

Nos igitur ipsorum supplicationibus misericorditer annuentes predictum scriptum scribi et renovari mandavimus, illud et omnia, que continentur, de superhabundanti Gratia confirmantes. Quapropter universis presentis scripti manda-

K k k 2

mus

---

facta scribitur, Boiis imperanti, debetur. Sed vereor, ut errorem ipsemet erret. Etsi enim Annalista *Altahensis* et *Staindelius* annum 57. quo *Henrico* Austrio nihil amplius Juris in Bojaria competebat, assignent, nihilominus Henricum illum, *Austria Ducem* expresse adpellant. Neque *Staindelio* id infrequens est, ut sequenti Anno factum scribat, quod preterito contigerat. Utiq; autem filius, Patris sui Facta melius noverit quam hodiernus Scriptor! Quodsi Translationis gloriam *Henrico* saxoni quispiam vindicare contendat, Fundatoris tamen Titulum arrogare sibi potuit *Leopoldus* ea forte, quæ plerosque Germaniæ Principes olim præoccupaverat, ambitione persuasus, Majorum suorum sanguinem a *Carolo M.* certo Loci huius fundatore, ana. cum gloria in vena sup. promissæ.

mus edicto, quatenus juxta predicti Ducis donationem et confirmationem nostram indultam eisdem fratribus Gratiam inviolabiliter observetis, nec contra presentis innovationis et confirmationis nostre tenorem venire aliquatenus presumatis. quod qui presumpserit, indignationem nostri Culminis se noverit incursum. ad cuius innovationis et confirmationis nostre memoriam et robur perpetuo valiturum presens scriptum fieri, et sigillo nostre Majestatis jussimus communiri. Huius rei testes sunt venerabiles *Salisburgensis* et *Moguntinus* Archiepiscopi *Babenbergenfis*, *Ratisbonensis* et *Frisingenfis* Episcopi, Bavarie et Carinthie Duces, Landgravius Thuringie, Marchio de Baden. Burgravius de Nuremberg. *Godefridus de Hornloch*, et alii quam plures.

Acta sunt sunt hec anno dominice Incarnationis millesimo ducentesimo XXX. septimo mense Aprili X. Indictione Imperante Domino nostro *Friderico* II. excellentissimo Romanorum Imperatore semper Augusto, Jerusalem et Sicilie Rege Romani Imperii anno decimo octavo. Regni Jerusalem duodecimo. Regni vero Sicilie trigesimo septimo feliciter amen.

datum Wienne anno, mense et indictione prescriptis.

E medio Diplomatis pendet sigillum filis sericis flavi et rubri coloris implicatum sub N. 26. Tab. V.

Num. XVII. Confirmata Immunitas Theloneorum.

An. 1252.

In Nomine sancte Trinitatis. *Othachorus* Dei Gratia Dux Austrie, et styrie et Marchio Moravie omnibus christi fidelibus
... salu-

salutem in perpetuum. Benevolenciam, quam generaliter ad omnes Ecclesias Virosque religiosos et sacra undique loca extendere debemus, Ecclesiis ad nos spectantibus tanto promptius impendere tenemur, quanto familiariori jure astricti jam nobis esse videntur. Eo igitur intuitu *metmensi* Ecclesie eiusdemque Ecclesie fratribus in transducendis bonis ipsorum apud thelonea sive mutas nostras hoc ipsum juris donavimus, quod a beate memorie Duce *Levpoldo* fratreque suo duce *Friderico* habuerant, cum et nos in bonis actibus eos imitari cupiamus, videlicet, ut supra dicte Ecclesie fratres pro omnibus bonis ipsorum, que apud mutas nostras transducentur, non nisi XXXII. numos apud *stein*, et totidem apud *Ipspurch*, vel quocunque Muta nostra transferatur, persolvant. Insuper *anasi* et *Mautthausen* apud Mutam nostram, que dicitur *furuart* et in *Linza* singulari nostra Donatione liberum eis transitum concedimus. Ut autem hoc jus nostre Donationis stabilo eis in posterum observetur, presentem Paginam scribi, sigillique nostri Karactere roborari, subscriptioneque testium, quorum nomina sunt hec, muniri iussimus. Dns *Albero de chünringe*, *Hadmarus de Valchenberch*, *Hainricus Dapifer de Greichsestain*, *Hainricus de Zeking*. *Hadmarus de Werde* et frater eius *Chatoldus*, et alii quam plures. Datum per manum Magistri *Wilhelmi* Protonotarii Curie. Anno Incarnationis Domini M. CC. quinquagesimo II. IIIIX. Kal. April. Indictione decima in *Chremis*.

Sigillum Tab. V. sub N. 28.

K k k 3

Nam.

Num. XVIII. Immunitas boica Thelonii apud
Vilshoven. An. 1271.

Hainricus Dei Gratia Comes Palatinus Reni Dux Bavarie universis Mutenariis suis in *Vilshoven*, ad quos presens scriptum pervenerit, gratiam suam et omne bonum. Cum Ecclesiam in *Metten* amplectamur et diligamus. ex gratia speciali eidem hanc gratiam nostre benevolencie pure fecimus propter Deum, quod in ducendis victualibus suis vini, frumenti, et aliorum in descensu et ascensu aque apud *Vilshoven* in perpetuum nullum Theloneum solvere debeant Procuratores eiusdem Ecclesie sive Mutam, mandamus igitur vobis districte precipientes, ut a Procuratoribus predictę Ecclesie nullam exactionem Thelonei sive Mute exigatis de cetero eos permitte libere et quiete pertransire, sicut nostram Gratiam diligitis in hac parte. Ut autem hec nostre liberalitatis donacio eidem Cenobio a nostris Successoribus in posterum inviolabiliter observetur, ipsi hanc litteram dedimus in testimonium sigilli nostri robore communitam. Actum in Tekendorf Anno Domini M. CC. LXX. primo quinto Non. Oct. (*)

Num. XIX. Confirmatio Immunitatis austriacę quoad
Thelonea. An. 1277.

Heinricus Dei Gratia Comes Palatinus Reni Dux Bavarie omnibus presentia inspecturis in perpetuum. Volentes Ecclesiarum profectibus insistere. et earum divine remunerationis

---

(*) In medio Diplomatis huius et sequentis e filamine membraneo pendet sigillum Henrici, laesum, et jam alias notum.

intuitu que nos dignata est, decorare pre ceteris, indemnitatibus precavere, recognoscimus nos instrumenta *Leopoldi et Iriderici* Ducum Austrie non cancellata, nec abolita, nec in ulla sui parte viciata vidisse, et propriis manibus contrectasse, in quibus expresse continebatur, quod solutis triginta duobus denariis a Procuratoribus *metmensis* Ecclesie dicta Ecclesia sine exactione Theloneorum uel mutarum debet esse libera et immunis, et in transitu victualium suorum pacifica et quieta. Ne igitur favor pro dicta Ecclesia inductus in ullo videatur tempore minui, sed augeri, volumus et districte mandamus, ut in districtu nostro super *Anasum* dicta Ecclesia salva et illibata pristinorum Principum gratia conservetur, quemadmodum tenor ipsorum instrumentorum Principum expressius iungit, et declarat. Datum in *Stronbinc* anno dni millesimo ducentesimo septuagesimo septimo VI, Idus Aprilis.

Num. XX. Confirmatio Bonorum per Gregorium X.

An. 1275.

Gregorius Episcopus Servus Servorum Dei dilectis filiis Ab-
bati Monasterii de *Meten* eiusque fratribus tam presenti-
bus quam futuris regularem uitam professis in perpetuam rei
Memoriam. Religiosam uitam eligentibus, Apostolicum con-
uenit adesse presidium, ne forte cuiuslibet temeritatis incursum
aut eos a proposito reuocet, aut robur, quod absit, sacre Re-
ligionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filii uestris iustis
postulationibus clementer annuimus, et Monasterium de *Meten*,
Ratisbon. Diocesis, in quo diuino estis obsequio mancipati sub
B. Petri et nostra protectione suscipimus, et presentis scripti
Privilegio communimus. inprimis siquidem statuantes, ut ordo

Mo-

Monasticus, qui secundum Deum, et B. Benedicti Regulam in eodem Monasterio institutus esse dinoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur. Preterea quascunque possessiones, quecunque bona idem Monasterium impresentiarum iuste et canonice possidet, aut in futurum concessione Pontificum, largitione Regum, uel Principum oblatione fidelium, aut aliis iustis modis prestante Domino poterit adipisci, firma nobis, uestrisque successoribus, et illibata permaneant. In quibus hec propriis duximus exprimenda uocabulis, locum ipsum, in quo prefatum Monasterium situm est, cum omnibus pertinentiis suis Villam *Methen* uulgariter appellatam cum hominibus redditibus, Jurisdictione temporali, ac omnibus appenditiis, et pertinentiis suis Ecclesiam in *Niuenhausen*, quam in usus proprios iuste et canonice obtinentis, cum omnibus pertinentiis suis, Passagium in Danubio, Decimas, agros, terras, Possessiones, redditus, et quicquid Juris ab utraque parte Danubii Monasterium uestrum noscitur obtinere. Capellam cum monte S. Pauli, Villam in *Perge* cum silua, agris, pascuis, et aliis pertinentiis suis. In *Wimpenzingen* unam Curiam in villis et prediis ante Nemus, et in nemore sitis, decem et octo mansos. In *Rodelsdorp* quinque mansos cum molendino, in Villa *Wischelburch* sexdecim mansos cum arcis, ortis, agris, molendino, prato. in Insula Danubii, quod uulgariter dicitur, *Wert*, Piscariam a loco *Wischelburch* usque ad locum, qui *teckendorf* uulgariter nuncupatur cum pertinentiis suis. in *Buzenhoven* unum Mansum. in *Ratolsdorf* unum mansum, agros et areas. in *Paschingen* unum mansum, in *sutarn* quatuor predia cum agris et arcis. in *friendorf* quatuor predia cum agris et arcis. in *Haunhouen* curiam cum agris, pratis, pascuis, et omnibus suis pertinentiis. in *Rottenmanne* unam curiam. in *Endorf* quatuor

tuor predia cum agris et areis. in *Heunrichsdorf* unum predium. in *Efindorf* curiam cum agris, pratis, pascuis, et omnibus pertinentiis suis. in *Azingen* quatuor curias, quatuor manfos, agros et areas cum omnibus pertinentiis eorumdem. in *laichlingen* unum predium. in *Wihse* agros et areas. in *Pulvis* quatuor manfos et unum predium cum pertinentiis suis. in *Hochenraine* duas curias, et quatuordecim manfos cum agris et pratis, pascuis, areis, et omnibus pertinentiis suis. in *Rincbouen* quinque manfos, unum predium, agros, et areas. in *Hordorf* prata cum agris, et prediis. in *Painchouen* sex predia et decimam duorum prediorum. in *Empschouen* unum mansum. in *obernrör* curiam, agros et areas cum decima unius curie et aliis pertinentiis suis. In *Nidernrör* curiam, agros, prata, et pascua cum omnibus appenditiis et pertinentiis. in *Vttenchouen* tria predia cum agris et areis. Jus Patronatus in Ecclesia *Puche* cum manfo et decima. in *Vttenchouen* quatuor manfos. in *Rotenbach* tres agros cum decima. in *Staußerdorf* duos manfos et unum predium cum agris et areis. in *Perchhaim* duos manfos, tria predia, agros et areas cum decima. in *Vempach* agros. in *Aschhain* unum mansum. in *tribichingen* unum predium. in *minori Ponigon* unum predium. apud flumen *Isaram*, prata, ortos, et agros. In *Ratispona* unam domum, et duodecim areas. Decimam apud *Vilsam* in villis, que *Prunne*, *Arldorf lauphartsdorf*, *Pushausen*, *Chalstorf*, et *Munchin* vulgariter nuncupantur. Decimam apud *Efindorf*, in *Haidolsingen* et in aliis villis et curiis adiacentibus. Decimam apud *Strubingam*, in *Chirmehtingen*, *Suntzingen*, et in *Geltolsingen*. Decimam in *Hernsingen*, *Pirchelprunne*, *Geckingen*, et in *tiernpuch*. in Diocesi *Patauiensi* Decimam apud flumen *traisem*. in *Nuzdorf* et in

LII

aliis

aliis villis de vineis et agris. in *Chremis* unam curiam et unam vineam, que vulgariter *Hartkat* appellatur. in *Geislindorf* vineas et quosdam redditus, qui vulgariter dicuntur *Purchrecht*. in *Pachen* vineas ortos, et areas. In *Rosfrazzen* et *Rugersdorf* vineas, ortos, Pomaria, areas et agros, villam de *Isfnrichesdorna* cum hominibus, iurisdictione temporali, curiis manfis, prediis, siluis, redditibus, agris, areis, pratis pascuis ac omnibus ad dictam villam spectantibus, et capellam, quam extra villam ipsam habetis. in *Ascha* vineas, unam Domum passagium areas ortos, et agros cum prediis, et omnibus pertinentiis eorundem. In *Patauia* unam Domum liberum Descensum in Danubio de Monasterio uestro in *Chrems*, et ascensum de *Chrems* ad Monasterium uestrum: In Diocesi eistettenfi villas homines terras, possessiones cum pertinentiis eorundem, ac uniuersa iura, que in Pago *Svvanueld* Monasterium uestrum noscitur obtinere, cum terris pratis, vineis, nemoribus, usugiis, et pascuis in Bosco et plano. in aquis et mollendinis, in uis et semitis ut omnibus aliis libertatibus et immunitatibus suis, sane noualium uestrorum, que propriis manibus aut sumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, siue de uestrorum animalium nutrimentis nullus a vobis decimas exigere vel extorquere presumat. Liceat quoque vobis Clericos uel Laicos liberos ac solutos e seculo fugientes ad conuersionem recipere, et eos absque contradictione aliqua retinere. Prohibemus insuper, ut nulli fratrum uestrorum, post factam in Monasterio uestro Professionem, fas sit sine abbatis sui licentia de eodem loco, nisi arcioris Religionis obtentu discedere. Discedentem vero absque communium litterarum uestRARUM cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terre fuerit, liceat vobis clausis januis, ex-

clausis

clufis excommunicatis, et interdictis, non pulfatis campanis fuppreffa uoce diuina officia celebrare, dummodo caufam non dederitis interdicto, chrifma uero, oleum fandum, confecrationes altarium feu Basilicarum, ordinationes Clericorum qui ad ordines fuerint promovendi, a diocefano fufcipietis Epifcopo, fi quidem catholicus fuerit, et gratiam et communionem faerofancte Romane fedis habuerit, et ea uobis uoluerit fine prauitate aliqua exhibere. Prohibemus infuper, ut infra fines Parrochie ueftre, fi eam habetis, nullus fine affenfu diocefani Epifcopi, et ueftro capellam feu oratorium de nouo conftituere audeat, faluis Priuilegijs Pontificum romanorum. Ad hec nouas et in debitas exactiones, ab archiepifcopis, et Epifcopis, decanis, et archidiaconis, aliisque omnibus Ecclefiafticis, fecularibusque perfonis, a uobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipfius loci effe decernimus, ut eorum deuotioni et extreme uoluntati, qui fe illic fepleri deliberauerint, nifi forte excommunicati fint uel interdicti, aut etiam publici ufurarii, nullus obftat. falua tamen iufticia illarum Ecclefiarum, a quibus mortuorum corpora affumuntur. Decimas preterea et Poffeffiones ad ius Ecclefiarum ueftrearum fpectantes, que a laicis detinentur, redimendi et legitime liberandi de manibus eorum, et ad Ecclefias, ad quas pertinent. reuocandi libera fit uobis de nofta auctoritate facultas. Obeunte uero fe nunc eiusdem loci Abbate uel fuorum quolibet fuccefforum, nullus ibi qualibet furreptionis aftucia feu uiolentia preponatur, nifi quem fratres communi confenfu uel fratrum maior pars confilii fanioris, fecundum Deum et B. Benedieti Regulam prouiderint eligendum. Paci quoque et tranquillitati ueftre paterna in pofterum follicitudine prouidere uolentes, auctoritate apoftolica prohibemus, ut infra claufuras locorum feu Grangiarum ueftre-

uestrarum nullus rapinam, seu furtum facere, ignem apponere, sanguinem fundere, hominem temere capere uel interficere, seu uolentiam audeat exercere. Preterea omnes libertates et immunitates a Predecessoribus nostris Romanis Pontificibus Monasterio uestro concessas, nec non libertates et exemptiones secularium exactionum a Regibus et Principibus uel aliis fidelibus rationabiliter uobis indultas, auctoritate apostolica confirmamus, et presentis scripti Priuilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat presatum Monasterium temere perturbare aut eius Possessiones auferre, uel ablatas retinere, minuere, seu quibuslibet uexationibus fatigare, sed omnia integra conseruentur eorum, pro quorum gubernatione ac sustentatione concessa sunt usibus omnimodis profutura, salua sedis apostolice auctoritate et Diocesano Episcoporum canonica Iustitia, et in predictis decimis moderatione concilii generalis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica; secularisue persona hanc nostre constitutionis paginam sciens contra eam temere uenire temptauerit, secundo tertioque commonita, nisi reatum suum congrua satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui careat dignitate, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, et a sacratissimo corpore ac sanguine Dei et Domini Redemptoris nostri Jesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtae subiaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco sua Jura seruantibus sit Pax Dni. N. Jesu Christi, quatinus et hic fructum bone actionis percipiant, et apud districtum Iudicem premia eterne Pacis inueniant. Amen amen amen.

Ego

Ego Gregorius Catholice Ecclesie Episcopus
subscripsi.

Ego Simon tituli sancti Martini Pres- biter Cardinalis sub- fer.	Ego frater Johan- nes - - Episcopus subscr.	Ego otto bonus sancti Adriani Diaconus Cardinalis subscr.
Ego Ancherius ti- tuli sancte Praxe- dis subscr.	Ego Petrus tuscu- lanus Episcopus subscr.	Ego Jacobus sancte Marie in cosmydin Diaconus Cardinalis subscr.
	Ego uicedomnus penessentus Episc. subscr.	Ego Gottofridus S. Georgii ad uelum au- reum Diaconus Car- dinalis subscr.
	Ego frater Petrus ostiensis, et vele- tensis Episcopus subscr.	Ego ubertus S. Eusta- chii Diaconus Cardi- nalis subscr.

Datum Lugduni per Manum Magistri Lanfranci Archidiaconi
Pergamenis sancte romane Ecclesie uicecancellarii Kalendis Ap-
rilis Indictione tertia Incarnationis dominice anno MCCLXXV.
Pontificatus uero Domni Gregorii. Pape X anno quarto-

Num. Confirmatio Privilegiorum circa Thelonea.

Anno 1277.

Rudolfus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus. te-
nore presencium notum fieri volumus universis sacri Ro-
mani Imperii fidelibus tam presentibus, quam futuris, quod
fratres *metmensis* Monasterii ad nostram curiam accedentes

LII 3

quod-

quoddam scriptum a clare memorie *Liupoldo* quondam Duce Austrie ipsis clementer indultum uostro culmini presentarunt, humiliter supplicantes, ut scriptum predictum renovare, et de nostra confirmare clementia dignaremur, cuius scripti tenor talis est: In Nomine sancte &c. *Livpoldus* &c. ut supra N. XIV.

Nos igitur ipsorum supplicationibus misericorditer annuentes predictum scriptum scribi et innovari mandavimus, illud et omnia, que continentur, de superhabundanti gratia confirmantes. quapropter universis presentis scripti mandamus edicto, quatenus juxta predicti Ducis Donationem et confirmationem nostram indultam eisdem fratribus gratiam inviolabiliter observetis, nec contra presentis innovationis et confirmationis nostre tenorem venire aliquatenus presumatis. quod qui presumpserint, nostre Majestatis offensam se noverit incursum. Ad cuius Innovationis et confirmationis memoriam et Robur perpetuo valiturum prefens scriptum fieri, et Majestatis nostre sigillo jussimus communiri. Huius rei testes sunt venerabiles *B. Babenbergensis, P. Pataviensis. H. Tridentinus et Wer. Jecoviensis Episcopi. Illustres L. Comes Palatinus Reni Dux Bavarie, Ai. Dux Saxonie. Spectabiles viri Eberhardus Comes de Chatzenellenbogen, & H. Comes de Pfannberch. Nobiles viri F. Burkgravius de Nurenberch. F. de Bolandia de Bertolsdorf Camerarius Austrie, Ul. et Ch. fratres de Pilihdorf. Ht. de Stadekk et alii quam plures. Datum Vienne XV Kalendas Novembris. Indictione VI. anno Domini Mill. ducentes. Septuag. septo. Regni vero nostri anno IV.*

Sigillum est appensum in medio chartæ filis sericis viridis coloris N. 29. Tab. V.

Num.

Num. XXII. Confirmata Immunitas Theloneorum.

Anno 1291.

Albertus Dei gratia Dux Austrie et Styrie, Dominus Carniole, Marchie et Portusnaonis universis Christi fidelibus presentes litteras conspexit salutem cum noticia subscriptorum. Accedentes ad nostram presenciam viri religiosi fratres *metmensis* Monasterii quoddam nobis Privilegium obtulerunt humiliter supplicantes, quatenus id ipsum Privilegium sibi et suo Monasterio confirmare de speciali gratia dignaremur. Cuius quidem Privilegii tenor de verbo ad verbum per omnia talis est. *Rudolfus Dei gratia &c.* ut supra N. XX. et N. XIV,

Nos itaque predictorum fratrum devotis precibus inclinati prenotatum Privilegium et omnia in ipso contenta confirmamus, adprobamus et presentis scripti Patrocinio innovamus. in cuius confirmacionis, adprobacionis et Innovationis nostre testimonium presentes litteras scribi, et sigillo nostro iussimus communiri. Datum *Wiene* per manus Magistri *Godfridi* Prothonotarii dilecti. V. Kl. Octobris. anno Dni Millesimo ducentesimo nonag. primo.

Sigillum est appensum in medio chartæ filis lineis flavi et rubri coloris. N. 30. Tab. V.

Num. XXIII. Immunitas Thelonei pataviensis.

Anno 1299.

Nos *Wernhardus* Dei gratia Ecclesie pataviensis Episcopus. Tenore confitemur presencium, quod nos volentes facere dilecto in Christo fratri Domino *Ulrico* venerabili Abbati Ecclesie

clesie *metmensis* ratisbonensis Dieceseos gratiam specialem eidem ac Monasterio suo indulimus, ut omnia victualia sua, que ab austria adducuntur eidem in Danubio, Patavie transire debeant libere sine Muta illa, quam Mutarius noster recipere consuevit, quam libertatem et gratiam durare volumus non ulterius, quam ad tempora vite nostre. protestatus est insuper Dominus Abbas predictus, quod per huiusmodi gratiam sibi factam non renuntiavit juribus, que Monasterio suo ex antiquo competunt, vel competierunt, de quibus modo legitimum volumus informari. in cuius rei testimonium presentes dedimus litteras, nostro sigillo munitas. Datum Patavie. anno M. ducent. nonag. nono. Nonas augusti.

Num. XXIV. Eadem. An. 1309.

Weruh. Dei gratia Ecclesie Pataviensis Episcopus universis Mutariis, et Mutarum suarum Procuratoribus circa alveum Danubii constitutis gratiam suam. Cum nos victualia Monasterii in *Metmen* ratisponensis Dieceseos tam in descensu, quam ascensu sursum et deorsum a prestatione Mute decrevimus absoluta manere, volumus et mandamus vobis, ut ab illis nullam Mutam petere vel recipere presumatis. datum patavie anno M. CCC. IX. Xyxti Pape. (*)

(*) Eandem Immunitatem renouavit *Albertus*, Pataviensis Episcopus anno M. CCC, viceffimo primo III. Kal. augusti.

Num.

Num. XXV. Judithæ Ducis Bavarix Tuitio.

An. 1310.

Wir Jent von Gotes gnaden pfallenzgräuin ze Reyn vnd Hertzoginn ze Bairn tan chunt mit disem brief allen vnsern Amtleuten, Vitztum, Richtern Scherigen vnd allen vnsern edeln Leuten, vnd den andern, swi si genant sind, das wir von vnsern lieben Bruder Chunig Ott von vngern vvegen vnd geschäft das Chloester ze Metem vnd alles das darzu gehoert Levt vnd Gvet in vnsern besondern Schirm, vnd genad durch vnsern liben heren vnd Wirtes Hertzog Steph, dem Got Genad, sâlichait willen genommen habn, also, das wir welln, vnd gehieten, wi das ir dem vörgenantem Gotzhaus dchain Laid tuet wedet mit pfantung noch mit dchainen andern vntzeitlichen Sachen. Wer aber das ieman in dew genad vberfüer, vnd nicht stât wolde habn, der schol wizzen, das der wider vnser, vnd vnser libn chinde huld vnd Genad getan hiet. vnd gebn darvber disen offen Brief ze einem vrhunde. Der ist gegeben ze Lanzhuet, M. CCC. decimo. an den ebern veihitag.

Das Insigel ist im schwvedischen Krieg durch den Feind abgerissen vvorden. Anno 1633. (*)

Num. XXVI. Concordata cum statibus Bavarix.

An. 1311.

Wir Ott von Gottes gnaden Chvnick ze vngern, vnd wir Heinrich, vnd Ott Pfallenzgrafen ze Reyn Hertzogen
M m m in.

(*) Tristem hanc notam presenti folio inscriptam legimus a manu quorundam prioris Sacelli.

in Baiern, wir *Agnes chuniginn ze vngern*, vnd wir *Joott Pfallentzgräfinn ze Reyn Hertzoginn in Baiern* veriehen offen-
 bar in difem Brief, das wir durch vodem unfer selber vnd vn-
 fer nachomen heil vnd fæld, vnd auch durch die fodrung, di
 wir ze diefen Zeiten empfahen von Bifchofen, chorheren,
 chloftern, vnd allen andern Pfaffen, Grafen, frein dinstmann,
 Rittern, chnechten, vnd gemainlich gen allnn Läuten a allen
 den steten, di difer Sach trager fint, wir fein vber fi vogt, oder
 nicht, es fein arm, oder Reich in vnfern Land, fwi fi genannt
 fint, di uns fo genannt fodrung ton, es fein gaiftlich, oder
 weltlich, Land vnd Lävten die gnad getan haben, das wir
 von allen den gerichtten sten, wir vnd auch vnfer Erben, vnd alle
 vnfer nachomenin di geben ewichlich, vnd irn Erben, vnd allen
 irn nachomen durch Frid gemach, vnd gnad landes, vnd Läuten
 an di drev gericht, di zo dem tod ziehent deuf todschleg not-
 nvnt strazraub, - - - - -
 Et cætera ficut in concordatis sæpius jam Recufis. - - - - -

vnd ift das gefchehen in vnfrer ftat ze *Lantskut*, da von
 chriftes gepuert warn drevzehen hundert Jar, hernach in dem
 ainlesten Jar an fand veites tag.

Appensum est in medio Sigillum ducale ligula pergame-
 nea. N. 32. Tab. VI.

Num. XXVII. Friderici auftriaci Imperatoris Confirma-
 tio Privilegiorum circa Thelonea. An. 1321.

Fridericus (*) Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus.
 Universis Sacri Romani Imperii fidelibus presentes Literas
 in-

(*) Est iste *Fridericus*, æmulus *Ludovici* Bavari.

inspecturis gratiam suam et omne bonum. Venientes ad nostre Majestatis presentium honorabiles et religiosi Viri abbas ac fratres Metmensis monasterii quoddam nobis Privilegium obtulerunt nostre Magnificentie supplicantes humiliter ac devote, quatenus dictum Privilegium cum omnibus articulis, et clausulis in ipso contentis sibi et suo Monasterio confirmare Benignitate regia dignaremur. Cujus quidem Privilegij tenor de verbo ad verbum talis est. *Albertus Dei gratia Dux Austrie &c. &c. Sequitur Privilegium Alberti de anno 1291. supra positum, N. XXI. insertum habens Rudolphi Imp. et in eo Leopoldi Austriaci Diplomata.*

Nos igitur *Fridericus* predictorum Abbatis, et fratrum Monasterii *Metmensis* humilibus ac devotis supplicationibus favorabiliter inclinati prenotatum Privilegium cum omnibus clausulis et Articulis ad instar clare Memorie Domnorum *Rudolphi* avi nostri, et *Alberti* Genitoris nostri confirmamus, innovamus, approbamus, et presentis Scripti Patrocinio ratificamus. in cuius nostre confirmacionis, innovacionis, approbacionis evidens testimonium regale nostrum Sigillum presentibus est appensum. Datum *Patavie* V. Kalendas augusti anno Dni millesimo trecentesimo vicesimo primo Regni vero nostri anno septimo.

Sigillum pendet e funiculo serico rubri coloris sub N. 33.
Tab. VI.

Num. XXVIII. Immunitas Boica Theloneorum.

Anno 1337.

Wir *Heinrich* von Gots genaden Pfallentzgraf ze Reyn vnd Hertzog in Bajern veriehen offenbar an disem Brief, vnd
M m m 2 tuen

tuen chvnt allen den, di in sehent oder hörrent lesen, daz wir dem erfamen Abbt, vnd seinem gotshaus ze *Metem* durch ein ewiges hail mit verdactem muot vnd Willen di genad haben getan, daz wir wellen, swaz der Abbt zue seinem gottshaus ze *Metem* fuer von *Wein*, vnd *Getraid*, von *Saltz*, vnd gemeinlich von aller chost, der er zue seinem haus bedarf, vnd daz man im auf *land* vnd auf wazzer zue fuer, swi daz genant sei, daz daz alles ze *vilshoven* auf land ynd auf wazzer enawe, vnd wider wazzer an aller Mavtt vnd voderung fuer sol gen. vnd ze *tekkendorf* sol es auch alles auf land, vnd auf wazzer enawe vnd wider wazzer an alle Mautt vnd voderung fuer gen. vnd sol auch frei vnd ledigs gen ze *Tekkendorf* von dem Prukkszoll vnd von dem *vngelt* in der statt ze *Tekkendorf* an allen Zole vnd voderung. vnd sol der Abbt vnd daz Gotshaus di genad ewichlichen haben, also, daz man in alle ir chost ze *vilshoven* vnd ze *Tekkendorf* an alle Mautt vnd voderung sol fueren. swi oft inn des not geschiht. vnd darvmb hat vns der Abbt vnd daz Gotshaus ze *Metem* gehaitzen, daz man vns, vnfern voderen, vnd vnsern nachomen ewichlichen alle wochen an dem Montag auf des hailigen chrauetzes alter mitten in dem muenster ze *metem* ein ewiger Mezze sol haben vnd sprechen. vnd davon wellen wir vnd gebieten vnsern Mauttern ze *vilshoven*, vnd ze *Tekkendorf* vnd auch den Zollnern da selben, daz ir dem vorgenanten Abbt vnd dem Gotshaus ze *Metem* di genad statt habt, vnd swaz man in von chost, der si in ir haus beduerffen zue fuer, daz ir in di an alle mautt voderung zoll vnd vngelt fuer lat gen. als lieb ev vnser huld sei. vnd darvber ze einem ewigen vrchunde geben vvir den Brief versigelt mit vnsern Insigel der ist geben ze *Nidernaltach*, da vom chri-

christes gebuertt vwaren drevtzehea hundert Jar darnach in dem sibem vnd dreizzigstem Jar an sand Alexi tag.

E Medio pendet Secretum Ducis sub N. 34. Tab. VI.

Num. XXIX. Confirmatio Immunitatis. Theolonis passav.
Anno 1364.

Albertus Dei gratia Pataviensis Episcopus Venerabilibus, et Religiosis Abbati, et conventui Monasterii *Metmensis* ordinis Sti Benedicti Ratispon. Dioeceseos Salutem, cum sincera in Domino caritate. Recolende Memorie Venerabilium in christo *Wernhardi*, *Alberti*, et *Gotfridi* Predecessorum nostrorum vestigiis inherentes devotioni Vestre ac Monasterio Vestro tenore presentium indulgemus, ut omnia Victualia vestra, que ab Austria vobis deducuntur in aquis Danubii *Patavie* transire debeant libere sine Muta, quam Mutarius noster recipere consuevit. Quam etiam libertatem, et gratiam durare volumus non ulterius quam ad tempora vite nostre. non intendentes per hanc nostram concessionem seu indulgenciam antiquis Juribus vestri Monasterii in aliquo derogare. in cuius Rei testimonium presentes vobis damus literas sigilli nostri appensione munitas. Datum Patavie Die beatorum Martyrum Proti et Jacincti Anno Dni millesimo trecentesimo sexagesimo quarto.

Magister Paulus.

Num. XXX. Confirmatio concordatorum cum statibus.
Anno 1365.

Wir *Albrecht* von Gottes genaden *Pfallentzgrave* bei *Reyn* und *Hertzog* in *Beyern*, grave ze *Tyrol*, vnd ze goertze
M m m 3 be

bekennen vnd tven hunt offenleich mit disem Brief vm soelich
lieb trevve vnd dienst die vns iezo vnser liebe getrevve Ge-
meindleich. - - - - -

- - - et cætera sicut in concordatis sæpius jam recusis. - - -
mit vrkuende dies Briefs, der geben ist ze *Strubing* nach Kristi
gebuerte drevzehn hundert Jar darnach in dem svenf vnd sech-
zigistem Jar am Mitvvochen nach sand Marteyns tag

Sigillum sub N. 43. Tab. VIII.

Num. XXXI. Confirmatio Immunitatum circa Thelonea
An. 1366.

Albr. et Leopoldus fratres Dei gracia *Duces Austrie Styrie,*
Carinthie, et Carniole Domini Marchie Sclavonice, nec
non Portusnaonis, comites in Habsburg tyroli ferretis, et in Ky-
burg, Marchiones Burgrovie, nec non Landgrafi Alsacie.
Ad univerforum Notitiam ducimus per presentes, quod hono-
rabilis et Religiosi viri *Metmensis* Monasterii ad nostram venien-
tes presenciam quoddam nobis Privilegium ipsis per quondam
Serenissimum Principem Dominum *Albertum Romanorum Re-*
gem diue memorie Avum nostrum carissimum eo tempore, quo
duce extitit innovatum obtulerunt humiliter supplicantes. qua-
tenus hoc ipsum Privilegium sibi et eidem suo Monasterio de
nostra speciali gracia dignaremur eciam confirmare; cuius qui-
dem Privilegii tenor dinoscitur esse talis.

Albertus Dei gracia ut supra N. XXI.

Nos itaque predecessorum nostrorum recolende memorie
vestigiis inherentes, qui Monasterium ipsum auserunt honori-
bus

bus et favoribus amplicarunt, Attendentes quoque sincere devotionis et fidei puritatem, qua predicti Abbas et conventus ejusdem Monasterii vostri Principatus statum iugiter amplectuntur, Predictum Privilegium in universis et singulis suis articulis in eo contentis de specialibus favore et gracia confirmamus, approbamus et presentis scripti patrocinio innovamus. In cujus rei testimonium presentes literas scribi fecimus, et nostris sigillis iussimus communiri. Dat. *Wienne* quarto Kalen. Septembris Indiccione quarta. Anno Millesimo trecentesimo sexagesimo sexto.

[*Letoldus de Stadegg*
[*marsch mp. et H. de*
[*Stakenberch.*

* Gemina Sigilla exhibentur N.44. et N. 45. Tab.VIII. & IX.

Num. XXXII. Authentica Recognitio plurium Diplomatum, facta per Episcopum Ratisbonensem.

Anno 1407.

Johannes Dei et Apostolice Sedis Gracia Episcopus Ratisbonensis presenti transcripto publico notum facimus universis christi fidelibus, quod in nostra et Protonotarii nostri publici ac testium subscriptorum presentia constitutus venerabilis et Religiosus nobis in christo sincere dilectus Dominus Petrus Abbas monasterii sancti Michaelis Archangeli in *Meten* ordinis sancti Benedicti nostre Ratisponensis Diocesis tenens et habens in manibus sua plura et diversa dicti Monasterii sui privilegia sibi et suo monasterio a certis Imperatoribus, Regibus, Ducibus, et aliis Principibus gratiose donata, et concessa, ac sigillorum eorundem appensione nec non et impositione more soli-

solito figillata, et roborata, quorum tenores de verbo ad verbum inferius per ordinem describuntur, que quidem Privilegia seu litteras cum solerti petitionis instantia coram nobis exhibuit, presentavit, et ostendit &c. &c.

Sequitur deinde Privilegium *Henrici* secundī imperatoris de theloneo inter authographa legendum Num. XIII. postmodum litere *Leopoldi* in hæc verba:

Confirmatio Emptionis. An. 1181.

In nomine sancte et indiuidue trinitatis *Luipoldus* Dei gratia *Dux Austrie* noverint omnes tam presentes quam post future etatis christi fideles qualiter dilectus noster *Eckibertus de tenchindorff* filiam quandam cum vinea adjacente in monte, qui dicitur *Mulberch*, quam de manu nostra in beneficio habuit, Ecclesie beati Michaelis in *Metinem* per manum nostram in perpetuam proprietatem tradidit, et delegavit. Sane cum jam dicta Ecclesia non modicam pateretur lignorum Penuriam venerabilis eiusdem loci Abbas *Gerbertus* sylvam, quam, ut diximus, prememoratus fidelis noster a nobis in beneficio habuit, *XXXIII. talentis Ratisbonen.* perpetuis usibus ac necessitatibus ibidem militantium permanfuram comparuit, hæc videlicet conditione, ut si quisquam Successorum prefati fidelis nostri illud sue liberalitatis, et Delegationis factum conetur infringere, vel aliquo ingenio postmodum presumat infirmare *LX. talentorum Ratisponensis monete* predicto Monasterio Debitor existat. quod siquidem, quia nostra attestacione factum, et multis presentibus in manu nostra positum est, ut ratum et inconvulsum omni evo permaneat; hanc paginam inde conscriptam sigilli nostri

nostri impressione munimus, et testium adhibicione corroboramus, qui sunt hii de ordine liberorum *comes conradus de Pilsen, comes Luipoldus de Pleigen, otto de lenginbach, ulricus de asparn, grasto de amzinibach*: de ordine vero ministrorum *Hademar de chueuringe, Wiehardus de Seult, otto de geobalt-purch, theodoricus de Mozingen, Rudolfus de fremilinisperge, Rupertus de Perneke, Heinricus de Techindorf.* et alii quam plures. acta sunt hec anno Dominice incarnationis M. C. LXXXI. regnante Domino nostro glorioso Romanorum Imperatore Friderico. Datum Wiene. X. Kalendas Novembris.

Privilegium Praxandi. An. 1321.

Wir Hainreich Ott, vnd Heinreich von Gotes gnaden Pfallenz-graven ze Reyn vnd Hertzogen in Bayern veriechen ofsenbar an dem Brief, daz wir nach vnser Rates rat, vnd wizen durch hail vnd Saeld vnser vnd vnser vorvordern wegen, vnd aller vnser nachkommen dem Ersamen Abpt *Albrechten* vnd dem convent dez gotshaus ze *metten* erlawbt haben ze schenchen, svvas in auf ir aigen wirt, daz dez gotshaus aigen, vnd vrbar ist, also, daz si daz selb wol schenchen muegen ewichleichen, vnd schuellen des gen vns allen vnsern Amptloewten ewichleich vnengolten peleiben. War auch, daz wir daz prewen ueberal vnser loewt verpenten, so muegen si wol prewen, beschadenleich daz ir vnd ires Gotshaus vrbar vnd aigen wirt, nach zwaier vnser Rates rat wissen, di in ez erlawben suellen mit vnser wizen vnd haizzen, vnd dez ze vrchunde geben wir den Brief versigelten mit unsern Insigel, der Brief ist geben ze strawbing, do man zalt von chriit gepurt

N n n

drew-

drewzehen hundert Jar, vnd darnach in dem zwai vndzwanzigistẽ Jar an dem Liechtmezz tag.

In cuius rei testimonium non pleniorẽ Fidem presens transcriptum per nostrum prothonotarium atque scribam *Johannem nusser* notarium Apostolicum infra scriptum in publicam formam redigi, nostrique sigilli maioris fecimus appensione muniri. datum et actum Rates. sub anno Domini millimo quadringenmo septimo indictione XV. Pontat. scilicet in Xto Pris et Dommi nri Dni *Gregorii* diuina prouidentia Pape XII. anno primo die vero nona mensis octobris hora primorum vel quasi in stuba nova, et Superiori curie habitationis nostre presentibus honorabilibus et Discretis viris *Alberto Stauffer Scholastico*, *Francisco Tanhauser* Cathedralis, et *Hartmano ortolf* vicario nostro in spiritualibus Generali ac sancti *Johannis* ratisp. Ecclesiarum canonicis tanquam testibus dignis ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Signum notarii Et ego *Johannes* dictus *nusser* cleribus Ratispone publicus sacris apostolicj et Romani Imperii auctoritatibus notarius atque scriba, et Protonotarius juratus reverendi Domini Domini *Johannis* &c.

Sigillum sub N. 46. Tab. IX.

Num.

Num. XXXIII. Alia Recognitio Privilegiorum.

An. 1412.

Albertus Dei et Apostolice sedis gracia Episcopus *Ratisponensis* ad perpetuam rei memoriam. Vt eorum probacio salua remaneat, proinde inductum est, privilegiorum et instrumentorum vetustati Exemplacionis et innovationis obviari remedio et succurri. Sane venerabilis et Religiosus nobis in christo sincere dilectus Dominus *Petrus Abbas* Nonasterii sancti Michaelis Archangelli in *Metem* ordinis sancti Benedicti Ratisponensis Diocesis plura privilegia infra scripti tenoris sibi et suo Monasterio predicto a certis Illustribus principibus et Ducibus, quorum memoria est in pace, gratiose donata, et concessa coram nobis in notarii nostri publici et testium infra scriptorum presentia exhibuit, et produxit &c.

Sequuntur Privilegia I. Henrici Duc. Bav. ut supra N. XVII.

Confirmatio Mercatus. An. 1290.

Nos Otto Dei gracia *palatinus comes Reni Dux Bavarie* presentibus publice profiteamur, quod inspecto tenore privilegiorum *Metmensis* Monasterii, que per nostros sapientes diligenter examinari fecimus, nobis constitit euidenter, obuenciones theloniei, que per tres dies Penthecostes consueuerunt annis singulis prouenire, ad Jus et proprietates Abbatis, et conventus eiusdem loci irrefragabiliter pertinere. unde cum nos unacum fratribus nostris *Luduvico*, et *Stephano* libertates Ecclesiasticas et favores non intendimus nostris diebus minuï, sed augeri, volumus, et mandamus, ut absque omni impedi-

N n n 2

mento

mento nostrorum officialium et Judicum quorumcunque in premissis theloneo recipiendæ gaudere debeant, pleno jure, ita, quod nullus ex nostris servitoribus eos in premissis sub obtentu nostre gracie audeat perturbare. . In cuius rei testimonium de predictorum fratrum nostrorum beneplacito absque voto presentes litteras sibi dedimus nostri sigilli roborare communitas. Datum apud *Straubingam* in Dominica letare. M. CCmo. LXXXXmo.

Confirmatio emptionis. An. 1297.

Nos Otto Dei gracia comes palatinus Reni Dux Bavvarie tenore presencium profiteamur, quod cum *Fridericus de Waltinger* suam in *Ror* prope castrum nostrum in *Naternberckh* venerabilis Abbati et conventui in *Metem* recepto proinde certo precio vendiderit, et per manum nostram, qui ejusdem curie sumus et fuimus *mandatores* sive *legatores*, id est *Salman*, ipsis tradiderit, nos eandem curiam in *Ror* cum aliis bonis ab Abbe et conventu predictis ad infirmariam sui cenobii deputatis, que tamen sub nullo jure advocaticio cadunt, prout nobis asseruerunt firmiter et constanter ad nostram de speciali liberalitate gratiam recipimus presentibus et tutelam. In predictorum memoriam atque robur de consensu carissimæ fratris nostri *Stephani* litteras sibi dantes nostri sigilli robore communitas. Datum apud *patauiam*. Mo. CCmo. LXXXXmo septimo Agathe Virginis.

Donatio Predii An. 1156.

Noticie omnium tam presentium quam futurorum commendamus, qualiter ego *Heinricus* Dux Austrie et *L.* uxor mea
om-

omnipotentis Dei clemencia inducti pro salute ac remedio animarum nostrarum uniuersum hoc predium, quod possedit *Adilbero de hoehenren* noster proprietate seruus Monasterii vero *Metmetensis* mancipium Deo et sanctis ejus ad usum fratrum in predicto loco Deo seruientium in perpetuam Possessionem cum omni nostri Juris plenitudine liberrime tradidimus, et hoc factum ea auctoritate, qua debuimus, confirmauimus. huius nostre confirmacionis veritatem et nostri sigilli certitudine et testimonium astipulacione corroborauimus: predictum vero predium quibus in locis situm sit, distinctimus, videlicet hoc in *Hoehenren*, et hoc in *puobilouis*, et duo molendina in *hifra*. sunt autem hujus Rei testes inscripti ministeriales *Adilbero de choenring*, *Weinhart de Rübinstein*, *Perchtoldus de hiovanstal*. (*)

Not igitur *Albertus* Episcopus supradictus pedicionibus supra dicti Domini Abbatis tanquam iustis et rationabilibus favorabiliter inclinati dicta Priuilegia: originalia: etc. datum et actum *Ratispo*. anno a natiuitate Domini millimo quadringeno duodecimo Indicione quinta Pont. sanctissimi in christo Patris et Domini nostri Domini *Johannis* divina providencia Pape vicesimi Tercii anno tercio, die uero prima mensis Julii hora primarnam vel quasi terciarum in stuba posteriori curie nostre episcopalis, ibidem presentibus venerabili viro Domino *Wernhero ausiger plebano in dingolsing* vicario nostro in spiritualibus generali, ac honorabili viro Domino *Johanne Nuffer* veteris capelle, et sancti Joannis ecclesiarum *Ratispo*. canonico, nec non strenuo viro *Fridrico tollinger* armigero *Ratispo*. Die-

N n n 3

cef.

(*) Codex traditionum in margine adjunctum habet annum MCLVI.

cel. ac *conrado salrer* camerario, et familiari nostro testibus ad premissa vocatis pariter et rogatis.

Signum Notarii Et ego *conradus Lindlor*
de *straubinga* clericus ratisp. dioc. publicus Imperiali auctoritate notarius atque scriba in causa presenti Reverendi in christo Patris, et Domini Domini Alberti Episcopi Ratisp. predicti &c. &c.

Sigillum sub N. 47. Tab. IX.

Num. XXXIV. Confirmatio Privilegiorum.

An. 1431.

Wir *Heinrich* von gots genaden *Pfallentzgrave bey Rein vnd Hertzoge in Bayern* &c. &c. bekennen offentlich mit dem Brief für uns all vnser erben, vnd nachkommen, wie wol von goetlicher schickung darzu genaiget sein aller, vnd yeglicher vnserer vntertanen vnd getrewen nutz vnd frumen für zu wenden, doch sein mir mehr willig den hilffe vnd fuerderung zu beweisen, die dem allmechtigen Gote in ordenlichen vnd geistlichen leben mit andacht fleissiglichen dienen. hierumb wir bedacht vnd angesehen haben soliche demutige bete des Eramen, vnd der andechtigen in gote des Abbt vnd convents des gotzhauses zu *Metem*, vnd auch ir ordenliches leben, dorinne sy vnsern Scheppffer für vns bitten, vnd vnsern nutz vnd faeligkait anleib vnd on sele wolerwerben moegen, vnd haben darumb mit wolbedachtem muett zeitigem Rate vnd Rechter Willen demselben Abbt convent vnd Gotshaus zu *Metem* vnd allen Irn nachkommen gnaediglich bestoett vnd vernewet
alle

alle vnd igliche Ire gnade, Freyheit, gut allt loeblich gewonheit Brief vnd privilegia wie die von wortt zu wortte lauten in allen iren puncten vnd artickeln, vnd von wem sy di herwracht vnd redlich erworben haben: Es sey vmb vrbar Erib aigen lehen gelt guellt gueter pfantschaft, sy sein aigen, oder lehen vmb freyung zoll vnd Mautt auf wasser vnd auf lande vmb vogttey, vogtrecht, vogtguellt, vmb ire fischwasser, heltz, wiltpaen, geiayde, gericht, hofmaerch wayd wismad wasser, wasserlauff stewr gästung, kauesse, was in dan von rechtswegen zugehoeret, wo das alles gelegen ist, vnd bestoetten vernewen vnd confirmieren In die auch alle wissentlichen In kraft dis Brieffs: vnd darauf gebieten wir allen vnsern Vitztumb, haubtloewten, pflegern, Richtern, vnd sunderlich vnsern Zollnern Mauttern, auch allen vnsern amblæwten vntertanen, vnd getrewen gegenwuertigen vnd kunftigen ernstlich, vnd vestiglich mit dem Brieff bey vnsern hulden vnd gnaden, daz ir den obgenanten Abbt convent vnd gotshaws zu *Metem* vnd ir nachkomen Ir obgelmelten gnad vnd Freyhait Briefe priuilegia, vnd vnser bestoetung gerulich vnd vngehindert vn genyessen, vnd sy daran hinfir auch vngeirret lasset, vnd darwider nicht tut, noch andern dawider zu tun nicht gestattet in dheinweis. alles treulich, schlechtiglich vnd an alles generde mit vrkunt des Brieffs besigt mit vnsern anhangenden Infigl, der geben ist zu *Landshut* am Montag vor sant veits tag, alls man zalt von christi gepurtt viertzeihen hundert vnd in dem ain vnd drestigstem Jare.

Ad Mandatum Dni Ducis
Georgius Stal.

Sigillum sub N. 48. Tab. IX.

Num.

Num. XXXV. Indultum concilii Basiliensis de usu Pontificalium. An. 1439.

Sacrosancta generalis Synodus Basiliensis in spiritu sancto legitime congregata uniuersalem Ecclesiam representans dilectis Ecclesie filiis Andree Abbati et conventui Monasterii in Metten ordinis sancti Benedicti Ratisponensis Diocesis salutem et omnipotentis Dei Benedictionem. Exposcit vestre Deuotionis sinceritas, et Religionis, in qua mundanis abdicatis illecebris Domino in humilitatis spiritu et sub regularis obseruantie sanctimonia deuotum et sedulum famulatum impenditis, promeretur honestas, ut tam uos, quos specialibus affectibus amplectimur, quam monasterium vestrum, quod per diue memorie Karolum francorum Regem christianissimum pro multarum personarum sustentatione honorifice, et opulenter dotatum, et fundatum ac alias in spiritualibus et temporalibus rebus notabile, et in partibus illis plurimum perinsigne existit, condignis honoribus attolamus. Hinc est, quod nos dilecti ecclesie filii nobilis viri Alberti Bauarie Ducis Illustris, sub cuius ditione temporali dictum vestrum Monasterium consistit, ac vestris in hac parte supplicationibus, inclinati, vt tu in presentiarum, et successores tui, qui erunt pro tempore dicti monasterii Abbates infra septa eiusdem duntaxat mitra annulo, et Baculo pastoralibus, ac aliis Pontificalibus insigniis quibusbet libere uti, nec non Benedictionem solemnem post Missarum et Matutinarum solemniam, dummodo in Benedictionibus huiusmodi aliquis catholicus Antistes uel apostolice sedis legatus presens non fuerit, elargiri libere possitis et valeatis, felicitis Recordationis Alexandri Pape IIII. que incipit Abbates at aliis constitutionibus nec non statutis et consuetudinibus Monasterii

et

et ordinis predictorum, juramento, confirmatione apostolica, vel quavis firmitate alia uallatis ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, vobis et eisdem successoribus auctoritate universalis ecclesie de speciali gratia tenore presentium indulgemus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, uel ei ausu temerario contraire. Siquis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei et universalis ecclesie se noverit incursum. dat. Basilee Non. Junii Anno. a Nativitate Domini Mille simo quadringentesimo tricentesimo nono.

Jo. Melbach.

Num. XXXV. Copia vidimata concordatorum.

Anno 1440.

Wir *Johanns* von Gotes genaden Abbt des gotzshaufs zu *oobernaltach* vvekennen offentlich mit dem Brief aller moeniglich, das uns der ervverdig gaistlich herr herr *Andre* Abbt des Gotzhaus zu *Meten* fleissigklich pepeten hat, das vvir Im vnd seinem gotzhaufs ein vidimus gaben des freybriefs den vnser genadiger herr Hertzog *Albrecht* Bischouen prälaten vnd aller ander Pfafhait in nidern Bayrn gegeben vnd verschriben hat, den selben Brief vvir auch in vnsern gotzhaufs haben vnvermayligten an sigeln snueren, vnden allen enden gantzen vnd gerechten, vnd levvt von vvort zu vvort nichtz davon noch dazu gesetzt also.

Von gotes genaden vvir *Altrecht* pfallentzgrave bei *Rein* hertzoge in *Bairn*, vnd grave zu *Voburg* &c.&c. behennen fur vns vnd vnsern lieben Vettern Hertzog *Adolphenes* des

O o o

vor-

vormund vnd pfleger vvir sein, der noch bei seinen bescheiden laren nichten ist, vnd darzu fuer all vnser Erben vnd nachkommen offentlich mit dem Brieue, vwann all proelaten grauen freyen dienstmann Ritter,, knecht Edel vnd nicht Edel stet vnd märkht, vnd gemainklich all lävvt Reich vnd arm in nidern Bairn nach abgang des hochgebornen fursten vnfers lieben herrn vnd Vatter Hertzog Ernsten saligs gedoechnuefs Ir trevv vnd vns fuer Ir recht Erbherrn erhannt, vnd huldigung getan haben, dieselben gerechtigkeit lieb vnd trevv haben vvir angesehen, vnd haben auch die handvest vrkund vnd Brief mit guetter gevvisen alles vnseres Rates kuntlich verhoeret, die vnser lieb vorfodern, vnd Vettern Konig *Ott*, Hertzog *Stephan* sein Brueder vnd *Hainreich Ott* vnd *Hainreich Hertzogen in Baiern* vnd vnser lieber here *Kayser Ludvvig* vnd *Marggraf Ludvvig von Brandenburg Stephan* vnd *Ludvvig* dii Roemer vnd vnser lieb vettern Hertzog *Albrecht* der Elter, Hertzog *Albrucht* der Juenger vnd Hertzog *Johannis von Holland* vnd darzu vnser lieber here Vatter, vnd Vetter Hertzog *Ernst*, vnd Hertzog *Willhalm* aller sueligen gedächtnuefs gegeben vnd vvestät haben Bischouen Prelaten vnd ander Pfaffhait gaitlicher vnd vverldlicher, darzu grauen freien dienstmannen Rittern, Knechten, steten Markten Burgern, armen, vnd Reichen vnd gemainklich allem land gegeben vnd verschriben haben, es sei vmb aigen, lehen, gelt, gult, oder Pfantschafft, vnd vmb den Kauff der gericht, vnd ander Ire Eeren, Rechten freyhaiten vnd guten gevvonhaiten: vnd dieselben brief Hanvesten vnd vrkund all, die si gemainklich oder yedermann besunder von unsern vorgenanten vorvndern Vattern, vnd vettern saligen haben, die krestigen bestätten, vnd vernevvven vvir In mit diesen brief, mit allen den punckten artikeln Eeren vnd Rechten,

ten,

ten, die daran begriffen, vnd vercriben sind nichtz darinne aufgenommen, also, das In vnd allen Iren Erben vnd nachkommen, evvigklich stät gantz vnd vnzerbrochen fullen sein vnd beleiben. vnd das auch vvir, all vnser Amtleuyt, Vitztumb Richter Schergen darzu halten vwellen, das si in all ir brief vnd handvesten in allen Puenckten vnd artickeln, so si innhalten, stät bleiben, vnd sol In vnshedlich sein an dem brief on allen iren Briefen, die si von vnfern vorvndern Vatter Vetteren, vnd nue von vns haben. vnd das Inn allen Iren Erben vnd nachkommen die vorgenanten Brief all vnd yglicher besuender vnd bestättigung mit allen artickeln vnd puenkten von vns vnd vnfern Erben, vnd von allen vnfern nachkommen Euvigklich stat gantz, vnd vnzerbrochen beleib an geuärd vnd an all argklist. vnd darueber zu urkund geben vvir In den brief besigelt mit unserem anhangendem Insigel fuer vns, vnfern obgenannten lieben vetteren Hertzog Adolphen vnd fuer all vnser Erben vnd nachkommen. Geschehen zu straubing an vnser lieben Fravvntag, als si gen hymel fuere, als man von christi vnfers lieben herren gepurd zelet viertzeihen hundert, vnd in dem acht vnd dreissigstem Jare.

Zu Vrknud der Worhait haben vvir obgenannte Abbt Johannes zu oberaltach vnser Insigel an diesen brief gehalten durch vleissiger petvvillen, als ob geschriben ist. geschehen nach christi gepurd viertzeihen hundert Jar des Erchts nach dem suntag als man singet in der heiligen Vasten Reminiscere.

Num. XXXVII. Privilegium circa Theloneum.

An. 1449.

Wir *Johannes graue zu Schavvnbere obrister Marschall in
 feir, &c.* bekennen fuer vns vnd all vnser Erben vnd nach-
 komen offentlich mit dem Brief, das fuer vns kome der Ersam geist-
 licher in Gote andächtiger *Her Peter Abbt zu Meten* vnd zeigt
 vns ain verschreibung die vveilendt der vvolgeborn Herr graff
Vlrich dem Gotzhaus Meten auf ainem Purckrecht zu *Aschach*
 gegeben hett, nemlich siben schilling viertzeihen Pfening, vnd
 vvan sein vorvoder noch daz convennt soelich verschreibung
 nie geprauchet noch gezaigt haben, vnd vns dadurch ledigeli-
 chen geuallen vvoere, yedoch so bat er vns mit demueticem
 vleisse, das vvir im vnd allen seinen nachkomen die sunnder
 gnad täten, vnd bevveisten, vnd in fuer vnser Mautt ze *A-
 schach Zuvelis dreiling vvein* Mautt frey fuer fueren lassen
 sollden, nu suellen vnd vvelen vvir gotsgab vnd guete vverch,
 die vnser vorvoder vntz an vns geben, vnd gehandelt haben,
 nicht abnemen, sunnderlich besseren, vnd haben angesehen, das sich
 der vorgenannt Abbt vnd sein convennt andächtigglichen ert-
 zaigt haben vnd haben dem bemelltem gotzhaus *meten* die freyung
 getan durch got vnd besunder gnad also, das vvir In vnd allen
 seinen nachkomen *Aebbt ze Meten* ewvicklich gantze freyung vnd
 fuer fart an alle Mautt vnd vordrung ze *Aschach auf zuvelis
 dreiling vvein* gegeben haben, vvan si die Summ auisten im Jar
 ye zuzeiten aintzing oder samentlich fueren, doch in soe-
 licher beschaidenheit, das der obgenant Abbt das Convent vnd
 all sein nachkomen alle Jar jārlichen *graff Vlrichen* vergangen
 vnsern vorvoder, vns gegenvvuertigen vnd kuenstigen gra-
 ven von *Schavvnbere* seleg hugnuel ainen Jartag jārlichen an
 fand

fannd vrbanns tag acht tag vor, oder darnach vngeuerlichen be-
geen suellen: vnd ob das auf denselben tag nicht gesein
moecht, des nachtes mit ainer Vigili, des morgens mit ainem
selambt auch mit vier prinunden Kertzen nach irs gotshaus ge-
vvonhait, vnd darunder mit zvvain gesprochen messen, das
sevv noch ir nachkoemen des gotshaus meten des nichts hindern
noch iren sol angeuer. vvurd vns aber der vorgenannt Jartag
verzogen vnd in obgeschribner maß nicht begangen, das vvif-
sentlich vväre, vnd vvas sy darinne versavvmbten, vnd nicht
vviderprächten, so haben sich, vvvelches Jars das ist, die frey-
hait, vnd gnad zvv vns vnd vnsern Erben handen an alle genad
veruallen. Sy suellen vns auch den brief, so sy von graff Ulrichen
haben, mit der verschreibung, so sy vviderumb gein vns thuen
vebergeben, vnd vns veberantvvorten vngeuerlich. vnd des ze vr-
kunt geben vvir in den Brief fuer vns vnd all vnser erben vnd
nachkoemen mit vnserm anhangenden Insigel. geben ze Schavv-
berg an freytag vor sand Michels tag nach christi geburt vier-
zehenhundert Jar vnd in dem nevvn vnd viertzigstem Jaren.

Num. XXXVIII. Confirmatio Privilegiorum.

Anno 1459.

Wir Albrecht von gotes gnaden Ertzhertzog ze oesterreich ze
steir ze Kernden vnd ze Krain, Herr auf der vvindischen
march vnd ze Portenavv, grave ze Habspurg zvv Tyrol zvv
pfirt vnd zu Kyburg, marggraf zvv Burgavv vnd landgraf in
Ellsas &c. bekennen, das der Ersam geistlich &c. der Abbt
des gotshaus ze Meten vns hat fuerbracht vveißend vnser vor-
uoden fuersten ze oesterreich loeblicher gedechtnus gnaden
brief freyhait, vnd bestettung In dem sy vnder andern begua-

O o o 3

det

det seinn, all ir gut an vnsern Mautsteten allen Mauttfrey ze
 fuern, alsdann das in vveilend Hertzog *levvpolds* Brief zvv
plädling an dem sibem undtzvvaintzigisten tag des Monads au-
 gusti nach cristi geburde in dem zvvelfshunderistem Jare geben
 eigentlicher begriffen stet demuetigklichen buetende, daz vvir
 in solch ir gnad gab, vnd freyhait zu bestetten gnedigklich ge-
 ruchten: vnd so nvv aus fuerstlicher miltigkait vns von got dem
 allmechtigen verlihen stetigs genaygt sein zvv gemaynen nutz
 yedoch keren vvir am maysten vnser gemuete zu fuerdrung
 dem geistlichen stande, da der gotlich diinst in lobfamer An-
 dacht on Underlofs begangen vvirdet. In soelhem vvir den
 obgenannten Abbt vnd sein gotshayvs guetlichen bedencken
 vnd haben, dadurch demselben Abbt seinem convent vnd Iren
 nachkoemen die obgemelten vnd alle ander ir fuerstlich gnad
 gab vnd freyhait vnd brief, vvie sy die von allen Zeiten von
 den fuersten von oesterreich ervvarben vnd herbracht haben,
 gnedigklichen bestett vnd bestetten vvissentlich mit dem brief,
 vvas vvir In dann zvv recht von gnaden daran bestetten suel-
 len oder muegen vnd vvellen-ernstlich, daz sy nvv hinfuer zvv
 allen zeiten dabei vestigklichen bleiben, vnd der also, vvvig-
 klichen genyessen vnd gebrauchen suellen on Irrung vnd Intratt
 menigklichs. Darauf gepieten vvir den Edlen vnd vnsern lie-
 ben getrevven allen vnsern Hauptlevvten Granen Herren, Rit-
 tern, vnd Knechten, Huebmaistern, Burgermaistern, Richtern
 Roeten, Mauttnern Zollnern ambtlevvten vnd allen andern vn-
 sern vndertanen vnd getrevven mit ernst, daz sy die obgenan-
 ten Abbt convent vnd ir nachkommen bei solchen Iren frey-
 haiten gnaden Rechten herkomen vnd diser vnser bestettung
 gantzlich bleiben lassen vnd nicht gestatten ymand davvider ze
 tun in dhain vveis. daz maynen vvir mit Vrkund des Briefs
 mit

mit vnserm grossen fuerstlichen anhangundem Insigel. geben
ze *lynnitz* an sand Elibeten tag nach cristi geburde vierzeh-
hundert vnd in dem nevvn vnd fueaftzigsten Jaren.

Sigillum in medio chartæ filis sericis tricoloribus appen-
sum integrumque est. N. 49. Tab. X.

Num. XXXIX. Indultum Pii II. de usu Pontificalium.

An. 1463.

Pius Episcopus servus servorum Dei filiis *Johanni* Abbati et
conventui Monasterii in *Metten* ordinis sancti Benedicti Ra-
tisonensis Diocesis salutem et Apostolicam Benedictionem. Exi-
git vestre devotionis sinceritas, et Religionis promeretur ho-
nestas, et tam nos, quos speciali devotione prosequimur, quam
Monasterium vestrum dignis honoribus attolamus. Cum ita-
que, sicut exhibita nobis nuper pro parte uestra petitio conti-
nebat, inter cetera Monasteria ordinis sancti Benedicti Ratis-
ponensis Diocesis idem monasterium vestrum insigne admodum
et notabile reputetur, et per clare memorie carolum francorum
Regem pro multarum personarum decenti sustentatione dotatum
fuerit, in eo quoque vigeat observancia regularis, et illius Abbas
existens pro tempore in magna reuerentia habeatur, et ex speciali
Priuilegio congregatorum Basilee sub nomine generalis concilii in-
fra scripta eiusdem monasterii vestri Mitra anulo et baculo pasto-
rali ac alijs Pontificalibus insigniis uti nec non benedictionem so-
lennem elargiri consueverit, Nos uos et ipsum Monasterium
vestrum majori specialis honoris prerogativa attollere uolentes

ue-

uestris in hac parte supplicationibus inclinati, ut tu Abbas et Successores tui Abbates dicti Monasterii, qui pro tempore fuerint, etiam extra septa ejusdem Monasterii Mitra anulo, et aliis Pontificalibus insigniis uti, nec non benedictionem solennem Missarum vesperarum et Matutinarum solennia, dummodo in benedictione hujusmodi aliquis Antistes uel sedis apostolice legatus presens non fuerit, elargiri, ac calices et alia ornamenta ecclesiastica pro predicto Monasterio uestro et Ecclesiis illi annexis consecrare libere et licite possitis, felicitis recordationis Alexandri Pape IIII. predecessoris nostri, que incipit: Abbates, et aliis quibuscunque constitutionibus apostolicis ac statutis et consuetudinibus Monasterii uestri et ordinis predictorum, juramento, confirmatione apostolica uel quacunque firmitate alia in contrarium editis, nequaquam obstantibus, uobis, et eisdem successoribus, cum ad id, ut asseritis dilecti filii Ruperti Administratoris ecclesie Ratisponensis in spiritualibus et temporalibus per sedem apostolicam deputati expressus accedat assensus, auctoritate apostolica de uberioris don gratie tenore presentium indulgemus. nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre concessionis infringere, uel ei ausu temerario contraire. si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis Dei, et beatorum Petri et Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Rome apud sanctum Petrum anno Incarnat. dom. Millesimo quadringentesimo sexagesimo tertio. Sexto Idus octobris. Pontificatus nostri anno sexto.

Jo. de Cremonensibus

Nem.

Num. XL. Vidimata Confirmatio concordatorum cum
statibus Bav. infer. An. 1464.

Von gotes genaden vvir Iohanns vnd vvir Sigmund gebruedere Pfallentzgrauen bey Reyne in obern vnd nidern Baiern &c.&c. bekennen als reigirende Fursten fur vns vnd fur vnser lieb brudere Hertzog Albrechten Hertzog Kristoffen vnd Hertzog Wolgannen die zvv iren vogtbaren Jaren noch nicht komen sind, vnd darzue fur all vnser erben, vnd nachkomen offenbar an diesem brieue: vvvann alle Prelaten, grauen, freyen dinstmann Ritter Edel vnd nicht Edel stet vnd marckt vnd gemainiglich all leut reich vnd arm in nidern Baiern vns vnd vnsern vorvoderen vil getrevver vwilliger dinst vnd hilff ertzagt vnd beweist haben, vnd vvir si niemalen aber vmb hilff gebeten, vnd der begert darzue das norgkavv erlost, vnd sunderbar grosse Koest, und zerung, die der Kriegsleuff halben zvvischen der fuersten vnd Herren vmb frid vnd suen ze machen auf vns ganggen ist, das vvir das alles destbas vberkomen vnd aufrichten mochten, das vvir doch von gerechtigkeit vvegen nicht begern, noch si vns des schuldig sein zu tun uber ir freyhait bestoettbrief vnd gnad, die sy von unsern vorvoderen vnd von vns haben. so sy vns aber yetzo von besunder fleissiger bete rechter lieb vnd trevv vvegen tugendlich gevvert, vnd vns ain hilff getan, vnd geben haben, darum vvir hinvviderumb von angebornner guete vnd miltikait gnad vnd furdung pillichen schuldig sein, vnd haben auch die vnd ander ir getrevv vwillig dinst die sy in ir vorvoderen vns vnd vnsern vorvoderen verganngner Herrschafft in Baiern loeblicher gedachtnueß allzeit vvillich vnd trevvlich ertzagt haben, angesehen vnd erkannt, als das vvoll zimlich vnd billichen ist, vnd bestoetten

P p p

vnd

vnd vernewen in hiemit mit guetem willen vnd vviſſen alles
 vnſers Rates in Krafft des Briefs Kunig Otten brief, der ſich al-
 ſo anhebt: *vvir ott von gottes genaden Konig zu vngern*
pfaltzngrauze ze Reine vnd Hertzog ze Bairn, vnd vvir Hain-
reich vnd vvir ott pfaltzngrauen ze Rein vnd Hertzogen zu
Baiern vnd vvir Agnes Konigin ze vngeren, vnd vvir Jevt
pfaltzngrazin ze Reine Hertzogin ze Bairen, vnd endet ſich mit
ſeinem datum, da von criſtes gepurt vvarn tauſend Jar drevv-
hundert Jar darnach in dem aindelften Jar an ſand veits tag,
darnach der brief der ſich anhebt: Wir Hainreich ott, vnd
vvir Haynreich von gottes genaden pfaltzngrauen ze Reyne
vnd Hertzogen ze Bairen. ꝛc. vnd endet ſich mit ſeinem da-
tum da man von criſtes gepurd zalt drevvtzehen hundert Jar
vnd in dem zwav vnd zwantzigiſtem Jare an dem achten tag
ſannd Agneſen, darnach ainen brief, der ſich anvacht: Wir
Haynreich ott vnd Hainreich von gottes genadeu pfaltzngrau-
zen ze Reine vnd Herzogen ze Bairen ꝛc. ꝛc. vnd endet ſich
mit ſeinem Datum da von criſtes gepurd vwaren drevvtzehen
hundert, vnd darnach in dem drevv vnd zwainzigſtem Jar des
nachſten pfintztags nach ſannd Michelstag. darnach Kayſer
Ludvvigs brieue, der ſich anhebt: Wir Ludvvig von gottes ge-
naden Roemiſcher Kayſer zu allen zeiten merer des Reichs, ꝛc.
ꝛc. vnd endet ſich mit ſeinem datum am pfintztag nach dem
obriſten nach criſti gepurd drevvtzehenhundert Jare darnach in
dem ains vnd drevtzigiſten Jar in dem ſiben vnd zwainzigiſ-
ten vnſers Reichs vnd vnd in dem drevvtzehenden des Kaiſer-
thumbs darnach ainen Brief der ſich anhebt vvir Ludvvig von
gottes genaden Marggrauze zu Brandenburg, vnd ze Luſtz
pfaltzngrauze bey Reine Hertzog ze Bairn vnd ze Karnten des
heyligen reichs obrifter Kamrer grauze ze tyrol vnd ze Gortz,
 vogt

vogt der gotzheuffer ze aglai ze trient, vud ze Brichsen, vnd
 vvir Steffan vnd Ludvvig der Roemer von gottes genaden
 pfaltzngrauze ze Reyne vnd Hertzog ze Bayren &c. vnd en-
 det sich mit seinem datum, da von cristes gepurd ergangen wa-
 ren drevvtzehenhundert Jar darnach in dem sibem vnd drevvt-
 zigistem Jar an dem nachsten Sontag vor sannd Martens tag.
 darnach ain Briene, der von vnsern lieben Herrn vnd vatter
 ausgegangen ist, der sich also anhebt von gottes genaden vvir Alb-
 recht pfaltzngrauze bei Reyne Hertzog in Bayren, vnd graue zu
 Vohburg &c. &c. des datum stett an vnser lieben Fravventag,
 als sy geyn Himel fuer des Jars als man zelet von cristi vn-
 sers lieben herrn gepurde viertzehenhundert vnd in dem acht
 vnd dreissigstem Jare. darnach ein brief der von vns ausgann-
 gen ist, vnd der sich also anhebt von gottes genaden vvir Jo-
 hanns vnd Sigmund gebrudere pfaltzngrauen bey Reyne vnd
 Hertzogen in obern vnd nidern Bayern: & &: des datum
 stet von cristi vnnsers lieben herren gepurde viertzehenhundert
 vnd im ains vnd sechtzigstem Jarn. die vorgenannten briene
 all von vvort ze vvort mit allen iren pundten vnd artigkelen
 auch dabei vnd damit all ander Ir brief gnad vnd freyhait vnd
 Recht, vnd alt guet gevvonhait, die prelaten vnd ander pfaff-
 hait vnd darzue grauen freyen dienstmaunen, Rittersn, Knech-
 ten, stetten marckten armen vnd reichen, vnd gemainlich
 allem lande in nidern Bairen von Kunig Otten, Hertzog Stef-
 fan seynen brudere vnd Haynrichen ott vad Haynrichen Kay-
 ser Ludvvigen vnd marggrauen Ludvvigen steffan vnd Lud-
 vvig der Roemer, Hertzog Albrecht dem Ellteren Hertzog
 Albrecht dem jungeren Hertzog Johanssen von Holland, dar-
 zue uon vnsern lieben anherren vatter vnd vetter Hertzog Ern-
 sten Hertzog Albrechten vnd Hertzog Wilhalmen vnd von allen

anderen Herren vnd Fuersten vnnsern vorvordern vergangen
 Herrschaft in Bayren loblicher gedachtnuß vnd nu von vns
 bisher gegeben vnd verschriben sind 'gemainlich oder sunder-
 lich sy sein in dem brief genennt oder nicht, die krefftigen
 statten vnd verheffen vvir in mit diesem vnserem brief also,
 das vvir all vnser Erben vnd nachkomen In allen iren Erben
 vnd nachkomen dye ewviglich stät, vnd vnzerbrochen behal-
 ten vullen. vvir vullen auch all vnnser amtlevvnt dartzue
 halten, das sy in dieselben ir brief gnad freyhait vnd recht auch
 stet halten, vnd nicht überfuren sullen. vvo in aber die von
 vns vnnsern Erben oder vnnsern amtlevvnten uberfarn vvären,
 oder vvurden, gehaissen vvir In iren erben vnd nachkomen
 bei vnnseren fuerstlichen Gnaden vnd treyven gentzlichen
 abzulegen vnd zu vvenden, sundern fuerbas ewviglich vnd
 genädigklich dabei beschirmen behaltten, vnd beleiben lassen
 an alle Irrung vnd einfall vngevvärllich. vvir gehaissen In auch,
 daz vvir sy mit vitztumb Räten vnd amtlevvnten besetzen
 vullen, die amtlevvnt in nideren Bairen sein, damit die gericht
 vnd Hofgeding fuergangk gevvinnen, als von alter herkommen ist,
 vnd nach Inhalt der freyhait. dartzue gereden vvir In, das
 vvir vnnser gericht allenthalben Irem niderlande miterbern
 levvntigen Levvten, die vvappens genos sein, dartzue die
 lantschranken redlich vnd nach Notdurfft besetzen vullen, da-
 mit die recht aufrichtigklich gefuedert, auch dabei versehen,
 damit die armen levvnt von den vorsprechen nicht ubernoemen
 noch beschvvärt vverden,, dartzue sullen all nevvung vnd be-
 schvvung als mit Jagern Valknern, scharbercken Holtz fue-
 ren fueter vnd garbsamen mit diesem vnnserem Brief gentzlich
 abgenuemen sein, Es sol auch soliche hilff, so die geuolt geant-
 vvurt vverden, den die von der Lanntschafft dartzue ervvellt
 sind,

sind, vnd dan nach vnser vnd vnnser Rate vnd derselben von der Lanntschaft dartzue gegeben Rat aufgeben vnd angelegt vverden zu vnnser Notturfft vns vnd Lannd vnd Levvten zu nuetz vnd fruemen, vvir gehaissen vnd versprechen auch fur vns all vnnser Erben vnd nachkomen bei vnnseren vvirden, vnd trevven, das wir sy all ir Erben vnd nachkomen fure dhainer stewer von kainem guet, wie man das genennen oder erfinden mocht, nymmermer begeren, bitten, nemen, noch beschweren sullen noch wellen, vnd sy sullen der furon frey vnd ledig sein vnd beleiben an alles geuerde: vnd ob wir vns veranderten, es wär mit tail oder wie das geschach, so sullen In dannoch all ir brief punt vnd artigkel stat beleiben, vnd sol In solich hilff an dem Brief, vnd an allen im briefen vnd gnaden, die sy samentlich oder sunderlich haben vnschedlich sein, trewlich vnd vngeuarlich. des alles zu warem Vrkont vnd bestatigung aller Irer freyhaiten rechten vnd guten gewonhaiten vnd aller vorgeschriben sachen haben wir fuer vns vnd fur vnnser vorgenannt lieb brudere vnd fur all vnnseer erben vnd nachkomen allem lannd vnd lewten in nidern Bairen zu ewigen nutz vnd fromen eren vnd wirdikait yetzo williclich bestat vnd genuessent in guetem fursatz mit vnnseren furstlichen gnaden vnd trewen, vnd mit disem vnnserem brief, der mit vnnseren furstlichen anhangenden Insigeln besigelt vnd gegeben ist zw *Strarvbing* an dem montag nach dem sonntag occuli in der heyligen uassien des Jars als man von cristi gepurd zelet tausend vierhundert vnd in dem drew vnd sechzigisten Jaren.

Wir *Benedictus* von gottes genaden Abbt dez gotzhaufs zw *obernaltach* bekennen offenwarlich, das wir in vnnserem gotzhaufs ligend haben ain unvermailigten brief aller

freyhait in nidern Bayrn mit zwaiien sigillen an seyden snueren
gehangen gantzen vnd gerechten, den vnnser herren herren
Hertzog *Johanns* vnd Hertzog *Sigmund* geprueder geben ha-
ben allen prelaten gotzhouseren vnd auch aller pffahait vnd
allem lannde in nideren Bairen, vnd lautten von wort zu wort
nichtz davon noch darzue gesetzt als oben verschriben ist. des
briefs hat begert der Erwurdig vnd geistlich herr herr *Johanns*
Abbt zu Metten Im vnd seynem gotzhaus ze geben ain vidi-
mus, vnd vns trewlich peten Im das mit vnnserem anhanngen-
dem sigill zw sigeln, das wir also von seyner pet willen daran
gehangen haben zw Vrkund der Warhait, vnd ist gesehehen
nach vnnfers herren gepurd viertzehenhundert vnd in dem
vier vnd sechzigstem Jar am montag nach sannd Luceyen
tag.

Num. XLI. Vidimatum privilegium *Friderici tertii* de
mutis austriæ &c. &c. An. 1497.

Ich *Johanns* von Aichperg zu Hals &c. zum Mos vnd feldnaw
&c. Bekenn, das mir der Erwurdig in got Väter mein son-
derlieber Herr vnd nachpar Herr oswalt Abbt des wirdigen
Gotzhaus zu Metenn hat surprungen lassen, ainen Kayserlichen
brieff von Weylent dem alldurchleuchtigsten fursten Kayser
friderichenn loblicher gedechnus aufgangen, mich den zu vi-
dimiren mit sonderem vleiss bitten lassen, solichs briefs vidi-
mus sey seinem wirdem conuennt vnd gotzhaus zu glaubli-
chem warem anzaigen zu gebrauchenn notturfstig, damit Im
vnd seinem gotzhaus das original vber lanndt ze fueren nicht
nachtailig oder schadhafft werde, Demnach hab ich solh er-
werg vnd zimlich gebet angesehen, den selben Kayserlichen
brieff

brieff allenthalben aigentlich vnd grundlich besicht vnd gesehen, der namlich auff Permet geschribenn, das kayserlich Sigill mit rotem vvags eingedruckt den Adler mit zvvaien Hevvvperen vnd den vier Erblannden in gelb vvags an ainer praunen seyden schnuer angehanngen, vnd zurugk der kayserlichen Majestat davvmring in gelb vvags eingedruckt. denselben kayserlichen brieff hab ich allenthalbenn an aller Rasier nachthail vnd magkl gerecht vnd vnnerfehrt an hevvt dato gesehen, gehort vnd vcrlesen. Der lavvt von vvort zu vvort also, vvie hernach volget. „ Wir Fridrich von Göttes genaden Roemischer Kayser zu allen zeitten Merer des Reichs, zu Hungeren Dalmacien, Cracien &c. Kunig, Herzog zu osterreich zu steyr zu Kernnden vnd zu Krain &c. bekennen vnd thuen mit dem brieff allen Levvtengegenvvurtigen vud kunftigen. Wan vnser kayserlich gemuet pilleuch bevvegt vvirdet den geistlichen Personen die zu gottzdinnst geordnet sein gnad in vveltlichen dingen mit ze tailen damit vvir irs gebetts vnd guten vverch in dem evvigen leben tailhafftig werden, hat vns der Ersam geistlich vnnser lieber andechtiger . . der Abbt des Gotzhaws zu Mettem ain brief von weilennt Hertzog Albrechten vnnsern Vettern Lewpolltten seinem Brueder vnserm Even loblicher Gedechnus herrtuennde furbracht, darinn sy sein voderen bestet habent dy freyhait ynd Recht In von den vordern Fursten von osterreich gegeben, das sy von allem Irem guet, so sy an vnseren mautt steten in osterreich fursurent, nichts dan zu stain zwenunddreyffig Pfenning zu Ybs souill, vnd zu Ens ze fur saer nichts geben fullen, sunder vns auch gezaigt hat ain brieff von Weylennt Hertzog Rudolffen auch vnserm vetern seiligen lautend vmb dy Vogthey seins gotshaws aigen zu Eysnreichs dornach bey Ambsteten gelegen, das dieselb vogthey nicht Erb-

Erbvogthey sey, vnd ain Pfleger, der die von des lanndes fursten wegen vmb ain gefatztes vogtrecht Inne hab, nemmen, vnd so in das zu swär wolt sein, den alsdan verkeren muen, als dieselben brieff weiter innehalten, vnd vns demuetigklich gebetten, das wir Im vnd seinem conuennt die vnd amnder sein vnd seins gottshaus freyhait zu bestetten gnediglich geruehten, haben wir angesehen des Egenanntten Abbt demuetig vnd vleissig bete, vnd das er vnd sein conuennt dem Gotzdiennst dester emblicklicher aufwartten muen, vnd haben In die obemeltten ir brieff freyhait vnd recht als Romischer Kayser vnd Erblicher regierunder Herr vnd lanndes furst in osterreich gnedigklich vernewt vnd bestatt, Vernewen vnd bestetten In die wissentlich in Krafft des brieffs, Maynen setzen vnd wellen, das sy vnd ir nachkomen die nw hinfur in kunftigen Zeitten niessen vnd geprauchten fullen vnd muen in allen Rechten, als die in iren brieffen begriffen sein, vnd sy von alter herbracht habent von allermenicklich vngehinder. Dauon gebieten wir den Edlen vnseren lieben getrewen & allen vnseren Hauptleuten grauen Herren Ritter vnd Knechten Pflegern Burgkgrauen Burgermaistern Richtern Mautneren Amdleuten vnd allen anderen vnseren vntertanen gegenwertigen vnd kunftigen ernstlich vnd wellen, das sy die vorgenanntten Abbt vnd conuennt vnd ir nachkomen bey den voruerschriben Iren freyhaiten guaden vnd Recht nach irer brieff sag genntzleich beleiben lassen, als von altfer herkomen ist an alle Irrung vnd Hundernus vngevarlich mit Vrkunde des brieffs geben zu Wienn am Mittichen vor sannd Kolmanus tag nach christi geburde viertzehnhundert vnd darnach in dem newn vnd funfzigsten Jar, vnser Kayfertumbs im achten vnser reich des Romischen im zwaintzigsten, vnd des Hungerischen

schen im ersten Jarenn „ — Das aber der obennbestimbt Kayserlich brieff vnd confirmation von wort zu wort als ob uerscriben ist also lawrt, des gib ich dem obbemeltten Prelaten convent vnd gotzhaws zu Vrkund den. Brieff vnd vidimus besigelten mit meinem aigen anhangenden Insigellen: geschehen am Pünctztag nach sannd gallen tag nach cristi geburde als man zelt Viertzehnhundert vnd in dem sybenn vnd neunntzigstenn Jarenn.

Sigillum sub N. 50. Tab. X.

Num. XLII. Decretum Alberti Duc. Bav. de Annatis.
An. 1501.

Von gottes genaden Wir *Albrecht Pfaltzgraue bey Reyn Hertzog in obern vnd nidern beyrn &c.* bekennen vnd thuen ckunt offennlich mit dem brieff. Als in Vnnserm Niderlande zu Beyern vor dem Wald offtmals Im Jar von täglicher aufrur wegen in der eyl aufpot durch vnnser haubtleut dafelbs beschehen, das gemeinen paursleuten der ennden mercklich verhyndrung an irer arbeit zu uilzeyten geperen thut, deshalben wir zu abstellung sollicher Verhynderung vnd gemeinem vnserm lannde zu besserer sicherhait nutz vnd notturfft ein gemein furnemen vnd ordnung, wie man es furan mit sollichen aufpoten in der Eyl halten sol, gemacht haben, darzu wir dann des wirdigen in got vnnfers lieben getreuen abbtz vnnfers closters zu *Metten* armleut vnd hinterlassen, so er in seins gotzhaufs hofmarchen des gedachten vnnfers Niderlands hat in sollich ordnung vnd Mustrung mit irem harnasch vnd vveren auch erfodert vnd furgenomen haben, doch der gestalt, das solch vnnser erforderung vnd furgenomen ordnung an-

Q q q

ge-

geregtem vnnsern Proelaten vnd gotzhauß an solichen iren ho marchen, vnd alltem herchomen, so sy auf iren vndertanen mit harnasch bschavv vnd in ander vvege gebracht haben, itz vnd hinfuran vnshedlich, vnd Inen nichts damit benomen sein sol. alles getrevvlich vnd on geuerde. des haben vvir Ine zu Vrkund disen brief mit vnnserm anhangenden Secrete besigelt geben zu *Stravvbing* am Sambstag nach Johannis tag als man zelet nach cristi vnnfers Lieben herren geburde funfzehnhundert vnd ain Jar.

Num. XLIII. Privilegium Episcopi Passav. de Theloneo.
An. 1507.

W*igileus* Dei gracia Episcopus *Pataviensis* venerabili Religiosis et deuotis in christo Osvaldo Abbati et conventui Monasterii *Meten* ordinis sancti Benedicti Ratisponensis Diocesis salutem in Domino sempiternam. Predecessorum nostrorum Reuerende memorie Bernardi Alberti gotfridi Johannis georgii udalrici et christoferi Episcoporum pataviensium Vestigia inherentes vobis et Monasterio vestro indulgemus, ut omnia victualia, que pro usu et utilitate fratrum et Monasterii vestri in aquis et flumine Danubii tam in Descensu ad Austriam, quam in Ascensu in Monasterium vestrum sine omni exactione Mute nostre secundum tenorem littrarum eorundem predecessorum nostrorum, quarum tenorem pro Expressis habere volumus libere ducere possitis, presentibus tamen ad vitam nostram duraturis harum serie littrarum sigillo nostro appenso roboratarum. Datum Patavie veneris sexta Augusti anno Domini Millesimo quingentesimo septimo.

Sigillum sub N. 51. Tab. X.

AP-

APPENDIX

ad Diplomatarium mettenſe miſcellum.

Num. 1. An. 1207.

Henricus Dei gracia Ratiſponenſis Eccleſie Episcopuſ
 vniverſis preſencia inſpecturiſ Salutem in Domino Jeſu chriſto.
 Ecce bonus ſtatuſ . . . . . Chvnradi prepoſiti
 dicti de Luepurch . . . . .

In cujuſ rei teſtimonium preſentes litteraſ conſcribi fecimur,
 noſtri ac dicti capituli Ratiſponenſis Sigillorum munimine ro-
 borataſ. datum et actum Ratiſpone. Anno Domini M. CC.
 Nonago. Quarto VIIo. Kal. Julii.

Sigilla ſunt appenſa filiſ ſericis viridis et rubri coloris.

Num. 2. An. 1343.

Ich vrbā Gunndakcher Richter ze Dazzav vergich - -
 - - - - - vnd dar vber gib ich den Egnanten
 Herren von Metem, vnd iren nachchomen ze vrehund den
 brief mit mteinen anhangenden inſigel - - - - nach
 chriſtes Gepurd dreuzchen hundert iar, vnd in dem drevv vnd
 vierczkigitem.

Sigillum eſt appenſum in medio chartæ in membranis.

Q q q 2

Num.

Num. 3. An. 1349.

Ich Peter von Ekk ze denselben Zeiten vicztum ze straubing, Ich Albrecht sein sun - - veriechen - - -
 - - daruber geben vvir in disen brief mit vnser bayder anhangunden Insigel versigelten Daz ist geschehen. do man zalt von christi gepurt dreuzehenhundert iar, darnach in dem Nevvn vnd vierczkisten iar an der heiligen zvvelf Poten abent samnd Peterz vnd sand Pauls.

Sigilla sunt appensa in medio chartæ in membranis.

Num. 4. An. 1403.

Ich Emmeramus Poffmünsträr - - bechenn offentliche mit dem brief - - - - - vnd des zvv urchund gib ich egenantter - - - den brief besigelten mit der vveiss vestn Ritter meiner lieben Herren Herren Hannsen des Satelpogär zvv lichtenekk, vnd herrn Seitzen des puechperger anhangunden Insigeln - - - der sach Zeugn sind Her chunrad der Prior, her Peter der Pfarrer zvv Neunhausen paid des conuentts zvv Metem, Her Hainreich der Knarff Schuelmaister vnd chorherr zvv Pfaffenmünster, vtreich der ärdinger, chunrat der geschwind, Michel der Zyeglär alle purger zvv straubing. Daz ist geschehen nach christ gepurd vierczehen hundert iar, vnd darnach in dem dritten iar an sand Sixts tag des heiligen Päßt, vnd Marträr.

Sigilla sunt appensa in medio chartæ in membranis.

Num.

Num. 5. An. 1404.

Ich ulreich der freindorffer zw Avvstorf vergich - -
 - - - - - dar vber zvv urchund vnd bestätichait
 gib ich egenanter ulreich - - - den brief versigelten mit
 meinem aigen anhangunden Insigel: vnd auch zvv einer pessern
 sicherhait mit des beschaiden lorenczen des viechtenstainer
 die Zeyt Pfleger zvv mitteruells meines aiden Insigel - - -
 der sach sind reydingen vnd Zeugen der Ervvirdig geistleich
 herr herr Niclas abbt des gotshaufs zvv vvindberg, herr ul-
 reich der gelert Prior zvv obernaltach her hannf der vögl des
 conuents daselbn, hanns der Rävvtter, hanns der stadler die
 zeit chamerer zvv obernaltach, vnd ander Lävvt genueg. daz
 ist geschehen nach christ gepurd vierzehen hundert iar vnd
 darnach in dem vierden am Pfinczttag in der andern vast-
 vvochen.

Sigilla sunt appensa in medio chartæ in membranis.

Num. 6. An. 1407.

Ich marchart der Hasselmalär dy Zeit vicari zu Plädling
 bechenn vnd vergich offentlich mit dem brief - - - - -
 - - - - - dar vber zu einer pessern sicherheit vnd
 vrchund gib ich dem egenantten conuent vnd gotshaus zu
 Merem den brief mit der erwirdigen meiner genädigen herrn
 herrn Hannsen Abpt zu obernaltach, herrn Niclas Abpt zu
 winndwerg vnd des vesten Ritter herrn dietrich des hofär
 dy Zeit Pfleger zu Naternberckh Insigeln versigelt - - -
 der geben ist nach christes gepurtt vierzehenhundert iar, vnd

Q q q 3

dar-

darnach in dem sybenten Jar an sand Symans abent des heiligen zwelfspoten.

Sigilla sunt appensa in medio chartæ in membranis.

Num. 7. An. 1412.

Ich Iorg der frawnberger der Jung czw dem Hag ,
mein Hausfraw vnd all vnser erben veriehen offenleich mit
dem brief - - daz wir von geschäft vnd maynung vnfers vet-
tern her Wilhalm des frawnberger salig - - - -
dar vber czw einem ewign vrchund vnd gedächtnifs geben
wir dem egenannten abbt conuennt und gotshawz czw me-
tem den brief mit meinem anhangenden Infigel versigelt - -
der gegeben ist nach christi gepurd vierzehenhundert Jar, vnd
dar nach in dem zwelften iar an sand gregori tag des heiligen
Pabsts.

Sigillum est appensum in medio chartæ in membranis.

Num. 8. An. 1418.

Ich annderl der Scheid die weil zu Wischlurch gefes-
sen auf dem graben vergich - - - - - Nu habent
si angesehen des weifen vesten herren wigeleis des gewolfs
an der zeit Pfleger zu mitteruells vnd meiner freunt Pet, vnd
mein armut - - - - - des zu vrchund geben wir
in den brief mit des weifen vnd beschaiden anndre Pullinger
an der zeit Richter zu mitteruells Infigel versigelt - - - -
der

Num. II. An. 1444.

In Nomine Domini amen. anno a uativitate eiusdem
 millesimo quadringentesimo quadragesimo - - - in mei no-
 tarii publici et testibus subscriptis presencia personaliter confi-
 tutus venerabilis vir Dominus Heinricus tanhein utriusque
 juris Doctor et Reverendi Patris ac Domini Friderici Dei gracia
 Episcopi Ratisponensis in spiritalibus vicarius generalis dicens
 et allegans - - - - - nihilominus
 ob Reverenciam Illustrissimi Principis Domini Alberti Bauarie
 ducis. - - - - et nihilominus Domini Johannes Abbas in
 obernaltach, conradus Abbas in Prüel et Heinricus tanheim - -
 mandaverunt Instrumentum seu instrumenta huiusmodi in robur
 et testimonium evidens premissorum &c.

et quia ego Johannes vierling de
 amberg clericus Ratisponensis dio-
 cesis publicus imperiali auctori-
 tate notarius - - - - In-
 strumentum manu mea propria
 scriptum exinde confeci, subscripsi,
 publicavi et in hanc publicam for-
 mam redegei, signoque et nomine
 meis solitis et consuetis vnacum
 appensione sigillorum Dominorum
 abbatum de obernaltach, prüel, et
 vicarii compromissorum supradic-
 torum consignari rogatus et requi-
 sitis in fidem et testimonium om-
 nium et singulorum premissorum.

Sigilla sunt appensa in medio chartæ in membranis.

Num. 12. An. 1473.

Ich Hanns Kafflingenger bekenn vnd vergich - - -

vnn meinem genedigen hochvirdigen Herren Herren Hainrichen Bischove zvv Regenspurg - - - - -
daruber zvv ainer pessern sicherhait vnd vrchund gib ich den
egenantten herrn conuent vnd gotshaus zvv Meten den brief
versigelten mit des ervvirdigen in got vnd geistlichen Herren
Herren Wolganngen abbte zvv Nidernaltach, vnd mit des gestrenngen vesten Ritter herren Jorgen von fravvnberg zvv Haidvvurg an der Zeit Pfleger zvv Naternberg, auch mit des vweisen vesten vvollgangen viechtenstainer Pfleger zu teckenndorf aigen anhangunden insigeln. - - Der brief ist geben am montag nach sand Vlrichs tag des heiligen Bischove, alls man zalt nach christi gepurd vierczehenn hundert vnd darnach in den drevv vnd sibenzigistenn Jaren.

Sigilla sunt appensa in medio chartæ in membranis.

Num. 13. An. 1504.

Ich Wolfgang Hopfenpeckh bekenne - - - - - dem
hochvirdigen durchleuchigen vnd hochgebornen Fürsten vnd
Herren herren Ruprechten Bischove zvv Regenspurchk Pfallenzgrauen bey Reyn vnd Herzogen in Bairn meinem genedigen herren - - - - -
daruber zvv sicherhait vnd vrchunde gib ich dem offtedacten Prælaten conuennt vnd gotshavvs zvv Meten den brief mit des ervvirdigen in got herren herren Kilian Abbtten zvv Nidernaltahe auch ervvirdigen hoch-

R r r

ge-

gelehrten herren Albrechten vom hof, Doctor beder Rechten
thumherr zuv freising vnd Pfarrer zuv tegkendorf, vnd des
edlen vnd vellen georgen Notthafft zuv Wernnberg aholmung
vnd Razmanstorf der Zeit Pfleger zum Naternberg aigen Ins-
gelen - - - der geben ist amm abennt sannd Margarethen
der heiligen Junckfravven nach christi gepurd funfzehnhundert
vnd in dem vierden Jare.

Sigilla sunt appensa in medio chartæ in membranis.

E P I T A P H I A.

Anno Domini MCCCX. obiit *Ulricus de Ekke* XII. Ka-
lend. Februar. Item an. MCCCXXVIII. obiit *Ulricus filius ejus*
Magister curiæ Domini Ducis in vigilia S. Mathiæ. Anno Dom.
MCCCLVII. septimo Kalend. Junii obiit Dominus *Petrus miles*
de Ekke.

* * *

Anno Dom. MCCCXII. obiit Domina *Villieb de Ekke* in
die S. Barbaræ. Item an. MCCCXXIII. obiit *Gertrudis uxor*
Petri de Ekke XIII. Kalend. April.

* * * *

Anno dom. MCCCXLVIII. in die S. Colomanni interfec-
tus est *Petrus, filius Petri de Ekke*, tunc vicedomini, in con-
flictu inter Ludovicum Imp. et Karolum Bohæmiæ Regem in ter-
minis

minis utriusque terræ scilicet inter Chambiam et nemus Bohæ-
morum.

* * *

An. Dom. MCCCLXVIII. obiit *Albertus miles de Ekke*
in calendis Septemb. an. Dom. MCCCLXVI. obiit *Chunegun-*
dis de Ekke uxor eius VI. nonas Jul.

* * * *

An. Dom. MCCCCIII. proxima feria secunda ante fe-
stum S. Margarethæ Virg. obiit strenuus miles Dominus *Geor-*
gius Ekker hic sepultus. requiescat in pace.

* * *

An. Dom. MCCCCLXIII. pridie Idus Febr. obiit nobi-
lis ac strenuus Dominus *Erhardus Forster*, ultimus hujus proge-
nici hic sepultus cujus anima requiescat in pace.

* * *

Scuta singulorum gentilitia. marmori incisa, exhibentur
in Tabulis ad finem. Schema autem genealogicum familiæ
Ekkerianæ hoc esse potest.

Domina Villieb al-
terius uxor, filia aut
soror † 1312.

Ulricus de Ekk † 1310.

Ulricus Magister curie † 1329.

Petrus vice Dominus † 1357.

Petrus. † 1348.

Albertus † 1368.

Uxor *chunegundis*. † 1366.

Georgius, filius aut frater prio-

ris. † 1403.

R r r 2

EX-

EXCERPTA GENEALOGICA.

1156. *Chœuring. Albero de
Rabinstein. Wernhart. de
Hivvanstal. Perthold, de*
1181. *Pilstein. conradus comes de
Pleigen. Luipoldus comes de
Lenginbach. Otto de
Asparn. Ulric. de
Amzinibach. Grafto de Liberi.
Chuenringe. Hademar. de
Sevelt. Wichardus de
Geoboltpurch. Otto de
Mozingen. Theodoricus de
Fremlinisperge. Rudolf. de
Pernek. Rupert. de
Tenchindorf. Eckbert. Henric. de*
1198. *Ancinspach. Krasto de
Schovvenberch. Wichardus Dapifer de
Haslovve. Otto de
Buorf. Heidenricus de
Ottenstein. Hugo de
Kunegesprunn. Ulric. de
Ramenstein. Ortolfus de*
1203. *Erlbach. Carolus de*
1207. *Lurpurch de. Chvnradius præpositus Ratispon.*

1228. *Bun-*

1228. *Dunnenfurt* Hiltebrandus miles de. Relinda Vxor. Hugo.
Ernestus filii.
Dunnenfurt. Grifo.
Viehendorf. Ulricus miles de
1232. *Hals*. Alramus de nobilis Vir.
Phoeling. Heinr. Senior et Heinr. junior de
Vremerchperg. Gerhohus de
Allechoven. Chadoldus de
Moze, Ebo senior et Ebo junior de
Nuzberc. Chunrad. Albert. Heinrich. de
Menna. Gebhardus Marschalcus de
Schönanger. Wilhelm. de
Winzer. Calhohus de
Zirberc. Wilhalm de
Butzchoven. Meingod. de
Chalmberch Albert. de
Vorst. Ulricus de
Cheeikenried. Heinr. de
March. Sifrigus de
Perndorf. Henric. de
Ernolcsvelden. Albert. Ludvvic. de
Erlbach. Albert. de
Aholmunge. Heinric. de
1237. *Höenloch*. Godefridus de
1239. *Lenching*. Cunrad. de
Oberndorf. Pertholdus de
1252. *Chunring*. Albero de
Hufilen. Chunrad. de
Valchenberch. Hadmarus de
Werd. Hadmar. Chatoldus fratres de

- Tirolf. Henric.*
Buchers. Heinr. Conrad. de
Greihsestain. Heinr. Dapifer de
Zeking, Hainric. de
 1253. *Vttenchoven. Frideric. de*
 1254. *Pautzchoven. Chunrad. de*
 1260. *Forst. Heinric. de*
Wiza. Schvvikerus de
Edramstorf. Eberhard. de
 1261. *Hafelovve. Otto de, Judex provincialis.*
Zecching. Cunrad. de conjudex.
Suhaich. Racboto de
Hafolovve. Eberhar. de } *militēs.*
 1262. *Cirberch. Wilhelm. de*
 1277. *Chatzenelenbögen- Eberhardus comes de*
Pfanberch. H. comes de
Nurenberch. Frideric. Burggravius de
Bolandia F. de
Beroltsdorf. O. de, Camerarius Austriæ.
Stadekk.
Pilihdorf. Ul. et ch. fratres de
 1287. *Pautzchoven. Frideric. de Uxor. Elisabeth. filii, Joan. et*
H. filia Eufemia.
Vorst. Schvvikerus de
 1288. *Mosdorf. Chunradus Marschalcus de*
Edramstorf. Ebervvinus de
Vorst. Petrus de
Moz. Heinric. de Judex in Tekendorf.
Tyrolf. miles.
 1289. *Otmaring. Ulric. de*

Vorst.

- Vorst.* Petrus de
Schvvarzach. Ulric. de
1291. *Vorst.* Dietricus de
Ernoldesvelden. Albert. de, Ebo filius.
Harthaim. Wolferus de
1292. *Nevvnhausen.* Dietric. Heinricus, fratres de
Hals, de
Vorst. Dietric. et Petrus de
1295. *Aichperg.* Rugerus de, Sacerdos.
1296. *Aesendorfer.* H. Uxor Gertrudis.
1297. *Otlingen.* Heinricus de
Schvvartzach. Ulric. Uxor Chunigundis.
1298. *Paetzchoven.* Frideric. de
Weichs. Timo dives de
Nevvhausen. Leopold. Frideric. Henric. fratres de
1299. *Waltingaer.* Perchtold. Chunrad. Ortolf. de
Vorst. Petrus de
Zeidldorn. Rudolf. Otto de
Avv. Henric. de
1303. *Edramsdorf.* Ebervvinus de
1304. *Hageln.* Marchard. de
Edramstorf. Ebervvinus de Vicedominus de Straubing.
Gebolfus filius.
1305. *Hausen.* Ulricus de
Chrappf. Chunradus
Erlungshoven. Ruegerus Miles de
1310. *Rain.* Albert. de Vicedominus Straubinganus. Karolus
frater de
1311. *Puchperg.* Hartlieb. de
1312. *Avv.* Henricus. Otto filius de

Levv

- Leubvolting. H. de*
Steinberch. Perthold de
Forst. Petrus de Affines Leuboltingarū.
Haenzing. Albert. de
Pevverstorf. Heinr. de
Haernich. Ulric. de
Forster. Philipp.
 1313. *Pessenhausen. Frideric. de*
Forster. Petrus de Neuvnhausen.
Ederstorf. Evverbîn de Vicedominus Stranbing.
Rorbeck. Ulricus de Fuerlprun.
Hartheimer. Wolf.
Forster. Petrus. Ulricus.
 1315. *Landau. Carolus de*
Achdorfer. Frideric.
Vatcksteiner. Frideric.
Pautzchover. Frideric.
 1316. *Puchperck. Hartliebus de Sifridus.*
Nuzberch. Chonradus de
Forst. Petrus. Henric. de
Debenberg. Hartvvicus. Ebervvinus de
Wintzer. Wilhelm. de
Ekker. Ulricus. Petrus.
 1317. *Rain. Carolus de*
Forster. Ulricus.
Ekker. Ulricus. Petrus.
Lohaimer. Hainricus.
Panckhofer. Reinold. Liebhart.
Gmunder. Dietrichus.

1318. Er-

1318. *Ergoltz pach*. Eberhardus de, filius Hermannus. Otilia filia.
Havvner. Erhart.
Svav von Svabistein. Ulric
1318. *Anderwvaltsdorf*. Ortlinus de
Levvolfing. Henric. de
Forst. Petrus de
Forster. Philippus.
1319. *Endorfer*. Miles de Naternberch.
Ekker. Petrus Richter ze Tekkendorf.
Panchovæer. Liebhard. Reincl. Vlric. Thomas.
Paschinger. Leopold.
1320. *Fraemelsperg*. M. et R. de
1321. *Puechperg*. Hartlibus de
Degenberch. Hartvvic. de
Vorst. Petrus de
Freindorf. Hartvvic. de
Ekker. Ulricus. Petrus.
1323. *Ekk*. Petrus de. Judex Teggendorfi.
Wintzer. Wilhelm. de
Tekkenavv. Alphartus de
Enichel. Petrus.
Vorst. Petrus de filii Henric. Ulric.
Ekk. Vlric. de
Vorster. Philipp.
Tekkenavve. Alphart. de
1325. *Fraemelsperg*. G. de filius H.
Ekk. Petrus de Judex Teggendorfi.
Offenberg. Perngerus de
Forst. Ulricus de

- Harthaim.* Wolfirus de
 1326. *Sævvilburger von gektolzing.* Alhartus.
Leutenberg. Joan. Lantgraf de , Graf ze Hals. Pfleger
 in nidernbayern.
Waldekker. Georg. Vitztum.
Chlofner. Albertus.
Hohenart. Stephan de
Ekk Petrus de
Tekkenauv. Alphartus de
 1327. *Fraemelsperg.* Marquard. de
 1328. *Reigerstorf.* Alramus de , Alram. filius Gertrudis Vxor.
 1330. *Roefsel.* Conrad. Dietric. de
Edramstorf. Evverbinde, Vicedominus Straubing.
Roefsel. Fridericus Senior.
Otmaring. Svvikerus de ,
Aefendorf. Heinr. de
Panchouer de Erlbach. Frider.
Nusperger. Hartvvicus.
Ror. Svvikerus de
Poschinger. Henricus.
 1333. *Saulburckk.* Alhardus, Ruedlandus de
Puckperg. conrad de
Chlofner. conradus.
Poschinger. Henricus.
Chlofner. Albertus Junior de Amtsteten.
 1334. *Poschinger.* Chunegundis, Mater Henric. Conrad. Her-
 man. Evverbin. Frideric. Agnatüs.
Lohaim. Henricus de
Ekk. Petrus de
Offenberg. Perngerus de

Forst.

Forst. Ulricus de

Chlofner. Ulricus.

Hayder. Albertus.

Edramstorf. Henricus de

Sakkingen. Ulricus, Judex Passavii.

Stain. Ludovicus. auf dem

Ruezvurm. Carolus. Pfleger des Viztumamts zu Straubing.

Puetzaer. Pertholdus, Hartvvicus fratres. Chlarmey Uxor.

Ekk. Petrus de, Vicedominus Straubing.

1335. *Degenberg.* Hartwicus. Altmannus. Gewolfus. Frideric. Evverbinus. de

1337. *Leugveld.* Henricus de. Uxor, Elisabeth. filii, Petrus, Henricus, Ulricus de

Schwartzacher. Ebervvin. Svvickerus. Jacob. fratres.

Hauf. Altman.

Perger. Fridericus.

Tristram. Ulricus de Canonicus Oetingæ.

Steinhauff. Albertus.

1338. *Haybek.* Dietricus de Glatzelmann. conrad.

Chumbaer. Ulric.

Langsor. Rugerus.

1342. *Schyner.* Dietric. Rudolf.

Richter. Ortvvinus Senior.

Nutzpercher. Albertus.

1343. *Saeld.* Christan. Uxor, Diemudis.

Tutz. Seyfrid. Consul. Passav.

Gundaker. Urban. Judex Passav.

Pachhauvser. Otto. filius, Henric.

- Degenberg. Hartvvic. de*
Ekk. Petrus de
Gundakcher. Vrban. Richter zu Passau.
1345. *Haybeck. Dietricus de, Vicedominus Straubing.*
Degenberg. Hartvvic. de
Tufchel von Saldenauv, Svvikerus.
Ekk. Petrus de
Otmaring. Svvikkerus de
Prennbergerin. Margareta, uxor Hartvvici de Degenberg.
Catharina Prennbergerin. Soror. Margarethæ.
1346. *Reuter. Conradus. Uxor. Elifabeth.*
Tundorfer. Stephanus.
1348. *Snævvdinger. Conrad.*
Degenberg. Hartvvicus, Hofmaister in nidern bayrn,
Ekk. Petrus de Vitztum ze straubing.
Woger. Liebhart. Uxor Hailvvigis.
1349. *Puchperger von dem Engeleinsperg. Conrad.*
Fraemelsperger. Rudolf.
Ekker. Albertus.
Freindorfer. Hauch.
Degenberg. Joan. de
Levtzenrieder. Evverbin. Perthold.
Rimperger. Ulric.
Schvvartzacher. Evverhart.
Aichperger. Conrad.
Schvvartzensteiner. Andreas.
Sebekh. Henric.
Chirchdorfer. Conrad.
Ekk. Petrus, filius Albert. de
Stainer. Rudolf.

Schavv-

- Schavvunberch.* H. comes de
Mannet. Ortliebus.
Ekk. Peter von. Vitztum zu Straubing. Albrecht sein Svn.
1350. *Woger.* Liebhard.
Walsee. Reinbrecht.
Pernavv. Weichart. de
1351. *Avver de Prennberg.* Fridric.
Gumprecht von Weichs. Conrad.
Avv. Henric. de , canonicus veteris capellæ Ratisbou.
1352. *Fremersperg.* Ebervvin. Rudolf. Patricii de
Otmaring. Liebhart. de Martin filius.
Mauracher von Uttenhoven. Ulricus
1355. *Hauf.* Altman. Uxor Adelheit. filii, Gevvolf. Joan. filia,
Eysal. Peters (Petrissa.)
Degenberg. Hartvvic. de
Ekk. Petrus. filius Albert.
1355. *Myesenchover.* Gevvolf.
Schvvartzacker von Rottenpach. Evverhart.
Sebeckh. von Naternberg. Henr.
Muracher. Ulric.
Waltinger von Uttenhoven. Marquard.
Perger von perg. Liebhart.
Geyganter. Hilbrant.
Rimperger von Rimperg. Stephanus.
1356. *Chrautvvrum.* Henric. Hertzog Albrechtz Sluzzler ze
chrems.
1358. *Gerstorfer.* Rupert. Veltrichter.
1359. *Chlaindienst.* Walter.
1360. *Lohaim.* Joan. de Richter ze Mittervells.
Veldchircher von Veldkirchen. Joan. Uxor. Peters.

Chlaindienstl. Walter, gewaltiger Richter ze Tekkendorf.
Pachavuser. Otto Ludwig.
Greyner. Georg.

1361. *Pachhovser.* Otto. Uxor, Gæwt. filii, Joan. Ulric.
 Agnatus Ludwig.

Pankchover. Thomas. filii, Ulrich, Fridrich.

1361. *Nuzperger von Nuzperg.* Albert.

Wallsee, vnd Ens. frideric. von

1362. *Schonaich.* Conrad. Richter ze Straubing.

1363. *Vittenhover.* Ulricus. Uxor. Margareta. filius, Ulricus
 Plebanus in Snæwding.

Degenberg. Eberwin. de. uxores. Anna, Margareta.
 Joan. frideric. de *Degenberg.*

Ekke. Albert. de

1366. *Pachhavser von Etzing.* Ott filius ottel. Agnatus Lud-
 wig *Pachhavser von Hærnsdorf,*

Ave. Wernto de, Vicedom. Straubing.

Viechtensteiner. Conrad.

Hell von oetensteten. Georg.

Lansor. Rugerus Senior,

1367. *Pachhavser.* Otto. Uxor, Agnes.

Stainach. Joan. Ritter von

Freindorfer. Herman.

Zieglkauser. Wolfir. Richter ze Mittervels.

Vorster. Petrus von *Nevvhavsen.*

Ederstorffer von Edramstorf. Martin.

Lohaim. Joan. de, Richter ze Tekkendorf.

1367. *Pruckner von Pukhöfen.* Ulricus filius Thomas. Agnati.
 Albert. Michael.

1368. *Tunauv.* Ulricus auf. Probst zu Regenspurg.

Pruck-

Pruckner von Rueckofen. Ulric. Albert. Michel. Wolfart.
Woller. Otto Schulthaiz zu Regenspurch.

Hofer von dem Lobenstein. Dietric. Ritter, und Richter zu Taymering.

Ekk. Albert. de

Waltinger von Vttenhoven. Marquart.

1369. *Nuzperger von Hordorf.* filius, Joannes.

Vttenchouer. Ulric. pfarrer ze Snæwding.

Freindorfer. Herman.

Lohaim. Joan. de

Ekk. Albert. de, Pfleger ze Mittervvvels.

Stainberger von Steinberch. Pertholdus, Joannes.

1370. *Trenbeck von Choellupach.* Hartlein.

1372. *Herrant von Dachsparg.* Leopolt. Hilprant. Wilprant.

Petrus. Hortprecht, Andreas Perchtold. Georg. fratres. Catharina soror. Agnes uxor.

Ekk. Ulric. de

Schavvnberch. Ulric. comes de

Raeduvtztaer. Marchart.

Huetter. Hartvveig.

Pokch. Hainrich.

1373. *Vorster von Nevtunhausen.* Hartvvic. Petrus.

Degenberg. Joan. Gevvolf. Eques de

Satelpoger. Joan.

Wendeldorfer.

Ekker von Ekk. ulric.

Panchouer. Liebhart.

1374. *Sattelboger von Liechtenekk.* Joan. Richter ze Stravvbing.

Wendelstainer. Nicolaus.

Cha-

- Chamerauer.* Henricus Ritter. Landrichter ze Haydauv.
1375. *Pachhauvser.* Georg. Richter ze Tekkendorf.
Weichs. Walter Richter zu Tekkendorf.
Turlinger. Eb. der vest Ritter.
Nuzperger. Evverhart.
Pilfinger. Albert.
Puettner. Weinmar.
Nevvhauvser. Rupert.
Chefringer, Bartholom.
Elhenpekch. Hainr.
Ederstorfer,
Lohaimer. Paul.
Rud. Andreas.
1376. *Hofer.* Degenhart, Vicztum ze straubing.
Stainacher. Joan. Pfleger ze Naternberch, vnd Richter
ze Tekkendorf.
Chlofner. Hartprecht.
Avver. Joan.
Stalbavvn. Joan.
Pachhauvser. Georg. Joan.
1377. *Peheim.* Joan.
Stainach von Adelstein. Joan. de, Pfleger ze Naternberch.
Huetter. Horlieb.
1379. *Gnavvtinger von Herbolfsng* Joan.
Degenhart von dem Weissenstain. Joan.
1380. *Leutenberg,* zu dem, Graf ze
Hals. Joannes; Pfleger in nidernbayrn.
Waldekker. Georg. Hertzogs fridrich in Bayren Viztum.
1382. *Wager.* Petrus, Richter ze Tekkendorf.
Ponchofer. Liebhart.

- Degenhart.* Joan.
 1383. *Haidolfinger.* Albert.
 1384. *Chameravver ze dem Haiczstain.* frider.
Planchouær. Ulric. Chorherr ze Regenspurch vnd ze
 Pazzaw.
Levutenperg. Lantgrave zum, vnd grave ze Hals
 Sigobst.
Freindorfer. Herman Cappellanus.
Lengveldær. Ulric. ze Welchenberch.
Pankchouer. Liebhart. Pefold.
 1385. *Pankchouer.* canonicus pataviensis.
Freindorfer. Petrus.
Rotavv. Joan. de, canonicus pataviensis.
Freindorfer. Herman.
 1387. *Pankchouær.* Liebhard.
Stadler. Ulric.
Pankchouær. Ulr.
Chekch. Fridr.
Pvutvvittz ab dem Aygen. Eberwinus.
 1388. *Levus.* Simon von. Vxor Anna filii Erasmus. Magdalena.
Westerburger. Ortlieb Purgermaister zu pazzaw.
Vorster zu Wildenvorft. Albert. Pfleger zu Naternberch.
 Hartwicus frater.
Avv. Dietricus de, præpositus.
 1389. *Troegl zu Panchoven.* Andre der alt.
Pachhavvser. ze oczing. Ludweig.
Muracher ze vttenchoven. Ulric.
Vorster zu Wilden Vorft. Albert. Obrester Richter zu Tek-
 kendorf, vnd gewaltiger Pfleger zu Naternberch.
Weichs. Walter. Spitalmaister zu Regenspurch.

- Chefringer.* Bartholom.
Steffel. Bartholom. Richter zu Landau.
Loebel. Fridrich. canonicus veteris capellæ Ratisponæ.
Hochenekk. Joan. von, Purkgraf.
Wiltinger. Joan.
Panchovær zu Rimperg. Liebhart Vxor, Cecilia, des
 Igel Tochter von *Hachenberg.* Liebhardi fratres,
 Ulricus, canonicus cathedral. Passav. Pefoldus.
Salching. Gaemeriz de
 1392. *Fravvberger vom Hag.* Wilhelm.
Avver. Stephan. Pfleger. zu Naternberch.
Waltinger zu Uttenhoven. Marquart.
 1393. *Tanberger.* Hainrich, Richter zu Chelhaim
Lengfelder. Joan. de
Leubs. Symon von
Nuzperger. von *Hordorf.* Joan.
Pankchofær zu Rimperg. Liebhart.
Mauracher zu Ptttenhoven. Ulr.
 1394. *Altenpurger zu Irlbach.* Eglolfus
 1396. *Pankchofer.* Perthold.
Lengvelder. Heinr. Oswald.
Lochær. Joan. Vxor, Elifabet.
Neuchinger. Sifrid. Pfleger zu Ekk.
Hellaen zu oedensteten. Joan.
 1392. *Lengfelder zu Altenpuech.* Albert.
Hell. Georg. fein lieber Swager.
Warperger zu Dietrichschirchen. Pablikh. Vxor, Ce-
 cilia, antea conjux Liebhardi Panchovær zu Rim-
 perg. Rugerus.
Donnersteiner zum Donnerstein. Protwiz.

Kat-

Kaezelstorfer. zu Kaetzelsdorf.

Tavvner. Rugerus.

Nuzperger zu Hordorf. Joan.

Degenberg. Joan. Gewolf de

Avver. Stephan.

1398. *Achdorfer. Hartprecht. Richtter zu Chelhaim.*

Panchovær. Befold.

Degenberger von Degenberg. Joan.

Satelpoger zu Liechtenekk. Erhard.

Maierperg. Wenzel zu

1399. *Vorster von puezzen. Albert.*

Ekker zu Saldenburch. Ulric. Vicztum zu purchhausen.

1401. *Stahel zu Stahelkk. Fridric. junior.*

Altenburger zu Erlbach. Egidius.

Muracher zu Uttenhofen. Ulric.

Schvvarzacher zu Panchofen. Eberhard.

1402. *Pauffinger. Hans. Meindl, vnd Reindl. die geprueder,
Urfula, unfer Muem.*

Wisentaer. Frideric.

*Eegenberger zu alten Nusperg. Stephan. des vorigen
Schvvager.*

Lengvelder. Ofvvald.

Neithart. Joan. et Svvikar.

Pankhofer. Perchtold. Kammerer zu Tekkendorf.

*Gotschalck. Leonard. Symon, und Chastner der Stat zu
Stravvbing.*

*Viechtenstainer. Lorenz, gevvaltiger Landrichter zu
Mittervels.*

Haybekch. Frid.

- Hagenzeller. Jacob.*
Hellgrueber. Andreas.
Rider. Joan.
Goezzel. Joan.
Fevr. Peter der, Richter zu Tekkendorf.
Ramsperger. Joan. Pfleger zu Naternberch. Ritter.
 1403. *Neuvchinger. Sifrid. Pfleger zu Ekk.*
Satelpoger. zu Liechteneckk. Johan.
Puechberger. Seyfrid.
Altheim. Paul von maister des Spitals sand Katrein an
dem Fusse der prukken zu Regenspurch,
Fravvenberger vom Hag. Wilhalm.
Chatenbekk. Ulric.
Tannberger. Symon.
 1404. *Freindorfer zu Avustorf. Vlric.*
Viechtenstainer. Lorenz Pfleger zu Mitteruells,
Westerburger. Petrus. Vxor, Elisabeth.
Gastknecht. Albert.
Nuzperger. zu Challnberch. Chunrat.
 1405. *Nuzperger. Thomas, Richter zu Tekkendorf.*
Degenperger zu dem Degenberg. Erbhofmaister in Bayern.
 1406. *Valkchenstainer zu Valkchenvells. Petrus Uxor Elena.*
 1407. *Snappf. Carol, Richter in der Vorstat zu Regenspurch.*
Hörndler. Erhart.
Hofär. Dietrich, Ritter. Pfleger zu Naternberckh.
Vorster zu Neuvnhausen. Hartvvig.
Vorster. zu Puettzen. Albert.
Poeschendorfer. Ulric. Uxor Anna, filii Hainricus. Erasmus.

Troegl

Troegl ze oberñ Ros. Andre.

*Ramsparg. Joan. de. Tuemherr ze Regenspurch, vnd
Pfarrer zu Tekkendorf.*

Hofman. Götz. Richter zu Tekendorf.

Hoser. Dietric. Pfleger zu Naternberch.

1408. *Frangl. Albert.*

*Chumer. Hartvvic. Symon, vnd Chastner der Stat zu
Straubing.*

1409. *Waltinger von Pttenchosen. Paul.*

1411. *Hell. Joan.*

Lenczenrieder. Lebhart.

*Ekker zu Sældenburg. Weymarus. und sein Vetter
Ulricus.*

1412. *Fravvberger zu dem Hag. Georg. Junior. vnd sein Ve-
ter, Wilhelm Fravvberger.*

*Satelpoger zu Liechtenekk. Erhart, pfleger zu Landavv,
et Johan.*

Wolpperczher. Ludwig. Richter zu Tekkendorf.

Trayner. Heinrich. Anna.

1416. *Prevv. Andreas Kamerer der stat Tekkendorf.*

1417. *Altman. Martin.*

Maller. Petrus, Schulthayzz zu Regenspurch.

1418. *Gevvolf, Wiguleus, Pfleger zu Mittervellis.*

Pullinger. Andreas, Richter zu Mittervellis.

1419. *Degenberg. Joan. de Erbhofmaister in nidernbayern.*

1421. *Walpertzher. Ludwig Richter zu Tekkendorf.*

Chumer Liebhart, Probst.

Tanberger. Simon, Kammerer.

Kastenmair. Ulric.

Graif. Fridrich. Spruchlawt zu Straubing.

- Nuzperger zu Chaleuwerch, Chunrat, Ritter.*
 1433. *Seibersstorfer. Heinrich, Mautner zu Pladling.*
 1444. *Tanhein. Heinricus, J. V. D. Vicarius generalis Ra-*
tisp.
 1473. *Fravvemberg zu Haidvurg, Georg, Ritter von, Pfleger*
zu Naternberg.
Viechtenstainer, Wolfgang, Pfleger vnd Richter zu Te-
kendorf.
 1504. *vom Hof. Albert. J. U. D. Thumherr zu Freysing, vnd*
Pfarrer zu Tekendorf.
Nothast zu Wernberg, Aholming vnd Razmanstorf.
Pfleger.

MONUMENTA KUEBACENSLA.

17

AO
A

MONUMENTA

PARTHENII KUEBACENSIS.

PRÆFATIO.

Kuebacense Parthenion, nostratibus *Khuebach* dictum, nobilis est Abbatia virginum velatarum sub regula S. Patris Benedicti viventium (*) medio fere itinere inter Schrobenhau-

---

(*) Indubitatum est, jam ante S. Benedicti ordinis originem extitisse Monachas, virginesque Deo sacratas. Sic Magnus *Antonius*, attestante S. Athanasio cap. 27. in eius vita. Moniales vero Benedictinæ originem trahunt a B. *Scholastica*, quæ circa medium seculi VI, postquam rumor egregia facinora eiusdem fratris D. *Benedicti*, sanctorum discipulorum numerum, omnibusque numeris absolutam regulam circumtulit, Soror monti Casino se admovit, Monasterium *Plumbariola* construxit. Cete-

U n n

rum,

benhausen & Aicha distans, & a præterfluente rivo vaccarum vulgo *Kuebach* dicto, & Ecclesia S. Magno confessori, ad Dioecesin spectat Augustanam.

Bruschius in Centuria prima Monasteriorum Germaniæ, de origine & fundatione huius Parthenii quasdam fabellas emittit, cum eam Comitibus wittelspacensibus adscribit, errans quoque in anno fundationis, quam ipse ad annum 1108. ponit, nec non in consecratione Ecclesiæ, cum tamen vetusta monumenta aliter testantur.

Origines Kuebacenses, seu potius vitæ asceticæ heic loci primordia Aventinus, Hundius, Gewoldus & alii ex monumentis domesticis, ad *Bosonem* quendam Comitem de
Sempt

---

rum, uti frater gratia erat Benedictus & nomine, ita soror & piis operibus & nomine, virtutum erat schola, quas tamen multo arctius junxit morum similitudo, quam sanguis.

Sempt & Ebersperg referunt, qui post recuperatam e Saracenorum manibus terram sanctam ex voto eo peregrinationem suscepit, relicta domi uxore gravida, ipse in reditu satis cessit. Nuncio flebili accepto vidua *Alberadis* partus doloribus circumdata, cum fœtu interiit, cuius in diem hodiernum sub choro Monialium in crypta conspicitur sepultura cum tali inscriptione lapidi incisa.

Continet iste locus comitis laudabile corpus.

Albrat enim fertur flebile quod moritur.

Francia quam dederat gaudens hec terra fouebat.

Dum vixit statuit optima que potuit.

Qui legis hoc carmen poscas sibi, te precor,
ex hinc.

Unde ruit culpa, quo redeat venia.

Relicta unica ex præmortuo conjuge filia *Wilburgi*, quæ spretis mundi vanitatibus se suæque omnia Deo sacravit, suorum cognatorum consilio monasterium extruxit; ac

U u u 2

ei

ei primum præfedit. Paulo post flammis collapsum Udalschalcus Comes Wittelspacensis restituit, & extincta fundatorum stirpe Wittelspacenses facti sunt Advocati huius Monasterii.

Monumentorum copiam summa humanitate nobis communicavit Generosus. ac Rev. D. Abbatissa Maria Barbara de Kreitmayer, Domina bonarum artium amantissima.

CATALOGUS

R. R. DD. Abbatissarum Kuebacensium.

Ex Monumentis idoneis.

Wilburpis filia Adalperonis Comitis de Sempt
& Ebersperg.

Adelheidis Comitissa de Wittelspach.

Hattemuth præfuit circa Annum 1041.

Richardis 1127.

Adelheidis II. 1154.

Magdalena 1228.

Agnes 1253.

Sophia ab Hohenberg 1268.

Mechtildis 1275.

Sophia II. 1297.

Salome 1303.

U u u 3

So-

Sophia III. 1310.

Anna 1324.

Agnes II. 1335.

Anna II. 1337.

Salome II. 1346.

Petrissa Waltingerin 1351.

Salome III. 1357.

Petronilla 1360.

Salome IV.

Anna III. 1374.

Petronilla Pefenhauferin 1380.

Petrissa II. 1404.

Agnes III. 1407.

Veronica 1417.

Agnes IV. Pferingerin 1428.

Petrissa III. 1440.

Agnes V. 1443.

Anna IV. Oederin 1456.

Catharina Schwöllerin 1463.

Barbara Huefnaglin, electa 1467. præfuit an.
20. sub qua reformatum fuit monasterium.

Scho-

Scholastica Stamlerin, eligitur an. 1488. rexit an. 1520.

Juliana Holzböckin, electa 1500. obiit 1517.

Sabina præfuit an. 4.

Scholastica II. ex nobilissima familia de Haslang, eligitur 1521. gubernavit an. 17.

Veronica II. Pollingerin administrationem suscepit an. 1537. usque ad an. 1550.

Maria Rhelingerin an. 1550. electa præfedit an. 9.

Sophia IV. Schillingin, eligitur an. 1559. obiit 27. Januarii an. 1575.

Scholastica III. Holzböckin ex Patriciatu Nurnpergenfi an. 1575. tenuit regimen an. 2.

Barbara Sternin, electa an. 1577. rexit an. 29.

Genoveva Rettin in Abbatissam elegitur an. 1606. præfuit hebdomadis 39.

Anna Maria de Imhoff an. 1606.

Francisca ex illustri familia de Lerchenfeld, 1638. electa, & resignavit 1643.

Sa-

Sabina Lutzin, eligitur 1643.

Maria Catharina II. Kimpflerin obiit 27. Sept.
1685.

Maria Helena Josepha Bar. de Lerchenfeld,
elect. 1685. obiit 27. Junii. 1718.

Maria Kunigunda Schmidin, electa 1718. de-
functa 1725.

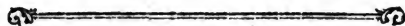
Maria Scholastica IV. elect. 1725. resignavit
1744.

Maria Rosa de Altkirch elect. 1744. defuncta
1766.

MARIA BARBARA II. DE KREITTMAYR
electa 1766.

MONUMENTA PARTHENII KUEBACENSIS.

DIPLOMATARIUM MISCELLUM.

Num. I. Henrici II. Imp. confirmatio foundationis.

An. 1011.

In nomine sancte et individue Trinitatis, Heinricus divina favente clemencia Rex etc. Notum sit omnibus sancte Dei Ecclesie, nostrisque fidelibus presentibus scilicet et futuris, qualiter quidam fidelium nostrorum comes officio, nomine *Adalbero*, cogitans cum transitoriis suis eterna cum terrenis mercari celestia, quoddam Monasterium Puellarum ad regulam sancti Benedicti, in honorem vero sancti Magni Confessoris, in loco nomine *Chuebach* in comitatu *Herteshusa* de predio et collaboratu suo fundavit, et pro libitu Deo aspirante perfectum, sanctique Magni ministerio et nomini dedicatum, in nostram potestatem libertandi gracia transsudat, et sue suorumque proprietati ac potestati deinceps in futurum eo tenore abalienavit, quatenus post acceptam nostre immunitatis cartam idem ipse prefatus Comes *Adalbero* Jus advocati legitimum omnibus diebus vite sue in eodem tantum Monasterio retineat, post obitum vero suum idem Monasterium ex integro in potestatem Abbatise, et sanctimonialium ibidem Deo sub regula sancti Benedicti commilitantium revertatur, quatenus Abbatissa eiusdem loci sub nostra, nostrorumque successorum munificencia

X x x

libe-

liberam potestatem habeat, Advocatum, quem sibi necessitas
 er utilitas dictaverit, subrogandi. Congregacio autem Mona-
 sterii per successiones temporum liberam habeat electionem,
 Abbatissas regulares juxta decretum sancti Benedicti sine om-
 nium hominum contradictione substituendi. Hoc addito, si
 (quod absit) aliqua potestas injusta idem Monasterium, vel
 res suas alteri Monasterio vel persone inbeneficiare, vel in pro-
 prietatem donare voluerit, et hoc ingenio effecerit, predicti
 Comitis *Adalberonis* proximus heres in sua potestate habeat,
 quousque nostro, successorumque nostrorum adjutorio ad sta-
 tum Monasterii, unde ablata fuerant, iterum reducat, et in
 pristinam libertatem stabilitatemque restituat. Justis igitur
 predicti Comitis petitionibus annuentes, eo quo rogaverat te-
 nore prefatum Monasterium cum Monachabus, et omnibus ibi-
 dem in presens collatis, vel in posterum conferendis in nostram
 immunitatem recepimus, et hoc regia precepti nostri libertate
 donatum et perpetuum confirmatum nostre manus subscriptione
 roboravimus, et in eterne memorie testimonium sigilli nostri
 impressione insigniri iussimus. *Guntherus Cancellarius* vice
Erchanbaldi Archicapellani notavit. Data sexto Kal. Julii, In-
 dictione IX. Anno Dominice Incarnacionis Millesimo undecimo,
 Anno vero Domini Heinrichi secundi regnantis X. Actum Re-
 genesburch feliciter Amen.

Num. II. Henrici III. Reg. Diploma donationis factae.

An. 1041.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Henricus divina
 favente clemencia Rex. Si loca divinis cultibus mancipata
 augere et ditare studuerimus; hoc ad presentis nostre vite sta-
 tum, et eterne retribucionis premium nobis profuturum esse
 credi-

credimus. Quapropter omnibus Christi, nostrisque fidelibus tam futuris quam et presentibus notum fieri volumus, quod ob remedium anime nostre, et petitionem *Hademot* venerabilis Abbatise, villulam, que vocatur *Brnnadra*, et molendinum situm in loco *Howenrieden* infra Comitatum *Ilsum* Comitum, cum omnibus suis pertinentiis et adjacenciis, hoc est, utriusque sexus mancipiis, areis, edificiis, terris cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, campis, sylvis, aquis, aquarumque decursibus, piscationibus, exitibus et redditibus, viis et inviis, quesitis et inquirendis, et cum omni utilitate, que ullo modo provenire potest *Chuebachensi* Ecclesie in honorem sancti Magni Confessoris constructe et consecrate, cui predicta Abbatissa preest, in usum et utilitatem sanctimonialium Deo, et sancto Magno pro tempore ibidem famulancium, per hujus regalis auctoritatis paginam concedimus, donamus, et de nostro proprio jure in ejus proprium jus et potestatem transfundimus, et tradidimus ea videlicet ratione, ut supra nominata Ecclesia predicta bona quiete et pacifice deinceps teneat, et habeat, et omnium hominum contradictione remota possideat. Et ut hujus nostri precepti testamentum inconvulsum, et omni tempore incorruptum permaneat, presentem paginam inde conscriptam manu propria, ut infra videtur, corroboravimus, et sigilli nostri impressione insigniri jussimus. *Everhardus* Cancellarius vice *Bardonis* Archicancellarii recognovit. Data quinto Idus Decembris indictione X. Anno Dominice Incarnationis millesimo quadragesimo primo, anno autem Domini *Heinrici* tercij ordinationis ejus XIII. regni vero III. Actum *Uline* feliciter Amen.

Nun. III. Hermannii Episc. August. charta de quibusdam
decimis. An. 1127.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Hermannus Augustanus Episcopus salutem in Domino. Quomodo summus Pastor Pastoribus precepit pastorate officium exercere, errandis et languidis omnibus congruam infirmitati medicinam providere, ideoque ex precepto admoniti dominico, et officij nostri cogimur debito, ut nec importuna instantia aliquos provocemus, nec blandiente desidia aliquos perire permittamus, sed neglecta et ubique dispersa studiosius colligamus, collectaque in usum Ecclesie juxta Canonum decreta in melius dividamus. Decimas igitur in Chuebachensi Parochia, in villis, in vicis, in novalibus jamdiu injuste subtractas, quas Childbertus Archidiaconus nostra fungens legacione, cum quorundam virorum consilio, et cum Abbatisse Richardis, ejusque sororum voto, nec non Palatini Comitis, ejusdem Ecclesie defensoris, tociusque populi collaudacione in quatuor partes divisit, videlicet ut nostram Parochianus Presbiter, et suam partem obtineat, unde in celebranda populi synodo Archidiaconum suscipiendo honorifice pascat, reliquas vero partes Abbatissa et pauperibus in Hospitali fideliter distribuat, hoc indicio sancti Spiritus affirmantes sancimus, hoc auctoritate Banni nostri, ne ulla persona hoc mutare presumat, corroboramus. Et ut pagina hujus descriptionis nota sit omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris, et inconvulsa permaneat et stabilis, hanc chartam conscribi, sigillique nostri impressione jussimus insigniri. Preterea quosdam fratres Heinricum Decanum, Purekhardum, Erichum, Meginwardum, Hartwicum, Heinricum, Dietgerum, Presbyteros, qui videre et audire,

diere, fecimus ascribi et Laicos, Palatinum Comitem, Udalshalcum de Wallershoven, et alios de familia quam plurimos. Actum est Anno Dominice Incarnacionis millesimo centesimo vigesimo septimo, indictione quinta, tercio Calend. Febr. Honorio Papa presidente, Lothario Rege secundo regnante.

Num. IV. Conradi Episc. August. Sententia super controversiis inter Ecclesiam Kuebacensem et Ecclesiam in Aicha. An. 1154.

In nomine sancte et individue Trinitatis. Anno millesimo centesimo quinquagesimo quarto Incarnacionis Dominice, indictione tertia, decimo quinto Kalendis Octobris, regnante Friderico Rege glorioso. Ego Chunradus Augustensis Ecclesie Episcopus licet indignus in generali Capitulo cum Choro majoris Ecclesie, ac sex venerabilibus Abbatibus, ac undecim regularibus Prepositis, ac innumera multitudine Clericorum justicie devote faventibus, cum Dominus Abbas sancti Udalrici Heleto, et Palatini Comitis in hoc negocio missi Vicarij, contestata lite, per Patronos causarum, pro Ecclesia Aichina adversus Dominam Abbatissam de Chuebach Adelhaidin ceperunt litigare, volentes predictam Ecclesiam quasi matricis Ecclesie Aichan filiam comprobare. Ceterum Domina Abbatissa Ecclesie predictae libertatem ac matrem per se justicie firmitate et veritatis tenore credibili testimonio comprobavit. Quorum testium nomina hec sunt: Meinhart, Otto, Dietmar, Conrad, Udalrich, Hi erant Presbiteri, Merboto Laicus. Ea propter recognita justicia S. Magni Ecclesie predictae libertatem confirmamus. Et quicumque ausu temerario Capituli nostri decretum irritare voluerit, eterne damnacionis reum excommunicacionis

X x x 3

per-

perpetue vinculis eum innodamus. Signum propria manu nostra subscripsimus.

Num. V. Privilegium Ottonis Com. Palat. et Ducis
Bavariae. An. 1235.

In nomine Domini Amen. Otto Dei gracia Comes Palatinus Reni Dux Bavarie omnibus Christi fidelibus hanc paginulam intuentibus in vero Salutari salutem. Noverint universi fideles, quod nos Ecclesie in Chuobach liberam contulimus potestatem, ut homines suos et censuales ac proprietate attinentes ubicumque locatos in suum reducat servicium et culturam, et Jus capitale, quod vulgo *Valle* dicitur ab ipsa exigatur et recipiatur, sine impedimento nostri et nostrorum Judicium. Nostre enim per omnia voluntatis est et permissio- nis. ut Abbatissa et Conventus jam dicte Ecclesie suis gaudeat officijs locandis, et de Precone et alijs suis dispensatoribus instituendis, et destituendis, sicut ipsis expedit et voluerint. De eo vero etiam cognovimus, quod Pater noster beate memorie Dux Ludiwicus in Parrochia Chuobach omnibus stiuris et judiciis abrenunciavit, et Abbatisse ac Conventui Jus suum liberaliter contulit. Sic et nos ipsum factum renovando tam Clericorum suorum, quam omnium hominum in nuper dicta Plebania commorantium stiuras et Judicia quoquo modo eveniencia prefate Abbatisse et Conventui cum omni jurisdictione porreximus. Quod ut ratum permaneat, sigillo nostro duximus roborandum. Acta sunt hec Anno Domini M.CC.XXXV. decimo Laland. Junii Indictione VII.

Num. VI.

Num. VI. Ludovici Ducis Bavariae Renovatio Privilegii praecedentis. An. 1268.

Nos Lodwicus Dei gracia Comes Palatinus Rheni Dux Bavarie, Quia diuturnitas temporis oblivionem ingerit rebus gestis, ne facta hominum dubietate vel varietate aliqua infirmentur, necesse est ad memoriam rerum gestarum obtinendam, scripture testimonium adhiberi. Tenore igitur presentium protestando publice profitemur, et patere volumus tam presentibus quam futuris, quod nos inspecto et plenius intellecto privilegio super libertate Ecclesie in Chuebach ex parte Domini Ottonis quondam Comitis Palatini Rheni Ducis Bavarie, Genitoris nostri felicis recordacionis confecto, ipsi Ecclesie eandem gratiam cum omnibus juribus libenti animo promissimus observare; dantes eidem liberam potestatem, ut homines suos et censuales, ac proprietate sibi attinentes ubicunque locatos, in suum reducat servitium et culturam. Et *Jus capitale* quod vulgo *Val* dicitur, ipsa exigat et requirat, sine nostro, Officialium nostrorum et Judicum quolibet impedimento. Adicimus eciam, quod de nostra procedit voluntate pariter et consensu, ut Abbatisa, et Conventus ibidem suis gaudeant officiis locandis, de Precone et aliis suis dispensatoribus instituendis et destituendis, sicut ipsis viderint expedire. Recognoscimus eciam, quod Dominus Otto predictus Pater noster beate memorie in Parrochia Chuepach omnibus stiris et Judicijs abrenunciavit, et Abbatisse ac Conventui jus suum liberaliter contulit, et benigne. sic et nos ipsum factum renovando, tam Clericorum suorum quam omnium hominum in predicta Plebania commorantium stiras et judicia quoquo modo evenientia prefate Abbatisse et Conventui cum omni

omni jurisdictione porreximus graciose. Ad hujusmodi itaque rei memorialem observantiam, et perpetui roboris firmitatem presens scriptum dari iussimus sigilli nostri munimine roboratum. Actum et datum apud Wolfrathusen Anno Domini M.CC.LXVIII. XVI. Kalend. Aprilis.

Num. VII. Ludovici Ducis Bav. Privilegium Immunitatis ab exactionibus. An. 1282.

Nos Lodwicus Dei gracia Comes Palatinus Rheni Dux Bavarie, notum facimus presencium inspectoribus universis, quod cum de curia Monasterij sanctimonialium in Chliebach sita in Alkershusen, que respicit oblatum Monasterij antedicti, ratione Advocacie nichil competat nobis Juris. à *fiura*, *herbergis*, et cuislibet exactionis genere. Curiam eximimus memoratam, licet aliquid premisorum nobis exinde aliquando in debito sit solutum, volentes et mandantes sub optentu gracie nostre firmiter et districte, ut nullus officialium nostrorum, Judicum, Magistrorum censuum seu preconum in Curia prelibata aliquid exigat de predictis, alioquin indignacionem nostram se noverint graviter incurfuros. In cujus rei testimonium presentes tradidimus sigilli nostri robore communitas. Datum apud Aychach Anno Dni M.CC.LXXX, secundo. X. Kal. Marcij.

Num. VIII. Diploma Rudolphi et Ludovici Ducum Bavarie, in quo privilegia Praedecepsorum suorum confirmantur. An. 1305.

Nos Rudolfus et Lodwicus Dei gracia Comites Palatini Rheni, Duces Bavarie, presentibus profiteamur, et seire volumus

lumus universos, quod nos Instrumentum sive literas Illustris Lodwici felicis recordacionis genitoris nostri karissimi vidimus, audivimus, et tractavimus non cancellatas, non abolitas, nec in aliqua sui parte viciatas, quarum continentia talis est. Nos Lodwicus dei gracia Comes Pal. Reni Dux Baw. Quia diuturnitas temporis oblivionem ingerit rebus gestis, ne facta hominum dubietate vel varietate aliqua infirmentur, necesse est, ad memoriam rerum gestarum obtinendam scripture testimonium adhiberi, tenore presencium igitur protestando publice profitemur, et patere volumus tam presentibus quam futuris, quod nos inspecto et plenius intellecto privilegio super libertate Ecclesie in Chübach ex parte Dni Otonis, quondam Comitis Pal. Reni Ducis Baw. genitoris nostri fel. recordac. confecto, ipsi Ecclesie eandem gratiam cum omnibus Juribus libenti animo permisimus observare, dantes eidem liberam potestatem, ut homines suos et censuales ac proprietate attinentes ubicunque locatos, in suum reducat servitium, et culturam, et *jus capitale*, quod vulgo *Pal* dicitur, ipsa exigat, et requirat, sine nostro, officialium, et Judicum nostrorum quolibet impedimento, Adicimus eciam, quod de nostra procedit voluntate pariter et consensu, ut Abbatisa et Conventus ibidem suis gaudeant officiis locandis, de precone, et alijs suis dispensatoribus instituendis et destituendis, sicut ipsis viderint expedire. Recognoscimus eciam, quod Dnus Otto predictus pater noster beate memorie, in Parrochia Chuebach omnibus steuris et judiciis abrenunciavit, et Abbatisse ac Conventui Jus suum liberaliter contulit et benigne, sic et nos ipsum factum renovando tam Clericorum suorum quam omnium hominum in predicta Plebania commorantium, steuras et judicia quoquomodo eveniencia prefate Abbatisse et Con-

Y y y

ventui

ventui cum omni jurisdictione porreximus generose. Ad hujus rei itaque memorialem observanciam, et perpetui roboris firmitatem prefens scriptum dari iussimus nostri sigilli robore communitum. Actum et datum in Wolfrathausen anno Dni Milles. ducentes. decimo octavo, sexto decimo Kalend. April. Nos igitur in hijs, que ad ampliandum divinum cultum, et laudem dei respicere dinoscuntur, predictorum Patris nostri ac progenitorum nostrorum vestigijs inherere fideliter cupientes, propter Deum, principaliterstrarum predictorum patris nostri et progenitorum nostrorum, animarum remedium, et nichilominus ad devotam instantiam Domine Sophye de Hochenberch venerab. Abbatisse in Chuebach, libertates, gratias et jura eidem Monasterio in Chuebach per antedictos patrem nostrum Lodwicum, et Avum nostrum illustrem Ottonem tradita et concessa, prout Instrumenta per ipsos nostrum Patrem et Avum eidem Monasterio donata expressius continent, presentibus confirmamus, ac eciam innovamus, nolentes eos per aliquem vel aliquos officiales nostros aut fideles et servitores in hujusmodi libertatibus, gracijs, et juribus de cetero sustinere dispendium seu jacturam. Immo hujusmodi libertates, gratias et jura eis illibata nichilominus observari. In cujus confirmacionis seu renunciacionis nostre evidens testimonium presentes damus sigillorum nostrorum munimine roboratas. Datum in Neunburch Anno Dni Millesimo trecentesimo quinto, quinto Idus Maij etc.

Num. IX. Ludovici IV. Imp. Concessio vogtejae. An. 1329.

Wir Ludwig von Gozes Genaden Romischer Chaifer ze allen Zeiten Merer des Reichs, vergehen und tuerchunt

chunt allen den, die disen Brief lesent oder hörent lesen, das wir angesehen haben den grossen und manikvaltigen Schaden, den die gäistlichen Frawen der Apptessen und der Convent des Gozhaufs ze Chübach von Unfrid der Land genomen haben, und noch täglich nement. Und haben demselben gozhaufs durch Got und durch unnser, und aller unnser Vordern Sel Hail willen gegeben, und geben auch mit disem Brief unnser Vogtey, den wir hätten über zway Glittern der Aygenschaft, das vorgenant Gotzhaufs angehort, und auch noch angehörer, und derselwen Gue ist ains gelegen ze Rotenpach, und das ander ist gelegen ze Ufenspach, und haben In dieselwen Vogtey also veraygent, das weder wir noch unnser Nachcomen, noch chein unnser Amptman fürbaz mit denselwen zwain Vogteyen nychts mer zeschaffen haben sullen mit cheinerlay Vodrung, wenick oder vil. Und darüber zu einer staten Sicherhait, so geben wir dem egenanten Gozhaufs disen Brief mit unnserm Insigel versigelt, der geben ist ze Tryent an sant Iohannes Tack ze Weychnachten, do man zalt von Christes gepurde dreuzehenhundert Iar, darnach in dem neuntzen und zwanzigsten Iar, in dem sechzehenten Iar unfers Reiches, und in dem andern des Chaysertums.

Nm. X. Stephani Ducis Bavariae Concessio Privilegiorum. An. 1388.

Wir Stephan von Gots Gnaden Pfalzgraf bei Rein, und Herzog in Bairn etc. bechennen offentlich mit dem Brief, daz wir dem Gozhaws zu Kübach die Genad getan haben, dem Wärtten, daz die Lehen und Hoffet in dem dorff zu Kübach nicht geringert noch öd werden, daz wir mainen und

Y y y 2

wellen,

wellen, und gepieten auch ernstlich, *daz nyemant kain Haver noch Zimmer daselben in dem Dorf nicht abprech, noch von dannen fure in chain ander Stat, Margt, Dorf, noch vreiler.* Und gepieten auch Wilhalmen den schenken, unnferrn Pfleger zu Aichach, Erharden dem Richter daselben, und allen andern unfern Amptläuten, wie die genant sind, die wir jezo haben, oder stirbaz gewinnen, daz Ir daz egenant Gozhaws bey den Gnaden haltet, und nicht gestatet, daz die von yemant in chainer Weis überfaren werd. Geben zu Aichach an Sampztag vor Oculi Anno LXXXVIII.

Num. XI. Stephani Ducis Bavariae confirmatio privilegiorum. An. 1405.

Wir Stephan von Gottes Genaden Pfalzgraf bey Rein und Herzog in Bayrn etc. becheinnen' offentlich vor meniglich, das wir gesehen und gehörrt haben die Brief und Urkunde zu Latein von unsern Vordern selligen, die zu Teutsch also lauttend: Wir Ruedolph und Ludwig von gottes genaden Pfalzgrafen bei Rein und Herzogen in Bayrn den gegenwürtigen. Wir verjehen und wöllen wüßen lassen meniglich, das wir Instrument und Brief des durchleuchtigen Ludwigen gedechtnuß *unfers lieben geperers* gesehen haben, verhört und gehandelt, nicht abgetan, nicht abgeschaben, weder vernichtet in chainem Tail der Begreifung also ist: Wür Ludwig von den genaden Gottes Pfalzgrave bey Rein und Herzog iu Bayrn. Wan die längerung der zeit ein Vergessung eintröt den geschehen dingen, das nit der Menschenwerk nit chainem zweiff oder wandlwertigkeit gekrenckt werden, darumb not ist, zebehalten der geschehen Ding in der gedechtnuß,

gedechtnuß, darzue haben ein zeugnuß der Geschrift, mit den gegenwürtigen brief zeerzeugen, veriehen wir offentlich, und wellen lassen kundt werden den gegenwürtigen und kunftigen, das wir gesehen und genzlichen verstanden haben die Handfest und die freyhait, gemacht der khirchen zu Kluebach von dem Herrn Otten wegen, vormallen Pfaltzgrafen bey Rein und Herzogen in Bayrn unsers Geperers seligen Gedechtnuß, haben wir versprochen, derselbigen khirchen dieselbige Genade mit allen Rechten williglich zubehalten, und geben derselbigen khirchen freyen gewalt, das sy Ir Leute, zinsleuth, und mit eigenschoff zugehörendt zuziehen in Iren dienste, und auch Baw, und das sy vorder und suche das Hauptrecht genant der Fall, ohn alle Irungen, unser und unser Ambtleuthe und Richter, auch werffen wir hinzue, das es khombe von unsern willen und Verhenknuß, das die Abbtissin und der Convent doselbst sich freyen, neu Irem Ambt zebesezen von schergen und von andern Iren Ambtsleuten zebesezen und entsezen, nachdem als sy sehend In nuzlich zusein. Wir erkennen auch, das der vorgenant Herr Ott unser Vatter seliger gedechtnus in der Pfar zu Kluebach allen Steuern und Gerichten abgestanden und witerprochen hat, und der Abbtissin und Irm Convent Ire Recht lediglich und güetlich verlichen hat, also wir daselbst vernewen raichen und verlichen genediglichen der vorgenanten Abbtissin und dem Convent alle stur und gericht wie die khoment mit allen Rechten aller Irer Pfafen, und aller Irer Leute, die in der egenanten Pfar wohnend sein, zue ainer gedechtlichen Behaltnus, und auch steten ewigen Vestichait der sachen haben wir geschafft, das gegenwürtig Verschreiben gegeben worden mit der Vestichait unsers Insigels gewarnet, das ist geschöhen und

Y y y 3

geben

geben zu Wolfershanfen nach unsers Herrn Geburde Taufend
 zway hundert und in dem acht-und sechzigsten Iare, an den
 sechzehenden collender des Aprillen. Darumb wür trewlich
 begehren anhangen den Fuestriten des vorgenanten unsers
 Vatters, und unser Vorvordern, in den dingen die erkent
 wertent zugehörn zu ainer Weiterung der göttlichen Zür und
 Gottes Lob, bestöten und vernewen wür den gegenwüri-
 gen, befundterlichen durch Gottes willen, durch Hail unsers
 egenant unsers Vatters und unser Vorvordern Seell wülen,
 und auch durch der andechtigen Anligung Frawen Sophien
 von Hohenberg, der ervvürdtigen Fravven Abbtissin zue Khüe-
 bach all Freyhait, Gnat und Recht die desselben Closter zue
 Khüebach von dem gemelten unsers Vaters Ludvvigen, und
 von unsern Ehnen von Otten dem Durchleuchtigen gegeben,
 und verlichen seint, alsdan die Instrument, die von In von
 unserm Vatter und von unsern Ehen, demselben Closter ge-
 geben seindt, außprechtlich begreifendt. Auch vvollen
 vvür, das sy von Nyemandt vveder von unsern Amptleiten,
 noch von unsern getrevven Dienern, in solchen Freihaiten
 Gnaden und Rechten, fürbas icht leyden Vernichtung oder
 Bruch, befundter das In dieselben Freihait, Gnad und Recht
 unvermailigt behalten vverden, zue derselben unser Besteti-
 gung und Verneuerung, und zue ainer sichtigigen Zeugknus
 geben vvür den Brief gestorcket mit der Warnung unsers In-
 figl, geben zue Nevvburg A. Dni Milles. trecentesimo, quin-
 to Idus Maij etc. Und als vvür genaigt und bevvegt sein von
 derselben durchleuchtigen unsern Vordern selligen Instrumen-
 ten und Urkhundten und von der andechtigen Fravven Abb-
 tessin zue Küebach anligender Gebet vvülen, und zuevorde-
 rift von Gottes Lob, Zür, und Ehr, von unser sell aller un-
 ser

fer Vordern, und nachkhomen all ob begrifen, Genade, Freiheit und Recht für uns für all unser Erben und nachkhomen in Kraft dis Briefs. Darzue geben und verschreiben vvür In auff evvig zeit hinfür zehaben, und zue nüssen Marckhtes Recht daselbsten zue Khüebach an den gemainen Iarmerckhten, an St. Ulrichs und an St. Mängen, dieselben Abendt und Tag mit allen Ehehaften und gevvonhaiten, und als von aller herkhomen ist on all Irrungen und Einsprechungen unser aller Amptleith und Diener. Wür gebüetten auch ernstlich bey unsern Hulten und Guaden allen unsern Pflegern, Richtern, Amptleiten und schergen, das sy das obgemelt Gotshavvs bey allen vorbegrifenen Freihaiten, Gnaden, Ehehaften, und Gevvonhaiten beschirmen und behalten, und dabey belciben laßt, und vvellet nyemant gestatten, darvvider zue tun als Lieb evv unser Ungenade sey zuevermeiden. Das In daselb alles stet beleib, des zu ainem Urkhundte geben vvür In unsern Brief versigelten mit unsern anhangendem Insigl, geben zue Tachach an dem nägsten suntag nach St. Cathrinen Tag, do man zalt nach Cristi geburde Vierzehenhundert und in dem fünften Iare.

Num. XII. Instrumentum Notarii publici super librum
redituum. An. 1429.

In nomine Domini Amen. Kunt und vvyssen sey allen, die diz offen Instrument oder Brieff ansehen, lesen oder hören lesen, daz in dem Iar, do man zalt von Christi Gepürd vierzehenhundert Iar und in dem nevvn und zvvaynzigstem Iare, Römer zal, die man nennt Indiction die sibent, des Montags vor sand Niclas tag, daz ist des fünften Tags des monats ge-
nant

nant December, in dem zvvelften Iar unsers heiligen Herrn und geistlichen Vaters Pabst Martein des fünften an dem Namen, in der nevvten stund des tags oder nahent dopey, in dem gevondlichem Ratthaus der stat zu Aychach Augspurger Pistums, das vor mir hornach geschriben von kayserlichen Gevvalt *Offenschreiber*, und auch vor offem Ratt daselbs gestanden ist gagenburtklich die gaistlich und. auch andachtig Fravv, Fravv Agnes die zeit Abbtessyn des vvirdigen Gotzhaufs zu Kuebach Augspurger Pistums, und het in Iren Henden ein altes Lateynisch pergamenes Salpuch mit grofser gueter rechter leslicher alter Geschrift tevvtklich geschriben on allen Prechen und Mail, und mit manigem Herrn Hantzzeichen nach Römer Gevvonhait vermerkt nnd gezaichent, derselben Geschrift zu Urkunt und Zevvgnus, die erkant und sprach, vvie sy des benannten Salpuchs an meniger stat aufer und in der Lands oft bedörft, und des besorgt von Verlust, Prechens, Ness und ander sach wegen. Darumb sy mich hernach geschriben von kayserlichem Gewalt offenschreiber vleissklich geworben und gepeten hat, daz ich Ir daz also under mey-nem Namen und gewondlichen Zaichen in ains oder mer offen Instrument, wenn wo oder wie Ir das Not geschäch, beschrib und bezaychenet, und darzu den benannten ganzen Rat zu Aychach, das er der benannten Stat Insigel des sehens hörens und geschrift Irs vorgeannten salpuchs zu Zevvgnus andifs offens Instrument hengen wolt, und zu Urkunt, daz selb benent Salpuch am ersten also anvacht in Lateyn: In nomine sancte et individue Trinitatis. Heinricus divina favente Clemencia Rex. Notum sit omnibus sancte Dei Ecclesie, nostrisque fidelibus presentibus scilicet et futuris. Qualiter quidam fidelium nostrorum Comes officio, nomine Adalbero etc. data VI. Kal.

Juli

Julij Indictione VIII. Anno Dominice Incarnacionis Millefimo XI. Anno vero Dñi Heinrici secundī regnantis etc. Actum Regenspurch feliciter Amen. Darnach an dem fünften Plat desselben Puchs stet geschriben von wort zu wort nichts verkert, als hernach geschriben stet; Notum sit omnibus Christi fidelibus tam futuris quam presentibus, quod quedam Comitissa nomine Hiltegart in extremis posita tradidit quedam predia sua cuidam nobili Viro Alscalch nomine Bollenmos, Biberbach cum mancipijs utriusque sexus, et cum omnibus utilitatibus ad ea loca pertinentibus, et terciam partem vinearum in Röchlinga cum vinitoribus et eorum beneficiis, et terciam partem vinearum in Linpferingen cum vinitoribus et eorum beneficiis, et juxta fluvium Naba tantum predij, quod possit persolvere tres libras nummorum cum alijs redditibus, per manus illius chuebacensi Ecclesie contradenda pro requie anime sue, et eciam Adalberonis Comitis Mariti sui et amborum filiorum. Hujus tradicionis est testis Wirnt. Reliqua vero predia sua tradidit nate sue Wilbirge ea condicione, ut ipsa habeat dum vivat, et si filios vel filias genuerit, qui illi superstites sint ipsi habeant, si autem heredem non habeat, predia ejus Parra, Iniechenhoven, Daclisperg, Reifinsdorf, Wineda cenobio post obitum ejus in jus proprietatis cedant. Cetera vero predia, que hic nominatenus non tenentur, in duo divisit, dimidiam partem Chunrado Comiti, dimidiam supradicto Monasterio. Idem vero Adelschalch predictas res Wollenmos, Biberbach, et vineas cum vinitoribus in Röchlinga et Linpferinga, et predium juxta Naba, sicut illi traditum est potestativa manu sine contradiccione eidem Monasterio tradidit. Presentibus hijs testibus *Engelmar Wirnt, Adelschalch, Arib, Arib, Arib, Chuno, Sigemar, Otto, Otto sigeprecht,*

Z z z

Mein-

Meingozo, Adelbero. Das ist nach der Latein in Tewtsch also: Es sey zu wissen allen gelaubigen Goz gagenbürtigen und zukünftigen, daz ein Gräfin genant Hiltegart an irem lezten geben hat etlich Urbar aynem Edelman Udelschalch genant, Wollenmosen, Biberpach mit den aygen Leuten weib und man, und mit allen Nützen die darzu gehören, und den drittail der weyngärten zu Röchlingen mit den weyngärttern und irem Lehen, und den drittail der weyngärten zu Linpfering mit den weingartnern und irem Lehen, und des Urbars, das da ligt pey dem wasser Nab, als vil das gelten müg drew pfunt Pfenning mit andern Ränkten, also daz die gut durch sein Hantt geben sullen werden dem gotzhauß zue Kuebach durch Rüe willen ir Sel, und durch Hail der Sel Alberons des Grafen irs Mans und irer payder Sün, und des Geschäfts und Gebung sind Zeug wirnt, aber die andern Urbar hat sy geben ir Tochter Wilibirge mit solicher Unterschaid, daz sy die hab ir Lebtag, und ob sy sün oder Tochter würd gepern, die ir Nacherben sein, das dieselben dann die guet behaben, wär aber daz sy nicht Erben hett, so sullen ir Urbar Parr, Inchenhoven, Dachsparg, Reifinsdorff Wineda nach irem Tod volgen dem vorgenanten Gozhauß in Rechten der Aygenschaft, und andre ir Urbar, die hie nicht genent sind, die hat sy getailt in Zwaitail, ain Tail Grafen Chuarat, den andern dem vorgenanten Gozhauß, und der vorgenant Udelschalch hat die vorgenanten güter Wollenmosen, Piberpach, und die Weingärten mit den Weyngartnern zu Röchlingen und zu Linpferingen, und das Urbar pey der Nab, als im empfolhen war, mit gewaltiger Hant geben demselben Gozhauß on widersprechen maniklichs. Und gegenburtig sind gewesen die Zeugen Engelmar, Wirnt, Udalschalk, Arib, Arib

Aribo Chuno; Sigemar, Otto, Otto, Sigeprecht, Meingozo, Adalbero. Also haben wir die gesworen des Rats der stat zu Aychach unser stat Insigel von vleissiger pet willen zu Urkund aller obgeschribner sach, als die ungevarlich in obgeschribner Weis vor und ganz und gar gehandelt ist worden, zu des Offenschreibers Namen und Zaichen an disem Brieff gehangen der Stat on schaden, daz ist geschehen des Iars, des Monatz, des Tags, der Zeit, der stat etc. als oben geschriben hat.

Und ich Hainrich Prugger von Newburg außspurger Pstumbs, der freyen Künst Baccalarins, und von Kayserl. Gewalt offner Schreiber, darumb das ich des zaigens, beschawens, lesens, hörns, und aller obgeschribner sach in Maß als oben geschriben stet, mit sampt dem benannten Rat Gegenburtig pin gewesen, und alles das also gehört und gesehen han, hab ich daz Instrument darnach mit meyner eygen Hant geschriben und gemacht in die Gestalt, und mit meynen gewönlichen Namen und Zaichen vermerkt und bezaichent zu Urkunt und Zewgnus aller vorgeschriben Sach. etc.

Num. XIII. Ludovici Ducis Bavariae confirmatio
Privilegiorum. An. 1451.

Wir Ludwig von Gottes Gnaden Pfalzgrave bey Rein, Herzog in Nidern und Obern Bairn etc. bekenen öffentlich mit dem Brief, das für uns komen sind die würdig und andechtigen unsere lieb getrew die Abtessinn und Convent unsers Closters ze Kuebach bey Aichach gelegen, und haben uns fürbracht solich Ir Freyhait, Gnad und brief, so sy haben

Z z z z

VON

von unsern lieben Vordern, loblicher Gedächtnafs, als von Kayfer Ludwigen ainen Brief von Vogtey wegen, von Herzog Otten von Irer Lät wegen Gwalt über sy zehaben, ainen von Herzog Ludwigen umb ainen schergen und ainen Ausgeber zefetzen, und mer ainen umb den Hof zu Ackerhausen, ainen von Herzog Rudolffen feiner Bestättung der benenten Brief, und ainen von Herzog Stephan, das sy zu zwain Iarmärkten Udalrici und Magni Marktrecht haben, etc. und uns darauf mit gar diemuetigem Vleifs als Irn natürlichen Lanndsfürsten und Vogtherrn gebeten, In solich brief und gnad so sy haben von unsern Vordern den Fürsten des Hawfs zu Bairn gnädiglich zubeftätten. Des haben wir angesehen Ir zimlichs diemütigs bitten, wann wir unsern Vordern in allen guten Sachen nach zuvolgen wol genaigt fein, funder gen den, die dann zu dem dienste Gottes sich ergeben haben, und emflich in guetiger Andacht sich darin beweifen, und haben In solich vorgemelt und all ander Ir Brief, Freyhait, gnad, gab, altes Herkommen und gut gewonhait, so sy haben bis an uns herpracht und genossen, gnädiglich vernewet, confirmirt und beftätt, vernewen und beftätten In die auch also wifenlichen in krafft des Briefs mit allen Puntten und Articklen, als wärn die von wort ze worten einverleibet und gefchriben. Wir wellen sy auch dabey geruet beleiben laffen, handhaben, schützen und schermen, allen und yeden unsern Rietern und knechten, Vitzdomen, Haubtläuten und Renntmaiftern, Pflegern, Richtern, Iägermaiftern, Castnern, Zollnern, schergen, und allen andern den unsern, wie die genant fein, gegenwürtigen und kunftigen ernstlich gepietend, das Ir sy bey solchen Irn briefen, alten Herkomen, und guten Gewonhaiten ungeirrt beleiben laffet, In auch noch den Iren

khai-

khainerlay krenck darinne tuet, noch yemants zuthun gestattet in khainer weis, als lieb ewr yedem sey unnser Ungnad und swäre straff zuvermeiden. mit Urkunt des briefs, der mit unserm anhangendem Insigel versigelt und geben ist zu Lanndshut an unser lieben Frawen tag Visitationis, nach Cristi Gepurd, als man zalt tausend vierhundert und ains und fünfzig Iare.

Ad mandatum Dni Ducis
Andreas Loder Cancellar.

Num. XIV. Georgii D. Bav. confirmatio omnium Privilegiorum a Ducibus Bav. concessorum. An. 1479.

Wir Georg von Gottes Genaden Pfalzgrave bey Rein, Herzoge in nidern und obern Bayrn etc. Bekennen offentlich mit dem Brief, das für uns komen sind die wirdig und andechtigen unnser lieb getrew Abbtissin und Convent unnfers Closters zw Kiebach, bey Aichach gelegen, und haben uns fürbracht solch Ir Freyhait Genad und Brief, so sy haben von unnfern lieben Vordern loblicher Gedächtniſs, als von Kayser Ludwigen ainen Brief von Vogtey wegen, ainen von Herzog Otten, von Irer Leutt wegen gewallt über sy zuhaben, ainen von Herzog Ludwigen umb einen Schergen, und annder Ausgeber zefetzen, und mer ainen umb den Hof zu Alkershausen, ainen von Herzog Rudolffen seiner Bestattung der benentten Brief, und ainen von Herzog Steffan, das sy zu zweyen Iarmerckten Udalrici und Magni Marcktrecht haben etc. Und uns darauf mit gar diemütigen Vleis als iren natürlichen Landsfürsten und Vogtherrn gepetten, In solch Ir Brief und Genad, so sy haben von unnfern Vordern den Für-

Z z z 3

sten

sten des Haws zu bayrn, gnediglich zubestetten. Des haben wir angefelen Ir zimlichs diemütigs Bitten, wann wir unnsern Vordern in allen guten Sachen zu vollgen wol genaygt sein, sundergen den, die dann zu dem Dienste Gottes sich ergeben haben, und emsislich in gueter Andacht sich darinn beweyfen, und haben In solch vorgemellt, und all amder Ir Brief, Freyhait, Gnad, Gab, altes Herkommen, und guet Gewonheit, so sy haben bis an unns herpracht und genossen, gnediglich vernewet, confirmirt, und bestätt, verneuen und bestetten In die auch also wissenlichen in Craft des Briefs mit allen Puntten und Artickln, als wärn die von wortt zw wortt hieinn verleibet, und geschriben. Wir wellen sy auch dabey geruet beleyben lassen, handthaben, schutzen und sehermen, allen und yeden unnsern Rittern und Knechten, Vizdomen, Hauptleutten und Rentmeistern, Pflegern, Richtern, Ißgermeistern, Castnern, Zollnern, Schergen und allen andern den unnsern wie genannt sein, gegenwürtigen und künftigen ernstlich gebietende, das Ir sy bey solchen Irn Briefen, altem Herkomen und gueten Gewonhaiten ungeirret bleyben lasset, In auch noch den Iren kainerlay krenck darinne tuet, noch yemants zu tun gestattet in kain weis, als lieb Ewr yedem sey unnsfer Ungenad und swäre straff zuvermeyden. Mit Urkund des Briefs, der mit unnsfer anhangundem Insigill versigelt und geben ist zw Inngolstat am Freytag nach sand Iacobs tag des heyligen zwelfbotten, nach cristi gepurde vierzehnhundert vnd im neun vnd sybenzigstem Jare.

2

N° III. A^o 851 p. 423

884 p. 433

N° VIII. A^o 890.

p. 127

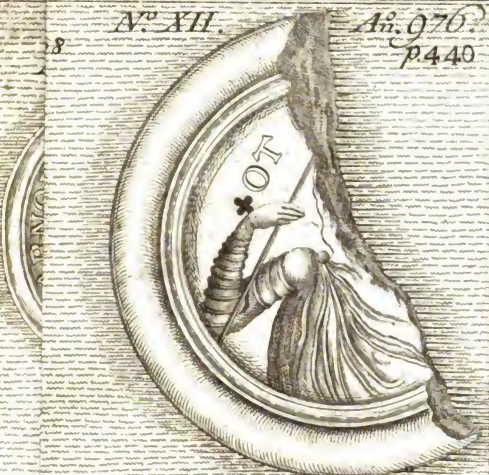

N°. XII.

An. 970.

P. 440

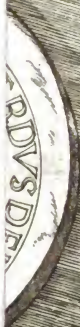

An. 1081.

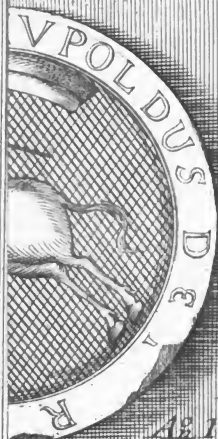
P. 441

N°. LVII. An. 1007. p. 159

N° XXIII

Æ 1209 et 17.

p 181 et
186

N° XXX A 1291 p. 455

N° XXVII A 1247 p. 224

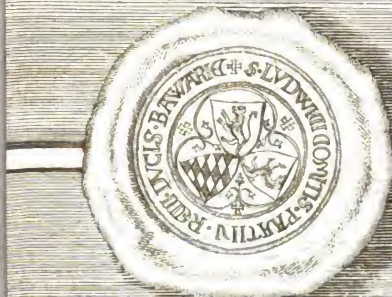

*N° XXXVII. A^o 1347.
p 294.*

N° XXXX. A^o 1347.

LIII. 4. 1366. p. 463.

N.º XLVII. A.1412. p.470

163

N.º XLVIII. A. 1431
p. 471

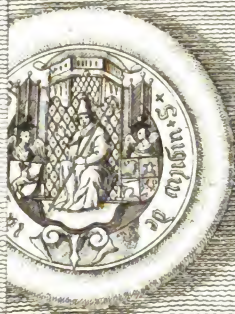

N°. 1. A 1497. p. 489

LI. A 1507 p. 490

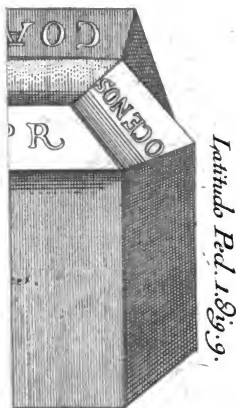

Vol. XI Tab XI in fine

aberstorffig.

Latitudo Ped. 1.8ig.9.

Illust. Capituli Cathedralis Ratisbon.

N° 1207 ad Num. 3 app. Met.

p. 491

Ecce

Joann. Satepöger

N° 1208 ad Num. 4 app. Met.

N° 1209 ad Num. 4 app. Met.
p. 492

Epitaphium .5. forster. 1404

Richardus Forster.

2. 4.

Steiner

Dietrich

Hoyer

Mett. p. 493

A^o 1407 ad Num. 6 app. Mett.
p. 493

Henricus Selberstorf

Mett. p. 493

A^o 1493 ad Num. 10 app. Mett.

Steiner

p. 495

Georg

Nollhoff

p. Mett. p. 497

p. 497

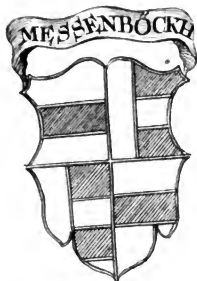
A^o 1504 ad Num. 13 app. Mett.

RG

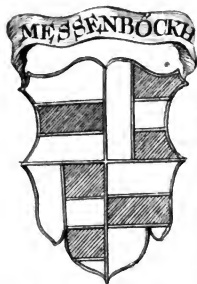
IDN

Im Herrn Christlich
Freyherr von Taunberg zu
Maj. und ihr Fürstz.
Cammerer.

Im Herrn Christfeliglich
Eyherr von Tannberg zu
Maj: und ihr Fürstz.
Cammerer.

INDEX PRIMUS PERSONARUM

in Monumentis Nideraltacenſibus, Metenſibus &
Kuebacenſibus

contentarum

Imperatores, Reges, Duces & Principes.

Austria & Styria. Albertus 1290.
pag. 260. 1356. 305. 1312. 321.
1421. 324. 1291. 455. 1366. Fri-
dericus 1244. 30. 1257. 54. 1243.
213. 1312. 270. & 271. & 1312.
273. Henricus 900. 22. 1156.
468. Leopoldus seu Leupoldus,
item Liupoldus 1257. 54. 1222.
191. 1228. 200. 1290. 260. 1198.
441. 1366. 462. 1181. 464. Oto-
karus 1251. 227. 1252. 357. 1252.
444. Rudolphus 1361. 404.
Bavariae seu Bojariae Albertus 1434.
324. 1360. 403. 1356. 461. 1321.
465. 1290. 467. 1431. 470. 1440.
473. 1459. 477. 1501. 489. Ar-
nolfus 914. 23. Georgius 1479.
549. Henricus 1258. 39. 1263.
64. 1270. 82. & 84. 1256. 229.
1260. 234. 1270. 244. 1272. 247.
1277. 253. 1281. 255. 1285. 257.
1287. 258. 1331. 279. 1430. 315.
1260. 360. 1327. 390. 1333. 393.
1338. 397. 1271. 446. 1311. 457.
1337. 459. Hludovicus 830. 104.
Joannes 1419. 419. 1464. 481.

Juditha 1310. 457. Ludovicus
914. 24. 1207. 177. 1228. 199.
1244. 217. 1275. 250. 1312. 321.
1295. 370. 1301. 378. 1302. 380.
1304. 382. 1268. 535. 1282. 536.
1305. 536. 1511. 547. Otlo p. 14.
Otto p. 23. 1243. 29. 1249. 39. 1244.
217. 1246. 222. 1260. 236. 1267.
241. 1292. 264. 1298. 265. 1299.
266. 1319. 274. 1291. 367. 1293.
369. 1295. 370. 1301. 378. 1302.
380. 1304. 382. 1327. 390. 1333.
393. 1338. 397. 1311. 457. 1337.
459. 1235. 534. Peretoldus 976.
439. Sigismundus 1464. 481. Ste-
phanus 1299. 266. 1319. 274. 1349.
298. 1295. 370. 1301. 378. 1302.
380. 1304. 382. 1388. 539. 1405.
540. Tassilo pag. 4. 14. 15.
Bohemia Carolus IV. 1358. 306. 307.
& 312. Otokarus 1274. 248. Si-
gismundus 1457. 316.
Francia Orientalis Arnolfus 890.
126. 898. 127. Carolus M. 802.
100. & 101. 883. 125. Heinri-
cus p. 142. & 133. 1005. 134. Hein-
ricus

ricus II. 1005. 134. 1009. 136.
 & 137. 1011. 140. Hludovicus
 905. 128. Ludouicus 18. Item
 821. 103. 749. 112. 857. 115. 860.
 119. 865. 122. 837. 420. & 422.
 858. 424. 865. 426. 868. 428.
Marchia Brandenburgica & Lausa-
tia Ludouicus 1347. 294. 1353.
303.
Moravia Joannes 1358. 309. & 313.
Orakarus 1251. 227. 1252. 257. &
414.
Palatinatus Rheni. Henricus 1319.
274. 1311. 457. Joannes 1419.
419. Ludouicus 1254. 228. Lu-
 douicus, Romanus dictus 1347.
294. Otto 1228. 200. 1240. 211.
 & 212. 1243. 216. 1244. 217.
 1249. 225. 1319. 274. 1331. 279.
 1311. 457. 1235. 534. Stepha-
 nus 1331. 279. 1347. 294.
Romani Regni & Imperii Regibus
Francie Orientalis supra citatis

addendi veniant, qui sequuntur.
Alfoonsus 231. *Arnolfus* 889.
433. 892. 435. *Carolus* 882. 431.
Carolus IV. 1358. 306. & 307. *Conra-*
du II. 1029. 144. 1146. 161. 916.
437. *Fridericus* 1152. 164. 1154.
169. & 185. 1237. 443. 1321. 458.
Henricus II. 1011. 529. *Henri-*
cus III. 1040. 146. 149. 152. &
155. *Henricus* IV. p. 158. & 159.
 1051. 440. 1041. 530. *Ludou-*
cus 1340. 281. & 283. 1341. 287.
 1241. 288. 1312. 321. 1341. 398.
 1347. 400. 837. 420. & 422. 858.
424. 867. 426. 868. 428. & 430.
Ludovicus IV. 1329. 538. *Man-*
fredus p. 232. *Rudolfus* 1274. 249.
 1290. 260. 1277. 453. *Sigismun-*
du 1437. 316.
Saxonia *Rudolfus* 1358. 312.
Silesia 1358. 309. & 313.
Voburgi *Albertus* 1440. 473.

Marchiones, Comites varii, & liberi Domini.

Amzinisback. *Grafto* 1181. 465.
Andechs *Bertolfus* 1154. 169.
Asparr *Ulricus* 1181. 465.
Baden *Hermannus* 1228. 200.
Bogen *Albertus* 1242. 23. 1234. 29.
 1247. 32. 1207. 177. 1222. 190.
 & 191. 1225. 195. 1228. 199. 1233.
200. 1236. 203. 1243. 216. 1244.
217. 1260. 235. 1232. 355. *Ber-*
toldus 1209. 178. 1217. 185. 1222.
190. & 191. 1238. 206.
Castel *Rupertus* 1228. 200.
Chatzenellenbogen *Eberhardus* 1277.
 454.
Dillingen *Hartmannus* 1228. 200.
 1244. 219. & 221.

Dornberg *Eberhardus* 1204. 176. 1209.
184. 1219. 188.
Eberstein *Eberhardus* & *Otto* 1228.
200.
Grunenback *Otto* 1243. 29. 1242.
213.
Hagen *Wernhard* 1209. 184.
Hagnau *Ludouicus* 1241. 320.
Halfe & *Hals* *Albertus* 1248. 225.
 1267. 241. & 242. 1270. 245.
 1232. 355. *Alramus* 1209. 184.
 1225. 196. 1243. 216. 1244. 219.
 & 221. 1248. 224. *Ioannes* 1367.
322.
Helfenstain *Eberhardus* & *Ulricus*
 1228. 200.

Hir-

Herteshusa Adalbero 1011. 529.
Horbach Conrad. 1209. 184.
Kirchberg Kalchoch 1209. 184.
Landgravius Fridericus & Gebhardus
 1244. 219. Joannes 1367. 322.
Lenginbach Otto 1181. 465.
Leuenberch Perengerus 1225. 196.
Leuenberg Fridericus & Gebhardus
 1244. 221.
Leunburg Perenger. 1209. 184.
Lonsberg Wernhardus 1249. 37. &
39. 1270. 245.
Lüttenberg Joannes & Ulricus 1358.
309.
Mamming Marquardus 321.
Mosburg Conradus 1243. 29. 1209.
184.
Neideck Hoholdus 1247. 223.
Ortenberg 900. 21. Etzel. 1434.
324. Georgius 1453. 325. & 326.
Rapoto 1210. 28. 1406. 323.
Ortenburg Henricus 1207. 178. 1222.
190. Rapoto 1207. 178. 1222.
190. 1247. 223.
Palatini Otto 1240. 211. Rapoto
 1243. 216. 1247. 223. 1249. 125.
Rudolph. 1228. 200.

Pfannberg H. 1277. 454.
Pilfen Conradus 1181. 465.
Plain Conradus 1219. 465.
Pleigen Linpoldus 1181. 465.
Poumgartin Henricus 1204. 176.
 1244. 219. & 221. 1247. 223.
Purggravius Conradus 1219. 188.
 1228. 200. in Nuremberg 1272.
454. Magdeburg 1358. 308. Stauf.
 1358. 306.
Ror Cunibertus 858. 424.
Roteneck Meinhardus 1209. 184.
 1244. 219. & 221.
Rotz Joannes 1358. 309.
Schawnberg H. 1349. 402. Joannes
 1449. 476.
Stein Cunibertus 880. 430.
Steinburg Bertoldus & Linpoldus
 1232. 27.
Truhending Fridericus 1244. 219.
 Ludouicus 1244. 219. & 221.
Tuonachgowe Adalpertus 1051. 440.
Voburg Hebertus 1440. 473.
Uttendorf Alram. 1209. 184.
Wartenberg 1241. 320.
Werdenberg Hartmannus 1260. 235.
Winneberg Joannes 1232. 355.

Nobiles.

A.

Ab der Heide Ortliep. 1209. 181.
 1302. 379.
Aberbach Pabo 1247. 224.
Abzdorf Dietricus 1252. 41. 1263.
65. Ditmarus, Wilhelmus, &
 Leimbertus 1234. 29.
Abzdorfer Fridericus 1315. 386.
Amring Ulricus 1273. 88.
Äsendorf H. 1281. 362. Hainri-
 cus 1298. 374.

Äsendorfer 1310. 384. 1330. 392.
Äuting Marquardus 1247. 34.
Aheim Hartpertus 1247. 223. Me-
 negoldus 1204. 176. 1209. 184.
Aholmig Henricus 1232. 356.
Ahusen Conradus 900. 21. Had-
 marus 1222. 190. Rapoto 1210.
28.
Aichawe Ortlibus 1263. Rudgeras
 1224. 194. 1215. 197.
 A a a a Aich

Aichberg Gotfridus & Henricus 1273. 83. Michael 1475. 325. Walchunus 1273. 83. 1225. 197. Wernhardus 1264. 71. 1268. 72.
Aichberger Georgius 1367. 323.
Alberg Henricus 1312. 373.
Allenhoven Chadoldus 1232. 355.
Alnhof Henricus 1249. 39. 1263. 65. 1270. 81. 1273. 88. 1209. 181. 1225. 197. 1267. 241. & 251. 1270. 245.
Altman 893. 436. 916. 437.
Ancinspach Kratto 1198. 442.
Anderwaltstorf Ortlein. 1318. 387.
Andorf Henricus 1251. 40.
Aufschau Ruger. 1225. 262.
Anzenkirchen Pero 1273. 87. 1270. 145. Wernherus 1247. 223.
Arildorfer Henricus 1273. 87.
Arustain Perchtoldus 900. 22. Perchtoldus, Conradus & Otto 1257. 56.
Aschaeb Leupoldus 1291. 366. Wernherus 1298. 374.
Asparn Rudgerus 1252. 41.
Asperg Leutwein. 1320. 279. Wilbalmus 1273. 87.
Asperger Henricus 1273. 88.
Aucking Otto 1263. 62. Pertholdus 1263. 62.
Auting Hawart. 1209. 184.
Aw Carolus 1288. 305. 1388. 415.
Awär Stephan. 1399. 315. 1397. 417.
Awe Conrad. 1312. 273. Petrus 1320. 279.
Awerbach Henricus 1254. 52. Conradus & Henricus 1257. 53. 1281. 53. 1264. 69. 1264. 71. 1268. 72. 1269. 75. & 76. & 77. 1270. 81. 1273. 86. 1260. 234. 1261. 237.
Awolfsteten Rudgerus 1263. 68.

B.

Berd Otto 1245. 31.
Benzhofen Exingoz 1273. 88.

Bayerstorfer Henricus 1312. 385.
Birenbach Conradus 1236. 204.
Blanchenbach Althardus 1233. 201. Henricus 1224. 194. 1233. 201. Ratoldus 1273. 87.
Blaude Ebo, seu Palude 1207. 178.
Bolandia de Hertoldsdorf 1277. 454.
Borheim Peinhart 1273. 88. Henricus l. c.
Buchers Conradus 1252. 358.
Buchberg Hiltprandus 1267. 241.
Buorf Heindericus 1189. 442.
Butzhoven Meingodus 1232. 356.

C.

Cahnwerc Ondakricus 1153. 167.
Camerarius Eberhart. 1209. 184.
Cameran Ulricus 1475. 325.
Cameraver Henricus 1374. 407.
Capella Ulricus 1369. 322.
Ceholving Albero & Pabo 1210. 28. Henricus 1249. 39. 1222. 190.
Celking Otto 1311. 269. 1312. 272.
Celle Conrad 1281. 53. Henricus 1263. 61.
Cerndorf Hugo 1273. 88.
Chasberg Poppo 900. 21. Wernhardus 1251. 40.
Chaik Henricus 1273. 88.
Chalmberg Albertus 1233. 201. 1232. 356.
Chamendorf Hilprandus 1273. 88.
Chamerberg Ulricus 1260. 236.
Chastner Henricus 1263. 62. 1273. 87.
Chelhaym Eberhardus 1241. 320.
Chefperg Conrad & Fridericus 1273. 80. & 87.
Chinberger Conradus 1263. 68.
Chirohdorf Conradus 1224. 194.
Khirschperg Ulricus 1268. 74. 1243. 216.
Chirhaim Ditmarus 1234. 29. 1252. 41. 1263. 67.

Chirich-

Chirichdorf Conradus 1273. 88. Fri-
 dericus 1273. 87.
 Chlauben Heinricus 1263. 68.
 Chleikam Wolfhardus 1273. 87.
 Chirperch Kalthobus 1207. 178. Wil-
 helmus 1268. 71. 1268. 72. 73.
74. 75. & 76. 1270. 81. 1267. 241.
1262. 362.
 Chlosner Albertus 1326. 390. Con-
 radus 333. 393. 1334. 394.
 Chnuchein Conradus 1247. 224.
 Chnring Adilberus 1156. 469.
 Chostling Eberwein 1335. 395.
 Chra Conradus 1273. 87.
 Chranckperg Heinricus 1243. 216.
1225. 262. 1311. 268. 1312. 272.
 Hermannus 1244. 30. 1252. 41.
 1257. 54. 1243. 214.
 Chreuzpach Tymo & Ulricus 1254.
32. 1259. 233. 1261. 237. 1248.
36. Wernherus 1249. 38. 1252.
41.
 Chuchperg Rudgerus 1248. 35.
 Chuewring Hademar 1181. 465.
 Chünring Albero 1252. 358. 1297.
373. 1252. 445. Henricus 1225.
262. 1369. 322.
 Clefsing Eberhardus & Rugerus 1273.
87. Heinricus 1273. 87.
 Clossner Albertus 1267. 241.
 Cortzheim Pilgerinus 1268. 74.
 Crelpach Hartlibus 1249. 39.
 Crems Leupoldus 1320. 279.
 Cysterstorf 1320. 279.

D.

Dapifer Conradus 1207. 178. Hein-
 ricus 1252. 445. Wichardus 1198.
442.
 Degenberg Eberwein & Hartweig.
 1241. 288. & 290. 1316. 386.
 1321. 388. 1335. 395. 1345. 399.
 1349. 402. 1355. 403. 1363. 405.
1397. 412.

Degenberger Joannes 1368. 418. Pe-
 treyn 1399. 315. Stephanus 1389.
313. Witmar. 1323. 329.
 Donaustein Georg 1475. 325.
 Donersteiner Protwicz 1397. 417.
 Dornberg Ulricus 1175. 252.
 Dremel Heinricus 1249. 38.
 Drozz Pot. 1225. 262.
 Dunensfurt Hiltbrandus 1128. 352.
 Durrinberger Heinricus 1239. 355.

E.

Ebental Otto 1243. 216.
 Ebo 1225. 195.
 Eckenmål Ulricus dapifer 1275. 251.
 Edernastorff Eberwinus 1241. 321.
 Ederming Otto 1257. 53.
 Ecker Ulricus 1321. 388.
 Ecker in Obernpering Simon 1499.
326.
 Edraming Liupoldus 1257. 57.
 Edramstorf Hainricus 1334. 394.
 Ewerbinus 1288. 364. 1302. 480.
 1304. 382. 1330. 392. Ewerhar-
 dus 1254. 360. 1260. 360.
 Egkter Petrus 1316. 386. 1317. 386.
 Ulricus 1289. 366. 1299. 378.
 Eglosheim Gozwinus 1235. 202.
 Syghardus 1247. 33.
 Eichach Rudiger. 1209. 181.
 Eja Reinoldus 1270. 82. 1267. 241.
 & 242.
 Eiske Heinricus 1153. 168.
 Ekk Petrus 1323. 189. 1326. 390.
1334. 395. 498. & 499.
 Elkenpach Gotfrid. 1273. 87.
 Ellreback Burkhard 1358. 309.
 Emating Fridericus 1273. 88.
 Emphchoven Fridericus 1257. 53.
 En Meingoz 1273. 88.
 Engelhalming Rapot. 1273. 88.
 Engelpoltsdorf Ditmarus 1249. 226.
 Engelreistorf Fridericus 1263. 66.
 Engilmarspune Tiemo 1252. 41.
 Ens Fridericus 1361. 404.
 A a a a a Eppn-

Eppnstorff Conradus 1247. 33.
 Ergoltzpach Erberhartus 1318. 387.
 Erilpach Arnoldus & Meingotus
 1251. 40.
 Erlbach Albertus 1225. 197. Ca-
 rolus 1203. 354. 1220. 355. 1232.
356. 1254. 360.
 Erlungshofen Ulricus 1305. 383.
 Ernoldsfelden Albertus & Ludovi-
 cus 1232. 356. 1291. 368.
 Ernstling Conradus & Rugerus 1269.
 75.
 Erpholdscelle Conradus 1209. 181.
 Euting Hawart 1209. 181.
 Ezzenbach Albertus 1273. 88.

F.

Fleischetz Fridericus 1263. 63.
 Fluechen Hainricus & Ulricus 1304.
 381.
 Forst Hainricus 1260. 360. 1312.
385. Dietricus 1316. 386. Pe-
 trus 1318. 387. Ulricus 1325. 389.
 1334. 394.
 Forster Erhardus 1464. 499. Phi-
 lippus 1312. 385. 1318. 387.
 Fraemelsperg Marchardus & Rudol-
 phus 1320. 388. 1327. 390. 1181.
465.
 Framleinsberg Gerhohus 1248. 35.
 & 36. 1263. 63. junior 1270. 81.
 1207. 178. 1260. 136. Marquar-
 dus 900. 21.
 Framrichesperge Gerhoh. 1225. 196.
 Frauenberg Georg. 1473. 497.
 Frauenberger Georg. 1412. 494.
 Frauenhofen Sifridus 1243. 216.
 Freindorf Hartwicus & Hugo 1267.
241. 1321. 388. 1330. 392. 1369.
406. 1404. 493.
 Fremilinisperge Rudolphus 1181. 465.
 Fremisperg Gerhohus 1260. 360.
 Fronsteten Lautherus 1269. 75.
 Frounberg Christophorus 1503. 326.
 Sifridus 1260. 236. 1241. 319.

Frouenberg Sifridus 1242. 213. 1243.
216. 1241. 319.
 Furt Albertus 1284. 35. 1763. 65.
 Conradus 1268. 73. & 74. Ul-
 ricus 1249. 22.

G.

Gaestil Heinricus 1273. 88.
 Gaumanni Alhardus & Heinricus
 1275. 82.
 Geisl 1288. 364.
 Gelting Sibandus 1268. 74.
 Geltolting Poppo 1209. 181. & 184.
 1217. 186. Ulricus 1222. 192.
 Geobaltspurch Otto 1181. 465.
 Gestlinus Heinricus 1247. 223. 1272.
244. & 245.
 Gewolf Wiguleis 1418. 494.
 Gneuz 1289. 366.
 Gnuting Rapoto 1224. 194.
 Góman Engilbertus 1209. 181.
 Goldeck Otto 1219. 188.
 Gors Wofker 1225. 262.
 Gozzolting Ulricus 1249. 39.
 Granator Hainricus 1299. 375.
 Gravenwisen Albrecht 1209. 181.
 Conradus, Otto & Walterus 1270.
 81. Sifridus 1270. 81. 1242. 29.
 Gredeinsler Ulricus 1225. 197.
 Gredinsdorf Popo & Ulricus 1209.
 181.
 Grub Albertus 1269. 75. Frideri-
 cus 1269. 76.
 Gulna Heinricus 1263. 66.
 Gundelhoven Fridericus 1203. 354.
 1220. 355.
 Gundilchoven Conradus 1236. 204.
 Gunndacker Urbanus 1343. 481.
 Gunvorn Sibotto 1261. 361.
 Guzperc Gotzpolt 1209. 180.

H.

Hanzing Albertus 1312. 385.
 Haring Ulricus 1312. 385.
 Hageln Manhardus 1304. 381.
 Hager

- Henzing* Albertus 1312. 385.
Hager Conradus 1270. 81.
Haibach Albertus 1217. 186. Dit-
 ricus 1345. 399. Hermannus 1475.
325.
Haibach Ditricus 1238. 398.
Haichenpach Otto 1209. 184.
Haidau Rupertus 1287. 259.
Haider Albertus 1334. 394.
Haidolfing Conradus 1254. 52. Got-
 schalcus 1249. 37.
Haiming Heinrichus 1268. 72. Leu-
 poldus 1279. 36. 1264. 71. 1268.
71. 1277. 87. Leupoldus, Al-
 hartus, & Otto 1274. 1268. 71.
 Liupoldus 1269. 75. & 76. 77. 127.
 Otto 1273. 87. 1209. 181. 1267.
241.
Halding Gotfridus & Heinrichus 1248.
224.
Halle Wolfpertus 1219. 188.
Hals Albertus 1248. 34. 1263. 64.
 1268. 71. 1269. 75. 1270. 81.
 1222. 190. Alramus 1210. 28.
 1243. 29. 1225. 196. 1242. 213.
 1302. 380.
Halser 1273. 81.
Hampf 1267. 242.
Hard Conradus 1263. 62.
Harsendorf Voltingus 1261. 361.
Harthaim Conradus 1241. 320. 1291.
368.
Hajolove Eberhardus & Otto 1261.
361. 1198. 442.
Hauner Erhardus 1318. 387.
Hauhsfeld 1311. 269.
Hausen Ulrichus 1305. 383.
Hauser Otto 1312. 273.
Heckheim Otto 1268. 44.
Heimhofen Gebhardus 1263. 62.
Heiling Altman 1209. 184.
Hellingerspang Altmannus 1257. 56.
 1209. 180. Heinrichus 1270. 80.
Helmgerspang Altmannus 1207. 178.
 Conradus 1249. 226. Heinrichus,
 Conradus & Fridericus 1273. 85.
- Herding* Walchmannus 1204. 176.
Hergolfing Heinrichus 1273. 87. Wern-
 herus 1273. 88.
Hickperg Rugerus 1295. 372.
Hippelinstorf Otto 1263. 65.
Hitzsteten Waltherus 1312. 273.
Hiwanstall Pertholdus 1156. 469.
Höhenrain Alramus 1287. 363. 1299.
376. 1156. 469.
Hoeloch Godefridus 1237. 444.
Hof Albertus 1504. 498.
Hofdorf Gozpoldus 900. 21.
Hofer Ditricus 1407. 493.
Hohenart Stephan 1326. 390.
Hohenwart Heinrichus 1252. 41. 1249.
226. Conradus 1248. 35.
Hohinloch Gotfridus 1228. 200.
Hoflein Albertus 1219. 188.
Holtzinger 1304. 381.
Hordorf Symon 1297. 373.
Honedorf Perthold 1209. 181.
Hundeldorf Ulrichus 1273. 87.
Huntsperch Marquardus 1245. 31.
Huslen Conradus 1252. 358.
Hutte Fridericus 1273. 87. Ger-
 hobus & Hartwicus 1373. 87.
 Wichardus 1233. 201.

L

- Lahensdorf* Otto 1273. 87.
Igel 1389. 415.
Imceinstorf Ulrichus 1263. 67.
Immerhirtel Ulrichus 1273. 87.
Ingolstat Conradus 1238. 207.
Ingolstater 1298. 376.
Iserhofen Reinhartus 1209. 181. Swei-
 kerus 1312. 273.
Ismpentil Conradus 1252. 358.

K.

- Käszelstorf* Altmannus 1397. 417.
Keikenried Heinrichus 1232. 356.
Kesberc Poppo 1209. 180.
Klafschine Pertoldus 1209. 181.
Klinge Marquardus 1209. 181.
 A a a a 3 Kopf

Kopf Sifridus 1209. 184.
 Krawinkel Petrus 1367. 323.
 Kuldroz Thimo 1358. 309.
 Kunegsprunne Volricus 1198. 442.
 Kurzenkirchae Henricus 1291. 366.

L.

Laeling Gumpoldus 1273. 86.
 Lamina Conradus 1259. 233. Hart-
 libus 1248. 35. & 36. 1263. 63.
 & 64. 1268. 71. 1247. 224. 1248.
224. Henricus 1233. 201. Mar-
 quardus 1224. 194.
 Landau Carolus 1315. 385.
 Landsperg Bernherus 1358. 309.
 Lauben Henricus 1263. 63.
 Lehen Conradus 1390. 416.
 Lengveld Henricus 1337. 396.
 Lerchenfeld Albertus & Henricus
 1238. 206. Carolus 1263. 60.
 1264. 69. 1235. 202. Pernhar-
 dus 900. 21.
 Leriching Conradus 1239. 356.
 Leubolfing Henricus 1318. 387. Ul-
 ricus 1268. 74. 1312. 385.
 Leutzenried Henricus 1273. 86. Her-
 hardus 1241. 319. & 320. Junior
 1406. 323. Reinhard, Pabo &
 Rudolfus 1273. 87.
 Lihtenberg Eggo & Magenfo 1235.
202. Hermannus 1225. 196.
 Lihtenwart Henricus 1234. 28. Ge-
 rundus, Papoto & Sigmarus 1234.
29.
 Liutteman Albertus 1209. 184.
 Löbel Fridericus 1389. 416.
 Lohaim Fridericus 1273. 87. Hain-
 ricus 1334. 394. Joannes 1369.
406.
 Lohaimer Henricus 1317. 386.
 Lonsperch Eglolfus 1273. 88.
 Lanstorf Henricus 1204. 176. 1219.
188. Otto 1249. 226.
 Lutzen Hawkch 1334. 395.
 Luttenbach Fridericus & Otto 1153.
167.

M.

Maendorf Conradus 1273. 87.
 Maisau Otto 1263. 67. Stepha-
 nus 1263. 68.
 Manzing Henricus 1209. 180.
 March Sifridus 1232. 356.
 Marcher Conradus 1273. 262.
 Marschaleus Ulricus 1225. 262.
 Marschaleus de Menna Gebhardus
 1241. 319. 1232. 356. 1288. 364.
 de schrofenhusen Marquardus 1260.
236.
 Mautam Conradus 1273. 87.
 Mautner Conradus 1269. 75. 1273.
88. Gebhardus 1260. 234. 1349.
402.
 Meichsau Hartwicus 1369. 322. Ste-
 phanus 1311. 269.
 Menna Gebhardus 1232. 356.
 Mendorf Siboto 1262. 60.
 Menzing Hartlibus 1233. 201.
 Meschenberch Henricus 1273. 87.
 Mesdorf Conradus 1288. 304.
 Metem Henricus 1297. 373. Wei-
 herus 1273. 87.
 Metempach Gebolfus 1267. 242.
 Metim Ulricus 1203. 354. 1220. 355.
 Mitternfels Pertholdus 1207. 178.
 1209. 180.
 Modlico Bernhardus 1261. 361.
 Morfpach Henricus & Otto 1219.
 188. Ortolfus 1263. 68.
 Mos Ebo 1273. 87. 1224. 194. &
245. Junior & senior 1232; 356.
 Marquardus 1273. 87.
 Mostorf Henricus 1270. 81. 1267.
241. 1270. 245.
 Mozing Theodoricus 1181. 465.
 Mulheim Eberhardus 1251. 40. 1262.
60. 1264. 69. 1269. 76. & 77.
 1270. 80. 1273. 87. Timo Eber-
 hardus 1260. 234. 1261. 237.
 Munchdorf Ditricus 1273. 87. 1242.
213. Ditricus & Fridericus 1248.
35. Otto 1273. 87.

Ma-

Munichheim Otto 1260. 234.
 Münchew Ulricus 1257. 53.
 Munichdring Fridericus 1249. 38.
 Poppo 1251. 40.
 Munster apud Ried Fridericus 1273.
88.

N.

Nelza 1273. 86. Rugens 1273. 88.
 Newnburg Sighardus 1254. 360.
 Newnhausen Dietricus 1292. 368.
 Hainricus & Philippus 1298. 375.
 Leupoldus 1288. 364.
 Nothast in Wernberg Georgius 1304.
498. Heinrich 1475. 325. Ju-
 nior 1453. 326.
 Nusperch Albertus 1222. 190. Con-
 radus 1254. 52. 1316. 386. 1270.
81. 1273. 88. Gozpoltus 1209.
184. Heinrichus 1232. 356.
 Nuspercher de novo Nusperg Ca-
 sparus 1406. 324. Conradus 1421.
495. Hartwicus 1330. 392. 1369.
406. Nicolaus 1406. 324.

O.

Obernberg Amelbertus 1219. 188.
 Oberndorf Pertholdus 1239. 356.
 Obernhausen Heinrichus 1262. 60. Ul-
 ricus 1273. 88.
 Obernwerd Hainricus 1299. 376.
 Old Albertus 1248. 35.
 Oetelingen Heinrichus 1262. 60.
 Oetling Heinrichus 1248. 35. & 36.
 1249. 39. 1252. 41. 1254. 52. 1257.
53. 1263. 64. 1264. 69. 1269.
75. 1270. 80. 1273. 86.
 Otmaring Goppoldus 1273. 87.
 Wernhartus 1273. 87. 1345. 399.
 Ouve Albertus 1209. 181. 1217. 186.
 Offenber Pernger 1325. 389. 1334.
399.
 Osterhoven Gotebolt 1153. 167.
 Otelohestorf Heinrichus 1153. 167.
 Otmaring Ulricus 1289. 366.

Otmaringer 1330. 392.
 Otmaring Ulricus 1273. 86.
 Ottenstein Hugo 1198. 442.
 Ottling Ulricus 1273. 87.
 Ottzing 1287. 363. Meinhardus
 1198. 373. Otto 1291. 367.
 Ozing Pertholdus 900. 21.

P.

Pabulus Albertus 1259. 233.
 Packhauser Otto 1361. 404.
 Paetzchoven Conradus 1249. 39. Fri-
 dericus 1298. 374. Heinrichus 1203.
354. Meingotus 1222. 192. 1225.
 197.
 Painholz Dipoldus 1279. 36.
 Palmer 1209. 181. 1217. 186.
 Palude Ebo 1233. 201.
 Pamholz Dipoldus 1181. 53. 1264.
71. 1268. 72. 1270. 81.
 Panckhofer Fridericus 1330. 392.
 1385. 412. 1389. 415. Libhardus
 & Reinol 1317. 386.
 Parawre Heinrichus 1263. 66.
 Parsperg Georgius 1490. 326. 1503.
327.
 Parth Otto 1252. 41.
 Pasching Gotthalkus 1203. 354.
1220. 355.
 Patavia Wilhelmus 1260. 234.
 Pawtzchoven Conradus 1254. 359.
 Fridericus 1287. 363.
 Pawtzhofer Fridericus 1315. 386.
 Peberarn Otto & Wichardus 1263.
67.
 Peckling Conradus 1224. 194.
 Peilstein Rapoto 900. 21.
 Pendorf Heinrichus 1232. 356.
 Pentling Carolus 1263. 62.
 Penzling Leupoldus 1273. 87.
 Perckhaim Conradus 1262. 361. 1297.
373. Dittmarus 1273. 86. Wer.
 1279. 36. 1268. 72.
 Pernecke Rupertus 1181. 465.

Pern-

Pernpach Albertus 1247. 32. 1268.
72. & 73. Chadoldus 1269.
67.
Petembach Heinrichus 1236. 204.
Ppfaf Otto 1263. 76.
Pfesenhofen Conradus 1259. 57.
Pfisingen Albertus & Heinrichus 1281.
53.
Pfoeling Heinrichus 1232. 355.
Pfolinger Heinrichus 1207. 178. 1209.
181. & 184.
Pholing Hainricus 1263. 65. 1270.
 81. 1217. 186. 1222. 191. & 192.
 1225. 196. 1260. 236.
Pilchdorf Ditricus 1312. 270. 1277.
454. Tietrich 1312. 270. & 272.
Pilting Albertus 1249. 39. Hein-
 ricus 1297. 373.
Pirbaum Rinoldus 1263. 68.
Pläuvon Heinrichus 1358. 399.
Pledling Hermannus 1257. 53. 1330.
392.
Poedinger Ditmarus 1233. 201. 1390.
416.
Polmer Heinrichus 1207. 178.
Pomuzzelfride Gerhoch 1209. 181.
Poppenperger Conradus 1273. 88.
Poschinger Heinrichus 1325. 390.
 1330. 392. 1333. 393. 1334. 393.
 Otto 1262. 361.
Poumgarten Hertwicus 1249. 39.
Prampach Werhardus 1268. 72.
Preising Alhardus 1249. 39. 1242.
213. 1243. 216.
Prewinstorf Pilgrimus 1252. 358.
Prunn Ditricus 1261. 361.
Prunst Meingotus 1254. 52.
Prudwe Conradus 1209. 181. & 184.
Puch Heinrichus 1273. 88. 1224. 194.
 Otto 1269. 76. Zartfun 1330. 392.
Puchofn Conradus 1262. 60. 1263.
61. 1263. 64. Ditmarus 1248. 35.
 & 36. 1264. 69. 1269. 75. & 76.
 & 77. 1270. 80. 1273. 87. & 88.
 1260. 234.

Fuchperch Hiltprandus 1269. 77. &
78. Otto 1209. 181. 1241. 319.
 1406. 323. 1475. 325. 1316. 386.
 1333. 393. 1349. 401. 1403. 492.
Pueckaimer 1358. 309.
Puemfling Heinrichus 1270. 81. 1267.
241.
Pübel Conradus 176.
Puhse Rutlandus 1209. 181. & 184.
Pullinger Andreas 1418. 494.
Punne Ditricus 1263. 63.
Purchfall Albertus 1273. 86. Hein-
 ricus 1257. 53. 1268. 72. 1273.
86. Tyrolfus 1248. 35. 1279. 36.
 1241. 319.
Purchstaller in Purchfall Thomas
 1406. 323.
Purgelin Adelbero 1153. 168.
Putzer Pertholdus 1334. 395.
Puzehoven Conradus 1207. 186.
 Meingoz ibid.

R.

Räbinstain Weinhardus 1156. 469.
Rachsendorf Ditmarus 1263. 67.
Rachweinstorf Conradus 1270. 82.
Raeuter Joannes 1404. 493. Ort-
 winus 1269. 76.
Rain Carolus 1317. 386.
Rainhartsmair Otto 1273. 88.
Ramenstain Ortolfus 1198. 442.
Ramsperg Fridericus 1267. 241.
Raschenloec Hadmarus 1311. 269.
Ratgozzingen Heinrichus 1209. 184.
Ratoldorf Wernhardus 1298. 374.
Rehwinsperg Engelbertus 1248. 35.
Reicherstorf Alramus & Ulricus 1257.
53. 1328. 391.
Reine Meingoz 1209. 181.
Reinbartzmair Rugerus 1273. Ulri-
 cus ibid.
Reisch Ulricus 1247. 223.
Rentzing Leupoldus 1273. 87.
Reut Heinrichus 1249. 39. Heinrichus
 & Rudolphus 1209. 181. 1225. 197.

Reysack

Reysack Ulrichus 1241. 320.
 Rinderschlinch Otto 1243. 216.
 Rör Sweiker 1330. 392.
 Rüssel 1217. 186. Conradus & Dietricus 1330. 392.
 Rotau Alramus 1270. 81 1273. 87. 1270. 245. 1385. 414.
 Rdt Conradus 900. 21.
 Rotenstein Gerungus 1263. 68.
 Runting Ditricus 1273. 88.
 Rymchnamund Ditricus 1273. 87.
 Rymhofen Heinrichus 1273. 87.

S.

Sachsign 1269. 76. & 77.
 Salching Gomeritz 1389. 416.
 Safersteten Liutoldus 1219. 188.
 Salveld Rudgerus 1219. 188.
 Satelbogen Albertus 1269. 77. 1273. 88. 1217. 186. 1222. 192. 1241. 321.
 Satelboger Joannes 1374. 406. 1403. 492.
 Safersteten Liutoldus 1204. 176.
 Saulburck Ruelandus 1339. 393.
 Saxo Heinrichus 1261. 361.
 Schampach Marquardus 1267. 242. 1402. 418.
 Schaumburg Heinrichus 1268. 74.
 Schaup Heinrichus 1263. 62.
 Schauer Eberhardus 1273. 87.
 Schenk Herboldus 1249. 226. 1225. 262. Wilhelmus 1388. 540.
 Scherpach Heinrichus 1263. 62.
 Schesing Heinrichus 1269. 76.
 Schifer Ludonicus 1268. 74.
 Schiltperc Perchtoldus 1209. 181. & Schirling Wolfgangus 1263. 62.
 Schirlinger de Prufing 1302. 380.
 Schoibing Heinrichus 1273. 88.
 Schönering Eberhardus 1262. 60.
 Schoenanger Reichkerus & Poppo 1273. 87. Richkerus 1269. 75.
 Willhalms 1247. 32. 1233. 201. 1232. 356.
 Schönbarg Hadmarus 1243. 216.

Schönstein 1205. 372.
 Schonenstein Gozpaludus 1207. 178. 1209. 180. & 184.
 Schowberg Wernhardus 1312. 272. 1198. 442.
 Schrosnhufen Marquardus 1260. 236.
 Schwarzaher Egilolf 1209. 181. Heinrichus 1233. 201. 1289. 366. 1337. 395.
 Schwarzenau Albertus 1225. 262.
 Schwarzenburck Conradus 1270. 81. 1243. 216. Runboto 1272. 247.
 Schwarzenstein Heinrichus 1241. 321.
 Schwendörfer Erasmus 1503. 326.
 Seftenferch Neizo 1252. 41.
 Sehling Wernhardus 1281. 53. 1273. 86.
 Seiberstorfer Heinrichus 1433. 495.
 Shenried Fridericus 1209. 181.
 Seriching Conradus 1239. 356.
 Sevelt Wichardus 1181. 465.
 Smida Ditricus 1234. 29.
 Smidach Leben 1356. 305.
 Spitz Arnoldus 1263. 63. Eberhardus 1263. 68. Eberwinus 1234. 29. Hadmarus 1320. 279. Marquardus 1234. 29. Wichardus, dictus Gauschuch 1264. 69.
 Stackenberg H. 1366. 463.
 Stadck Hr. 1277. 454. 1366. 463.
 Stadler Joannes 1404. 493.
 Stainperch Pertholdus 1270. 81. 1207. 178. 1209. 181. 1267. 242.
 Stainberg Perchtoldus 1312. 385.
 Stainl Heinrichus 1209. 184. Grimolt L. c.
 Stainer Heinrichus 1263. 67.
 Stainhofer Thomas 1503. 326.
 Stainpurg Bertoldus 1209. 184.
 Standa Ulrichus 1241. 320.
 Stauffer Albertus 1407. 466.
 Stein Eberhardus 1153. 167. Joannes 1264. 70.
 Steinh Joannes 1209. 181. 1377. 407.
 B b b b

Sidero

Stbero Henricus 1259. 233. 1287. 362.
Stokharn Ernst 1356. 305.
Strachen Conradus 1268. 74.
Straubing Albertus 1242. 213. Con-
 radus 1273. 88. Otto 1263. 65.
 1269. 76. 1270. 82. 1260. 236.
1271. 246. 1241. 319. 1260. 360.
 1288. 364.
Straubinger Henricus 1288. 364.
Strazzkirchen 1203. 354. Rudigerus
 & Rudolphus 1220. 355.
Sträuss Ulrichus 22.
Streuno de Valchenstein 1244. 29.
 Ulrichus 1257. 54.
Streuweisen Henricus 1263. 68.
Stritwisen Henricus 1209. 184.
Sturm Rapot 1209. 181.
Sumerstorf Ewerbinus 1297. 373.
Sunpach Ulrichus 1259. 233.
Suozenbach Regimboto 900. 21.
Sweinwart Henricus 1263. Wern-
 hardus 1263. 67.
Swelinyach Hedwinus 1264. 70.
Swiker in Ror Fridericus 1297. 373.
Swop de Swobistein Ulrichus 1318.

T.

Taimering Meinbordus 1279. 90.
Tanhanser Franciscus 1407. 466.
Techindorf Henricus 1181. 465.
Tikkenau Alphartus 1323. 389. 1326.
 390.
Tenchindorf Ekilbertus 1181. 464.
Ternberch Conradus 1252. 41. 1243.
216.
Thiningen Henricus 1257. 53.
Tienung Conradus 1252. 358.
Tirnstein 1369. 322.
Tirolf Henricus 1252. 358. 1289.
 366.
Tollinger Fridericus 469.
Topel Weichard 1312. 270. & 272.
Tragmansried Alramus 87. Conra-
 dus 1273. 86. Heipricus 1273. 87.

Traumsperch Othmarus 1263. 67.
Tratzzoif Otto 1263. 63.
Trewnmaifs Petrus 1399. 313.
Tristram 1337. 396.
Truheding Fridericus 1228. 209.
Tuindorfer Symon 1390. 416.
Trumtinger Dietricus 1233. 201.
Truncing Hartlibus 1273. 87.
Tulna Henricus 1263. 68.
Tundorf Rapoto 1281. 53. 1346. 400.
Turlinger Joannes 1434. 324.
Turs de Raucheneck Joannes & Otto
 1212. 269. & 271.
Tuschel Sweikker 1345. 399.
Tuschendorf Chuno 1242. 213.
Tuteling Conradus 1247. 224.
Tyrnstein Conradus, Otto, Ulrichus
 1263. 63.

U.

Valchenberch Conradus 1252. 41.
 Hadmarus 1252. 41. Ulrichus 1225.
262. 1252. 358. 1252. 445.
Valchenstainer Fridericus 1315. 386.
Vermes Conradus, Henricus & Fri-
 dericus 1273. 86.
Vischtenstainer Laurentius 1402. 48.
Vilshoven Purckardus 1259. 233.
 1404. 493.
Vitka Fridericus & Werkernus 1270.
82. 1244. 221. Ulrichus 1251. 40.
Umehenried Albertus & Pertholdus
 1273. 87.
Volchenstein Ulrichus, dictus Streuno
 1257. 54.
Vorß Dietricus 1291. 368. 1292. 369.
 1299. 376. 1302. 379. 1321. 388.
 Henricus 1247. 224. Swigerus
1247. 32. Ulrichus 1232. 356. 1287.
363. 1289. 366.
Uramlinesperg Gerhoch 1236. 204.
Uraunberch Otto & Silfridus 1263.
 65.
Urbach Chuno 1233. 201. Pabo 1248.
35.

Primer-

Friemerschepberg Siboto 1247. 224.
Urteil Heinricus 1234. 29. 1252. 40.
 & 41. 1243. 216.
Uruar Conradus & Otto 1301. 379.
Georgius 1325. 390.
Ufal Meingoz 1273. 88.
Utenhofen Fridericus 1253. 350. Ha-
 go 1298. 374. 1563. 405. Leu-
 poldus 1297. 373.
Utting Conradus 1249. 38.

W.

Waeger Petrus 1382. 411.
Wakign Henricus & Wernhardus
 1269. 78.
Wahowe Ulricus 1261. 361.
Walburg Dapifer 1228. 200.
Walchunschirchen Dietricus 1234. 29.
Wald Ortibius 1275. 251.
Waldeck Algerus 1204. 176. Hen-
 ricus 1273. 88.
Walder Ortibius 1263. 65.
Waller Alberus 1263. 65. 1268. 74.
 1270. 81. 1267. 241. & 242. 1270.
245. Henricus 1273. 87. Wil-
 helmus 1367. 323.
Wallerhofen Udalschalco 1127. 533.
Walming Fridericus 1273. 88.
Walze Eberhardus, Henricus & Ul-
 ricus 1311. 269. 1312. 273. 1358.
309. 1361. 404.
Walting Fridericus 1297. 373. 1299.
375. 1297. 486.
Walze Fridericus 1312. 270.
Walxing Hermannus 1248. 35.
Warperger 1397. 416.
Wart Wolfkerus 1273. 88. 1270. 245.
Wartta Rudolfus 1358. 309.
Warttenberg 1241. 320.
Wazmansforfer Christophorus 1503.
326.
Wachs Egkhpertus 1241. 320. Ti-
 mo, dives dictus 1208. 375.
Weichser Gozwinus 1263. 61.
Wicking Henricus & Wernhardus
1273. 87.

Witzenstain Henricus 1273. 87.
Welchenberg Rudolphus 1217. 186.
 1222. 192. 1225. 197.
Wenger in Au Eberhardus 1475.
325.
Wensendorf Hartmannus 1263. 368.
Werde Hadmarus 1263. 68. & 77.
 1252. 358. 1252. 445. Rudgerus
 1248. 36. 1263. 68. 1269. 75.
Werven Chuno 1219. 188.
Wesildorf Hartmannus 1257. 53.
 1263. 63.
Wesin Riegherus 1204. 176.
Weyer Puerckhardus 1284. 35.
Wibis Conradus 1225. 196.
Wilde Dietricus 1224. 194.
Winchel Herbordus 1263. 65. 1356.
305. 1369. 322. Orthibus 1263. 65.
Winchling Conradus & Wernherus
 1267. 242.
Winsperg Conradus 1228. 200.
Wintersteten Conradus 1228. 200.
Winzer Altmannus 1273. 85. & 86.
 1222. 190. 1233. 201. Chalhobus
 1269. 77. Dietricus L. c. Hartli-
 bus 1243. 29. 1269. 77. Henri-
 cus Kalhochus 1236. 204. 1232.
356. 1316. 386. Wilhelmus 1323.
389.
Wischelburch Dietmarus, Henricus
 & Ulricus 1203. 354. 1220. 355.
 Marquardus 1287. 362.
Wisentowe Herdegen 1153. 167.
Wissendorf Petrus 1326. 390.
Wittchoven Liebhardus 1374. 407.
Wiza Schwikerus 1260. 360.
Wizzenfing Henricus 1249. 38. &
39. Rollet Fridericus 1273. 87.
Wolffstain Conradus 1325. 390.
Wollarius Otto & Ulricus 1299. 377.
Woltscherover Conradus & Jacobus
 1293. 373.
Wolud Henricus 1209. 181.
Wunder Henricus 1320. 279.
Wuontengefeze Sieboto 1153. 167.
 B b b b 2 Z.

Z.

Zachenperch Pabo 1273. 82.
 Zanter 1209. 181.
 Zeuhing Conradus 1261. 361. Hein-
 ricus 1252. 445.
 Zelking 1369. 322.
 Zelläer Conradus 1302. 380.
 Zidlarn Heinricus 1217. 186. 1225.
197. Otto & Rudolphus 1299.376.

Zierberg Heinricus 1209. 180.
 Zindo Heinricus 1261. 237.
 Zollner an der Seide Albertus 1301.
379.
 Zulling Pabo 900. 21.
 Zwingenberger Nicolaus 1475. 325.

INDEX SECUNDUS RERUM.

A.

Abbates Nideraltacenses 8. 9.
 Absolutionis Episcopi & canonicorum Ratisbonensium processus super casu Bawarico 1350. 300.
 Adalbertus, Advocatus Ecclesiæ homo ferus & bellicosus multum nocuit Ecclesiæ Nideraltacensi 21.
 Advocatia Monasterii Nideraltacensis primum ab imperio, dein ab Episcopo Babenbergensi est recepta 20.
 Advocatia sine onere promittitur 190.
 — sine questu 191.
 — in Weissenregen redimitur 80.
 — transfertur ab imperio ad Episcopatum Bambergensem 164.

Advocatia confirmatur 168. & 169.
 Advocatorum Nideraltacensium series ab anno 900. usque ad seculum XIII. 19.
 — eorum necessitas & officium 19.
 — eorum placitum 26.
 — eorum jus arrogatum 29.
 — eorum professio 358.
 Advocatiæ emptæ jura in Mundriching 90.
 Advocatia gratuito promittitur 247. 252.
 — in Eisenreichdornach 357.
 Advocatiæ jus dotalitii loco filii principi traditur 367.
 Advocatiæ Metensis concessio 404.
 Alimentationis pactum 37.
 Altaich inferior unde sic dicitur 3.
 Altaich

Altaich eiusdem origo 4.

— fata 5.

— Abbates 8. & 9.

— devastatur ab Hunis 9.

Amicabilis compositio de duabus curiis in Raeting 1269. 77. 1220. 354.

Amplissima confirmatio super appropriatione lati fundi ad Ecclesiam frauenaue 290.

Amsteten 391.

Anleit 55.

Appendix ad diplomatarium Metense 491.

Appropriatio lati fundi ad Ecclesiam 288.

— Hubæ 398.

— cuiusdam mansi 916. 437.

Arbitri componunt controversiam zeholfingensis Ecclesiæ 192.

Arbitrium de decimis in Subersheim 381.

Areæ combustæ concessio reservato jure urbano 242.

Arnpruck 170. Arnpruckensis Parochiæ confirmatio 205.

Asingun prædii concessio in pago chunzingowe 158.

Assignatio nova immunitatis a telonio quoad erectionem salis 258.

Austriacæ immunitatis quoad telonea confirmatio 446. 458.

Azingen 449.

B.

Bambergensi Ecclesiæ firmatur jus investiendi abbates Nideraltacen-
ses 171.

Bambergensis Episcopus confirmat contractum inter Advocatum & Monasterium Nideraltacense initum 203.

Beneficii Wimpozing approbatio 360.

Boica immunitas Telonii apud Vils-
hofen 446. aliorum teloneorum 449.

Bona Monasterii sub pœna nullitatis alienari prohibentur 222.

Bonorum Monasterii Nideraltacen-
sis in Austria situarum confirmatio re-
gia 104.

— concessio in Platling & Leich-
ling 428.

— Metensium confirmatio cum de-
terminatis limitibus 882. 431.

— in Wischelburg confirmatio 976.
& 439.

Breviarius Urolfi Abbatis 14.

Briwini Ducis traditio firmatur regia
authoritate 119.

Burgerrecht, seu jura civitatis Ba-
taviensis & immunitas telonei con-
feruntur Monasterio intuitu Hospi-
talis 173.

C.

Canonici cathedralis & collateralis
Bambergensis prærogativa in per-
petuum confertur abbatibus Ni-
deraltacen-
sibus 166.

Carolus Magnus largitur 6. Manfos
in Austria apud Bieleha Monaste-
rio Nideraltacensi 101.

Carta Urolfi 13. & 14.

Cessio proventuum Juris advocatii
255.

Chaurarii jus 44.

Chebschint 48.

Chronotaxis S. Godehardi 24.

Chuebach 529.

Chuntmeister 49.

Codex traditionum Nideraltacen-
sium 13. & quidem Hermannii Abbatis 16.

— Metensium e duobus codicibus
seculi XIV. excerptarum.

Collatio Parochiæ & Dominii in Arn-
pruck cum annexis 178.

Communicatio indulgentiarum facta
ab Ecclesia aguisgranensi 102.

Communitio prædii in Pating 36.

B b b b 3 Com-

- Communitio operarum in præstationem pecuniarum 51.
 — in quibusdam possessionibus 57.
 — feudi in jus hereditarium 57.
 prædiorum quorundam in Regen 82.
 — feudi in allodium 126.
 — alia 127.
 — quorundam bonorum 217.
 — confirmatur 244.
 Compensatio damnorum Nideralta-censium 28. 64.
 — reciproca Henrici Ducis Bava-ria 84.
 — mutui facta ab Imperatore 159.
 — a Comite de Bogen facta 195.
 — pro mutuo facta 281.
 Complacitationes variae 65.
 Compositio controversiarum super decimis in Ingolstat 30.
 — cum advocatis & subditis 54.
 — de prædio Rausendorf 67.
 — de duabus curiis in Rating 77.
 — cum Comitibus de Bogen 181.
 — controversiarum 363.
 Compromissum circa divisionem agro-rum 32.
 — circa controversiam de Eccle-sia in Spitz 197.
 Compromissum forma super quibusdam decimis in Austria 89.
 Concessio emphiteutica 39. sub con-ditione 60.
 — feudi 40. 63.
 — curiæ ad jus freizezenrecht 53.
 — decimarum ad vitalitium 53.
 — curiæ in Spitz ad vitalitium 69.
 — præbendæ 85.
 — villæ Granesdorf 106. 107.
 — usufructus 125.
 — Ecclesiæ Mundraching cum de-cimis 137.
 — Manlorum 152. 155.
 — decimarum ad dies vitæ 153. 225.
 — indulgentiarum 232.

- advocatiæ in Abtstorf 270.
 — precarii 352.
 — prædii hereditaria 356.
 — de hubis & beneficiis in Ot-zing 359.
 — prædii 374.
 — domini directi 375.
 — vogteiz in Kuelach 538.
 — privilegiorum Kuebacensium 539.
 Confirmatio cuiusdam traditionis 117. 161.
 — pontificia 162. 168.
 — imperialis 169.
 — juris hereditarii in Mangolting 201.
 — quorundam privilegiorum 260.
 & 273.
 — traditionum ad infirmariam cum augmento 274.
 — privilegii statibus provincialibus concessi 279.
 — omnium privilegiorum & iurum 287.
 — alia privilegiorum ac iurum sta-tibus provincialibus concessorum 294.
 — cæsarea omnium privilegiorum 316.
 — moderate immunitatis telonei 443.
 — alia immunitatis teloneorum 444.
 — bonorum per Gregorium X. facta 447.
 — cæsarea circa jus teloneorum 453.
 — concordatorum cum statibus Ba-variae 461. 457. 461.
 — privilegiorum Kuebacensium 547.
 & 549.
 Contractus de decimis juxta novam civitatem 352.
 — hereditarius de decimis in Stain-kirchen 361.
 — in Haidolting 362.
 — de insula in Wüchelburg 362.

Con-

Contractus de curia in Pawtzecho-
 ven 363.
 — vitalitius 364.
 — de quibusdam pratis prope Ro-
 teneck 366.
 — de decimis montanis 368.
 — de area Ratisbonæ 372.
 — de bonis in Afchach 374.
 — de quibusdam agris & pratis
374.
 Copia vidimata concordatorum cum
 statibus Baviaræ initorum & con-
 firmatorum 443.
 Copia vidimata confirmationis con-
 cordatorum supradictorum 481.
 Curatores spuriorum 48.

D.

Decimandi jus 46.
 Decimarum concessio ad vitalitium
53.
 — locationis ratificatio 88. & 89.
 — confirmatio pontificia 207.
 — quarundam concessio Monasterio
 Nideraltacensi facta 221.
 — concessio titulo compensationis
234.
 — concessio in beneficium 387.
 — collatio in Hainrichsdorf 388.
 Decisio litis 386.
 Decretum Alberti Ducis Baviaræ de
 annotatis 489.
 Dedicationis instrumentum Ecclesiæ
 S. Mauritii in Ingolstat 28.
 — Ecclesiæ S. Joannis in Nordwald
142.
 Defensio regia Monasterii 420.
 Delegata potestas colligendi census
 per decanatum Lenchofen 90.
 Designatio territorii Celle S. Gun-
 theri, hodie Rinchna concessi 144.
 Diarium itineris Altmanni abbatis in
 Hannoniæ 93.
 Diploma donationis Monasterio Kue-
 bacensi facta 530.

Diplomatarium miscellum Altacense
100.
 — Metense 420.
 — Kuebacense 529.
 Diplomatum plurium authentica re-
 cognitio per episcopum Ratisbo-
 nensem facta 463.
 Dismembratio ecclesiarum episcopali
 auctoritate facta 237.
 Dispensatio in irregularitate 301. 302.
303.
 Divisio agrorum & mensuratio 33.
 Domus cuiusdam donatio, quæ sita est
 ratisbonæ 384.
 Donatio manorum regalium in Weis-
 senregen 157.
 — repetita ecclesiæ & domini Arn-
 pruck facta a Bertholdo Comite
 de Bogen 185.
 — repetita prædiorum in Pebrach
200.
 — quorundam prædiorum sub ma-
 nu salmanni 241.
 — novæ insulæ in danubio 305.
 — duarum curiarum 355.
 — agrorum in Weichs 375.
 — prædii 468.
 — confirmata 393.
 Dotatitium memorabile filiæ princi-
 pis 367.
 Dotatio cuiusdam capellæ 368.

E.

Ecclesia Rinchna Monasterio Nider-
 altacensi attribuitur 146.
 Ecclesiæ Bambergensi firmatur jus
 abbates Nideraltacenses inuestiendi
171.
 Ecclesiæ Ingolstadiensi S. Mauritii sit
 concessio indulgentiarum 232.
 Ecclesiæ fravenau privilegia & jura
 confirmantur 307.
 Eisenreichdornach 361. & 391.
 Electionis liberæ privilegium datur
112.

Electio-

- Electionis libera privilegium confirmatur 122.
 Emphytheuseos concessio facta sub variis conditionibus 60.
 Euntio villa Obernwerd 12. 34. 48.
 — area in ratisbonensi urbe 68.
 — quarundam curiarum ad infirmariam 78.
 — agrorum in Schwarzach 376.
 — agri in Uruar 379.
 — super sylvam & vineam confirmata 464.
 — curiæ in Ror etiam confirmata 468.
 Episcopi Bambergensis confirmatio super contractum inter advocatum & Monasterium Altabense initum 203.
 Episcopi Bambergenses in una serie 99.
 — Patavienses 96.
 — Ratisponenses 98.
 Episcopus pataviensis consentit in permutationem quorundam bonorum 220.
 Epistola Caroli M. Imp. ad Fulradum (Vrolfum) abbatem pro expeditione armata in Saxoniam. 4.
 Excerpta è pervetusto libro feudonum Nideraltacenſium 319.
 — — — — genealogia Nideraltacenſis 327.
 — — — — Metenſia 500.

F.

- Faenkas redimendi decimas in Abſtorf 240.
 — — — — libera Electionis 422.
 Feuda concessa Ministerialibus, Militibus & Militantibus 86.
 Feudorum quorundam annotatio 33.
 Filij Spiritus Eorum Curatores 48.
 Fœtus pecorum 45.
 Formula juramenti circa professionem fidei catholica 301.

- Fragmentum sententia judicialis 48.
 — diplomatis Ludovici junioris 429.
 Fundatio Monasterii Nideraltacenſis 14.
 — ulterior 17.
 — anniversarii 394.
 — Kuebacenſis monasterii 529.
 Furvart 442. & 445.

G.

- Gern. 51. & 235.
 Girstal 201.
 Granesdorf villa in austria 106.

H.

- Haid ad Nateruberg prædij concessio 359.
 Haidolſing 37.
 Hallenſe prædium Archiepiscopo salisburgensi venditur 22.
 Hereditarii juris confirmatio curiæ Mangolting concessi Dominus de Lerchenfeld 201.
 Hoehenren 469.
 Homagium ab abbate præstitum 255.

I.

- Immerkwe 45. & 46.
 Immunitas a jure advocati cum libera facultate alium eligendi confirmata 213.
 — quorundam bonorum a jure advocati 41.
 — thelonei 173. & 222.
 — thelonei pataviensis 455.
 — eadem 456.
 — a quadam muta in austria 227.
 — ſteurarum ad triennium 369.
 — monasterij Kuebacenſis ab exactionibus 536.
 Imperialis concessio territorii ad cellam Guntheri, hodie Rinehna 138.

Incor-

Incorporatio parochiæ Kirchberg 175.
Indultum Concilii Basileensis de usu pontificalium 472.
 — **Pii II. de usu pontificalium** 479.
Ingolstat villæ & duarum ecclesiarum cum curte dominicata concessio 107.
Insignia Regum, Ducum & Principum nec non perpaucorum Nobilium in tabulis ære incusis 5. 6. 7.
Instrumentum renuntiationis ad quædam prædia pertinentis 74.
 — **venditionis bonorum Hallensium** 187.
 — **contractum de curia Mangalting respiciens** 206.
 — **notarii publici super librum reddituum Kuebacensium** 543.
Investitura ecclesiarum regaliū 26.
 — **resignatur pontifici** 27.
 — **transfertur una cum advocatia in abbatiam Althahensem ab imperio ad episcopatum Bambergensem** 164.
 — **regalum confertur abbati per episcopum Bambergensem nomine imperii** 254.
Isenrichsdornach 352.
Judicium apud Rotam 50.
Judithæ Ducis Bavarie tutor 457.
Jugum quot pivange habeat 33.
Jura Ducis Bavarie in Landau & apud Rotam 49.
 — **advocatiæ emtæ in Mundriching** 90.
 — **Ecclesiæ fravenau concessio & confirmata** 307.
Jus advocatiæ in abbatiam althahensem ab imperio in episcopatum Bambergensem transfertur 254.
 — **venditur** 268.
 L.
Largitio decimarum Novalium in parochia Spitz in austria 239.
Laudi confirmatio super jure advocatiæ in abtstorf 214.

Laudum de decimis 66.
 — **super cessione advocatiæ in villa Abtstorf confirmatum.** 271.
Legatum agri pro anniversario 375.
Legitimitas spuriorum 48.
Lenguelst 365.
Liberatio ab advocatia 390.
Libertas Curie in Pornhofen 39.
Licentia permutandi bona Nideralta-censia cum aliis 113.
 — **Metensia** 424.
 — **permutandi cœnobio Metensi facta & confirmata** 893. & 436.
Lichtenstein 89.
Lis circa jus piscandi in danubio per viam compromissi terminata a Vice - Domino 246.
 — **composita cum Vinitoribus Monasterii** 277.
 — **decisa** 386.
Litchourf 361.
Litteræ amicitie compositionis 412.
 — **securitatis** 419.
Locatio domus in civitate ratisbonensi 70.
 — **aræ Patavii pro LX. denariis** 233.
 — **domus in civitate pataviensi pro una libra denar. pataviens.** 233.
 — **alterius domus patavii pro dimidio talento denar. Pataviens.** 237.
Ludovicus pius monasterium in regiam tuitionem suscipit 103.

M.

Manforum regalium decem traditio cum determinatis limitibus 140.
 — **traditio cum villa abtstorf in austria** 142.
 — **circa blumen zajove concessio** 152.
 — **trium juxta fluvium schwärzach concessio** 155.
Membranzæ veterimæ Metenses flammis ferælibus subductæ 346.
 C c c c   **Memora-**

Memorable privilegium immunitatis a teloneo quoad evectionem falis 257.

Mercatus & Telonei in villa Hengelberg privilegium 136.

— idem ius 154.

— seu nundinarum privilegium 315.

— annui cum jure telonei, Banni, districtus 440.

— Metensis confirmatur 467.

Metense cœnobium olim tenebatur a canonicis in Pfaffenmunster 349.

— regalibus abbatibus adscribitur 345.

Metensis monasterii incunabula 344.

Metensium abbatum series 347.

Moderatio steurarum 283.

— confirmata 341.

— una cum confirmatione omnium privilegiorum 298.

Monasterium Nideraltacense regia defensione firmatur 115.

— cum possessionibus suis in regiam tuitionem suscipitur, statuta in violatores poena 100. libr. auri 133.

Monasticum institutum Metensium reductitur 346.

Monumenta Nideraltacensia 13.

— Metensia 341.

— Kuebacensia 519.

Mos prædium commutatur & confirmatur auctoritate Ducis 244.

Muta quid sit 174. 218. 222. 258.

Mutui commutatio memorabilis facta ab imperatore 159.

N.

Nideraltacensia monumenta 13.

Nideraltacensis monasterii traditiones, prædia & census 13. & 14.

— primus abbas 18.

— depauperatio. 21.

Nomina Imperatorum & anni, quibus regnarunt. 94.

— pontificum Javauensium 96.

Notitia de bonis in Aschach locatis 366.

— testium in emtione curiz in Nidern-Ror 373.

— de empti dimidia cura in Utenhoven 380.

— de redemptione hube in Sibenchoven 380.

Nova assignatio immunitatis a telonio quoad evectionem falis 258.

Novalium concessio 229.

— confirmatio 230.

— largitio in Parochia spitz in Austria 239.

Nundinarum altacensium privilegium 315.

O.

Obernwerd prædium emptum per commutationem a subjectione feudali liberatur 224.

Obligatio Nautarum 44.

Operarum commutatio in prestationem pecuniarum 51.

Origo monasterii Metensis 344.

Otzing 359.

P.

Parochia Kirchengensis incorporatio facta auctoritate episcopali 175.

Passavienses Episcopi 96.

Pasaviensis Telonii immunitas confirmata 461.

Pebrach 200. & 201.

Phalaja castrum fuit 20. 1140. obseffum 20.

Placidum advocatorum & præstantum illis servitium 26.

Plädling Hermannus 46. & 53.

Poledri 45.

Pontificalium usus concessus 211.

Pontificia confirmatio plurium Parochialium Ecclesiarum 162.

Posseffe

Possessio quorundam bonorum in austria denuo non confirmatur 120.
 — loci Rucinbura monasterio adversus Aemuloe firmatur 128.
 Possessionum quarundam commutatio regia autoritate firmatur 130.
 Prædia monasterio Nideraltacenſi iniuste ablata 18.
 Prædiorum concessio in Rudolfsdorf 426.
 — in Drouſinindorf 427. & 433.
 Præfatio ad Monumenta Nideraltacenſia 3.
 — ad merenſia 343.
 — ad Kuebacenſia 521.
 Prælatura Nideraltacenſis ab imperio per sceptrum recipitur 24.
 Primæ preces Imperatoris ad cathedrale capitulum paſſavienſe 231. & 249.
 Primogenitus Thori mixti ſequitur conditionem patris 229.
 Principum imperii conventus 91.
 Privilegiorum confirmatio 480. & 477.
 Privilegium liberæ electionis 112.
 — fori 185.
 — eiuseſdem confirmatio 273.
 — Praxandi 465.
 — Friderici tertii de mutis austriae vidimatum 486.
 — Kuebacenſe 534.
 — renovatum 535.
 — confirmatum 536.
 — Telonei 476.
 Purchrecht 233. & 243.

Q.

Querelæ adverſus Arnolſum Bavariz Ducem 23.

R.

Ratificatio locationis decimarum in Aſchach 88.
 — confirmationis pontificiæ caſarea 310.

Recognitio feudorum Ducibus Bavariz ab episcopo Bambergenſi conſeſſorum 199.
 — pro conſeſſis decimis Novalium in ſpitz 239.
 — juris inſtituendi & deſtituendi 250.
 — plurium diplomatum 463.
 — alia 467.
 Recompentario damnorum monasterio facta per Comitē de Bogen, 177.
 Redemptio vexæ circa traditionem quorundam prædiorum 72. & 73.
 — novæ vexæ circa prædicta prædia 73.
 Reditus Ducis in Landau & apud Rotam 49.
 — in vicedominatu 50.
 Reductio ſteurarum ad centum libras 286.
 — confirmata 293.
 Renovatio privilegii Kuebacenſis a Ludovico Duce Bavariz facta 535.
 Remunſtatio juris reſpectu quorundam prædiorum 75.
 — quorundam jurium 92.
 — litis circa Eccleſiam ſpitz in austria 189.
 — juris advocatiæ in villa abſtorf 269.
 — omnis actionis & vindictæ 313.
 Reunſtiationis uxoris teſtimonium ſuper prædicta prædia 73.
 Reſtitutio villæ ſinſpach & conſolidatio territorii Winzer & Hofkirchen 134.
 Rinchnach 26. 138. 144.
 — Eccleſia monasterio altabeniſi attribuitur 146. & 149.
 — præpoſitura confirmatur 312.

S.

Sal ſeu jus proprietatis 303. & 381.
 C e c c 2   Salis

Salis evehendi privilegium sine ex-
 actione mutæ 264.
 — perpetuum 265.
 Schachprant 49.
 Schefgricht 44.
 Securiatis litteræ 419.
 Sententia papalis in jure controver-
 so advocatiæ 56.
 — judicialis de feudis masculinis
242.
 — judicialis circa curiam quandam
 in Eifenreichdornach 361.
 — judicialis de curia in Uttenho-
 ven 407.
 — judicialis de pratis juxta Plat-
 ling 411.
 — episcopalis super controversis
 — inter ecclesiam Kuebaccensem &
 ecclesiam in Aicha 533.
 Servitia prædiorum Nideraltacenſium
42.
 — doliariorum 44.
 Servitium regale 172.
 Spitzenſis eccleſiæ controverſia per
 viam compromiſſi terminata 197.
 — Parochiæ confirmatio 204.
 Spuriſi filii, eorumque curatores 48.
 Statutum pœnale de non ducendis
 uxoribus extraneis 51.
 — de liberis ex uxore alterius fa-
 milie ſuſceptis 216.
 Stauf 306.
 Steuer & vogtrecht 283.
 Steurarum immunitas 382.
 Stutpherit 45.
 Subadvocati eccleſiæ Nideraltacenſis
21.
 S² advocati non conſtituendi 171.
 Supplicatio Hermanni abbatis ad
 Alexandrum S. P. pro canoniza-
 tione Guntheri Monachi alrahen-
 ſis 58.
 — venditoris Obernwert diſti præ-
 dii ad dominium directum pro con-
 cedenda eiſdem proprietate 225.

T.

Testamentum Eſſendorferianum 384.
 Thelonei immunitas conſertur mo-
 naſterio intuitu hoſpitalitatis
 — apud Pleiuting conſertur mo-
 naſterio per comitem de Ottenburch
223.
 — paſſavii conceditur 226.
 — per aultriam 248.
 — quoad evectionem ſalis 258.
 — confirmatur 266.
 — per Bavariam & tyrolin ſtabili-
 tur 303.
 — in ſtauf 306.
 — ad triennium 378.
 — nova immunitas 400.
 — moderata 441.
 — confirmata 455.
 — aultriaca 458.
 — boica 459.
 — paſſaviensis 461.
 — alia aultriaca 462.
 — paſſaviensis rursus 490.
 Titulus Alſonſi imperatoris 231.
 — Manfredi, Friderici Imp. ſui
232.
 Tollait 55.
 Traditio & fundatio monaſterii Ni-
 deraltacenſis per Nobiles facta 17.
 — varia 28.
 — ab abbate Gozbaldo facta, &
 per regiam conſirmationem ſtabi-
 lita 109.
 — de novo confirmata 117.
 — rursus confirmata 161.
 — curiæ in Goſſenbach 32.
 — prædii & vineæ in Pæring com
 retrotraditione vitalicia 35.
 — curiæ in Pornhoveſ cum pacto
 alimentationis 37.
 — emphyteutica curiæ in Pigno-
 tarn 52.
 — hube 63.
 — prædii Raſſendorf 67.

quo-

- Traditio quorundam prædiorum [71.](#)
 — quorundam curiarum ad infirmariam [78.](#)
 — curiæ Brechmanstorf [82.](#)
 — quorundam bonorum [122.](#)
 — aræ in urbe ratisbonensi [132.](#)
 — quorundam curtium ratisbonæ [435.](#)

V.

- Valle seu jus capitale [534.](#) [535.](#) [537.](#)
 Vastus, quod datur Ecclesiæ de prædiis [42.](#)
 Venditio quorundam bonorum Nideraltacenſium [27.](#)
 — villæ Obernwerd [34.](#)
 — bonorum Hallenſium in provincia ſalisburgenſi [187.](#)
 — juris advocatitii & proventuum inde percipiendorum [150.](#)

- eiusem juris advocatitii ad bien-nium [253.](#)
 — juris advocatiæ cum pacto relin-tionis seu reemtionis [370.](#)
 — cum pacto retrovenditionis [376.](#)
 Vidimus super literas recognitionis feudalis [228.](#)
 Vitalitium [379.](#)
 Vogiphenning [48.](#)
 Vogtrecht [283.](#) & [285.](#)
 Ufuftructus concessio, jure proprie-tatis ad monasterium translato [125.](#)
 Vurziht [73.](#)

W.

- Weed prope Kirchaim [305.](#)

Z.

- Zeholſingenſis Ecclesiæ controversia per arbitros composita [192.](#)

UNIVERSITY OF MICHIGAN

3 9015 06444 4154

UNIV. OF MICH.

APR 15 1968

RECEIVED

